



ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

20 Σεπτεμβρίου 2023

ΤΕΥΧΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ

Αρ. Φύλλου 5558

ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ

Αριθμ. απόφ. 763/2021*

Λήψη απόφασης επί της αυτεπάγγελτης έρευνας στην αγορά διανομής έντυπου τύπου, για πιθανή παράβαση των άρθρων 1 και 2 του ν. 3959/2011 ή/και των άρθρων 101 και 102 ΣΛΕΕ, καθώς και της αυτεπάγγελτης έρευνας σε συνέχεια της υπ' αρ. 659/2018 απόφασης Επιτροπής Ανταγωνισμού.

Η ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΜΟΥ
ΣΕ ΟΛΟΜΕΛΕΙΑ

Συνεδρίασε στην Αίθουσα Συνεδριάσεων του 1ου ορόφου του κτιρίου των γραφείων της, επί της οδού Κότσικα 1Α, Αθήνα, την 13η Μαΐου 2021, ημέρα Πέμπτη και ώρα 10:00, με την εξής σύνθεση:

Πρόεδρος: Ιωάννης Λιανός (Πρόεδρος)
Μέλη: Καλλιόπη Μπενετάτου (Αντιπρόεδρος)
Παναγιώτης Φώτης (Εισηγητής)
Ιωάννης Στεφάτος
Μαρία Ιωαννίδου
Μαρία Ιωάννα Ράντου
Σωτήριος Καρκαλάκος και
Αφροδίτη Αδαμάκου (λόγω κωλύματος του τακτικού μέλους Ιωάννη Πετρόγλου)
Γραμματέας: Ηλιάνα Κούτρα

Θέμα της συνεδρίασης: Λήψη απόφασης επί της αυτεπάγγελτης έρευνας στην αγορά διανομής έντυπου Τύπου, για πιθανή παράβαση των άρθρων 1 και 2 του ν. 3959/2011 ή/και των άρθρων 101 και 102 ΣΛΕΕ καθώς και της αυτεπάγγελτης έρευνας σε συνέχεια της υπ' αρ. 659/2018 απόφασης Επιτροπής Ανταγωνισμού.

Πριν την έναρξη της συνεδρίασης, ο Πρόεδρος της Επιτροπής όρισε Γραμματέα της υποθέσεως την Ηλιάνα Κούτρα με αναπληρώτρια αυτής την Ευγενία Ντόρντα.

Η συζήτηση της υπόθεσης συνεχίσθηκε κατά τις συνεδριάσεις της Επιτροπής την 25η Μαΐου 2021, ημέρα Τρίτη και ώρα 9:00, την 7η Ιουνίου 2021, ημέρα Δευτέρα και ώρα 10:00, την 17η Ιουνίου 2021, ημέρα Πέμπτη και ώρα 10:00, την 29η Ιουνίου 2021, ημέρα Τρίτη και ώρα 10:00, την 8η Ιουλίου 2021, ημέρα Πέμπτη και ώρα 10:00, την 13η Ιουλίου 2021, ημέρα Τρίτη και ώρα 13:00 και την 21η Ιουλίου 2021, ημέρα Τετάρτη και ώρα 9:30, οπότε και ολοκληρώθηκε.

Από τις ως άνω συνεδριάσεις ο Πρόεδρος της Επιτροπής Ανταγωνισμού (εφεξής και «ΕΑ»), Ιωάννης Λιανός προέδρευσε στις τρεις πρώτες συνεδριάσεις. Στις επόμενες συνεδριάσεις καθώς και στις διασκέψεις, λόγω δήλωσης αποχής του Προέδρου, η οποία έγινε αποδεκτή από την εκδικάζουσα σύνθεση, όπως αναλυτικά αναφέρεται κατωτέρω, προέδρευσε η Αντιπρόεδρος της ΕΑ, Καλλιόπη Μπενετάτου.

Στις συνεδριάσεις οι νομίμως κλητευθείσες εταιρίες παραστάθηκαν ως εξής: 1) η εταιρία «ΑΡΓΟΣ ΑΕ», με τους εκπροσώπους της [...] και [...], μετά των πληρεξουσίων δικηγόρων Δημητρίου Τζουγανάτου, Νικόλαου Κοσμίδη, Δήμητρας-Μυρτώς Μουγκάση και Ελένης Βάνα, 2) η εταιρία «ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΠΡΩΤΟ ΘΕΜΑ ΕΚΔΟΤΙΚΗ ΑΕ» δια του πληρεξουσίου δικηγόρου Βησσαρίωνα Σούλτη.

Οι νομίμως κλητευθείσες εταιρίες: 1) ΑΛΤΕΡ ΕΓΚΟ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ ΜΕΣΩΝ ΜΑΖΙΚΗΣ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ ΑΕ, 2) ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ ΤΟΥ ΤΥΠΟΥ ΕΚΔΟΤΙΚΗ ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ και 3) S.A.J.P. ΕΚΔΟΤΙΚΗ ΙΚΕ, δεν παρέστησαν κατά τη συζήτηση της υπόθεσης.

Στη συζήτηση της υπόθεσης συμμετείχαν με βάση με το άρθρο 23 του Κανονισμού Λειτουργίας και Διαχείρισης της ΕΑ (ΚΥΑ 117/4.1.2013, Β' 54), οι Παρεμβαίνοντες στην υπόθεση, ως ακολούθως: 1) οι εταιρίες «ΕΣΤΙΑ ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΗ ΜΜΕ ΑΕ», «ΑΘΛΗΤΙΚΕΣ ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ ΑΕ», «ΑΘΛΗΤΙΚΗ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ ΑΕ» και «ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΕΣΤΙΑ ΑΕ» με τον νόμιμο εκπρόσωπό τους [...], μετά των πληρεξουσ-

* Η παρούσα απόφαση εκδίδεται σε επιπλέον έξι (6) εκδόσεις: (1) Προς «ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΗ ΣΤΗΝ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ», (2) Προς την εταιρία «ΑΡΓΟΣ ΑΕ», (3) Προς την εταιρία «ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΠΡΩΤΟ ΘΕΜΑ ΕΚΔΟΤΙΚΗ ΑΕ», (4) Προς την εταιρία «ΑΛΤΕΡ ΕΓΚΟ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ ΜΕΣΩΝ ΜΑΖΙΚΗΣ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ ΑΕ», (5) Προς την εταιρία «ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ ΤΟΥ ΤΥΠΟΥ ΕΚΔΟΤΙΚΗ ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ», (6) Προς την εταιρία «S.A.J.P. ΕΚΔΟΤΙΚΗ ΙΚΕ». Από τις παραπάνω εκδόσεις έχουν αφαιρεθεί τα απόρρητα επιχειρηματικά στοιχεία (όπου η ένδειξη [...]) τα οποία δεν θα πρέπει να περιέλθουν σε γνώση του αντίστοιχου αποδέκτη της έκδοσης, σύμφωνα με το άρθρο 41 του ν. 3959/2011 (ΦΕΚ 93 Α' /20.4.2011), όπως ισχύει, και τον Κανονισμό Λειτουργίας και Διαχείρισης της Επιτροπής Ανταγωνισμού (ΦΕΚ 1790 Β' /21.3.2023).

σίων δικηγόρων Γεωργίου Καρύδη και Ίλβας Μίσιου, 2) η εταιρία BLACK & WHITE ΕΚΔΟΤΙΚΗ ΑΕ διά των πληρεξουσίων δικηγόρων Ανδρέα Μπαζούρου και Μαριάννας Μισαηλίδου, 3) η εταιρία DOCUMENTO MEDIA MONO-ΠΡΟΣΩΠΗ ΙΚΕ δια του πληρεξουσίου δικηγόρου Ιωάννη Απασιδίδη, 4) η ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΑ ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑ ΜΙΣΘΩΤΩΝ ΠΕΡΙΠΤΕΡΩΝ με τους νομίμους εκπροσώπους [...] και [...], μετά του πληρεξουσίου δικηγόρου, Δημητρίου Τεμπέρη. Η παρεμβαίνουσα εταιρία REAL MEDIA ΑΕ δεν προσήλθε στην συζήτηση της υπόθεσης.

Αρχικά, η Επιτροπή κατά τη συνεδρίαση 13 Μαΐου 2021, εξέτασε τις προτεινόμενες δεσμεύσεις από την εταιρία ΑΡΓΟΣ ΑΕ (χωρίς τη συμμετοχή των Λοιπών Μερών και των Παρεμβαίνόντων). Ο Εισηγητής Παναγιώτης Φώτης ανέγνωσε την υπ' αρ. 2475/18.3.2021 Εισήγηση επί των προτεινόμενων δεσμεύσεων και για τους λόγους που αναφέρονται σε αυτή πρότεινε την απόρριψή τους.

Στη συνέχεια το λόγο έλαβαν οι πληρεξούσιοι δικηγόροι, και οι νόμιμοι εκπρόσωποι της εταιρίας ΑΡΓΟΣ, οι οποίοι τοποθετήθηκαν επί της εισηγήσεως και οι πληρεξούσιοι δικηγόροι ζήτησαν από την Επιτροπή την αποδοχή των προτεινόμενων δεσμεύσεων και για τη θεμελίωση των ισχυρισμών τους, ζήτησαν την εξέταση του προτεινόμενου μάρτυρα. Η Επιτροπή, αποδεχόμενη το σχετικό αίτημά τους, εξέτασε το μάρτυρα [...].

Η Επιτροπή μετά από διαλογική συζήτηση αφού αποχώρησαν από την αίθουσα τα ενδιαφερόμενα Μέρη, με τη συμμετοχή του Εισηγητή Παναγιώτη Φώτη, ο οποίος δεν έλαβε μέρος στην ψηφοφορία αποφάσισε κατά πλειοψηφία (πέντε έναντι δύο) την απόρριψη των δεσμεύσεων (βλ. αναλυτικά ενότητα «Η Απόφαση της ΕΑ επί των Δεσμεύσεων της εταιρείας Άργος» της παρούσας).

Η συζήτηση της υπόθεσης συνεχίστηκε με τη συμμετοχή των Λοιπών Μερών της υπόθεσης και των Παρεμβαίνόντων ως ακολούθως:

Ο Πρόεδρος έδωσε το λόγο στον αρμόδιο Εισηγητή Παναγιώτη Φώτη, ο οποίος ανέπτυξε συνοπτικά την υπ' αρ.9356/3.11.2020 γραπτή εισήγησή του, και λαμβάνοντας υπόψη όσα αναφέρονται αναλυτικά στην εισήγηση, πρότεινε, τα εξής:

1. Να διαπιστωθεί η παράβαση των άρθρων 1 του ν. 3959/2011 και 101 ΣΛΕΕ από την εταιρία Άργος, για τους λόγους, που εκτενώς αναφέρονται στην εισήγηση, και να της επιβληθεί πρόστιμο για κάθε έτος της παράβασης αθροιστικά, υπολογιζόμενο επί των ετησίων ακαθάριστων εσόδων της επιχείρησης από τη δραστηριότητα διανομής προϊόντων έντυπου Τύπου, για τη χρονική περίοδο από 10.8.2017 έως και τουλάχιστον το χρόνο σύνταξης της παρούσας Εισήγησης, λαμβανομένης υπόψη, κατά την επιμέτρηση του προστίμου, της αρχής της αναλογικότητας, κατά τα εκτεθέντα σε αυτή.

2. Να διαπιστωθεί η παράβαση των άρθρων 2 του ν. 3959/2011 και 102 ΣΛΕΕ από την ως άνω εταιρεία, για τους λόγους που εκτενώς αναφέρονται στην εισήγηση, και να της επιβληθεί πρόστιμο για κάθε έτος της παράβασης αθροιστικά, υπολογιζόμενο επί των ετησίων εσόδων της επιχείρησης από τη δραστηριότητα διανομής προϊόντων έντυπου Τύπου, για τη χρονική περίοδο από 10.8.2017 έως και τουλάχιστον το χρόνο σύνταξης της

παρούσας Εισήγησης, λαμβανομένης υπόψη, κατά την επιμέτρηση του προστίμου, της αρχής της αναλογικότητας, κατά τα εκτεθέντα σε αυτή.

3. Να υποχρεωθεί κατά το σκεπτικό της εισήγησης, η εταιρία Άργος να παύσει τις διαπιστωθείσες παραβάσεις των άρθρων 1 του ν. 3959/2011 και 101 ΣΛΕΕ, καθώς και των άρθρων 2 ν. 3959.2011 και 102 ΣΛΕΕ και να παραλείπει αυτές στο μέλλον.

4. Να απαλειφθούν κατά το σκεπτικό της εισήγησης, οι συμβατικοί όροι περί αποκλειστικότητας από τις συμβάσεις αφενός με τις εκδοτικές επιχειρήσεις, οι οποίες παραμένουν σε ισχύ έως και το χρόνο σύνταξης της παρούσης και αφετέρου με τους υποδιανομείς και υποπράκτορες της Άργος.

5. Να διαπιστωθεί κατά το σκεπτικό της εισήγησης, η ακυρότητα των όρων περί «προώθησης συγκεκριμένου σήματος»/ρήτρης μη ανταγωνισμού», οι οποίες περιλαμβάνονται στις συμβάσεις της Άργος με τους υποδιανομείς και υποπράκτορες.

6. Να διαπιστωθεί κατά το σκεπτικό της εισήγησης η ακυρότητα και να απαλειφθούν εκ των συμβάσεων συνεργασίας με τους υποδιανομείς και υποπράκτορες της Άργος, οι όροι που αφορούν άμεσα ή έμμεσα στον περιορισμό της προμήθειας προϊόντων Τύπου εκ μέρους των εξουσιοδοτημένων υποδιανομέων και υποπράκτορων του δικτύου της ΑΡΓΟΣ προς σημεία πώλησης, μέλη του δικτύου, αλλά και μεταξύ τους (περιορισμός αμοιβαίων προμηθειών εντός δικτύου επιλεκτικής διανομής), καθώς και στον καθορισμό ελάχιστων τιμών σε κάθετο επίπεδο.

7. Να απειληθεί η εταιρία Άργος με πρόστιμο όταν με απόφαση της Επιτροπής βεβαιώνεται η συνέχιση ή επανάληψη των διαπιστωθεισών παραβάσεων.

8. Να διαπιστωθεί ότι δεν στοιχειοθετείται παράβαση των άρθρων 1 ή/και 2 ν. 3959/2011, από τις εταιρείες «ΑΛΤΕΡ ΕΓΚΟ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ ΜΕΣΩΝ ΜΑΖΙΚΗΣ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ ΑΝΩΝΥΜΟΣ ΕΤΑΙΡΙΑ», «ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ ΤΟΥ ΤΥΠΟΥ ΕΚΔΟΤΙΚΗ ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΙΑ», «ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΠΡΩΤΟ ΘΕΜΑ ΕΚΔΟΤΙΚΗ ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΙΑ» και «S.A.J.P ΕΚΔΟΤΙΚΗ Ι.Κ.Ε.» κατά τα ειδικότερα αναφερόμενα στις οικείες ενότητες της εισήγησης.

Κατόπιν, τον λόγο έλαβαν οι πληρεξούσιοι δικηγόροι και οι νόμιμοι εκπρόσωποί τους, οι οποίοι τοποθετήθηκαν επί της προαναφερόμενης εισήγησης, ανέπτυξαν τις απόψεις τους, έδωσαν διευκρινίσεις και απάντησαν σε ερωτήσεις που τους υπέβαλαν ο Πρόεδρος, Προεδρεύουσα και τα μέλη της Επιτροπής.

Κατά τις συνεδριάσεις της Επιτροπής οι πληρεξούσιοι δικηγόροι ζήτησαν την εξέταση μαρτύρων, για τη θεμελίωση των ισχυρισμών τους. Η Επιτροπή, αποδεχόμενη το σχετικό αίτημά τους, εξέτασε τους μάρτυρες: 1) τον [...] από την εταιρία ΑΡΓΟΣ ΑΕ, 2) τους [...] από τον όμιλο ΕΣΤΙΑ, 3) τον [...] από την εταιρία BLACK & WHITE ΕΚΔΟΤΙΚΗ ΑΕ και 4) τον [...] από την ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΑ ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑ ΜΙΣΘΩΤΩΝ ΠΕΡΙΠΤΕΡΩΝ.

Επίσης, η Επιτροπή κλήτευσε, και κατέθεσαν ως μάρτυρες, σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στο άρθρο 23 παρ. 1 του Κανονισμού Λειτουργίας και Διαχείρισης της Επιτροπής Ανταγωνισμού (ΚΥΑ 117/4.1.2013, Β' 54) οι κάτωθι: α) για την εταιρία Ανεξάρτητα ΜΜΕ ΑΕ, [...],

β) για την εταιρία Φιλελεύθερος Εκδοτική ΑΕ, [...], γ) για την εταιρία ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΑΕ, [...], δ) ο [...], ε) για την εταιρία ΑΥΓΗ ΑΕ, [...], και στ) για την εταιρία «Αναστάσιος Δούσης και Αικατερίνη Δημοπούλου ΑΕ», [...]. Παρόλο που η Επιτροπή νομίμως τις κλήτευσε δεν προσήλθαν για να καταθέσουν ως μάρτυρες οι εταιρείες: α) ΕΚΔΟΤΙΚΗ ΑΕ, β) METROSPORT ΑΕ και η κα [...].

Προ της έναρξης της από 17.6.2021 Συνεδρίασης, ο Πρόεδρος της Επιτροπής Ανταγωνισμού, Ιωάννης Λιανός, υπέβαλε την υπ' αρ. 343/17.06.2021 δήλωση αποχής του για λόγους ευπρέπειας προς την Αντιπρόεδρο και τα μέλη της ΕΑ. Κατά την διάσκεψη προ της έναρξης της Συνεδρίασης, παρείχε τις σχετικές εξηγήσεις και αποχώρησε από τη διάσκεψη για να αποφανθεί η ΕΑ κατά την παρ. 3 του άρθρου 8 του οικείου Κανονισμού Λειτουργίας Διαχείρισης. Η σχετική δήλωση αποχής, η οποία αναγνώσθηκε από τα Μέλη της ΕΑ, είχε ως ακολούθως: «Όπως γνωρίζετε, στο πλαίσιο της προφορικής συζήτησης ενώπιον της Ολομέλειας της Επιτροπής Ανταγωνισμού (ΕΑ), της οποίας προεδρεύω υπό την ιδιότητά μου ως Πρόεδρου της ΕΑ, επί της αυτεπάγγελτης έρευνας στην αγορά διανομής εντύπου Τύπου, για πιθανή παράβαση των άρθρων 1 και 2 του ν. 3959/2011 ή/και των άρθρων 101 και 102 ΣΛΕΕ, καθώς και της αυτεπάγγελτης έρευνας σε συνέχεια της υπ' αρ. 659/2018 απόφασης ΕΑ[1] [Υπ' αριθ. Πρωτ. 9356/03-11-2020 Έκθεση του Εισηγητή, Π.Φώτη] και ειδικότερα, κατά τη διάρκεια, στο περιθώριο και σε συνέχεια ακροάσεων της 25-05-2021 και της 07-06-2021, τρίτη εταιρεία, στην οποία έχουν χορηγηθεί τα δικαιώματα του άρθρου 23 του Κανονισμού για τη Λειτουργία και Διαχείριση της Επιτροπής Ανταγωνισμού (ΚΛΔ ΕΑ), με εγκάλεσε, υπό την ιδιότητά μου ως Προέδρου της σύνθεσης της Ολομέλειας, αφήνοντας αιχμές, για μεροληψία μου υπέρ της ΑΡΓΟΣ ΑΕ ΠΡΑΚΤΟΡΕΥΣΕΩΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΕΩΣ ΚΑΙ ΜΕΤΑΦΟΡΩΝ ("ΑΡΓΟΣ" ής) και επιχείρησης που συνδέεται, κατά την άποψή της, με την ΑΡΓΟΣ.

Συγκεκριμένα, με την υπ' αρ. 4669/27-05-2021 ηλεκτρονική επιστολή της προς την Ολομέλεια, η οποία (επιστολή) αναπαρήχθη σε μέσο μαζικής ενημέρωσης εθνικής εμβέλειας, η τρίτη αυτή εταιρεία ισχυρίζεται, μεταξύ άλλων, ότι με το από 26-05-2021, "κατάπτυστο" όπως το χαρακτηρίζει Δελτίο Τύπου της ΕΑ, που εκδόθηκε σε συνέχεια δημοσιευμάτων και αναρτήσεων σε μέσο κοινωνικής δικτύωσης σε σχέση με την προφορική συζήτηση της κρίσιμης υπόθεσης, έγιναν ευθείες μομφές "... σε βάρος εκδοτικών επιχειρήσεων, μη αρεστών στον Πρόεδρο της Επιτροπής ..." (σημ. 3.3. επιστολής), αφήνοντας ούτως σαφείς υπόνοιες για μεροληψία μου σε βάρος επιχειρήσεων που συμμετέχουν ως τρίτοι στην προφορική συζήτηση, συμπεριλαμβανομένης της ίδιας. Επιπλέον, η ως άνω εταιρεία αναφέρει ότι, παρά τα αρνητικά δι' εμέ δημοσιεύματα από ΜΜΕ, ανήκοντα σε άλλη εκδοτική επιχείρηση, δεν εξεδόθη ως προς αυτά Δελτίο Τύπου, αντίστοιχο του ως άνω από 26-05-2021 Δελτίου[2][Σε υποστήριξη δε, του τελευταίου αυτού ισχυρισμού της, η εν λόγω εταιρεία παραθέτει υπεσυνδέσμους σε δημοσιεύματα ΜΜΕ συμφερόντων, όπως αναφέρει του εκδότη, Ι. Κουρτάκη, που περιέχουν αρνητικές ανα-

φορές σε βάρος μου], υπαινισσόμενη ότι επιφυλλάσω προνομιακή μεταχείριση της τελευταίας αυτής επιχείρησης, η οποία, κατά την άποψη της τρίτης εταιρείας, συνδέεται με την καθ'ης.

Παράλληλως δε, η εν λόγω τρίτη εταιρεία υπέβαλε κατά τη διάρκεια των σχετικών ακροάσεων δύο αιτήματα για την εξαιρέση, μεταξύ άλλων και εμού, από τη συζήτηση της υπόθεσης, οι οποίες απορρίφθηκαν κατά την προβλεπόμενη στο ΚΛΔ ΕΑ διαδικασία. Επισημαίνεται ότι η δεύτερη εξ αυτών υποβλήθηκε κατά την ακρόαση της 07-06-2021.

Περαιτέρω, με τις υπ' αρ. 333/14-06-2021 και 5228/14-06-2021 ηλεκτρονικές επιστολές του πληρεξουσίου δικηγόρου της, η τρίτη αυτή εταιρεία άφησε αιχμές εναντίον μου περί αδιαφανών διαδικασιών επ' αφορμής της (ματαιωθείσας τελικώς) πρωτοβουλίας που ανέλαβα για μία άτυπη συνάντηση των συμμετεχόντων στην κρίσιμη προφορική συζήτηση με στόχο την καλύτερη οργάνωση των συνεδριάσεων για την αποφυγή διασποράς του covid 19 και την αποτελεσματικότερη και ουσιοστικότερη χρήση του χρόνου κατά τις συνεδριάσεις αυτές.

Με τις παρακάτω αναφορές και αιτήσεις, το περιεχόμενο των οποίων μετ' επιτάσεως αποκρούω ως εσφαλμένο, μου αποδίδονται, ωστόσο, άμεσες και έμμεσες μομφές που βάλουν κατά του απροκατάληπτου της κρίσης μου στη συγκεκριμένη υπόθεση, και καθότι οι παραπάνω αναφορές προέκυψαν κυρίως κατά την εξέλιξη της προφορικής συζήτησης, η ολοκλήρωση της οποίας εκκρεμεί, δηλώνω, για λόγους ευπρέπειας,¹ ιδίως δε, λόγω της αμφισβήτησης της αμεροληψίας μου, και με στόχο την απρόσκοπτη συνέχιση της διαδικασίας, αποχή από την περαιτέρω συζήτηση της ως άνω υπόθεσης, σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 7, 8 και 10 ΚΛΔ ΕΑ, και παρκαλώ για τις σχετικές ενέργειές σας».

Κατόπιν τούτου και αφού διεξήχθη σχετική συζήτηση και ψηφοφορία, κατά το ως άνω άρθρο 8, παρ. 2 και 3 του Κανονισμού Λειτουργίας και Διαχείρισης της ΕΑ, η δήλωση αποχής για λόγους ευπρέπειας έγινε ομόφωνα αποδεκτή². Συγκεκριμένα διότι η σχετική γραπτή δήλωση αποχής του Προέδρου της Ι. Λιανού για λόγους ευπρέπειας από την εν λόγω υπόθεση, έγινε σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 7, 8 και 10 του Κανονισμού Λειτουργίας και Διαχείρισης της ΕΑ, ήτοι περιείχε κατά τρόπο σαφή και ορισμένο τους λόγους που την θεμελιώνουν, και υποβλήθηκε κατά τη συζήτηση της υπόθεσης, δηλαδή κατά τον χρόνο που ο Πρόεδρος της ΕΑ, Ι. Λιανός, έκρινε ότι συντρέχουν οι λόγοι ευπρέπειας που την θεμελιώνουν. Σημειώνεται ότι ο Κανονισμός Λειτουργίας και Διαχείρισης της ΕΑ δεν αναφέρει τους λόγους ευπρέπειας ή αποχής που θεμελιώνουν τα σχετικά αιτήματα. Η ΕΑ έκρινε ότι οι εκ μέρους του Προέδρου επικαλούμενοι λόγοι ευπρέπειας επιβάλλουν να απόσχει από την άσκη-

1 Η έμφαση και η υπογράμμιση είναι του συντάκτη της δήλωσης.

2 Βλ. *mutatis mutandis* ΔεφΑθ 1929/2016. Πρβλ. επίσης και ενδεικτικά αποφάσεις Ζ' Ποινικού Τμήματος ΑΠ 429/2015, 1374/2013, 1373/2013, 835/2013, 580/2013, 441/2013, 1407/2010.

ση των καθηκόντων του ως Προεδρεύοντος κατά την εκδίκαση της παρούσας υπόθεσης³, ώστε να μη δοθεί αφορμή σε δυσμενές γι' αυτόν σχόλιο για την αντικειμενική και ανεπηρέαστη, από ο,τιδήποτε και οποιονδήποτε, διερεύνηση της υπόθεσης σε τρόπο ώστε να τίθεται σε αμφιβολία η ελεύθερη και μη προκατειλημμένη κρίση του. Ενόψει αυτών, η ακροαματική διαδικασία συνεχίστηκε χωρίς τη συμμετοχή του Προέδρου της ΕΑ⁴, στην οποία προέδρευσε, κατά τα προβλεπόμενα στον Κανονισμό Λειτουργίας της ΕΑ, η Αντιπρόεδρος της ΕΑ, Καλλιόπη Μπενετάτου.

Με την ολοκλήρωση της ακροαματικής διαδικασίας και την εξέταση των μαρτύρων οι πληρεξούσιοι δικηγόροι ζήτησαν και η Προεδρεύουσα της Επιτροπής χορήγησε προθεσμία επτά (7) εργάσιμων ημερών μετά την παραλαβή των πρακτικών, προκειμένου να υποβάλουν τα συμπληρωματικά υπομνήματά τους.

Η Επιτροπή συνήλθε σε διάσκεψη την 16η Δεκεμβρίου 2021 (ημέρα Πέμπτη και ώρα 11:00 π.μ.), η οποία συνεχίστηκε την 20η Δεκεμβρίου 2021 (ημέρα Δευτέρα και ώρα και ώρα 15:00, την 21η Δεκεμβρίου 2021, (ημέρα Τρίτη και ώρα 15:40), την 22η Δεκεμβρίου 2021 (ημέρα

Τετάρτη και ώρα 15:30 π.μ.), την 28η Δεκεμβρίου 2021 (ημέρα Τρίτη και ώρα 10:30 π.μ.), και ολοκληρώθηκε την 30η Δεκεμβρίου 2021, (ημέρα Πέμπτη και ώρα 15:45), στην ως άνω αίθουσα συνεδριάσεων του 1ου ορόφου των Γραφείων της, με τη συμμετοχή του Εισηγητή Παναγιώτη Φώτη, ο οποίος δεν έλαβε μέρος στην ψηφοφορία και αφού έλαβε υπόψη τα στοιχεία του φακέλου της κρινόμενης υπόθεσης, την Εισήγηση, τις απόψεις που διατύπωσαν προφορικώς τα ενδιαφερόμενα μέρη κατά τη συζήτηση της υπόθεσης και με τα υπομνήματα τα οποία υπέβαλαν, καθώς και τα όσα κατέθεσαν οι μάρτυρες κατά την ακροαματική διαδικασία,

ΣΚΕΦΘΗΚΕ ΩΣ ΕΞΗΣ:

Α. ΕΙΣΑΓΩΓΗ - ΙΣΤΟΡΙΚΟ

Α.1 ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΑΥΤΕΠΑΓΓΕΛΤΗ ΕΡΕΥΝΑ ΣΤΗΝ ΑΓΟΡΑ ΔΙΑΝΟΜΗΣ ΕΝΤΥΠΟΥ ΤΥΠΟΥ⁵

1. Στις 29.11.2018 υπεβλήθη στην Υπηρεσία το υπ' αρ. 7177 αίτημα του Υπουργού Οικονομίας και Ανάπτυξης (εφεξής και «Αίτημα Ασφαλιστικών» ή «Αίτημα»)⁶,

3 Βλ. Πλημμ. Ρόδου 98/2005, καθώς και συναφώς Καρρά, Ποινικό Δικονομικό Δίκαιο, 3η έκδ. 2007, σελ. 263 με περαιτέρω παραπομπές σε σχετική νομολογία.

4 Βλ. και απόφαση ΔΕφΑΘ 458/2011, σκ. 17, επί της προσφυγής κατά της ΕΑ 437/V/2009.

5 Βλ. σχετικά και Ενότητα Α της υπ' αριθμ. 687/2019, (ΦΕΚ Β' 1852/15.05.2020), Απόφασης της ΕΑ.

6 Ο.π., παρ. 2.

συνοδευόμενο από επιστολές προς τον Υπουργό και σχετικά δημοσιεύματα στον τύπο⁷, για την εξέταση λήψης ασφαλιστικών μέτρων βάσει της παρ. 5 του άρθρου 25 του ν. 3959/2011 κατά της εταιρίας «Άργος Ανώνυμη Εταιρεία Πρακτορεύσεως, Διαχειρίσεως και Μεταφορών» (εφεξής ως «Πρακτορείο» ή «Άργος»). Το σκεπτικό που αναφέρεται στο ανωτέρω Αίτημα για την εξέταση λήψης ασφαλιστικών μέτρων από την Επιτροπή Ανταγωνισμού (εφεξής και «ΕΑ» ή «Επιτροπή») έγκειται στο ότι «η συμπεριφορά της καταγγελλόμενης εταιρίας [ενν. η Άργος] απειλεί άμεσα τη βιωσιμότητα των εν λόγω εφημερίδων», καθώς και ότι «υπάρχει δημόσιο συμφέρον για την πολυφωνία στα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης, το οποίο θα πληγεί ανεπανόρθωτα σε περίπτωση παύσης λειτουργίας ενός ικανού αριθμού εφημερίδων». Στο πλαίσιο αυτό, ο Υπουργός καταλήγει στο Αίτημά του: «παρακαλούμε να εξετασθεί το ενδεχόμενο λήψης ασφαλιστικών μέτρων κατ' εφαρμογή της παρ. 5 του άρθρου 25 του ν. 3959/2011 (Α' 93) εφόσον πιθανολογείτε βασιμότητα των καταγγελιών». Διευκρινίζεται ότι στις επιστολές και τα σχετικά δημοσιεύματα, που επικαλείται ο Υπουργός στο Αίτημά του, γίνεται αναφορά από εκδοτικές εταιρίες σε καταχρηστική συμπεριφορά της Άργος, κυρίως μέσω της απόφασής της να προβεί σε εφαρμογή νέας εμπορικής πολιτικής, καταγγέλλοντας μονομερώς τις ισχύουσες συμβάσεις με τις εκδοτικές επιχειρήσεις, σε συνδυασμό με τη σημαντική κοστολογική επιβάρυνση συνεπεία αυτής, η οποία απειλεί τη βιωσιμότητά τους.

2. Πέραν, όμως, του εν λόγω υποβληθέντος Αιτήματος Ασφαλιστικών Μέτρων, κατέστη γνωστό στην Υπηρεσία, τόσο από δημοσιεύματα⁸ στον έντυπο και ηλεκτρονικό τύπο όσο και από προσκομισθέντα στοιχεία⁹ και επιστολές¹⁰ εκδοτικών επιχειρήσεων που διανέμουν τα έντυπά τους μέσω της Άργος, ότι το Πρακτορείο επρόκειτο να προβεί στην εφαρμογή της εν λόγω νέας εμπορικής πολιτικής από την 1.12.2018 (ή από 01.01.2019 σε κάποιες περιπτώσεις¹¹).
3. Η ΕΑ, στη Συνεδρίαση της Ολομέλειας με αριθ. 10/30.1.2019, αποφάσισε να δρομολογηθεί η διαδικασία λήψεως ασφαλιστικών μέτρων, τόσο αυτεπάγγελα, όσο και κατόπιν του ανωτέρω αιτήματος του Υπουργού. Επίσης δρομολογήθηκε και η από το άρ. 16 του Κανονισμού Λειτουργίας και Διαχείρισης (εφεξής και «ΚΛΔ») της ΕΑ προβλεπόμενη

⁷ Πρόκειται για: Α) Επιστολή της «[...]» (αρ. πρωτ. Υπουργ. 5841/29.11.18), Β) απόκομμα της «Εφημερίδας των Συντακτών» της 26.11.18, Γ) απόκομμα της «Εφημερίδας των Συντακτών» της 27.11.18, Δ) απόκομμα της εφημερίδας «Documento» της 26.11.18 Ε) απόκομμα της εφημερίδας «Documento» της 29.11.18, και ΣΤ) απόκομμα της εφημερίδας «Δημοκρατία» της 29.11.18.

⁸ Βλ. ενδεικτικά <https://www.documentonews.gr/article/epistolh-pappa-kai-kretsoy-sthn-epitroph-antagwnismoy-gia-to-argos-toy-marinakh-kai-th-dianomh-typoy> και <http://www.typologies.gr/eiea-namin-ayxisei-to-kostos-gia-tis-efimerides-to-quot-argos-quot/>. Αναφορά σε εφαρμοστέα νέα εμπορική πολιτική της Άργος ΑΕ κάνει και η Ένωση Ιδιοκτητών Ημερήσιων Εφημερίδων Αθηνών (βλ. <https://www.efsyn.gr/arthro/paremvasi-tis-epitropis-antagonismoy-gia-argos-zita-psipte>).

⁹ Τα εν λόγω στοιχεία προσκομίστηκαν από τις εκδότριες εταιρίες (εφεξής και «εκδότριες») στο πλαίσιο έρευνας της Υπηρεσίας κατόπιν του υπ' αριθ. πρωτ. 4717/31.8.2017 αιτήματος παροχής γνώμης (άλλως, γνωμοδότησης) των Υπουργών Οικονομίας και Ανάπτυξης και Ψηφιακής Πολιτικής, Τηλεπικοινωνιών και Ενημέρωσης σχετικά με τη λειτουργία της αγοράς διανομής Τύπου συνεπεία παύσης λειτουργίας του πρακτορείου διανομής Ευρώπη ΑΕ.

¹⁰ Βλ. ενδεικτικά την υπ' αριθ. πρωτ. 7150/28.11.2018 επιστολή της [...].

¹¹ Από 1.1.2019 θα εφαρμοζόταν για τις εταιρίες [...].

διαδικασία λήψεως προσωρινής διαταγής (Αρ. Συνεδρίασης 11/30.1.2019)¹². Στις 31.01.2019, η ΕΑ προέβη σε έκδοση προσωρινής διαταγής κατά του Πρακτορείου, με την οποία «αποφασίσθηκε να ανασταλεί η εφαρμογή της αναγγελθείσας μονομερώς από την ελεγχόμενη εταιρεία, ως μέλλουσας να ισχύσει από 1-2-2019 νέας εμπορικής πολιτικής αυτής, μέχρι την δημοσίευση της απόφασης επί της εξέτασης λήψης ασφαλιστικών μέτρων, διότι πιθανολογείται η παράβαση των κανόνων του ελεύθερου Ανταγωνισμού (άρθ. 2 Ν 3959/2011) και συντρέχει εξαιρετικά επείγουσα περίπτωση, για την αποτροπή άμεσα επικείμενου κινδύνου ανεπανόρθωτης βλάβης στο δημόσιο συμφέρον, σύμφωνα με [το] άρ. 25 παρ. 5 Ν 3959/2011 και άρθ. 16 του Κανονισμού Λειτουργίας και Διαχείρισης της ΕΑ, λόγω και της εν τοις πράγμασι (de facto) μονοπωλιακής θέσης της ελεγχόμενης εταιρείας στην αγορά διανομής Τύπου (εφημερίδων και περιοδικών) στην ελληνική επικράτεια»¹³.

4. Σημειώνεται ότι επί της προαναφερθείσας αυτεπάγγελτης έρευνας λήψης ασφαλιστικών μέτρων κατά της Άργος, η ΕΑ εξέδωσε, κατόπιν της υπ' αριθ. πρωτ. 2335/29.03.2019 Έκθεσης του Εισηγητή Π. Φώτη, την υπ' αριθ. 687/4.6.2019 Απόφαση Ασφαλιστικών Μέτρων κατά της Άργος, σύμφωνα με την οποία πιθανολογείται καταχρηστική εκμετάλλευση δεσπόζουσας θέσης, κατά τα άρθρα 2 του Ν. 3959/2011 και 102 ΣΛΕΕ και ειδικότερα,

«α. αδικαιολόγητη άρνηση πώλησης, η οποία συνίσταται στην άρνηση συνέχισης συναλλακτικών σχέσεων με τη μονομερή και αιφνιδιαστική επιβολή των όρων της νέας εμπορικής πολιτικής της ΑΡΓΟΣ, την μη έγκαιρη ενημέρωση των εκδοτικών επιχειρήσεων επί των όρων αυτών και ιδίως την άρνηση ουσιαστικής διαπραγμάτευσης με τις εκδοτικές επιχειρήσεις, ως προς την επιβολή των εν λόγω όρων, ενέργειες, οι οποίες δεν φαίνεται καταρχάς να συνάδουν με την καλή πίστη και τα χρηστά συναλλακτικά ήθη, σύμφωνα με τα άρθρα 2 περ. (γ) του ν.3959/2011 και 102 στοιχ. (γ) ΣΛΕΕ.

β. Επιβολή μη εύλογων όρων συναλλαγής που συνίσταται στην επιβολή “Λοιπών όρων συνεργασίας” (όρος 5) της νέας εμπορικής πολιτικής της ΑΡΓΟΣ στις εκδοτικές επιχειρήσεις, η οποία αποτελεί μονομερή ενέργεια που δεν φαίνεται καταρχάς να συνάδει με την καλή πίστη και τα χρηστά συναλλακτικά ήθη, σύμφωνα με τα άρθρα 2, παρ. 2, περ. (α) του ν.3959/2011 και 102 στοιχ. (α) ΣΛΕΕ.

γ. Διακριτική μεταχείριση σε σχέση με την πολιτική της επιστροφής των παρακρατηθέντων ποσών των ασφαλιστικών εισφορών, τόσο μεταξύ μετόχων (εκδοτικές επιχειρήσεις) της ΑΡΓΟΣ και μη μετόχων (εκδοτικές επιχειρήσεις) αυτής, όσο και μεταξύ των μη μετόχων της ΑΡΓΟΣ εκδοτικών επιχειρήσεων, σύμφωνα με τα άρθρα 2, παρ. 2 περ. (γ) του ν. 3959/2011

¹² Βλ. σχετικά την υπ' αριθμ. 687/2019 Απόφαση της ΕΑ (ΦΕΚ Β' 1852/15.05.2020), παρ. 6.

¹³ Στις 28.2.2019 με απόφασή του το Διοικητικό Εφετείο Αθηνών (εφεξής και «ΔΕΑ») απέρριψε την αίτηση αναστολής εκτέλεσης της Άργος κατά της προσωρινής διαταγής της ΕΑ, κατά το άρθρο 204 παρ. 3 του Κώδικα Διοικητικής Δικονομίας (εφεξής και «ΚΔΔ»)21 και όρισε δικάσιμο στις 12.3.2019 για την συζήτηση της προσφυγής της Άργος κατά της προσωρινής διαταγής της ΕΑ. Ενώπιον του δικαστηρίου, στις 12.3.2019, εκτός από την Άργος και την ΕΑ, εμφανίσθηκαν και ανέπτυξαν τις απόψεις τους, προς αντίκρουση της κρινόμενης αίτησης της Άργος, σύμφωνα με την παρ. 2 του ανωτέρου άρθρου του ΚΔΔ, οι εκδοτικές εταιρίες «DIMERA ΕΚΔΟΤΙΚΗ ΑΕ» και «ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ», «ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΑ ΜΕΣΑ ΜΑΖΙΚΗΣ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ ΑΕ», και η ΕΙΗΕΑ. ¹³ Οι εν λόγω εκδοτικές εταιρίες, εκτός της «ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΑ ΜΕΣΑ ΜΑΖΙΚΗΣ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ ΑΕ», μεταξύ άλλων, αποτέλεσαν τρίτα μέρη κατά την ακροαματική διαδικασία επί των ασφαλιστικών ενώπιον της ΕΑ.

και 102 στοιχ. (γ) ΣΛΕΕ. Ειδικότερα, ενώ για ορισμένες εκ των εκδοτικών επιχειρήσεων, μετόχων της ΑΡΓΟΣ, δεν υφίστανται εκκρεμότητες σχετικά με τις παρακρατηθείσες ασφαλιστικές εισφορές, οι οποίες, στη συνέχεια, επιστράφηκαν, αντιθέτως για κάποιες εκδοτικές επιχειρήσεις, μη μετόχους της ΑΡΓΟΣ, η εταιρεία έχει επιστρέψει μόνο μέρος των παρακρατηθεισών εισφορών, και μάλιστα σε κάποιες εξ' αυτών με μεταχρονολογημένες επιταγές πελατών της. Επίσης, η ΑΡΓΟΣ, έχει εξοφλήσει το συνολικό ποσό από τις παρακρατηθείσες ασφαλιστικές εισφορές για κάποιες εκδοτικές επιχειρήσεις, μη μετόχους της, σε αντίθεση με κάποιες άλλες εκδοτικές επιχειρήσεις για τις οποίες συνεχίζουν να υπάρχουν ακόμη εκκρεμότητες.

δ. Αδικαιολόγητη άρνηση πώλησης, η οποία συνίσταται στην άρνηση διανομής του έντυπου Τύπου από την ΑΡΓΟΣ, χωρίς αυτή να στηρίζεται σε λόγους αντικειμενικά δικαιολογημένους, σύμφωνα με τα άρθρα 2, παρ. 2, περ. (γ) του ν.3959/2011 και 102 στοιχ. (γ) ΣΛΕΕ»¹⁴.

5. Με την ως άνω Απόφασή της η ΕΑ κατέληξε στη λήψη ασφαλιστικών μέτρων κατά της Άργος, «τα οποία θα ισχύουν μέχρι την έκδοση της οριστικής απόφασης της Επιτροπής επί της κύριας υπόθεσης [εννοείται η παρούσα υπόθεση]»¹⁵, σύμφωνα με τα οποία η ελεγχόμενη εταιρία κλήθηκε:

α) να προχωρήσει εντός προθεσμίας δέκα (10) ημερών από την κοινοποίηση του διατακτικού της παρούσας Απόφασης, σε ανάκληση της νέας εμπορικής πολιτικής της, ως προς το σύνολο των εκδοτικών επιχειρήσεων, να αναρτήσει σε εμφανή θέση στο διαδικτυακό της τόπο την ανακλητική δήλωση, να την κοινοποιήσει σε όλες τις εκδοτικές επιχειρήσεις και να προσκομίσει στην Επιτροπή Ανταγωνισμού αποδεικτικά των ανωτέρω,

β) να παύσει από την κοινοποίηση του διατακτικού της υπ' αριθ. 687/2019 Απόφασης την αδικαιολόγητη άρνηση πώλησης ως προς τη διανομή του έντυπου Τύπου των εκδοτικών επιχειρήσεων

γ) να παύσει την εφαρμογή διακριτικής μεταχείρισης σε σχέση με την πολιτική επιστροφών επί των παρακρατηθέντων ποσών ασφαλιστικών εισφορών προς τις εκδοτικές επιχειρήσεις, επιστρέφοντας με ίσους όρους και το αργότερο μέχρι τις 31.12.2019 το συνολικό ποσό εκ του οφειλομένου λόγω παρακράτησης ασφαλιστικών εισφορών, προς όλες τις εκδοτικές επιχειρήσεις.

6. Επιπρόσθετα, στην υπ' αριθ. 687/2019 Απόφαση ΕΑ προβλέπεται η διεξαγωγή διαπραγματεύσεων και η τήρηση πρακτικών κατά τη διάρκεια αυτών μεταξύ της Άργος και του συνόλου των εκδοτικών εταιριών «.....είτε διά μέσου της ΕΝΩΣΗΣ ΙΔΙΟΚΤΗΤΩΝ ΗΜΕΡΗΣΙΩΝ ΕΦΗΜΕΡΙΔΩΝ ΑΘΗΝΩΝ («ΕΙΗΕΑ»), είτε με τις μεμονωμένες εκδοτικές επιχειρήσεις, σχετικά με τη νέα εμπορική πολιτική της, λαμβάνοντας υπόψη τις ιδιαιτερότητες της αγοράς διανομής έντυπου Τύπου, τη νέα τιμολογιακή πολιτική της ΑΡΓΟΣ, τόσο επί της τιμής προμήθειας, όσο και επί των λοιπών χρεώσεων, πρόσθετων ή μη, της νέας εμπορικής πολιτικής της, το σύστημα της «ευρείας διεκπεραίωσης», το σύστημα παρακολούθησης και τιμολόγησης των επιστροφών, τους λοιπούς όρους (όρος 5) της νέας εμπορικής πολιτικής της ΑΡΓΟΣ, την έκθεση επί της νέας εμπορικής πολιτικής της ΑΡΓΟΣ, που θα συντάξει ο

¹⁴ Βλ. Δελτίο Τύπου της ΕΑ ημερομηνίας 04.06.2019, διαθέσιμο στην ιστοσελίδα www.epant.gr.

¹⁵ Βλ. σχετικά την υπ' αριθμ. 687/2019 Απόφαση της ΕΑ (ΦΕΚ Β' 1852/15.05.2020), υπό Π.1 .

εμπειρογνώμονας ή οι εμπειρογνώμονες που θα ορίσει η Επιτροπή Ανταγωνισμού, κατά τα κατωτέρω υπό III.1, και το δημόσιο συμφέρον που συνίσταται στην εξασφάλιση της διατήρησης της βιωσιμότητας, τόσο της ΑΡΓΟΣ, όσο και των εκδοτικών επιχειρήσεων. Για τις εν λόγω διαπραγματεύσεις να τηρηθούν πρακτικά, τα οποία μετά το πέρας αυτών θα προσκομισθούν από την ΑΡΓΟΣ στην Επιτροπή. Οι εν λόγω διαπραγματεύσεις θα πρέπει να έχουν ολοκληρωθεί εντός χρονικού διαστήματος ενός (1) μηνός από την κοινοποίηση της έκθεσης του εμπειρογνώμονα ή των εμπειρογνομώνων στα μέρη. [...] Να διανέμει τον έντυπο Τύπο όλων των εκδοτικών επιχειρήσεων σύμφωνα με την ισχύουσα εμπορική πολιτική της, μέχρι την έκδοση οριστικής απόφασης επί της κύριας υπόθεσης ή την επιτυχή έκβαση των ως άνω διαπραγματεύσεων μεταξύ της ΑΡΓΟΣ και των εκδοτικών επιχειρήσεων»¹⁶.

7. Σύμφωνα δε με το άρθρο 20 παρ. 2 του Κανονισμού Λειτουργίας και Διαχείρισης της Επιτροπής, η ΕΑ με την ανωτέρω Απόφαση ασφαλιστικών όρισε εμπειρογνώμονα, την εταιρεία Baker Tilly Ορκωτοί Ελεγκτές Λογιστές ΑΕ (εφεξής «Baker Tilly»), για τη διάγνωση, σύμφωνα με τα Διεθνή Ελεγκτικά Πρότυπα:
 - α) της υφιστάμενης οικονομικής κατάστασης ή/και της βιωσιμότητας της ΑΡΓΟΣ,
 - β) των αιτιών που οδήγησαν στην υφιστάμενη οικονομική κατάσταση της ΑΡΓΟΣ, κατόπιν ανάλυσης (μακροπρόθεσμης ή/και μεσοπρόθεσμης) των οικονομικών στοιχείων της εταιρείας,
 - γ) Εάν η νέα τιμολογιακή πολιτική της ΑΡΓΟΣ, όπως αυτή αναφέρεται υπό II.2 ανωτέρω, λαμβανομένων υπόψη των οικονομικών στοιχείων της ελεγχόμενης εταιρείας, καθώς και του κόστους διοίκησης και διανομής και του τρόπου κατανομής αυτού στις εκδοτικές επιχειρήσεις, σχετικά με τις παρεχόμενες προς αυτές υπηρεσίες, είναι «εύλογη» και εάν διασφαλίζει την βιωσιμότητα της ΑΡΓΟΣ,
 - δ) Εάν υφίστανται εναλλακτικές προτάσεις τιμολόγησης προμήθειας και λοιπών χρεώσεων της νέας εμπορικής πολιτικής της ΑΡΓΟΣ, οι οποίες είναι «εύλογες» και διασφαλίζουν την βιωσιμότητα αυτής.
8. Στις 09.08.2019 προσκομίστηκε η υπ' αριθ. πρωτ. 5225 αρχική Έκθεση της ως άνω ορισθείσας ως εμπειρογνώμονας εταιρίας Baker Tilly και στις 25.11.2019 προσκομίστηκε η υπ' αριθ. πρωτ. 7651 επικαιροποιημένη Έκθεση της ίδιας εταιρίας. Και οι δύο εκθέσεις διαβιβάστηκαν στο σύνολο των ενδιαφερόμενων μερών¹⁷.
9. Στο πλαίσιο της ως άνω αυτεπάγγελτης έρευνας, η Υπηρεσία προέβη στη διερεύνηση τόσο πρακτικών που αποτέλεσαν αντικείμενο της απόφασης 687/2019 (διαδικασία ασφαλιστικών μέτρων) όσο και λοιπών πρακτικών, για την υιοθέτηση των οποίων προέκυψαν ενδείξεις από

¹⁶ Βλ. σχετικά την υπ' αριθμ. 687/2019 Απόφαση της ΕΑ (ΦΕΚ Β' 1852/15.05.2020), υπό II.2, II.3 και II.4. Επί του ελέγχου συμμόρφωσης της Άργος με το διατακτικό της υπ' αριθ. 687/2019 Απόφασης ΕΑ συντάχθηκε η υπ' αριθ. πρωτ. 4531/26.05.2020 Έκθεση του Εισηγητή Π. Φώτη.

¹⁷ Ήτοι στην ΕΙΗΕΑ καθώς και στις εκδοτικές εταιρίες που δεν είναι μεν μέλη της ΕΙΗΕΑ αλλά συνεργάζονται με την Άργος για τη διανομή των εντύπων τους. Βλ. σχετικά τις υπ' αριθ. πρωτ. 5616/12.09.2019, 5618/13.09.2019 και 5642/13.09.2019 επιστολές διαβίβασης της έκθεσης της Baker Tilly.

προηγούμενη έρευνα της Υπηρεσίας¹⁸, ως εκ τούτου, κρίθηκε σκόπιμη η αξιολόγησή τους υπό τα άρθρα 1 και 2 Ν. 3959/2011 ή/και 101 και 102 ΣΛΕΕ.

A.2 ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΑΥΤΕΠΑΓΓΕΛΤΗ ΕΡΕΥΝΑ ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΟ ΔΙΑΤΑΚΤΙΚΟ ΤΗΣ ΥΠ' ΑΡΙΘ. 659/2018 ΑΠΟΦΑΣΗΣ ΕΑ

10. Στις 13.12.2017 η εταιρία Άλτερ Έγκο ΜΜΕ ΑΕ (εφεξής και «Άλτερ Έγκο») γνωστοποίησε στην Επιτροπή Ανταγωνισμού την απόκτηση αποκλειστικού ελέγχου, κατόπιν δημόσιας πλειοδοτικής διαγωνιστικής διαδικασίας, επί περιουσιακών στοιχείων της ανώνυμης εταιρίας Δ.Ο.Λ. Α.Ε. Η εν λόγω συγκέντρωση εγκρίθηκε με την υπ' αριθ. 659/4.6.2018 Απόφαση της Ε.Α¹⁹ με την οποία, μεταξύ άλλων, η ΕΑ:

(α) διαπίστωσε κατά πλειοψηφία την ύπαρξη έμμεσου defacto κοινού ελέγχου στην εταιρία διανομής τύπου Άργος από τις εταιρίες Άλτερ Έγκο, [...] (εφεξής και «[...]»), [...]

(β) ομόφωνα διέταξε τη διενέργεια αυτεπάγγελτης έρευνας στην επιμέρους αγορά της διανομής τύπου στην ελληνική επικράτεια²⁰.

11. Βάσει του σκεπτικού της ως άνω Απόφασης²¹, κρίθηκε «αναγκαία η διενέργεια αυτεπάγγελτης έρευνας στην εν λόγω αγορά, προκειμένου να ελεγχθεί από την Υπηρεσία αν ο έμμεσος de facto κοινός έλεγχος της ΑΡΓΟΣ από 4 εκδότες-μετόχους [...] δύναται να επιφέρει αρνητικές επιπτώσεις στις συνθήκες ανταγωνισμού στις καθέτως συνδεδεμένες αγορές (προηγούμενου και επόμενου σταδίου)...».

B. Η ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΗΣ ΕΑ ΕΠΙ ΤΩΝ ΔΕΣΜΕΥΣΕΩΝ ΤΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ ΑΡΓΟΣ

B.1 ΙΣΤΟΡΙΚΟ – ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΤΩΝ ΔΕΣΜΕΥΣΕΩΝ ΤΗΣ ΕΤΑΙΡΙΑΣ ΑΡΓΟΣ

12. Στις 28.12.2020 κατατέθηκε στην ΕΑ το υπ' αριθ. πρωτ. 690/28.12.2020 Υπόμνημα από την εταιρεία Άργος, στο οποίο περιλαμβάνονταν, μεταξύ άλλων, και προτεινόμενες δεσμεύσεις²² (εφεξής και/ή «Πρόταση δεσμεύσεων»), σύμφωνα με το άρθρο 25 παρ. 6 του ν. 3959/2011, όπως ισχύει, και την υπ' αριθ. 588/2014 Απόφαση ΕΑ, αναφορικά με τις πρακτικές, των οποίων η διαπίστωση προτείνεται στην υπ' αριθ. πρωτ. 9356/03.11.2020 Έκθεση του Εισηγητή Π. Φώτη (εφεξής και/ή «Έκθεση») επί της αυτεπάγγελτης έρευνας στην αγορά διανομής έντυπου Τύπου (εφεξής και/ή «κύρια υπόθεση»), για πιθανή παράβαση των άρθρων 1 και 2 του ν. 3959/2011 ή/και των άρθρων 101 και 102 ΣΛΕΕ καθώς και της αυτεπάγγελτης έρευνας σε συνέχεια της υπ' αρ. 659/2018 Απόφασης ΕΑ. Η Έκθεση επιδόθηκε στην Άργος, καθώς και σε τέσσερις (4) εκδοτικές εταιρίες στις 12.11.2020.
13. Η ΕΑ κατά την συνεδρίασή της στις 07.01.2021²³ αποφάσισε την αναβολή της συζήτησης επί της κύριας υπόθεσης, η οποία είχε προγραμματισθεί να λάβει χώρα στις 13.01.2021, και

¹⁸Βλ. επόμενες ενότητες της παρούσας.

¹⁹ Συναφές και το υπ' αριθ. πρωτ. [...].

²⁰ Βλ. σχετικά και Ενότητα Θ.4 της παρούσας.

²¹ Βλ. παρ. 232 Απόφασης 659/2018.

²² Βλ. το υπ' αριθ. πρωτ. 690/28.12.2020 Υπόμνημα Άργος, σελ. 68-70.

²³ Βλ. Πρακτικό Συνεδρίασης ΕΑ αριθ. 1.

όρισε νέα ημερομηνία συζήτησης επί της από 28.12.2020 πρότασης δεσμεύσεων της Άργος την 10^η Φεβρουαρίου 2021. Λόγω των ιδιαίτερων συνθηκών που επικρατούσαν στην χώρα μας από την πανδημία του COVID19, η συνεδρίαση της ΕΑ επί των δεσμεύσεων της εταιρείας Άργος έλαβε χώρα την 13^η Μαΐου 2021.

14. Με το αριθ. πρωτ. 690/28.12.2020 υπόμνημά της η ΑΡΓΟΣ πρότεινε δεσμεύσεις, οι οποίες αφορούν στην εν μέρει κατάργηση ή/και μη συμπερίληψη όρων στις συμβάσεις της με τους διανομείς και τις εκδοτικές εταιρίες, βάσει των οποίων η μεταξύ τους συναλλακτική σχέση καθίσταται αποκλειστική. Ωστόσο, ιδίως όσον αφορά στις συμβάσεις με τους υποπράκτορες/διανομείς, η προτεινόμενη από την ΑΡΓΟΣ δέσμευση διατηρεί **υπό προϋποθέσεις** τον αποκλειστικό χαρακτήρα της συνεργασίας μεταξύ των δύο μερών.
15. Ειδικότερα, οι προτεινόμενες δεσμεύσεις από την ΑΡΓΟΣ έχουν ως εξής:

«1. [...] ^[24].

2. [...]».

Β.2 Η ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΗΣ ΠΛΕΙΟΨΗΦΙΑΣ ΤΗΣ ΕΑ ΕΠΙ ΤΩΝ ΔΕΣΜΕΥΣΕΩΝ ΤΗΣ ΕΤΑΙΡΙΑΣ ΑΡΓΟΣ

16. Σύμφωνα με το άρθρο 25 παρ. 6 του ν. 3959/2011: «*Αν η Επιτροπή Ανταγωνισμού πιθανολογεί, κατά τη διάρκεια σχετικής έρευνας που διεξάγεται είτε αυτεπαγγέλτως είτε κατόπιν αιτήματος του Υπουργού Οικονομίας, Ανταγωνιστικότητας και Ναυτιλίας, ή καταγγελίας, παράβαση των διατάξεων των άρθρων 1 και 2 ή των άρθρων 101 και 102 της Συνθήκης για τη Λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, μπορεί με απόφασή της να αποδέχεται, εκ μέρους των εμπλεκόμενων επιχειρήσεων ή ενώσεων επιχειρήσεων, την ανάληψη δεσμεύσεων προς παύση της πιθανολογούμενης παράβασης και να καθιστά τις δεσμεύσεις αυτές υποχρεωτικές για τις επιχειρήσεις ή ενώσεις επιχειρήσεων.*». Οι εμπλεκόμενες επιχειρήσεις δύνανται να υποβάλλουν πρόταση δεσμεύσεων σε οποιοδήποτε στάδιο διερεύνησης μιας υπόθεσης και σε περίπτωση κατά την οποία έχει ήδη κοινοποιηθεί η σχετική Εισήγηση, το αργότερο με το Υπόμνημα της παρ. 2 του άρθρου 14 του Κανονισμού Λειτουργίας και Διαχείρισης της ΕΑ²⁵.
17. Σύμφωνα με τα ειδικότερα οριζόμενα στην υπ' αριθ. 588/2014 απόφαση της ΕΑ, η διαδικασία αξιολόγησης των δεσμεύσεων εκκινεί εφόσον κριθεί ότι: α. η πρόθεση της επιχείρησης να προτείνει ανάληψη δεσμεύσεων είναι ειλικρινής, β. η συγκεκριμένη υπόθεση είναι κατ' αρχήν πρόσφορη για την αποδοχή δεσμεύσεων, λαμβάνοντας υπόψη τα κριτήρια για την επιλογή υποθέσεων²⁶ και γ. η φύση και τα χαρακτηριστικά των δεσμεύσεων

²⁴ Βλ. σχετική αναφορά του πληρεξούσιου δικηγόρου της ΑΡΓΟΣ κατά την 57^η Συνεδρίαση της ΕΑ, Πρακτικά της 13^{ης} Μαΐου 2021, σελ. 12, όπου αναφέρει ότι «..... [τ]ι θέλουμε εμείς μ' αυτό [εννοείτε η αποκλειστικότητα στο φορτηγό]; Θέλουμε όταν αναλαμβάνουμε την υποχρέωση να είναι τα έντυπα σε συγκεκριμένο σημείο τη συγκεκριμένη ώρα και όχι νωρίτερα ή αργότερα, αυτό εξαρτάται από το φορτηγό πόσα πράγματα έχει μέσα και τι θα πρέπει να εξυπηρετήσει. Όταν θέλω να ξέρω ότι στις 8:00 η ώρα το πρωί θα είναι σε εκείνο το σημείο πώλησης το συγκεκριμένο έντυπο, θα πρέπει να έχω, αν θέλετε, τον έλεγχο επί του τρόπου με τον οποίο θα φτάσει το έντυπο αυτό στην ώρα του στην κάθε περίπτωση».

²⁵ Βλ. υπ' αριθ. 588/2014 Απόφαση ΕΑ, παρ. 7 και 14. Σύμφωνα με την υποσημείωση 10 της εν λόγω απόφασης, ως Εισήγηση για τους σκοπούς της απόφασης νοείται η Εισήγηση που προβλέπεται στο άρθρο 15 παρ. 4 του ν. 3959/2011 και το άρθρο 14 του Κανονισμού Λειτουργίας και Διαχείρισης.

²⁶ Όπως ορίζονται στο Κεφάλαιο ΙΙ της υπ' αριθ. 588/2014 Απόφασης ΕΑ.

ενδείκνυνται για την αποκατάσταση των συνθηκών ανταγωνισμού στην αγορά, λαμβάνοντας υπόψη το περιεχόμενο και το είδος των προτεινόμενων δεσμεύσεων²⁷.

18. Κατά πάγια εθνική και ενωσιακή νομολογία, η ΕΑ – όπως άλλωστε και η Ευρωπαϊκή Επιτροπή²⁸ - διαθέτει ευρεία διακριτική ευχέρεια κατά την άσκηση των εξουσιών που της απονέμει το άρθρο 25 παρ. 6 του ν. 3959/2011, όπως ισχύει, όσον αφορά ειδικά την αποδοχή ή την απόρριψη των δεσμεύσεων. Ειδικότερα, δεν υποχρεούται στην αποδοχή των δεσμεύσεων που προτείνουν οι εμπλεκόμενες επιχειρήσεις, αλλά προβαίνει στην αποδοχή αυτή μόνον όταν κρίνει ότι τούτο αρμόζει ενόψει όλων των περιστάσεων της εκάστοτε υπόθεσης²⁹. Η σχετική απόφασή της ελέγχεται δικαστικά μόνο σε περίπτωση παράβασης από την ΕΑ των άκρων ορίων της διακριτικής της ευχέρειας³⁰. Συναφώς, στο πλαίσιο της διακριτικής της ευχέρειας, συνεκτιμά την αρχή της πρόληψης και την επανορθωτική αρχή σε συνάρτηση με την προκύπτουσα από τις δεσμεύσεις ωφέλεια³¹ και προβαίνει στην αναγκαία στάθμιση, προκειμένου να επιλεγεί η πλέον κατάλληλη από άποψη δημοσίου συμφέροντος συνέπεια στο πλαίσιο της αποκατάστασης των συνθηκών αποτελεσματικού ανταγωνισμού στην αγορά³².
19. Περαιτέρω, η ΕΑ κατά κανόνα δεν αποδέχεται δεσμεύσεις στην περίπτωση ιδιαίτερα σοβαρών περιορισμών του ανταγωνισμού, όπου προκρίνεται και ενδείκνυται η επιβολή προστίμου, εφόσον διαπιστωθεί παράβαση³³. Και τούτο, διότι η επιβολή προστίμου κρίνεται αποτελεσματικότερη από απόψεως πολιτικής ανταγωνισμού, δεδομένου ότι το πρόστιμο διαθέτει πέραν του κυρωτικού, και αποτρεπτικό χαρακτήρα, όχι μόνο έναντι των αποδεκτών της απόφασης της ΕΑ, αλλά και έναντι κάθε άλλης επιχείρησης, η οποία θα είχε πρόθεση να υιοθετήσει παρόμοια συμπεριφορά³⁴. Ειδικότερα, δεσμεύσεις δεν γίνονται κατά κανόνα αποδεκτές σε περιπτώσεις καθορισμού τιμών ή/και νόθευσηww διαγωνισμών ή/και περιορισμού της παραγωγής ή/και εφαρμογής ποσοστώσεων ή/και την κατανομή των αγορών³⁵, **καθώς και σε σοβαρές περιπτώσεις κατάχρησης δεσπόζουσας θέσης³⁶. Συναφώς, η ΕΑ έχει κρίνει ότι πρακτικές που κατατείνουν σε αποκλειστικότητα μπορεί**

²⁷ Βλ. υπ' αριθ. 588/2014 Απόφαση ΕΑ, παρ. 10.

²⁸ Βλ. ενδεικτικά ΔΕφαθ 2265/2010 σκ. 9. Σχετικά με την ευρεία διακριτική ευχέρεια των αρχών ανταγωνισμού στην ενωσιακή νομολογία για την αποδοχή ή μη των προτεινόμενων δεσμεύσεων βλ. ΔΕΚ C-441/07, *Επιτροπή κατά Alrosa*, σκ. 59-69, 94 και 115 (και σχετικές προτάσεις Γεν. Εισαγγελέα Kokott της 17.9.2009, σκ. 80 – 90) καθώς και ΓενΔΕΕ T- 76/14, *Morningstar κατά Επιτροπής*, σκ. 40-41, 56 και 78. Συναφώς, βλ. Ανακοίνωση της Επιτροπής σχετικά με τις βέλτιστες πρακτικές για τη διεξαγωγή των διαδικασιών που αφορούν τα άρθρα 101 και 102 της ΣΛΕΕ, ΕΕ C 308, 20.10.2011, σελ. 6-32, και ιδίως παρ. 115.

²⁹ Βλ. υπ' αριθ. 588/2014 Απόφαση ΕΑ, παρ. 2, και ΔΕφαθ 2265/2010 (NESTLE) σκ. 9.

³⁰ Βλ. και υπ' αριθ. 588/2014 Απόφαση ΕΑ, παρ. 2 καθώς και ΔΕφαθ 2265/2010, σκ. 9.

³¹ Π.χ. ταχεία παρέμβαση και άμεση επέλευση των αλλαγών στην αγορά, εξοικονόμηση χρόνου και πόρων -ανθρώπινων και οικονομικών- για την ΕΑ, κ.λπ. λαμβάνεται υπόψη κατά την ανωτέρω αξιολόγηση. Βλ. και ECN Recommendation on Commitment Procedures, παρ. 2.

³² Βλ. υπ' αριθ. 588/2014 Απόφαση ΕΑ, παρ. 2.

³³ Πρβλ. ΕΑ 588/2014, παρ. 2 και 10, με περαιτέρω παραπομπές σχετικά με την πρακτική της ΕΑ.

³⁴ Ο.π.π..

³⁵ Βλ. υπ' αριθ. 588/2014 Απόφαση ΕΑ, παρ. 3.

³⁶ Βλ. υπ' αριθ. 588/2014 Απόφαση ΕΑ, παρ. 3.

να συνιστούν σοβαρή κατάχρηση δεσπόζουσας θέσης, ώστε να ενδείκνυται η απόρριψη των δεσμεύσεων και η επιβολή προστίμου³⁷.

20. Συνολικά, κατά την αξιολόγησή της, η ΕΑ, λαμβάνει, κατά περίπτωση, υπόψη σειρά παραγόντων, οι οποίοι ανάγονται στη φύση του προϊόντος ή της υπηρεσίας, τη δομή της αγοράς, το μερίδιο αγοράς των εμπλεκόμενων επιχειρήσεων, τους φραγμούς εισόδου, το εύρος και την ένταση των πιθανολογούμενων επιζήμιων αποτελεσμάτων στον ανταγωνισμό και στους καταναλωτές, καθώς και τη διάρκεια, την εμβέλεια, το σύνθετο χαρακτήρα και την πολλαπλότητα της παράβασης³⁸. Συναφώς, η ΕΑ έχει απορρίψει προτάσεις δεσμεύσεων σε περιπτώσεις όπου η δεσπόζουσα (ή υπέρ-δεσπόζουσα) επιχείρηση είχε εφαρμόσει πρακτικές, με ποικίλες μορφές σε περισσότερα επίπεδα του εμπορίου στις σχέσεις με διαφορετικές κατηγορίες πελατών ή συνεργατών της, οι δε, εικαζόμενες πρακτικές συνιστούσαν εκφάνσεις μίας ενιαίας στρατηγικής αποκλεισμού³⁹.
21. Περαιτέρω, η ΕΑ δεν αποδέχεται τις σχετικές προτάσεις δεσμεύσεων εάν, *μεταξύ άλλων*, οι δεσμεύσεις είναι αόριστες ή τελούν υπό όρους ή προτείνονται για παρελκυστικούς λόγους ή δεν εξυπηρετούν την αποτελεσματικότητα της διαδικασίας⁴⁰. Αντιστρόφως, προκειμένου να θεωρηθεί κατάλληλη η αποδοχή δεσμεύσεων κατ' αρχήν πρέπει τα υφιστάμενα προβλήματα ανταγωνισμού να είναι ευχερώς προσδιορίσιμα, να αντιμετωπίζονται πλήρως από τις προσφερόμενες δεσμεύσεις και να μη δημιουργούνται νέα, να δύνανται να επιλυθούν αποτελεσματικά και, ει δυνατόν, σε σύντομο χρονικό διάστημα⁴¹.
22. Εξάλλου, οι δεσμεύσεις πρέπει να συμβάλλουν στην εξοικονόμηση πόρων της ΕΑ και στην επιτάχυνση και αποτελεσματικότητα της διαδικασίας, οι οποίες εξυπηρετούνται όταν οι εμπλεκόμενες επιχειρήσεις εκδηλώσουν το ενδιαφέρον τους να αναλάβουν δεσμεύσεις όσο το δυνατόν νωρίτερα⁴². Σε κάθε περίπτωση, η ΕΑ δεν θεωρεί κατ' αρχήν πρόσφορη την αποδοχή δεσμεύσεων σε υποθέσεις, επί των οποίων έχει κοινοποιηθεί στα εμπλεκόμενα μέρη η σχετική Εισήγηση⁴³.
23. Ως προς το περιεχόμενό τους, οι δεσμεύσεις μπορούν να περιλαμβάνουν μέτρα συμπεριφοράς ή διαρθρωτικού χαρακτήρα (ή συνδυασμό των δύο) και πρέπει να είναι

³⁷ Βλ. υπ' αριθ. 590/2014 (ζύθος), 434/V/2009 (Nestle), 520/VI/2011 (Tasty) Αποφάσεις ΕΑ.

³⁸ Βλ. υπ' αριθ. 588/2014 Απόφαση ΕΑ, παρ. 3.

³⁹ Βλ. υπ' αριθ. 590/2014 (ζύθος), 434/V/2009 (Nestle), 520/VI/2011 (Tasty) Αποφάσεις ΕΑ, στις οποίες οι προτεινόμενες δεσμεύσεις απορρίφθηκαν με το σκεπτικό ότι οι αποδιδόμενες παραβάσεις – πρακτικές αποκλειστικότητας - είχαν ιδιαίτερη σοβαρότητα και ανάγονταν στο σκληρό πυρήνα του δικαίου του ανταγωνισμού και των σκοπών που ικανοποιούνται με τις διατάξεις του και οι σχετικές πρακτικές είχαν σύνθετη φύση, και εξ αυτών προέκυπταν ενδεχόμενα σοβαρά επιζήμια αποτελέσματα στον ανταγωνισμό και τη δομή της αγοράς, ενώ δεν συνέτρεχε υπέρτερος λόγος αποτελεσματικότητας για τον τερματισμό της διαδικασίας από μέρους της Επιτροπής.

⁴⁰ Βλ. υπ' αριθ. 588/2014 Απόφαση ΕΑ, παρ. 4, περ. β-δ.

⁴¹ Βλ. υπ' αριθ. 588/2014 Απόφαση ΕΑ, παρ. 5, περ. α – γ.

⁴² Βλ. ECN Recommendation on Commitment Procedures, παρ. 11. Βλ. ακόμα Απόφαση ΕΑ 551/VII/2012, παρ. 182.

⁴³ Βλ. υπ' αριθ. 588/2014 Απόφαση ΕΑ, παρ. 5, περ. δ. Συναφώς, «η αποδοχή σε προχωρημένο στάδιο της διαδικασίας δεσμεύσεων δεν κρίνεται επαρκής για να ικανοποιήσει τις αξιώσεις της Επιτροπής, ούτε και εξυπηρετεί την αρχή της γενικής πρόληψης. Αντίθετα, μπορεί να εκπέμπει το λάθος μήνυμα στην αγορά, ότι δηλαδή μπορεί οι παρανομούντες να αποφεύγουν τη λήψη των εκ του νόμου κυρωτικών μέτρων με την όψιμη υποβολή πρότασης ανάληψης δεσμεύσεων» (βλ. ΕΑ 538/2012, σκ. 71).

σαφείς, ορισμένες, ικανές και πρόσφορες να αποκαταστήσουν τις συνθήκες ανταγωνισμού στην αγορά, να μπορούν να εκτελεστούν από αυτούς που τις αναλαμβάνουν και να υλοποιηθούν πλήρως, άμεσα, ή εντός ευλόγου καθορισμένου χρόνου. Η υλοποίηση των δεσμεύσεων δεν πρέπει να εξαρτάται από τη βούληση ενός τρίτου ο οποίος δεν δεσμεύεται από αυτές⁴⁴ ⁴⁵. Επιπλέον, η παρακολούθηση των δεσμεύσεων πρέπει να καθίσταται ευχερής⁴⁶.

24. Περαιτέρω, σημειώνεται ότι η αποδοχή δεσμεύσεων από την ΕΑ σε συγκεκριμένη υπόθεση δεν δεσμεύει σε καμία περίπτωση την ΕΑ σε υπάρχουσες ή μελλοντικές διαδικασίες ή υποθέσεις και δεν δημιουργεί οποιοδήποτε δικαίωμα ή εύλογη προσδοκία για την επίλυση υφιστάμενων ή μελλοντικών υποθέσεων ή διαδικασιών με την αποδοχή δεσμεύσεων⁴⁷. Συναφώς, η διαφορετική εκτίμηση πραγματικών περιστατικών διαφορετικών υποθέσεων, δεν στοιχειοθετεί ευνοϊκότερη ή δυσμενέστερη μεταχείριση των διαφορετικών διοικούμενων, ούτε συνιστά συμπεριφορά ή πρακτική που δύναται να δημιουργεί πεποίθηση ως προς ορισμένο ζήτημα⁴⁸.
25. Με βάση τα ανωτέρω, ως προς τις δεσμεύσεις που πρότεινε η ΑΡΓΟΣ, η ΕΑ κρίνει, κατά πλειοψηφία, τα ακόλουθα:

B.2.1 Επί του παραδεκτού

26. Η ταχθείσα προθεσμία για την υποβολή υπομνήματος ήταν η 28.12.2020 και η πρόταση δεσμεύσεων υπεβλήθη με το αρ. πρωτ. 690/28.12.2020 Υπόμνημα της ΑΡΓΟΣ. Συνεπώς, η πρόταση ανάληψης δεσμεύσεων κατά την ομόφωνη κρίση της ΕΑ υπεβλήθη εμπροθέσμως και παραδεκτώς.

B.2.2 Επί της ουσίας

27. Όπως αναλύεται στην παρούσα (βλ. Ενότητα «ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΕΣ ΣΥΝΘΗΚΕΣ ΑΓΟΡΑΣ ΔΙΑΝΟΜΗΣ ΤΥΠΟΥ»), η ΑΡΓΟΣ κατέχει μονοπωλιακή θέση στην (εθνική) αγορά διανομής του έντυπου Τύπου, καθώς αποτελεί το μοναδικό Πρακτορείο ελληνόφωνου έντυπου Τύπου σε ολόκληρη την ελληνική επικράτεια, ενός προϊόντος που έχει καίρια σημασία για το κοινωνικό σύνολο, δεδομένου ότι κατέχει σταθερά και σε βάθος χρόνου πέραν της τριετίας το 100% της σχετικής αγοράς, η οποία χαρακτηρίζεται από την ύπαρξη υψηλών διαρθρωτικών φραγμών εισόδου.

⁴⁴ Συναφώς, βλ. Ανακοίνωση της Επιτροπής σχετικά με τις βέλτιστες πρακτικές για τη διεξαγωγή των διαδικασιών που αφορούν τα άρθρα 101 και 102 της ΣΛΕΕ, ΕΕ C 308, 20.10.2011, σελ. 6-32, παρ. 128 και ιδίως υποσημείωση υπ' αριθμ. 76 αυτής, σχετικά με τις αποφάσεις που λαμβάνει η Ευρωπαϊκή Επιτροπή υπό το άρθρο 9 του Κανονισμού (ΕΚ) 1/2003.

⁴⁵ Όταν οι δεσμεύσεις δεν μπορούν να εφαρμοστούν χωρίς την συμφωνία τρίτων, οι εμπλεκόμενες επιχειρήσεις πρέπει να υποβάλλουν αποδεικτικά στοιχεία ότι ο τρίτος συμφωνεί Βλ. ΕΑ 588/2014, παρ. 16.

⁴⁶ Προς το σκοπό αυτό, οι επιχειρήσεις δύνανται να προτείνουν μηχανισμούς ελέγχου της εφαρμογής των δεσμεύσεων μέσω της συμμετοχής τρίτων προσώπων, όπως για παράδειγμα ανεξαρτήτων εντολοδόχων παρακολούθησης της εφαρμογής, για τους οποίους η δαπάνη θα βαρύνει τις ίδιες, βλ. ΕΑ 588/2014, παρ. 17.

⁴⁷ Βλ. υπ' αριθμ. 588/2014 Απόφαση ΕΑ, παρ. 24.

⁴⁸ Βλ. υπ' αριθμ. 547/2012 Απόφαση ΔΕΦΑθ, σκ. 7.

28. Περαιτέρω, όπως αναλύεται εκτενώς στην ενότητα «ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΠΡΑΚΤΙΚΩΝ ΥΠΟ ΤΟ ΠΡΙΣΜΑ ΤΩΝ ΑΡΘΡΩΝ 2 ΤΟΥ Ν. 3959/2011 ΚΑΙ 102 ΣΛΕΕ» της παρούσας, οι σχετικές συμβατικές ρήτρες αποκλειστικής συνεργασίας, οι οποίες υπό το πρίσμα των άρθρων 102 ΣΛΕΕ και 2 ν. 3959/2011 αξιολογούνται ως καταχρηστικές συμπεριφορές, έχουν από τη φύση τους τη δυνατότητα αποκλεισμού ανταγωνιστών και συνιστούν ιδιαίτερος σοβαρές παραβάσεις του ανταγωνισμού. Μάλιστα, οι σχετικές υποχρεώσεις αποκλειστικότητας επιβάλλονται από την ΑΡΓΟΣ, τόσο στους διανομείς (υποδιανομείς και υποπράκτορες) όσο και στις εκδοτικές επιχειρήσεις, ήτοι σε περισσότερα του ενός επίπεδα της παραγωγικής αλυσίδας, και παρουσιάζουν μεταξύ τους σχέση συμπληρωματικότητας συνιστώντας μια ενιαία και διαρκή παράβαση.
29. Ειδικότερα, η ΑΡΓΟΣ επιβάλλει τουλάχιστον από τον Αύγουστο του 2017, χρονικό σημείο κατά το οποίο απέκτησε μονοπωλιακή θέση στη σχετική αγορά, μετά την διακοπή λειτουργίας του έτερου πρακτορείου διανομής τύπου «Ευρώπη ΑΕ», ρήτρες αποκλειστικής συνεργασίας στους υποδιανομείς/ υποπράκτορες του δικτύου της, και μάλιστα επ' απειλή κυρώσεων, με τις οποίες αποκλείει στην πράξη, τη συνεργασία τους με τρίτους εταίρους, πλην της ΑΡΓΟΣ, για τη διανομή προϊόντων Τύπου. Συναφώς, η ΑΡΓΟΣ επιβάλλει τουλάχιστον από τον Αύγουστο 2017 υποχρεώσεις αποκλειστικότητας έναντι των εκδοτικών επιχειρήσεων είτε βάσει συμβατικών όρων είτε, όπως προκύπτει από τα στοιχεία του φακέλου, εν τοις πράγμασι.
30. Με δεδομένο ότι δεν υφίσταται ανταγωνισμός υπό τη μορφή της εισόδου ανταγωνιστών της ΑΡΓΟΣ στο επίπεδο της παραγωγικής αλυσίδας, στο οποίο δραστηριοποιείται και η ίδια, δια της επιβολής των ως άνω υποχρεώσεων αποκλειστικότητας εκμηδενίζεται έστω και η ελάχιστη πιθανότητα αντιμετώπισης από την εν λόγω εταιρεία ανταγωνιστικών πιέσεων, καθώς και κάθε πιθανότητα πρόσβασης στο δίκτυό της σε τρίτους. Κατ' αυτόν τον τρόπο, οι υποχρεώσεις αποκλειστικής συνεργασίας εγκαθιδρύουν την Άργος ως μοναδικό και αδιαμφισβήτητο παίκτη και συμβάλλουν στη στεγανοποίηση της αγοράς και στη διατήρηση της μονοπωλιακής θέσης της ως άνω εταιρείας, συνιστώντας καθεαυτές εμπόδια εισόδου. Συνολικά, οι προαναφερθείσες πρακτικές της ΑΡΓΟΣ έχουν σημαντική διάρκεια εφαρμόζονται στην πράξη σε περισσότερα επίπεδα της αλυσίδας διανομής προϊόντων Τύπου και είναι πανελλήνιας εμβέλειας, εκτιμάται δε, ότι έχουν σημαντικό αντίκτυπο στην αγορά.
31. Συνεπώς, η αποδιδόμενη, κατά την παρούσα, στην ΑΡΓΟΣ κατάχρηση δεσπόζουσας θέσης μέσω των προαναφερθεισών πρακτικών (βλ. ανάλυση στην Ενότητα «ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΠΡΑΚΤΙΚΩΝ ΥΠΟ ΤΟ ΠΡΙΣΜΑ ΤΩΝ ΑΡΘΡΩΝ 2 ΤΟΥ Ν. 3959/2011 ΚΑΙ 102 ΣΛΕΕ» κατωτέρω) κατατάσσεται στις σοβαρές περιπτώσεις κατάχρησης δεσπόζουσας θέσης κατά τα άρθρα 2 ν. 3959/2011, όπως ισχύει, και 102 ΣΛΕΕ και κατά τούτο, συγκαταλέγεται μεταξύ των παραβάσεων για τις οποίες κατά κανόνα δεν γίνονται δεκτές δεσμεύσεις. Ενόψει δε, αυτού, ενδείκνυται ως καταλληλότερη και αποτελεσματικότερη η επιβολή προστίμου, καθώς εκτιμάται ότι με την τυχόν αποδοχή δεσμεύσεων δεν εξυπηρετείται, πέραν της κυρωτικής, ούτε η αποτρεπτική λειτουργία των κανόνων ανταγωνισμού. Συναφώς, εν προκειμένω, η αρχή της γενικής πρόληψης υπερισχύει οποιουδήποτε άλλου παράγοντα και σε όποια στάθμιση. Το εν λόγω συμπέρασμα ενισχύεται, λαμβανομένων υπόψη των ιδιαίτερων

- περιστάσεων της παρούσας υπόθεσης, και δη της δομής και των χαρακτηριστικών της αγοράς, της μονοπωλιακής θέσης της Άργος, των εμποδίων εισόδου, του εκτιμώμενου αντικτύπου των ερευνώμενων πρακτικών, καθώς και της διάρκειας και της εμβέλειας της παράβασης.
32. Περαιτέρω, στο μέτρο που οι δεσμεύσεις προσφέρονται μετά την κοινοποίηση της σχετικής εισήγησης, η αποδοχή τους δεν θεωρείται πρόσφορη. Σε κάθε περίπτωση, υπό τις συγκεκριμένες περιστάσεις και στο παρόν στάδιο της διαδικασίας, δεν συντρέχουν συγκεκριμένοι ή/και υπέρτεροι λόγοι αποτελεσματικότητας της διαδικασίας που να δικαιολογούν τον τερματισμό αυτής με ανάληψη δεσμεύσεων. Ειδικότερα, τυχόν αποδοχή των δεσμεύσεων, όπως αυτές διατυπώνονται στο Υπόμνημα της ΑΡΓΟΣ, δεν θα είχε ευνοϊκή επίδραση σε σχέση με το σημαντικό διοικητικό κόστος της υπόθεσης για την Υπηρεσία και τους πόρους που έχουν ήδη αναλωθεί, αλλά και πρόκειται να αναλωθούν ούτως ή άλλως, ιδίως ενόψει του ότι οι δεσμεύσεις καταλαμβάνουν μόλις ένα μέρος των αποδιδόμενων παραβάσεων. Πράγματι, όπως ευχερώς προκύπτει από την ανάλυση που έχει προηγηθεί, οι δεσμεύσεις δεν καλύπτουν τις ανταγωνιστικές πρακτικές της ΑΡΓΟΣ έναντι των υποδιανομέων και υποπρακτόρων, οι οποίες συνίστανται στην επιβολή ιδιαίτερα σοβαρών περιορισμών του ανταγωνισμού, ειδικότερα δε, στην κατανομή αγοράς/ πελατείας, στην επιβολή περιορισμών ως προς την προμήθεια προϊόντων Τύπου εκ μέρους των εξουσιοδοτημένων υποδιανομέων και υποπρακτόρων του δικτύου της Άργος προς σημεία πώλησης, μέλη του δικτύου, αλλά και μεταξύ τους (περιορισμός αμοιβαίων προμηθειών εντός δικτύου επιλεκτικής διανομής).
33. Εξάλλου, οι προτεινόμενες δεσμεύσεις δεν δύναται να γίνουν δεκτές και για τον επιπλέον λόγο ότι δεν είναι σαφείς, αντιθέτως μάλιστα τελούν υπό όρους. Ειδικότερα, η δέσμευση υπ' αρ. 1 που προτείνει η ΑΡΓΟΣ για την άρση των ρητρών αποκλειστικότητας στις συμβάσεις με υποπράκτορες/ διανομείς, και τη συμπερίληψη όρου στις συμβάσεις, με τον οποίο θα παρέχεται η δυνατότητα στους διανομείς να συνεργάζεται με άλλα πρακτορεία διανομής τύπου, τελεί υπό τον όρο ότι « [...]», από την εφαρμογή του οποίου θα εξαιρείται ο τοπικός τύπος, ο οποίος επιτρεπτά θα μπορεί να διανέμεται με τα ίδια φορτηγά και δρομολόγια. Είναι εντελώς ασαφής ο τρόπος με τον οποίο θα λειτουργήσει ο όρος αυτός στη πράξη, δεν μπορεί δε, να αποκλεισθεί το ενδεχόμενο να οδηγήσει εν τοις πράγμασι σε αποκλειστική συνεργασία με την ΑΡΓΟΣ. Χαρακτηριστικό είναι και το γεγονός ότι ουδεμία αναφορά γίνεται περί δέσμευσης της εταιρείας να μην θέσει αντίστοιχες ρήτρες στο μέλλον.
34. Το κυριότερο, ωστόσο, είναι ότι οι κατά τα ανωτέρω προτεινόμενες δεσμεύσεις αποτυγχάνουν πλήρως να αντιμετωπίσουν τον αποκλεισμό, με τις ερευνώμενες πρακτικές, των κυριότερων πηγών ανταγωνισμού έναντι της ΑΡΓΟΣ. Ειδικότερα, οι εξεταζόμενες υποχρεώσεις αποκλειστικότητας στοχεύουν στον εκμηδενισμό της άσκησης ανταγωνιστικών πιέσεων έναντι της ως άνω εταιρείας από τις απευθείας συνεργασίες διανομέων και εκδοτικών επιχειρήσεων. Υπ' αυτό το πρίσμα, η συμπερίληψη όρου στις συμβάσεις της ΑΡΓΟΣ με τους διανομείς, βάσει του οποίου οι τελευταίοι θα δύναται να συμβάλλονται με άλλα πρακτορεία, είναι ακατάλληλη, απρόσφορη και ανεπαρκής για την αντιμετώπιση των προβλημάτων ανταγωνισμού που εντοπίζονται στην παρούσα.

35. Επιπλέον, η δέσμευση υπ' αριθ. 2 που προτείνει η Άργος για την άρση των όρων αποκλειστικότητας στις συμβάσεις με τις εκδοτικές επιχειρήσεις, και τη μη θέση αντίστοιχου όρου στο μέλλον τελεί υπό τον όρο ότι « [...]»⁴⁹. Η εν λόγω δέσμευση με τον τρόπο που έχει διατυπωθεί αφενός δεν διασφαλίζει την μόνιμη, πλήρη και αποτελεσματική αντιμετώπιση και θεραπεία των προβλημάτων ανταγωνισμού, καθώς σιωπά για την εν τοις πράγμασι επιβολή υποχρεώσεων αποκλειστικότητας, και αφετέρου ενδέχεται να δημιουργήσει μελλοντικά προβλήματα, αναλόγως με τον τρόπο εφαρμογής της στην πράξη, ιδίως καθόσον η παροχή ευνοϊκότερης μεταχείρισης/τιμολόγησης συναρτάται προς τον αποκλειστικό χαρακτήρα της συνεργασίας της ΑΡΓΟΣ με τους εκδότες.
36. Εξάλλου, κατά την πλειοψηφία της ΕΑ, προκύπτει ότι οι προτεινόμενες δεσμεύσεις από την εταιρεία Άργος δεν είναι επαρκείς και κατάλληλες να αποκαταστήσουν τις συνθήκες ανταγωνισμού στην αγορά, στον βαθμό που δεν προβλέπεται δι' αυτών η συνολική βελτίωση, τροποποίηση ή προσαρμογή των πρακτικών της ΑΡΓΟΣ κατά τρόπο που να επιλύει τα προβλήματα ανταγωνισμού. Αντιθέτως, οι εν λόγω δεσμεύσεις περιορίζονται σε αποσπασματικές, ελλιπείς προσεγγίσεις με σημαντικές εξαιρέσεις από το πεδίο εφαρμογής τους, ώστε να μην συνιστούν, κατά την εκτίμηση της Υπηρεσίας, μόνιμη, πλήρη και αποτελεσματική αντιμετώπιση και θεραπεία των προβλημάτων ανταγωνισμού.
37. Ειδικότερα, η ΑΡΓΟΣ προτείνει την ανάληψη δεσμεύσεων για ορισμένες μόνο από τις ερευνώμενες παραβάσεις, και πάλι όχι για όλο το εύρος αυτών. Και τούτο, διότι η ΑΡΓΟΣ δεσμεύεται μόνο να άρει τις ρήτρες αποκλειστικότητας που συμπεριλαμβάνονται στις συμβάσεις που συνάπτει με τους υποδιανομείς και υποπράκτορες και τις εκδοτικές επιχειρήσεις. Ωστόσο, υπενθυμίζεται ότι, σύμφωνα με την Ενότητα «ΕΛΕΓΧΟΜΕΝΕΣ ΠΡΑΚΤΙΚΕΣ – ΝΟΜΙΚΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ» της παρούσας, η ΑΡΓΟΣ επιβάλλει τις υποχρεώσεις αποκλειστικότητας και *de facto*. Συνεπώς, τα προβλήματα ανταγωνισμού δεν αντιμετωπίζονται συνολικά με μόνη την άρση των συμβατικών ρητρών αποκλειστικότητας. Περαιτέρω, όπως έχει ήδη σημειωθεί ανωτέρω, η πρόταση δεσμεύσεων δεν συμπεριλαμβάνει και δεν αντιμετωπίζει καθόλου τις αντιανταγωνιστικές πρακτικές της ΑΡΓΟΣ έναντι των υποδιανομέων και υποπρακτόρων, οι οποίες συνίστανται στην κατανομή αγοράς/ πελατείας, στην επιβολή περιορισμών των αμοιβαίων προμηθειών εντός δικτύου επιλεκτικής διανομής καθώς και στον καθορισμό ελάχιστου περιθωρίου κέρδους σε κάθετο επίπεδο.
38. Σχετικά με την μη επάρκεια και πληρότητα των προτεινόμενων δεσμεύσεων από την ΑΡΓΟΣ λεκτέα είναι τα ακόλουθα: κατά την 47^η Συνεδρίαση της ΕΑ (βλ. Πρακτικά της 13^{ης} Μαΐου 2021), η ΑΡΓΟΣ σε κανένα σημείο αυτής δεν δεσμεύθηκε για επέκταση των προτεινόμενων δεσμεύσεων και στις λοιπές προτεινόμενες παραβατικές πρακτικές της Εισηγήσης του Εισηγητή Π. Φώτη. Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελεί ερώτηση μέλους της ΕΑ κατά την εν λόγω συνεδρίαση της ΕΑ για ανάληψη δέσμευσης εκ μέρους της Άργος σχετικά με την άρση του ποσοστού προμήθειας των περιπτερούχων (βλ. Πρακτικά της 13^{ης} Μαΐου 2021, σελ. 18-19). Παρόλο που ο πληρεξούσιος δικηγόρος της Άργος φαίνεται να αφήνει υπόνοια

⁴⁹ Η έμφαση προστέθηκε από τον συντάκτη της παρούσας.

- υπέρ της ανάληψης σχετικής δέσμευσης [...].», ωστόσο, κάτι τέτοιο δεν προέκυψε κατά την συνεδρίαση της ΕΑ την 13^η Μαΐου 2021.
39. Θα πρέπει να επισημανθεί ότι σε ερώτηση άλλου μέλους της ΕΑ κατά την 47^η Συνεδρίαση της ΕΑ (βλ. Πρακτικά της 13^{ης} Μαΐου 2021, σελ. 47-49) σχετικά με την επέκταση των δεσμεύσεων και στις λοιπές, κατά την Έκθεση του Εισηγητή, παραβατικές πρακτικές της ΑΡΓΟΣ, η εταιρία φαίνεται εν μέρει να το αποδέχεται και υπό την προϋπόθεση ότι εφόσον η ΕΑ αποδεχόταν τις προτεινόμενες δεσμεύσεις που είχε ήδη καταθέσει ενώπιον της ΕΑ, θα μπορούσε κάποιες εξ αυτών να τις συζητήσει και να τις βελτιώσει, αλλά όχι στο σύνολο των παραβατικών πρακτικών της Έκθεσης του Εισηγητή («[...]....»). Κατά την πλειοψηφία της ΕΑ η συγκεκριμένη τοποθέτηση κρίνεται ως απαράδεκτη διότι επιβεβαιώνει έτι περαιτέρω τον ασαφή και μη πλήρη χαρακτήρα των προτεινόμενων δεσμεύσεων εκ μέρους της Άργος. Το γεγονός ότι η Άργος θα μπορούσε να άρει από την πρώτη δέσμευση την αναφορά της στην αποκλειστικότητα του φορτηγού (βλ. 47^η Συνεδρίαση της ΕΑ, Πρακτικά της 13^{ης} Μαΐου 2021, σελ. 50), παρόλο που αποτελεί ένα θετικό βήμα εκ μέρους της εταιρίας, ωστόσο εντάσσεται στα, κατά τα ανωτέρω, «κάποια πράγματα θα μπορούσ[ε]» να δεσμευθεί ενώπιον της ΕΑ και η άρση αυτή δεν δύναται να εξαλείψει σε μεγάλο βαθμό τον ασαφή και μη πλήρη χαρακτήρα των προτεινόμενων δεσμεύσεων εκ μέρους της Άργος. Άλλωστε, όπως αναφέρει ο πληρεξούσιος δικηγόρος της ΑΡΓΟΣ (βλ. 47^η Συνεδρίαση της ΕΑ, Πρακτικά της 13^{ης} Μαΐου 2021, σελ. 56) σχετικά με το αν είναι διαθετιμένη η εταιρία να προτείνει δεσμεύσεις για όλες τις παραβατικές, κατά την Έκθεση του Εισηγητή, συμπεριφορές [...].»
40. Για λόγους πληρότητας, και πέραν του γεγονότος ότι, κατά τα ανωτέρω, η αποδοχή δεσμεύσεων από την ΕΑ σε παλαιότερη/-ες υπόθεση/-εις ουδόλως τη δεσμεύει να πράξει το ίδιο σε αντίστοιχη υπόθεση στο μέλλον, επισημαίνονται ότι οι αποφάσεις ΕΑ που επικαλείται η ΑΡΓΟΣ στο Υπόμνημά της⁵⁰, προκειμένου να καταδείξει τη δυνατότητα ανάληψης δεσμεύσεων σε παραβάσεις ιδιαίτερες σοβαρότητας, όπως οι εξεταζόμενες από την Έκθεση επί της κύριας υπόθεσης, δεν παρουσιάζουν αντιστοιχίες με την υπό εξέταση υπόθεση.
41. Ειδικότερα, η υπ' αριθ. 408/2008 Απόφαση ΕΑ («ΔΙΑΣ») ελήφθη υπό το προϊσχύσαν νομοθετικό πλαίσιο, η δε αποδοχή από τις ενδιαφερόμενες τράπεζες της μετακύλισης των μειώσεων των διατραπεζικών προμηθειών και στους καταναλωτές ισοδυναμούσε με ανάληψη υποχρεώσεων προς όφελος των τελευταίων, πέραν αυτών που στη συγκεκριμένη υπόθεση θα μπορούσε να επιβάλει με απόφασή της η ΕΑ^{51,52}.
42. Εξάλλου, στην υπ' αριθ. 505/2010 Απόφαση ΕΑ (Άλευρα), η πρόταση υποβολής των δεσμεύσεων υποβλήθηκε σε πρώιμο στάδιο, στο πλαίσιο της διαδικασίας λήψης ασφαλιστικών μέτρων, και αφορούσε αποκλειστικά στην εν λόγω υπόθεση και όχι στη συνεχιζόμενη αυτεπάγγελτη έρευνα της ΓΔΑ στον κλάδο των αλεύρων και σιτηρών εν γένει, το δε, περιεχόμενο των προτεινόμενων δεσμεύσεων ανταποκρινόταν με επάρκεια στην παύση της πιθανολογούμενης παράβασης, κατά τρόπον μάλιστα που κρίθηκε ότι είχε

⁵⁰ Βλ. το υπ' αρ. πρωτ. 690/28.12.2020 υπόμνημά της ΑΡΓΟΣ, σελ.69.

⁵¹ Βλ. υπ' αριθ. 408/2008 Απόφαση ΕΑ, σελ. 7.

⁵² Βλ. Αθανασίου, ό.π., σ. 431.

κατασταεί άνευ αντικειμένου η εξέταση της συνδρομής των προϋποθέσεων για την αυτεπάγγελτη λήψη ασφαλιστικών μέτρων⁵³.

43. Περαιτέρω, η υπ' αριθ. 551/VI/2012 Απόφαση ΕΑ (ΔΕΠΑ) εκδόθηκε από την ΕΑ επί της πιθανολογούμενης παράβασης της άρνησης προμήθειας ηλεκτρικής ενέργειας και απειλής για διακοπή προμήθειας, με τη συνδρομή της ΡΑΕ, προκειμένου να διασφαλιστεί ο διαχωρισμός της προμήθειας από τη μεταφορά του φυσικού αερίου. Σύμφωνα με την εν λόγω απόφαση, η ΕΑ « [...] προκρίνει την άμεση λήψη μέτρων που δύνανται να οδηγήσουν στην πραγματική απελευθέρωση των αγορών φυσικού αερίου, [...] και να ενθαρρύνουν για άμεση δραστηριοποίηση και επέκταση των δραστηριοτήτων σε νέους παίχτες με την προσφορά στους χρήστες κατώτερων και ανταγωνιστικών τιμών. [...]»⁵⁴. Επομένως, η αποδοχή των δεσμεύσεων που προτάθηκαν στο ως άνω πλαίσιο συνιστά πρακτική που συνάδει με την πρακτική της Ευρωπαϊκής Επιτροπής στον τομέα της ενέργειας και υπηρετεί τον απώτερο στόχο της ταχύτερης απελευθέρωσης των ενεργειακών αγορών.
44. Κατά την 47^η Συνεδρίαση της ΕΑ (Πρακτικά της 13^{ης} Μαΐου 2021, σελ. 15 επ.) ο πληρεξούσιος δικηγόρος της Άργος ισχυρίστηκε ότι η αποκλειστικότητα στα φορτηγά που αναφέρεται στην 1^η δέσμευση αποτελεί διαπιστωτική δήλωση και όχι αίρεση που κάνει τη δέσμευση μη αποδεκτή τυπικά. Κατά την ΆΡΓΟΣ, αντίστοιχη διαπιστωτική δήλωση αφορά τις αποκλειστικότητες της ΆΡΓΟΣ με τις εκδοτικές επιχειρήσεις, για την οποία η ΆΡΓΟΣ θα μπορούσε να αναλάβει τον όποιο νομικό κίνδυνο, που κατά την άποψη της δεν υφίσταται, εν προκειμένω, ανάλογα με τις επιλογές των συνεργατών της. Ωστόσο, κατά την πλειοψηφία της ΕΑ, όπως έχει αναφερθεί ανωτέρω, οι όροι αυτοί εκ μέρους της ΆΡΓΟΣ είναι εντελώς ασαφής, οι οποίοι, όροι, μετατρέπουν τις προτεινόμενες δεσμεύσεις σε «δεσμεύσεις υπό όρους», οι οποίες δεν δύναται να γίνουν αποδεκτές.
45. Συναφώς με τα ανωτέρω, κατά την 47^η Συνεδρίαση της ΕΑ (Πρακτικά της 13^{ης} Μαΐου 2021, σελ. 46-47), μέλος της ΕΑ ρωτάει τον μάρτυρα της ΆΡΓΟΣ γιατί η εταιρία συμπεριέλαβε τις ρήτρες αποκλειστικότητας στις νέες συμβάσεις που σύναψε με τις εκδοτικές εταιρείες που μετά την πτώχευση του έτερου Πρακτορείου «ΕΥΡΩΠΗ» (Αύγουστος 2017) αναγκάστηκαν να συμβληθούν με το μοναδικό πρακτορείο της αγοράς που είχε απομείνει, ήτοι την εταιρία ΆΡΓΟΣ. Ο μάρτυρας της Άργος ανέφερε ότι «[...]». Κατά την κρίση της πλειοψηφίας της ΕΑ, η ΆΡΓΟΣ αν είχε την βούληση να άρει τις εν λόγω αποκλειστικότητες θα το είχε πράξει από το 2017, έστω ξεκινώντας από τις νέες συμβάσεις με τους πρώην εκδότες της «ΕΥΡΩΠΗ» και εν συνεχεία με τους λοιπούς εκδότες και υποπράκτορες/υποδιανομείς. Ωστόσο, το εν λόγω γεγονός δεν έλαβε χώρα εκ μέρους της Άργος επιβεβαιώνοντας πλήρως τα ανωτέρω αναφερόμενα ότι οι εν λόγω ρήτρες αποκλειστικότητας ως στόχο έχουν στον εκμηδενισμό της άσκησης ανταγωνιστικών πιέσεων έναντι της εταιρείας από τις απευθείας συνεργασίες διανομέων και εκδοτικών επιχειρήσεων. Κατά την κρίση της πλειοψηφίας της ΕΑ, η απάντηση του μάρτυρα της Άργος ότι λόγω έλλειψης χρόνου τον Αύγουστο του 2017 χρησιμοποίησαν το έντυπο σύμβασης που είχαν και για τους δικούς τους εκδότες, κρίνεται αν μη τι άλλο ως απαράδεκτη.

⁵³ Βλ. υπ' αριθ. 505/2010 Απόφαση ΕΑ, παρ. 20 και 22-23.

⁵⁴ Βλ. υπ' αριθ. 551/VI/2012 Απόφαση ΕΑ (ΔΕΠΑ), παρ. 182.

46. Ενόψει όλων των περιστάσεων της παρούσας, λαμβανομένης υπόψη της ευρείας διακριτικής ευχέρειας της ΕΑ ως προς την αποδοχή δεσμεύσεων που προτείνουν οι επιχειρήσεις, συνεκτιμώντας την αρχή της πρόληψης και την επανορθωτική αρχή, και σταθμίζοντας αυτές με την τυχόν προκύπτουσα από τις δεσμεύσεις ωφέλεια, η πλειοψηφία της ΕΑ κρίνει ότι η παρούσα υπόθεση δεν θεωρείται πρόσφορη για την αποδοχή δεσμεύσεων και οι υπό εξέταση προτεινόμενες δεσμεύσεις δεν ενδείκνυνται για την παύση των παραβάσεων, των οποίων τη διαπίστωση προτείνει η Έκθεση, και την αποκατάσταση των συνθηκών ανταγωνισμού στην αγορά.

Β.3 Η ΑΠΟΨΗ ΤΗΣ ΜΕΙΟΨΗΦΙΑΣ ΕΠΙ ΤΩΝ ΔΕΣΜΕΥΣΕΩΝ ΤΗΣ ΕΤΑΙΡΙΑΣ ΑΡΓΟΣ

47. Κατά την άποψη των μελών της ΕΑ κκ. Μ. Ράντου και Μ. Ιωαννίδου, συντρέχει, υπέρτερος λόγος αποτελεσματικότητας της διαδικασίας που να δικαιολογεί τον τερματισμό αυτής εκ μέρους της Επιτροπής δια της αποδοχής των προτεινόμενων δεσμεύσεων.
48. Η Επιτροπή Ανταγωνισμού, όπως και οι αντίστοιχες αρχές ανταγωνισμού σε ενωσιακό και εθνικό επίπεδο, χαίρει ευρείας διακριτικής ευχέρειας κατά την επιλογή άσκησης των σχετικών εξουσιών που της απονέμει ο νόμος και σε καμία περίπτωση δεν υποχρεούται στην αποδοχή των δεσμεύσεων που προτείνουν οι επιχειρήσεις, αλλά προβαίνει στην αποδοχή τους μόνον όταν κρίνει ότι αυτό αρμόζει ενόψει όλων των περιστάσεων.
49. Εν προκειμένω, λαμβάνοντας υπόψη την αρχή της πρόληψης και την επανορθωτική αρχή και σταθμίζοντας την προκύπτουσα από τις δεσμεύσεις ωφέλεια, προκειμένου να επιλεγεί η πλέον κατάλληλη από άποψη δημοσίου συμφέροντος συνέπεια στο πλαίσιο της αποκατάστασης των συνθηκών αποτελεσματικού ανταγωνισμού στην αγορά, η εν λόγω υπόθεση παρίσταται πρόσφορη για την αποδοχή δεσμεύσεων σύμφωνα με τη νομολογιακή πρακτική της ΕΑ. Οι προτεινόμενες δεσμεύσεις, ήτοι η υπό ορισμένες συγκεκριμένες προϋποθέσεις κατάργηση ή/και μη συμπερίληψη όρων στις συμβάσεις της με τους διανομείς και τις εκδοτικές εταιρίες, βάσει των οποίων η μεταξύ τους συναλλακτική σχέση καθίσταται αποκλειστική, παρίσταντο ως αποτελεσματικές, ειλικρινείς, ευχερείς, άμεσα εφαρμόσιμες και ικανές σε εύρος και έκταση να επανορθώσουν τα πιθανολογούμενα προβλήματα ανταγωνισμού που εντοπίστηκαν από την Εισήγηση. Τέλος, οι δεσμεύσεις εξασφάλιζαν την αποτελεσματικότητα της παρούσης διαδικασίας και την εξοικονόμηση πόρων της ΕΑ.

Γ. ΥΠΟΒΛΗΘΕΙΣΕΣ ΕΝΣΤΑΣΕΙΣ ΕΠΙ ΤΗΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑΣ ΚΑΙ ΔΙΑΔΙΚΑΣΤΙΚΗΣ ΦΥΣΗΣ ΑΙΤΗΜΑΤΑ

Γ.1. Ένσταση α) για παράνομη αποδοχή της συμμετοχής παρεμβαίνόντων στην ακροαματική διαδικασία και β) παράβαση αρχών μυστικότητας της διαδικασίας

50. Στα υπομνήματά της και στην ακροαματική διαδικασία ενώπιον της ΕΑ⁵⁵, η ΑΡΓΟΣ υπέβαλε ενστάσεις επί της διαδικασίας, καθώς και διαδικαστικής φύσης αιτήματα, τα οποία εξετάζονται κατά σειρά αμέσως κατωτέρω.

⁵⁵ Βλ. σχετικά το υπ' αριθ. 690/28.12.2020 Υπόμνημα και 685/26.11.2021 Συμπληρωματικό Υπόμνημα της ΑΡΓΟΣ, καθώς και τα Πρακτικά της 25^{ης} Μαΐου 2021, σελ. 13.

51. Ειδικότερα, με τις από 27.05.2021⁵⁶ και 11.06.2021⁵⁷ επιστολές της, η εταιρεία ΑΡΓΟΣ αναφέρθηκε στην ακροαματική διαδικασία της 25.05.2021 επί της παρούσας υπόθεσης, διατυπώνοντας τον ισχυρισμό ότι η ΕΑ «χωρίς νόμιμο έρεισμα, άλλως καθ' υπέρβαση, άλλως κατά κακή χρήση της διακριτικής της ευχέρειας, απένειμε – σχεδόν – πλήρη δικαιώματα στις παρεμβαίνουσες εταιρείες». Σύμφωνα με την ΑΡΓΟΣ, το γεγονός αυτό είχε σαν αποτέλεσμα να διαρρεύσουν στο διαδίκτυο και σε μέσα κοινωνικής δικτύωσης συγκεκριμένα γεγονότα που έλαβαν χώρα κατά την ακρόαση, συμπεριλαμβανομένων αποσπασμάτων της κατάθεσης του μάρτυρα, κ. Χιονίδη. Η ΑΡΓΟΣ υποστηρίζει ότι, με τον τρόπο αυτό: **(α)** παραβιάστηκε ευθέως η μυστικότητα της διαδικασίας, **(β)** δεν υπήρξε διασφάλιση και προστασία των δικαιωμάτων άμυνάς της και **(γ)** έλαβε χώρα εκφοβισμός μαρτύρων, ο οποίος θα μπορούσε να αποτρέψει τους λοιπούς κλητευθέντες μάρτυρες από τη συμμετοχή τους στη διαδικασία, χωρίς να κατανομάζει ωστόσο από ποιούς εκδηλώθηκε η ως άνω συμπεριφορά. Για τους λόγους αυτούς, η ΑΡΓΟΣ προέβαλε [...].
52. Η ΑΡΓΟΣ αιτήθηκε, επιπλέον, (στις προαναφερόμενες επιστολές και κατά τη συζήτηση στο ακροατήριο της 07.06.2021), μεταξύ άλλων: **(α)** τη μη συμμετοχή των παρεμβαίνοντων κατά την εξέταση μαρτύρων, **(β)** την άμεση χορήγηση των πρακτικών των ακροάσεων της 27.05.2021 και 07.06.2021, και **(γ)** την προστασία εκ μέρους της ΕΑ τόσο του κύρους της ίδιας (ενν. της ΕΑ) όσο και των δικονομικών δικαιωμάτων της ΑΡΓΟΣ. Στο Συμπληρωματικό της δε, Υπόμνημα η εταιρία επισήμανε εκ νέου “το εσφαλμένο” της απόφασης της ΕΑ να μην αποβάλει ή έστω περιορίσει τα δικαιώματα των παρεμβαίνοντων, οι οποίοι καταχράστηκαν τη διαδικασία και μονοπόλησαν την ακροαματική, με αποτέλεσμα η ΑΡΓΟΣ να μην έχει τη δυνατότητα να αμυνθεί αποτελεσματικά.
53. Ως προς τος ως άνω ενστάσεις, λεκτέα είναι τα εξής⁵⁸:
54. Οι εταιρείες «ΕΣΤΙΑ ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΗ ΜΜΕ ΑΕ», «ΑΘΛΗΤΙΚΕΣ ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ ΑΕ», «ΑΘΛΗΤΙΚΗ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ ΑΕ» και «ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΕΣΤΙΑ ΑΕ» (στο εξής και Όμιλος ΕΤΣΙΑ), «BLACK & WHITE ΕΚΔΟΤΙΚΗ ΑΕ» και «DOCUMENTO MEDIA ΜΟΝΟΠΡΟΣΩΠΗ ΙΚΕ» αιτήθηκαν δια των υπ' αριθ. πρωτ. 693/28.12.2020, 695/28.12.2020, 694/28.12.2023, 696/28.12.2023, 38/26.01.2021 και 644/10.12.2020 υπομνημάτων τους (αντίστοιχα), να παρασταθούν στη συζήτηση και να τους χορηγηθούν όλα τα δικαιώματα που προβλέπονται στην παρ. 5 του άρθρου 23 του Κανονισμού Λειτουργίας και Διαχείρισης (ΚΛΔ)⁵⁹ της ΕΑ. Το ως άνω αίτημά τους εξετάστηκε από την ΕΑ και έγινε πλήρως αποδεκτό.
55. Συναφώς επισημαίνεται ότι, σύμφωνα, με το άρθρο 23 παρ. 2 του ΚΛΔ ΕΑ, οποιοσδήποτε τρίτος, φυσικό ή νομικό πρόσωπο, μπορεί να υποβάλει υπόμνημα σε υπόθεση που συζητείται

⁵⁶ Υπ' αριθ. πρωτ. 281/27.05.2021.

⁵⁷ Υπ' αριθ. πρωτ. 330/14.06.2021.

⁵⁸ Βλ. ιδίως, ΕΑ 590/2014, παρ. 65-69.

⁵⁹ Παρ. 5 του άρθρου 23 του ΚΛΔ: «5. Κατά την πρώτη συνεδρίαση της υπόθεσης η Επιτροπή αποφαινεται επί του αιτήματος της παραγράφου 4. Σε περίπτωση που, κατά τη διακριτική της ευχέρεια, κρίνει ότι η συμμετοχή του τρίτου συμβάλλει στη διακρίβωση της αλήθειας, δύναται, κατά περίπτωση, να του επιτρέψει: α) να απευθύνει ερωτήσεις στα μέρη και τους άλλους συμμετέχοντες στη διαδικασία, κατά τα προβλεπόμενα στην παράγραφο 5 του άρθρου 22 για τα μέρη, ή/ και β) να παραλάβει τα πρακτικά της διαδικασίας, ώστε να υποβάλει υπόμνημα μετά το τέλος αυτής, ή/και γ) να παραλάβει αντίγραφα των μη εμπιστευτικών εκδόσεων των υπομνημάτων των μερών.».

- στην Επιτροπή, τουλάχιστον δεκαπέντε (15) ημέρες πριν τη συζήτηση, περαιτέρω δε, όπως προβλέπει ρητά το άρθρο 23 παρ. 4 του ΚΛΔ της ΕΑ, εφόσον ο τρίτος που καταθέτει υπόμνημα κατά την παρ. 2 του ίδιου άρθρου θεμελιώνει έννομο συμφέρον, μπορεί να ζητήσει την παρουσία του κατά την προφορική ακρόαση. Σχετικώς, επισημαίνεται ότι ως έννομο συμφέρον για τη συμμετοχή του τρίτου σε υπόθεση που συζητείται ενώπιον της ΕΑ, νοείται ότι υφίσταται, μεταξύ άλλων περιπτώσεων, και οσάκις το αποτέλεσμα της δικάζομενης υπόθεσης επηρεάζει, ευμενώς ή δυσμενώς, τα δικαιώματα ή συμφέροντα του τρίτου, χωρίς προς τούτο να απαιτείται συναλλακτική σχέση μεταξύ της καθ' ης και της τρίτης επιχείρησης.
56. Εξάλλου, η ΕΑ διαθέτει διακριτική ευχέρεια τόσο σχετικά με την αποδοχή ή την απόρριψη της αίτησης που υποβάλλει ο τρίτος για την παρουσία του κατά τη συζήτηση της υπόθεσής ενώπιόν της όσο και όσον αφορά στην κλήτευση οποιουδήποτε προσώπου ως τρίτου.
57. Ενόψει των ανωτέρω, η συμμετοχή του τρίτου στη συζήτηση της υπόθεσης ενώπιον της ΕΑ συνίσταται στο να καταστήσει γνωστή σε αυτήν την άποψή του σχετικά με τα επίδικα πραγματικά περιστατικά και τη γνώση του της αγοράς.
58. Σημειώνεται, ότι με την κατάθεση του υπομνήματος στη Γραμματεία της Επιτροπής Ανταγωνισμού και τη συμμετοχή του τρίτου στη δικάζομενη υπόθεση, ο τρίτος δεν αποκτά την ιδιότητα του διαδίκου. Σε περίπτωση, ωστόσο, που η ΕΑ κρίνει ότι η συμμετοχή του τρίτου συμβάλλει στη διακρίβωση της αλήθειας, δύναται, κατά περίπτωση, να του επιτρέψει: α) να απευθύνει ερωτήσεις στα μέρη και τους άλλους συμμετέχοντες στη διαδικασία, ή/ και β) να παραλάβει τα πρακτικά της διαδικασίας, ώστε να υποβάλει υπόμνημα μετά το τέλος αυτής, ή/και γ) να παραλάβει αντίγραφα των μη εμπιστευτικών εκδόσεων των υπομνημάτων των μερών.
59. Εξάλλου, τρίτοι, μη διάδικοι, δύνανται να κλητεύονται από τον Πρόεδρο ή την Ολομέλεια, κατά τα προβλεπόμενα στο άρθρο 23 παρ.1 του Κανονισμού Λειτουργίας και Διαχείρισης της ΕΑ και να εξετάζονται ως μάρτυρες.
60. Με βάση τα ως άνω εκτεθέντα, είναι απορριπτέοι ως αβάσιμοι οι προεκτεθέντες ισχυρισμοί της ΑΡΓΟΣ, η δε, συμμετοχή των παρεμβαίνόντων στις συζητήσεις που έλαβαν χώρα στο πλαίσιο της παρούσας υπόθεσης, οι οποίοι υπέβαλαν εμπρόθεσμα και σύμφωνα με το άρθρο 23 του Κανονισμού Λειτουργίας και Διαχείρισης της Επιτροπής Ανταγωνισμού, τα υπομνήματά τους, είναι καθόλα νόμιμη.
61. Επιπροσθέτως, επισημαίνεται ότι όλοι οι κλητευθέντες στο πλαίσιο της παρούσας διαδικασίας μάρτυρες παρέστησαν και κατέθεσαν νομίμως και η ΕΑ έλαβε όλα τα αναγκαία οργανωτικά μέτρα για τη διαφύλαξη του μη δημόσιου χαρακτήρα της διαδικασίας.
62. Εξάλλου, αναφορικά με την ένσταση έλλειψης επαρκούς χρόνου για την αποτελεσματική ενάσκηση των δικαιωμάτων της (βλ. Συμπληρωματικό Υπόμνημα ΑΡΓΟΣ, σελ. 7), για την αξιολόγηση της σχετικής ένστασης δεν αρκεί να προβάλλονται αφηρημένοι και αόριστοι ισχυρισμοί, αλλά πρέπει κατ' ελάχιστο να τεκμηριώνεται αδυναμία αντίκρουσης συγκεκριμένων αιτιάσεων και να αναφέρεται κατά τρόπο συγκεκριμένο αν η ενιστάμενη υπέστη και ποια βλάβη από τα στάδια αυτά της διαδικασίας. Εν προκειμένω, ωστόσο, η ΑΡΓΟΣ δεν εξειδικεύει τους ισχυρισμούς που δεν είχε τη δυνατότητα να αντικρούσει ούτε

τη βλάβη που υπέστη σχετικώς, ως εκ τούτου, η εν λόγω ένσταση είναι απορριπτέα ως αόριστη. Περαιτέρω, η ένσταση αυτή είναι απορριπτέα και ως αβάσιμη, δεδομένου ότι στα συμμετέχοντα στην παρούσα διαδικασία μέρη, μεταξύ των οποίων και η εταιρία ΑΡΓΟΣ, χορηγήθηκε εύλογος και επαρκής χρόνος, ενόψει των περιστάσεων της κρινόμενης υπόθεσης, για την προετοιμασία πλειόνων υπομνημάτων με τις απόψεις τους και τους ισχυρισμούς τους και μάλιστα σε τέσσερα στάδια της παρούσας διαδικασίας. Ειδικότερα, εν προκειμένω, η ΑΡΓΟΣ είχε επαρκή χρόνο να α) υποβάλει αρχικό υπόμνημα σε εμπιστευτική και μη εμπιστευτική μορφή στις 28.12.2020 (690/28.12.2020 & 691/28.12.2020 αντίστοιχα), β) υποβάλει προσθήκη αντίκρουση σε εμπιστευτική και μη εμπιστευτική μορφή στις 04.01.2021 (5/04.01.2021 & 06/04.01.2021 αντίστοιχα) με 7 σχετικά συνοδευτικά έγγραφα, γ) υποβάλει συμπληρωματικό υπόμνημα σε εμπιστευτική μορφή στις 26.11.2021 (685/26.11.2021) με 6 σχετικά συνοδευτικά έγγραφα, αλλά και να αναπτύξει τα επιχειρήματά της κατά την προφορική διαδικασία. Ως εκ τούτου, δεν γεννάται θέμα παραβίασης των δικαιωμάτων προηγούμενης ακρόασης και άμυνας της εταιρίας, καθότι τηρήθηκαν όλες οι προβλεπόμενες από το νόμο διαδικαστικές εγγυήσεις για την ακρόαση και άμυνα της ενιστάμενης ενώπιον της Επιτροπής, συμπεριλαμβανομένης της προφορικής ακρόασης και της εξέτασης μαρτύρων. Επισημαίνεται συναφώς ότι οι προβλεπόμενες προθεσμίες δεν είναι απαραίτητο να τηρούνται και μετά από κάθε αναβολή της συζήτησης της υπόθεσης, διότι διαφορετικά θα κατέληγαν σε παρέλκυση της διαδικασίας.

Γ.2. Ένσταση α) για μη νόμιμη επέκταση του αντικειμένου της έρευνας (στις κάθετες σχέσεις) και β) ως προς τη νομιμότητα του επιτόπιου έλεγχου στα γραφεία της ΑΡΓΟΣ

63. Η ΑΡΓΟΣ στο υπομνήμά της, στην προσθήκη της, καθώς και στην ακροαματική διαδικασία ενώπιον της ΕΑ⁶⁰, υπέβαλε ένσταση για α) την άνευ νομικής βάσεως επέκταση του ελέγχου στην κάθετη αγορά και β) τη νομιμότητα του επιτόπιου ελέγχου στα γραφεία της ΑΡΓΟΣ ΑΕ στις 8, 11 και 12.03.2020 (βλ. τις από τις υπ' αριθ. πρωτ. 3636 & 3637/7.5.2020 εντολές ελέγχου).
64. Συγκεκριμένα, αναφορικά με την ως άνω υπό α) ένσταση, κατά την ΑΡΓΟΣ, ούτε η πρώτη ούτε η δεύτερη αυτεπάγγελτη έρευνα (βλ. ενότητα Ι.1. υπομνήματος) επέτρεπαν στην ΕΑ να επεκτείνει τη έρευνά της στην κάθετη αγορά, αλλά αμφότερες είχαν συγκεκριμένο και περιορισμένο πεδίο. Επιπλέον, κατά την ΑΡΓΟΣ, δεν υπάρχει η κατά το νόμο απαραίτητη απόφαση της ΕΑ που να εξουσιοδοτεί τη ΓΔΑ και τον Εισηγητή να ερευνήσουν άλλα ζητήματα πλην αυτών που αφορούν τις δύο αυτεπάγγελτες έρευνες και, ως εκ τούτου, το σκέλος της Εισήγησης που αφορά τις κάθετες σχέσεις της ΑΡΓΟΣ με το δίκτυό της θα πρέπει να μην ληφθεί υπόψη, άλλως η απόφαση της ΕΑ θα είναι ακυρωτέα. Συναφώς, η ΑΡΓΟΣ ισχυρίζεται ότι η διεύρυνση είναι νομικά ανεπίτρεπτη (προβληματική και καταχρηστική), αόριστη, αναιτιολόγητη και αβάσιμη, χωρίς καμία ένδειξη ή στοιχεία, πολλώ δε μάλλον πληροφορία, περί ενδεχόμενης παράβασης των κανόνων του ανταγωνισμού εκ μέρους της ΑΡΓΟΣ στην εν λόγω σχετική αγορά, αναφερόμενη στην παρ. 9 και την υπ' αριθ. 15 παραπομπή της Εισήγησης. Στο πλαίσιο αυτό, επικαλείται την υποχρέωση ακριβούς

⁶⁰ Βλ. σχετικά το υπ' αριθ. 690/28.12.2020 Υπόμνημα, την 5/04.01.2021 Προσθήκη, καθώς και τα Πρακτικά της 25.05.2021 (σελ. 108 επ.).

- οριοθέτησης του αντικειμένου και του σκοπού του ελέγχου, καθώς και τη νομολογία του ΔΕΕ σχετικά με τις αποφάσεις περί διενέργειας έρευνας που εκδίδει η Ευρωπαϊκή Επιτροπή (με παραπομπή σε αποφάσεις ΔΕΕ, C-583/13 P, DeutscheBahn κλπ κατά Επιτροπής, σκέψη 56 και C-94/00, Roquette Freres, σκέψη 47).
65. Η εν λόγω ένσταση τυγχάνει απορριπτέα ως αβάσιμη, καθώς νομίμως, η ΕΑ ερευνά και την κάθετη αγορά, που αφορά σχέσεις της ΑΡΓΟΣ με υποπράκτορες/ διανομείς και τα σημεία πώλησης.
66. Ειδικότερα, κατά την πρώτη αυτεπάγγελτη έρευνα, η ΓΔΑ προέβη στη διερεύνηση τόσο πρακτικών που αποτέλεσαν αντικείμενο της απόφασης ΕΑ 687/2019 (διαδικασία ασφαλιστικών μέτρων) όσο και λοιπών πρακτικών, για την υιοθέτηση των οποίων προέκυψαν ενδείξεις από προηγούμενη έρευνα της Υπηρεσίας, ως εκ τούτου, κρίθηκε σκόπιμη η αξιολόγησή τους και υπό τα άρθρα 1 Ν. 3959/2011 και 101 ΣΛΕΕ, στο πεδίο εφαρμογής των οποίων εμπίπτουν οι κάθετοι περιορισμοί. Αναφορικά με τη 2η αυτεπάγγελτη έρευνα, με την απόφαση ΕΑ 659/2018, κρίθηκε *«αναγκαία η διενέργεια αυτεπάγγελτης έρευνας στην εν λόγω αγορά, προκειμένου να ελεγχθεί από την Υπηρεσία αν ο έμμεσος de facto κοινός έλεγχος της ΑΡΓΟΣ από 4 εκδότες-μετόχους [...] δύναται να επιφέρει αρνητικές επιπτώσεις στις συνθήκες ανταγωνισμού στις καθέτως συνδεδεμένες αγορές (προηγούμενου και επόμενου σταδίου)...»*. Περαιτέρω, εκτός των ανωτέρω, η συμπερίληψη στο εύρος της έρευνας της ΓΔΑ και των κάθετων σχέσεων της ΑΡΓΟΣ, προκύπτει και από τα ληφθέντα μέτρα έρευνας. Συναφώς, επισημαίνεται ότι τόσο ο από 26.02.2019 επιτόπιος έλεγχος στα γραφεία της Άργος όσο και ο από 08.05.2020 επιτόπιος έλεγχος που έλαβε χώρα στα γραφεία της ΑΡΓΟΣ, καθώς και στα γραφεία των εκδοτικών εταιριών - μετόχων (προηγούμενων και υφιστάμενων), διενεργήθηκαν προκειμένου να διερευνηθεί ενδεχόμενη παράβαση και των άρθρων 1 ν. 3959/2011 και 101 ΣΛΕΕ. Αντιστοίχως, οι επιστολές παροχής στοιχείων που εστάλησαν στο Πρακτορείο, σε εκδοτικές εταιρίες, καθώς και σε ενώσεις – φορείς δραστηριοποιούμενων στην αγορά επιχειρήσεων, σε 90 μεμονωμένα μέρη που λειτουργούν τελικά σημεία πώλησης Τύπου, σε δείγμα 71 υποπρακτόρων/υποδιανομέων της Άργος, καθώς και οι καταθέσεις που ελήφθησαν στις 21.09.2020 στα γραφεία της ΕΑ των στελεχών της επιχείρησης, κκ. [...], σκοπούν, όπως ρητώς προκύπτει από το περιεχόμενό τους, και στη διερεύνηση ενδεχόμενης παράβασης των άρθρων 1 ν. 3959/2011 και 101 ΣΛΕΕ. Είναι, επομένως, σαφές ότι η πρώτη αυτεπάγγελτη έρευνα σκοπό είχε και τη διερεύνηση της νομιμότητας των κάθετων σχέσεων της ΑΡΓΟΣ με τους διανομείς της.
67. Ανεξαρτήτως αυτών, από την ενωσιακή νομολογία προκύπτει ότι η εμπλεκόμενη εταιρεία λαμβάνει γνώση το πρώτον μόνο κατά την αρχή του κατ' αντιμωλία διοικητικού σταδίου, ήτοι μέσω της ανακοίνωσης των αιτιάσεων (στην ενώπιον της ΕΑ διαδικασία, μέσω της Εισήγησης), όλων των ουσιωδών στοιχείων στα οποία στηρίζεται η Επιτροπή στο στάδιο αυτό της διαδικασίας, και ως προς τα οποία έχει δικαίωμα πρόσβασης στον φάκελο, προκειμένου να διασφαλίζεται η αποτελεσματική άσκηση των δικαιωμάτων άμυνας της. Σε αντίθετη περίπτωση, θα θιγόταν η αποτελεσματικότητα της έρευνας της ΕΑ, καθόσον η εμπλεκόμενη εταιρεία θα ήταν, ήδη κατά το πρώτο στάδιο της προκαταρκτικής εξέτασης, σε θέση να προσδιορίσει τις πληροφορίες που είναι γνωστές στην Επιτροπή και, ως εκ τούτου,

εκείνες που θα μπορούσε να αποκρύψει⁶¹. Εξάλλου, καμία επίσημη κατηγορία δεν διατυπώνεται κατά των επιχειρήσεων μέχρι την κοινοποίηση της Εισήγησης⁶². Στο βαθμό δε, που δίδεται κάθε προβλεπόμενη (στο νόμο και στον Κανονισμό Λειτουργίας και Διαχείρισης ΕΑ) δυνατότητα στα εμπλεκόμενα μέρη να υποβάλουν και να αναπτύξουν γραπτώς ή/ και προφορικά τους ισχυρισμούς τους και τα αποδεικτικά μέσα αυτών, συμπεριλαμβανομένης της πρόσβασης στο φάκελο και της υποβολής διαδοχικών υπομνημάτων αντίκρουσης της εισήγησης (η οποία και αποκρυσταλλώνει την προκαταρκτική άποψη της Υπηρεσίας), της προφορικής ακρόασης ενώπιον της Επιτροπής και του συμπληρωματικού υπομνήματος μετά την ακροαματική ούτως ώστε να επηρεάσουν τη λήψη σχετικής απόφασης ύστερα από διαφορετική εμφάνιση ή εκτίμηση του σχετικού με τη διερευνώμενη συμπεριφορά πραγματικού υλικού⁶³, δεν στοιχειοθετείται προσβολή δικαιώματος άμυνας⁶⁴.

68. Εν προκειμένω, δεν αμφισβητείται ότι στην υπ' αριθ. πρωτ. 9356/03-11-2020 Έκθεση του Εισηγητή, Π. Φώτη, περιλαμβάνεται εκτενής περιγραφή, ανάλυση και νομική αξιολόγηση υπό το πρίσμα του δικαίου ανταγωνισμού, και δη των άρθρων 1 ν. 3959/2011 και 101 ΣΛΕΕ, των κάθετων σχέσεων της ΑΡΓΟΣ με τα μέλη του δικτύου διανομής της, καθώς και ότι η ΑΡΓΟΣ ανέπτυξε λεπτομερώς τα σχετικά επιχειρήματά της με την υποβολή τριών (3) υπομνημάτων (βλ. παρ. 62 ανωτέρω) με συνοδευτικών σχετικών εγγράφων και την συμμετοχή της στην προφορική συζήτηση. Συναφώς επισημαίνεται ότι η ΑΡΓΟΣ δεν επικαλείται κατά τρόπο ορισμένο ούτε αποδεικνύει τον ισχυρισμό της ότι η έρευνα της Υπηρεσίας ως προς τις κάθετες σχέσεις είχε επίπτωση στην ικανότητά της να αμυνθεί αποτελεσματικά ή ότι υπέστη κάποια βλάβη εξ αυτού του λόγου⁶⁵. Για τους ως άνω λόγους, η παραπάνω ένσταση κρίνεται απορριπτέα ως αόριστη και, πάντως, ως αβάσιμη.
69. Αναφορικά με την ως άνω υπό β) ένσταση ως προς τη νομιμότητα του επιτόπιου ελέγχου η ΑΡΓΟΣ ισχυρίζεται ότι η διενέργεια επιτόπιου ελέγχου στα γραφεία της για τρίτη φορά τα τελευταία έτη και για δεύτερη από το 2019 συνιστά παραβίαση της αρχής της αναλογικότητας. Συναφώς, η ΑΡΓΟΣ επικαλείται επίσης το γεγονός ότι βρίσκεται υπό τον διαρκή έλεγχο της ΕΑ και ότι είχε απαντήσει σε σειρά από ερωτηματολόγια που αφορούν την υπό έρευνα υπόθεση, καθώς και ότι, με τα ως άνω δεδομένα, δεν συνέτρεχε ζήτημα αιφνιδιασμού της ΑΡΓΟΣ. Αφετέρου δε, κατά την ΑΡΓΟΣ, και ο τρόπος πραγματοποίησης του ελέγχου δεν ήταν συμβατός με την αρχή της αναλογικότητας, καθώς οι ενταταλμένοι υπάλληλοι της ΕΑ έλαβαν εν μέρει αυτούσια ηλεκτρονικά αρχεία της εταιρείας (emails και

⁶¹ Βλ. ΔΕΚ C-407/04 P, Dalmine κατά Επιτροπής, Συλλ. 2007, σ. I-829, σκ. 58 έως 60. Βλ. σχετ. ΠΕΚ T-99/04, AC-Treuhand AG κατά Επιτροπής, Συλλ. 2008, σ. II-1501, σκ. 48, όπου απορρίφθηκε ο ισχυρισμός της προσφεύγουσας κατά τον οποίο τα δικαιώματα άμυνας και το δικαίωμα για δίκαιη δίκη συνεπάγονται την πρόσβαση της σε μαρτυρικές καταθέσεις κατά το στάδιο της προκαταρκτικής εξέτασης. Βλ. Επίσης, ΓενΔΕΕ, T-325/16, *Česká dráhy, a.s. κατά Επιτροπής*, EU:T:2018:368, σκ. 46.

⁶² Βλ. σχετ. ΠΕΚ συνεκδικαζόμενες υποθέσεις T-5/00, T-6/00, Technische Unie κατά Επιτροπής, EU:T:2003:342, σκ. 79.

⁶³ Βλ. ενδεικτικά ΠΕΚ T-25/95 Cimenteries CBR κατά Επιτροπής, ΠΕΚ T-7/89 Hercules Chemicals κατά Επιτροπής, ΔΕΚ Distillers Company κατά Επιτροπής. Συναφώς, για το λυσιτελές της προβολής από τον διοικούμενο λόγω ακυρότητας περί μη τήρησης του δικαιώματος προηγούμενης ακρόασης πριν την έκδοση της δυσμενούς γι' αυτόν πράξης απαιτείται και παράλληλη αναφορά και των ισχυρισμών που αυτός θα προέβαλε ενώπιον της διοικητικής αρχής αν είχε κληθεί: βλ. ΣτΕ (Ολ.) 4447/2012.

⁶⁴ Βλ. αντίστοιχα ΔΕφΑθ 357/2010, σκ. 9. Βλ. σχετ. επίσης, ΕΑ 517/VI/2011, παρ. 45.

⁶⁵ C-385/07, ΣτΕ 2007/2013, 2365/2013

έγγραφα σε σύνολο πάνω από 200.000 αρχεία) και εν μέρει λοιπές εγγραφές με κριτήριο άγνωστες λέξεις/κλειδιά, με αποτέλεσμα να ληφθούν πληροφορίες και στοιχεία: α) με αμιγώς προσωπικό χαρακτήρα, β) στοιχεία που είναι τελείως άσχετα προς το αντικείμενο της έρευνας (η οποία, κατά την ΑΡΓΟΣ, αφορά μόνο τις σχέσεις της με τις εκδοτικές επιχειρήσεις), γ) στοιχεία που εμπίπτουν στο δικηγορικό απόρρητο, όπως αυτό καθιερώνεται κατά την εγχώρια νομοθεσία και νομολογία.

70. Συναφώς, η ΑΡΓΟΣ ισχυρίζεται ότι οι εντολές ελέγχου έπασχαν αοριστίας. Συγκεκριμένα, η ΑΡΓΟΣ επικαλείται την ενωσιακή νομολογία για την υποχρέωση αιτιολογίας των εντολών ελέγχου και την ανάγκη σεβασμού των δικαιωμάτων άμυνας των επιχειρήσεων⁶⁶. Επιπλέον, η ΑΡΓΟΣ ισχυρίζεται ότι, λόγω του γεγονότος ότι - κατά την κρίση της - ο έλεγχος ήταν παράνομος, γεγονός, για το οποίο και επιφυλάχθηκε ρητά και εγγράφως, το σύνολο του υλικού που συλλέχθηκε, συμπεριλαμβανομένης της αλληλογραφίας της με υποπράκτορες/υποδιανομείς, των εσωτερικών εγγράφων και άλλων στοιχείων, στα οποία σε σημαντικό βαθμό στηρίζει η Εισήγηση τις αποδιδόμενες σε αυτήν παραβάσεις, αξιοποιήθηκε από τη ΓΔΑ παρανόμως και παρανόμως περιλαμβάνεται στην Εισήγηση⁶⁷, αναφέρει δε ότι θα επανέλθει στο εν λόγω ζήτημα σε επόμενο στάδιο της διαδικασίας⁶⁸.
71. Ωστόσο, επισημαίνεται ότι, όπως προκύπτει από πάγια σχετική νομολογία, η ΕΑ οφείλει να αποτυπώνει στις εντολές ελέγχου επαρκώς μεν τους κλάδους που καλύπτει η εικαζόμενη παράβαση, ως προς την οποία διεξάγεται η έρευνα, χωρίς να είναι ωστόσο υποχρεωμένη, στο πλαίσιο εντολής για διενέργεια ελέγχου να οριοθετεί επακριβώς την αγορά που αποτελεί αντικείμενο της έρευνάς της⁶⁹. Και τούτο διότι δεν μπορεί να απαιτείται από την Επιτροπή να παρέχει αναλυτικές πληροφορίες στο πλαίσιο της εντολής ελέγχου, καθώς μπορεί να μην διαθέτει ακόμα τις πληροφορίες αυτές. Επιπλέον η ΕΑ οφείλει μεν να παρέχει στοιχεία για τη φερόμενη ως οικεία αγορά και για το είδος των εικαζόμενων περιορισμών του ανταγωνισμού, δεν είναι όμως υποχρεωμένη να προβαίνει σε ακριβή νομικό χαρακτηρισμό των ερευνώμενων παραβάσεων. Άλλωστε ο έλεγχος αποσκοπεί στη συλλογή νέων στοιχείων, επομένως για να διατυπωθεί ακριβής περιγραφή, πρέπει πρώτα να ελεγχθούν και να διερευνηθούν τα γεγονότα με τη βοήθεια των συλλεγόμενων στοιχείων. Σε κάθε περίπτωση, οι εξουσίες που έχουν παρασχεθεί στην ΕΑ, όσον αφορά τη διενέργεια έρευνας, θα αχρηστεύονταν αν ήταν υποχρεωμένη να συλλέγει μόνο έγγραφα που θα μπορούσε να προσδιορίσει επακριβώς εκ των προτέρων⁷⁰.

⁶⁶ Βλ. υπ' αριθμ. 19 υποσημείωση του υπ' αριθμ. 690/28.12.2020 υπομνήματος της ΑΡΓΟΣ, όπου παραπέμπει σε απόφαση ΔΕΕ, C-37/13 P, Nexans και NexansFrance/Επιτροπής, σκέψη 34, και σε Γ. Δελλή - Κ. Σκανδάλη, ο.π., σελ. 54 επ., όπου ρητά και παγίως ορίζεται ότι οι εντολές ελέγχου πρέπει να εξειδικεύουν τον σκοπό και το αντικείμενο του ελέγχου και να περιγράφουν τις ενδεχόμενες παραβάσεις, βλ. επίσης υπ' αριθμ. 20 υποσημείωση, όπου παραπομπή σε ΔΕΕ, C-94/00, RoquetteFreres, σκέψη 55, καθώς και υπ' αριθμ. 21, όπου παραπομπή σε ΔΕΕ, C-583/13 P, DeutscheBahn κ.λπ. κατά Επιτροπής, σκέψη 58, καθώς και παρ 31 του προοιμίου της Οδηγίας (ΕΕ) 2019/1 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 11ης Δεκεμβρίου 2018)

⁶⁷ Βλ. υπ' αριθμ. 22 υποσημείωση του υπ' αριθμ. 690/28.12.2020 υπομνήματος της ΑΡΓΟΣ, όπου γίνεται ενδεικτικώς παραπομπή στις παρ. 216-217, 232, 259 και 582 της Εισήγησης και αφορά σε στοιχεία που συλλέχθηκαν από τον επιτόπιο έλεγχο του 2020.

⁶⁸ Βλ. σχετικά Πρακτικά της 25^{ης} Μαΐου 2021, σελ. 111 και τις ενστάσεις της εταιρείας ALTER EGO, παρ. 74 κατωτέρω.

⁶⁹ Βλ. ενδεικτικώς απόφαση T-340/04 France Telecom v. Commission.

⁷⁰ Βλ. και T-296/11, Cementos Portland Valderrivas SA v. Commission, σκ. 43.

Αντιθέτως, στο πλαίσιο των εξουσιών της έχει την ευχέρεια να αναζητεί διάφορα στοιχεία που δεν είναι ακόμη γνωστά ή πλήρως εξακριβωμένα⁷¹.

72. Στο ως άνω πλαίσιο, εν προκειμένω, και εν αντιθέσει προς τους ισχυρισμούς της ΑΡΓΟΣ, το αντικείμενο της αυτεπάγγελτης έρευνας ήταν επαρκώς προσδιορισμένο, στις δε οικείες εντολές ελέγχου προσδιορίζονταν, σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στο άρθρο 39 παρ. 2 ν. 3959/2011, το αντικείμενο της έρευνας και οι συνέπειες της παρεμπόδισης ή δυσχέρανσης αυτής ή άρνησης εμφάνισης των αιτούμενων βιβλίων, στοιχείων και λοιπών εγγράφων ή χορήγησης αντιγράφων ή αποσπασμάτων τους. Περαιτέρω, η ελεγχόμενη εταιρεία άσκησε πλήρως τα δικαιώματα άμυνάς της επανήλθε με αιτήματα διαγραφής εγγράφων, γεγονός που καταδεικνύει ότι αντιλαμβανόταν πλήρως το εύρος της υποχρέωσης συνεργασίας της, και είχε τη δυνατότητα να προβάλει, όπως και έπραξε, κατά το στάδιο της αποσφράγισης όλους τους σχετικούς ισχυρισμούς, και δη τόσο σε σχέση με αρχεία, που, κατά την εκτίμησή της, ήταν αμιγώς προσωπικού χαρακτήρα ή ήταν άσχετα προς το αντικείμενο της έρευνας ή που εμπίπτουν στο δικηγορικό απόρρητο. Κατά την άσκηση δε, των ως άνω ελεγκτικών εξουσιών της ΕΑ τηρήθηκε πλήρως η αρχή της αναλογικότητας. Όπως ήδη σημειώθηκε δε, οι επιτοπιοί έλεγχοι της ΕΑ ήταν καθόλα νόμιμοι, ως εκ τούτου νομίμως συνελέγη και αξιοποιήθηκε στην Εισήγηση το σχετικό αποδεικτικό υλικό.

73. Για τους ως άνω λόγους, και αυτή η ένσταση κρίνεται απορριπτέα ως αβάσιμη.

Γ.3. Ενστάσεις της εταιρείας ΑΛΤΕΡ ΕΓΚΟ για α) παραβίαση των δικαιωμάτων άμυνας της εταιρείας, β) μη χορήγηση εύλογου και επαρκούς χρόνου για την αποτελεσματική άσκηση των δικαιωμάτων άμυνάς της, γ) χορήγηση ελλιπούς πρόσβασης στον φάκελο της υπόθεσης και δ) παραβίαση της αρχής *nebis in idem*

74. Η εταιρεία ΑΛΤΕΡ ΕΓΚΟ στο υπ' αριθ. πρωτ. 687/28.02.2020 Υπόμνημά της ισχυρίζεται ότι:

(α) παραβιάστηκαν τα δικαιώματα άμυνάς της. Ειδικότερα, η εταιρεία υποστηρίζει ότι η υπ' αριθ. πρωτ. 3636/07.05.2020 εντολή ελέγχου, η οποία αφορούσε (και) στη 2^η αυτεπάγγελτη έρευνα, ήτοι τη διενεργούμενη σε συνέχεια των οριζόμενων στην υπ' αριθ. 659/2018 απόφαση της Επιτροπής Ανταγωνισμού⁷², και η δύναμη αυτής διενέργεια του επιτόπιου ελέγχου, την 08.05.2020, όσο και οι επιμέρους ενέργειες των υπαλλήλων της ΕΑ στο πλαίσιο αυτού, είναι ανυπόστατες και άκυρες, λόγω της μη προηγούμενης επίδοσης πλήρους κειμένου της απόφασης ΕΑ 659/2018 και της πλήρους αοριστίας του εύρους του ελέγχου, με συνέπεια να παραβιάζονται κατάφωρα τα δικαιώματα άμυνας της εταιρείας. Επιπλέον της αοριστίας της ως άνω εντολής ελέγχου, κατά την εν λόγω εταιρεία, όλως αόριστο παραμένει και το αντικείμενο της συγκεκριμένης αυτεπάγγελτης έρευνας και τούτο παρά τη σωρεία των μέτρων έρευνας που διενεργήθηκαν σε συνέχεια του σχετικού επιτόπιου ελέγχου. Προς επίρρωση του περιεχομένου των σχετικών ενστάσεών της και του ισχυρισμού της ότι,

⁷¹Βλ. ενδεικτικώς, T-13 5/09 Nexans France and Nexans v. Commission.

⁷²Η εντολή ελέγχου αφορούσε αφενός την αυτεπάγγελτη έρευνα για τη διερεύνηση τυχόν παράβασης των άρθρων 1 και 2 του Ν. 3959/2011 ή/και των άρθρων 101 και 102 της Συνθήκης για τη Λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (εφεξής ΣΛΕΕ) και αφετέρου την αυτεπάγγελτη έρευνα σε συνέχεια των οριζόμενων στην υπ' αριθ. 659/2018 απόφαση της Επιτροπής Ανταγωνισμού.

συνεπώς, η παρούσα διαδικασία και το σύνολο των πράξεων που διενεργήθηκαν στο πλαίσιο αυτής τελούν σε προφανή παράβαση των δικαιωμάτων άμυνάς της, η εταιρεία επικαλείται την παράγραφο 810 της Εισήγησης, το υπ' αριθμ. 10082/25.11.2020 αίτημά της για χορήγηση σε αυτήν πρόσβασης στο σύνολο των κεφαλαίων Z.2.3, Z.2.4, Z.2.5 και Z.2.6 της Εισήγησης και την υπ' αριθ. πρωτ. 10282/2.12.2020 απάντηση - επιστολή του Προέδρου της ΕΑ, με την οποία απορρίφθηκε το εν λόγω αίτημα και διευκρινίστηκε ότι οι ανησυχίες που εκφράστηκαν, μεταξύ άλλων, και από την ΑΛΤΕΡ ΕΓΚΟ, δεν αποτυπώνονται στις ως άνω ενότητες της Εισήγησης, αλλά στην υπ' αριθ. 1387 υποσημείωση της απόφασης ΕΑ 659/2018. Περαιτέρω, η εταιρεία σημειώνει ότι με το ως άνω απορριφθέν αίτημά της δεν ζητούσε πρόσβαση στα σημεία της Εισήγησης όπου «αποτυπώνονται» οι ανησυχίες των εκδοτών, αλλά στα σημεία όπου «εξετάζονται» οι ανησυχίες αυτές. Συναφώς, η εταιρεία ισχυρίζεται ότι την ως άνω απάντηση του Προέδρου διέψευσε το από 21.12.2020 Δελτίο Τύπου της ΕΑ, καθώς και ότι οι εκεί αναφερόμενες πρακτικές (βλ. υπερβολική τιμολόγηση κλπ.) εξετάζονται και αναλύονται στα κεφάλαια Z.2.3, Z.2.4, Z.2.5 και Z.2.6 της Εισήγησης και σημειώνει ότι, εξ αυτού του λόγου, υπέβαλε το υπ' αριθ. πρωτ. 10982/22.12.2020 αίτημα, με το οποίο ζητούσε εκ νέου πρόσβαση στα προαναφερόμενα κεφάλαια.

75. Ωστόσο, κατά πρώτον επισημαίνεται ότι η επίδοση μόνο του διατακτικού της απόφασης της ΕΑ υπ' αριθ. 659/2018 κατά το χρόνο διενέργειας του επιτόπιου ελέγχου της 08/05/2020 δεν ασκεί καμία επιρροή στη νομιμότητα αυτού, καθώς οι έλεγχοι της ΕΑ επιβάλλεται να είναι αιφνίδιοι και λαμβάνουν χώρα χωρίς προηγούμενη ειδοποίηση του ελεγχόμενου, χάριν της εξυπηρέτησης της αποτελεσματικότητάς τους. Εξάλλου, στο πλαίσιο της παρούσας διαδικασίας, η ΑΛΤΕΡ ΕΓΚΟ έλαβε γνώση του διατακτικού της απόφασης της ΕΑ υπ' αριθ. 659/2018 προτού καταστεί οριστικός ο φάκελος της υπόθεσης και άσκησε και εν προκειμένω πλήρως τα δικαιώματα άμυνάς της. Όπως μάλιστα προκύπτει εκ των από 25.06.2020, 06.07.2020 και 22.07.2020 Πρωτοκόλλων Αποσφράγισης, η εταιρία αιτήθηκε την διαγραφή πολλών εκ των συλλεγέντων κατά τον από 08.05.2020 επιτόπιο έλεγχο στοιχείων, επειδή ήταν εκτός του αντικειμένου του ελέγχου, τα δε, αιτήματά της σε σημαντικό βαθμό έγιναν δεκτά. Το γεγονός αυτό καταδεικνύει ότι η εταιρεία αντιλαμβανόταν πλήρως το εύρος της υποχρέωσης συνεργασίας της. Εν τέλει, με την επιφύλαξη μόνο συγκεκριμένου αιτήματος διαγραφής/επιστροφής αρχείων, το οποίο μάλιστα ικανοποιήθηκε πλήρως με την υπ' αριθ. πρωτ. 6637/17.07.2020 επιστολή της Υπηρεσίας, σύμφωνα με τα αναγραφόμενα στο από 25.06.2020 Πρωτόκολλο Αποσφράγισης, η εταιρεία αποδέχθηκε *«ανεπιφύλακτα την τήρηση και επεξεργασία των μη διαγεγραμμένων ηλεκτρονικών αρχείων και των λοιπών ευρισκόμενων στη διάθεση της Υπηρεσίας εγγράφων σε έγχαρτη μορφή»*.
76. Επιπλέον των ανωτέρω, το αντικείμενο έρευνας της ΕΑ ήταν εν προκειμένω ευχερώς προσδιορίσιμο, λαμβανομένου υπόψη και του γεγονότος ότι, κατά το χρόνο διενέργειας του επιτόπιου ελέγχου στις εγκαταστάσεις της ΑΛΤΕΡ ΕΓΚΟ, είχε δημοσιευθεί η Γνωμοδότηση της ΕΑ υπ' αριθ. 39/2019. Ειδικότερα, όπως ήταν γνωστό ήδη από τη δημοσίευση της Γνωμοδότησης ΕΑ 39/2019 για την οικεία αγορά, η άμεση ή έμμεση δραστηριοποίηση εταιρειών, όπως η ΑΛΤΕΡ ΕΓΚΟ, σε περισσότερα από ένα στάδια της κάθετης αλυσίδας ενείχε τον κίνδυνο υιοθέτησης εκ μέρους των τελευταίων πρακτικών αποκλεισμού (vertical

foreclosure) των ανταγωνιστών τους, σε κάποιο από τα στάδια αυτά κατά παράβαση των άρθρων 2 Ν. 3959/2011 ή/και 102 ΣΛΕΕ. Η ΑΛΤΕΡ ΕΓΚΟ είχε μάλιστα απαντήσει σε ερωτηματολόγια, που απεστάλησαν στο πλαίσιο της διαδικασίας έκδοσης της Γνωμοδότησης αυτής. Συναφώς, επισημαίνεται ότι η ΑΛΤΕΡ ΕΓΚΟ συμμετείχε στην διαδικασία, που κατέληξε στην έκδοση της απόφασης ΕΑ 659/2018 και την εκκίνηση της 2^{ης} αυτεπάγγελτης έρευνας, καθότι συνιστούσε, στο πλαίσιο αυτής, γνωστοποιούν μέρος της συγκέντρωσης που συνίστατο στην εκ μέρους της απόκτηση αποκλειστικού ελέγχου επί περιουσιακών στοιχείων της ανώνυμης εταιρείας με την επωνυμία «ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΙΚΟΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΛΑΜΠΡΑΚΗ (ΔΟΛ) Α.Ε.», και άσκησε πλήρως τα δικαιώματα αμύνης της, μεταξύ δε, αυτών και το δικαίωμα συμμετοχής στην προφορική συζήτηση. Καθίσταται, επομένως, σαφές ότι, χωρίς τούτο να είναι απαραίτητο για τη νομιμότητα της επίμαχης εντολής ελέγχου, η ΑΛΤΕΡ ΕΓΚΟ είχε στη διάθεσή της εκτενείς πληροφορίες για τις ενδείξεις, στις οποίες ερειδόταν αυτή, και μάλιστα πολύ περισσότερες από αυτές που είθισται να κατέχουν ελεγχόμενες επιχειρήσεις κατά το προκαταρκτικό στάδιο συλλογής στοιχείων. Ως εκ τούτου, η ένσταση περί δήθεν αοριστίας της εντολής ελέγχου στο σκέλος της που αφορά στη 2^η αυτεπάγγελτη έρευνα είναι απορριπτέα ως αβάσιμη.

77. Εξάλλου, ως προς το σκέλος της υπό εξέταση ένστασης της ΑΛΤΕΡ ΕΓΚΟ που αφορά στη μη χορήγηση πλήρους πρόσβασης στα στοιχεία που αιτήθηκε, επισημαίνεται ότι ο λόγος, για τον οποίο αποκαλύφθηκαν επιλεγμένα χωρία ορισμένων υπο-ενοτήτων της Ενότητας Ζ.2 της Έκθεσης, συνίσταται στο γεγονός ότι διερευνήθηκε, μεταξύ άλλων, και το ενδεχόμενο η ΑΡΓΟΣ να είχε προβεί σε συμπεριφορές/πρακτικές που συνέχονταν με την ιδιότητα τρίτων εταιρειών ως (πρώην και νυν) μετόχων της, συμπεριλαμβανομένης της ΑΛΤΕΡ ΕΓΚΟ. Άλλως, η ΑΛΤΕΡ ΕΓΚΟ δεν θα είχε λάβει πρόσβαση σε κανένα χωρίο της ως άνω Ενότητας. Οι ανησυχίες που εκφράστηκαν από κάποιες εκδοτικές εταιρείες, για τις οποίες γίνεται αναφορά στην παράγραφο 810 της Έκθεσης του Εισηγητή, και οι οποίες αποτέλεσαν, μεταξύ άλλων, το έρεισμα για την εκκίνηση της 2ης αυτεπάγγελτης έρευνας, δεν αποτυπώνονται στις ως άνω ενότητες της Έκθεσης, που μνημονεύει η ΑΛΤΕΡ ΕΓΚΟ, αλλά στη δημοσιευθείσα στο ΦΕΚ έκδοση της Απόφασης ΕΑ 659/2018, όπως προκύπτει από την υποσημείωση 1387 της Έκθεσης, όπου γίνεται ρητώς παραπομπή στις οικείες παραγράφους της ως άνω Απόφασης. Για λόγους πληρότητας, επισημαίνεται ότι αποσπάσματα των ενοτήτων Ζ.2.3, Ζ.2.4, Ζ.2.5 και Ζ.2.6 της Έκθεσης κοινοποιήθηκαν στην ΑΛΤΕΡ ΕΓΚΟ, σε (μερική) ικανοποίηση των αιτημάτων της για τη χορήγηση πρόσβασης, στο βαθμό που κρίθηκε ότι την αφορούν. Για τους ως άνω λόγους, καθώς και για τους λόγους που αναλύονται κατωτέρω υπό στ. (γ), η σχετική ένσταση είναι απορριπτέα.
78. (β) δεν της χορηγήθηκε εύλογος και επαρκής χρόνος για την αποτελεσματική άσκηση των δικαιωμάτων άμυνας, και τούτο, διότι, κατά τους ισχυρισμούς της, (i) μεταξύ της 24/12/2020, οπότε και η ΕΑ απάντησε στο υπ' αριθ. πρωτ. 10297/02.12.2020 αίτημά της, και της 28/12/2020, οπότε και ορίσθηκε η νέα ημερομηνία υποβολής υπομνήματος, δεν μεσολάβησε ουτέμια εργάσιμη ημέρα, (ii) μεταξύ της 28/12/2020 και της 04/01/2021, οπότε και ορίσθηκε η ημερομηνία υποβολής αντίκρουσης, μεσολάβησαν μόλις δύο (2) εργάσιμες ημέρες, χρόνος προφανώς ανεπαρκής για να μελετηθούν και να απαντηθούν τα

επιχειρήματα και οι ισχυρισμοί που περιλαμβάνονταν στα υπομνήματα, των λοιπεών εμπλεκομένων στην αυτεπάγγελτήρευνα εταιρειών. Συναφώς, επικαλείται: τα υπ' αριθ. πρωτ. 10082/25.11.2020, 10297/2.12.2020 και 10936/21.12.2020 αιτήματά της, το γεγονός ότι μόλις δύο ημέρες πριν την καθορισθείσα από την ΕΑ ημερομηνία υποβολής υπομνημάτων, ήτοι την 24/12/2020, δεν της είχε κοινοποιηθεί ακόμα απάντηση στο ως άνω υπ' αριθ. πρωτ. 10297/2.12.2020 αίτημά της, το γεγονός ότι την επομένη της δημοσίευσης του από 21.12.2020 Δελτίου Τύπου της ΕΑ αναγκάστηκε να υποβάλει το ανωτέρω υπ' αριθ. πρωτ. 10982/22.12.2020 αίτημα, την ηλεκτρονική επιστολή της Γραμματείας της ΕΑ την 23.12.2020 με την οποία ενημερώθηκε ότι της χορηγείται παράταση για την υποβολή υπομνήματος έως την 28.12.2020, ενώ απορρίφθηκε το αίτημά της για μετάθεση της ημερομηνίας υποβολής αντίκρουσης, η οποία είχε οριστεί για τις 04.01.2021, καθώς και το γεγονός ότι στο ανωτέρω αίτημά της περί πρόσβασης στα απόρρητα στοιχεία του διοικητικού φακέλου έλαβε απάντηση μόλις την 24.12.2020, ήτοι κατά την καταληκτική ημερομηνία υποβολής υπομνήματος (βλ. την υπ' αριθ. πρωτ. 11072/24.12.2020 επιστολή).

79. Η εν λόγω ένσταση απορρίπτεται ως αβάσιμη, δεδομένου ότι στα συμμετέχοντα στην παρούσα διαδικασία μέρη, μεταξύ των οποίων και η εταιρία ΑΛΤΕΡ ΕΓΚΟ, χορηγήθηκε εύλογος και επαρκής χρόνος, ενόψει των περιστάσεων της κρινόμενης υπόθεσης, για την προετοιμασία πλειόνων υπομνημάτων με τις απόψεις τους και τους ισχυρισμούς τους και μάλιστα σε τέσσερα στάδια της παρούσας διαδικασίας. Εν προκειμένω, δεν γεννάται ζήτημα παραβίασης των δικαιωμάτων προηγούμενης ακρόασης και άμυνας της εταιρίας και για τον πρόσθετο λόγο ότι, επιπλέον των ανωτέρω δυνατοτήτων άσκησης των δικαιωμάτων άμυνας, τηρήθηκαν όλες οι προβλεπόμενες από το νόμο διαδικαστικές εγγυήσεις για την ακρόαση και άμυνα της ενιστάμενης ενώπιον της Επιτροπής, συμπεριλαμβανομένης της προφορικής ακρόασης και της εξέτασης μαρτύρων. Σημειώτεον δε ότι λόγω της πανδημίας covid 19, έλαβαν χώρα πολλές αναβολές της προφορικής συζήτησης και, επομένως, η εταιρεία μπορούσε, εφόσον το επιθυμούσε, να επανέλθει για να αιτηθεί τη χορήγηση νέας προθεσμίας, κάτι που, όμως, δεν έπραξε.
80. (γ) δεν της χορηγήθηκε επαρκής πρόσβαση, ώστε αυτή να λάβει γνώση των πληροφοριακών στοιχείων που περιλαμβάνονται στον φάκελο της υπόθεσης και τα οποία ενδέχεται να είναι κρίσιμα για την άμυνά της, προκειμένου να μπορεί να διατυπώσει ουσιαστικά τις απόψεις της επί των προκαταρκτικών συμπερασμάτων που αναφέρονται στην Εισήγηση. Συναφώς, η ΑΛΤΕΡ ΕΓΚΟ επικαλείται τα υπ' αριθ. πρωτ. 10082/25.11.2020 και 10982/22.12.2020 αιτήματά της, και τις ανωτέρω υπ' αριθ. 10282/2.12.2020 και 11079/24.12.2020 απαντητικές επιστολές της ΕΑ, με τις οποίες απορρίφθηκαν τα εν λόγω αιτήματα, και ισχυρίζεται ότι τα ελάχιστα αποσπάσματα των σχετικών κεφαλαίων στα οποία της δόθηκε πρόσβαση, είναι πλήρως ελλιπή για την αποτελεσματική άσκηση των δικαιωμάτων άμυνας της. Η εταιρεία ισχυρίζεται, επίσης, ότι με την απόρριψη των αιτημάτων της για χορήγηση πρόσβασης στο σύνολο των εγγράφων του φακέλου που χαρακτηρίστηκαν ως απόρρητα (και στις καταθέσεις των στελεχών της ΑΡΓΟΣ), με την υπ' αριθ. πρωτ. 11072/24.12.2020 επιστολή του Προέδρου της ΕΑ, δεν έλαβε πρόσβαση στα στοιχεία του φακέλου, ενοχοποιητικά ή απαλλακτικά, που συλλέχθηκαν σε διερεύνηση των αιτιάσεων που ερευνήθηκαν σε βάρος της, με τα μέτρα

έρευνας που αναφέρονται στις παραγράφους 12 επ. της Εισήγησης, και, συνεπώς, δεν έλαβε γνώση των πληροφοριακών στοιχείων που περιλαμβάνονται στον φάκελο της υπόθεσης και τα οποία ενδέχεται να είναι κρίσιμα για την άμυνα της, προκειμένου να μπορεί να διατυπώσει ουσιαστικά τις απόψεις της επί των διερευνώμενων αιτιάσεων. Συναφώς, υποστηρίζει ότι η αιτιολογία της υπ' αριθ. πρωτ. 11072/24.12.2020 επιστολής του Προέδρου της ΕΑ είναι ανεπαρκής και ελλιπής, καθώς αναφέρεται όλως αορίστως στην «πλειοψηφία των στοιχείων του φακέλου», χωρίς να προσδιορίζει αυτά με οποιοδήποτε κριτήριο και χωρίς να αιτιολογεί τον εμπιστευτικό τους χαρακτήρα έστω ανά κατηγορίες και ομάδες, με αποτέλεσμα να καθίσταται αδύνατη η όποια προβολή ουσιαστικών αντιρρήσεων και ο δικαστικός έλεγχος της σχετικής άρνησης χορήγησης πρόσβασης. Η ΑΛΤΕΡ ΕΓΚΟ ισχυρίζεται, επιπλέον, ότι η περιληπτική και παραφραστική αναφορά στις ανησυχίες των εκδοτών στην απόφαση ΕΑ 659/2018, στην οποία παραπέμπει η ως άνω απορριπτική επιστολή, δεν επαρκεί για την αποτελεσματική άσκηση των δικαιωμάτων άμυνάς της, καθώς και ότι το γεγονός ότι τα έγγραφα αυτά δεν περιλαμβάνονται καν στο διοικητικό φάκελο της παρούσας υπόθεσης, παρότι διερευνήθηκαν στο πλαίσιο αυτής, είχε ως συνέπεια η εταιρεία να μην λάβει εγκαίρως γνώση των σχετικών κρίσιμων για την άμυνα της πληροφοριών, προκειμένου να μπορεί να διατυπώσει ουσιαστικά τις απόψεις της επ' αυτών. Περαιτέρω, η εταιρεία ισχυρίζεται κατ'ουσίαν ότι το έγγραφο, στο οποίο γίνεται αναφορά στο αντικείμενο της έρευνας και το οποίο αναφέρεται στην υποσημείωση υπ' αριθ. 1385 της Εισήγησης (υπ' αριθμ. πρωτ. [...]), στην οποία παραπέμπει η ανωτέρω επιστολή, αντίγραφο του οποίου, ωστόσο, με την ίδια επιστολή ο Πρόεδρος της ΕΑ αρνήθηκε να χορηγήσει, επειδή δήθεν συνιστά εσωτερικό έγγραφο της Υπηρεσίας δεν δύναται να θεωρηθεί ως τέτοιο και ότι, σε κάθε περίπτωση, εάν επρόκειτο πράγματι για εσωτερικό έγγραφο, στο οποίο δεν χορηγείται πρόσβαση στις ελεγχόμενες επιχειρήσεις, δεν θα έπρεπε να γίνεται επίκλησή του στην Εισήγηση. Συναφώς, λεκτέα είναι τα ακόλουθα: Σύμφωνα με την εθνική νομοθεσία, το δικαίωμα πρόσβασης στον φάκελο κατ' αρχήν περιορίζεται στα μη απόρρητα στοιχεία του φακέλου⁷³. Σημειώνεται, ωστόσο, ότι τα πρόσωπα κατά των οποίων κινήθηκε η ενώπιον της Επιτροπής διαδικασία (ή τα οποία γνωστοποίησαν συγκέντρωση) έχουν κατ' εξαίρεση δικαίωμα πρόσβασης και σε έγγραφα, που περιέχουν απόρρητα στοιχεία επιχειρήσεων⁷⁴, εφόσον η πρόσβαση αυτή είναι απολύτως αναγκαία για την άσκηση των δικαιωμάτων άμυνας των προσώπων αυτών και την κατανόηση και αντίκρουση των αιτιάσεων της Έκθεσης του Εισηγητή, κατά τα οριζόμενα στην κατ' εξουσιοδότηση εκδοθείσα διάταξη του άρθρου 15 παρ. 7 του ΚΛΔ της ΕΑ⁷⁵. Εξάλλου, από το άρθρο 15 παρ. 6 του ΚΛΔ της ΕΑ συνάγεται σαφώς ότι εκ του συνόλου των απόρρητων στοιχείων που περιλαμβάνονται στην Εισήγηση, αποβάλλουν τον απόρρητο χαρακτήρα τους και χορηγούνται στις καθ' όν η διαδικασία επιχειρήσεις, όσα, κατά την κρίση του Εισηγητή, είναι απολύτως αναγκαία για τη στοιχειοθέτηση της παράβασης από τη

⁷³Σημειωτέον ότι η διασφάλιση της αποτελεσματικότητας της διαδικασίας προϋποθέτει την ενεργή συνεργασία των εμπλεκόμενων μερών κατά τον προσδιορισμό των απόρρητων και λοιπών εμπιστευτικών στοιχείων του φακέλου [ΕΑ 520/VI/2011, παρ. 12].

⁷⁴ Βλ. σχετ. την από 13.01.2015 Ανακοίνωση της Επιτροπής Ανταγωνισμού σχετικά με το χαρακτηρισμό των απόρρητων στοιχείων και τον τρόπο υποβολής μη εμπιστευτικής εκδοχής εγγράφων (εφεξής «Ανακοίνωση ΕΑ περί απόρρητων στοιχείων»).

⁷⁵Ο Πρόεδρος της ΕΑ, παρέχει πρόσβαση στα αιτούμενα απόρρητα στοιχεία εν όλω ή εν μέρει και μόνο στο πρόσωπο για την άσκηση των δικαιωμάτων άμυνας του οποίου κρίθηκε απολύτως αναγκαία η πρόσβαση στα στοιχεία αυτά.

σχετική κατηγορία^{76,77}. Ενόψει των ανωτέρω, το δικαίωμα πρόσβασης στο φάκελο συνεπάγεται ότι η Επιτροπή υποχρεούται να παρέχει στην εμπλεκόμενη εταιρεία τη δυνατότητα εξέτασης όλων των εγγράφων που περιλαμβάνονται στον φάκελο έρευνας και τα οποία ενδέχεται να είναι κρίσιμα για την άμυνα της επιχειρήσεως αυτής (στα έγγραφα αυτά συγκαταλέγονται τόσο τα ενοχοποιητικά όσο και τα απαλλακτικά στοιχεία), πλην των επιχειρηματικών απορρήτων άλλων επιχειρήσεων⁷⁸, των εσωτερικών εγγράφων της Επιτροπής και άλλων εμπιστευτικών πληροφοριών⁷⁹.

81. Σχετικώς προβαλλόμενες ενστάσεις πρέπει να απορρίπτονται στην περίπτωση που, σε αντίθεση με τυχόν ισχυρισμούς της εκάστοτε ενιστάμενης εταιρείας, η μελέτη των στοιχείων της υπόθεσης καταδεικνύει ότι στην ελεγχόμενη χορηγήθηκε κατά τον προσήκοντα τρόπο πρόσβαση στο φάκελο της υπόθεσης, σε συνέχεια των σχετικών αιτήσεών της, κατά τα προεκτεθέντα, και τηρήθηκαν όλες οι προβλεπόμενες στις ισχύουσες διατάξεις διαδικαστικές εγγυήσεις που αποσκοπούν στην προστασία των δικαιωμάτων άμυνας και στην εφαρμογή της αρχής της ισότιμης μεταχείρισης, καθώς και στο βαθμό που η διαδικασία ελέγχου και επεξεργασίας των απορρήτων και παροχής πρόσβασης στο φάκελο διενεργήθηκε με συστηματικότητα και ειδική αιτιολόγηση. Σε κάθε περίπτωση, δεν θα συντρέχει παραβίαση του δικαιώματος πρόσβασης, στην περίπτωση που η πρόσβαση που χορηγήθηκε στον φάκελο της εξεταζόμενης υπόθεσης ήταν εκτενής και λεπτομερής ως προς τις εξεταζόμενες πρακτικές και τις εικαζόμενες παραβάσεις, επιτρέποντας στην καθ' ης την πλήρη κατανόηση και αντίκρουση όλων των σχετικών αιτιάσεων, γεγονός το οποίο δύναται να καταδεικνύεται και από αναλυτικά υπομνήματα που αυτή τυχόν υπέβαλε⁸⁰.
82. Εξάλλου, σχετικώς προβαλλόμενη ένσταση πρέπει να είναι αρκούντως ορισμένη⁸¹ και συναφώς η ελεγχόμενη οφείλει κατ' ελάχιστο να επικαλείται και να αποδεικνύει συγκεκριμένη βλάβη των δικαιωμάτων άμυνας της από τη μη χορήγηση πρόσβασης⁸². Κατά πάγια δε, εθνική⁸³ και ενωσιακή νομολογία⁸⁴, κίνδυνος ακυρότητας της απόφασης της ΕΑ δύναται να υφίσταται μόνο όταν, συνεπεία της παραβίασης του δικαιώματος προηγούμενης ακρόασης, συνυφασμένο με την αποτελεσματική άσκηση του οποίου είναι και το δικαίωμα πρόσβασης στο διοικητικό φάκελο, προκαλείται συγκεκριμένη βλάβη στο δικαίωμα άμυνας της εμπλεκόμενης εταιρίας και δύναται να έχει επηρεαστεί το αποτέλεσμα της οικείας διοικητικής διαδικασίας. Στο πλαίσιο αυτό, η εμπλεκόμενη εταιρεία οφείλει να αποδείξει ότι ελλείπει της αποδιδόμενης παρατυπίας, θα είχε υποστηρίξει επαρκέστερα τους ισχυρισμούς της, καθώς και ότι, ως εκ τούτου, δεν αποκλείεται η κατάληξη της διοικητικής διαδικασίας να ήταν διαφορετική για το πρόσωπό της⁸⁵. Συναφώς, η μη χορήγηση πρόσβασης σε έγγραφο

⁷⁶ Βλ. σχετ. ΕΑ 590/2014, παρ. 40.

⁷⁷ Βλ. σχετ. και ΔΕφαΘ 1616/2009, σκ. 16.

⁷⁸ Βλ., όλως ενδεικτικώς, ΔΕφαΘ 1473/2011, σκ. 42. Συναφώς, βλ. και ΣτΕ 2007/2013, σκ. 13, 14 και 15.

⁷⁹ ΔΕΕ C-110/10 P, Solvay κατά Επιτροπής, σκ. 49.

⁸⁰ Έτσι, ΕΑ 590/2014, παρ. 49.

⁸¹ Βλ. ΕΑ 647/2017, παρ. 86. Βλ. σχετ. επίσης, ΕΑ 520/VI/2011, παρ. 11.

⁸² ΕΑ 647/2017, παρ. 86.

⁸³ Βλ. σχετ. επίσης, ΣτΕ 1934/2013, σκ. 7-8, και ΣτΕ 2365/2013, σκ. 11.

⁸⁴ Βλ. όλως ενδεικτικώς (και κατ' αναλογίαν), ΔΕΚ C-30/78, DistillersCompany, (ειδική ελληνική έκδοση) Συλλ. 1980, σ. II-465, σκ. 26, και C-194/99, ThyssenStahl, Συλλ. 2003, σ. I-10821, σκ. 31.

⁸⁵ Βλ. ΣτΕ 2365/2013, σκ. 15 -16, ΣτΕ 2780/2014, σκ. 5, ΣτΕ 3859/2014, σκ. 7, ΣτΕ 2007/2013, σκ. 13 -15, ΣτΕ 2774/2014, σκ. 16, ΔΕφαΘ 1616/2009, σκ. 16 και 17, ΔΕφαΘ 1617/2009, σκ. 15, ΔΕφαΘ 2221/2009, σκ. 18, ΔΕφαΘ

(ή ουσιώδες τμήμα του) με ενοχοποιητικό περιεχόμενο δεν οδηγεί σε ακύρωση της προσβαλλόμενης πράξης, αν η εμπλεκόμενη εταιρεία δεν προβάλλει και δεν αποδείξει, αφενός, ότι η αρχή ανταγωνισμού στηρίχθηκε στο έγγραφο αυτό προς θεμελίωση της συμμετοχής και ευθύνης της από την αποδιδόμενη παράβαση και ότι, αφετέρου, η αιτίαση αυτή δεν μπορούσε να αποδειχθεί παρά μόνο με την επίκληση του εν λόγω εγγράφου⁸⁶. Επί απαλλακτικών δε εγγράφων, η εμπλεκόμενη εταιρεία οφείλει να επικαλεσθεί, κατά τρόπο ορισμένο και επαρκώς τεκμηριωμένο, ενόψει των στοιχείων των εν λόγω εγγράφων που είναι γνωστά σε αυτή (προέλευση, τίτλος, αντικείμενο, ενδεχόμενο περιεχόμενο), και να αποδείξει ότι η μη χορήγηση πρόσβασης στα έγγραφα αυτά επηρέασε δυσμενώς της την εξέλιξη της διοικητικής διαδικασίας, καθώς και το περιεχόμενο της απόφασης που εκδόθηκε επ' αυτής από την αρχή ανταγωνισμού⁸⁷.

83. Εν προκειμένω, όπως ευχερώς εδύνατο να αντιληφθεί η ΑΛΤΕΡ ΕΓΚΟ από τα απόρρητα χωρία της Εισήγησης που της γνωστοποιήθηκαν για την άσκηση των δικαιωμάτων άμυνας της, τα στοιχεία, τα οποία δεν χορηγήθηκαν, δεν αφορούν στη διερεύνηση της ενδεχόμενης τέλεσης παράβασης εκ μέρους αυτής, αλλά σε ενδεχόμενη παράβαση της ΑΡΓΟΣ. Πρόκειται, ειδικότερα, για στοιχεία, τα οποία είναι εν δυνάμει ενοχοποιητικά/απαλλακτικά ως προς την ΑΡΓΟΣ, και αφορούν στο σύνολό τους συμπεριφορές που δύνανται να καταλογιστούν στην τελευταία, και όχι στην ΑΛΤΕΡ ΕΓΚΟ. Ως προς δε, την ΑΡΓΟΣ, όπως παρατίθεται κατωτέρω στην οικεία ενότητα, δεν στοιχειοθετείται, βάσει αυτών, παράβαση. Σε κάθε περίπτωση, επισημαίνεται ότι τα στοιχεία που δεν χορηγήθηκαν στην ΑΛΤΕΡ ΕΓΚΟ είναι απόρρητα και όχι αναγκαία για την άμυνά της, ενώ, αντιθέτως, στην ως άνω εταιρεία χορηγήθηκαν όλες οι (μη εμπιστευτικές) πληροφορίες που ήταν απολύτως αναγκαίες για την άσκηση των δικαιωμάτων υπεράσπισής της.
84. Επιπλέον, η υπό εξέταση ένσταση προβάλλεται αορίστως αλλά και αλυσιτελώς, στο μέτρο που η ΑΛΤΕΡ ΕΓΚΟ δεν προσδιορίζει τη δικονομική βλάβη που υπέστη εκ της μη χορήγησης πρόσβασης στις συγκεκριμένες πληροφορίες ούτε επικαλείται, και δη κατά τρόπο ειδικό, ορισμένο και επαρκώς τεκμηριωμένο, ότι σε περίπτωση που δεν είχε εμφοιλωρήσει η υποτιθέμενη παρατυπία, το συμπέρασμα στο οποίο κατέληξε η Ε.Α. θα ήταν διαφορετικό.
85. Για τους ως άνω λόγους, η υπό εξέταση ένσταση απορρίπτεται ως αβάσιμη.
86. **(δ)** η εκκίνηση της εν λόγω αυτεπάγγελτης έρευνας, η διενέργεια του από 08.05.2020 επιτόπιου ελέγχου, η υπό κρίση Εισήγηση και εν γένει η παρούσα διαδικασία αντίκεινται στην γενική αρχή του δικαίου αρχή *ne bis in idem* και, ως εκ τούτου, τόσο οι προαναφερόμενες πράξεις όσο και η τρέχουσα διαδικασία είναι άκυρες. Ειδικότερα, η εταιρεία ισχυρίζεται ότι, εξ όσων συνάγεται από τα αναφερόμενα στην Εισήγηση, η υπό

2803/2009, σκ. 9 και 10, και ΔΕφαθ 458/2011, σκ. 26. Βλ. και *Thyssen Stahl v Commission*, C-194/99 P, EU:C:2003:527, παρ. 31, *Deutsche Telekom v Commission*, T-827/14, EU:T:2018:930, παρ. 129, *Commission v RQ*, C-831/18 P, EU:C:2020:481, παρ. 105T-604/18, *Google LLC*, EU:T:2022:541, σκ. 913.

⁸⁶Βλ. ΔΕΚ C-204/00 P κ.λπ., *AalborgPortland* κ.λπ. ό.π., σκ. 71. Βλ. συναφώς ΣτΕ 860/2019 σκ. 9, ΣτΕ 2780/2014, σκ. 4, ΣτΕ 3859/2014, σκ. 7 *in finem*, ΣτΕ 2007/2013, σκ. 13-14, ΣτΕ 2365/2013, σκ. 11 και 13, ΔΕφαθ 1616/2009, σκ. 16, και ΔΕφαθ 3133/2010, σκ. 14.

⁸⁷Βλ. ΔΕΚ C-204/00 P κ.λπ., *AalborgPortland* κ.λπ. ό.π., σκ. 74 επ., και ΠΕΚ T-7/89, *HerculesChemicals*, Συλλ. II-01711, σκ. 81. Βλ. σχετ. επίσης, ΔΕφαθ 1833/2010, σκ. 12, και ΔΕφαθ 2265/2010, σκ. 13.

κρίση αυτεπάγγελτη έρευνα συνιστά δεύτερη μεταγενέστερη/νέα αυτεπάγγελτη έρευνα επί των ίδιων πραγματικών περιστατικών και νομικών αιτιάσεων, με το ίδιο αντικείμενο και κατά του ίδιου προσώπου, ήτοι της ΑΛΤΕΡ ΕΓΚΟ, εν σχέσει, με τα εξετασθέντα στο πλαίσιο έκδοσης της απόφασης της ΕΑ υπ' αριθ. 659.2018. Συναφώς, η εταιρεία αναφέρεται στην παρ. 811 της Εισήγησης και ισχυρίζεται ότι, για τον προσδιορισμό των ερευνώμενων σε βάρος της αιτιάσεων η Εισήγηση και η προαναφερόμενη υπ' αριθ. πρωτ. 10282/2.12.2020 απάντηση του Πρόεδρου της ΕΑ παραπέμπουν στις απόψεις των ανταγωνιστών της εταιρείας ως προς τις επιπτώσεις στην αγορά διανομής τύπου, οι οποίες εξετάστηκαν στις παρ. 207 επ. της απόφασης ΕΑ 659/2018, με την οποία η τελευταία εξέτασε το ζήτημα της άσκησης ή μη ελέγχου από την εταιρεία επί της ΑΡΓΟΣ, καθώς και της επέλευσης ή μη αρνητικών επιπτώσεων στις συνθήκες ανταγωνισμού στις καθέτως συνδεδεμένες αγορές, ιδίως στην αγορά διανομής τύπου, και απεφάνθη ότι η εταιρεία δεν ασκεί έλεγχο επί της ΑΡΓΟΣ, καθώς και ότι δεν έχουν επέλθει οποιεσδήποτε αρνητικές επιπτώσεις στις συνθήκες ανταγωνισμού στις καθέτως συνδεδεμένες αγορές, ιδίως σε αυτή της διανομής τύπου⁸⁸. Υποστηρίζει δε στην παρ. 811 και για τον έλεγχο των συνεπειών απόκτησης κοινού ελέγχου, η Εισήγηση παραπέμπει στο άρθρο 2 (4) του Καν. 139/ 2004 περί ελέγχου συγκεντρώσεων (βλ. άρθρο 7 παρ. 3 του ν. 3959/2011), που προβλέπει ότι ο έλεγχος αυτός γίνεται μεν δυνάμει των κριτηρίων των άρθρων 1 του ν. 3959/2011 και 101 ΣΛΕΕ, στο πλαίσιο όμως της διαδικασίας ελέγχου συγκεντρώσεων και, για το λόγο αυτό, ο εν λόγω έλεγχος διενεργήθηκε ήδη, τουλάχιστον στον βαθμό που αφορά την ίδια, στο πλαίσιο της διαδικασίας έκδοσης της απόφασης ΕΑ 659/2018, με την οποία διαπιστώθηκε ότι δεν προκαλούνται αμφιβολίες ως προς το συμβατό της εκεί περιγραφόμενης συγκέντρωσης με τις απαιτήσεις λειτουργίας του ανταγωνισμού στις επιμέρους αγορές στις οποίες αφορά, μεταξύ αυτών και η αγορά διανομής τύπου.

87. Ωστόσο, σύμφωνα με πάγια νομολογία των δικαστηρίων της Ευρωπαϊκής Ένωσης⁸⁹, η εφαρμογή της θεμελιώδους γενικής αρχής *ne bis in idem*⁹⁰ απαγορεύει στον τομέα του ανταγωνισμού, την καταδίκη επιχείρησης ή την εκ νέου άσκηση δίωξης κατ' αυτής για αντίθετη προς τον ανταγωνισμό συμπεριφορά, σε σχέση, με την οποία είτε της έχει ήδη επιβληθεί κύρωση είτε κρίθηκε ότι δεν έχει ευθύνη, με προγενέστερη απόφαση που δεν υπόκειται πλέον σε προσφυγή⁹¹. Επομένως, η αρχή *ne bis in idem* αφορά κυρώσεις, και μάλιστα κυρώσεις που έχουν ήδη επιβληθεί, ή κατηγορίες, επί των οποίων υπήρξε απαλλαγή από την σχετική ευθύνη.

⁸⁸Βλ. παρ. 53-78, 207-218 και, ιδίως, 219-223 και 224-227 της απόφασης ΕΑ 659/2018.

⁸⁹Βλ. αποφάσεις ΔΕΚ C-238/99 Ρ κλπ, *Limburgeκλπ κατά Επιτροπής* σκ. 59, C-204/00 Ρ κλπ, *Aalborg κατά Επιτροπής* σκ. 338-340, C-289/04 Ρ, *ShowaDenko κατά Επιτροπής*, σκ. 50, C-308/04 Ρ, *Carbon κατά Επιτροπής*, σκ. 26 και ΔΕΕ C-17/10, *Toshiba Corporation κλπ*, σκ. 94, C-617/17, *Powszechny κλπ*, σκ. 28-31 (όπου γίνεται ρητά αναφορά στο άρθρο 50 του Χάρτη).

⁹⁰Η αρχή *ne bis in idem* αποτυπώνεται στο άρθρο 50 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ο οποίος έχει ισχύ πρωτογενούς ενωσιακού δικαίου σύμφωνα με το άρθρο 6 ΣΛΕΕ, ως ισχύει τροποποιηθέν από τη Συνθήκη της Λισσαβόνας. Βλ. σχετικά ΔΕΕ απόφαση της 4.3.2020, υπόθεση C-10/18Ρ, απόφαση της 3.4.2019, υπόθεση C-617/17.

⁹¹ Βλ. ιδίως ΔΕΚ απόφαση C-238/99 Ρ κλπ, *Limburgeκλπ κατά Επιτροπής* σκ. 59 και ΔΕΕ απόφαση C-17/10, *Toshiba Corporation κλπ*, σκ. 94.

88. Εν προκειμένω, με την απόφαση ΕΑ 659/2018 δεν επιβλήθηκε κάποια στην ΑΛΤΕΡ ΕΓΚΟ κύρωση, απλά διαπιστώθηκε ένα πραγματικό γεγονός, ο έμμεσος de facto κοινός έλεγχος. Αυτό δεν συνιστά κύρωση, όπως αντίστοιχα κύρωση δεν συνιστά η απόφαση για τη διενέργεια αυτεπάγγελτης έρευνας στην αγορά διανομής έντυπου τύπου, που ελήφθη δυνάμει της 659/2018. Αντιστοίχως, η ΑΛΤΕΡ ΕΓΚΟ δεν απηλλάγη από οιαδήποτε ευθύνη ούτε αξιολογήθηκε στο πλαίσιο της τελευταίας αυτής απόφασης, τυχόν συμπεριφορά της εν λόγω εταιρείας υπό το πρίσμα των άρθρων 1 ν. 3959/2011 και 101 ΣΛΕΕ. Για τους ως άνω λόγους, η υπό εξέταση ένσταση είναι απορριπτέα.

Γ.4. Ένσταση α) απαραδέκτου για τη λήψη υπόψην της πραγματογνωμοσύνης της εταιρείας BAKERTILLY και β) παραβίασης της αρχής αμεροληψίας

89. Οι εταιρείες του Ομίλου ΕΣΤΙΑ⁹², η DOCUMENTO και η BLACK&WHITE, υπέβαλαν, κατά την ακροαματική διαδικασία της 25.05.2022, ένσταση απαραδέκτου της πραγματογνωμοσύνης της εταιρείας Baker Tilly. Ειδικότερα, οι ως άνω εταιρείες ισχυρίζονται ότι, βάσει του διατακτικού της αποφάσεως της ΕΑ 687/2019, έπρεπε να οριστεί εμπειρογνώμονας για τη διάγνωση της οικονομικής καταστάσεως της ΑΡΓΟΣ. Ωστόσο, από την υποβληθείσα Έκθεση της BakerTilly προκύπτει ότι δεν υπήρξε καμία διάγνωση της οικονομικής καταστάσεως της ΑΡΓΟΣ, καθώς και ότι τα οικονομικά στοιχεία που έλαβε υπόψη η BakerTilly προήλθαν από την ίδια την ΑΡΓΟΣ και η BakerTilly δεν ταέλεγγξε ούτε τα επιβεβαίωσε.
90. Συναφώς, επισημαίνονται τα εξής: Βάσει των συμπερασμάτων στην έκθεση πραγματογνωμοσύνης της Baker Tilly, όπως αυτά αναφέρονται συνοπτικώς στην ενότητα Η.1.2 κατωτέρω, διαγνώσθηκε η οικονομική κατάσταση της ΑΡΓΟΣ, σύμφωνα με το διατακτικό της απόφασης της ΕΑ υπ' αριθ. 687/2019, στο πλαίσιο δε, της διάγνωσης αυτής, τηρήθηκαν διεθνώς αποδεκτοί κανόνες λογιστικής, επομένως, ουδείς λόγος υφίσταται, ώστε να τεθεί υπό αμφισβήτηση η αξιοπιστία της. Εξάλλου, οι ως άνω εταιρείες δεν προσδιορίζουν τα οικονομικά στοιχεία που θεωρούν αναξιόπιστα ούτε τον τρόπο, κατά τον οποίο αυτά δήθεν επηρεάζουν τη βασιμότητα του τελικού πορίσματος της BakerTilly, Ενόψει αυτών, ο ως άνω ισχυρισμός είναι απορριπτέος ως ουσία αβάσιμος, αλλά και ως αορίστος προβαλλόμενος.
91. Περαιτέρω, οι εταιρείες του Ομίλου ΕΣΤΙΑ, στο Συμπληρωματικό τους Υπόμνημα και κατά τη συζήτηση της 25.05.2021, πρόεβαλαν ένσταση για παραβίαση της αρχής αμεροληψίας λόγω της παράλληλης εξέτασης από την ΕΑ της Κανονιστικής παρέμβασης, κατ' άρθρο 11 ν. 3959/2011, στην αγορά Διανομής Εντύπου Τύπου. Η εν λόγω ένσταση είναι απορριπτέα ως αβάσιμη, καθώς στις δύο αυτές υποθέσεις εξετάζονται σαφώς διαφορετικά πραγματικά περιστατικά και νομικά ζητήματα και, περαιτέρω, οι εν λόγω δύο υποθέσεις είναι αυτοτελείς και παντελώς διακριτές. Συναφώς, επισημαίνεται ότι η ενεργοποίηση του άρθρου 11 ν. 3959/2011 προϋποθέτει, μεταξύ άλλων, τη διαπίστωση ότι τυχόν εφαρμογή των άρθρων 1 και 2 ν. 3959/2011 και 101 και 102 ΣΛΕΕ δεν επαρκεί για την αποκατάσταση συνθηκών αποτελεσματικού ανταγωνισμού στον εκάστοτε ερευνώμενο κλάδο, και όχι τη διάγνωση της ύπαρξης ή μη παράβασης των ως άνω διατάξεων. Σκοπός της ρύθμισης του άρθρου 11 του

⁹²Βλ. και Συμπληρωματικό Υπόμνημα.

Ν. 3959/201135 είναι να ενισχυθεί η αποτελεσματικότητα της παρέμβασης της Επιτροπής Ανταγωνισμού σε περιπτώσεις που οι στρεβλώσεις του ανταγωνισμού στην αγορά δεν μπορούν να αντιμετωπιστούν αποτελεσματικά μέσω της ex post (εκ των υστέρων) εφαρμογής των διατάξεων περί συμπράξεων, κατάχρησης δεσπόζουσας θέσης (ή συγκεντρώσεων). Υπό άλλη διατύπωση, το άρθρο 11 ν. 3959/2011 συνιστά εργαλείο άρσης τυχόν διαπιστωθεισών δομικών στρεβλώσεων του εξεταζόμενου κλάδου, και όχι στρεβλώσεων που οφείλονται σε αντι-ανταγωνιστικές συμπεριφορές επιχειρήσεων, ο έλεγχος των οποίων υπάγεται στις διατάξεις των άρθρων 1 και 2 ν. 3959/2011 και 101 και 102 ΣΛΕΕ. Ως εκ τούτου, η κίνηση και διεξαγωγή της διαδικασίας κανονιστικής παρέμβασης της ΕΑ στον κλάδο διανομής τύπου δεν προκατέβαλε κατ' ουδένα τρόπο την κρίση της επί των εν προκειμένω εξεταζόμενων συμπεριφορών.

Γ.5. Υποβολή διαδοχικών αιτημάτων εξαίρεσης μελών της ΕΑ

92. Η εταιρεία DOCUMENTO δια του πληρεξουσίου δικηγόρου της αιτήθηκε, μετά την έναρξη της διαδικασίας, την εξαίρεση συγκεκριμένων μελών ή/και του συνόλου των μελών της ΕΑ⁹³. Συγκεκριμένα, η DOCUMENTO, αιτήθηκε, κατά την συνεδρίαση της 13.05.2021, την εξαίρεση όλης της σύνθεσης της Ολομέλειας⁹⁴ διότι απέρριψε το αίτημα αναβολής που υπέβαλε η εταιρία DOCUMENTO και κατά τη συνεδρίαση της 07.06.2021, την εξαίρεση του Προέδρου, Ι. Λιανού, της Αντιπροέδρου, Κ. Μπενετάτου και του Εισηγητή Π. Φώτη (βλ. Πρακτικό υπ' αριθ. 64, σελ. 10 επ.) λόγω έλλειψης αμεροληψίας, ειδικότερα δε, ως προς τον μεν Πρόεδρο διότι είχε συμμετάσχει σε συνέδριο, στο οποίο επίσης μετείχε ένας εκ των νομικών παραστατών της ΑΡΓΟΣ, ως προς δε, την Αντιπρόεδρο διότι, κατά τους ισχυρισμούς της αιτούσας, επέδειξε, κατά την ακρόαση της 07.06.2021, απαξιωτική συμπεριφορά έναντι της αιτούσας και ως προς τον Εισηγητή λόγω των τοποθετήσεών του στις Εισηγήσεις του.
93. Περαιτέρω, κατά τη συνεδρίαση της 17.06.2021⁹⁵, η εν λόγω εταιρεία υπέβαλε δια του πληρεξουσίου δικηγόρου της αίτηση εξαίρεσης της Αντιπροέδρου και Προεδρεύουσας της διαδικασίας, Κ. Μπενετάτου, λόγω της συνέχισης της διαδικασίας μετά την αποδοχή του αιτήματος αποχής για λόγους ευπρέπειας που υπέβαλε ο Πρόεδρος, Ι. Λιανός, καθότι, κατά τους ισχυρισμούς της αιτούσας, η διαδικασία έπρεπε να επαναληφθεί εξυπαρχής και όχι να συνεχισθεί. Η εταιρεία DOCUMENTO υπέβαλε επίσης διαδοχικά αιτήματα εξαίρεσης της Προεδρεύουσας λόγω του τρόπου τοποθέτησής της στη θέση Αντιπροέδρου, της παρέμβασης που η εν λόγω εταιρεία είχε ασκήσει ενώπιον του ΣτΕ σε δίκη επί αίτησης πρώην Προέδρου της ΕΑ και της μεταβολής της σύνθεσης της ΕΑ (δια νομοθετικής ρύθμισης, η οποία είχε προσβληθεί στο ΣτΕ), του Εισηγητή, Π. Φώτη, διότι είχε ορισθεί Εισηγητής στην υπόθεση ελέγχου μη συμμόρφωσης της εταιρίας ΑΡΓΟΣ Α.Ε. («στην 1η μη συμμόρφωση»), του μέλους, Μ. Ράντου, λόγω του τρόπου τοποθέτησής της καθώς [...], ο οποίος ήταν αντίδικος της DOCUMENTO σε ποινική διαδικασία, του μέλους, Ι. Στεφάτου, διότι είχε μειοψηφήσει σε προηγούμενη υπόθεση που αφορούσε στην εταιρία ΑΡΓΟΣ, και του μέλους Α. Αδαμάκου,

⁹³ Βλ. και σχετικά Πρακτικά της διαδικασίας.

⁹⁴ Βλ. Πρακτικό υπ' αριθ. 47, σελ. 65 επ..

⁹⁵ Βλ. Πρακτικό υπ' αριθ. 69, σελ. 4 επ..

- διότι, κατά την αιτούσα, επέδειξε κατά την συνεδρίαση της 17.06.2021 απαξιωτική συμπεριφορά έναντι αυτής. Σημειώνεται ότι μετά την απόρριψη της ως άνω αίτησης, η εταιρεία δια του πληρεξουσίου δικηγόρου της επανήλθε εκ νέου στο αίτημα αυτό (για τους Κ. Μπενετάτου, Π. Φώτη και Ι. Στεφάτο) χωρίς περαιτέρω αιτιολόγηση.
94. Εν συνεχεία, με την ίδια ως άνω αιτιολογία, η εταιρεία δια του πληρεξουσίου δικηγόρου της κατέθεσε αίτηση εξαίρεσης των μελών Μ. Ράντου και Α. Αδαμάκου και του Εισηγητή, Π. Φώτη, μετά την απόρριψη της οποίας υπέβαλε αίτημα εξαίρεσης των μελών της ΕΑ, Κ. Μπενετάτου, Ι. Στεφάτου και Α. Αδαμάκου, μετά δε, την απόρριψη και της τελευταίας αυτής αίτησης υπέβαλε εκ νέου αίτημα εξαίρεσης της Προεδρεύουσας, Κ. Μπενετάτου, με την ίδια ως άνω αιτιολογία.
95. Επίσης, υπέβαλε εκ νέου αίτηση εξαίρεσης (σελ. 24 επ.) της Προεδρεύουσας, Κ. Μπενετάτου, διότι ότι, κατά τους ισχυρισμούς της αιτούσας, η Προεδρεύουσα δεν επιθυμούσε η DOCUMENTO να υποβάλει ερωτήσεις στη διαδικασία. Περαιτέρω, υπέβαλε αίτημα εξαίρεσης της Προεδρεύουσας, Κ. Μπενετάτου, για λόγους μεροληψίας υπέρ της ΑΡΓΟΣ λόγω της επιλογής να κλητευθεί συγκεκριμένος υποδιανομέας ως μάρτυρας ενώπιον της ΕΑ για τη συγκεκριμένη υπόθεση.
96. Σχετικά με τις προαναφερθείσες αιτήσεις εξαίρεσης, οι οποίες απορρίφθηκαν στο σύνολό τους, χωρίς συμμετοχή στη σύνθεση της Επιτροπής του μέλους που η εκάστοτε αίτηση εξαίρεσης αφορούσε⁹⁶, λεκτέα είναι τα εξής:
97. Κατά την κρίση της ΕΑ, οι αιτήσεις εξαίρεσης του συνόλου των μελών της Ολομέλειας της ΕΑ, είναι απορριπτέες διότι, σύμφωνα με το άρθρο 9 παρ. 5 ΚΛΔ ΕΑ, είναι απαράδεκτη η αίτηση εξαίρεσης όλων των τακτικών και αναπληρωματικών μελών της Επιτροπής ή τόσων μελών ώστε με τον αριθμό που απομένει να μη καθίσταται δυνατή η επίτευξη απαρτίας στην Ολομέλεια της ΕΑ, και η οποία άρα δύναται να οδηγήσει σε αδυναμία νόμιμης σύγκλησης της ΕΑ, παραβιάζοντας έτσι το δημόσιο συμφέρον. Περαιτέρω, οι αιτήσεις εξαίρεσης της Προεδρεύουσας, Κ. Μπενετάτου, λόγω της άσκησης παρέμβασης εκ μέρους της αιτούσας σε ακυρωτική δίκη υπέρ πρώην Προέδρου της ΕΑ και της νομοθετικής μεταβολής στη σύνθεση της ΕΑ, καθώς και του μέλους, Μ. Ράντου, [...] και αντίδικο της DOCUMENTO σε ποινική διαδικασία είναι απορριπτέες ως απαράδεκτες, δεδομένου ότι δεν προβλήθηκαν κατά την έναρξη της συζήτησης, σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στο άρθρο 7 παρ. 3 ΚΛΔ ΕΑ, αλλά σε χρόνο μεταγενέστερο, όπως προκύπτει από τα ανωτέρω διαλαμβανόμενα, παρότι τα πραγματικά περιστατικά, στα οποία ερείδονται, ήταν κατά το χρόνο έναρξης της συζήτησης γνωστά στην αιτούσα. Σε κάθε περίπτωση, οι αιτήσεις αυτές, όπως επίσης και η αίτηση εξαίρεσης του Προέδρου, Ι. Λιανού, λόγω της συμμετοχής του σε επιστημονικό συνέδριο, είναι απορριπτέες ως αβάσιμες για τους εξής λόγους.
98. Όταν υφίστανται αποδεδειγμένα πλην άλλων ιδιαίτεροι δεσμοί, ιδιάζουσες σχέσεις ή εχθρότητα μέλους συλλογικού οργάνου με ένα από τα μέρη ή άλλο συνδεδεμένο με την υπόθεση πρόσωπο, το μέλος αυτό δεν επιτρέπεται να μετέχει στο συλλογικό όργανο, γιατί διαφορετικά δημιουργείται ακυρότητα της απόφασης του συλλογικού οργάνου, χωρίς να

⁹⁶ Βλ. άρθρο 9 παρ. 6 ΚΛΔ ΕΑ.

είναι ανάγκη να αποδειχθεί ότι η απόφαση που ελήφθη υπήρξε πράγματι μεροληπτική⁹⁷. Οι λόγοι αμεροληψίας των διατάξεων του άρθρου 6 ΚΛΔ ΕΑ διακρίνονται σε τυπικούς και ουσιαστικούς. Στους τυπικούς υπάγονται όσοι λόγοι στοιχειοθετούνται με βάση ορισμένο αντικειμενικό δεδομένο π.χ. συγγένεια ορισμένου βαθμού, ενώ ουσιαστικοί λόγοι είναι εκείνοι για την συνδρομή των οποίων προϋποτίθεται ουσιαστική εκτίμηση της σχέσης που συνδέει το όργανο με τον ενδιαφερόμενο στην διοικητική διαδικασία, π.χ. φιλία, έχθρα, συμφέρον⁹⁸. Για την στοιχειοθέτηση της ιδιάζουσας σχέσης ή του ιδιαίτερου δεσμού μέλους συλλογικού οργάνου προς άλλο πρόσωπο δεν αρκεί οποιαδήποτε προσωπική ή επαγγελματική σχέση, αλλά τέτοια που, εν όψει των συντρεχουσών περιστάσεων της συγκεκριμένης περίπτωσης, είναι πρόσφορη να δημιουργήσει εύλογες υπόνοιες ότι το μέλος του οργάνου έχει ήδη σχηματισμένη και συνεπώς προκατειλημμένη γνώμη⁹⁹. Μόνη η επαγγελματική συνεργασία ή ο υπηρεσιακός δεσμός μεταξύ κρίνοντος και κρινόμενου δεν αρκούν να θεμελιώσουν υπόνοια μεροληψίας, εφόσον δεν προβάλλονται συγκεκριμένοι ισχυρισμοί ότι πέραν της επαγγελματικής συνεργασίας ή του υπηρεσιακού δεσμού, υπήρχε κάποιος ιδιαίτερος δεσμός ή σχέση ικανοί να επηρεάσουν την αντικειμενικότητα της κρίσης του κρίνοντος οργάνου. Περαιτέρω, μόνη η αναφορά σε μηνύσεις που έχουν υποβάλει κατ' αλλήλων ο κρίνων και κρινόμενος ή η αόριστη αναφορά σε «ποινική διαμάχη» δεν αρκεί να θεμελιώσει λόγο εξαιρέσεως¹⁰⁰. Επίσης, εκ μόνης της άσκησης από μέλος συλλογικού οργάνου των καθηκόντων του και της εντεύθεν τυχόν δυσαρέσκειας του διοικουμένου και της δημιουργίας δικαστικών ή διοικητικών διαφορών δεν είναι δυνατόν να θεωρηθεί ότι υφίσταται έχθρα του μέλους αυτού και του διοικουμένου¹⁰¹. Εκ των ανωτέρω, καθίσταται σαφές ότι η αρχή της αμεροληψίας που αναφέρεται σε ιδιαίτερους δεσμούς ή ιδιάζουσες σχέσεις δεν αφορά στις σχέσεις επιστημονικής συνεργασίας, όπως η συμμετοχή σε επιστημονικά συνέδρια, που είναι απαραίτητη με τις σημερινές συνθήκες για την εξέλιξη της επιστήμης. Περαιτέρω, η άσκηση νομίμων δικονομικών μέσων και ενδίκων βοηθημάτων δεν δημιουργεί εχθρότητα κατά την έννοια του άρθρου 6 παρ. 2 περίπτ. β' ΚΛΔ ΕΑ, επομένως δεν θεμελιώνει λόγο εξαίρεσης, πολλώ δε μάλλον, όταν πρόκειται για άσκηση παρέμβασης σε ακυρωτική δίκη ενώπιον του Συμβουλίου της Επικρατείας από εταιρεία, η οποία συμμετέχει ως τρίτη στην υπό εξέταση υπόθεση. Επιπλέον, η επίκληση της ύπαρξης εκκρεμούς ποινικής διαδικασίας, στην οποία μάλιστα εμπλέκεται, όχι μέλος της ΕΑ, αλλά συγγενής αυτού, δεν αρκεί για να θεμελιώσει λόγο εξαίρεσης.

99. Εξάλλου, οι αιτήσεις εξαίρεσης του Εισηγητή της υπόθεσης, Π. Φώτη και του μέλους, Ι. Στεφάτου, λόγω αμεροληψίας, και, ειδικότερα, ως προς τον πρώτο διότι είχε ορισθεί Εισηγητής στο πλαίσιο έτερων υποθέσεων και ως προς τον δεύτερο διότι είχε μειοψηφίσει

⁹⁷ Βλ. ενδεικτικώς Γνμδ ΝΣΚ 173/2018. Τα πορίσματα των Γνμδ ΝΣΚ και της νομολογίας του ΣτΕ επί του άρθρου 7 παρ. 2 περιπτ. γ του Κώδικα Διοικητικής Διαδικασίας πρέπει να γίνουν δεκτά και προκειμένης της ερμηνείας του άρθρου 6 παρ. 2 περίπτ. γ' ΚΛΔ ΕΑ για την ταυτότητα του νομικού λόγου και της δικαιολογητικής αιτίας.

⁹⁸ Βλ. σχετ. Μαρκαντωνάτου - Σκαλτσά «Εγχειρίδιο Διοικητικού Δικαίου», 8η εκδ., 2016, σελ. 204-207, ανάλυση επί των διατάξεων του άρθρου 7 ν. 2690/1999.

⁹⁹ Βλ. ΣτΕ 1566 και 1568/2016 με παραπομπές σε νομολογία του ιδίου Δικαστηρίου.

¹⁰⁰ Βλ. ΣτΕ 419, 420/2011 και 4070, 3228/2010.

¹⁰¹ Βλ. Γνμδ ΝΣΚ 147/2012.

σε προηγούμενη υπόθεση που αφορούσε στην ΑΡΓΟΣ, είναι απορριπτές ως αόριστες¹⁰² και, σε κάθε περίπτωση, ως αβάσιμες, καθότι η έκφραση άποψης μέλους συλλογικού οργάνου κατά την άσκηση των καθηκόντων του, και δη στο πλαίσιο άλλων διαδικασιών, δεν συνιστά παράβαση της αρχής της αμεροληψίας ούτε θεμελιώνει λόγο εξαίρεσης¹⁰³. Αντίστοιχα ισχύουν και για τις αιτήσεις εξαίρεσης της Προδρεύουσας, Κ. Μπενετάτου, και του μέλους, Μ. Ράντου, λόγω των τοποθετήσεών τους κατά την προφορική συζήτηση, και ιδίως ως προς την πρώτη εξ αυτών λόγω της άσκησης των καθηκόντων της ως διευθύνουσας τη συζήτηση σε αναπλήρωση του Προέδρου και ως προς τη δεύτερη λόγω της συμμετοχής της κατά την προφορική συζήτηση υπό την ιδιότητα του μέλους της ΕΑ.

100. Περαιτέρω, οι αιτήσεις εξαίρεσης που ερείδονται στην συνέχιση της διαδικασίας από την Αντιπρόεδρο της ΕΑ, Κ. Μπενετάτου, σε αναπλήρωση του Προέδρου λόγω της δήλωσης αποχής του τελευταίου για λόγους ευπρέπειας και στην, κατά τους ισχυρισμούς της αιτούσας, απαξιωτική σε βάρος της συμπεριφορά της Αντιπροέδρου, Κ. Μπενετάτου, και του μέλους, Α. Αδαμάκου, κατά την προφορική συζήτηση, είναι απορριπτές ως αόριστες στο βαθμό που η αιτούσα δεν παρέθεσε κατά τρόπο σαφή και ορισμένο τους λόγους εξαίρεσης που τις θεμελιώνουν ή τους τυχόν συγκεκριμένους πραγματικούς λόγους που δημιουργούν αμφιβολία ως προς την αμερόληπτη άσκηση των καθηκόντων των ως άνω μελών της Επιτροπής, αλλά και ως (νόμω) αβάσιμες διότι δεν στοιχειοθετούν οποιονδήποτε από τους αναφερόμενους στο άρθρο 6 ΚΛΔ ΕΑ λόγους εξαίρεσης, και, επιπλέον, ως αναπόδεικτες, καθώς ουδέν στοιχείο υποβλήθηκε προς υποστήριξη της βασιμότητάς τους¹⁰⁴. Ιδίως ως προς την πρώτη εξ αυτών, επισημαίνεται ότι, σύμφωνα με το άρθρο 8 παρ. 2 εδ. δεύτερο ΚΛΔ ΕΑ, αν δήλωση αποχής υποβληθεί κατά τη συζήτηση της υπόθεσης, η συζήτηση συνεχίζεται με τα λοιπά μέλη, εφόσον υφίσταται απαρτία και, σε περίπτωση μη ύπαρξης απαρτίας, καλείται αναπληρωτής, ως εκ τούτου, ήταν καθόλα νόμιμη η συνέχιση της συζήτησης με Προεδρεύουσα την Αντιπρόεδρο και αναπληρώτρια του Προέδρου, η δε τήρηση των διατυπώσεων του Κανονισμού της ΕΑ δεν συνιστά προφανώς λόγο εξαίρεσης.
101. Για τους ως άνω λόγους απορρίπτονται επίσης και τα αιτήματα εξαίρεσης της εταιρείας DOCUMENTO που υποβλήθηκαν εκ νέου με το ίδιο σκεπτικό/αιτιολογία.

Δ. Η ΕΡΕΥΝΑ ΤΗΣ ΥΠΗΡΕΣΙΑΣ

102. Στο πλαίσιο της παρούσας πραγματοποιήθηκε επιτόπιος έλεγχος στα γραφεία της Άργος στις 26.02.2019¹⁰⁵ και εστάλησαν επιστολές παροχής στοιχείων στο Πρακτορείο¹⁰⁶. Επιπλέον, η

¹⁰² Βλ. άρθρο 9 παρ. 1 ΚΛΔ ΕΑ.

¹⁰³ Βλ. ενδεικτικώς, ΔΕφαΘ 3529/2013, σκ. 2, ΔΕφαΘ 2785/2012.

¹⁰⁴ Βλ. συναφώς άρθρο 9 παρ. 6 ΚΛΔ ΕΑ, κατά το οποίο η προαπόδειξη είναι υποχρεωτική για τους αιτούντες εξαίρεση.

¹⁰⁵ Βλ. την υπ' αριθ. πρωτ. οικ. 1526/25.02.2019 εντολή ελέγχου. Στο πλαίσιο του εν λόγω ελέγχου συλλέχθηκαν μεταξύ άλλων: [...].

¹⁰⁶ Βλ. υπ' αριθ. πρωτ. 2073/12.03.2020, 6542/14.07.2020 και 8687/7.10.2020 επιστολές. Επιπλέον, στο πλαίσιο εφαρμογής του διατακτικού της υπ' αριθ. 687/ 2019 Απόφασης ΕΑ και του ελέγχου συμμόρφωσης της Άργος αυτήν εστάλησαν στο Πρακτορείο και οι υπ' αριθ. πρωτ. 8033/10.12.2019, 188/10.01.2020 και 940/06.02.2020 επιστολές παροχής στοιχείων.

Υπηρεσία απευθύνθηκε σε εκδοτικές εταιρίες¹⁰⁷ που τηρούν σχέση συνεργασίας με την Άργος, σε ενώσεις αυτών¹⁰⁸ καθώς και σε ενώσεις περιπτερούχων¹⁰⁹. Επιπρόσθετα και για όσα από τα ερωτηθέντα μέρη δεν ελήφθησαν σχετικές απαντήσεις επί των ως άνω επιστολών παροχής στοιχείων, εστάλησαν υπομνηστικές επιστολές¹¹⁰ ενώ ζητήθηκε από όλα τα ερωτηθέντα μέρη η συναίνεσή τους¹¹¹ για τη χρήση των στοιχείων που υπέβαλαν στην Υπηρεσία κατά την έρευνά της για την αυτεπάγγελτη λήψη ασφαλιστικών μέτρων κατά της Άργος, καθώς και κατά την έρευνά της για την έκδοση γνώμης επί της αγοράς διανομής έντυπου Τύπου.

103. Επιπλέον, η Υπηρεσία απευθύνθηκε και σε επτά (7) ευρωπαϊκές εθνικές Αρχές Ανταγωνισμού, όπου, σε αντιστοιχία με την Ελλάδα, η διανομή έντυπου Τύπου πραγματοποιείται από μία ή δύο εταιρίες διανομής¹¹². Ελήφθησαν απαντήσεις από δύο εταιρίες διανομής έντυπου Τύπου που δραστηριοποιούνται [...], δύο εταιρίες διανομής Τύπου [...] και μία εταιρία διανομής έντυπου Τύπου [...].
104. Για σκοπούς πληρότητας της έρευνας και δεδομένων των μέχρι τότε συλλεχθέντων και προσκομισθέντων στοιχείων, η Υπηρεσία απευθύνθηκε στην Άργος¹¹³ καθώς και σε ενενήντα (90) μεμονωμένα μέρη που λειτουργούν τελικά σημεία πώλησης Τύπου¹¹⁴ όπως επίσης και σε δείγμα εβδομήντα ένα (71) υποπρακτόρων/υποδιανομέων που συνεργάζονται ή συνεργάζονταν με την Άργος¹¹⁵.

¹⁰⁷ Βλ. την υπ' αριθ. πρωτ. 1057/10.02.2020 επιστολή προς 53 συνολικά εκδοτικές εταιρίες (πρόκειται για τις: [...]) Σημειώνεται ότι στην εταιρία [...] και σε συνέχεια στοιχείων που προσκόμισε, εστάλη πρόσθετα και η υπ' αριθ. πρωτ. 1879/05.03.2020 επιστολή παροχής στοιχείων. Σε επόμενο χρόνο στάλθηκαν και πρόσθετες επιστολές παροχής στοιχείων στο σύνολο πλέον των εκδοτικών εταιριών που συνεργάζονται με την Άργος για τη διανομή των εντύπων τους (βλ. υπ' αριθ. πρωτ. 3252/27.04.2020 και 3050/28.04.2020 επιστολές). Σε επόμενο χρόνο η Υπηρεσία απευθύνθηκε εκ νέου στο σύνολο των συνεργαζόμενων με την Άργος εκδοτικών εταιριών (βλ. τις υπ' αριθ. πρωτ. 3252/27.04.2020 και 3350/28.04.2020 επιστολές).

¹⁰⁸ Βλ. την υπ' αριθ. πρωτ. 1058/10.02.2020 επιστολή προς την [...] και την υπ' αριθ. πρωτ. 1059/10.02.2020 επιστολή προς [...].

¹⁰⁹ Βλ. την υπ' αριθ. πρωτ. 1060/10.02.2020 επιστολή προς τις ενώσεις: [...].

¹¹⁰ Βλ. σχετικά την υπ' αριθ. πρωτ. 1891/05.03.2020 υπομνηστική επιστολή προς τις εκδοτικές: [...] καθώς και την υπ' αριθ. πρωτ. 1892/05.03.2020 υπομνηστική επιστολή προς τους φορείς: [...]. Στο πλαίσιο των εν λόγω υπομνηστικών επιστολών ζητήθηκε από τα μέρη και η συναίνεσή τους για τη χρήση των στοιχείων που υπέβαλαν στο πλαίσιο της προηγούμενης αυτεπάγγελτης έρευνας της Υπηρεσίας για τη λήψη ασφαλιστικών μέτρων κατά της Άργος καθώς και στο πλαίσιο της έρευνας για την έκδοση γνώμης για την αγορά διανομής έντυπου Τύπου.

¹¹¹ Βλ. σχετικά την υπ' αριθ. πρωτ. 1933/06.03.2020 επιστολή προς τις εταιρίες: [...], την υπ' αριθ. πρωτ. 1934/06.03.2020 επιστολή προς τους φορείς: [...] καθώς και την υπ' αριθ. πρωτ. 1935/06.03.2020 επιστολή προς τους φορείς [...].

¹¹² Βλ. σχετικά τις υπ' αριθ. πρωτ. E7118/4.11.2019, E7119/4.11.2019, E7120/4.11.2019, E7121/4.11.2019, E7122/4.11.2019, E7123/4.11.2019 και E7124/4.11.2019 επιστολές προς τις Αρχές των χωρών: [...] αντίστοιχα. Στο πλαίσιο των εν λόγω επιστολών ζητήθηκε από τις ερωτηθείσες Αρχές να αποστείλουν περαιτέρω πληροφορίες και στοιχεία από τυχόν έρευνες που έχουν διενεργήσει στην υπό κρίση αγορά.

¹¹³ Βλ. υπ' αριθ. πρωτ. 2073/12.03.2020 επιστολή.

¹¹⁴ Βλ. τις υπ' αριθ. πρωτ. 1875/05.03.2020, 2043/11.03.2020 και 3551/28.04.2020 επιστολές παροχής στοιχείων.

¹¹⁵ Βλ. τις υπ' αριθ. πρωτ. 2180/16.03.2020, 3239/24.04.2020 και 3351/28.04.2020 επιστολές.

105. Επιπλέον, στις 08.05.2020 πραγματοποιήθηκε επιτόπιος έλεγχος στα γραφεία της Άργος^{116,117} καθώς και στα γραφεία [...] ¹¹⁸.
106. Ειδικότερα και όσον αφορά στην [...], η εταιρία απέστειλε σειρά επιστολών στην Υπηρεσία αναφορικά με ζητήματα τα οποία άπτονται της διενέργειας του επιτόπιου ελέγχου και των συλλεχθέντων από αυτόν αρχεία¹¹⁹. Μεταξύ των επιστολών, η εταιρία απέστειλε αίτηση - ένσταση¹²⁰ αναφορικά με τον από 8.5.2020 διενεργηθέντα επιτόπιο έλεγχο στα γραφεία της, στην οποία μεταξύ άλλων ανέφερε ότι [...], ενώ σε επόμενο σημείο επισημαίνει ότι [...]. Τέλος η εταιρία τονίζει ότι [...]. Η Υπηρεσία απάντησε στην εταιρία με επιστολή της στην οποία μεταξύ άλλων θεμάτων και επικαλούμενη τα άρθρα 14, 19 και 30 του Ν.3959/2011, ανέφερε ότι «δεν υφίσταται [...] διαδικασία διαπίστωσης του ανυπόστατου ή της ακυρότητας των εντολών για τη διενέργεια ελέγχου»¹²¹.
107. Τέλος, στο πλαίσιο της παρούσας λήφθηκαν καταθέσεις των κκ [...] Άργος) και [...] Άργος) στις 21.09.2020¹²².

Ε. ΕΡΕΥΝΩΜΕΝΑ ΜΕΡΗ

Ε.1 ΑΡΓΟΣ ΑΕ ΠΡΑΚΤΟΡΕΥΣΕΩΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΕΩΣ ΚΑΙ ΜΕΤΑΦΟΡΩΝ

108. Το Πρακτορείο Άργος ιδρύθηκε το 1998 και από τα τέλη του 2017 εδρεύει στο Δήμο Κρωπίας Αττικής. Ο καταστατικός σκοπός της εταιρίας αφορά πρωτίστως στην αντιπροσώπευση και πρακτορεία επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται στην αγορά της έκδοσης εντύπων καθώς και στην παροχή υπηρεσιών που σχετίζονται με την πρακτορεία εντύπων, όπως η διανομή εντύπων, η διενέργεια μεταφορών με ίδια ή μη μέσα, η συσκευασία και ανασυσκευασία με δημιουργία νέου προϊόντος εφημερίδων και περιοδικών κλπ¹²³. Με απόφαση της από 01.09.2017 Γενικής Συνέλευσης των μετόχων της εταιρίας, ο καταστατικός της σκοπός διευρύνθηκε, με τα εξής: «*θ) Η ανάληψη έργου διανομής πάσης φύσεως προϊόντων ανά την επικράτεια (αποθήκευση, διαχείριση παραγγελιών, μεταφορά, διανομή,*

¹¹⁶ Βλ. υπ' αριθ. πρωτ. 3636/07.05.2020 εντολή ελέγχου. Με την υπ' αριθ. πρωτ. οικ. 5523/18.06.2020 επιστολή της Υπηρεσίας διαβιβάστηκε στην Άργος η σχετική Έκθεση Ελέγχου.

¹¹⁷ Για λόγους πληρότητας αναφέρεται ότι μεταξύ των στοιχείων που συλλέχθηκαν κατά τους επιτόπιους ελέγχους στα γραφεία της Άργος περιλαμβάνονται: [...].

¹¹⁸ Βλ. τις υπ' αριθ. πρωτ. 3640/07.05.2020, 3639/07.05.2020, 3641/07.05.2020, 3642/07.05.2020 και 3638/07.05.2020 εντολές ελέγχου αντίστοιχα.

¹¹⁹ Βλ. τις υπ' αριθ. πρωτ. 5136/10.06.2020, 5193/11.06.2020, 6178/06.07.2020 και 6910/27.07.2020 επιστολές της εταιρίας.

¹²⁰ Βλ. την υπ' αριθ. πρωτ. 6910/27.07.2020 αίτηση-ένσταση της εταιρίας αναφορικά με τον από 08.05.20 διενεργηθέντα επιτόπιο έλεγχο.

¹²¹ Βλ. την υπ' αριθ. πρωτ. 7208/07.08.2020 επιστολή της Υπηρεσίας. Για την πληρότητα της παράθεσης των μέτρων έρευνας της Υπηρεσίας, σημειώνεται ότι στην εν λόγω εταιρία εστάλη και η υπ' αριθ. πρωτ. 9044/21.10.2020 επιστολή [...].

¹²² Βλ. τις υπ' αριθ. πρωτ. 7742/04.09.2020 και 7743/04.09.2020 κλήσεις για κατάθεση στους [...] και [...] αντίστοιχα καθώς και τις υπ' αριθ. πρωτ. 8807/15.09.2020 και 8808/15.09.2020 κλήσεις για κατάθεση των κκ [...] και [...] αντίστοιχα. Οι καταθέσεις λήφθηκαν από αμφοτέρους τους κληθέντες στις 21.09.2020 στα γραφεία της υπηρεσίας.

¹²³ Βλ. σχετικά άρ. 2 του Καταστατικού της εταιρίας που αφορά στο «Σκοπό» της.

χρηματοοικονομική διαχείριση). 1) Η αγορά και η πώληση βιβλίων, περιοδικών, εφημερίδων και πάσης φύσεως εντύπων ανά την επικράτεια»¹²⁴.

109. Η βασική δραστηριότητα της Άργος βάσει και της κατανομής του κύκλου εργασιών της, παραμένει η διανομή έντυπου Τύπου. Εξ άλλου, όπως επισημαίνεται και στις εκθέσεις του εμπειρογνώμονα (Baker Tilly)¹²⁵, οι λοιπές δραστηριότητες (πχ μεταφορά προϊόντων λιανικής πώλησης, υπηρεσίες αποθήκευσης, 3PL κλπ) αφορούν σε πολύ μικρό τμήμα του συνολικού κύκλου εργασιών της εταιρίας. Ειδικότερα, όπως αναφέρεται στις δύο εκθέσεις του εμπειρογνώμονα οι δραστηριότητες 3PL της Άργος αφορούν μόλις στο [...] % του συνολικού κύκλου εργασιών της¹²⁶.
110. Ο κύκλος εργασιών της Άργος, προερχόμενος από το σύνολο των δραστηριοτήτων της, βάσει των οικονομικών καταστάσεων της εταιρίας διαμορφώθηκε για τα έτη 2016 και 2017 σε €[...] και €[...] αντίστοιχα¹²⁷. Κατά τα έτη 2018 και 2019, σύμφωνα με τις δημοσιευμένες οικονομικές καταστάσεις της εταιρίας¹²⁸, ο κύκλος εργασιών της ανήλθε σε €42.531 χιλ και 39.105 χιλ αντίστοιχα.

E.1.1 Μετοχική Σύνθεση και Διοικητικό Συμβούλιο

E.1.1.1 Μετοχική Σύνθεση

111. Η μετοχική σύνθεση της εταιρίας Άργος από την 10^η.08.2017, κατά την οποία ο μέτοχος [...] απέκτησε συνολικά το 70,96% της εταιρίας (29,74% άμεσα και 41,22% έμμεσα μέσω της ΑΛΤΕΡ ΕΓΚΟ¹²⁹), έως την 27^η Δεκεμβρίου 2017, παρουσιάζεται στον Πίνακα 1¹³⁰.

Πίνακας 1. Μετοχική σύνθεση της ΑΡΓΟΣ από 10.08.2017 έως 27.12.2017

a/a	Μέτοχος	Αριθμός μετοχών	Ποσοστό
1	ΑΛΤΕΡ ΕΓΚΟ	[...]	[...]
2	[...]	[...]	[...]
3	ΙΒΙΣΚΟΣ ΣΥΜΜΕΤΟΧΕΣ Α.Ε.	[...]	[...]
4	ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΠΡΩΤΟ ΘΕΜΑ ΕΚΔΟΤΙΚΗ ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΙΑ	[...]	[...]
5	ΚΟΥΡΗΣ MEDIA GROUP ΕΠΕ	[...]	[...]
6	Χ.Κ.ΤΕΓΟΠΟΥΛΟΣ Α.Ε.	[...]	[...]
7	ΛΟΙΠΟΙ ΜΕΤΟΧΟΙ	[...]	[...]
	ΣΥΝΟΛΟ	750.000	100,00%

Πηγή: Αξιολόγηση στοιχείων της ΓΔΑ.

¹²⁴Βλ. τα πρακτικά της από 1.09.2017 Γενικής Συνέλευσης μετόχων, τα οποία, όπως προαναφέρθηκε, προσκομίστηκαν από την Άργος με την υπ' αριθ. πρωτ. 2313/13.4.2018 επιστολή της.

¹²⁵ Βλ. σχετικά την υπ' αριθ. 659/2018 Απόφαση της ΕΑ.

¹²⁶ Βλ. σχετικά τις υπ' αριθ. πρωτ. 5225/09.08.2019 και 7651/25.11.2019 εκθέσεις της Baker Tilly.

¹²⁷ Βλ. τις ετήσιες οικονομικές καταστάσεις για το έτος 2017 που προσκόμισε η Άργος με την υπ' αριθ. πρωτ. 7499/10.12.2018 επιστολή της.

¹²⁸ Βλ. σχετικά και ΓΕΜΗ, <https://www.businessregistry.gr/publicity/show/3078301000>.

¹²⁹ Βλ. υπ' αριθ. 659/2018 Απόφαση της ΕΑ. Σημειώνεται ότι κατά την ίδρυση της Άργος, μοναδικό μέτοχό της ήταν οι εταιρίες Δημοσιογραφικός Οργανισμός Λαμπράκη Α.Ε. (εφεξής και ΔΟΛ) και ΔΟΛ Επικοινωνίες Α.Ε., ενώ με διαδοχικές αυξήσεις του μετοχικού της κεφαλαίου, η Άργος διέυρνε τη μετοχική σύνθεσή της και συμπεριέλαβε μέχρι και άλλους δώδεκα (12) Ελληνικούς εκδοτικούς οίκους (Βλ. την υπ' αριθμ. 519/VI/2011 Απόφαση της ΕΑ).

¹³⁰ Βλ. υπ' αριθ. 659/2018 Απόφαση ΕΑ, Ενότητα Δ και <http://www.argoscom.gr/index.php?page=2>.

112. Στις 28.12.2017, κατόπιν συμβολαιογραφικών πράξεων αγοραπωλησίας μετοχών, με τις οποίες η *ΑΛΤΕΡ ΕΓΚΟ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ ΜΕΣΩΝ ΜΑΖΙΚΗΣ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ ΑΝΩΝΥΜΟΣ ΕΤΑΙΡΙΑ* προέβη στην πώληση του συνόλου των μετοχών που κατείχε στην εταιρία ΑΡΓΟΣ Α.Ε. προς τις εταιρίες «ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ ΤΟΥ ΤΥΠΟΥ ΕΚΔΟΤΙΚΗ Α.Ε.», «ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΠΡΩΤΟ ΘΕΜΑ ΕΚΔΟΤΙΚΗ Α.Ε.» και «S.A.J.P. ΕΚΔΟΤΙΚΗ Ι.Κ.Ε.» αντίστοιχα, η μετοχική σύνθεση της Άργος διαμορφώθηκε ως εξής¹³¹:

Πίνακας 2. Μετοχική σύνθεση της Άργος από 28.12.2017 έως 18.02.2019

Επωνυμία Μετόχου	Αντικείμενο	Αριθμός Μετοχών	%
[...]	[...]	[...]	[...]
[...]	[...]	[...]	[...]
[...]	[...]	[...]	[...]
[...]	[...]	[...]	[...]
[...]	[...]	[...]	[...]
[...]	[...]	[...]	[...]
[...]	[...]	[...]	[...]
[...]	[...]	[...]	[...]
[...]	[...]	[...]	[...]
[...]	[...]	[...]	[...]
[...]	[...]	[...]	[...]
ΣΥΝΟΛΟ		750.000	100,00%

Πηγή: Αξιολόγηση στοιχείων της ΕΑ.

113. Σύμφωνα με επόμενα στοιχεία που έχουν έρθει σε γνώση¹³² της Υπηρεσίας καθώς και από τα ηλεκτρονικά αρχεία της εταιρίας που συλλέχθηκαν στο πλαίσιο του από 26.02.2019 επιτόπιου ελέγχου στα γραφεία της, όπου εντοπίστηκε αρχείο [...]¹³³, προκύπτει ότι η μετοχική σύνθεση της εταιρείας ΑΡΓΟΣ έως και τον Αύγουστο 2019 είχε ως εξής¹³⁴:

Πίνακας 3. Μετοχική σύνθεση της εταιρίας Άργος από 19.02.2019 έως 31.08.2019

α/α	Επωνυμία Μετόχου	%
1	[...]	[...]
2	[...]	[...]
3	[...]	[...]
4	[...]	[...]
5	[...]	[...]
6	[...]	[...]

¹³¹ Βλ. σχετικά και υπ' αριθ. 659/2018 Απόφαση της ΕΑ, παρ. 56-60.

¹³² [...]

¹³³ [...]

¹³⁴ Επισημαίνεται ότι κατά τη διάρκεια της από 02.04.2019 Συνεδρίασης της Ολομέλειας της ΕΑ για την εξέταση των δεσμεύσεων που υπέβαλε η Άργος στο πλαίσιο της διερεύνησης ενδεχόμενης λήψης ασφαλιστικών μέτρων κατά της εταιρίας, [...]. Βλ. σχετικά και την υπ' αριθ. 659/2018 Απόφαση της ΕΑ, παρ. 87.

α/α	Επωνυμία Μετόχου	%
7	[...] ¹³⁵	[...]
ΣΥΝΟΛΟ		100,00%

Πηγή: Άργος

114. Ως εκ τούτου, όπως προκύπτει από τον ανωτέρω πίνακα 3, κατά το εν λόγω διάστημα [...]¹³⁶ αποτελούσε τη μέτοχο που κατείχε το υψηλότερο ποσοστό του μετοχικού κεφαλαίου της Άργος. Επιπλέον, [...], αποτελεί πλέον τον πέμπτο μέτοχο της εταιρίας κατέχοντας το [...]% του μετοχικού της κεφαλαίου, ενώ [...]¹³⁷.
115. Τέλος, σύμφωνα με προσκομισθέντα από την Άργος¹³⁸ στοιχεία, κατά τους μήνες Αύγουστο και Σεπτέμβριο 2019 η [...] προέβη σε πώληση του μεγαλύτερου μέρους των μετοχών της, με αποτέλεσμα η από 02.09.2019 μετοχική σύνθεση της Άργος να έχει πλέον, έως και τη σύνταξη της παρούσας, ως εξής:

Πίνακας 4. Ισχύουσα μετοχική σύνθεση της εταιρίας Άργος (από 02.09.2019)

α/α	Επωνυμία Μετόχου	%
1	[...]	[...]
2	[...]	[...]
3	[...]	[...]
4	[...]	[...]
5	[...]	[...]
6	[...]	[...]
7	[...] ¹³⁹	[...]
ΣΥΝΟΛΟ		100,00%

Πηγή: Άργος

116. Ως εκ τούτου, όπως προκύπτει από τον ανωτέρω Πίνακα 4, οι δύο βασικοί μέτοχοι του Πρακτορείου σήμερα είναι [...], οι οποίες αποτελούν και [...].

E.1.1.2 Διοικητικό Συμβούλιο

117. Το ισχύον, μέχρι και τις 09.09.2022, Διοικητικό Συμβούλιο¹⁴⁰ της εταιρίας αποτελείται από τους εξής:

Πίνακας 5. Ισχύον Διοικητικό Συμβούλιο της Άργος

Διοικητικό Συμβούλιο	Εταιρεία
[...]	Πρόεδρος Δ.Σ.
[...] ¹⁴¹	Αντιπρόεδρος ΔΣ

¹³⁵ [...]

¹³⁶ [...]

¹³⁷ [...]

¹³⁸ [...]

¹³⁹ [...]

¹⁴⁰ [...]

¹⁴¹ Αντικατέστησε τον [...], στέλεχος της Παγκρήτιας Ένωσης, κατόπιν παραίτησης του τελευταίου στις 9.12.2019. Βλ. ΓΕΜΗ <https://www.businessregistry.gr/publicity/show/3078301000>.

Διοικητικό Συμβούλιο		Εταιρεία
[...]	Δ/νων Σύμβουλος (μη εκτελεστικός)	[...]
[...]	Μέλος	[...]
[...]	Μέλος	[...]

Πηγή: Γ.Ε.ΜΗ.

118. Επικουρικά αναφέρεται ότι το αμέσως προηγούμενο Διοικητικό Συμβούλιο της Άργος, αποτελούνταν από τα κάτωθι μέλη:

Πίνακας 6. Διοικητικό Συμβούλιο της Άργος μέχρι τις 09.09.2019

Διοικητικό Συμβούλιο		Εταιρεία
[...]	Πρόεδρος Δ.Σ.	[...]
[...]	Αντιπρόεδρος ΔΣ	[...]
[...]	Δ/νων Σύμβουλος (μη εκτελεστικός)	[...]
[...]	Μέλος	[...]
[...]	Μέλος	[...]
[...]	Μέλος	[...]

Πηγή: Γ.Ε.ΜΗ.

119. Κατά τα προβλεπόμενα στο άρθρο 20 του Καταστατικού, «[τ]ο Διοικητικό Συμβούλιο έχει την ευθύνη της διοίκησης (διαχείριση και διάθεση) της εταιρικής περιουσίας και την εκπροσώπηση της Εταιρείας. Αποφασίζει για όλα γενικά τα ζητήματα που αφορούν την Εταιρεία που περιλαμβάνουν και την παροχή εγγυήσεων υπέρ τρίτων και την ανάθεση της διαχείρισης της Εταιρείας σε τρίτους μέσα στα πλαίσια του εταιρικού σκοπού, με εξαίρεση εκείνα που σύμφωνα με το νόμο ή αυτό το καταστατικό ανήκουν στην αποκλειστική αρμοδιότητα της Γενικής Συνέλευσης»¹⁴².

Ε.2 ΑΛΤΕΡ ΕΓΚΟ ΜΜΕ ΑΕ

120. Η εταιρία «ΑΛΤΕΡ ΕΓΚΟ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ ΜΕΣΩΝ ΜΑΖΙΚΗΣ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ ΑΝΩΝΥΜΟΣ ΕΤΑΙΡΙΑ» (με δ.τ. «ΑΛΤΕΡ ΕΓΚΟ Μ.Μ.Ε. Α.Ε.») ιδρύθηκε στις 24.06.2016 και η έδρα της βρίσκεται στην Αθήνα¹⁴³.
121. Σύμφωνα με το καταστατικό της εταιρίας¹⁴⁴ σκοπός αυτής είναι, μεταξύ άλλων, «[...] γ. Η έκδοση εφημερίδων ή περιοδικών, σύμφωνα με την εκάστοτε ισχύουσα νομοθεσία, ή εντύπων που περιέχουν ύλη ενημερωτικού χαρακτήρα, σε οποιαδήποτε μορφή εκδίδονται, διαδίδονται ή διανέμονται, συμπεριλαμβανομένης της ηλεκτρονικής. δ. Η παροχή μέσω του διαδικτύου υπηρεσιών οπτικού ή/και ακουστικού περιεχομένου, εφόσον το περιεχόμενο αυτό έχει ενημερωτικό χαρακτήρα και ειδικότερα περιλαμβάνει, κατά το πρότυπο των έντυπων

¹⁴²Επικουρικά αναφέρεται ότι το Διοικητικό Συμβούλιο βρίσκεται σε απαρτία και συνεδριάζει έγκυρα, εφόσον συμμετέχουν και παρευρίσκονται το ήμισυ πλέον ενός των μελών του και σε κάθε περίπτωση δεν μπορεί να συμμετέχουν λιγότερα από τρία μέλη, ενώ οι αποφάσεις λαμβάνονται με απόλυτη πλειοψηφία.

¹⁴³ Βλ. σχετικά ΓΕΜΗ και υπ' αριθμ. 659/2018 Απόφαση της ΕΑ, Ενότητα ΠΙ.1.

¹⁴⁴ Βλ. σχετ. το εν ισχύ καταστατικό της εταιρίας, όπως παρουσιάζεται στην ιστοσελίδα του ΓΕΜΗ.

εφημερίδων, ειδήσεις για πολιτικά, οικονομικά ή/και κοινωνικά και πολιτιστικά γεγονότα και εκδηλώσεις, καθώς και άρθρα, σχόλια, συνεντεύξεις ή συζητήσεις για τα θέματα αυτά».

122. Η εταιρία εκδίδει τις πολιτικές εφημερίδες «Τα Νέα» (και τα «Τα Νέα extra Σαββατοκύριακο»), καθώς και «Το Βήμα της Κυριακής» (καθώς και «Το Βήμα extra»). Επίσης εκδίδει και τα περιοδικά DOWNTOWN και ΔΙΑΚΟΠΕΣ.
123. Το Δ.Σ της εταιρίας με θητεία από 22.05.2020 έως 19.06.2022¹⁴⁵, απαρτίζεται από τους:
- [...] - Πρόεδρο και Δ/νουςα Σύμβουλο
 - [...] – Αντιπρόεδρο
 - [...] – Μέλος
 - [...] - Μέλος
124. Μοναδικός μέτοχος της εταιρίας είναι ο [...], ο οποίος κατέχει το 100% του μ.κ. αυτής και το 100% των δικαιωμάτων ψήφου¹⁴⁶.

Ε.3 ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΠΡΩΤΟ ΘΕΜΑ ΕΚΔΟΤΙΚΗ ΑΕ

125. Η εταιρία «ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΠΡΩΤΟ ΘΕΜΑ ΕΚΔΟΤΙΚΗ ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ» (εφεξής και «Πρώτο Θέμα»), ιδρύθηκε στις 10.02.2005 και η έδρα της βρίσκεται στο Δήμο Αμαρουσίου¹⁴⁷.
126. Σύμφωνα με το καταστατικό της εταιρίας¹⁴⁸ σκοπός αυτής είναι, μεταξύ άλλων, «α) η έκδοση εφημερίδων, ημερησίων, εβδομαδιαίων, δισεβδομαδιαίων κλπ., πρωινών και απογευματινών, κυρίως πολιτικού, οικονομικού, κοινωνικού, πνευματικού, επιστημονικού, τεχνικού, εγκυκλοπαιδικού, ψυχαγωγικού και αθλητικού περιεχομένου. β) η έκδοση εβδομαδιαίων, μηνιαίων κλπ. περιοδικών παρόμοιου περιεχομένου με τα προηγούμενα. γ) η έκδοση ειδικών εφημερίδων δ) η έκδοση περιοδικών ποικίλης ύλης ε) η έκδοση κάθε είδους εντύπου, γενικού ή ειδικού περιεχομένου κτλ.».
127. Η εταιρία εκδίδει την πολιτική εφημερίδα «Πρώτο Θέμα» (και την «Πρώτο Θέμα extra» που αφορά στην έκδοση Σαββάτου), καθώς και τα περιοδικά CAR, GALA, MARIECLAIRE, OLIVE.
128. Το Δ.Σ της εταιρίας με θητεία από 03.12.2018 έως 30.11.2022¹⁴⁹, απαρτίζεται από τους:
- [...] – Πρόεδρο και Δ/νων Σύμβουλο
 - [...] - Μέλος
 - [...] – Μέλος

¹⁴⁵ Βλ. σχετικά ΓΕΜΗ και υπ' αριθμ. 659/2018 Απόφαση της ΕΑ, Ενότητα III.1.

¹⁴⁶ Βλ. σχετ. την υπ' αριθ. πρωτ. 6762/16.11.2018 επιστολή της εταιρίας και υπ' αριθμ. 659/2018 Απόφαση της ΕΑ, Ενότητα III.1.

¹⁴⁷ Βλ. σχετικά ΓΕΜΗ.

¹⁴⁸ Βλ. σχετ. το εν ισχύ καταστατικό της εταιρίας, όπως παρουσιάζεται στην ιστοσελίδα του ΓΕΜΗ.

¹⁴⁹ Βλ. σχετικά ΓΕΜΗ.

129. Η μετοχική σύνθεση της εταιρίας, έχει ως ακολούθως¹⁵⁰:

Κοινές μετοχές

[...]	9.000	25,80%
[...]	10.350	29,68%
[...]	15.525	44,52%
ΣΥΝΟΛΟ ΚΟΙΝΩΝ	34.875	100%

Προνομιούχες μετοχές

[...]	40.000	63,67%
[...]	17.825	28,37%
[...]	2.500	3,98%
[...]	2.500	3,98%
ΣΥΝΟΛΟ ΠΡΟΝΟΜΙΟΥΧΩΝ	62.825	100%

Ε.4 ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ ΤΟΥ ΤΥΠΟΥ ΑΕ

130. Η εταιρία «ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ ΤΟΥ ΤΥΠΟΥ ΕΚΔΟΤΙΚΗ ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ» (με δ.τ. «ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ ΤΟΥ ΤΥΠΟΥ Α.Ε.») ιδρύθηκε στις 16.03.2017 και η έδρα της βρίσκεται στον Πειραιά¹⁵¹.

131. Μεταξύ των σκοπών της εταιρίας, περιλαμβάνονται: «(α) Η έκδοση και κάθε είδους εκμετάλλευση εφημερίδων, ημερησίων, εβδομαδιαίων και οιασδήποτε άλλης χρονικής κατανομής και συχνότητας έκδοσης καθώς και οποιουδήποτε περιεχομένου, όπως πολιτικού, οικονομικού, κοινωνικού, πολιτιστικού, επιστημονικού, τεχνικού, ψυχαγωγικού. (β) Η έκδοση και κάθε είδους εκμετάλλευση περιοδικών με οποιαδήποτε συχνότητα έκδοσης όπως αναφέρεται προηγουμένως, και οιαδήποτε περιεχομένου όπως ενδεικτικά προηγουμένως παρατίθεται. (γ) Η έκδοση και κάθε είδους εκμετάλλευση ειδικών εφημερίδων, περιοδικών ποικίλης ύλης και εν γένει κάθε είδους εντύπου γενικού ή ειδικού περιεχομένου, οιασδήποτε συχνότητας έκδοσης, όπως ανωτέρω αναφέρεται και όπως το περιεχόμενό τους ενδεικτικά προηγουμένως παρατίθεται. [...]»¹⁵².

132. Η εταιρία εκδίδει την πολιτική εφημερίδα «Παραπολιτικά» (και τις λοιπές εκδόσεις αυτής, extra και super έκδοση), καθώς περιοδικά μεταξύ των οποίων, τα CAR&DRIVER, ONTIME, PLAYBOY κτλ.

133. Το Δ.Σ της εταιρίας με θητεία από 01.10.2019 έως 30.09.2024¹⁵³, απαρτίζεται από τους:

- [...] - Πρόεδρος και Δ/νων Σύμβουλο
- [...] – Μέλος
- [...] Παναγιώτη - Μέλος

¹⁵⁰ Βλ. σχετ. το από 22.01.2020 [13:55] μήνυμα μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου το οποίο απεστάλη από το Λογιστήριο του Πρώτου Θέματος προς τον [...], στέλεχος της εταιρίας του οποίου ωστόσο η ιδιότητα και θέση δεν μπορεί να διευκρινιστεί, με θέμα: «[...]»

¹⁵¹ Βλ. σχετικά ΓΕΜΗ.

¹⁵² Βλ. σχετ. το εν ισχύ καταστατικό της εταιρίας, όπως παρουσιάζεται στην ιστοσελίδα του ΓΕΜΗ.

¹⁵³ Βλ. σχετικά ΓΕΜΗ.

134. [...] ¹⁵⁴.

E.5 SAJP ΙΚΕ

135. Η εταιρία «S.A.J.P ΕΚΔΟΤΙΚΗ ΙΚΕ» ιδρύθηκε στις 27.03.2017 ¹⁵⁵, με έδρα τα Μελίσσια (οδός Πόντου 10).

136. [...] ¹⁵⁶.

137. Η εταιρία εκδίδει την αθλητική εφημερίδα «ΚΟΚΚΙΝΟΣ ΠΡΩΤΑΘΛΗΤΗΣ» και «ΚΟΚΚΙΝΟΣ ΠΡΩΤΑΘΛΗΤΗΣ Δευτέρα».

E.6 ΣΧΕΣΗ ΤΩΝ ΑΝΩΤΕΡΩ ΕΚΔΟΤΙΚΩΝ ΕΤΑΙΡΙΩΝ ΜΕ ΤΗΝ ΑΡΓΟΣ

138. Στο παρακάτω διάγραμμα παρουσιάζεται η εξέλιξη της μετοχικής σχέσης των παραπάνω εκδοτικών εταιριών με την Άργος, όπως αυτή αναλυτικά περιγράφηκε ανωτέρω.

Διάγραμμα 1. Συμμετοχή των εκδοτικών εταιριών ΠΡΩΤΟ ΘΕΜΑ, ΑΛΤΕΡ ΕΓΚΟ, ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ ΤΟΥ ΤΥΠΟΥ και SAJP, στο μετοχικό κεφάλαιο της ΑΡΓΟΣ

[...]

ΣΤ. Η ΑΓΟΡΑ ΔΙΑΝΟΜΗΣ ΤΥΠΟΥ

ΣΤ.1 ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

ΣΤ.1.1 Γενικά

139. Η ελευθερία του Τύπου ως θεσμού θεμελιώνεται στο άρθρο 14, παράγραφος 2 του Συντάγματος, όπως αναθεωρήθηκε το 2001, όπου διατυπώνεται πλέον και ρητά η υποχρέωση που προηγουμένως συναγόταν ερμηνευτικά από τις θετικές υποχρεώσεις του Κράτους για τη διαφύλαξη της ελευθερίας του τύπου. Η εν λόγω διάταξη, πέρα από τη ρητή κατοχύρωση της ελευθεροτυπίας, προβλέπει ακόμα ότι κάθε μέτρο περιορισμού της απαγορεύεται. Η ελευθερία του Τύπου αποτελεί επιμέρους έκφραση της γενικότερης ελευθερίας της έκφρασης, όπως αυτή κατοχυρώνεται στο άρθρο 14, παράγραφος 1 του Συντάγματος. Η έννοια της ελευθερίας του Τύπου καλύπτει τέσσερις επιμέρους ελευθερίες: την ελευθερία της πληροφόρησης, την ελευθερία σύνταξης ή εκτύπωσης ή τυπογραφίας, την ελευθερία κυκλοφορίας (εντύπων) και την ελευθερία έκδοσης. Με την ελευθερία της έκφρασης είναι συνυφασμένο και το δικαίωμα στην πληροφόρηση, όπως προβλέπεται στο άρθρο 5Α του Συντάγματος.

140. Η Ευρωπαϊκή Σύμβαση Δικαιωμάτων του Ανθρώπου, στο άρθρο 10 αυτής αναφέρεται στην ελευθερία της έκφρασης, στην οποία εντάσσει την ελευθερία γνώμης, αλλά και την ελευθερία λήψης και μετάδοσης πληροφοριών ή ιδεών. Το άρθρο 10 δεν προστατεύει μόνο το

¹⁵⁴ Βλ. σχετ. [...].

¹⁵⁵ Βλ. σχετ. την 659/2018 Απόφαση της ΕΑ.

¹⁵⁶ Βλ. [...].

περιεχόμενο των ιδεών και των απόψεων τις οποίες μεταδίδει ο Τύπος, αλλά και το μέσο με το οποίο μεταδίδονται. Το Δικαστήριο αποδίδει ιδιαίτερη σημασία στην προστασία της ελευθερίας του Τύπου, τον οποίο χαρακτηρίζει «δημόσιο φύλακα» σε μια δημοκρατική κοινωνία¹⁵⁷, καθώς έχει ως αποστολή να μεταδίδει πληροφορίες και ιδέες σχετικά με ζητήματα δημόσιου συμφέροντος και να συμβάλλει κατ' αυτό τον τρόπο στο δημόσιο διάλογο και την πολιτική διαδικασία εντός ενός κράτους δικαίου. Η ελευθερία του Τύπου είναι πολύ σημαντική για την άσκηση της ελευθερίας της έκφρασης, δεδομένου ότι το κοινό έχει το δικαίωμα να λαμβάνει τις πληροφορίες¹⁵⁸. Η ελευθερία του Τύπου, τέλος, κατοχυρώνεται ρητά στο άρθρο 11 του Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η παράγραφος 2 του οποίου προβλέπει ότι η «ελευθερία των μέσων ενημέρωσης και η πολυφωνία τους είναι σεβαστές»¹⁵⁹.

141. Ειδικότερα, το Σύνταγμα εγγυάται την πολυφωνία στον δημόσιο λόγο ως προϋπόθεση της ελεύθερης διαμόρφωσης της γνώμης και της ελευθερίας της πληροφόρησης και ως συστατικό στοιχείο της λειτουργίας του δημοκρατικού πολιτεύματος¹⁶⁰. Ο σημαντικός ρόλος των μέσων ενημέρωσης, και ειδικά του Τύπου, στη διαμόρφωση της κοινής γνώμης χρησιμεύει ως βάση για ειδικές ρυθμίσεις από που αποβλέπουν στην εξασφάλιση του πλουραλισμού των μέσων ενημέρωσης (παρουσία ενός ικανού αριθμού μέσων από διάφορες και ανεξάρτητες φωνές) και της ποικιλομορφίας των ιδίων μέσων (παρουσία διάφορων πολιτικών και πολιτιστικών απόψεων). Ο πλουραλισμός των μέσων ενημέρωσης και η ελευθερία έκφρασης υποστηρίζονται από την Ευρωπαϊκή Ένωση¹⁶¹.
142. Το δίκαιο του ελεύθερου ανταγωνισμού συμβάλλει στη διασφάλιση της πολυφωνίας μέσω της συμβολής του στη βελτίωση των συνθηκών οικονομικού ανταγωνισμού στην αγορά. Αυτό συμβαίνει, είτε με ειδικές ρυθμίσεις του ανταγωνισμού στον τομέα των Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης, και ειδικά στον Τύπο, είτε με την κατάλληλη ερμηνεία και εφαρμογή των γενικών κανόνων του δικαίου ανταγωνισμού¹⁶². Η έννοια του «αποτελεσματικού

¹⁵⁷ Βλ. Τ. Σταυρινάκη σε «*Η Ευρωπαϊκή Σύμβαση των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου, Ερμηνεία κατ' άρθρο*», Διευθ. έκδοσης Λ. Α. Σισιλιάνος, 2013 Νομική Βιβλιοθήκη, σ. 399 επ. και εκεί παρατιθέμενη νομολογία ΕΔΔΑ, ενδεικτικά ΕΔΔΑ Sunday Times κατά Ην. Βασιλείου 26.11.1991, παρ. 50, ΕΔΔΑ Goodwin κατά Ην. Βασιλείου 27.3.1996, παρ.39.

¹⁵⁸ Βλ. Τ. Σταυρινάκη σε «*Η Ευρωπαϊκή Σύμβαση των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου, Ερμηνεία κατ' άρθρο*», ο.π. σ. 399 επ.

¹⁵⁹ Βλ. επίσης Οδηγία 2010/13 παρ. 34 και Οδηγία 2007/65 παρ. 28 για την κατοχύρωση της πολυφωνίας ειδικά για τα οπτικοακουστικά μέσα.

¹⁶⁰ Ειδικά από τη στιγμή που το ίδιο το Σύνταγμα (στο άρθρο 14, παράγραφος 9) συμπεριλαμβάνει τη διασφάλιση της πολυφωνίας και απαγορεύει τη συγκέντρωση του ελέγχου περισσότερων μέσων ενημέρωσης αυτής ή άλλης μορφής.

¹⁶¹ Βλ. σχετ. και COMMISSION STAFF WORKING DOCUMENT, *Media pluralism in the Member States of the European Union*, Brussels, 16 January 2007 SEC(2007) 32.

¹⁶² Ως παράδειγμα ειδικής ρύθμισης του ανταγωνισμού αποτελούν και οι διατάξεις του Ν. 3592/2007, οι οποίες οριοθετούν τον βαθμό συγκέντρωσης των Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης που μπορεί να οδηγήσει στην εξέταση πιθανής κατάχρησης δεσπόζουσας θέσης. Το νομοθετικό αυτό πλαίσιο ρυθμίζει μόνο την αγορά της παροχής περιεχομένου στο κοινό. Ο έλεγχος συγκέντρωσης σε αγορές προηγούμενων και επομένων σταδίων, όπως οι αγορές της παραγωγής και διανομής περιεχομένου, που έχουν επίσης εξαιρετική σημασία για τη διασφάλιση της πολυφωνίας, διέπεται από το γενικό δίκαιο του ελεύθερου ανταγωνισμού. Ο Ν. 3592/2007 οριοθετεί την οριζόντια και διαγώνια συγκέντρωση σε τέσσερις τομείς δραστηριότητας, αυτούς των εφημερίδων, των περιοδικών, του ραδιοφώνου και της τηλεόρασης, και ορίζει ότι το αυτό πρόσωπο δεν μπορεί να κατέχει μερίδιο αγοράς σε μέσα της αυτής εμβέλειας ανώτερο ενός

ανταγωνισμού» μπορεί να ερμηνευτεί ανάλογα με το πώς κρίνονται ανά περίπτωση οι θετικές επιπτώσεις στη συγκεκριμένη αγορά ή/και κλάδο της οικονομίας της ελεύθερης ανταγωνιστικής διαδικασίας. Η ανάλυση για το τι μπορεί να θεωρηθεί ως θετική επίπτωση δεν εξαρτάται μόνο από την οικονομική στάθμιση του οφέλους που μπορεί να προκύψει για την συνολική ευημερία ή για το πλεόνασμα του καταναλωτή, αλλά και από την ανάλυση πολλαπλών άλλων παραγόντων που χρειάζεται να ληφθούν υπόψη λόγω του υπάρχοντος νομικού πλαισίου του οποίου το εθνικό και Ενωσιακό δίκαιο του ανταγωνισμού αποτελούν μέρος¹⁶³. Επιπροσθέτως, υπάρχουν διάφορες μεθοδολογίες για την ενσωμάτωση αυτών των γενικότερων συνταγματικών και άλλων ερμηνευτικών επιταγών, για παράδειγμα η ανάλυση τους ως στοιχείο της ποιότητας των προϊόντων σε ένα εμπειρικό επίπεδο ή ενδεχομένως μία πιο δεοντολογική προσέγγιση συνταγματικής φύσης στην ερμηνεία των συγκεκριμένων διατάξεων και των κανόνων του δικαίου ανταγωνισμού¹⁶⁴.

ΣΤ.1.2 Νομοθετικό Πλαίσιο για τη Διανομή έντυπου Τύπου στην Ελλάδα

143. Το νομοθετικό πλαίσιο για τη διανομή του Τύπου στην Ελλάδα διαχρονικά ρυθμιζόταν αναλυτικά με σειρά νόμων και υπουργικών αποφάσεων, με σημαντική τροποποίηση την εισαγωγή του Ν. 3919/2011¹⁶⁵, καθώς με την εφαρμογή ισχύος του εν λόγω νόμου καταργήθηκαν περιορισμοί και ρυθμίσεις στην άσκηση επαγγελμάτων που αφορούν στη διανομή Τύπου.
144. Όπως προαναφέρθηκε, από τη διάταξη του άρθρου 14, παράγραφος 2 του Συντάγματος απορρέει η προστασία του Τύπου τόσο στη διάστασή του ως ατομικού δικαιώματος όσο και στη θεσμική του διάσταση. Η ελευθερία του Τύπου περιλαμβάνει έτσι, αφενός, την ελευθερία κυκλοφορίας, διανομής και πώλησης εντύπων, υποκείμενο της οποίας είναι πρωτίστως ο εκδότης αλλά και όλοι οι εμπλεκόμενοι στη διαδικασία διακίνησης των εντύπων, καθώς επίσης, αφετέρου, την ελευθερία του πληροφορείσθαι δια του τύπου, υποκείμενο της οποίας είναι ο αναγνώστης. Προϋπόθεση ενάσκησης της τελευταίας είναι, μεταξύ άλλων, η διασφάλιση ενός ελάχιστου επιπέδου πλουραλισμού και πολυφωνίας, στοιχειώδες και εκ των ων ουκ άνευ στοιχείο του οποίου είναι η διασφάλιση της πρόσβασης του αναγνωστικού κοινού σε ολόκληρη την επικράτεια στο σύνολο των κυκλοφορούντων εντύπων¹⁶⁶. Η

ορίου που κυμαίνεται, ανάλογα με το εάν το πρόσωπο αυτό δραστηριοποιείται σε ένα, δύο τρεις ή και στους τέσσερις αυτούς τομείς, από 35% – 25% κατά φθίνουσα τάξη. Βλ. σχετικά υπ' αριθμ. 39/2019 Γνωμοδότηση της Επιτροπής Ανταγωνισμού, βάσει του άρθρου 23 παρ. 1 του ν. 3959/2011, όπως ισχύει, επί αιτήματος παροχής γνώμης του Υπουργού Οικονομίας και Ανάπτυξης και του Υπουργού Ψηφιακής Πολιτικής, Τηλεπικοινωνιών και Ενημέρωσης, αναφορικά με τη λειτουργία του ανταγωνισμού στην εθνική αγορά διανομής προϊόντων έντυπου Τύπου, (ΦΕΚ Β' 59/21.01.2020).

¹⁶³ Ως πρώτο παράδειγμα αναφέρονται οι διατάξεις γενικής εφαρμογής της Συνθήκης για τη Λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης και ειδικά η αρχή της συνοχής μεταξύ των διαφόρων πολιτικών και δράσεων της Ένωσης (άρθρο 7 ΣΛΕΕ και επόμενες διατάξεις) και ως δεύτερο παράδειγμα οι διατάξεις που σχετίζονται με τις ιδιαιτερότητες της εφαρμογής του δικαίου ανταγωνισμού σε διάφορους οικονομικούς τομείς, όπως για παράδειγμα ο ν. 3592/2007 αναφορικά με τη Συγκέντρωση και αδειοδότηση Επιχειρήσεων Μέσων Ενημέρωσης. Βλ. σχετικά υπ' αριθμ. 39/2019 Γνωμοδότηση της Επιτροπής Ανταγωνισμού, ό.π.

¹⁶⁴ Βλ. σχετικά υπ' αριθμ. 39/2019 Γνωμοδότηση της Επιτροπής Ανταγωνισμού, ό.π.

¹⁶⁵ Ν. 3919/2011 «Αρχή της επαγγελματικής ελευθερίας, κατάργηση αδικαιολόγητων περιορισμών στην πρόσβαση και άσκηση επαγγελμάτων».

¹⁶⁶ Βλ. Κ. Χρυσόγονο, Α. Καϊδατζή «Διατήρηση των περιορισμών στην άσκηση του επαγγέλματος του εφημεριδοπώλη για επιτακτικούς λόγους δημοσίου συμφέροντος - Γνωμοδότηση», Θεσ/νίκη 9.6.2011,

πολυφωνία και η πλουραλιστική διαμόρφωση της κοινής γνώμης αποτελούν προαπαιτούμενα της δημοκρατικής δομής του πολιτεύματος, για το λόγο αυτό, η προάσπιση και η προώθηση της ελευθερίας της ενημέρωσης, καθώς και της διαφάνειας και της πολυφωνίας στο χώρο της ενημέρωσης έχουν πρωταρχική σημασία σε ένα κράτος δικαίου.

ΣΤ.1.3 Νομοθετικό Πλαίσιο για τη Διανομή έντυπου Τύπου στην Ελλάδα πριν την εφαρμογή του Ν.3919/2011

145. Η δημοσίευση των εφημερίδων και περιοδικών, καθώς και η διανομή και πώλησή τους, κατά το χρόνο πριν τη θέση σε εφαρμογή των διατάξεων του Ν. 3919/2011 (ήτοι έως την 2.7.2011), ρυθμιζόταν εκτενώς από το μέχρι τότε ισχύον νομοθετικό πλαίσιο. Ειδικότερα, στον Αναγκαστικό Νόμο (Α.Ν.) 1092/1938 «Περί Τύπου» περιλαμβανόταν ορισμός βασικών εννοιών σχετιζόμενων με τον Τύπο,¹⁶⁷ ενώ το άρθρο 4 του Ν. 73/1944 «Περί ρυθμίσεως του τρόπου εκδόσεως και κυκλοφορίας των εφημερίδων»¹⁶⁸ προέβλεπε ότι: «Το Υφυπουργείον Τύπου και Διαφωτίσεως δύναται δι' αποφάσεως του να καθορίζη εκάστοτε: 1) την τιμήν πωλήσεως των εφημερίδων, 2)-το σχήμα αυτών, 3) το ανώτατον όριον της ημερησίας εκτυπώσεώς των, ως και τον τρόπον ελέγχου της τηρήσεως του ανωτάτου τούτου ορίου, 4) την κατανομήν των δικαιωμάτων επί της τιμής πωλήσεως των εφημερίδων (εκδοτών, πρακτορεύσεως, εφημεριδοπωλών και Ταμείων Κοινωνικής Προνοίας), 5) τον τρόπον της κυκλοφορίας εις το κοινόν των εφημερίδων και την οργάνωσιν της πρακτορεύσεως των εφημερίδων και 6) (την διατήρησιν ή μη της Κυριακής αργίας)».
146. Η κανονιστική αυτή ρύθμιση παρείχε γενική εξουσιοδότηση στη διοίκηση να ρυθμίζει ορισμένες από τις παραμέτρους του ανταγωνισμού (τιμή πώλησης, ποσότητες παραγωγής, λειτουργία δικτύων διανομής, κ.ά.), ενώ και οι τυχόν εκδοθείσες, σε εκτέλεση αυτής, πράξεις εδύναντο να περιορίζουν τις δυνατότητες ανταγωνισμού μεταξύ των δραστηριοποιούμενων στην αγορά επιχειρήσεων¹⁶⁹.
147. Σχετικά με την τιμή πώλησης των εφημερίδων, επισημαίνεται ότι η διάταξη του άρθρου 6 παρ. 1 του Ν.1436/1984 όριζε κατώτατες τιμές πώλησης των ημερήσιων και εβδομαδιαίων πολιτικών εφημερίδων, που εκδίδονταν στην περιφέρεια των νομών Αττικής, Πειραιά και Θεσσαλονίκης, ανάλογα με το σχήμα και τις σελίδες των εντύπων¹⁷⁰.

www.constitutionalism.gr, Πρ. Δαγτόγλου, «Ατομικά δικαιώματα», τόμ. Α', 3η έκδ. 2011, αρ. περ. 680 επ., Αρ. Μάνεση, «Η συνταγματική προστασία της ελεύθερης κυκλοφορίας των εντύπων», ΤοΣ 1977, σ. 9 επ., Χρυσόγονο, «Ατομικά και κοινωνικά δικαιώματα», 3η έκδ., 2006, σ. 304 επ. Βλ. επίσης Konstantina Bania, "The Role of Media Pluralism in the Enforcement of EU Competition Law", Concurrences – 2019, σ. 22 επ. με περαιτέρω παραπομπές και ιδίως σ. 26, καθώς και σ. 97 και 98.

¹⁶⁷ Βλ. σχετικά άρθρα 1, 2 παρ. 1, και 4. του Α.Ν. 1092/1938. Βλ. επίσης άρθρο 3 του Ν.1798/1951 «Περί συστάσεως και οργανώσεως "Ενώσεως Ιδιοκτών Ημερησίων Εφημερίδων Αθηνών"» και άρθρο 6 παρ. 2 του Ν.1436/1984 «Σύσταση Εμπορικού Παρεμβατικού Οργανισμού και μερικές άλλες διατάξεις».

¹⁶⁸ Το οποίο καταργήθηκε με την περ.2β της υποπαραγράφου ΙΔ.4 του πρώτου άρθρου του Ν. 4093/2012 (ΦΕΚ Α 222/12-11-2012).

¹⁶⁹ Βλ. Απόφαση ΕΑ 519/VI/2011 (Μανταδάκη), ενότητα ΙΙΙ.Α, σκ. 32, όπου αναφέρεται σχετικώς και ότι «πρόκειται για ρύθμιση που εντάσσεται σε άλλες κοινωνικοοικονομικές και ιστορικές συνθήκες και πάντως θεσπίστηκε πριν θεσμοθετηθεί νομοθεσία προστασίας του ανταγωνισμού στην Ευρώπη και την Ελλάδα».

¹⁷⁰ Σημειώνεται ότι, οι διατάξεις των παραγράφων 1 και 3 του άρθρου 6 του Ν. 1436/1984 καταργήθηκαν ρητά με την περίπτωση 2στ, της Παραγράφου ΙΔ.4 του άρθρου πρώτου του Ν. 4093/2012, βλ. και απόφαση ΣτΕ 5341/1987.

148. Αναφορικά με την κατανομή των δικαιωμάτων επί της τιμής πώλησεως των εφημερίδων και των περιοδικών, το άρθρο 2 του Ν.Δ. 2943/1954 «Περί τρόπου πώλησεως εφημερίδων και περιοδικών» προέβλεπε ότι η αμοιβή των εφημεριδοπωλών καθορίζεται με υπουργική απόφαση, ενώ η αμοιβή των σημείων λιανικής πώλησης καθορίζεται από την Επιτροπή του άρθρου 3 του εν λόγω νομοθετικού διατάγματος (εφεξής «Επιτροπή του άρθρου 3»), υπολογιζόμενη επί της αμοιβής των εφημεριδοπωλών¹⁷¹. Η Επιτροπή του άρθρου 3 συγκροτούνταν από δύο εκπροσώπους της Ένωσης Ιδιοκτητών Ημερήσιων Εφημερίδων Αθήνας (Ε.Ι.Η.Ε.Α.) ή της Ένωσης Ιδιοκτητών Ημερησίων Εφημερίδων Ε.Ι.Η.Ε.¹⁷² του τόπου εκδόσεως της εφημερίδας, έναν εκπρόσωπο της Ένωσης Εφημεριδοπωλών, που είχε έδρα στην έδρα της Ε.Ι.Η.Ε., και έναν εκπρόσωπο των πρακτορείων διανομής Τύπου¹⁷³. Σχετική υπουργική απόφαση σε εκτέλεση του άρθρου 2 του Ν.Δ. 2943/1954 δεν εκδόθηκε, αλλά εφαρμοζόταν παλαιότερη Απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών, Τύπου και Πληροφοριών, που είχε εκδοθεί σε εκτέλεση του προαναφερθέντος άρθρου 4 του ν. 73/1944¹⁷⁴, η οποία καθόριζε συγκεκριμένο ποσοστό επί της τιμής πώλησεως των εφημερίδων και περιοδικών ως αμοιβή των εφημεριδοπωλών και τα δικαιώματα πρακτόρευσης των ημερησίων εφημερίδων. Συγκεκριμένα, προέβλεπε ότι «α) Καθορίζομεν το ποσοστό των εφημεριδοπωλών επί της τιμής πώλησεως των ημερησίων και μη εφημερίδων ως και περιοδικών των πωλουμένων εις τον τόπον της εκδόσεως αυτών εις είκοσι τοις εκατόν κατά φύλλον (20%). β) Καθορίζομεν τα δικαιώματα πρακτορεύσεως των ημερησίων εφημερίδων εις εξ επί τοις εκατόν (6%)».
149. Αναφορικά με την αμοιβή των τελικών σημείων πώλησης προϊόντων Τύπου, εκδόθηκε σε εκτέλεση του άρθρου 2 του Ν.Δ. 2943/1954 η υπ' αριθμ. πρωτ. 140/28.5.1955 Απόφαση της Επιτροπής του άρθρου 3, η οποία όριζε την αμοιβή των περιπτερούχων της περιοχής της Πρωτεύουσας ως ποσοστό επί της αμοιβής των εφημεριδοπωλών, καθοριζόμενο ανάλογα με τη ζώνη στην οποία βρίσκεται το τελικό σημείο πώλησης Τύπου¹⁷⁵. Εξάλλου, στην από

¹⁷¹ Βλ. Απόφαση ΕΑ 519/VI/2011 (Μανταδάκη), ενότητα III.A, σκ. 35-36.

¹⁷² Η ΕΙΗΕΑ και η Ένωση Ιδιοκτητών Ημερησίων Επαρχιακών Εφημερίδων συνιστούν επαγγελματικές ενώσεις επιχειρήσεων. Βλ. άρθρα 1 και 2 του ν. 1798/1951 «Περί συστάσεως και οργανώσεως "Ενώσεως Ιδιοκτητών Ημερησίων Εφημερίδων Αθηνών"». Σύμφωνα με το άρθρο 3 του ν. 1798/1951: «Μέλη της Ένωσης είναι οι ιδιοκτήτες των ημερησίων πολιτικών, οικονομικών και αθλητικών αθηναϊκών εφημερίδων». Ομοίως, βλ. άρθρο 1 του Ν.Δ. 3619/1956 «Περί συστάσεως και οργανώσεως ενώσεως ιδιοκτητών Ημερησίων Επαρχιακών Εφημερίδων». Σύμφωνα με το άρθρο 2 παρ. 1 του Ν.Δ. 3619/1956: «Μέλη της Ενώσεως είναι οι ιδιοκτήται των εν τη Επικρατεία, εξαιρέσει των πόλεων Αθηνών και Θεσσαλονίκης εκδιδόμενων ημερησίων εφημερίδων πολιτικού και ειδησεογραφικού περιεχομένου. Εκ των εν Πειραιεί εκδιδόμενων ημερησίων εφημερίδων, μέλη της Ενώσεως είναι οι ιδιοκτήται των εξ αυτών εχουσών ημερησίαν κυκλοφορίαν μη υπερβαίνουσαν τα 3.000 φύλλα».

¹⁷³ Βλ. Απόφαση ΕΑ 519/VI/2011 (Μανταδάκη), ενότητα III.A, σκ. 41.

¹⁷⁴ Η υπ' αριθμ. 5666/Γα/22.4.1947 Απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών, Τύπου και Πληροφοριών.

¹⁷⁵ «Συμφώνως προς το άρθρο 2 παρ. 1 του ν.δ. 2943/1954 δι' ομοφώνου αποφάσεως της κατά το άρθρο 3 του αυτού νόμου Επιτροπής, καθωρίσθη η αμοιβή των περιπτερούχων της περιφέρειας της περιοχής Πρωτεύουσας εις τα κατωτέρω ποσοστά της κατά νόμον αμοιβής των Εφημεριδοπωλών ήτις σήμερα είναι είκοσι επί τοις εκατόν (20%) επί της τιμής του φύλλου. [...] Δια τον καθορισμόν των ποσοστών της αμοιβής των περιπτερούχων η περιφέρεια της περιοχής Πρωτεύουσας διηρέθη εις τρεις ζώνας εις εκάστην των οποίων θα ισχύει και διάφορον ποσοστόν. 1) Ζώνη Α Τ α εις την ζώνην ταύτην κείμενα περίπτερα δικαιούνται αμοιβής δέκα εικοστών (10/20) της αμοιβής των εφημεριδοπωλών. [...] 2) Ζώνη Β Τ α εις την ζώνην ταύτην κείμενα περίπτερα δικαιούνται αμοιβής οκτώ εικοστών (8/20) της αμοιβής των εφημεριδοπωλών. [...] 3) Ζώνη Γ'. Τα εις την ζώνην ταύτην κείμενα περίπτερα δικαιούνται αμοιβής εξ

- 20.1.2004 συνεδρίαση της Επιτροπής του άρθρου 3, η οποία είχε ως θέμα την εξέταση των συνεπειών της Απόφασης ΕΑ 252/III/2003 για το σύστημα της διανομής Τύπου και την κωδικοποίηση των υποχρεώσεων των αδειοδοτούμενων σημείων πώλησης Τύπου, επαναλαμβάνεται η διάταξη του άρθρου 2 του Ν.Δ. 2943/1954, χωρίς να καθορίζεται ποσοστό αμοιβής των τελικών σημείων πώλησης Τύπου στην επαρχία, και προστίθεται ένας επιπλέον περιορισμός, ήτοι η απαγόρευση διαφοροποίησης του ποσοστού προμήθειας ανά πωληθέν έντυπο¹⁷⁶.
150. Όσον αφορά στον τρόπο κυκλοφορίας και πρακτόρευσης των εφημερίδων και περιοδικών, αυτά ρυθμίζονταν κατά κύριο λόγο από τον Α.Ν. 28/28 Μαΐου 1935 «Περί κυκλοφορίας εφημερίδων στο εσωτερικό και στο εξωτερικό», το Ν.Δ. 2943/1954 «Περί τρόπου πωλήσεως εφημερίδων και περιοδικών» καθώς και το άρθρο 7 του Ν. 1436/1984 «Σύσταση Εμπορικού Παρεμβατικού Οργανισμού και μερικές άλλες διατάξεις», το οποίο εξακολουθεί να βρίσκεται σε ισχύ όπως έχει τροποποιηθεί¹⁷⁷. Ειδικότερα, σύμφωνα με το άρθρο του Α.Ν. 28/28 Μαΐου 1935, δικαίωμα κυκλοφορίας και μεταφοράς εφημερίδων και περιοδικών είχαν μόνο οι εκδότες και τα πρακτορεία εφημερίδων που είχαν το δικαίωμα αποκλειστικής κυκλοφορίας αυτών. Τη ρύθμιση αυτή συμπλήρωσε, τροποποιώντας την εν μέρει, το άρθρο 1 περ. α του Ν.Δ. 2943/1954, που προέβλεπε ότι δικαίωμα πωλήσεως εφημερίδων και περιοδικών στο κοινό έχουν, πλην των ανωτέρω αναφερόμενων, οι εφημεριδοπώλες και οι ιδιοκτήτες οποιουδήποτε καταστήματος στο οποίο πωλούνται εφημερίδες και περιοδικά¹⁷⁸. Εξάλλου, το άρθρο 7 του Ν.1436/1984 καθιερώνει την υποχρέωση των πρακτορείων διανομής Τύπου, των εφημεριδοπωλών και των τελικών σημείων πώλησης προϊόντων Τύπου να διακινούν, να αναρτούν και να πωλούν με ίσους όρους τα προϊόντα Τύπου που εκάστοτε προμηθεύεται έκαστος εξ αυτών, ορίζοντας κατ' αυτό τον τρόπο τη φιλοσοφία του συστήματος διανομής των προϊόντων Τύπου και ως ένα βαθμό τον τρόπο λειτουργίας του¹⁷⁹.
151. Με το Ν.Δ. 2943/1954 καθιερώθηκε, επίσης, και το σύστημα αδειοδότησης των τελικών σημείων πώλησης προϊόντων Τύπου¹⁸⁰. Το έγγραφο της άδειας («έγγραφο εντολή») χορηγούνταν από την Ένωση Ιδιοκτητών Ημερησίων Εφημερίδων (εφεξής «Ε.Ι.Η.Ε.»)¹⁸¹ του

εικοστών (6/20) της αμοιβής των εφημεριδοπωλών.» Βλ. Απόφαση ΕΑ 519/VI/2011 (Μανταδάκη), ενότητα III.A, σκ. 37.

¹⁷⁶ Σύμφωνα με την παράγραφο 7 του αποσπάσματος πρακτικών της εν λόγω συνεδρίασης της Επιτροπής του άρθρου 3 (βλ. Σχετικό 3 της υπ' αριθμ. πρωτ. 1884/11.4.2005 εγγράφου της εν λόγω Επιτροπής), «[η] αμοιβή κάθε ενός σημείου πώλησης είναι ίδια σε ποσοστό επί της τιμής πώλησης του κάθε εντύπου και η αμοιβή αυτή μπορεί να ποικίλει κατά γεωγραφική περιοχή ανάλογα με τα χαρακτηριστικά και τις ιδιομορφίες της συγκεκριμένης αγοράς, σε καμία όμως περίπτωση δεν μπορεί να ξεπερνά το ήμισυ της αμοιβής του αντίστοιχου υποπράκτορα (Ν.Δ. 2943/54 άρθρο 2 παρ. 1)». Βλ. Απόφαση ΕΑ 519/VI/2011 (Μανταδάκη), ενότητα III.A, σκ. 37

¹⁷⁷ Το δεύτερο εδάφιο της παρ.1 καταργήθηκε με την περίπτωση 3 της υποπαραγράφου ΙΔ.3 του άρθρου πρώτου Ν.4093/2012,ΦΕΚ Α 222/12.11.2012.

¹⁷⁸ Βλ. το τελευταίο υπό β) εδάφιο της παρ. 1 του άρθρου 1, του Ν.Δ. 2943/1954.

¹⁷⁹ Βλ. Απόφαση ΕΑ 519/VI/2011 (Μανταδάκη), ενότητα III.A, σκ. 38-39.

¹⁸⁰ Βλ. ενδεικτικά Απόφαση ΕΑ 519/VI/2011 (Μανταδάκη), ενότητα III.B, σκ. 46 επ.

¹⁸¹ Η Ένωση Ιδιοκτητών Ημερησίων Εφημερίδων Αθηνών καθώς και η Ένωση Ιδιοκτητών Ημερησίων Επαρχιακών Εφημερίδων συνιστούν επαγγελματικές ενώσεις επιχειρήσεων. Βλ. σχετικώς τα άρθρα 1, 2 και 3 του Ν. 1798/1951 «Περί συστάσεως και οργανώσεως "Ενώσεως Ιδιοκτητών Ημερησίων Εφημερίδων Αθηνών"» και τα άρθρα 1 και 2 παρ. 1 του Ν.Δ. 3619/1956 «Περί συστάσεως και οργανώσεως ενώσεως ιδιοκτητών Ημερησίων Επαρχιακών Εφημερίδων».

- τόπου έκδοσης της εφημερίδας ή από τα πρακτορεία Τύπου, ύστερα από απόφαση της Επιτροπής του άρθρου 3, η οποία ήλεγχε την πλήρωση των κριτηρίων ένταξης στο σύστημα διανομής προϊόντων Τύπου. Η Επιτροπή του άρθρου 3 ήταν, επίσης, αρμόδια για την ανάκληση των αδειών πώλησης Τύπου. Το άρθρο 1 του ν.δ. 2943/1954 αναφέρει ρητά ότι «[η] ως άνω εντολή [...] δύναται να ανακληθῆ ελευθέρως οποτεδήποτε», ενώ το άρθρο 6 παρ. 6 προβλέπει ότι η άδεια ανακαλείται σε περίπτωση παράβασης των διατάξεων του εν λόγω νομοθετικού διατάγματος¹⁸².
152. Οι αποφάσεις της Επιτροπής άρθρ. 3 είχαν δεσμευτικό χαρακτήρα για τα Πρακτορεία Τύπου και τους εφημεριδοπώλες¹⁸³.
153. Τους όρους ίδρυσης πρακτορείου εφημερίδων και περιοδικών καθόριζε η Υπουργική Απόφαση ΗΑ/Φ10/22 (Προεδρίας Κυβερνήσεως) της 10.11/31.12.1982 «Όροι ίδρυσης Πρακτορείου Εφημερίδων και Περιοδικών»¹⁸⁴. Το μοναδικό κριτήριο που θεσπιζόταν για τη χορήγηση της σχετικής άδειας ήταν η εξυπηρέτηση των αναγκών του Τύπου, προβλεπόταν δε ότι η τυχόν πρακτόρευση εφημερίδων κατά παράβαση των διατάξεων περί του τρόπου πώλησης των προϊόντων Τύπου συνιστούσε λόγο άρσης της εν λόγω άδειας¹⁸⁵. Σύμφωνα με την παράγραφο 4 της ανωτέρω Υπουργικής Απόφασης «[κ]υρίως θα καθορίζεται [ενν. στην άδεια] ο τρόπος οργάνωσης δικτύου προώθησης και κυκλοφορίας των εντύπων». Περαιτέρω, το δεύτερο εδάφιο της παραγράφου 1 του άρθρου 7 του Ν. 1436/1984 όριζε ότι τα πρακτορεία εφημερίδων και περιοδικών: «Επίσης έχουν υποχρέωση να κυκλοφορούν τα εκτός έδρας τους έντυπα μόνο μέσω των υποπρακτορείων του τόπου της έκδοσής τους».
154. Επιπλέον, η υπ' αριθμ. 10399/Ε3/2311/19.5.1999 Υπουργική απόφαση του Υπουργού Τύπου και Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης, με την οποία χορηγήθηκε άδεια ίδρυσης και λειτουργίας στο πρακτορείο διανομής Τύπου ΕΥΡΩΠΗ ΑΕ, προέβλεπε ότι η διανομή των εφημερίδων θα γίνεται μέσω υποπρακτορείων με αντικείμενο εργασίας τη διανομή προϊόντων Τύπου τόσο από τα ίδια, όσο και από άλλα σημεία διανομής της περιοχής τους. Το ίδιο δε περιεχόμενο έχει και η υπ' αριθμ. 3244/Ε3/567/1999 Απόφαση του Υπουργού Τύπου και ΜΜΕ που αφορά στην ίδρυση του πρακτορείου διανομής Τύπου ΑΡΓΟΣ ΑΕ¹⁸⁶.
155. Τέλος, σύμφωνα με το άρθρο 7 παρ. 1 εδ. β) του Ν.1436/1984: «[τα πρακτορεία διανομής και κυκλοφορίας εφημερίδων και περιοδικών] έχουν υποχρέωση να κυκλοφορούν τα εκτός της έδρας τους έντυπα μόνο μέσω των υποπρακτορείων του τόπου της έκδοσής τους». Από τη διάταξη αυτή ρητά συνάγεται η υποχρέωση των Πρακτορείων Τύπου να προμηθεύουν με επαρχιακό Τύπο προς διακίνηση στον τόπο έκδοσής τους αποκλειστικά τους υποπράκτορες,

¹⁸² Βλ. Απόφαση ΕΑ 519/VI/2011 (Μανταδάκη), ενότητα III.Α, σκ. 40.

¹⁸³ Άρθρο 6 παρ. 7 του Ν.Δ. 2943/1954.

¹⁸⁴ Η ΗΑ/Φ10/22 της 10.11/31.12.1982, που εκδόθηκε κατ' εξουσιοδότηση του άρθρου Ν.73/1944, καταργήθηκε με την υπ' αριθ. 20696/28.09.2012 (ΦΕΚ Β' 2657/28.9.2012) απόφαση του Υφυπουργού στον Πρωθυπουργό «Όροι ίδρυσης και λειτουργίας Πρακτορείου Εφημερίδων και Περιοδικών», η οποία με τη σειρά της καταργήθηκε από την ΥΑ 24206/19.11.2012 (ΦΕΚ Β' 3058/19.11.2012) «Καθορισμός δικαιολογητικών που συνοδεύουν την Αναγγελία ίδρυσης και λειτουργίας Πρακτορείου Εφημερίδων και Περιοδικών».

¹⁸⁵ Βλ. σχετικά υπ' αριθμ. 519/VI/2011 Απόφαση της ΕΑ (Μανταδάκη), ενότητα III.Α, σκ. 43.

¹⁸⁶ Βλ. Απόφαση ΕΑ 519/VI/2011 (Μανταδάκη), ενότητα III.Α, σκ.44.

που ασκούν δραστηριότητα στον τόπο έκδοσης του εκάστοτε εντύπου, χωρίς όμως να προσδιορίζεται νομοθετικά η προμήθεια των υποπρακτόρων.

156. Με βάση τα ανωτέρω, συνάγεται ότι το νομοθετικό και κανονιστικό πλαίσιο, όπως ήταν διαμορφωμένο πριν την εφαρμογή του Ν. 3919/2011, ρύθμιζε τις ακόλουθες παραμέτρους του ανταγωνισμού στη σχετική αγορά:

- α) περιοριστικά τους έχοντες το δικαίωμα να διανέμουν προϊόντα Τύπου. Οι υποπράκτορες δεν αναφέρονται στους ανωτέρω δικαιούχους, η θέση και λειτουργία τους όμως στην αγορά καθιερώνεται μέσω των προαναφερθεισών αποφάσεων χορήγησης άδειας λειτουργίας στα πρακτορεία διανομής Τύπου,
- β) τον τρόπο προμήθειας των προϊόντων διανομής Τύπου (προμήθεια προς πώληση και επιστροφή των μη πωληθέντων αντί της αγοράς προς μεταπώληση),
- γ) το φάσμα και τον τρόπο προώθησης των προϊόντων Τύπου (υποχρέωση επί ίσοις όροις κυκλοφορίας, διανομής, ανάρτησης και πώλησης των προϊόντων Τύπου),
- δ) το περιθώριο κέρδους των εφημεριδοπωλών. Αναφορικά με το περιθώριο κέρδους των τελικών σημείων πώλησης της επαρχίας οριζόταν ανώτατο όριο αυτού, ενώ δεν υπήρξε νομοθετική ρύθμιση σχετική με το περιθώριο κέρδους των υποπρακτόρων,
- ε) τα αρμόδια όργανα για την παροχή ή ανάκληση της άδειας πώλησης Τύπου σε τελικά σημεία και
- στ) την ανώτατη ποσότητα παραγωγής προϊόντων Τύπου¹⁸⁷.

ΣΤ.1.4 Ισχύον Νομοθετικό Πλαίσιο για τη Διανομή έντυπου Τύπου στην Ελλάδα

157. Με τις διατάξεις του Ν.3919/2011 (ΦΕΚ Α' 32/2.3.2011) «*Αρχή της επαγγελματικής ελευθερίας, κατάργηση αδικαιολόγητων περιορισμών στην πρόσβαση και άσκηση των επαγγελμάτων*», ο οποίος δημοσιεύτηκε στις 2.3.2011 και τέθηκε σε ισχύ στις 2.7.2011, προωθήθηκε η αρχή της επαγγελματικής ελευθερίας και η κατάργηση των αδικαιολόγητων περιορισμών στην άσκηση των επαγγελμάτων. Σημειώνεται ότι η ΕΑ εξέδωσε την υπ' αρ. 11/VI/2011 Γνώμη επί του Σχεδίου Νόμου του Ν.3919/2011 (προσχέδιο νόμου «*Αρχή της επαγγελματικής ελευθερίας: Κατάργηση αδικαιολόγητων περιορισμών στην πρόσβαση και άσκηση επαγγελμάτων*»). Στη Γνώμη αυτή η ΕΑ επισημαίνει ότι οποιοδήποτε περιορισμοί του ανταγωνισμού θα πρέπει να είναι απόλυτα αναγκαίοι για την προστασία ενός συγκεκριμένου υπέρτερου δημοσίου συμφέροντος ή αγαθού και να μην είναι δυνατό αυτό να προστατευθεί μέσω λιγότερο περιοριστικών μέτρων, καθώς και την ανάγκη της άρσης των διάσπαρτων σε πολλά νομοθετήματα ρυθμιστικών εμποδίων, τα οποία αποτελούν φραγμό στη λειτουργία του ελεύθερου ανταγωνισμού.
158. Στην παρ. 1 του άρθρου 2 του Ν.3919/2011 προβλέπεται, ως γενική αρχή, ότι οι περιορισμοί που ισχύουν στη νομοθεσία και αφορούν στην πρόσβαση και άσκηση επαγγελμάτων καταργούνται μετά την πάροδο 4 μηνών από τη δημοσίευση του νόμου, ήτοι στις 2.7.2011¹⁸⁸,

¹⁸⁷ Βλ. Απόφαση ΕΑ 519/VI/2011 (*Μανταδάκη*), ενότητα III.Β, σκ. 45.

¹⁸⁸ Σημειώνεται ότι, με τις περιπτώσεις 1 και 2 της υποπαραγράφου ΣΤ.2 του άρθρου πρώτου του Ν.4093/2012, ΦΕΚ Α 222/12.11.2012, όπως η υποπαραγράφος αυτή αντικαταστάθηκε με το άρθρο 76 Ν.4257/2014, ΦΕΚ Α 93/14.4.2014, ορίζεται ότι: «1. Από την έναρξη ισχύος του παρόντος οι διατάξεις των

περιλαμβανομένης της απαίτησης προηγούμενης διοικητικής άδειας για την άσκηση επαγγέλματος¹⁸⁹. Ως «περιορισμούς» ο νομοθέτης αντιλαμβάνεται μεταξύ άλλων τους περιορισμούς στον αριθμό των προσώπων που δικαιούνται να ασκήσουν επάγγελμα, στη γεωγραφική περιοχή στην οποία μπορούν να δραστηριοποιηθούν, καθώς και την επιβολή υποχρεωτικών κατώτατων τιμών ή αμοιβών για τη διάθεση αγαθών ή την προσφορά υπηρεσιών¹⁹⁰.

άρθρων 2 και 3 του ν. 3919/2011 (Α 32) εφαρμόζονται και για την παραχώρηση, έναντι ανταλλάγματος, του δικαιώματος χρήσης των περιπτέρων του ν. 1044/1971, καθώς και των κυλικίων, καφενείων και κουρείων εντός κτιρίων του δημοσίου, των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης και των Ν.Π.Δ.Δ. 2. Οι προθεσμίες των παραγράφων 3 και 4 του άρθρου 2 και των παραγράφων 1 και 2 του άρθρου 3 του ν. 3919/2011 εκκινούν από την έναρξη ισχύος του παρόντος στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως», ήτοι την 12.11.2012.

¹⁸⁹ Συγκεκριμένα, στην παράγραφο 1 του άρθρου 3 προβλέπεται ότι: «1. Η απαίτηση προηγούμενης διοικητικής άδειας για την άσκηση επαγγέλματος, πέραν εκείνων για τα οποία διαλαμβάνεται ρύθμιση στο Κεφάλαιο Β' του παρόντος, όταν η χορήγηση της άδειας αυτής συναρτάται προς την αντικειμενικώς διαπιστούμενη κατά δεσμία αρμοδιότητα, συνδρομή νόμιμων προϋποθέσεων, παύει να ισχύει μετά πάροδο τεσσάρων (4) μηνών από τη δημοσίευση του παρόντος. Από το χρονικό εκείνο σημείο και με την επιφύλαξη των οριζόμενων στο επόμενο εδάφιο, το επάγγελμα ασκείται ελευθέρως μετά πάροδο τριμήνου από την αναγγελία ενάρξεως ασκήσεως του, συνοδευόμενη από τα νόμιμα δικαιολογητικά για την πιστοποίηση της συνδρομής των νόμιμων προϋποθέσεων, στην κατά τις ισχύουσες στο χρονικό εκείνο σημείο διατάξεις αρμόδια προς αδειοδότηση διοικητική αρχή. Η αρχή αυτή δύναται, εντός τριών (3) μηνών από τη λήψη της αναγγελίας, να απαγορεύσει την άσκηση του επαγγέλματος, στην περίπτωση που δεν συγκεντρώνονται οι νόμιμες προϋποθέσεις προς τούτο ή δεν προκύπτει η συνδρομή τους από τα υποβληθέντα στοιχεία.

Έννομες συνέπειες που προβλέπονται στο νόμο επερχόμενες ή επιβαλλόμενες με διοικητική πράξη ή δικαστική απόφαση, στην περίπτωση ασκήσεως επαγγέλματος χωρίς τη λήψη της απαιτούμενης προς τούτο διοικητικής άδειας, νοούνται μετά πάροδο τεσσάρων (4) μηνών "από τη δημοσίευση του παρόντος", συναπτόμενες προς την έναρξη ασκήσεως επαγγέλματος χωρίς προηγούμενη αναγγελία περί τούτου στην αρμόδια διοικητική αρχή και επακόλουθη αναμονή επί τρίμηνο, καθώς και προς την άσκηση του επαγγέλματος παρά τη διατύπωση προς τούτο απαγορεύσεως από την αρμόδια διοικητική αρχή». Με την περ.1 της υποπαραγράφου Ε.4 («Τροποποιήσεις του άρθρου 9 του Ν. 3919/2011») της παραγράφου Ε («Διατάξεις εφαρμογής του Ν. 3919/2011») του άρθρου πρώτου του Ν.4152/2013 «Επείγοντα μέτρα εφαρμογής νόμων 4046,4093/2012 και 4127/2013», ΦΕΚ Α' 107/9.5.2013, ορίζεται ότι: «Η προθεσμία τεσσάρων (4) μηνών που ορίζεται στην παράγραφο 1 του άρθρου 3 του Ν.3919/2011 αρχίζει από την έναρξη ισχύος του παρόντος νόμου».

¹⁹⁰ Η παράγραφος 2 του άρθρου 2 προβλέπει ότι περιορισμοί είναι : «α) Η ύπαρξη, δυνάμει προβλέψεως νόμου, περιορισμένου αριθμού προσώπων τα οποία δικαιούνται να ασκήσουν το επάγγελμα σε όλη την επικράτεια ή σε ορισμένο γεωγραφικό διαμέρισμα, είτε ο αριθμός αυτός ορίζεται ευθέως είτε προσδιορίζεται εμμέσως βάσει πληθυσμιακών ή άλλων κριτηρίων και χορήγηση διοικητικής άδειας για την άσκηση του επαγγέλματος μόνο προς συμπλήρωση του αριθμού τούτου.

β) Η εξάρτηση της χορηγήσεως διοικητικής άδειας για την άσκηση επαγγέλματος από την εκτίμηση της διοικητικής αρχής ως προς την ύπαρξη πραγματικής ανάγκης προς τούτο, που θεωρείται συντρέχουσα όταν η προσφορά υπηρεσιών εκ μέρους των προσώπων που έχουν ήδη αδειοδοτηθεί για την άσκηση του επαγγέλματος δεν είναι ικανοποιητική για το κοινωνικό σύνολο, είτε καθ' όλη την επικράτεια είτε σε ορισμένο γεωγραφικό διαμέρισμα, εν όψει αφ' ενός του αριθμού των προσώπων που ασκούν το επάγγελμα και αφ' ετέρου των προς ικανοποίηση αναγκών του κοινωνικού συνόλου, ως αποδέκτη των υπηρεσιών αυτών.

γ) Η απαγόρευση για ένα πρόσωπο της ασκήσεως επαγγέλματος έξω από ορισμένο γεωγραφικό διαμέρισμα, εντός του οποίου και μόνο είναι αυτή επιτρεπτή.

δ) Η επιβολή της υπάρξεως ελάχιστων αποστάσεων μεταξύ των εγκαταστάσεων προσώπων που ασκούν το επάγγελμα.

ε) Η απαγόρευση για ένα πρόσωπο της δημιουργίας περισσότερων εγκαταστάσεων ή επαγγελματικής δραστηριοποιήσεως σε περισσότερες εγκαταστάσεις, σε ένα ή περισσότερα γεωγραφικά διαμερίσματα.

στ) Η πρόβλεψη αποκλειστικής δυνατότητας ή απαγόρευσης διάθεσης είδους αγαθών από ορισμένη κατηγορία επαγγελματικών εγκαταστάσεων

ζ) Η επιβολή της ασκήσεως επαγγέλματος ή η απαγόρευση της ασκήσεως του υπό ορισμένη ή ορισμένες εταιρικές μορφές ή ο αποκλεισμός της ασκήσεως του υπό εταιρική μορφή, επιτρεπομένης μόνο της ατομικής ασκήσεως αυτού.

159. Η εφαρμογή των διατάξεων του Ν.3919/2011 επέφερε σημαντικές μεταβολές στο νομοθετικό πλαίσιο του συστήματος διανομής και πώλησης Τύπου στην Ελλάδα. Ειδικότερα:
160. Αναφορικά με τη διαδικασία άσκησης της οικονομικής δραστηριότητας της λειτουργίας Πρακτορείου Εφημερίδων και Περιοδικών, σε εφαρμογή της διάταξης της παρ. 1 του άρθρου 3 του Ν.3919/2011 η απαίτηση για χορήγηση προηγούμενης διοικητικής άδειας έπαυσε να ισχύει μετά την 2 Ιουλίου 2011¹⁹¹. Από το χρονικό αυτό σημείο και έπειτα, για την έναρξη άσκησης της οικονομικής δραστηριότητας Πρακτορείου Εφημερίδων και Περιοδικών απαιτείται μόνο αναγγελία έναρξης στη Διεύθυνση Εποπτείας Εντύπων και Επαγγελματικών Οργανώσεων της Γενικής Γραμματείας Μέσων Ενημέρωσης κατά τις διατάξεις του άρθρου 3 παρ. 1 του Ν.3919/2011.
161. Η κατάργηση των ως άνω περιορισμών αποτυπώνεται και στο Ν.4093/2012 «*Έγκριση Μεσοπρόθεσμου Πλαισίου Δημοσιονομικής Στρατηγικής 2013-2016 - Επείγοντα Μέτρα Εφαρμογής του Ν.4046/2012 και του Μεσοπρόθεσμου Πλαισίου Δημοσιονομικής Στρατηγικής 2013-2016*». Σύμφωνα με την περίπτωση 1 της Παραγράφου ΙΔ3 «Πρακτορεία Εφημερίδων και Περιοδικών» του άρθρου πρώτου του Ν. 4093/2012: «*Κάθε ενδιαφερόμενος, φυσικό ή νομικό πρόσωπο, μπορεί να προβεί στην ίδρυση και λειτουργία Πρακτορείου Εφημερίδων και Περιοδικών, εφόσον υποβάλει στη Διεύθυνση Εποπτείας Εντύπων και Επαγγελματικών Οργανώσεων της Γενικής Γραμματείας Μέσων Ενημέρωσης αναγγελία έναρξης άσκησης της εν λόγω δραστηριότητας, σύμφωνα με τη διάταξη της παραγράφου 1 του άρθρου 3 του Ν.3919/2011*».
162. Περαιτέρω, καθορίστηκαν τα δικαιολογητικά που απαιτούνται για την αναγγελία ίδρυσης και λειτουργίας Πρακτορείου Εφημερίδων και περιοδικών¹⁹². Ειδικότερα, σύμφωνα με το άρθρο 1 παρ. 3 της ΥΑ 24206/19.11.2012, η Διεύθυνση Εποπτείας Εντύπων και Επαγγελματικών Οργανώσεων μετά από απλό έλεγχο πληρότητας χορηγεί αυθημερόν στον

η) Η επιβολή περιορισμών σχετιζομένων με τη συμμετοχή στη σύνθεση του μετοχικού ή εταιρικού κεφαλαίου, συναπομένων προς την ύπαρξη ή την έλλειψη ορισμένης επαγγελματικής ιδιότητας.

θ) Η επιβολή υποχρεωτικών κατώτατων τιμών ή αμοιβών για τη διάθεση αγαθών ή την προσφορά υπηρεσιών είτε αυτές ορίζονται ευθέως είτε προσδιορίζονται εμμέσως με την εφαρμογή συντελεστή κέρδους ή με άλλο ποσοστιαίο υπολογισμό.

ι) Η επιβολή υποχρέωσης στον ασκούντα το επάγγελμα να προσφέρει μαζί με τη δική του υπηρεσία, άλλες συγκεκριμένες υπηρεσίες».

¹⁹¹ Όπως προβλεπόταν στην παρ. 1 της Υπουργικής Απόφασης ΗΑ/Φ10/22/1982/10.11.1982 (Β' 1071), όπως τροποποιήθηκε με την παρ. α της Υπουργικής Απόφασης 348/2011/11.01.2011 (Β' 271).

¹⁹² ΥΑ 24206/19.11.2012 (ΦΕΚ Β' 3058/19.11.2012) «Καθορισμός δικαιολογητικών που συνοδεύουν την Αναγγελία ίδρυσης και λειτουργίας Πρακτορείου Εφημερίδων και Περιοδικών». Σημειώνεται ότι η ΥΑ 24206/19.11.2012 εκδόθηκε κατ' εξουσιοδότηση της Παραγράφου ΙΔ3 του άρθρου πρώτου του Ν.4093/2012, σύμφωνα με την περίπτωση 2 της Παραγράφου ΙΔ3 του οποίου : «*Με απόφαση του αρμόδιου Υπουργού καθορίζονται τα νόμιμα δικαιολογητικά που πρέπει να συνοδεύουν την αναγγελία έναρξης άσκησης της δραστηριότητας της ίδρυσης και λειτουργίας Πρακτορείου Εφημερίδων και Περιοδικών που υποβάλλει κάθε ενδιαφερόμενος, σύμφωνα με την παράγραφο 1 του άρθρου 3 του ν. 3919/2011, καθώς και κάθε άλλη αναγκαία λεπτομέρεια για την εφαρμογή της παραγράφου 1 του παρόντος άρθρου*». Περαιτέρω, η εν λόγω ΥΑ κατήργησε την υπ' αριθ. 20696/28.09.2012 (ΦΕΚ Β' 2657/28.9.2012) απόφαση του Υφυπουργού στον Πρωθυπουργό «Όροι ίδρυσης και λειτουργίας Πρακτορείου Εφημερίδων και Περιοδικών» η οποία προβλέπει στο άρθρο 1 παρ. 1 ότι «*Κάθε ενδιαφερόμενος, φυσικό ή νομικό πρόσωπο μπορεί να προβεί στην ίδρυση και λειτουργία Πρακτορείου Εφημερίδων και Περιοδικών εφόσον υποβάλλει Αναγγελία έναρξης άσκησης της δραστηριότητας, σύμφωνα με τις διατάξεις της παρούσας*».

αναγγέλλοντα Βεβαίωση Αναγγελίας και προβαίνει το ταχύτερο δυνατόν και σε κάθε περίπτωση εντός τριών (3) μηνών από την υποβολή της Αναγγελίας, στον έλεγχο και επιβεβαίωση των υποβληθέντων δικαιολογητικών, ενώ μετά την παρέλευση τριμήνου από την Βεβαίωση Αναγγελίας, η δραστηριότητα ίδρυσης και λειτουργίας Πρακτορείου Εφημερίδων και Περιοδικών ασκείται ελεύθερα, χωρίς άλλη ειδοποίηση ή ενέργεια από τον αναγγελλθέντα¹⁹³.

163. Επίσης, καταργήθηκε η υποχρέωση των Πρακτορείων Εφημερίδων και Περιοδικών να διακινούν τα εκδιδόμενα εκτός της έδρας τους έντυπα μόνο μέσω των υποπρακτορείων του τόπου έκδοσής τους¹⁹⁴.
164. Σημαντικές μεταβολές σημειώθηκαν και όσον αφορά στην πρόσβαση και άσκηση του επαγγέλματος του εφημεριδοπώλη στα πλαίσια των νέων νομοθετικών ρυθμίσεων. Κατ' εφαρμογή του άρθρου 1 παρ. 2 του Ν. 3919/2011, έχουν καταργηθεί οι διατάξεις που επέβαλλαν περιορισμούς στην άσκηση του επαγγέλματος του εφημεριδοπώλη κατ' άρθρο 2 παρ. 2 του Ν.3919/2011¹⁹⁵. Συνεπώς, με την κατάργηση των προαναφερθέντων περιορισμών δεν απαιτείται πλέον για την άσκηση του επαγγέλματος του εφημεριδοπώλη η προηγούμενη εγγραφή του ενδιαφερόμενου σε επαγγελματική ένωση εφημεριδοπωλών ούτε συνακόλουθα

¹⁹³ Περαιτέρω προβλέπεται ότι στην περίπτωση που από τα υποβληθέντα ή/και αυτεπαγγέλτως αναζητηθέντα στοιχεία δεν προκύπτει η συνδρομή των νομίμων προϋποθέσεων για την άσκηση της δραστηριότητας, η Διεύθυνση Εποπτείας Εντύπων και Επαγγελματικών Οργανώσεων, το ταχύτερο δυνατόν και σε κάθε περίπτωση εντός τριών (3) μηνών από τη λήψη της Αναγγελίας, ενημερώνει εγγράφως τον αναγγελλθέντα ότι απαγορεύεται η άσκηση της δραστηριότητας, γνωστοποιώντας και τους σχετικούς λόγους (άρθρο 1 παρ. 4 ΥΑ 24206/19.11.2012).

¹⁹⁴ Με τις διατάξεις της περίπτωσης 3 της Παραγράφου ΙΔ3 του άρθρου πρώτου του Ν.4093/2012 καταργήθηκε η διάταξη της παραγράφου 1 του άρθρου 7 του Ν.1436/1984 που επέβαλλε στα Πρακτορεία την υποχρέωση να διακινούν τα εκδιδόμενα εκτός της έδρας τους έντυπα μόνο μέσω των υποπρακτορείων του τόπου έκδοσής τους.

¹⁹⁵ Βλ. Εγκύκλιο Α.Π. 20736/28-9-2012 της Γεν. Γραμμ. ΜΜΕ. *Ειδικότερα, καταργήθηκαν οι διατάξεις του άρθρου 1 παρ. 1, περ. α, β του Ν.Α. 2943/1954 (Α' 181) που όριζαν ότι «Δικαίωμα πώλησης εφημερίδων και περιοδικών προς το κοινό πλην των κατά τον Α.Ν. της 28/28 Μαΐου 1935 "περί κυκλοφορίας εφημερίδων", εκδότων και πρακτορείων έχουν και : α) Εφημεριδοπώλες που είναι ασφαλισμένοι στους οικείους ασφαλιστικούς φορείς, κατά τους όρους των κειμένων διατάξεων έχουν τη διακίνηση των εφημερίδων και περιοδικών ως αποκλειστικό επάγγελμά τους και απασχολούνται σε όλες τις εργάσιμες ημέρες και ώρες, προσωπικά στην πώληση, παραλαβή και παράδοση των εντύπων. Η αποκλειστικότητα ασκήσεως του επαγγέλματος προϋποθέτει εκτός των άλλων και την αυτοπρόσωπη καθημερινή συναλλαγή του εφημεριδοπώλη με τα Πρακτορεία Διανομής του Τύπου (παραλαβή, επιστροφή εντύπων). (Περιορισμός αρ. 2, παρ. 2, περ. ε'). Το δικαίωμα αυτό των εφημεριδοπωλών εκτείνεται αποκλειστικά στην περιφέρεια που καθορίζεται και γνωστοποιείται από την οικεία Ένωση Εφημεριδοπωλών κατά τις διατάξεις του παρόντος (Περιορισμός αρ. 2, παρ. 2 περ. γ'), β) δικαιούχοι εκμεταλλεύσεως περιπτέρων, οριζόμενοι δι' εγγραφο εντολής των οικείων Ενώσεων Ιδιοκτητών Ημερησίων Εφημερίδων. Η ως άνω εντολή, ανανεούται κατ' έτος και δύναται να ανακληθθή ελεύθερως οποτεδήποτε, χορηγείται δε μετ' απόφασιν της κατά το άρθρον 3 του παρόντος, επιτροπής. Οικεία Ενώσεις είναι η Ένωση του Τύπου εκδόσεως της εφημερίδος. Μη υπάρχουσης τιαυτής Ενώσεως, η εντολή δίδεται παρά των πρακτορείων Τύπου [...]» (Περιορισμός αρ. 2, παρ. 2 περ. α'). Κατ' εφαρμογή του άρθρου 1 παρ. 2 του Ν. 3919/2011 καταργήθηκαν επίσης οι διατάξεις των παρ. 2 και 5 εδ. β' του άρθρου 54 του Α.Ν. 1093/1938 (Α' 68) σύμφωνα με τις οποίες: «2. Ουδείς εφημεριδοπώλης δύναται να ασκήση το επάγγελμα εάν δεν είναι εφωδιασμένος δια δελτίου ταυτότητος εκδιδόμενου υπό της Ενώσεώς του και θεθεωρημένου υπό των Υφυπουργών Τύπου και Τουρισμού και Εργασίας [...]. 5. [...] Εφόσον δε διαπιστωθή ανεπάρκεια ή απρόθυμος προσέλευσις των οργανωμένων εφημεριδοπωλών, επιτρέπεται εις τα πρακτορεία εφημερίδων να χρησιμοποιώσι εφημεριδοπώλας εκτός Ενώσεων, κατόπιν ειδικής αδείας χορηγουμένης εκάστοτε υπό των Υφυπουργών Τύπου και Τουρισμού και Εργασίας» (Περιορισμοί αρ. 2, παρ. 2, περ. α').*

η θεώρηση από τους αρμόδιους Υπουργούς δελτίου ταυτότητας του ενδιαφερόμενου εκδιδόμενου από τις παραπάνω ενώσεις, ενώ όσον αφορά στα τελικά σημεία πώλησης, καταργήθηκε το σύστημα και τα κριτήρια αδειοδότησής τους.

165. Ακολούθως, στο πλαίσιο κατάργησης των ανωτέρω περιορισμών προβλέπεται ρητά στην περίπτωση 1 της Παραγράφου ΙΔ4 «Εφημεριδοπώλες - Πώληση και διακίνηση εφημερίδων, περιοδικών και εν γένει εντύπων» του άρθρου πρώτου του Ν.4093/2012, ότι: *«1. Κάθε φυσικό ή νομικό πρόσωπο έχει δικαίωμα πώλησης και διακίνησης εφημερίδων, περιοδικών και εν γένει εντύπων. Εφημερίδες, περιοδικά και εν γένει έντυπα μπορούν να πωλούνται χωρίς περιορισμούς από κάθε εγκατάσταση, υπαίθρια ή στεγασμένη, χωρίς να απαιτείται η δραστηριότητα αυτή να αποτελεί τη μοναδική ή την κύρια δραστηριότητα που ασκείται στην εν λόγω εγκατάσταση».*
166. Με τις διατάξεις της περίπτωσης 2 της Παραγράφου ΙΔ4 του άρθρου πρώτου του Ν.4093/2012, καταργήθηκε στο σύνολό του το Ν.Δ. 2943/1954 (Α' 181), το οποίο προέβλεπε: α) περιορισμούς ως προς τα πρόσωπα, που δικαιούνται να πωλούν και να διανέμουν εφημερίδες, περιοδικά και εν γένει έντυπα, β) περιορισμούς ως προς τις εγκαταστάσεις από τις οποίες μπορούν να πωλούνται εφημερίδες, περιοδικά και εν γένει έντυπα, γ) τον καθορισμό με αποφάσεις κρατικών οργάνων της αμοιβής των εφημεριδοπωλών και των τελικών σημείων. Ειδικότερα, με τις διατάξεις της περίπτωσης 2 της Παραγράφου ΙΔ4 του άρθρου πρώτου του Ν. 4093/2012 καταργήθηκαν ρητά: α) το άρθρο μόνον του αναγκαστικού νόμου της 28 Μαΐου 1935 (Α' 219)¹⁹⁶, διότι προέβλεπε περιορισμένο αριθμό προσώπων, τα οποία είχαν δικαίωμα να κυκλοφορούν και να μεταφέρουν εφημερίδες και περιοδικά στο εσωτερικό και στο εξωτερικό, β) το άρθρο 4 του Ν. 73/1944 (Α' 37)¹⁹⁷, το οποίο επέτρεπε την εισαγωγή περιορισμών ως προς την άσκηση των δραστηριοτήτων των συναφών με την πώληση, την κυκλοφορία και εν γένει τη διακίνηση των εφημερίδων, και πιο συγκεκριμένα, προέβλεπε τη δυνατότητα καθορισμού με απόφαση του αρμόδιου Υπουργού της τιμής πώλησης των εφημερίδων, του σχήματος αυτών, τον τρόπο κυκλοφορίας τους, την οργάνωση της πρακτόρευσής τους κ.α.¹⁹⁸, γ) η παράγραφος 2 και το δεύτερο εδάφιο της παραγράφου 5 του άρθρου 54 του Α.Ν. 1093/1938 (Α' 68), που έθεταν περιορισμούς ως προς τα πρόσωπα, τα οποία δικαιούνταν να πωλούν εφημερίδες, περιοδικά και εν γένει έντυπα καθώς και δ) οι παράγραφοι 1 και 2 του άρθρου 13 του Ν.2328/1995 (Α' 159), που καθιέρωναν αποκλειστικό δικαίωμα των εφημεριδοπωλών να εφοδιάζουν τα τοπικά σημεία πώλησης με εφημερίδες, περιοδικά και εν γένει έντυπα. Επίσης, καταργήθηκαν οι παράγραφοι 1 και 3 του άρθρου 6 του Ν.1436/1984 που προέβλεπαν, όπως εκτέθηκε ανωτέρω, περιορισμούς ως προς την κατώτατη τιμή ορισμένων κατηγοριών εφημερίδων.
167. Με τις διατάξεις του Ν.4487/2017 (ΦΕΚ Α' 116/09/08/2017) «*Ηλεκτρονικό σύστημα διάθεσης τηλεοπτικού διαφημιστικού χρόνου, τροποποίηση του ν. 3548/2007, σύσταση*

¹⁹⁶ Όπως είχε συμπληρωθεί με τη διάταξη του άρθρου 16 του Ν.Δ.4231/1962 (Α' 105).

¹⁹⁷ Όπως ίσχυε μετά την τροποποίησή του με το άρθρο 3 του Ν.117/1945 (Α' 29) και την επαναφορά του σε ισχύ με το άρθρο 2 του Ν.10/1975 (Α' 34).

¹⁹⁸ Βλ. Αιτιολογική έκθεση του Ν.4093/2012.

μητρώου περιφερειακού και τοπικού Τύπου, ειδική σήμανση γραμμωτού κώδικα στις έντυπες εκδόσεις, δημιουργία θεσμικού πλαισίου για την ενίσχυση της παραγωγής οπτικοακουστικών έργων στην Ελλάδα και άλλες διατάξεις» εισάγονται νέες ρυθμίσεις στην αγορά των έντυπων μέσων με σκοπό την καθιέρωση όρων διαφάνειας και τον ευχερέστερο έλεγχο σε θέματα στοιχείων κόστους στις εφημερίδες και τα περιοδικά.

168. Ειδικότερα, σύμφωνα με το άρθρο 115 του Ν. 4387/2016, όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 18 του Ν. 4487/2017 («Ειδική σήμανση γραμμωτού κώδικα στις έντυπες εκδόσεις») καθιερώνεται υποχρεωτικά για όλες τις έντυπες εκδόσεις περιοδικών και εφημερίδων, ειδική σήμανση γραμμωτού κώδικα (εφεξής και «barcode») [στην οποία θα περιλαμβάνεται και ο Διεθνής Μοναδικός Αριθμός Σειρών που χρησιμοποιείται για τη καταγραφή των περιοδικών εκδόσεων (ISSN)] και σύμφωνα με τα οριζόμενα, κατά τη διανομή, πώληση και επιστροφή των εντύπων αυτών θα διενεργείται ηλεκτρονική σάρωση της ανωτέρω ειδικής σήμανσης και θα πιστοποιείται η ποσότητα των φύλλων ή των τευχών αντίστοιχα¹⁹⁹. Στο ίδιο άρθρο προβλέπεται και η επιβολή προστίμου ανά παράβαση και επιβάλλεται η υποχρέωση στα Πρακτορεία διανομής Τύπου να αποστέλλουν στη Διεύθυνση Εποπτείας Μέσων Ενημέρωσης του Υπουργείου Ψηφιακής Πολιτικής, Τηλεπικοινωνιών και Ενημέρωσης την αναλυτική κατάσταση των στοιχείων διανομής, πωλήσεων και επιστροφής των περιοδικών και των φύλλων των εφημερίδων, περιοδικού και ημερήσιου Τύπου, όπως αυτά αποτυπώνονται στα έντυπα εκκαθαρίσεων που εκδίδουν προς τις εφημερίδες και τα περιοδικά²⁰⁰. Τις ρυθμίσεις του άρθρου 18 του Ν. 4487/2017 εξειδικεύει και εφαρμόζει η κοινή Υπουργική Απόφαση (Κ.Υ.Α.) 613/2018 των Υπουργών Οικονομίας και Ανάπτυξης και Ψηφιακής Πολιτικής, Τηλεπικοινωνιών και Ενημέρωσης Οικονομικών, με την οποία καθορίζονται οι τεχνικές προδιαγραφές, η διαδικασία διανομής, πώλησης και επιστροφής των εντύπων, η διαδικασία ελέγχου και επιβολής των προστίμων, η διαδικασία συγκέντρωσης και δημοσιοποίησης των στοιχείων κυκλοφορίας των εντύπων, καθώς και άλλα διαδικαστικά και τεχνικά θέματα για την εφαρμογή του εν λόγω άρθρου²⁰¹. Ειδικότερα, σύμφωνα με το άρθρο 3 της εν λόγω ΚΥΑ αναφορικά με τη διακίνηση, διανομή και πώληση εντύπων προβλέπεται ότι: «*Τα φυσικά ή νομικά πρόσωπα που τυπώνουν ή/και διανέμουν ή/και πωλούν τα ανωτέρω έντυπα [ενν. έντυπα ημερήσιου και περιοδικού Τύπου] υποχρεούνται*

¹⁹⁹ Σύμφωνα με το άρθρο 18 παρ. 6 Ν.4487/2017 η ειδική σήμανση γραμμωτού κώδικα επρόκειτο να τεθεί σε λειτουργία έως την 31.5.2018.

²⁰⁰ Επισημαίνεται ότι μέχρι και σήμερα δεν έχει εφαρμοστεί καθολικά και σε όλα τα στάδια της αγοράς του τύπου η χρήση και παρακολούθηση των εντύπων με το σύστημα των barcodes. Ειδικότερα, προκηρύχθηκε σχετικός ανοιχτός ηλεκτρονικός διαγωνισμός για την ανάδειξη αναδόχου για το έργο «Πληροφοριακό σύστημα Παρακολούθησης κυκλοφορίας εντύπων». Ειδικότερα, το Εθνικό Δίκτυο Έρευνας & Τεχνολογίας (Αναθέτουσα Αρχή) προέβη στη διενέργεια ανοιχτού ηλεκτρονικού διαγωνισμού (Διακήρυξη υπ' αριθ. πρωτ: 6147/28.06.2018), σύμφωνα με τις διατάξεις του Ν. 4412/2016, με κριτήριο για την τελική επιλογή του αναδόχου αυτού της «πλέον συμφέρουσας από οικονομικής άποψης προσφοράς, βάσει βέλτιστης σχέσης ποιότητας – τιμής» στο πλαίσιο του έργου «Πληροφοριακό σύστημα Παρακολούθησης κυκλοφορίας εντύπων». Η σχετική διενεργηθείσα διαγωνιστική διαδικασία για την ανάθεση του έργου «Πληροφοριακό σύστημα Παρακολούθησης κυκλοφορίας εντύπων» ακυρώθηκε, κατόπιν απόφασης του Ελεγκτικού Συνεδρίου (Στ' Τμήμα, Πράξη 185/2019 της 05.07.2019).

²⁰¹ Βλ. ΥΑ 613/2018 «Καθορισμός των τεχνικών προδιαγραφών, της διαδικασίας και κάθε αναγκαίας λεπτομέρειας για την εφαρμογή γραμμωτού κώδικα στις έντυπες εκδόσεις των περιοδικών και εφημερίδων, περιοδικού και ημερήσιου τύπου» (ΦΕΚ Β' 652/26.02.2018).

μετά την εκτύπωση ή/και κατά την παραλαβή ή/και πριν την περαιτέρω παράδοση ή/και κατά την πώληση των εντύπων να διενεργούν ηλεκτρονική σάρωση της ειδικής σήμανσης γραμμωτού κώδικα (barcode), δηλώνοντας ταυτόχρονα την ποσότητα των εντύπων επί των οποίων διενεργούν ηλεκτρονική σάρωση και τα οποία φέρουν τον ίδιο γραμμωτό κώδικα, καθώς και την επωνυμία ή το ονοματεπώνυμο του φυσικού ή νομικού προσώπου στα οποία διανέμονται τα ανωτέρω έντυπα». Για το θέμα των επιστροφών των αδιάθετων εντύπων το άρθρο 4 της ΚΥΑ ορίζει ότι: «...τα φυσικά ή νομικά πρόσωπα που επιστρέφουν τα έντυπα, υποχρεούνται πριν την επιστροφή τους να διενεργούν ηλεκτρονική σάρωση της ειδικής σήμανσης γραμμωτού κώδικα (barcode) δηλώνοντας ταυτόχρονα την ποσότητα των εντύπων επί των οποίων διενεργούν ηλεκτρονική σάρωση και τα οποία φέρουν τον ίδιο γραμμωτό κώδικα, καθώς και την επωνυμία ή το ονοματεπώνυμο του φυσικού ή νομικού προσώπου στα οποία επιστρέφονται τα ανωτέρω έντυπα...», ενώ αντίστοιχα «...τα φυσικά ή νομικά πρόσωπα που παραλαμβάνουν αδιάθετα έντυπα υποχρεούνται μετά την παραλαβή των εντύπων να διενεργούν ηλεκτρονική σάρωση της ειδικής σήμανσης γραμμωτού κώδικα (barcode), δηλώνοντας ταυτόχρονα την ποσότητα των εντύπων επί των οποίων διενεργούν ηλεκτρονική σάρωση και τα οποία φέρουν τον ίδιο γραμμωτό κώδικα, καθώς και την επωνυμία ή το ονοματεπώνυμο του φυσικού ή νομικού προσώπου από το οποίο παραλαμβάνουν τα ανωτέρω έντυπα». Σύμφωνα με τις διατάξεις της ΚΥΑ (άρθρο 5), όλες οι ηλεκτρονικές σαρώσεις και καταχωρήσεις που διενεργούνται κατά τη διαδικασία των άρθρων 3 και 4 (διακίνηση, επιστροφές), διαβιβάζονται ηλεκτρονικά και σε πραγματικό χρόνο (on line) σε ηλεκτρονικό σύστημα, στο οποίο απεικονίζονται τα συγκεντρωτικά ποσοτικά στοιχεία κυκλοφορίας των εντύπων ενώ η Γενική Γραμματεία Ενημέρωσης και Επικοινωνίας του Υπουργείου Ψηφιακής Πολιτικής, Τηλεπικοινωνιών και Ενημέρωσης αναρτά τα στοιχεία κυκλοφορίας των εντύπων, ημερήσιου και περιοδικού τύπου, μέσα σε χρονικό διάστημα είκοσι (20) ημερών από τη λήξη κυκλοφορίας κάθε εντύπου, ανάλογα με την περιοδικότητα έκδοσης του, στην ιστοσελίδα της. Αρμόδια υπηρεσία για τον έλεγχο της τήρησης των διατάξεων της ΚΥΑ ορίζεται η Ειδική Γραμματεία του Σώματος Δίωξης Οικονομικού Εγκλήματος (Ε.Γ. Σ.Δ.Ο.Ε.), η οποία, για την άσκηση των ελεγκτικών της καθηκόντων, έχει πρόσβαση στο ανωτέρω ηλεκτρονικό σύστημα, ενώ η Γενική Γραμματεία Ενημέρωσης και Επικοινωνίας του Υπουργείου Ψηφιακής Πολιτικής, Τηλεπικοινωνιών και Ενημέρωσης υποχρεούται να γνωστοποιεί στην Ειδική Γραμματεία του Σ.Δ.Ο.Ε. τις ενδείξεις μη τήρησης των διατάξεων της ΚΥΑ (άρθρο 7). Σε περίπτωση διαπίστωσης παράβασης από το Σ.Δ.Ο.Ε. το τελευταίο συντάσσει πόρισμα και εισηγείται την επιβολή προστίμου, κατά την παρ. 3 του άρθρου 115 του ν. 4387/2016²⁰² (Α' 85), όπως ισχύει²⁰³.

²⁰² Σύμφωνα με το άρθρο 115 του Ν. 4387/2016, όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 18 του Ν.4487/2017: «Με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομικών και Ψηφιακής Πολιτικής, Τηλεπικοινωνιών και Ενημέρωσης επιβάλλεται στους παραβάτες των ανωτέρω διατάξεων, πρόστιμο ανά παράβαση ύψους χιλίων (1.000) έως δέκα χιλιάδων (10.000) ευρώ, ανάλογα με τον τζίρο της επιχείρησης, τη συχνότητα και το είδος της παράβασης».

²⁰³ Όπως επισημάνθηκε ανωτέρω (βλ. υποσημ. 44), στο πλαίσιο υλοποίησης των ανωτέρω διατάξεων, διενεργήθηκε ανοιχτός ηλεκτρονικός διαγωνισμός (Διακήρυξη υπ' αριθ. πρωτ: 6147/28.06.2018), στο πλαίσιο του έργου «Πληροφοριακό σύστημα Παρακολούθησης κυκλοφορίας εντύπων». Η σχετική διενεργηθείσα διαγωνιστική διαδικασία για την ανάθεση του έργου «Πληροφοριακό σύστημα

169. Περαιτέρω, σύμφωνα με το άρθρο 39 παρ. 6 του Ν. 4487/2017, στο άρθρο 13 παρ. 10 περιπτώσεις α', β' και ε' του Ν. 2328/1995, η φράση «μέσω Πρακτορείου Διανομής Τύπου» αντικαθίσταται από τη φράση «καθ' οιονδήποτε τρόπο», καταργώντας με αυτό τον τρόπο τον περιορισμό ότι η κυκλοφορία των αναφερόμενων στο νόμο εντύπων γίνεται μόνο από τα Πρακτορεία διανομής Τύπου. Η ανωτέρω ρύθμιση τελεί σε συμφωνία με τη σύσταση του ΟΟΣΑ στην «Έκθεση Αξιολόγησης Συνθηκών Ανταγωνισμού ΟΟΣΑ: Ελλάδα 2017»²⁰⁴ της κατάργησης της αναφοράς στα πρακτορεία διανομής Τύπου ως μόνα αρμόδια για τη διανομή των εφημερίδων, ούτως ώστε να μην υπάρχει καμία αμφιβολία ότι η υποχρεωτική προσφυγή στα πρακτορεία διανομής Τύπου για τη διανομή των εφημερίδων έχει πλέον καταργηθεί.
170. Τέλος, το άρθρο 14 του Ν. 4487/2017²⁰⁵ προβλέπει τη σύσταση ηλεκτρονικού Μητρώου περιφερειακού και τοπικού Τύπου στη Γενική Γραμματεία Ενημέρωσης και Επικοινωνίας, στο οποίο θα καταχωρούνται τα στοιχεία των εφημερίδων περιφερειακού και τοπικού Τύπου, ύστερα από αίτηση που θα καταθέτει ο νόμιμος εκπρόσωπος της εφημερίδας. Για να καταχωρηθεί μία εφημερίδα στο Μητρώο θα πρέπει να έχει πωλήσεις τουλάχιστον 350 φύλλων ανά έκδοση (200 φύλλα σε μικρότερους νομούς) και να απασχολεί νομίμως δημοσιογράφους, ασφαλισμένους στον Ενιαίο Φορέα Κοινωνικής Ασφάλισης (ΕΦΚΑ).

ΣΤ.1.5 Πρόσφατες νομοθετικές εξελίξεις στον κλάδο του έντυπου Τύπου

171. Εντός των ετών 2019 και 2020 πραγματοποιήθηκαν ορισμένες παρεμβάσεις νομοθετικού και κανονιστικού χαρακτήρα στον κλάδο του έντυπου Τύπου. Ειδικότερα, με την από 7.6.2019 τροπολογία του Υπουργείου Ψηφιακής Πολιτικής, Τηλεπικοινωνιών και Ενημέρωσης και συγκεκριμένα με το άρθρο εικοστό του Ν. 4618/2018, εισάγονται ρυθμίσεις σε σειρά νομοθετημάτων και, μεταξύ άλλων, εισάγεται νέο άρθρο μετά τη διάταξη του αρ. 18 του ν. 4487/2017 (Α' 116) άρθρο 18Α, με τίτλο «*Παρακώλυση κυκλοφορίας του τύπου*», το οποίο προβλέπει την απαγόρευση της «*καθ' οιονδήποτε τρόπο παρακώλυσης της διανομής του Τύπου από τυπογραφεία, επιχειρήσεις πρακτορείων εφημερίδων και περιοδικών, καθώς και από επιχειρήσεις πώλησης εφημερίδων και περιοδικών*». Ως παρακώλυση ορίζεται ιδίως η μη διανομή όλων των φύλλων του τираζ στα σημεία πώλησης και την απόκρυψη των εφημερίδων και περιοδικών από τις επιχειρήσεις πώλησης. Προβλέπει δε για την με πρόθεση τέλεση του εν λόγω αδικήματος ποινή φυλάκισης τουλάχιστον ενός (1) έτους και χρηματική ποινή πέντε χιλιάδων (5.000) ευρώ έως πενήντα χιλιάδων (50.000) ευρώ, ενώ, σε περίπτωση που η παρακώλυση τελέστηκε από αμέλεια, προβλέπεται ποινή φυλάκισης μέχρι ενός (1) έτους²⁰⁶.

Παρακολούθηση κυκλοφορίας εντύπων» ακυρώθηκε, κατόπιν απόφασης του Ελεγκτικού Συνεδρίου (Στ' Τμήμα, Πράξη 185/2019 της 05.07.2019).

²⁰⁴ Έκθεση Αξιολόγησης Συνθηκών Ανταγωνισμού ΟΟΣΑ: Ελλάδα 2017 –© ΟΟΣΑ 2016, σελ.116 επ.

²⁰⁵ Το οποίο τροποποίησε το άρθρο 2 του Ν.3548/2007. Το άρθρο 2 του Ν.3548/2007 τροποποιήθηκε περαιτέρω με το άρθρο 87 του ν. 4674/2020.

²⁰⁶ Βλ. τροπολογία 2250/211 της 7.6.2019 του Υπουργείου Ψηφιακής Πολιτικής, Τηλεπικοινωνιών και Ενημέρωσης στο σχέδιο νόμου του Υπουργείου Υγείας με τίτλο: «*Κύρωση των επιμέρους συμβάσεων για τα Έργα V και VI της από 06-09-2018 Σύμβασης Δωρεάς μεταξύ του Ιδρύματος "Κοινοφελές Ίδρυμα Σταύρος Σ. Νιάρχος" και του Ελληνικού Δημοσίου για την ενίσχυση και αναβάθμιση των υποδομών στον τομέα της Υγείας*», σύμφωνα με την οποία: μετά τη διάταξη του αρ. 18 του ν. 4487/2017 (Α' 116) προστίθεται άρθρο 18Α ως εξής: «Άρθρο 18^Α Παρακώλυση κυκλοφορίας του Τύπου.

172. Επιπρόσθετα, με το άρθρο 51 του Ν. 4609/2019 «Ρυθμίσεις Μέριμνας Προσωπικού Ενόπλων Δυνάμεων, Στρατολογίας, Στρατιωτικής Δικαιοσύνης και άλλες διατάξεις»²⁰⁷ θεσπίζεται η κατάρτιση προγραμμάτων ενίσχυσης των επιχειρήσεων έκδοσης εφημερίδων πανελληνίας κυκλοφορίας και περιφερειακών και τοπικών εφημερίδων.με κοινές αποφάσεις των Υπουργών Οικονομικών και Ψηφιακής Πολιτικής, Τηλεπικοινωνιών και Ενημέρωσης. Σε εξειδίκευση της διάταξης του άρθρου 51 Ν.4609/2019 εκδόθηκαν εντός του 2019 μια σειρά Κοινών Υπουργικών Αποφάσεων (ΚΥΑ) για τη χορήγηση ενισχύσεων σε εκδοτικές επιχειρήσεις²⁰⁸.
173. Αναλυτικότερα, με κοινή απόφαση των Υπουργών Ψηφιακής Πολιτικής, Τηλεπικοινωνιών και Ενημέρωσης και Οικονομικών χορήγηση ενίσχυσης συνολικού ύψους 16.000.000 ευρώ για τη στήριξη και ανάπτυξη των επιχειρήσεων έκδοσης ημερήσιων και εβδομαδιαίων περιφερειακών και τοπικών εφημερίδων, μέσα από ένα πρόγραμμα διάρκειας τεσσάρων (4) ετών (από το 2019 έως την 31.12.2022). Η υπαγωγή στο πρόγραμμα γίνεται κατόπιν αιτήσεως των ενδιαφερομένων επιχειρήσεων στη Διεύθυνση Εποπτείας Μέσων Ενημέρωσης της Γενικής Γραμματείας Ενημέρωσης και Επικοινωνίας του Υπουργείου Ψηφιακής Πολιτικής, Τηλεπικοινωνιών και Ενημέρωσης. Πέραν των τυπικών προϋποθέσεων (εμπρόθεσμο της αίτησης και καταχώρηση της επιχείρησης στο Μητρώο περιφερειακού και τοπικού Τύπου), ουσιαστική προϋπόθεση υπαγωγής της αιτούσας στο πρόγραμμα είναι να μην έχει οφειλές προς τους εργαζομένους της από εργατικές απαιτήσεις. Το ύψος του ποσού

1. Η καθ' οιονδήποτε τρόπο παρακώλυση της διανομής και πώλησης εντύπων ημερήσιου και περιοδικού τύπου από τυπογραφεία, επιχειρήσεις πρακτορείων εφημερίδων και περιοδικών, καθώς και από επιχειρήσεις πώλησης εφημερίδων και περιοδικών, απαγορεύεται. Ως παρακώλυση νοείται ιδίως: α. η μη διανομή όλων των φύλλων του τираζ των εφημερίδων και περιοδικών σε όλα τα υπάρχοντα σημεία πώλησης και β. η απόκρυψη των εφημερίδων και περιοδικών από τις επιχειρήσεις πώλησης αυτών.

2. Η με πρόθεση παραβίαση της παρ. 1 τιμωρείται με ποινή φυλάκισης τουλάχιστον ενός (1) έτους και χρηματική ποινή πέντε χιλιάδων (5.000) ευρώ έως πενήντα χιλιάδων (50.000) ευρώ.

3. Αν η πράξη της παρ. 1 τελείται από αμέλεια τιμωρείται με ποινή φυλάκισης μέχρι ενός (1) έτους.

4. Σε περίπτωση υποτροπής, ή κατ' επάγγελμα τέλεσης της πράξης της παρ. 1 επιβάλλεται ποινή φυλάκισης τουλάχιστον δύο (2) ετών.».

²⁰⁷ Το άρθρο 51 του Ν. 4609/2019 ορίζει ότι: «Με κοινές αποφάσεις των Υπουργών Οικονομικών και Ψηφιακής Πολιτικής, Τηλεπικοινωνιών και Ενημέρωσης καταρτίζονται προγράμματα ενίσχυσης των επιχειρήσεων έκδοσης εφημερίδων πανελληνίας κυκλοφορίας και περιφερειακών και τοπικών εφημερίδων. Με τις ίδιες αποφάσεις καθορίζονται οι κατηγορίες των επιχειρήσεων που υπάγονται σε έκαστο πρόγραμμα, η διαδικασία, οι όροι και οι προϋποθέσεις υπαγωγής, ελέγχου και λήψης της ενίσχυσης, το ύψος της συνολικής ενίσχυσης, η διάρκεια των προγραμμάτων και κάθε αναγκαία λεπτομέρεια για την υλοποίησή τους. Τα προγράμματα χρηματοδοτούνται από εθνικούς ή/και κοινοτικούς πόρους, όπως ορίζουν οι ανωτέρω αποφάσεις. Αν τα προγράμματα χρηματοδοτούνται από το Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων, οι ανωτέρω κοινές αποφάσεις υπογράφονται και από τον Υπουργό Οικονομίας και Ανάπτυξης».

²⁰⁸ Συγκεκριμένα, εκδόθηκαν οι εξής: ΥΑ 78/2019: «Πρόγραμμα ενίσχυσης επιχειρήσεων έκδοσης ημερήσιων κ εβδομαδιαίων εφημερίδων» (ΦΕΚ Β'1676/14.05.2019), ΥΑ 107/2019: «Πρόγραμμα ενίσχυσης των επιχειρήσεων έκδοσης εφημερίδων πανελληνίας κυκλοφορίας» (ΦΕΚ Β' 2355/18.06.2019), ΥΑ Ε/182/2019: «Τροποποίηση της 107/2019 (ΦΕΚ 2355/τ.Β/18-06-2019) κοινής υπουργικής απόφασης "Πρόγραμμα ενίσχυσης των επιχειρήσεων έκδοσης εφημερίδων πανελληνίας κυκλοφορίας"» (ΦΕΚ Β 3523/19.9.2019), ΥΑ Ε/229/2019 «Τροποποίηση της 107/2019 (Β'2355) κοινής υπουργικής απόφασης "Πρόγραμμα ενίσχυσης των επιχειρήσεων έκδοσης εφημερίδων πανελληνίας κυκλοφορίας"» (ΦΕΚ Β' 3821/15.10.2019), ΥΑ Ε/237/2019: «Τροποποίηση της 107/18.06.2019 κοινής υπουργικής απόφασης (Β 2355) "Πρόγραμμα ενίσχυσης των επιχειρήσεων έκδοσης εφημερίδων πανελληνίας κυκλοφορίας", ως ισχύει μετά την τροποποίησή της με την κοινή υπουργική απόφαση Ε/182/19.9.2019 (Β 3523) και την κοινή υπουργική απόφαση Ε/229/15.10.2019 (Β 3821)» (ΦΕΚ Β'3966/30.10.2019).

της ενίσχυσης κάθε επιχείρησης είναι συνάρτηση του αριθμού των εργαζομένων με σύμβαση εξαρτημένης εργασίας πλήρους απασχόλησης αυτής²⁰⁹.

174. Επίσης, με την κοινή απόφαση των Υπουργών Ψηφιακή Πολιτικής, Τηλεπικοινωνιών και Ενημέρωσης και Οικονομικών, προβλέπεται η χορήγηση για το έτος 2019 προγράμματος ενίσχυσης ύψους 6.000.000 ευρώ για τη στήριξη και ανάπτυξη των επιχειρήσεων έκδοσης εφημερίδων πανελλήνιας κυκλοφορίας, ανεξαρτήτως συχνότητας έκδοσης²¹⁰. Το ύψος του ποσού της ενίσχυσης κάθε επιχείρησης είναι συνάρτηση του αριθμού των εργαζομένων με σύμβαση εξαρτημένης εργασίας πλήρους απασχόλησης αυτής, με ανώτατο όριο τα 200.000 ευρώ. Οι προϋποθέσεις υπαγωγής μιας επιχείρησης στο πρόγραμμα ενίσχυσης είναι οι εξής:

- να έχει κάνει έναρξη δραστηριότητας έκδοσης έντυπων εφημερίδων τουλάχιστον προ 24 μηνών από την υποβολή της αίτησης,
- να μην περιέχει ύλη η οποία αποτελεί αναπαραγωγή (δηλ. αναδημοσίευση χωρίς ουσιαστική συντακτική παρέμβαση και χωρίς αναφορά στην πηγή) του περιεχομένου άλλου εντύπου, εφημερίδας ή περιοδικού,
- η ύλη της να μην θίγει το σεβασμό της ανθρώπινης αξιοπρέπειας και να μην εισάγει η προάγει διακρίσεις,
- η ύλη της να περιλαμβάνει πολιτικές, αθλητικές, πολιτιστικές και οικονομικές ειδήσεις,
- οι αγγελίες και οι διαφημιστικές καταχωρήσεις να μην υπερβαίνουν ποσοστό 30 τοις εκατό της συνολικής ύλης της εφημερίδας,
- ο ιδιοκτήτης, ο εκδότης και ο διευθυντής της εφημερίδας να μην έχει καταδικασθεί με αμετάκλητη δικαστική απόφαση για κακούργημα και σε οποιαδήποτε ποινή για κλοπή, υπεξαίρεση, απειλή, εκβίαση, πλαστογραφία, δωροδοκία, για παραβίαση του νόμου περί πνευματικών δικαιωμάτων, για οποιοδήποτε έγκλημα κατά της γενετήσιας ελευθερίας ή της οικονομικής εκμετάλλευσης της γενετήσιας ζωής, για παράβαση του νόμου περί εργοδοτικών εισφορών, καθώς και σε οποιαδήποτε ποινή για κάθε οικονομικό και ηλεκτρονικό έγκλημα,
- να μην διανέμεται δωρεάν,
- να είναι φορολογικά και ασφαλιστικά ενήμερη,
- να μην έχει οφειλές προς τους εργαζόμενους από εργατικές απαιτήσεις, και
- να πληροί το σύνολο των προϋποθέσεων του Κανονισμού de minimis αριθμ. 1407/2013.

175. Η ανωτέρω ΚΥΑ τροποποιήθηκε με τις ΚΥΑ Ε/182/19.9.2019 (ΦΕΚ Β' 3523/19.9.2019), ΥΑ Ε/229/15.10.2019 (ΦΕΚ Β' 3821/15.10.2019) και ΥΑ Ε/237/ 30.10.2019 (ΦΕΚ Β 3966/30.10.2019). Σύμφωνα με την πιο πρόσφατη τροποποιητική ΚΥΑ Ε/237/ 30.10.2019²¹¹ προβλέπεται, μεταξύ άλλων, αύξηση του προς διάθεση ποσού

²⁰⁹ Βλ. ΚΥΑ 78/2019 (ΦΕΚ Β' 1676/14.05.2019).

²¹⁰ Βλ. ΚΥΑ 107/2019 (ΦΕΚ Β' 2355/18.06.2019).

²¹¹ Η ΚΥΑ Ε/237/ 30.10.2019 ορίζει ότι: « 1. Το προς διάθεση ποσό ενίσχυσης του Προγράμματος ενίσχυσης των επιχειρήσεων έκδοσης εφημερίδων πανελλήνιας κυκλοφορίας αυξάνεται κατά 1.500.000 €. Η συνολική δαπάνη για την υλοποίηση του Προγράμματος ενίσχυσης των επιχειρήσεων έκδοσης

ενίσχυσης του Προγράμματος ενίσχυσης των επιχειρήσεων έκδοσης εφημερίδων πανελλήνιας κυκλοφορίας κατά 1.500.000 €, καθώς και ότι η συνολική δαπάνη για την υλοποίηση του Προγράμματος ενίσχυσης των επιχειρήσεων έκδοσης εφημερίδας πανελλήνιας κυκλοφορίας ανέρχεται στο ποσό των 7.500.000 € και θα καλυφθεί από τον τακτικό προϋπολογισμό.

176. Ωστόσο, σε αυτό το σημείο επισημαίνεται ότι, σύμφωνα με την από 16.12.2019 δήλωση της Κυβέρνησης²¹²: *«το πλαίσιο που θεσπίστηκε με το άρθρο 51 του ν. 4609/2019 και οι Κοινές Υπουργικές Αποφάσεις που το εξειδίκευσαν, οδήγησαν σε μη επιθυμητά αποτελέσματα. Για αυτό, το ισχύον πλαίσιο δεν θα εφαρμοστεί για το 2019 και θα αντικατασταθεί από νέο και θα οικοδομηθεί σε διαφορετική βάση».*
177. Πράγματι, με το άρθρο 86 παρ. 4 του ν. 4674/2020²¹³, καταργήθηκε το άρθρο 51 του ν. 4609/2019, καθώς και οι κατ' εξουσιοδότηση αυτού εκδοθείσες ΚΥΑ υπ' αριθ. 78/06.05.2019 ((ΦΕΚ Β' 1676/2019), και 107/18.8.2019 (ΦΕΚ Β' 2335/2019) και, συνακόλουθα, οι ΥΑ με τις οποίες αυτές είχαν τροποποιηθεί. Σύμφωνα με την παρ. 1 του άρθρου 86 του ν. 4674/2020 σχετικά με την οικονομική στήριξη των επιχειρήσεων έκδοσης εφημερίδων, ορίζεται ότι: *«επιχειρήσεις έκδοσης εφημερίδων μπορούν να χρηματοδοτούνται διαμέσου ειδικά σχεδιασμένων προγραμμάτων, βάσει αντικειμενικών κριτηρίων, εφόσον πληρούν συγκεκριμένες προϋποθέσεις που αφορούν στη δημοσιογραφική ηθική και δεοντολογία και προάγουν την πολυφωνία, τον πλουραλισμό και την ποιότητα στον δημόσιο διάλογο»* και προβλέπεται η σύσταση ειδικής Γνωμοδοτικής Επιτροπής για την υλοποίηση των προγραμμάτων χρηματοδότησης^{214, 215}. Τέλος, με το άρθρο 87 του ν. 4674/2020

εφημερίδας πανελλήνιας κυκλοφορίας ανέρχεται στο ποσό των 7.500.000 € και θα καλυφθεί από τον τακτικό προϋπολογισμό. 2. Παρέχεται η δυνατότητα υποβολής νέων αιτήσεων έως και την 4η Νοεμβρίου 2019. 3. Όσες αιτήσεις υποβλήθηκαν εμπρόθεσμα στο πλαίσιο του Προγράμματος ενίσχυσης των επιχειρήσεων έκδοσης εφημερίδων πανελλήνιας κυκλοφορίας, από την έναρξη αυτού μέχρι και την 18η Οκτωβρίου 2019, δεν απαιτείται να υποβληθούν εκ νέου. 4. Το σύνολο των αιτήσεων που έχουν ήδη υποβληθεί και θα υποβληθούν έως και την 4η Νοεμβρίου 2019, θα εξεταστεί ως προς την πλήρωση των απαιτούμενων νόμιμων προϋποθέσεων, όπως αυτές έχουν διαμορφωθεί και ισχύουν, με βάση με την 107/2019 (ΦΕΚ 2355 Β) κοινή υπουργική απόφαση ως ισχύει μετά την τροποποίησή της με την κοινή υπουργική απόφαση Ε/182/19.9.2019 (ΦΕΚ 3523 Β) και την κοινή υπουργική απόφαση Ε/229/15.10.2019 (ΦΕΚ 3821 Β). 5. Το ποσό ενίσχυσης που λαμβάνει κάθε επιχείρηση που πληροί τις ως άνω προϋποθέσεις υπολογίζεται με βάση το συνολικό ποσό της ενίσχυσης του Προγράμματος ενίσχυσης των επιχειρήσεων έκδοσης εφημερίδων πανελλήνιας κυκλοφορίας, όπως αυτό διαμορφώνεται με την παρούσα».

²¹² Βλ. την από 16.012.2019 δήλωση του Κυβερνητικού Εκπροσώπου κ. Πέτσα: <https://media.gov.gr/o-st-petsas-gia-to-programma-enischysis-efimeridon/>

²¹³ Βλ. Ν. 4674/2020 (ΦΕΚ Α' 53/11.3.2020).

²¹⁴ Βλ. παρ. 2 του άρθρου 86 του ν. ν. 4674/2020. Η Γνωμοδοτική Επιτροπή της παραγράφου 1, με έργο της τη διατύπωση απλής γνώμης για την πλήρωση των προϋποθέσεων υπαγωγής των επιχειρήσεων στα προγράμματα χρηματοδότησης, στη βάση ειδικότερων κριτηρίων που αποσκοπούν στην αξιολόγηση των εντύπων, ιδίως, ως προς την τήρηση της δημοσιογραφικής ηθικής και δεοντολογίας, όπως προσδιορίζονται στους σχετικούς Κώδικες Επαγγελματικής Ηθικής και Δεοντολογίας, θα αποτελείται, κατά περίπτωση, από πέντε (5) έως επτά (7) μέλη, εκπροσώπους ενώσεων συντακτών και ιδιοκτητών εφημερίδων, καθώς και πρόσωπα εγνωσμένου κύρους με εμπειρία στον χώρο των μέσων ενημέρωσης.

²¹⁵ Βλ. παρ. 3 του άρθρου 86 του ν. ν. 4674/2020. Η εν λόγω Γνωμοδοτική Επιτροπή αναμένεται να συγκροτηθεί με ΚΥΑ του Υπουργού Οικονομικών και του Υφυπουργού στον Πρωθυπουργό. Με την ίδια ΚΥΑ πρόκειται να καθοριστούν και οι κατηγορίες των επιχειρήσεων που μπορούν να υπαχθούν στα προγράμματα χρηματοδότησης, οι όροι και οι προϋποθέσεις υπαγωγής, το ύψος της ενίσχυσης, η διάρκεια

τροποποιήθηκαν περαιτέρω οι διατάξεις αναφορικά με το Μητρώο περιφερειακού και τοπικού Τύπου²¹⁶.

ΣΤ.2. ΟΡΙΟΘΕΤΗΣΗ ΣΧΕΤΙΚΗΣ ΑΓΟΡΑΣ²¹⁷

178. Στα προϊόντα αθηναϊκού και πανελλήνιου Τύπου περιλαμβάνονται οι εφημερίδες και τα περιοδικά τα οποία και διανέμονται στο σύνολο της ελληνικής επικράτειας. Διευκρινίζεται ότι τα χαρακτηριστικά των εν λόγω εντύπων (π.χ. περιεχόμενο) καθώς και η πανελλήνια διανομή τους τα καθιστούν διακριτά «προϊόντα» από:
- α) τον τοπικό Τύπο, καθώς ο τελευταίος, αν και αποτελεί ένα πιο άμεσο υποκατάστατο του πανελλαδικού και αθηναϊκού εντύπου Τύπου, εντούτοις εξ ορισμού επικεντρώνεται περισσότερο σε τοπικά (δημοτικά, νομαρχιακά ή περιφερειακά) θέματα, παρά σε εθνικά ή/και διεθνή.
- β) τον ξενόγλωσσο Τύπο, λόγω διαφοράς στη γλώσσα, στη θεματολογία και στο γεγονός ότι εν πολλοίς απευθύνεται σε διαφορετική κατηγορία αναγνωστών. Άλλωστε, η διανομή του ξενόγλωσσου Τύπου δεν υπόκειται στο κανονιστικό πλαίσιο της διανομής του εγχώριου Τύπου, ενώ μέχρι τα μέσα του 2014 διενεργείτο αποκλειστικά από το Ελληνικό Πρακτορείο Διανομής Ξένου Τύπου (εφεξής και ΕΠΔΞΤ²¹⁸).
179. Σημειώνεται ότι σε προηγούμενες αποφάσεις της, η ΕΑ έχει εξετάσει το ενδεχόμενο περαιτέρω διάκρισης του αθηναϊκού και πανελλήνιου Τύπου σε προϊόντα εφημερίδων και περιοδικών, ανάλογα της συχνότητας κυκλοφορίας τους ή/και με βάση το περιεχόμενό τους (πχ πολιτικές εφημερίδες, αθλητικές εφημερίδες κλπ)²¹⁹. Ωστόσο, στα πλαίσια της παρούσας, παρέλκει η εξέταση της περαιτέρω διάκρισης της αγοράς προϊόντων αθηναϊκού/πανελλήνιου Τύπου, δεδομένου ότι στην υπό κρίση υπόθεση ερευνάται η αγορά διανομής των προϊόντων αθηναϊκού/πανελλήνιου Τύπου για τα οποία οι συνθήκες διανομής από την Άργος δεν διαφέρουν.

των προγραμμάτων, ο έλεγχος και οι διοικητικές κυρώσεις, οι οποίες μπορούν να ανέλθουν μέχρι το ύψος του ποσού της ενίσχυσης, καθώς και κάθε άλλο σχετικό θέμα.

²¹⁶ Σύμφωνα με το άρθρο 87 του ν. 4674/2020: «1. Το άρθρο 2 του ν. 3548/2007 (Α' 68) τροποποιείται ως εξής: α) Το πρώτο εδάφιο της παραγράφου 2 αντικαθίσταται ως εξής: «2. Οι περιφερειακές και τοπικές εφημερίδες καταχωρίζονται στο Μητρώο, ύστερα από αίτηση του νόμιμου εκπροσώπου τους προς τη Διεύθυνση Εποπτείας Μέσων Ενημέρωσης της Γενικής Γραμματείας Επικοινωνίας και Ενημέρωσης, κατά το χρονικό διάστημα από 1 έως 31 Μαρτίου κάθε έτους.».

β) Το δεύτερο εδάφιο της παραγράφου 2 διαγράφεται.

γ) Το τελευταίο εδάφιο της παραγράφου 6 αντικαθίσταται ως ακολούθως:

«Η απόφαση κοινοποιείται στην ηλεκτρονική διεύθυνση των αιτούντων και αναρτάται στο Διαδίκτυο.».

δ) Στην παράγραφο 9 προστίθενται εδάφιο ως εξής:

«Επικαιροποιημένος πίνακας των περιφερειακών και τοπικών εφημερίδων που καταχωρίζονται στο Μητρώο, αναρτάται στην ιστοσελίδα της Γενικής Γραμματείας Επικοινωνίας και Ενημέρωσης.».

²¹⁷ Για περαιτέρω λεπτομέρειες βλ. και υπ' αριθ. 39/2019 Γνωμοδότηση ΕΑ.

²¹⁸ Το ΕΠΔΞΤ έκλεισε με αίτηση πτώχευσης τον Μάιο του 2014. Η δραστηριότητα του συνεχίζεται από την εταιρία Milkro Hellas Publisher Services Ltd η οποία σε δημόσια ανακοίνωσή της ανέφερε ότι «Η νομίμως εκπροσωπούμενη εταιρεία, με την επωνυμία «Milkro Hellas Publisher Services Ltd» ανακοινώνει, ότι από την 1η Ιουνίου 2014 έχει ξεκινήσει τη διανομή του ξένου τύπου στην Ελλάδα. Η έδρα της εταιρείας, βρίσκεται στο: 2ο χλμ λεωφ. Παιανίας- Μαρκόπουλου, θέση Νησίτζα, 19400, Κορωπί κοντά στο αεροδρόμιο».

²¹⁹ Βλ. ενδεικτικά υπ' αριθ. 283/IV/2005 Απόφαση ΕΑ, σκ. IV.2.

180. Περαιτέρω, η αγορά διανομής πανελλήνιου και αθηναϊκού έντυπου Τύπου (περιοδικά, εφημερίδες), λειτουργεί σε τρία διακριτά επίπεδα/στάδια, ήτοι (α) σε επίπεδο πρακτορείων διανομής, (β) σε επίπεδο εφημεριδοπωλών/υποδιανομέων και υποπρακτόρων και (γ) σε επίπεδο τελικών σημείων πώλησης²²⁰.
181. Ενόψει των ανωτέρω, η σχετική αγορά προϊόντος της παρούσας είναι αυτή της **διανομής (αθηναϊκού/πανελληνίου)έντυπου τύπου** (περιοδικά, εφημερίδες) (εφεξής και «διανομής έντυπου τύπου»), η οποία λειτουργεί σε τρία επίπεδα/βαθμίδες διανομής: α) σε επίπεδο Πρακτορείου Διανομής (β) σε επίπεδο εφημεριδοπωλών/υποπρακτόρων (γ) σε επίπεδο τελικών σημείων πώλησης.
182. Ως **σχετική γεωγραφική αγορά**, για τους σκοπούς της παρούσας, ανάλογα με το εξεταζόμενο κάθε φορά επίπεδο/στάδιο θεωρείται: α) σε **επίπεδο πρακτορείου**, το σύνολο της Ελληνικής επικράτειας, όπου διανέμονται τα προϊόντα / έντυπα αθηναϊκού/πανελληνίου τύπου όπου η εταιρία Άργος παρέχει τις σχετικές υπηρεσίες υπό επαρκώς ομοιογενείς συνθήκες ανταγωνισμού, β) σε **επίπεδο εφημεριδοπωλών/υποδιανομέων και υποπρακτόρων**, η στενότερη περιοχή στην οποία διανέμουν έντυπα η οποία δύναται να αφορά σε επίπεδο νομού, πόλης ή και ακόμα στενότερα (πχ περιοχή εντός μιας πόλης) ανάλογα με τη γεωγραφική έκταση που καλύπτουν οι εκάστοτε εφημεριδοπώλες/υποδιανομείς²²¹ και γ) σε **επίπεδο τελικών σημείων πώλησης**, ήτοι ως επί το πλείστον περιπτώσεων, η σχετική γεωγραφική αγορά θεωρείται «η περιοχή «ακτίνας δράσης» του[ς], ήτοι η απόσταση την οποία είναι διατεθειμένος ο καταναλωτής να διανύσει με τα πόδια για να προμηθευτεί τα σχετικά προϊόντα και ειδικότερα η «γειτονιά» στην οποία βρίσκεται το εκάστοτε σημείο πώλησης. Αυτές οι τοπικές αγορές μπορούν να οριστούν ως κύκλος με κέντρο το μεμονωμένο σημείο πώλησης και με ακτίνα απόσταση περίπου 0,5 με 1 χλμ»²²².

ΣΤ.3. Η ΔΟΜΗ ΚΑΙ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΗΣ ΑΓΟΡΑΣ

183. Όπως προαναφέρθηκε, η αγορά λειτουργεί σε τρία διακριτά στάδια: α) αυτό του πρακτορείου διανομής, όπου συγκεντρώνεται το σύνολο των προς διανομή προϊόντων αθηναϊκού/πανελληνίου Τύπου, β) αυτό των υποδιανομέων και υποπρακτόρων που συνεργάζονται με το πρακτορείο διανομής για την περαιτέρω διεκπεραίωση της διανομής των προϊόντων Τύπου στα σημεία πώλησης αυτών και γ) αυτό των σημείων πώλησης τα οποία και διαθέτουν τα προϊόντα αθηναϊκού/πανελληνίου Τύπου απευθείας στο αναγνωστικό κοινό²²³. Επισημαίνεται ότι η αγορά λειτουργεί με το σύστημα της παρακαταθήκης²²⁴, το

²²⁰ Τούτο συνάδει με τον ορισμό της εν λόγω αγοράς στη σχετική νομολογία της ΕΑ (Βλ. και απόφαση ΕΑ 519/VI/2011 σκ. 79 επ.).

²²¹ Βλ. και Απόφαση ΕΑ519/VI/2011, σκ. 84. Υπό περιπτώσεις, η γεωγραφική περιοχή δύναται να αφορά σε περισσότερους από ένα νομούς. Για παράδειγμα, σύμφωνα με την υπ' αριθ. πρωτ. 2531/30.03.2020 επιστολή της υποπράκτορα εταιρίας [...], η ίδια δραστηριοποιείται στη διανομή εντύπων στις περιοχές: [...].

²²² Βλ. και απόφαση ΕΑ 519/VI/2011, σκ. 84.

²²³ Για πλήρη και αναλυτική παράθεση της δομής και λειτουργίας της αγοράς, βλ. υπ' αριθ. 39/2019 Γνωμοδότηση ΕΑ.

²²⁴ Ήτοι, οι εκδότες παραδίδουν τα έντυπά τους στο Πρακτορείο προς διανομή και εν συνεχεία το Πρακτορείο τα παραδίδει στους εφημεριδοπώλες/υποδιανομείς και υποπράκτορες, που με τη σειρά τους

οποίο συνεπάγεται αντίστροφη ροή μεταξύ της ροής των προϊόντων και της αξιακής/χρηματικής ροής που προκύπτει από την πώληση αυτών: τα έντυπα παραδίδονται από τις εκδοτικές εταιρίες στο Πρακτορείο διανομής, από το Πρακτορείο διανομής στους υποδιανομείς και υποπράκτορες και από αυτούς στα σημεία πώλησης. Οι πωλήσεις των εντύπων πραγματοποιούνται σε επίπεδο σημείων πώλησης, αυτά παρακρατούν από το σύνολο των πωλήσεων την αμοιβή τους αποδίδοντας το εναπομένον ποσό στους υποδιανομείς και υποπράκτορες και επιστρέφοντας τα μη πωληθέντα έντυπα, αντίστοιχα οι τελευταίοι παρακρατούν την αμοιβή τους αποδίδοντας το εναπομένον ποσό στο Πρακτορείο και επιστρέφοντας σε αυτό τα μη πωληθέντα έντυπα και το Πρακτορείο με τη σειρά του παρακρατεί τη δική του αμοιβή και αποδίδει στην εκάστοτε εκδοτική εταιρία το ποσό που απομένει μετά τις ενδιάμεσες παρακρατήσεις από τις συνολικές πωλήσεις των εντύπων της. Παράλληλα, ανάλογα με τη συμφωνία του με τις εκδοτικές εταιρίες κρατά τα μη πωληθέντα έντυπα στις αποθήκες του για κάποιο διάστημα, ή/και τα παραλαμβάνουν οι εκδοτικές εταιρίες ή μπορεί και να διατεθούν προς πολτοποίηση και ανακύκλωση

ΣΤ.3.1 Το πρακτορείο διανομής

184. Το Πρακτορείο διανομής Τύπου παραλαμβάνει τα έντυπα από τους εκδότες και έχει την ευθύνη της διανομής τους σε όλη την ελληνική επικράτεια καθώς και της είσπραξης των εσόδων και της απόδοσής τους πίσω στους εκδότες, μετά την παρακράτηση των σχετικών προμηθειών. Για τη διανομή των εντύπων το Πρακτορείο συνεργάζεται με υποδιανομείς/εφημεριδοπώλες για τα σημεία πώλησης σε Αθήνα και Πειραιά και με υποπράκτορες για τα σημεία πώλησης στην υπόλοιπη Ελλάδα (εφεξής από κοινού και ως «διανομείς»), χωρίς να αποκλείεται η δυνατότητα η διανομή μέχρι το τελικό σημείο πώλησης να πραγματοποιείται με ίδια μέσα και προσωπικό του Πρακτορείου. Όπως αναλύεται εκτενώς σε επόμενη ενότητα της παρούσας («ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΗΣ ΑΓΟΡΑΣ ΔΙΑΝΟΜΗΣ ΕΝΤΥΠΟΥ ΤΥΠΟΥ»), η Άργος, συνάπτει συμβάσεις συνεργασίας με υποδιανομείς / υποπράκτορες, και η πρακτόρευση των εντύπων αθηναϊκού/πανελληνίου Τύπου γίνεται εν τοις πράγμασι αποκλειστικά μέσω αυτής. Τέλος, υπάρχει η επιλογή της προμήθειας του εντύπου απευθείας από τα γραφεία του εκδότη, πλην όμως η επιλογή αυτή συνεπάγεται οικονομική επιβάρυνση των μεταφορικών και χρονική καθυστέρηση, ιδίως για περιοχές

τα παραδίδουν στα τελικά σημεία πώλησης Τύπου, τα οποία και πραγματοποιούν την (τελική) πώληση προς τους καταναλωτές. Μετά την παρέλευση του χρόνου κυκλοφορίας («ζωής») εκάστου εντύπου, οι υποπράκτορες και υποδιανομείς συλλέγουν από τα σημεία πώλησης Τύπου τα απούλητα έντυπα καθώς και το τίμημα από τις πωλήσεις που έγιναν, μετά την αφαίρεση της αμοιβής του εκάστοτε σημείου πώλησης. Ακολουθώντας, επιστρέφουν στο Πρακτορείο τα έντυπα και το αντίστοιχο τίμημα, αφού προηγουμένως παρακρατήσουν τη συμφωνηθείσα (βάσει της συμβατικής σχέσης που τηρούν με το Πρακτορείο) αμοιβή τους. Εν συνεχεία, στο Πρακτορείο διενεργείται η καταμέτρηση των πωληθέντων και των επιστραφέντων εντύπων και η οριστική πλέον εκκαθάριση και απόδοση των εσόδων από την πώληση εντύπων αφενός μεν προς τους εφημεριδοπώλες/υποδιανομείς και υποπράκτορες, αφετέρου δε προς τις εκδοτικές εταιρείες. Τέλος πραγματοποιούνται τυχόν λοιπές ενέργειες σχετικά με τα απούλητα έντυπα (όπως π.χ. παραλαβή από τις εκδοτικές εταιρείες, αποστολή προς πολτοποίηση, απένθεση συνοδευτικών των εντύπων, όπως επί παραδείγματι DVD και άλλες συναφείς εργασίες). Βλ. σχετικά και αναφορά του πληρεξούσιου δικηγόρου της Άργος κατά την 47^η Συνεδρίαση της ΕΑ, Πρακτικά της 13^{ης} Μαΐου 2021, σελ. 11 («[π]ρώτα απ' όλα να διευκρινίσουμε ότι δεν μιλάμε για μεταπώληση. Διότι τα έντυπα είναι σε παρακαταθήκη, επομένως δεν αγοράζει το σημείο πώλησης για να μεταπωλήσει στον τελικό καταναλωτή. Πρέπει να σκεφτείτε μία αλυσίδα. Η ΑΡΓΟΣ, οι υποδιανομείς και το σημείο πώλησης.....»).

εκτός Αθήνας-Θεσσαλονίκης ενώ οι περιπτώσεις απευθείας συνεργασίας μεταξύ εκδοτικών εταιριών και διανομέων περιορίζεται μόνο για προϊόντα τοπικού τύπου²²⁵.

ΣΤ.3.2. Εφημεριδοπώλες και Υποπράκτορες

185. Κατά τα προαναφερθέντα, για τη διανομή των εντύπων στα σημεία πώλησης, η Άργος συνεργάζεται με ένα δίκτυο εφημεριδοπωλών/υποδιανομέων και υποπρακτόρων, οι οποίοι λαμβάνουν τα έντυπα από την Άργος στις κεντρικές αποθήκες τους και εν συνεχεία τα διανέμουν στα σημεία πώλησης που εξυπηρετούν. [...] ²²⁶. [...] Με βάση τα προσκομισθέντα από την Άργος στοιχεία²²⁷ καθώς και τις διαθέσιμες στην ιστοσελίδα²²⁸ της πληροφορίες, το Πρακτορείο συνεργάζεται σήμερα με [...] υποδιανομείς για τη διανομή εντύπων στην Αττική, [...] υποπράκτορες για τη διανομή εντύπων στη Θεσσαλονίκη και [...] υποπράκτορες για τη διανομή εντύπων στην υπόλοιπη Ελλάδα.

ΣΤ.3.2.1 Εφημεριδοπώλες/Υποδιανομείς

186. Κατά το παρελθόν και τουλάχιστον μέχρι να τεθεί σε ισχύ ο Ν.3919/2011 με τον οποίο άρθηκαν οι περιορισμοί στην άσκηση του επαγγέλματος του εφημεριδοπώλη, στην περιοχή τέως Διοικήσεως Πρωτεύουσας²²⁹ καθώς και τη Θεσσαλονίκη, για τη διανομή του Τύπου η Άργος συνεργάζονταν με εφημεριδοπώλες/υποδιανομείς, φυσικά και νομικά πρόσωπα, καθώς και ενώσεις φυσικών προσώπων, βάσει όρων που καθορίζονται σε μεταξύ τους συμβάσεις και όχι υπό συγκεκριμένα κανονιστικά πλαίσια. [...] οι εφημεριδοπώλες οργανώθηκαν σε «ομάδες», ήτοι μια μορφή επιχείρησης που προσομοιάζει σε κοινοπραξία, ορίζοντας ως επικεφαλής έναν «ομαδάρχη», ο οποίος και λειτουργεί ως αντιπρόσωπος της ομάδας στις συναλλαγές της με την Άργος. [...] ²³⁰. [...] ²³¹.

ΣΤ.3.2.2 Υποπράκτορες

187. Η δραστηριότητα των υποπρακτόρων προσιδιάζει με αυτή των εφημεριδοπωλών/υποδιανομέων, με τη διαφορά ότι συνήθως το μέγεθος ενός υποπρακτορείου είναι μεγαλύτερο και η επιχείρηση πιο οργανωμένη²³². Επιπλέον, όπως αναλύεται στην Ενότητα «ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΗΣ ΑΓΟΡΑΣ ΔΙΑΝΟΜΗΣ ΕΝΤΥΠΟΥ ΤΥΠΟΥ» της παρούσας, σε κάθε μία εκ των γεωγραφικών περιοχών διανομής εντύπων

²²⁵ [...]

²²⁶ [...]

²²⁷ Βλ. υπ' αριθ. πρωτ. 7023/23.11.2018, 2602/01.04.2020 και 7108/04.08.2020 επιστολές της Άργος ΑΕ.

²²⁸ Βλ. <http://www.argoscom.gr/index.php?page=12&area=1>.

²²⁹ Βλ. άρθρο 1 του Α.Ν.44/1936 (ΦΕΚ 379/31.08.1936) σύμφωνα με το οποίο η Περιφέρεια της Διοικήσεως Πρωτεύουσας περιλαμβάνει την περιφέρεια «των πόλεων Αθηνών και Πειραιώς και των εξ αυτών αποσπασθέντων Δήμων Βύρωνος, Καισαριανής, Νέας Ιωνίας, Περιστερίου, Καλλιθέας, Ν. Κοκκινιάς και Αγ. Γεωργίου (Κερατσινίου) και Κοινοτήτων Ν. Φιλαδέλφειας, Νέας Χαλκηδόνας, Νέας Σμύρνης, Ταύρου (Νέων Σφαγείων), Κουκουβαούνων, Καματερού, Καλογρέζας, Υμηττού, Αιγάλεω, Φιλοθέης (Νέας Αλεξανδρείας), Πεντέλης, Αμαρουσίου, Χαλανδρίου, Κηφισσίας, Νέων Λιοσίων, Ηρακλείου, Παλαιού Φαλήρου, Ελληνικού, Κομνηνών, Γλυφάδας, Αγ. Δημητρίου, Αγίας Παρασκευής, Εκάλης, Ζωγράφου, Ηλιουπόλεως, Ψυχικού, Χαϊδαρίου, Μοσχάτου, Αγίων Αναργύρων, Καλαμακίου, Νέας Ερυθραίας, Χολαργού, Περάματος, Κορυδαλλού (Κουτσικαρίου), Αγίου Ιωάννου Ρέντη, και Νέου Φαλήρου».

²³⁰ [...]

²³¹ [...]

²³² Βλ. και υπ' αριθ. 252/ΠΙ/2003 Απόφαση ΕΑ.

δραστηριοποιείται ένας μόνο υποπράκτορας, ενώ ορισμένοι εκ των υποπρακτόρων διατηρούν οι ίδιοι και σημεία πώλησης Τύπου.

ΣΤ.3.3 Σημεία λιανικής πώλησης

188. Τα σημεία λιανικής πώλησης περιλαμβάνουν περίπτερα, καταστήματα ψιλικών, «πάγκους», υποπρακτορεία διανομής έντυπου Τύπου (κυρίως σε μικρές γεωγραφικές περιοχές στην επαρχία, όπως κάποια νησιά²³³) και λοιπά σημεία στα οποία πωλείται Τύπος και καλύπτουν την καθαρά τοπική αγορά. Σημειώνεται πρόσθετα ότι στο πλαίσιο των έκτακτων μέτρων για την αντιμετώπιση της πανδημίας, με την υπ' αριθ. 31927/2020 Υπουργική Απόφαση, έντυπα πωλούνται πλέον και από εμπορικά καταστήματα λιανικής πώλησης τροφίμων, χωρίς να προσδιορίζεται τυχόν ημερομηνία παύσης της δραστηριότητας αυτής²³⁴. Σημειώνεται δε ότι με το Ν. 3919/2011 έπαψε να απαιτείται η προηγούμενη λήψη διοικητικής άδειας για την άσκηση της δραστηριότητας ως σημείο πώλησης Τύπου, η οποία έως τότε χορηγούνταν από την Επιτροπή του άρθρου 3 του ΝΔ 2943/54.
189. [...] ²³⁵, [...] ²³⁶.
190. Σύμφωνα με τα στοιχεία που έχουν συνολικά συλλεχθεί κατά την έρευνα της Υπηρεσίας και όπως έχει καταγραφεί και στην υπ' αριθ. 39/2019 Γνωμοδότηση της ΕΑ²³⁷, διαπιστώνεται τόσο από την Άργος όσο και από τις εκδοτικές εταιρίες²³⁸ συρρίκνωση του αριθμού των τελικών σημείων πώλησης, τα οποία ανέρχονται σήμερα σε 5.318²³⁹ συνολικά, με τη μεγαλύτερη συγκέντρωσή τους στην Αθήνα (2.270 ΣΠ) και Θεσσαλονίκη (572 ΣΠ) καθώς και στην Ανατολική Αττική (284 ΣΠ)²⁴⁰.
191. [...] ^{241,242}. [...] ²⁴³.
192. [...] ²⁴⁴. [...] ²⁴⁵. [...] ²⁴⁶.
193. Αξίζει δε, να αναφερθεί ότι η μείωση των σημείων πώλησης δεν αντιμετωπίζεται αρνητικά από όλες τις εκδοτικές εταιρίες. [...] ²⁴⁷. [...] ²⁴⁸.

²³³ [...]

²³⁴ [...]

²³⁵ [...]

²³⁶ [...]

²³⁷ Βλ. σκ. 91-105.

²³⁸ [...]

²³⁹ [...]

²⁴⁰ Στην υπ' αριθ. πρωτ. 2602/01.04.2020 επιστολή της Άργος παρατίθεται η γεωγραφική κατανομή των εν ενεργεία σημείων πώλησης.

²⁴¹ [...]

²⁴² [...]

²⁴³ [...]

²⁴⁴ [...]

²⁴⁵ [...]

²⁴⁶ [...]

²⁴⁷ [...]

²⁴⁸ [...].

194. [...] ²⁴⁹. [...] ²⁵⁰. [...] ²⁵¹. [...]

ΣΤ.3.3.1 Πώληση εντύπων σε καταστήματα λιανικής πώλησης τροφίμων και μέσω ηλεκτρονικών καταστημάτων

195. Όπως προαναφέρθηκε, με την υπ' αριθ. 31927/2020 Υπουργική Απόφαση, έντυπα πωλούνται πλέον και από εμπορικά καταστήματα λιανικής πώλησης τροφίμων²⁵². Συγκεκριμένα σύμφωνα με την Άργος²⁵³ διανέμεται έντυπος Τύπος σε [...] SuperMarkets, τόσο στην περιοχή της Αττικής όσο και στην υπόλοιπη Ελλάδα²⁵⁴.

196. [...] ²⁵⁵, [...] ²⁵⁶. [...] ²⁵⁷. [...] ²⁵⁸.

197. Όσον αφορά στη διανομή εντύπων σε supermarket, σε έγγραφο που εντοπίστηκε κατά τον επιτόπιο έλεγχο στα γραφεία της Άργος στις 08.05.2020, περιγράφεται η σχετική διαδικασία, η οποία φαίνεται ότι ταυτίζεται με τη διαδικασία τροφοδοσίας λοιπών σημείων πώλησης²⁵⁹.

198. Ως προς δε τους επιμέρους όρους και σημεία που διαμορφώνουν τη σχέση της Άργος καθώς και των συνεργαζόμενων με αυτή υποπρακτόρων και εφημεριδοπωλών/υποδιανομέων με τα τελικά σημεία πώλησης σχετική ανάλυση παρατίθεται στην Ενότητα ΣΤ της παρούσας.

199. Τέλος, από τα συλλεχθέντα στοιχεία κατά τον επιτόπιο έλεγχο στα γραφεία της Άργος στις 08.05.2020, προκύπτει ένα ακόμη «κανάλι» διάθεσης εντύπων, ήτοι μέσω λειτουργίας ηλεκτρονικού καταστήματος (εφεξής και ως «[...]»). [...] ²⁶⁰ [...] ²⁶¹, [...] ²⁶².

200. [...] ²⁶³. [...] ²⁶⁴.

201. [...] ²⁶⁵.

202. [...] ²⁶⁶. [...] ²⁶⁷.

203. Σε κάθε περίπτωση το εν λόγω κανάλι διάθεσης εντύπων στο αναγνωστικό κοινό αφορά προς το παρόν σε έντυπα που δεν αποτελούν προϊόντα τύπου και φέρει διαφορετικά

²⁴⁹ [...]

²⁵⁰ [...]

²⁵¹ [...]

²⁵² Βλ. άρ. 3 της υπ' αριθ. 31927/2020 (ΦΕΚ 945/Β/21-3-2020) ΥΑ. Συναφώς, βλ. σχετικά και ανακοίνωση της Άργος ημερομηνίας 24.03.2020 διαθέσιμη στην ιστοσελίδα της, <http://www.argoscom.gr/> όπου αναφέρεται η πώληση εντύπων από τα supermarket.

²⁵³ [...]

²⁵⁴ [...]

²⁵⁵ [...]

²⁵⁶ [...]

²⁵⁷ [...].

²⁵⁸ [...]

²⁵⁹ [...]

²⁶⁰ [...]

²⁶¹ [...]

²⁶² [...]

²⁶³ [...]

²⁶⁴ [...]

²⁶⁵ [...]

²⁶⁶ [...]

²⁶⁷ [...]

χαρακτηριστικά (πχ ως προς την αμεσότητα πρόσβασης στα έντυπα) από αυτό της διάθεσης εντύπων μέσω φυσικών σημείων πώλησης, στο οποίο και αφορά η παρούσα. Ως εκ τούτου, παρέλκει εν προκειμένω η περαιτέρω διερεύνηση των όρων που διέπουν τη σχέση της Άργος με τα ηλεκτρονικά καταστήματα πώλησης Τύπου.

Z. ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΕΣ ΣΥΝΘΗΚΕΣ ΑΓΟΡΑΣ ΔΙΑΝΟΜΗΣ ΤΥΠΟΥ

Z.1. ΩΡΙΜΟΤΗΤΑ ΑΓΟΡΑΣ – ΣΥΝΘΗΚΕΣ ΖΗΤΗΣΗΣ

204. Όπως έχει αναλυθεί εκτενώς και στην υπ' αριθ. 39/2019 Γνωμοδότηση ΕΑ, η αγορά Τύπου στο σύνολό της παρουσιάζει διαχρονικά πτωτικές τάσεις λόγω του υψηλού βαθμού διείσδυσης της ηλεκτρονικής ενημέρωσης μέσω του διαδικτύου και δευτερευόντως λόγω της εν γένει αρνητικής οικονομικής συγκυρίας²⁶⁸ χωρίς να διαφαίνονται προοπτικές ανάκαμψής της. Δεδομένου ότι η αγορά διανομής έντυπου Τύπου της παρούσας είναι άρρηκτα συνδεδεμένη με την ευρύτερη αγορά Τύπου, εύλογα συνάγεται ότι εξίσου πτωτικά κινείται και η υπό εξέταση αγορά.
205. Η πτωτική πορεία των πωλήσεων έντυπου Τύπου επισημαίνεται και στις απαντήσεις των εκδοτικών επιχειρήσεων αλλά και των λοιπών δραστηριοποιούμενων στον κλάδο μερών²⁶⁹. Συγκεκριμένα, η μεγάλη πλειονότητα των εκδοτικών επιχειρήσεων αναφέρει ότι η πορεία των εντύπων που εκδίδουν, κατά την τελευταία πενταετία, ήταν πτωτική κυρίως (σχεδόν από όλες τις εταιρίες), λόγω της οικονομικής κρίσης και της διείσδυσης των νέων τεχνολογιών και του διαδικτύου στην ενημέρωση του κοινού²⁷⁰. Ορισμένες εξ αυτών, αναφέρουν ως επιπλέον αιτίες την απαξίωση του Τύπου στη συνείδηση των πολιτών, αλλά και την έλλειψη χρηματοδότησης που επικρατεί στην αγορά²⁷¹.
206. Αποτέλεσμα των ανωτέρω αποτελεί και η κατ' επέκταση διαχρονικά πτωτική τάση στη διαφημιστική δαπάνη σε προϊόντα έντυπου Τύπου, ιδίως κατά τα τελευταία δύο έτη. Αυτό επιβεβαιώνεται και από τα σχετικά στοιχεία που αποστέλλει στην Υπηρεσία η εταιρία Media Services ΑΕ κατ' εφαρμογή του άρ. 4 του Ν. 3592/2007, όπου η διαφημιστική δαπάνη σε προϊόντα Τύπου μειώθηκε κατά την περίοδο 2014-30.09.2020 κατά 76%. Το αντίστοιχο ποσοστό για το διάστημα των ετών 2014-2019 διαμορφώνεται σε 51%.
207. Εν γένει οι εκδοτικές εταιρίες υποστηρίζουν ότι υπάρχει ευθεία σχέση μεταξύ των πωληθέντων εντύπων και της εισπραχθείσας από αυτές διαφημιστικής δαπάνης για προβολή διαφημίσεων στα έντυπά τους. Ως εκ τούτου, η πτωτική πορεία των πωλήσεων των εντύπων εκτιμάται ότι επιφέρει αντίστοιχα πτώση στη σχετική διαφημιστική δαπάνη^{272,273}. Η μείωση

²⁶⁸ Μάλιστα, εκτιμάται ότι από το 2009 έως και τα τέλη του 2019, η πτώση της αγοράς διαμορφώνεται σε 80% σε όρους αξίας πωλήσεων, σε 75% σε όρους πωληθέντων φύλλων εφημερίδων και 79% σε όρους πωληθέντων τευχών περιοδικών (Βλ. και υπ' αριθ. 39/2019 Γνωμοδότηση ΕΑ, σκ. 116).

²⁶⁹ Ήτοι η [...].

²⁷⁰ Βλ. και σκ. 128-132 της υπ' αριθ. 39/2019 Γνωμοδότησης της ΕΑ όπου παρατίθενται οι θέσεις των εταιριών.

²⁷¹ Ο. π. βλ. και . σκ. 128-132 της υπ' αριθ. 39/2019 Γνωμοδότησης της ΕΑ.

²⁷² Βλ. και σκ. 133 επ. της υπ' αριθ. 39/2019 Γνωμοδότησης της ΕΑ.

²⁷³ Από τα πλέον πρόσφατα στοιχεία του φακέλου της υπόθεσης (2107-2018), βάσει εσόδων των εταιριών που προέρχονται από α) πωλήσεις εντύπων και β) εισπραχθείσες διαφημίσεις, προκύπτει ότι το ποσοστό

των πωλήσεων εντύπων επέφερε και πτώση στα έσοδα των εκδοτικών εταιριών από διαφημίσεις που προβάλλονται στα έντυπά τους²⁷⁴. Ωστόσο, αυτή η πτώση στα έσοδα από διαφημίσεις σημειώνεται μόνο για τις εκδοτικές εταιρίες που δεν τηρούν ιστοσελίδα ενημερωτικού χαρακτήρα²⁷⁵. Το γεγονός αυτό ενδεχομένως υποδεικνύει και συνάδει με την προαναφερθείσα στροφή της ζήτησης σε ηλεκτρονικά μέσα ενημέρωσης.

Z.2. ΜΕΡΙΔΙΟ ΑΓΟΡΑΣ ΑΡΓΟΣ

208. Δεδομένου ότι, όπως προαναφέρθηκε, από τον Αύγουστο του 2017 το πρακτορείο διανομής ΕΥΡΩΠΗ Α.Ε. διέκοψε τη λειτουργία του, το μερίδιο αγοράς της Άργος στην αγορά της διανομής εντύπων ανέρχεται στο 100% (μονοπώλιο).

Z.3. ΕΜΠΟΔΙΑ ΕΙΣΟΔΟΥ- ΔΥΝΗΤΙΚΟΣ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΜΟΣ – ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΟΣ ΤΡΟΠΟΣ ΔΙΑΝΟΜΗΣ ΤΩΝ ΕΝΤΥΠΩΝ

209. Όσον αφορά στη λειτουργία πρακτορείων διανομής Τύπου, στο πλαίσιο του ισχύοντος νομικού πλαισίου και με την εφαρμογή του Ν.3919/2011 έχουν αρθεί οι περιορισμοί που αφορούσαν στη λήψη προηγούμενης διοικητικής άδειας για την έναρξη της εν λόγω δραστηριότητας και πλέον απαιτείται πλέον μόνο σχετική αναγγελία στη Διεύθυνση Εποπτείας Εντύπων και Επαγγελματικών Οργανώσεων της Γενικής Γραμματείας Μέσων Ενημέρωσης^{276,277}. Επιπρόσθετα, με την εφαρμογή ισχύος του Ν.4093/2012 καταργήθηκε η υποχρέωση των πρακτορείων διανομής να διακινούν τα εκτός έδρας τους εκδιδόμενα έντυπα μόνο μέσω των υποπρακτορείων του τόπου έκδοσής τους, επομένως δύνανται να τα διανέμουν με ίδια μέσα. Συνεπώς δεν υφίστανται σήμερα νομικά εμπόδια εισόδου στην αγορά της διανομής εντύπων.

των συνολικών εσόδων που αφορά σε έσοδα από εισπραχθείσες διαφημίσεις δεν είναι σε όλες το ίδιο ή έστω συναφές μέγεθος. Για παράδειγμα, σε κάποιες εκδοτικές το σχετικό ποσοστό περιορίζεται σε λιγότερο από το 5% του κύκλου εργασιών (ή είναι ακόμα και μηδενικό), για άλλες εκδοτικές το σχετικό μέγεθος αφορά στο 20-30% ενώ για αυτές που δραστηριοποιούνται αφενός σε έκδοση διαφόρων εντύπων ή/και τηρούν ιστοσελίδα το αντίστοιχο μέγεθος διαμορφώνεται γύρω στο 45-55% ή και ακόμα υψηλότερα (βλ. σκ. 133 επ. της υπ' αριθ. 39/2019 Γνωμοδότησης της ΕΑ).

²⁷⁴ Ο.π. βλ. σκ. 133 επ. της υπ' αριθ. 39/2019 Γνωμοδότησης της ΕΑ.

²⁷⁵ Ειδικότερα, από τα στοιχεία που παρέθεσαν οι εκδοτικές εταιρίες προκύπτει ότι για όσες δραστηριοποιούνται και σε λοιπά μέσα ενημέρωσης, όπως λειτουργία ενημερωτικών ιστοσελίδων, όχι μόνο δεν μειώθηκαν τα έσοδα από διαφημίσεις αλλά σημείωσαν και αύξηση (βλ. και σκ. 133 επ. της υπ' αριθ. 39/2019 Γνωμοδότησης ΕΑ).

²⁷⁶ Βλ. άρ. 3 παρ. 1 του Ν. 3919/2011 καθώς και παρ. ΙΔ3 του Ν. 4093/2012 περί «Πρακτορείων Εφημερίδων και Περιοδικών» σύμφωνα με την οποία «[κ]άθε ενδιαφερόμενος, φυσικό ή νομικό πρόσωπο, μπορεί να προβεί στην ίδρυση και λειτουργία Πρακτορείου Εφημερίδων και Περιοδικών, εφόσον υποβάλει στη Διεύθυνση Εποπτείας Εντύπων και Επαγγελματικών Οργανώσεων της Γενικής Γραμματείας Μέσων Ενημέρωσης αναγγελία έναρξης άσκησης της εν λόγω δραστηριότητας, σύμφωνα με τη διάταξη της παραγράφου 1 του άρθρου 3 του Ν. 3919/2011».

²⁷⁷ Σύμφωνα δε με την ΥΑ 24206/19.11.2012 με την οποία καθορίζονται τα δικαιολογητικά που συνοδεύουν την αναγγελία ίδρυσης και λειτουργίας πρακτορείου διανομής τύπου, η αρμόδια Διεύθυνση Εποπτείας Εντύπων και Επαγγελματικών Οργανώσεων, μετά από έλεγχο πληρότητας της αναγγελίας, χορηγεί αθημερόν τη Βεβαίωση Αναγγελίας και μέσα σε διάστημα που δεν μπορεί να ξεπερνά τους τρεις μήνες από την υποβολή της αναγγελίας, ολοκληρώνει τον έλεγχο και επιβεβαίωση των δικαιολογητικών, ενώ μετά την παρέλευση του ως άνω διαστήματος η εν λόγω δραστηριότητα ασκείται ελεύθερα χωρίς άλλη ειδοποίηση ή ενέργεια από το ενδιαφερόμενο μέρος.

210. Ωστόσο, όπως έχει διαπιστωθεί στην υπ' αριθ. 39/2019 Γνωμοδότηση της ΕΑ, παρά την απουσία νομικών εμποδίων εισόδου στην αγορά διανομής Τύπου, η ύπαρξη σημαντικών πραγματικών εμποδίων εισόδου που σχετίζονται κυρίως με υψηλό κόστος αρχικής επένδυσης (πχ για εγκαταστάσεις, αποθήκες, στόλο μεταφορών, πληροφοριακά συστήματα κλπ) σε σχέση με τα αναμενόμενα κέρδη, καθιστούν μη πιθανή την είσοδο νέας εταιρίας στην αγορά της διανομής Τύπου σε μεσοπρόθεσμο τουλάχιστον ορίζοντα. Αυτό προκύπτει και από τις θέσεις των δραστηριοποιούμενων στην ευρύτερη αγορά Τύπου μερών²⁷⁸.

Η. ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΗΣ ΑΓΟΡΑΣ ΔΙΑΝΟΜΗΣ ΕΝΤΥΠΟΥ ΤΥΠΟΥ

Η.1 Η ΑΡΓΟΣ ΩΣ ΤΟ ΜΟΝΑΔΙΚΟ ΠΡΑΚΤΟΡΕΙΟ ΔΙΑΝΟΜΗΣ ΕΝΤΥΠΟΥ ΤΥΠΟΥ

211. [...]

Η.1.1 Η άποψη των εκδοτικών εταιριών²⁷⁹ και των φορέων της αγοράς

212. [...]

213. [...]

Η.1.2 Η άποψη της Baker Tilly

214. [...] την Ευρώπη ΑΕ, η Άργος διατήρησε αρχικά την τιμολογιακή πολιτική και τους εμπορικούς [...] ^{280,281}.

215. [...]

[...] ²⁸², [...]

[...] ²⁸³.

Η.2 ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΤΗΣ ΑΡΓΟΣ - Η ΣΧΕΣΗ ΤΗΣ ΜΕ ΤΙΣ ΕΚΔΟΤΙΚΕΣ ΕΤΑΙΡΙΕΣ

216. [...] ²⁸⁴.

Η.2.1. Τιμολόγηση υπηρεσιών πρακτόρευσης και διανομής προς τους εκδότες

ΣΤ.2.1.1 Τιμολογιακή πολιτική της Άργος προς τους εκδότες μέχρι και το Δεκέμβριο 2019

217. Όπως έχει προκύψει από την έρευνα της Υπηρεσίας, η μέχρι πρότινος, ήτοι μέχρι και το Δεκέμβριο 2019, ισχύσασα τιμολογιακή πολιτική του Πρακτορείου προς τους εκδότες, απέρρευε από συνοπτικούς καταλόγους της Άργος στους οποίους περιλαμβάνονται οι χρεώσεις προς κάθε κατηγορία εντύπου (πχ καθημερινές εφημερίδες, εβδομαδιαία περιοδικά,

²⁷⁸ Βλ. και υπ' αριθ. 39/2019 Γνωμοδότηση ΕΑ.

²⁷⁹ [...]

²⁸⁰ [...]

²⁸¹ [...]

²⁸² [...]

²⁸³ [...]

²⁸⁴ [...]

κλπ) και πελάτη/εκδότη (π.χ. μεγάλος-μικρός, κλπ), αφορούν δηλαδή ποσοστά προμήθειας επί της τιμής πώλησης του εντύπου²⁸⁵.

218. Τουλάχιστον από τον Αύγουστο 2017 και εξής, οπότε η Άργος κατέστη μονοπώλιο στη διανομή τύπου, το Πρακτορείο φαίνεται να εφαρμόζει κατά ενιαίο τρόπο την εν λόγω τιμολογιακή πολιτική του. Ειδικότερα, παρατηρείται ότι ανεξάρτητα της σχέσης της εκδοτικής εταιρίας με το Πρακτορείο (ήτοι, ανεξάρτητα του εάν αποτελεί μέτοχό του ή όχι), οι εμπορικοί όροι και οι αντίστοιχες χρεώσεις που εφαρμόζει η Άργος διαμορφώνονται βάσει της κατηγορίας του εντύπου, της συχνότητας κυκλοφορίας του και του μεγέθους/πλήθους του τιράζ και των πωλήσεων αυτού²⁸⁶.

ΣΤ.2.1.2 Νέα τιμολογιακή πολιτική της Άργος προς τους εκδότες στα πλαίσια της νέας εμπορικής πολιτικής της, εφαρμοστέας από τον Ιανουάριο 2020 (ΝΕΠ 2019)

219. Όπως αναφέρθηκε και στην νότητα «ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΑΥΤΕΠΑΓΓΕΛΤΗ ΕΡΕΥΝΑ ΣΤΗΝ ΑΓΟΡΑ ΔΙΑΝΟΜΗΣ ΕΝΤΥΠΟΥ ΤΥΠΟΥ» της παρούσας, η Άργος επρόκειτο να εφαρμόσει νέα εμπορική πολιτική από τον Οκτώβριο του 2018 (εφεξής και «ΝΕΠ 2018»). Με την παρέμβαση της ΕΑ και τη λήψη ασφαλιστικών μέτρων, η Άργος κλήθηκε να προβεί σε διαπραγματεύσεις με το σύνολο των εκδοτικών εταιριών επί της τροποποίησης και εφαρμογής νέας εμπορικής πολιτικής της, λαμβανομένου υπόψη, πέραν της έκθεσης της Baker Tilly, και του δημοσίου συμφέροντος το οποίο συνίσταται στη διασφάλιση της βιωσιμότητας τόσο της Άργος όσο και των εκδοτικών εταιριών. Ο σχεδιασμός της νεότερης αυτής εμπορικής πολιτικής ολοκληρώθηκε εντός του 2019 και εν τέλει εφαρμόζεται από τον Ιανουάριο 2020 για την πλειονότητα των εκδοτών (εφεξής και «ΝΕΠ 2019»). Στο πλαίσιο αυτό, από το Σεπτέμβριο 2019²⁸⁷ η Άργος προέβη σε σταδιακή αποστολή στο σύνολο των εκδοτικών εταιριών πρότασης νέας εμπορικής πολιτικής. Σημειώνεται ότι η δομή της ΝΕΠ 2019 είναι παρεμφερής με της ΝΕΠ 2018, προβλέπεται ετήσια διάρκεια ισχύος μέχρι τις 31.12.2020²⁸⁸, ενώ οι όποιες μεταξύ τους διαφορές αφορούν σε κάποιες επιμέρους χρεώσεις και απαλοιφή ή αναδιατύπωση λοιπών όρων, άσχετων με ποσοτικά μεγέθη²⁸⁹.

220. [...] ^{290,291}.

221. [...] ²⁹² [...] ²⁹³. [...] ²⁹⁴.

222. [...] ^{295,296}.

²⁸⁵ [...]

²⁸⁶ [...]

²⁸⁷ [...]

²⁸⁸ [...]

²⁸⁹ [...]

²⁹⁰ [...]

²⁹¹ [...]

²⁹² [...]

²⁹³ [...]

²⁹⁴ [...]

²⁹⁵ [...]

²⁹⁶ [...]

223. [...] ²⁹⁷. [...] ²⁹⁸.
 224. [...] ²⁹⁹. [...] ³⁰⁰.
 225. [...] ³⁰¹.
 226. [...] ^{302,303}. [...] ³⁰⁴. [...] ³⁰⁵.
 227. [...] ³⁰⁶.

ΣΤ.2.1.2.1 Όροι τιμολόγησης της ΝΕΠ 2019

228. [...].

ΣΤ.2.1.2.1.1 Τιμολόγηση Υπηρεσιών Πρακτόρευσης

229. [...] ³⁰⁷.
 230. [...] ³⁰⁸ [...] ³⁰⁹: [...]

[...]

231. [...] ³¹⁰.
 232. [...] ^[311] [...] ³¹². [...] ³¹³ [...].

ΣΤ.2.1.2.1.2 Τιμολόγηση Υπηρεσιών Διακίνησης

233. [...]
 234. [...] ³¹⁴. [...] ³¹⁵. [...]

Πίνακας 7. Τιμολόγηση ευρείας και επιλεκτικής διεκπεραίωσης της Άργος στα πλαίσια της ΝΕΠ 2019 (ποσά σε €)

Ευρεία διεκπεραίωση	Επιλεκτική Διεκπεραίωση
[...]	[...]

[...]

- 297 [...]
 298 [...]
 299 [...]
 300 [...]
 301 [...]
 302 [...]
 303 [...]
 304 [...]
 305 [...]
 306 [...]
 307 [...]
 308 [...]
 309 [...]
 310 [...]
 311 [...]
 312 [...]
 313 [...]
 314 [...]
 315 [...]

235. [...] ³¹⁶, [...] ³¹⁷.
236. [...] ^[318] [...] ³¹⁹.
237. [...] ³²⁰. [...] ³²¹. [...] ³²².
238. [...] ³²³.
239. [...] ³²⁴. [...]
240. [...] ³²⁵. [...] ³²⁶ [...] ³²⁷.
241. [...] ³²⁸» [...] ³²⁹ [...] ³³⁰. [...] ³³¹.
242. [...] ³³².
243. [...] ^{333,334,335}.
244. [...] ³³⁶. [...]
245. [...] ³³⁷.

ΣΤ.2.1.3 Σύγκριση της ΝΕΠ 2019 με τη μέχρι πρότινος ισχύουσα εμπορική πολιτική

ΣΤ.2.1.3.1 Σύγκριση επί των ποσοτικών μεγεθών (χρεώσεις υπηρεσιών)

246. [...]

Πίνακας 8. Χρεώσεις ανά υπηρεσία παλαιάς και νέας τιμολογιακής πολιτικής της Άργος προς τις εκδοτικές εταιρίες

	Προμήθεια Πρακτόρευσης (ΜΟ)	Μεταφορά και επιστροφή Αθήνα	Μεταφορά και επιστροφή Επαρχία	Διεκπεραίωση Επιστροφών	Διεκπεραίωση Αποστολών
Παλαιά Εμπορική Πολιτική	[...] % ³³⁸	-*	[...]/φύλλο	-*	-*

- ³¹⁶ [...]
- ³¹⁷ [...]
- ³¹⁸ [...]
- ³¹⁹ [...]
- ³²⁰ [...]
- ³²¹ [...]
- ³²² [...]
- ³²³ [...]
- ³²⁴ [...]
- ³²⁵ [...]
- ³²⁶ [...]
- ³²⁷ [...]
- ³²⁸ [...]
- ³²⁹ [...]
- ³³⁰ [...]
- ³³¹ [...]
- ³³² [...]
- ³³³ [...]
- ³³⁴ [...]
- ³³⁵ [...]
- ³³⁶ [...]
- ³³⁷ [...]
- ³³⁸ [...]

	Προμήθεια Πρακτόρευσης (ΜΟ)	Μεταφορά και επιστροφή Αθήνα	Μεταφορά και επιστροφή Επαρχία	Διεκπεραίωση Επιστροφών	Διεκπεραίωση Αποστολών	
ΝΕΠ 2019**	[...] % ³³⁹	€[...]/κιλό ³⁴⁰	€[...]/κιλό ³⁴¹	€[...]/τεμ. ³⁴²	Ευρεία: €[...]/τεμ.	Επιλεκτική: €[...]/τεμ

Επεξηγήσεις:* [...]

Πηγή: [...]

247. [...] ^{343,344} [...] ³⁴⁵. [...] ³⁴⁶.

ΣΤ.2.1.3.2 Λοιπά σημεία εμπορικής πολιτικής πέραν των χρεώσεων: πληρωμές εκδοτικών εταιριών, προκαταβολές έναντι πωλήσεων επαρχίας και όροι πίστωσης

248. [...] ³⁴⁷ [...] ³⁴⁸.

249. [...]

Πίνακας 9. Ποσοστό χορήγησης προκαταβολών επί πωλήσεων επαρχίας στο πλαίσιο της παλαιάς εμπορικής πολιτικής έναντι της ΝΕΠ 2019

	Μ.Ο. ποσοστού Προκαταβολής Πωλήσεων Επαρχίας ³⁴⁹
Παλαιά Εμπορική Πολιτική	[...]
ΝΕΠ 2019	[...]
Διαφορά	[...]
% Μείωσης	[...]

250. [...] ³⁵⁰

[...]

251. [...] ³⁵¹, [...] ³⁵². [...].

252. [...] ³⁵³.

³³⁹ [...]

³⁴⁰ [...]

³⁴¹ [...]

³⁴² [...]

³⁴³ [...]

³⁴⁴ [...]

³⁴⁵ [...]

³⁴⁶ [...]

³⁴⁷ [...]

³⁴⁸ [...]

³⁴⁹ [...]

³⁵⁰ [...]

³⁵¹ [...]

³⁵² [...]

³⁵³ [...]

ΣΤ.2.1.3.3. Πρόσθετοι νέοι όροι συνεργασίας στο πλαίσιο της ΝΕΠ 2019

253. [...]
254. [...] ³⁵⁴.
255. [...] ³⁵⁵.
256. [...] ³⁵⁶.
257. [...] ³⁵⁷.

ΣΤ.2.1.3.4. Υποχρεώσεις της Άργος στο πλαίσιο της ΝΕΠ 2019

258. [...].
259. [...] ³⁵⁸ [...] ³⁵⁹.
260. [...] ³⁶⁰.
261. [...] ³⁶¹ [...] ³⁶² [...] ³⁶³ [...] ³⁶⁴. [...].

ΣΤ.2.1.3.5 Συμπέρασμα

262. [...]
263. [...]

Η.2.2 Τα συμπεράσματα των εκθέσεων της Baker Tilly επί της οικονομικής θέσης της Άργος

264. [...] ³⁶⁵.
265. [...] ³⁶⁶ [...] ³⁶⁷.
266. [...]

³⁵⁴ [...]
³⁵⁵ [...]
³⁵⁶ [...]
³⁵⁷ [...]
³⁵⁸ [...].
³⁵⁹ [...]
³⁶⁰ [...]
³⁶¹ [...]
³⁶² [...]
³⁶³ [...]
³⁶⁴ [...]
³⁶⁵ [...]
³⁶⁶ [...]
³⁶⁷ [...]

H.2.2.1 Τα ευρήματα της Baker Tilly επί της τρέχουσας οικονομικής θέσης, της ισχύουσας εμπορικής πολιτικής και της νέας εμπορικής πολιτικής της Άργος

267. [...] ³⁶⁸, [...] ³⁶⁹, [...] ³⁷⁰. [...] ³⁷¹.
268. [...] ³⁷².
269. [...] ^{373,374}.
270. [...] ³⁷⁵. [...] ³⁷⁶.
271. [...] ³⁷⁷, [...] ³⁷⁸. [...] ³⁷⁹.
272. [...] ³⁸⁰, [...] ³⁸¹.
273. [...] ³⁸². [...] ³⁸³.
274. [...] ³⁸⁴ [...] ³⁸⁵ [...] ³⁸⁶. [...] ³⁸⁷. [...] ³⁸⁸. [...] ³⁸⁹ [...]
275. [...] ³⁹⁰ [...]
276. [...] ³⁹¹: [...]

H.2.2.2 Εκτιμήσεις των εκδοτικών εταιριών για την οικονομική επιβάρυνσή τους συνεπεία της ΝΕΠ 2019

277. [...] ³⁹² [...] ³⁹³. [...]

³⁶⁸ [...]

³⁶⁹ [...]

³⁷⁰ [...]

³⁷¹ [...]

³⁷² [...]

³⁷³ [...]

³⁷⁴ [...]

³⁷⁵ [...]

³⁷⁶ [...]

³⁷⁷ [...]

³⁷⁸ [...]

³⁷⁹ [...]

³⁸⁰ [...]

³⁸¹ [...]

³⁸² [...]

³⁸³ [...]

³⁸⁴ [...]

³⁸⁵ [...]

³⁸⁶ [...]

³⁸⁷ [...]

³⁸⁸ [...]

³⁸⁹ [...]

³⁹⁰ [...]

³⁹¹ [...]

³⁹² [...]

³⁹³ [...]

Η.2.2.2.1 Η άποψη των εκδοτικών εταιριών που δεν αποδέχτηκαν τους όρους της ΝΕΠ 2019 μέχρι και το Μάιο 2020

278. [...] ³⁹⁴ [...] ³⁹⁵. [...].
279. [...] ³⁹⁶, [...] ³⁹⁷. [...] ³⁹⁸. [...].
280. [...] ³⁹⁹, [...] ⁴⁰⁰. [...]
281. [...] ^[401] [...] ^{402, 403}. [...] ⁴⁰⁴. [...] ⁴⁰⁵ [...]
282. [...] ⁴⁰⁶.
283. [...] ⁴⁰⁷, [...].
284. [...]
285. [...] ^[408] [...]
286. [...] ⁴⁰⁹. [...] ⁴¹⁰ [...]
287. [...] ⁴¹¹ [...]
288. [...] ⁴¹² [...] ⁴¹³, [...] ^{414, 415}.
289. [...] ⁴¹⁶, [...] ⁴¹⁷. [...] ⁴¹⁸ [...]
290. [...] ⁴¹⁹.

³⁹⁴ [...]
³⁹⁵ [...]
³⁹⁶ [...]
³⁹⁷ [...]
³⁹⁸ [...]
³⁹⁹ [...]
⁴⁰⁰ [...]
⁴⁰¹ [...]
⁴⁰² [...]
⁴⁰³ [...]
⁴⁰⁴ Βλ. [...]
⁴⁰⁵ [...]
⁴⁰⁶ [...]
⁴⁰⁷ [...]
⁴⁰⁸ [...]
⁴⁰⁹ [...]
⁴¹⁰ [...]
⁴¹¹ [...]
⁴¹² [...]
⁴¹³ [...]
⁴¹⁴ [...]
⁴¹⁵ [...]
⁴¹⁶ [...]
⁴¹⁷ [...]
⁴¹⁸ [...]
⁴¹⁹ [...]

Η.2.2.2.2 Η άποψη των εκδοτικών εταιριών που αποδέχτηκαν τους όρους της ΝΕΠ 2019 μέχρι και το Μάιο 2020

291. [...] ⁴²⁰ [...] ⁴²¹ .
292. [...] ⁴²² [...] ⁴²³ . [...] ⁴²⁴ . [...] ⁴²⁵ .
293. [...] ⁴²⁶ , [...] ⁴²⁷ , [...] ⁴²⁸ .
294. [...] ⁴²⁹ , [...] ⁴³⁰ .
295. [...] ⁴³¹ , [...] ⁴³² , [...] ⁴³³ [...] ⁴³⁴ . [...] ⁴³⁵ .
296. [...] ⁴³⁶ .
297. [...] ⁴³⁷ . [...] ^{438,439} . [...] ⁴⁴⁰ . [...] ⁴⁴¹ .
298. [...] ⁴⁴² [...] ⁴⁴³ .
299. [...] ⁴⁴⁴ , [...] ⁴⁴⁵ [...] ⁴⁴⁶ . [...] ⁴⁴⁷ [...]
300. [...] ⁴⁴⁸ [...] ⁴⁴⁹ [...] ⁴⁵⁰ . [...] ⁴⁵¹ . [...] ⁴⁵² .

420 [...]

421 [...]

422 [...]

423 [...]

424 [...]

425 [...]

426 [...]

427 [...]

428 [...]

429 [...]

430 [...]

431 [...]

432 [...]

433 [...]

434 [...]

435 [...]

436 [...]

437 [...]

438 [...]

439 [...]

440 [...]

441 [...]

442 [...]

443 [...]

444 [...]

445 [...]

446 [...]

447 [...]

448 [...]

449 [...]

450 [...]

451 [...]

452 [...]

301. [...] ⁴⁵³. [...] ⁴⁵⁴. [...] ⁴⁵⁵.
302. [...] ⁴⁵⁶. [...] ⁴⁵⁷ [...]
303. [...] ⁴⁵⁸. [...] ⁴⁵⁹. [...] ⁴⁶⁰. [...] ⁴⁶¹, [...].
304. [...] ⁴⁶². [...] ⁴⁶³.
305. [...] ⁴⁶⁴. [...] ⁴⁶⁵.
306. [...] ^[466]. [...] ⁴⁶⁷.
307. [...] ⁴⁶⁸. [...] ⁴⁶⁹, [...] ⁴⁷⁰ [...]
308. [...] ⁴⁷¹, [...] ⁴⁷², [...] ⁴⁷³.
309. [...].

H.2.2.2.3 Ευρήματα επιτόπιου ελέγχου

310. [...] ⁴⁷⁴.
311. [...] ⁴⁷⁵. [...]
312. [...] ⁴⁷⁶, [...] ⁴⁷⁷.

H.2.2.3. Η άποψη των διανομέων της Άργος επί της ΝΕΠ 2019

313. [...] ⁴⁷⁸ [...] ⁴⁷⁹. [...]

⁴⁵³ [...]
⁴⁵⁴ [...]
⁴⁵⁵ [...]
⁴⁵⁶ [...]
⁴⁵⁷ [...]
⁴⁵⁸ [...]
⁴⁵⁹ [...]
⁴⁶⁰ [...]
⁴⁶¹ [...]
⁴⁶² [...]
⁴⁶³ [...]
⁴⁶⁴ [...]
⁴⁶⁵ [...]
⁴⁶⁶ [...]
⁴⁶⁷ [...]
⁴⁶⁸ [...]
⁴⁶⁹ [...]
⁴⁷⁰ [...]
⁴⁷¹ [...]
⁴⁷² [...]
⁴⁷³ [...]
⁴⁷⁴ [...]
⁴⁷⁵ [...]
⁴⁷⁶ [...]
⁴⁷⁷ [...]
⁴⁷⁸ [...]
⁴⁷⁹ [...]

314. [...] ⁴⁸⁰, [...] ⁴⁸¹ [...] ⁴⁸² [...] ⁴⁸³.

315. [...] ⁴⁸⁴. [...] ⁴⁸⁵.

316. [...] ⁴⁸⁶ [...] ⁴⁸⁷.

317. [...] ⁴⁸⁸ [...] ⁴⁸⁹.

Η.3 Η ΣΧΕΣΗ ΤΗΣ ΑΡΓΟΣ ΜΕ ΤΟΥΣ ΥΠΟΠΡΑΚΤΟΡΕΣ - ΥΠΟΔΙΑΝΟΜΕΙΣ ΚΑΙ ΤΑ ΤΕΛΙΚΑ ΣΗΜΕΙΑ ΠΩΛΗΣΗΣ

Η.3.1 Συμβάσεις με υποδιανομείς/εφημεριδοπώλες και υποπράκτορες

318. [...] ⁴⁹⁰. [...] ⁴⁹¹ [...]

319. [...]

Η.3.1.1. Ισχύοντες συμβατικοί όροι με τους υποδιανομείς/εφημεριδοπώλες

320. [...] ⁴⁹² [...] ⁴⁹³ [...] ⁴⁹⁴.

Η.3.1.1.1. Αντικείμενο σύμβασης - Ανάθεση της διανομής εντύπων σε διαπιστευμένα σημεία λιανικής πώλησης στους υποδιανομείς-εφημεριδοπώλες

321. [...] ⁴⁹⁵. [...] ⁴⁹⁶ [...]

[...] ⁴⁹⁷ .

322. [...] ⁴⁹⁸ [...]

[...]

323. [...].

324. [...] ⁴⁹⁹.

480 [...]

481 [...]

482 [...]

483 [...]

484 [...]

485 [...]

486 [...]

487 [...]

488 [...]

489 [...]

490 [...]

491 [...]

492 [...]

493 [...]

494 [...]

495 [...]

496 [...]

497 [...]

498 [...]

499 [...]

325. [...] ⁵⁰⁰ [...] ⁵⁰¹, [...] ⁵⁰².

326. [...] ⁵⁰³.

327. [...] ⁵⁰⁴.

328. [...] ⁵⁰⁵ [...]

329. [...]

330. [...] ⁵⁰⁶. [...] ⁵⁰⁷.

331. [...] ⁵⁰⁸ [...]

332. [...].

333. [...] ^{509,510}. [...] ^{511,512}.

H.3.1.1.2. Συμβατικές υποχρεώσεις των υποδιανομέων/εφημεριδοπωλών

334. [...]

335. [...] ⁵¹³.

336. [...] ⁵¹⁴. [...] ⁵¹⁵.

H.3.1.1.3. Συμβατικός καθορισμός της αμοιβής των υποδιανομέων/εφημεριδοπωλών και των σημείων λιανικής πώλησης

337. [...] ⁵¹⁶ [...]

338. [...] ⁵¹⁷, [...].

H.3.1.1.4. Διάρκεια ισχύος των συμβάσεων

339. [...] ⁵¹⁸, [...]

340. [...] ⁵¹⁹.

⁵⁰⁰ [...]

⁵⁰¹ [...]

⁵⁰² [...]

⁵⁰³ [...]

⁵⁰⁴ [...]

⁵⁰⁵ [...]

⁵⁰⁶ [...]

⁵⁰⁷ [...]

⁵⁰⁸ [...]

⁵⁰⁹ [...]

⁵¹⁰ [...]

⁵¹¹ [...]

⁵¹² [...]

⁵¹³ [...]

⁵¹⁴ [...]

⁵¹⁵ [...]

⁵¹⁶ [...]

⁵¹⁷ [...]

⁵¹⁸ [...]

⁵¹⁹ [...]

341. [...]

342. [...] ⁵²⁰.

H.3.1.1.5. Συμβατικοί όροι περί καταγγελίας για σπουδαίο λόγο και υποχρέωσης μη ανταγωνισμού

343. [...] ⁵²¹. [...] ^{522, 523}.

344. [...] ⁵²⁴ [...]

345. [...] ⁵²⁵.

346. [...]

H.3.1.1.6. Λοιποί συμβατικοί όροι

347. [...] ⁵²⁶ [...] ⁵²⁷.

348. [...] ⁵²⁸.

H.3.1.2. Ισχύοντες συμβατικοί όροι με τους υποπράκτορες

H.3.1.2.1. Αντικείμενο σύμβασης – ανάθεση «Περιοχής» για τη διανομή εντύπων

349. [...]

350. [...]

351. [...] ⁵²⁹.

352. [...] ⁵³⁰, [...]

353. [...]

354. [...] ⁵³¹, [...]

355. [...] ⁵³² [...]

356. [...] ⁵³³. [...] ⁵³⁴.

H.3.1.2.2. Συμβατικές υποχρεώσεις των υποπρακτόρων

⁵²⁰ [...]

⁵²¹ [...]

⁵²² [...]

⁵²³ [...]

⁵²⁴ [...]

⁵²⁵ [...]

⁵²⁶ [...]

⁵²⁷ [...]

⁵²⁸ [...]

⁵²⁹ [...]

⁵³⁰ [...]

⁵³¹ [...]

⁵³² [...]

⁵³³ [...]

⁵³⁴ [...]

357. [...] ⁵³⁵, [...]
358. [...] ⁵³⁶.
359. [...] ⁵³⁷⁵³⁸ [...] ⁵³⁹.
360. [...] ⁵⁴⁰.
361. [...] ⁵⁴¹, [...] ⁵⁴².

H.3.1.2.3. Συμβατικός καθορισμός της αμοιβής των υποπρακτόρων και των σημείων λιανικής πώλησης

362. [...] ⁵⁴³.
363. [...] ⁵⁴⁴ [...] ⁵⁴⁵, [...]

H.3.1.2.4. Διάρκεια ισχύος των συμβάσεων των υποπρακτόρων

364. [...] ⁵⁴⁶. [...] ⁵⁴⁷.
365. [...]
366. [...] ⁵⁴⁸.

H.3.1.2.5. Συμβατικοί όροι περί καταγγελίας για σπουδαίο λόγο και ρήτρα μη ανταγωνισμού

367. [...].
368. [...] ⁵⁴⁹, ⁵⁵⁰.
369. [...]
370. [...] ⁵⁵¹. [...] ⁵⁵².
371. [...] ⁵⁵³. [...] ⁵⁵⁴.

⁵³⁵ [...]

⁵³⁶ [...]

⁵³⁷ [...]

⁵³⁸ [...]

⁵³⁹ [...]

⁵⁴⁰ [...]

⁵⁴¹ [...]

⁵⁴² [...]

⁵⁴³ [...]

⁵⁴⁴ [...]

⁵⁴⁵ [...]

⁵⁴⁶ [...]

⁵⁴⁷ [...]

⁵⁴⁸ [...]

⁵⁴⁹ [...]

⁵⁵⁰ [...]

⁵⁵¹ [...]

⁵⁵² [...]

⁵⁵³ [...]

⁵⁵⁴ [...]

372. [...].

373. [...]

H.3.1.2.6. Ρήτρα αποκλειστικότητας

374. [...] ⁵⁵⁵ [...]

375. [...] ⁵⁵⁶ ⁵⁵⁷.

376. [...] ⁵⁵⁸ [...]

377. [...].

378. [...] ⁵⁵⁹.

ΣΤ.3.1.2.7. Λοιποί συμβατικοί όροι

379. [...] ⁵⁶⁰ [...] ⁵⁶¹ [...] ⁵⁶² [...].

H.3.2. ΟΙ ΑΠΟΨΕΙΣ ΤΗΣ ΑΡΓΟΣ ΚΑΙ ΤΩΝ ΣΥΝΕΡΓΑΤΩΝ ΤΗΣ ΓΙΑ ΤΗ ΜΕΤΑΞΥ ΤΟΥΣ ΣΧΕΣΗ

380. [...] ⁵⁶³ [...]

H.3.2.1 Η θέση της Άργος ως προς τη σχέση της με τα μέλη του δικτύου συνεργατών της

H.3.2.1.1 Ως προς την αμοιβή των συνεργατών της υποδιανομέων/εφημεριδοπωλών και υποπρακτόρων

381. [...] ⁵⁶⁴. [...] ⁵⁶⁵.

382. [...] ⁵⁶⁶. [...] ⁵⁶⁷, [...] ⁵⁶⁸. [...] ⁵⁶⁹. [...] ^{570,571}, [...] ^{572,573,574,575,576}.

H.3.2.1.2. Ως προς τα κριτήρια επιλογής των συνεργατών της, υποδιανομέων/εφημεριδοπωλών και υποπρακτόρων

⁵⁵⁵ [...]

⁵⁵⁶ [...]

⁵⁵⁷ [...]

⁵⁵⁸ [...]

⁵⁵⁹ [...]

⁵⁶⁰ [...]

⁵⁶¹ [...]

⁵⁶² [...]

⁵⁶³ [...]

⁵⁶⁴ [...]

⁵⁶⁵ [...]

⁵⁶⁶ [...]

⁵⁶⁷ [...]

⁵⁶⁸ [...]

⁵⁶⁹ [...]

⁵⁷⁰ [...]

⁵⁷¹ [...]

⁵⁷² [...]

⁵⁷³ [...]

⁵⁷⁴ [...]

⁵⁷⁵ [...]

⁵⁷⁶ [...]

383. [...] ⁵⁷⁷ [...]

H.3.2.1.3. Ως προς τα κριτήρια και τη διαδικασία επιλογής των τελικών σημείων πώλησης

384. [...].

385. [...] ⁵⁷⁸, [...] ^{579,580} [...]

386. [...] ^{581,582}.

H.3.2.1.4. Ως προς την αμοιβή των τελικών σημείων πώλησης

387. [...] ⁵⁸³.

388. [...] ⁵⁸⁴, [...] ⁵⁸⁵, [...] ⁵⁸⁶, [...] ⁵⁸⁷.

389. [...] ⁵⁸⁸. [...] ⁵⁸⁹. [...].

390. [...] ⁵⁹⁰. [...] ⁵⁹¹.

H.3.2.2. Οι θέσεις των συνεργατών της Άργος (υποδιανομέων/εφημεριδοπωλών και υποπρακτόρων) ως προς τη σχέση τους με την εν λόγω εταιρεία

H.3.2.2.1. Ως προς τον καθορισμό των σημείων πώλησης/ γεωγραφικής περιοχής δραστηριοποίησης.

391. Όπως προκύπτει από τις απαντήσεις των υποδιανομέων/εφημεριδοπωλών, στις συμβάσεις συνεργασίας τους με το Πρακτορείο, ορίζονται ρητώς τα συγκεκριμένα «διαπιστευμένα» σημεία πώλησης, τα οποία μπορούν να προμηθεύουν με έντυπα, αντίστοιχα δε, από τις απαντήσεις των υποπρακτόρων προκύπτει ότι στις συμβάσεις τους προκαθορίζεται η εκάστοτε συγκεκριμένη γεωγραφική περιοχή δραστηριοποίησής τους.

392. Αμέσως κατωτέρω, παρατίθενται συνοπτικά οι απαντήσεις των συνεργατών της ΑΡΓΟΣ σε σχέση με το ως άνω ζήτημα σε δύο διακριτές υπο-ενότητες, ανά κατηγορία συνεργατών (υποδιανομείς, υποπράκτορες), και με διαχωρισμό εντός εκάστης των συνεργατών που παραμένουν στο δίκτυο της ΑΡΓΟΣ, κατά το χρόνο αποστολής των απαντήσεών τους, και αυτών που έχουν παύσει να είναι μέλη του.

⁵⁷⁷ [...]

⁵⁷⁸ [...]

⁵⁷⁹ [...]

⁵⁸⁰ [...]

⁵⁸¹ [...]

⁵⁸² [...]

⁵⁸³ [...]

⁵⁸⁴ [...]

⁵⁸⁵ [...]

⁵⁸⁶ [...]

⁵⁸⁷ [...]

⁵⁸⁸ [...]

⁵⁸⁹ [...]

⁵⁹⁰ [...]

⁵⁹¹ [...]

393. [...] ^{592,593} . [...] ⁵⁹⁴ .

H.3.2.2.1.1 Οι θέσεις των υποδιανομέων/εφημεριδοπωλών

H.3.2.2.1.1.1 Υποδιανομείς/εφημεριδοπώλες που παραμένουν συνεργάτες της Άργος

394. [...]

395. [...] ⁵⁹⁵ , [...] ⁵⁹⁶ . [...] ⁵⁹⁷ . [...] ⁵⁹⁸ . [...] ⁵⁹⁹ .

396. [...] ⁶⁰⁰ , [...]

397. [...] ⁶⁰¹ , [...].

398. [...] ⁶⁰² . [...] ⁶⁰³ .

399. [...] ⁶⁰⁴ .

400. [...] ⁶⁰⁵ .

401. [...].

402. [...] ⁶⁰⁶ . [...]

H.3.2.2.1.1.2 Υποδιανομείς/εφημεριδοπώλες που έχουν διακόψει τη συνεργασία τους με την Άργος

403. [...] ⁶⁰⁷ .

404. [...] ⁶⁰⁸ , [...] ⁶⁰⁹ . [...] ^{610,611} [...].

H.3.2.2.1.1.2.1 Οι θέσεις των υποπρακτόρων

Υποπράκτορες που παραμένουν συνεργάτες της Άργος

405. [...]

⁵⁹² [...]

⁵⁹³ [...]

⁵⁹⁴ [...]

⁵⁹⁵ [...]

⁵⁹⁶ [...]

⁵⁹⁷ [...]

⁵⁹⁸ [...]

⁵⁹⁹ [...]

⁶⁰⁰ [...]

⁶⁰¹ [...]

⁶⁰² [...]

⁶⁰³ [...]

⁶⁰⁴ [...]

⁶⁰⁵ [...]

⁶⁰⁶ [...]

⁶⁰⁷ [...]

⁶⁰⁸ [...]

⁶⁰⁹ [...]

⁶¹⁰ [...]

⁶¹¹ [...]

406. [...] ⁶¹², [...] ⁶¹³.
407. [...] ⁶¹⁴, [...]
408. [...].
409. [...] ⁶¹⁵. [...] ⁶¹⁶. [...] ⁶¹⁷» [...] ⁶¹⁸. [...] ⁶¹⁹ [...] ⁶²⁰.
410. [...] ⁶²¹
411. [...] ⁶²². [...] ⁶²³. [...] ⁶²⁴. [...] ⁶²⁵. [...].
412. [...] ^[626]. [...] ⁶²⁷.
413. [...].
414. [...].
415. [...] ⁶²⁸. [...] ⁶²⁹. [...] ⁶³⁰. [...] ⁶³¹.
416. [...] ⁶³².
417. [...].

Υποπράκτορες που έχουν διακόψει τη συνεργασία τους με την Άργος

418. [...] ⁶³³. [...] ⁶³⁴ [...] ⁶³⁵ [...].

H.3.2.2.2. Ως προς την αμοιβή των υποδιανομέων/εφημεριδοπωλών και υποπρακτόρων

H.3.2.2.2.1 Οι θέσεις των υποδιανομέων/εφημεριδοπωλών

H.3.2.2.2.1.1 Υποδιανομείς/εφημεριδοπώλες που παραμένουν συνεργάτες της Άργος

⁶¹² [...]

⁶¹³ [...]

⁶¹⁴ [...]

⁶¹⁵ [...]

⁶¹⁶ [...]

⁶¹⁷ [...]

⁶¹⁸ [...]

⁶¹⁹ [...]

⁶²⁰ [...]

⁶²¹ [...]

⁶²² [...]

⁶²³ [...]

⁶²⁴ [...]

⁶²⁵ [...]

⁶²⁶ [...]

⁶²⁷ [...]

⁶²⁸ [...]

⁶²⁹ [...]

⁶³⁰ [...]

⁶³¹ [...]

⁶³² [...]

⁶³³ [...]

⁶³⁴ [...]

⁶³⁵ [...]

419. [...]»⁶³⁶, [...] ⁶³⁷, [...] ⁶³⁸. [...] ⁶³⁹ [...] ⁶⁴⁰, [...] ⁶⁴¹ [...] ⁶⁴². [...] ⁶⁴³. [...] ⁶⁴⁴, [...] ⁶⁴⁵ [...] ⁶⁴⁶ [...] ⁶⁴⁷.
420. [...] ⁶⁴⁸, [...].
421. [...] ⁶⁴⁹. [...] ^{650,651}. [...] ⁶⁵².
422. [...] ⁶⁵³. [...] ⁶⁵⁴.

H.3.2.2.2.1.2 Υποδιανομείς/εφημεριδοπόλες που έχουν διακόψει τη συνεργασία τους με την Άργος

423. [...] ⁶⁵⁵.
424. [...] ⁶⁵⁶. [...] ⁶⁵⁷.
425. [...] ⁶⁵⁸, [...] ⁶⁵⁹.

H.3.2.2.2.1.2.1 Οι θέσεις των υποπρακτόρων

H.3.2.2.2.1.2.1.1 Υποπράκτορες που παραμένουν συνεργάτες της Άργος

426. [...] ⁶⁶⁰.
427. [...] ⁶⁶¹. [...] ⁶⁶² [...] ⁶⁶³.
428. [...] ⁶⁶⁴. [...] ⁶⁶⁵. [...] ⁶⁶⁶. [...].

636 [...]

637 [...]

638 [...]

639 [...]

640 [...]

641 [...]

642 [...]

643 [...]

644 [...]

645 [...]

646 [...]

647 [...]

648 [...]

649 [...]

650 [...]

651 [...]

652 [...]

653 [...]

654 [...]

655 [...]

656 [...]

657 [...]

658 [...]

659 [...]

660 [...]

661 [...]

662 [...]

663 [...]

664 [...]

665 [...]

666 [...]

429. [...] ⁶⁶⁷, [...] ⁶⁶⁸, [...] ⁶⁶⁹ [...]

430. [...] ⁶⁷⁰ [...] ⁶⁷¹, [...] ⁶⁷².

H.3.2.2.2.1.2 Υποπράκτορες που έχουν διακόψει τη συνεργασία τους με την Άργος

431. [...] ^{673,674} . [...] ⁶⁷⁵ .

H.3.2.2.3 Ως προς τα κριτήρια επιλογής των υποδιανομέων/εφημεριδοπωλών και των υποπρακτόρων από την Άργος

H.3.2.2.3.1 Οι θέσεις των υποδιανομέων/εφημεριδοπωλών

H.3.2.2.3.1.1 Υποδιανομείς/εφημεριδοπώλες που παραμένουν συνεργάτες της Άργος

432. [...] ⁶⁷⁶ .

433. [...] ^{677,678,679,680} .

H.3.2.2.3.1.2 Υποδιανομείς/εφημεριδοπώλες που έχουν διακόψει τη συνεργασία τους με την Άργος

434. [...] ⁶⁸¹ [...] ⁶⁸² . [...] ⁶⁸³ . [...]

H.3.2.2.3.2 Οι θέσεις των υποπρακτόρων

H.3.2.2.3.2.1 Υποπράκτορες που παραμένουν συνεργάτες της Άργος

435. [...] ⁶⁸⁴, [...] ⁶⁸⁵ .

436. [...] ^{686,687} .

⁶⁶⁷ [...]

⁶⁶⁸ [...]

⁶⁶⁹ [...]

⁶⁷⁰ [...]

⁶⁷¹ [...]

⁶⁷² [...]

⁶⁷³ [...]

⁶⁷⁴ [...]

⁶⁷⁵ [...]

⁶⁷⁶ [...]

⁶⁷⁷ [...]

⁶⁷⁸ [...]

⁶⁷⁹ [...]

⁶⁸⁰ [...]

⁶⁸¹ [...]

⁶⁸² [...]

⁶⁸³ [...]

⁶⁸⁴ [...]

⁶⁸⁵ [...]

⁶⁸⁶ [...]

⁶⁸⁷ [...]

437. [...] ⁶⁸⁸. [...] ⁶⁸⁹. [...] ⁶⁹⁰.
438. [...] ⁶⁹¹, [...] ⁶⁹² [...] ⁶⁹³ [...]
439. [...] ^[694] [...] ⁶⁹⁵.
440. [...] ^{696,697}. [...] ⁶⁹⁸ [...] ^{699,700}. [...] ⁷⁰¹.
441. [...] ⁷⁰².

H.3.2.2.3.2 Υποπράκτορες που έχουν διακόψει τη συνεργασία με την Άργος

442. [...] ⁷⁰³, [...] ⁷⁰⁴.

H.3.2.2.4 Ως προς τα κριτήρια επιλογής των σημείων λιανικής πώλησης

H.3.2.2.4.1 Οι θέσεις των υποδιανομέων/εφημεριδοπωλών

H.3.2.2.4.1.1 Υποδιανομείς/εφημεριδοπώλες που παραμένουν συνεργάτες της Άργος

443. [...] ⁷⁰⁵, [...] ⁷⁰⁶. [...] ⁷⁰⁷.
444. [...] ⁷⁰⁸, [...]
445. [...] ⁷⁰⁹ [...] ⁷¹⁰.

H.3.2.2.4.1.2 Υποδιανομείς/εφημεριδοπώλες που έχουν διακόψει τη συνεργασία με την Άργος

446. [...] ⁷¹¹.
447. [...] ⁷¹².

H.3.2.2.4.2 Οι θέσεις των υποπρακτόρων

-
- 688 [...]
- 689 [...]
- 690 [...]
- 691 [...].
- 692 [...]
- 693 [...]
- 694 [...]
- 695 [...]
- 696 [...]
- 697 [...]
- 698 [...]
- 699 [...].
- 700 [...]
- 701 [...]
- 702 [...]
- 703 [...]
- 704 [...]
- 705 [...]
- 706 [...]
- 707 [...]
- 708 [...]
- 709 [...]
- 710 [...]
- 711 [...]
- 712 [...]

H.3.2.2.4.2.1 Υποπράκτορες που παραμένουν συνεργάτες της Άργος

448. [...] ⁷¹³. [...] ⁷¹⁴, [...] ⁷¹⁵, [...] ⁷¹⁶, [...] ⁷¹⁷.
449. [...] ⁷¹⁸.
450. [...] ⁷¹⁹, [...] ⁷²⁰.
451. [...] ⁷²¹.
452. [...] ⁷²².

H.3.2.2.4.2.2 Υποπράκτορες που έχουν διακόψει τη συνεργασία με την Άργος

453. [...] ⁷²³, [...] ⁷²⁴, [...]

H.3.2.3 Η θέση των σημείων πώλησης

454. [...] ⁷²⁵ [...].
455. [...] ⁷²⁶ [...] ⁷²⁷ [...] ⁷²⁸ [...] ⁷²⁹, [...] ⁷³⁰. [...] ⁷³¹, [...]
456. [...] ⁷³² [...]
457. [...] ⁷³³ [...] ⁷³⁴ [...]
458. [...] ⁷³⁵ [...] ⁷³⁶ [...] ⁷³⁷ [...] ⁷³⁸. [...]
459. [...] ⁷³⁹ [...].

713 [...]
714 [...]
715 [...]
716 [...]
717 [...]
718 [...]
719 [...]
720 [...]
721 [...]
722 [...]
723 [...]
724 [...]
725 [...]
726 [...]
727 [...]
728 [...]
729 [...]
730 [...]
731 [...]
732 [...]
733 [...]
734 [...]
735 [...]
736 [...]
737 [...].
738 [...]
739 [...]

460. [...] ⁷⁴⁰ [...]
461. [...] ⁷⁴¹.
462. [...] ⁷⁴² [...]
463. [...]
464. [...] ⁷⁴³ [...] ⁷⁴⁴, [...] ⁷⁴⁵ [...]
465. [...] ⁷⁴⁶ [...] ⁷⁴⁷. [...] ⁷⁴⁸ [...] ⁷⁴⁹ [...] ⁷⁵⁰.
466. [...]
467. [...] ⁷⁵¹ [...] ⁷⁵² [...] ⁷⁵³ [...]
468. [...] ⁷⁵⁴ [...] ⁷⁵⁵, [...] ⁷⁵⁶ [...] ⁷⁵⁷.
469. [...] ⁷⁵⁸.
470. [...] ⁷⁵⁹ [...] ⁷⁶⁰ [...] ⁷⁶¹ [...] ⁷⁶².
471. [...] ⁷⁶³, [...] ⁷⁶⁴ [...] ⁷⁶⁵, [...]
472. [...]
473. [...] ⁷⁶⁶, [...] ⁷⁶⁷ [...] ⁷⁶⁸ [...] ⁷⁶⁹ [...] ⁷⁷⁰ [...]

-
- ⁷⁴⁰ [...]
- ⁷⁴¹ [...]
- ⁷⁴² [...]
- ⁷⁴³ [...]
- ⁷⁴⁴ [...]
- ⁷⁴⁵ [...]
- ⁷⁴⁶ [...]
- ⁷⁴⁷ [...]
- ⁷⁴⁸ [...]
- ⁷⁴⁹ [...]
- ⁷⁵⁰ [...]
- ⁷⁵¹ [...]
- ⁷⁵² [...]
- ⁷⁵³ [...]
- ⁷⁵⁴ [...]
- ⁷⁵⁵ [...]
- ⁷⁵⁶ [...]
- ⁷⁵⁷ [...]
- ⁷⁵⁸ [...]
- ⁷⁵⁹ [...]
- ⁷⁶⁰ [...]
- ⁷⁶¹ [...]
- ⁷⁶² [...]
- ⁷⁶³ [...]
- ⁷⁶⁴ [...]
- ⁷⁶⁵ [...]
- ⁷⁶⁶ [...]
- ⁷⁶⁷ [...]
- ⁷⁶⁸ [...]
- ⁷⁶⁹ [...]
- ⁷⁷⁰ [...]

474. [...] ⁷⁷¹, [...]
475. [...] ⁷⁷² [...] ⁷⁷³ [...] ⁷⁷⁴ [...] ⁷⁷⁵ [...]
476. [...] ⁷⁷⁶ [...]
477. [...] ⁷⁷⁷ [...]

Η.4 ΠΑΡΑΚΡΑΤΗΣΗ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΩΝ ΕΙΣΦΟΡΩΝ

478. [...] ^{778,779}.
479. [...] ⁷⁸⁰. [...]
480. [...] ⁷⁸¹ [...] ⁷⁸². [...] ⁷⁸³. [...] ^[784] [...] ⁷⁸⁵.
481. [...] ⁷⁸⁶ [...] ⁷⁸⁷ [...] ⁷⁸⁸.
482. [...] ⁷⁸⁹. [...]

Η.4.1. Ευρήματα από επιτόπιο έλεγχο στα γραφεία της Άργος στις 08.05.2020

483. [...] ⁷⁹⁰ [...]
484. [...] ⁷⁹¹. [...] ⁷⁹². [...] ⁷⁹³. [...] ⁷⁹⁴. [...]
485. [...] ⁷⁹⁵.
486. [...] ^{796,797}. [...] ⁷⁹⁸.

⁷⁷¹ [...]

⁷⁷² [...]

⁷⁷³ [...]

⁷⁷⁴ [...]

⁷⁷⁵ [...]

⁷⁷⁶ [...]

⁷⁷⁷ [...]

⁷⁷⁸ [...]

⁷⁷⁹ [...]

⁷⁸⁰ [...]

⁷⁸¹ [...].

⁷⁸² [...]

⁷⁸³ [...]

⁷⁸⁴ [...]

⁷⁸⁵ [...]

⁷⁸⁶ [...]

⁷⁸⁷ [...]

⁷⁸⁸ [...]

⁷⁸⁹ [...]

⁷⁹⁰ [...]

⁷⁹¹ [...]

⁷⁹² [...]

⁷⁹³ [...]

⁷⁹⁴ [...]

⁷⁹⁵ [...]

⁷⁹⁶ [...]

⁷⁹⁷ [...]

⁷⁹⁸ [...]

487. [...] ⁷⁹⁹ [...] ⁸⁰⁰.

H.4.2. Συμπέρασμα

488. [...] ⁸⁰¹. [...] ⁸⁰². [...]

Θ.ΕΛΕΓΧΟΜΕΝΕΣ ΠΡΑΚΤΙΚΕΣ – ΝΟΜΙΚΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

489. Στην ενότητα αυτή περιγράφονται όσες εκ των ερευνώμενων πρακτικών της ΑΡΓΟΣ δεν έχουν ήδη παρατεθεί στις προηγούμενες ενότητες και αξιολογείται από νομικής απόψεως το σύνολο των πρακτικών αυτών.

490. Ειδικότερα, αξιολογούνται:

α) υπό το πρίσμα των άρθρων 1 ν. 3959/2011 και 101 ΣΛΕΕ, συμβατικοί όροι και πρακτικές που συνεχονται με τη λειτουργία του δικτύου διανομής τη; ΑΡΓΟΣ, και

β) υπό το πρίσμα των άρθρων 2 ν. 3959/2011 και 102 ΣΛΕΕ, ενδεχόμενη καταχρηστική εκμετάλλευση της δεσπόζουσας θέσης της ΑΡΓΟΣ μέσω

i) των υποχρεώσεων αποκλειστικότητας που επιβάλλει η ΑΡΓΟΣ de jure ή/και de facto στις εκδοτικές επιχειρήσεις και τους διανομείς, με τους οποίους συναλλάσσεται,

ii) υπερβολικής τιμολόγησης των υπηρεσιών της ΑΡΓΟΣ προς τις εκδοτικές επιχειρήσεις,

iii) καθυστερήσεων στην πληρωμή των εκδοτικών επιχειρήσεων,

iv) παρακράτησης ασφαλιστικών εισφορών,

v) διακριτικής μεταχείρισης δια της ΝΕΠ 2019, της παρακράτησης ασφαλιστικών εισφορών υπό άνισους όρους, της παροχής προνομιακών όρων πίστωσης και της έκδοσης ανακριβών δελτίων κυκλοφορίας των εντύπων ορισμένων εκδοτικών επιχειρήσεων, καθώς και

vi) ενδεχόμενης αδικαιολόγητης άρνησης πώλησης δια της άρνησης διανομής/ελλιπούς διανομής των εντύπων ορισμένων εκδοτικών επιχειρήσεων και της μονομερούς επιβολής μη εύλογων όρων συναλλαγής.

Θ.1 ΕΦΑΡΜΟΣΤΕΟΙ ΚΑΝΟΝΕΣ ΔΙΚΑΙΟΥ

Θ.1.1 Επί του επηρεασμού του ενδοκοινοτικού εμπορίου

491. Για την παράλληλη εφαρμογή με τις διατάξεις του εθνικού δικαίου των άρθρων 101 και 102 ΣΛΕΕ βάσει του άρθρου 3 παρ. 1 του Κανονισμού (ΕΚ) 1/2003⁸⁰³, θα πρέπει να εξεταστεί εάν στην κρινόμενη υπόθεση συντρέχει το κριτήριο του επηρεασμού του διακοινοτικού εμπορίου.

⁷⁹⁹ [...]

⁸⁰⁰ [...]

⁸⁰¹ [...]

⁸⁰² [...]

⁸⁰³ Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1/2003 του Συμβουλίου για την εφαρμογή των κανόνων ανταγωνισμού που προβλέπονται στα άρθρα 81 και 82 της Συνθήκης, ΕΕ L 1 της 4.1.2003, σελ. 1.

492. Το εν λόγω κριτήριο είναι αυτόνομο και πρέπει να εκτιμάται χωριστά σε κάθε περίπτωση⁸⁰⁴. Για την εφαρμογή του ενωσιακού δικαίου, οι συμφωνίες και πρακτικές πρέπει να δύνανται να έχουν ένα ελάχιστο επίπεδο διασυνοριακών επιπτώσεων στο εσωτερικό της Ένωσης και ως εκ τούτου να επηρεάσουν αισθητά το εμπόριο μεταξύ κρατών μελών⁸⁰⁵.
493. Για να είναι σε θέση μια συμφωνία ή κατάχρηση δεσπόζουσας θέσης να επηρεάσει το εμπόριο μεταξύ κρατών μελών, θα πρέπει, βάσει ενός συνόλου νομικών και πραγματικών στοιχείων, να μπορεί να πιθανολογηθεί επαρκώς ότι μπορεί να ασκήσει άμεση ή έμμεση, πραγματική ή δυνητική, επίδραση στα εμπορικά ρεύματα μεταξύ κρατών μελών, τούτο δε κατά τρόπο που να προκαλείται φόβος ότι θα μπορούσε να εμποδίσει την πραγματοποίηση ενιαίας αγοράς μεταξύ κρατών μελών⁸⁰⁶.
494. Είναι δε πάγια η νομολογία ότι οι περιοριστικές του ανταγωνισμού πρακτικές που καλύπτουν ολόκληρο το έδαφος ενός εκ των κρατών μελών, ζωτικό δηλαδή τμήμα της κοινής αγοράς, έχουν εξ ορισμού αποτέλεσμα την παρακώλυση της οικονομικής αλληλοδιεισδύσεως που επιδιώκεται με τη Συνθήκη και, ως εκ τούτου, πληρούται το κριτήριο επηρεασμού του διακοινοτικού εμπορίου για τους σκοπούς εφαρμογής των άρθρων 101 και 102 ΣΛΕΕ⁸⁰⁷.
495. Εν προκειμένω, για τους σκοπούς της παρούσας, οι πρακτικές της ΑΡΓΟΣ αφορούν το σύνολο της ελληνικής επικράτειας (εθνική αγορά). Επομένως, κατά την ΕΑ, αυτές δύνανται να επηρεάσουν αισθητά το διακοινοτικό εμπόριο κατά την έννοια της κείμενης νομοθεσίας και νομολογίας των ενωσιακών δικαστηρίων.

Θ.1.2 Σωρευτική εφαρμογή των άρθρων 1 και 2 Ν. 3959/2011 και 101 ΚΑΙ 102 ΣΛΕΕ

496. Οι διατάξεις για τις απαγορευμένες συμπράξεις και οι διατάξεις για την κατάχρηση δεσπόζουσας θέσης δύνανται να εφαρμοστούν ταυτόχρονα με βάση τα ίδια πραγματικά περιστατικά, αφού «η ίδια πρακτική μπορεί να οδηγήσει σε παράβαση και των δύο διατάξεων»⁸⁰⁸. Συνεπώς, η εκάστοτε αρχή ανταγωνισμού καταρχήν απολαμβάνει ευχέρειας κατά την επιλογή της νομικής βάσης υπό το πρίσμα της οποίας θα εξετάσει μια συμπεριφορά δεσπόζουσας επιχείρησης⁸⁰⁹.
497. Εν προκειμένω, όπως προεκτέθηκε, οι εντοπισθείσες κατά την ΕΑ ρήτρες και πρακτικές αποκλειστικότητας εμπίπτουν τόσο στην τυπολογία των άρθρων 1 Ν. 3959/2011 και 101 ΣΛΕΕ ως ρήτρες μη ανταγωνισμού όσο και στην τυπολογία των άρθρων 2 Ν. 3959/2011 και 102 ΣΛΕΕ ως μορφή κατάχρησης.

⁸⁰⁴ Βλ. Ανακοίνωση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, Κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με την έννοια του επηρεασμού του εμπορίου των άρθρων 81 και 82 της Συνθήκης, ΕΕ L 101 της 27.4.2004, σελ. 81 (εφεξής και «Κατευθυντήριες Γραμμές σχετικά με την έννοια του επηρεασμού του εμπορίου των άρθρων 81 και 82 της Συνθήκης»), παρ. 12.

⁸⁰⁵ Βλ. Κατευθυντήριες Γραμμές σχετικά με την έννοια του επηρεασμού του εμπορίου των άρθρων 81 και 82 της Συνθήκης, ό.π., παρ. 12-13 και 44 επ., όπου και παραπομπές σε σχετική νομολογία.

⁸⁰⁶ Βλ. ενδεικτικά ΔΕΚ C-209/78, ό.π., σκ. 170 και ΔΕΚ C-219/95P, *Ferriere Nord κατά Επιτροπής*, σκ. 20.

⁸⁰⁷ Βλ. ΕΑ 612/2015, παρ. 82 και ΕΑ 663/2018, παρ. 192, με περαιτέρω παραπομπές σε εθνική και ενωσιακή νομολογία.

⁸⁰⁸ Βλ. σχετικά αποφάσεις ΔΕΚ C-395 & 396/96 P, *Compagnie Maritime Belge Transports SAe.a. κατά Επιτροπής*, σκ. 33, ΔΕΚ 85/76, ό.π., σκ. 116 και ΠΕΚ T-65/98, και ΓενΔΕΕ T-65/98 *VandenBerghFoods κατά Επιτροπής* Συλλ. 2003 σελ. II-4653, σκ. 162.

⁸⁰⁹ Βλ. ΔΕΚ 85/76, ό.π., σκ. 116.

498. Συναφώς, με βάση τη νομολογία των διοικητικών δικαστηρίων, οι παραβάσεις των διατάξεων του άρθρου 1 παρ. 1 Ν. 3959/2011 (απαγορευμένες συμπράξεις) είναι διάφορες εκείνων του άρθρου 2 Ν. 3959/2011 (καταχρηστική εκμετάλλευση δεσπόζουσας θέσης) και οι πρώτες δεν απορροφώνται από τις δεύτερες. Η δε Επιτροπή Ανταγωνισμού νομίμως δύναται να κρίνει, με βάση τα ίδια πραγματικά περιστατικά (το ίδιο περιεχόμενο των ενδίκων συμφωνιών), ότι προκύπτουν παραβάσεις διαφορετικών διατάξεων του νόμου (αφενός απαγορευμένες συμπράξεις και αφετέρου κατάχρηση δεσπόζουσας θέσης), αφού η στοιχειοθέτησή τους βασίζεται σε διαφορετικές προϋποθέσεις και η επιβολή κύρωσης για κάθε ομάδα από τις παραβάσεις αυτές αποβλέπει σε διαφορετικό σκοπό⁸¹⁰.

Θ.2 ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΠΡΑΚΤΙΚΩΝ ΤΗΣ ΑΡΓΟΣ ΠΟΥ ΣΥΝΕΧΟΝΤΑΙ ΜΕ ΤΟ ΔΙΚΤΥΟ ΤΩΝ ΥΠΟΔΙΑΝΟΜΕΩΝ, ΥΠΟΠΡΑΚΤΟΡΩΝ ΚΑΙ ΣΗΜΕΙΩΝ ΠΩΛΗΣΗΣ ΥΠΟ ΤΑ ΑΡΘΡΑ 1 Ν.3959/2011 ΚΑΙ 101 ΣΛΕΕ

Θ.2.1. Γενικό Πλαίσιο

499. Οι συμφωνίες μεταξύ επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται σε διαφορετική οικονομική βαθμίδα (εφεξής και «κάθετες συμφωνίες» ή «κάθετες συμπράξεις») εμπίπτουν καταρχήν στο πεδίο εφαρμογής των άρθρων 1 παρ. 1 ν. 3959/2011 καθώς και 101 παρ. 1 ΣΛΕΕ.

500. Ο Κανονισμός (ΕΕ) 330/2010⁸¹¹ σε συνδυασμό με τις ερμηνευτικές Κατευθυντήριες Γραμμές της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για τους κάθετους περιορισμούς⁸¹² εισάγουν τεκμήριο νομιμότητας (ευεργέτημα απαλλαγής⁸¹³) από την απαγορευτική διάταξη του άρθρου 101 ΣΛΕΕ, υπό την προϋπόθεση αφενός ότι οι σχετικές συμφωνίες δεν περιέχουν μορφές ιδιαίτερα σοβαρών περιορισμών και αφετέρου ότι το μερίδιο αγοράς του προμηθευτή και του αγοραστή δεν υπερβαίνει έκαστο το 30% στην οικεία σχετική αγορά⁸¹⁴. Ειδικότερα, οι «ιδιαιτέρως σοβαροί» (εξ αντικειμένου⁸¹⁵) περιορισμοί του ανταγωνισμού δεν απαλλάσσονται, ακόμη κι όταν τα μερίδια αγοράς προμηθευτή (ή/και διανομέως) υπολείπονται του ανωτέρω ορίου, ενώ συγχρόνως συμπαρασύρουν εκτός πεδίου εφαρμογής της ομαδικής απαλλαγής τη συμφωνία στο σύνολό της⁸¹⁶. Οι εν λόγω περιορισμοί (όπως για παράδειγμα ο καθορισμός παγίου ή ελάχιστου επιπέδου τιμής μεταπώλησης και ο περιορισμός παθητικών πωλήσεων) δεν καλύπτονται ούτε από τον «ασφαλή λιμένα» που

⁸¹⁰ Βλ. ενδεικτικά ΔΕφαΘ 2265/2010, σκ. 40 & 44, όπου και παραπομπές σε νομολογία του ΣτΕ και του ΔΕφαΘ.

⁸¹¹ Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 330/2010 της Επιτροπής για την εφαρμογή του άρθρου 101 παράγραφος 3 της ΣΛΕΕ σε ορισμένες κατηγορίες κάθετων συμφωνιών και εναρμονισμένων πρακτικών, ΕΕ L 102 της 23.4.2010, σελ. 1 (εφεξής και «Κανονισμός απαλλαγής κατά κατηγορίες» ή «Κανονισμός (ΕΕ) 330/2010» ή «ΚΑΚ»).

⁸¹² Βλ. Κατευθυντήριες γραμμές για τους κάθετους περιορισμούς, ΕΕ C 130 της 19.5.2010, σελ. 1 (εφεξής και «Κατευθυντήριες Γραμμές για τους κάθετους περιορισμούς»).

⁸¹³ Επισημαίνεται δε ότι σύμφωνα με το άρθρο 2 παρ. 5 του Κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 330/2010, ο εν λόγω κανονισμός «δεν εφαρμόζεται στις κάθετες συμφωνίες των οποίων το αντικείμενο εμπίπτει στο πεδίο άλλων κανονισμών απαλλαγής κατά κατηγορία εκτός αν προβλέπεται διαφορετικά στους εν λόγω κανονισμούς».

⁸¹⁴ Διευκρινίζεται στο σημείο αυτό ότι ο Κανονισμός (ΕΕ) 330/2010 αναφέρεται τόσο στο μερίδιο αγοράς του προμηθευτή όσο και του αγοραστή, τα οποία πρέπει αμφότερα να μην υπερβαίνουν το 30% στην οικεία σχετική αγορά (βλ. σχετ. προοίμιο σκ. 8 και άρθρο 3 παρ.1 αυτού).

⁸¹⁵ Βλ. και κατωτέρω ενότητα «Η ΕΝΝΟΙΑ ΤΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ».

⁸¹⁶ Κανονισμός (ΕΕ) 330/2010, ό.π. άρθρο 4.

δημιουργείται για τις συμφωνίες ήσσονος σημασίας με βάση τη σχετική Ανακοίνωση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, ενώ παράλληλα είναι ελάχιστα πιθανό να πληρούν τις προϋποθέσεις χορήγησης ατομικής απαλλαγής κατ' άρθρο 101 παρ. 3 ΣΛΕΕ⁸¹⁷.

501. Συνοπτικά, η ύπαρξη ενός περιορισμού ιδιαίτερης σοβαρότητας σε μια συμφωνία: (α) αποκλείει την εφαρμογή του ευεργετήματος της απαλλαγής, (β) οδηγεί στην παραδοχή ότι η συμφωνία συνεπάγεται αρνητικές επιπτώσεις για τον ανταγωνισμό και, συνεπώς, εμπίπτει στην απαγόρευση του άρθρου 101 παράγραφος 1 ΣΛΕΕ και (γ) οδηγεί στην επιπλέον παραδοχή ότι η συμφωνία είναι ελάχιστα πιθανό να πληροί τους όρους ατομικής απαλλαγής βάσει του άρθρου 101 παράγραφος 3 ΣΛΕΕ.
502. Στο πλαίσιο της ομοιόμορφης εφαρμογής του εθνικού και του ενωσιακού δικαίου για την προστασία του ανταγωνισμού, οι κάθετοι περιορισμοί του άρθρου 1 παρ. 1 του ν. 3959/2011 ερμηνεύονται και εξετάζονται σύμφωνα με τις διατάξεις του Κανονισμού (ΕΕ) 330/2010⁸¹⁸ (ο οποίος σε κάθε περίπτωση έχει άμεση εφαρμογή στις περιπτώσεις εφαρμογής εκ μέρους της ΕΑ του άρθρου 101 της ΣΛΕΕ) και σύμφωνα με τις σχετικές Κατευθυντήριες Γραμμές για τους κάθετους περιορισμούς⁸¹⁹. Τούτο προκύπτει ευθέως και από τις διατάξεις του Κανονισμού (ΕΚ) 1/2003 περί ομοιόμορφης εφαρμογής του άρθρου 101 ΣΛΕΕ, αλλά και από τη σχετική από 17.12.2001 Ανακοίνωση ΕΑ⁸²⁰.

Θ.2.2. Η έννοια της «επιχείρησης»

503. Για τους σκοπούς του άρθρου 1 παρ. 1 του ν. 3959/2011 (και αντίστοιχα του άρθρου 101 παρ. 1 ΣΛΕΕ), ως «επιχείρηση» νοείται κάθε φυσικό πρόσωπο ή οικονομική ενότητα που ασκεί εμπορική ή άλλη οικονομική δραστηριότητα, ανεξάρτητα από το νομικό καθεστώς του και από τον τρόπο χρηματοδότησής του⁸²¹. Επιπροσθέτως, η ύπαρξη επιχείρησης

⁸¹⁷ Βλ. Ανακοίνωση σχετικά με τις συμφωνίες ήσσονος σημασίας οι οποίες δεν περιορίζουν σημαντικά τον ανταγωνισμό σύμφωνα με το άρθρο 101 παράγραφος 1 της ΣΛΕΕ (εφεξής και «Ανακοίνωση deminimis»), ΕΕ C 291 της 30.8.2014, παρ. 13. Βλ. επίσης Κατευθυντήριες Γραμμές για την εφαρμογή του άρθρου 81 παράγραφος 3 της συνθήκης, ΕΕ C 101 της 27.4.2004, σελ. 97, παρ. 23 καθώς και Κατευθυντήριες Γραμμές για τους κάθετους περιορισμούς, ό.π., παρ. 47.

⁸¹⁸ Βλ. και άρθρο 1 παρ. 4 ν. 3959/2011: «Οι Κανονισμοί της Ευρωπαϊκής Ένωσης περί εφαρμογής της παραγράφου 3 του άρθρου 101 της Συνθήκης για τη Λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΣΛΕΕ) σε ορισμένες κατηγορίες συμφωνιών, αποφάσεων ενώσεων επιχειρήσεων ή εναρμονισμένων πρακτικών (Κανονισμοί ομαδικής απαλλαγής) εφαρμόζονται αναλόγως για την υπαγωγή στην παράγραφο 3 συμφωνιών, αποφάσεων και εναρμονισμένων πρακτικών που δεν είναι πιθανόν να επηρεάσουν το εμπόριο μεταξύ κρατών - μελών κατά την έννοια της παραγράφου 1 του άρθρου 101 ΣΛΕΕ».

⁸¹⁹ Βλ. και σχετική απόφαση ΣτΕ 4702/98 (αναφορικά με την ομοιόμορφη ερμηνεία του άρθρου 1 του ν. 703/1977 με βάση τα προβλεπόμενα στον προϊσχύοντα Κανονισμό (ΕΚ) 1984/83).

⁸²⁰ Στην εν λόγω Ανακοίνωση της ΕΑ της 17.12.2001 προβλέπονται τα ακόλουθα: «...η Επιτροπή Ανταγωνισμού εκτιμά ότι οι κάθετοι περιορισμοί που δεν εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής της ομαδικής απαλλαγής του Κανονισμού 2790/99, επειδή δεν συνιστούν τον απαιτούμενο για την εφαρμογή του άρθρου 81 παρ. 1 ΕΚ «αισθητό περιορισμό του ανταγωνισμού» εντός της κοινής αγοράς και «αισθητό επηρεασμό του εμπορίου μεταξύ κρατών-μελών», δεν είναι καταρχήν εύλογο να υπόκεινται σε διαφορετική και ενδεχομένως αυστηρότερη μεταχείριση από το εθνικό δίκαιο...». Με το σκεπτικό αυτό η ΕΑ εκδηλώνει την πρόθεσή της να αξιολογήσει τους κάθετους περιορισμούς που εμπίπτουν στο πεδίο του ν. 703/1977 με βάση τα κριτήρια που προβλέπονται στον Κανονισμό (ΕΚ) 2790/1999 αναλόγως εφαρμοζόμενα.

⁸²¹ Βλ. ενδεικτικά αποφάσεις ΔΕΚ C-180-184/98, *PavelPavlov κ.ά. κατά Stichting Pensioenfonds Medische Specialisten*, Συλλ. 2000, σελ. I-6451, σκ. 74, ΔΕΚ C-55/96, *Job Centre coop.arl*, Συλλ. 1997, σελ. I-7119, σκ. 21 καθώς και ΔΕΚ C-244/94, *Federation Francaise des Societes d'Assurance κ.ά. κατά Ministère de l'Agriculture et de la Pêche*, Συλλ. 1995, σελ. I-4013, σκ. 14.

προϋποθέτει αυτονομία οικονομικής δράσης και συνακόλουθα πλήρη ανάληψη των οικονομικών κινδύνων που συνεπάγεται η εκάστοτε οικονομική δραστηριότητα⁸²². Ως οικονομική δραστηριότητα νοείται κάθε δραστηριότητα προσφοράς αγαθών ή υπηρεσιών σε δεδομένη αγορά⁸²³. Η έννοια της «επιχείρησης» είναι περισσότερο οικονομική παρά νομική, με αποτέλεσμα το αποφασιστικό κριτήριο της έννοιας αυτής στο δίκαιο της προστασίας του ελεύθερου ανταγωνισμού να είναι η οικονομική και όχι η νομική της αυτοτέλεια⁸²⁴.

504. Εν προκειμένω, τα μέρη του υπό εξέταση δικτύου διανομής, δηλαδή τόσο η ΑΡΓΟΣ, όσο και οι συνεργαζόμενοι υποπράκτορες/υποδιανομείς, ασκούν οικονομική δραστηριότητα και, ως εκ τούτου, λογίζονται ως επιχειρήσεις, κατά την έννοια των διατάξεων περί ελεύθερου ανταγωνισμού.

Θ.2.3. Η ύπαρξη «συμφωνίας» μεταξύ ανεξάρτητων επιχειρήσεων

505. Για την εφαρμογή των άρθρων 1 παρ. 1 του ν. 3959/2011 καθώς και 101 παρ. 1 ΣΛΕΕ απαιτείται η ύπαρξη συμφωνίας που περιορίζει τον ανταγωνισμό, μεταξύ δύο τουλάχιστον ανεξάρτητων οικονομικά μεταξύ τους επιχειρήσεων⁸²⁵.
506. Προκειμένου να υπάρχει συμφωνία, αρκεί οι εμπλεκόμενες επιχειρήσεις ρητά ή σιωπηρά να εγκρίνουν από κοινού ένα σχέδιο που περιορίζει ή μπορεί να περιορίσει την κοινή ελευθερία τους, καθορίζοντας μεταξύ τους τις κατευθυντήριες γραμμές της αμοιβαίας δράσης τους (ή αποχής από τη δράση) στην αγορά. Αρκεί, δηλαδή, οι επιχειρήσεις να έχουν εκφράσει την κοινή τους βούληση να συμπεριφερθούν στην αγορά κατά καθορισμένο τρόπο⁸²⁶. Η ύπαρξη συμφωνίας μπορεί να προκύπτει άμεσα ή έμμεσα από τη συμπεριφορά των μερών. Είναι αδιάφορος ο γραπτός ή προφορικός χαρακτήρας της σύμβασης, καθώς και ο δεσμευτικός ή μη χαρακτήρας της, δηλαδή δεν απαιτούνται τυπικές διαδικασίες ούτε και κυρώσεις μη

⁸²²Βλ. ενδεικτικά υπόθ. T-23/09 Conseil national de l'Ordre des pharmaciens (CNOP), Conseil central de la section G de l'Ordre national des pharmaciens (CCG) κατά Ευρωπαϊκής Επιτροπής, σκ. 70-71, C-55/96, Job Centre coop.arl, Συλλογή 1997, σελ. I-7119, σκ. 21, συνεκδ. υπόθ. C-180-184/98, Pavel Pavlov κ.ά. κατά Stichting Pensioenfonds Medische Specialisten, Συλλ. 2000 σ. I-6451, σκ. 74, υπόθ. C-118/85 Επιτροπή κατά Ιταλίας Συλλ. 1987 σ. 2599, σκ. 7, υπόθ. C-41/90 Klaus Höfner and Fritz Elser κατά Macrotron GmbH Συλλ. 1991 σ. I-1979, σκ. 21, υπόθ. C-35/96 Επιτροπή κατά Ιταλίας (CNSD) Συλλ. 1998 σ. I-3851, σκ. 36, υπόθ. C-244/94 Fédération Française des Sociétés d'Assurance κ.ά. κατά Ministère de l'Agriculture et de la Pêche Συλλ. 1995 σ. I-4013, σκ. 14, απόφαση ΕΑ 292/IV/2005 υπό 2.1. Βλ. επίσης σχετικά και Α. Κοτσίρη, Δίκαιο του Ανταγωνισμού, Αθέμιτου και Ελεύθερου, Εκδ. Σάκκουλα, 4η έκδοση, σελ. 407.

⁸²³ Βλ. ενδεικτικά ΔΕΚ C-118/85, Επιτροπή κατά Ιταλίας, Συλλ. 1987, σελ. 2599, σκ. 7, ΔΕΚ C-35/96, Επιτροπή κατά Ιταλίας (CNSD), Συλλ. 1998, σελ. 3851, σκ. 36, καθώς και ΔΕφαθ 1682/2009, σκ. 27, ΕΑ 430/V/2009, σελ. 6, υπό III Β και ΕΑ 317/V/2006, σελ. 16, 17, υπό VII Βα, η οποία επικυρώθηκε από την ΔΕφαθ. 4291/2007.

⁸²⁴Βλ. ενδεικτικά *Σινανιώτη-Μαρουδή Αριστέα*, Εμπορικό Δίκαιο, Τόμος I, Γενικό Μέρος, εκδ. Αντ.Ν. Σάκκουλα, 2000, σελ. 251, απόφαση ΕΑ 376/V/2008, σελ. 20.

⁸²⁵ Στην παρούσα ενότητα εξετάζεται μόνο η ύπαρξη «συμφωνίας», ενώ η ανεξάρτητη οικονομική δραστηριότητα του αντιπροσώπου διερευνάται κατωτέρω στην ενότητα «ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ ΤΟΥ ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΟΥ - ΔΙΑΚΡΙΣΗ ΜΕΤΑΞΥ ΓΝΗΣΙΩΝ ΚΑΙ ΜΗ ΓΝΗΣΙΩΝ ΕΜΠΟΡΙΚΩΝ ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΩΝ».

⁸²⁶ Βλ. ενδεικτικά ΔΕΚ C-41/69, *Chemiefarma κατά Επιτροπής*, Συλλ. 1970, σελ. 661, σκ. 111-113 και ΠΕΚ T- 1/89, *Rhone Poulenc κατά Επιτροπής*, Συλλ. 1991, σελ. II-867, σκ. 120, ΠΕΚ T-9/99, *HFB Holding κατά Επιτροπής*, Συλλ. 2002, σελ. II 1487, σκ. 199, ΠΕΚ T-168/01, *GlaxoSmithKline Services κατά Επιτροπής*, Συλλ. 2006, σελ. II-2969, σκ. 76.

συμμόρφωσης ή μέτρα εφαρμογής⁸²⁷. Η ύπαρξη της «συμφωνίας», επομένως, στηρίζεται στην ύπαρξη συμπτώσεως των βουλήσεων δύο τουλάχιστον μερών, της οποίας η μορφή εκδηλώσεως δεν είναι σημαντική, εφόσον συνιστά πιστή έκφραση των βουλήσεων αυτών⁸²⁸.

507. Η εν λόγω έννοια καλύπτει τόσο τις συμφωνίες που συνάπτονται μεταξύ ανταγωνιστών που δρουν στο ίδιο επίπεδο (οριζόντιες) όσο και εκείνες που συνάπτονται μεταξύ επιχειρήσεων που δρουν σε διαφορετικό επίπεδο της αλυσίδας παραγωγής ή διανομής, οι οποίες αφορούν στις προϋποθέσεις υπό τις οποίες τα μέρη δύνανται να προμηθεύονται, πωλούν ή μεταπωλούν αγαθά και υπηρεσίες (κάθετες)⁸²⁹.
508. Η σύναψη σύμβασης, στην οποία εμπεριέχεται ρήτρα, η οποία ρητά και χωρίς επιφυλάξεις ή αιρέσεις προβλέπει την αντικείμενη στα άρθρα 1 ν. 3959/2011 καθώς και 101 ΣΛΕΕ πρακτική, ακόμα και αν η εν λόγω σύμβαση συνιστά πρότυπο, που υπογράφεται μεταξύ της ελεγχόμενης επιχείρησης και πλειόνων αντισυμβαλλομένων, συνιστά σύναψη συμφωνίας μεταξύ των εμπλεκόμενων επιχειρήσεων κατά την έννοια των ως άνω άρθρων⁸³⁰, καθώς με την υπογραφή της σύμβασης οι συμβαλλόμενες επιχειρήσεις εκφράζουν ρητά και ανεπιφύλακτα την κοινή τους βούληση να εφαρμόσουν την προβλεπόμενη αντι-ανταγωνιστική πρακτική. Συμφωνίες, κατά τις διατάξεις του ελεύθερου ανταγωνισμού, είναι κατεξοχήν οι συμβάσεις με την έννοια του αστικού δικαίου.
509. Στην παρούσα υπόθεση, τα ιδιωτικά συμφωνητικά μεταξύ της ΑΡΓΟΣ και των μελών του δικτύου διανομής της, καθώς και οι επιμέρους όροι που εμπεριέχονται σε αυτά, εμπίπτουν ευθέως στην έννοια της «συμφωνίας» κατά τα προεκτεθέντα, και δη στην έννοια της κάθετης συμφωνίας μεταξύ επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται σε διαφορετικό επίπεδο στην αλυσίδα διανομής.

Θ.1.3.1 Ανεξάρτητη οικονομική δραστηριότητα του αντιπροσώπου - Διάκριση μεταξύ γνησίων και μη γνησίων εμπορικών αντιπροσώπων

510. Η εφαρμογή των άρθρων 1 παρ. 1 ν. 3959/2011 και και 101 παρ. 1 ΣΛΕΕ προϋποθέτει ότι μια συμφωνία συνάπτεται μεταξύ δύο τουλάχιστον ανεξάρτητων οικονομικά μεταξύ τους επιχειρήσεων. Κατά δε, πάγια νομολογία του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης (εφεξής και «ΔΕΕ», πρώην «ΔΕΚ») όταν οι αντιπρόσωποι δεν φέρουν κανέναν κίνδυνο απορρέοντα από τις συμβάσεις τις οποίες διαπραγματεύονται, αυτοί παύουν να έχουν την ιδιότητα του ανεξάρτητου επιχειρηματία⁸³¹. Στις περιπτώσεις αυτές γίνεται λόγος για «γνήσιες συμβάσεις εμπορικής αντιπροσωπείας» και οι υποχρεώσεις που επιβάλλονται στον αντιπρόσωπο όσον

⁸²⁷ Βλ. ενδεικτικά ΔΕΚ C-209/78 έως 215/78 και 218/78, *Van Landewyck κατά Επιτροπής*, Συλλ. 1980, σελ. III 207, σκ. 85-86 και ΠΕΚ T- 1/89, ό.π., σκ. 43-44 και 97, ΠΕΚ T-9/99, ό.π., σκ. 200-201, ΠΕΚΤ-56/99, *Marlines κατά Επιτροπής*, Συλλ. 2003, σελ. II-5225, σκ. 21. Βλ. επίσης ΔΕΦΑθ 2560/2009, σκ. 6.

⁸²⁸ Βλ. ενδεικτικά ΔΕΚ C-41/69, *Chemiefarmav. Commission*, παρ. 112, T-41/96, *Bayerv. Commission*, παρ. 67-69, T-208/01, *Volkswagen. Commission*, παρ. 30-32, ΣτΕ 1677/2014, σκ. 5, καθώς και ΣτΕ 2007/2013, σκ. 17 και ΣτΕ 2780/2012, σκ. 5-6, με περαιτέρω παραπομπές σε ενωσιακή νομολογία.

⁸²⁹ Βλ. ενδεικτικά ΣτΕ 2780/2012, σκ. 4 και ΔΕΚ C-56 & 58/64, *Consten&Grundig κατά Επιτροπής*, Συλλ. 1966, σελ. 429, σελ. απόφασης 370-371. Βλ. επίσης Κανονισμό (ΕΚ) 2790/1999, ο.π., άρθρο 2 παρ. 1 καθώς και Κανονισμό (ΕΕ) 330/2010, ό.π., άρθρο 1α).

⁸³⁰ Βλ. ΕΑ 610/2015, σκ. 173 με περαιτέρω παραπομπές σε ενωσιακή νομολογία.

⁸³¹ Βλ. ενδεικτικά ΔΕΚ C-266/93, *Bundeskartellamt κατά Volkswagen AG και VAG Leasing GmbH*, Συλλ. 1995, σελ. I-3477, σκ. 19 με περαιτέρω παραπομπές.

αφορά στις συμβάσεις που διαπραγματεύεται ή και συνάπτει για λογαριασμό του αντιπροσωπευόμενου δεν εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής των άρθρων 1 ν. 3959/2011 και 101 παρ. 1 ΣΛΕΕ ⁸³².

511. Τα άρθρα 1 ν. 3959/2011 και 101 παρ. 1 ΣΛΕΕ τυγχάνουν, ωστόσο, εφαρμογής στις μη γνήσιες συμβάσεις εμπορικής αντιπροσωπείας, όπου ο αντιπρόσωπος διατηρεί την ιδιότητά του ως ανεξάρτητης οικονομικά επιχείρησης. Όσον αφορά στη διάκριση μεταξύ γνήσιας και μη γνήσιας σύμβασης εμπορικής αντιπροσωπείας, γίνεται, καταρχήν, δεκτό ότι ο αντιπρόσωπος διατηρεί την ιδιότητα του ανεξάρτητου επιχειρηματία, εφόσον αυτός αποκτά την κυριότητα επί των συμβατικών προϊόντων που αγοράζονται ή πωλούνται.
512. Αντίθετα, στην περίπτωση της μη μεταβίβασης της κυριότητας κάποιου εκ των συμβατικών προϊόντων, εξετάζεται *in concreto* και συνεκτιμάται η κρισιμότητα και σπουδαιότητα των κινδύνων που έχουν αναληφθεί από τον αντιπρόσωπο, ο βαθμός ενσωμάτωσης αυτού στο δίκτυο του αντιπροσωπευόμενου και η παροχή από αυτόν υπηρεσιών σχετικών με τη σύμβαση στο όνομα και για λογαριασμό του αντιπροσώπου. Ειδικότερα, έχει κριθεί ότι τα άρθρα 1 ν. 3959/2011 και 101 ΣΛΕΕ έχουν εφαρμογή εφόσον ο αντιπρόσωπος αναλαμβάνει, ενδεικτικώς έστω έναν από τους κατωτέρω κινδύνους ή δαπάνες: δαπάνες μεταφοράς των προϊόντων, κόστος χρηματοδότησης και διατήρησης των αποθεμάτων, ειδικές επενδύσεις σε εξοπλισμό, εγκαταστάσεις ή εκπαίδευση προσωπικού, ευθύνη έναντι τρίτων για ζημίες που προκαλούνται από πωλούμενο προϊόν ⁸³³.

Θ.1.3.1.1 Υπαγωγή στην υπό εξέταση υπόθεση - Βασικά χαρακτηριστικά του δικτύου διανομής της ΑΡΓΟΣ

513. [...] ⁸³⁴, [...] ⁸³⁵. [...].
514. [...]
515. [...] ⁸³⁶.
516. [...] ⁸³⁷, [...] ⁸³⁸. [...] ⁸³⁹. [...] ⁸⁴⁰.
517. [...] ⁸⁴¹.
518. [...]

⁸³² Βλ. και Κατευθυντήριες Γραμμές για τους κάθετους περιορισμούς, ό.π., παρ. 13-15.

⁸³³ Βλ. Κατευθυντήριες Γραμμές για τους κάθετους περιορισμούς, ό.π., παρ. 16 -17 και 21.

⁸³⁴ [...]

⁸³⁵ [...]

⁸³⁶ [...]

⁸³⁷ [...]

⁸³⁸ [...]

⁸³⁹ [...]

⁸⁴⁰ [...]

⁸⁴¹ [...]

Θ.2.4 ΣΥΜΦΩΝΙΕΣ ΕΠΙΛΕΚΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΑΠΟΚΛΕΙΣΤΙΚΗΣ ΔΙΑΝΟΜΗΣ

Θ.1.4.1 Γενικό Πλαίσιο

519. Σύμφωνα με το άρθρο 1 στοιχ. ε' του Κανονισμού (ΕΕ) 330/2010), ως σύστημα επιλεκτικής διανομής νοείται το «σύστημα διανομής, στο οποίο ο προμηθευτής αναλαμβάνει να πωλεί τα αγαθά ή τις υπηρεσίες που αναφέρονται στη σύμβαση, άμεσα ή έμμεσα, μόνο σε επιλεγμένους διανομείς με βάση καθορισμένα κριτήρια και εφόσον οι διανομείς αυτοί αναλάβουν την υποχρέωση να μην πωλούν τα εν λόγω αγαθά ή υπηρεσίες σε μη εξουσιοδοτημένους διανομείς». Συνεπώς, ο ορισμός του συστήματος επιλεκτικής διανομής για τους σκοπούς εφαρμογής του Κανονισμού απαλλαγής κατά κατηγορίες περιλαμβάνει δύο επιμέρους στοιχεία: α) τη διάθεση από τον προμηθευτή των διακινούμενων προϊόντων σε επιλεγμένους διανομείς με βάση ορισμένα κριτήρια και β) τη μη διάθεση εκ μέρους των επιλεγμένων διανομικών των προϊόντων αυτών σε μη εξουσιοδοτημένους διανομείς, εκτός συστήματος. Και τα δύο αυτά κριτήρια συντρέχουν στην κρινόμενη υπόθεση.
520. Οι πιθανοί κίνδυνοι για τον ανταγωνισμό από την εφαρμογή ενός συστήματος επιλεκτικής διανομής είναι, μεταξύ άλλων, ο περιορισμός του ενδοσηματικού ανταγωνισμού και, ιδίως στην περίπτωση σωρευτικού αποτελέσματος, ο αποκλεισμός ορισμένης κατηγορίας διανομικών⁸⁴². Όπως όμως γίνεται δεκτό από τη νομολογία των ενωσιακών δικαστηρίων, τέτοιου είδους συμφωνίες μπορούν - υπό όρους - να εξυπηρετούν θεμιτές ανάγκες, όπως η διατήρηση ενός εξειδικευμένου εμπορίου και η παροχή ορισμένων υπηρεσιών για προϊόντα υψηλής ποιότητας και τεχνικής⁸⁴³.
521. Η επιλεκτική διανομή διακρίνεται σε ποιοτική και ποσοτική. Στο πλαίσιο της αμιγώς ποιοτικής επιλεκτικής διανομής, οι διανομείς επιλέγονται αποκλειστικά με βάση τα αντικειμενικά κριτήρια που απαιτούνται λόγω της φύσεως του προϊόντος, όπως είναι η εκπαίδευση του προσωπικού πωλήσεων, η παρεχόμενη υπηρεσία στο σημείο πώλησης, η ύπαρξη ενός ορισμένου φάσματος πωλούμενων προϊόντων, χωρίς να τίθενται άμεσοι περιορισμοί στον αριθμό των διανομικών.
522. Σύμφωνα με την πάγια νομολογία του Δικαστηρίου, που βασίζεται στην έννοια της ποιοτικής επιλεκτικής διανομής, όπως αυτή διαπλάστηκε ήδη από τη *Metro I*⁸⁴⁴, η συμφωνία ποιοτικής επιλεκτικής διανομής προϊόντων υψηλής ποιότητας και τεχνικής δεν εμπίπτει καταρχήν στο

⁸⁴²Βλ. σχετικά, Κατευθυντήριες Γραμμές για τους κάθετους περιορισμούς, ό.π., παρ. 175.

⁸⁴³Έτσι, η απόφαση του Δικαστηρίου της 25ης Οκτωβρίου 1983, υπόθεση 107/82, *Allgemeine Elektrizitäts-Gesellschaft AEG-Telefunken AG κατά Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων*, Συλλ. 1983, σ. 3151, σκ. 33.

⁸⁴⁴Βλ. απόφαση του Δικαστηρίου της 25ης Οκτωβρίου 1977, υπόθεση 26/76, *Metro SB-Großmärkte v Commission (Metro I)*, Συλλ. Τόμ.1977, σ. 567.

πεδίο εφαρμογής του άρθρου 101 παρ. 1 ΣΛΕΕ^{845, 846} (1 παρ. 1 του ν. 3959/2011), εφόσον πληρούνται (σωρευτικά) οι εξής προϋποθέσεις: Πρώτον, η φύση του προϊόντος απαιτεί σύστημα επιλεκτικής διανομής⁸⁴⁷, δηλαδή το σύστημα αυτό πρέπει να αποτελεί θεμιτή απαίτηση, λαμβάνοντας υπόψη τη φύση του προϊόντος, τη διατήρηση της ποιότητάς του και την εξασφάλιση της ορθής χρήσης του. Δεύτερον, οι μεταπωλητές επιλέγονται με βάση αντικειμενικά κριτήρια ποιοτικού χαρακτήρα που ορίζονται με ομοιόμορφο τρόπο για όλους τους δυνητικούς μεταπωλητές χωρίς διακρίσεις. Και τρίτον, τα ως άνω καθορισμένα κριτήρια δεν υπερβαίνουν το αναγκαίο μέτρο⁸⁴⁸.

523. Οι ως άνω προϋποθέσεις για τον χαρακτηρισμό μιας συμφωνίας ως συμφωνίας «αμιγώς» ποιοτικής επιλεκτικής διανομής, «η οποία θεωρείται κατά κανόνα ότι δεν εμπίπτει στο άρθρο 101 παρ. 1 ΣΛΕΕ, επειδή δεν έχει αντιανταγωνιστικές επιπτώσεις» παρατίθενται και στο κείμενο των Κατευθυντηρίων Γραμμών για τους Κάθετους Περιορισμούς⁸⁴⁹.
524. Τα ανωτέρω επιβεβαιώνονται και από τη νεότερη νομολογία του Δικαστηρίου⁸⁵⁰, το οποίο έχει αποφανθεί ως προς τα κριτήρια αξιολόγησης των συστημάτων επιλεκτικής διανομής

⁸⁴⁵Βλ. (κατ' αναλογία) τις αποφάσεις του Δικαστηρίου, της 25ης Οκτωβρίου 1977, υπόθεση 26/76, *Metro SB-Großmärkte v Commission* (Metro I), Συλλ. τόμος 1977, σ. 567, σκ. 20, της 25ης Οκτωβρίου 1983, υπόθεση 107/82, *Allgemeine Elektrizitäts-Gesellschaft AEG-Telefunken AG κατά Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων*, Συλλ. 1983, σ. 3151, σκ. 34 και 35. Βλ. επίσης την απόφαση του Δικαστηρίου, της 22ας Οκτωβρίου 1986, υπόθεση 75/84, *MetroSB-GroßmärkteGmbH&Co. KG κατά Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων* (εφεξής: *MetroII*), Συλλ. 1986, σ. 3021, σκ. 54, καθώς και ΔΕΚ, υπόθ. 31/85, σκ. 40. Στην *MetroII*, ό.π., στη σκ. 54, αναγνωρίστηκε επίσης ότι για τα διαρκή καταναλωτικά υψηλής ποιότητας και τεχνολογίας η εξυπηρέτηση των πελατών κατά την πώληση και μετά την πώληση θα πρέπει να είναι ειδικά προσαρμοσμένη στα χαρακτηριστικά τους και να έχει άμεση σχέση με τη διανομή τους.

⁸⁴⁶Βλ. (κατ' αναλογία) αποφάσεις του Δικαστηρίου, της 10ης Ιουλίου 1980, υπόθεση 99/79, *SA Lancôme και Cosparfrance Nederland BV κατά Etos BV και Albert Heijn Supermart BV* (ελληνική ειδική έκδοση) Συλλ. 1980, τόμ. II, σ. 617, σκ. 26, της 11ης Δεκεμβρίου 1980, υπόθεση 31/80, *NV L'Oréal και SA L'Oréal κατά PVBA "De Nieuwe AMCK"*, (ελληνική ειδική έκδοση) Συλλ. 1980, τόμ. III, σ. 471, σκ. 14. Βλ. επίσης αποφάσεις του Πρωτοδικείου, της 27ης Φεβρουαρίου 1992, υπόθεση T-19/91, *Société d'hygiène dermatologique de Vichy κατά Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων*, Συλλ. 1992, τόμ. II, σ. 415, σκ. 65, καθώς και της 12ης Δεκεμβρίου 1996, υπόθεση T-88/92, *Groupeement d'achat Edouard Leclerc κατά Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων*, Συλλ. 1996, τόμος II, σ. 1851, σκ. 106 και 117. Στην τελευταία υπόθεση, αναγνωρίστηκε ότι είναι προς το συμφέρον του καταναλωτή να μπορεί να προμηθευτεί καλλυντικά πολυτελείας (αρώματα πολυτελείας), πωλούμενα υπό καλές συνθήκες παρουσίασεως και να διασφαλίζει έτσι ότι διατηρείται η εικόνα πολυτελείας των προϊόντων αυτών, καθώς τα εν λόγω προϊόντα υψηλής ποιότητας, είναι αποτέλεσμα ιδιαίτερης έρευνας και για την παρασκευή τους χρησιμοποιούνται υλικά υψηλού ποιοτικού επιπέδου. Πάρα ταύτα, δεδομένου ότι ένα σύστημα διανομής «που έχει ως συνέπεια τον αποκλεισμό ορισμένων μορφών εμπορίας δυναμένων να πωλούν προϊόντα υπό συνθήκες αναδεικνύουσες την αξία τους, για παράδειγμα σε μια θέση ή σε ένα χώρο κατάλληλα προσαρμοσμένο, θα είχε ως μοναδικό αποτέλεσμα την προστασία των υφισταμένων μορφών εμπορίου από τον ανταγωνισμό των νέων επιχειρηματιών» αντίκειται στο άρθρο 101 παρ. 1 ΣΛΕΕ.

⁸⁴⁷Βλ. σχετ. παραδείγματασε: Ioannis Lianos/ Valentine Korah/ Paolo Siciliani, *Competition Law - Analysis, Cases, & Materials*, 2019, σ. 1327.

⁸⁴⁸Ένα ζήτημα που έχει απασχολήσει είναι το εάν το ως άνω τεκμήριο νομιμότητας αφορά μόνο τις συμφωνίες επιλεκτικής διανομής για τις συγκεκριμένες κατηγορίες προϊόντων, οι οποίες έχουν ήδη κριθεί από το Δικαστήριο. Είναι σαφές ότι το βάρος της απόδειξης της νομιμότητας μιας συμφωνίας επιλεκτικής διανομής για τις κατηγορίες προϊόντων, οι οποίες δεν έχουν ήδη κριθεί από το Δικαστήριο, βαρύνει τον προμηθευτή, έτσι, *IoannisLianos/ ValentineKorah/ PaoloSiciliani*, *CompetitionLaw - Analysis, Cases, &Materials*, 2019, σ. 1330.

⁸⁴⁹Βλ. Κατευθυντήριες Γραμμές για τους κάθετους περιορισμούς, ό.π., παρ. 175.

⁸⁵⁰Βλ. (τις αποφάσεις Δικαστηρίου, της 13ης Οκτωβρίου 2011, υπόθεση C- 439/09, *Pierre Fabre Dermo-Cosmétique SAS* (εφεξής: *Pierre Fabre*) Συλλ. 2011, σ. 9419, σκ. 40 και 41, καθώς και της 6ης Δεκεμβρίου

στον τομέα των καλλυντικών. Ειδικότερα, στην υπόθεση *Pierre Fabre*, το Δικαστήριο αποφάνθηκε ότι το εκεί εξεταζόμενο σύστημα επιλεκτικής διανομής δεν ενέπιπτε στον απαγορευτικό κανόνα του άρθρου 101 παρ. 1 ΣΛΕΕ, εφόσον η επιλογή των διανομέων ήταν σύμφωνη με τις προϋποθέσεις που τίθενται από την πάγια νομολογία του Δικαστηρίου, όπως αυτές εκτίθενται αμέσως ανωτέρω. Πλην όμως, κρίθηκε ότι η συμβατική ρήτρα, η οποία απαγορεύει de facto όλες τις μορφές πωλήσεων μέσω του διαδικτύου έχει, τουλάχιστον, ως αντικείμενο τον περιορισμό των παθητικών πωλήσεων στους τελικούς χρήστες που επιθυμούν να αγοράσουν ένα προϊόν μέσω του διαδικτύου και βρίσκονται εκτός της φυσικής γεωγραφικής ζώνης του οικείου μέλους του συστήματος επιλεκτικής διανομής⁸⁵¹.

525. Εξάλλου, σύμφωνα με την απόφαση του ΔΕΕ απόφαση *Coty*⁸⁵², η ποιότητα των προϊόντων πολυτελείας είναι άρρηκτα συνδεδεμένη και με την εικόνα γοήτρου που τους προσδίδει μια αίσθηση πολυτέλειας, η οποία συνιστά σημαντικό στοιχείο των εν λόγω προϊόντων που ωθεί τους καταναλωτές να τα διακρίνουν από άλλα παρόμοια^{853, 854}. Με αυτό το σκεπτικό, το Δικαστήριο αποφάνθηκε ότι συμβατική ρήτρα με την οποία απαγορεύεται στους εξουσιοδοτημένους διανομείς ενός συστήματος επιλεκτικής διανομής να χρησιμοποιούν κατά τρόπο που να φαίνεται προς τα έξω τρίτες πλατφόρμες για τη διαδικτυακή πώληση των συμβατικών προϊόντων, δεν αντιτίθεται απαραίτητα στο άρθρο 101 παρ. 1 ΣΛΕΕ, ούτε συνιστά περιορισμό του κύκλου των πελατών κατά την έννοια του άρθρου 4, στοιχείο β', του Κανονισμού Απαλλαγής κατά Κατηγορίες, ούτε περιορισμό των παθητικών πωλήσεων σε τελικούς χρήστες κατά την έννοια του άρθρου 4, στοιχείο γ', του εν λόγω Κανονισμού, εφόσον το περιεχόμενο της εν λόγω ρήτρας ανταποκρίνεται στα κριτήρια που έχουν καθιερωθεί κατά πάγια νομολογία⁸⁵⁵.

2017, υπόθεση C-230/16, *Coty Germany GmbH κατά Parfümerie Akzente GmbH* (εφεξής: *Coty*), Συλλ. Ψηφιακή (Γενική Συλλογή) ECLI:EU:C:2017:941, σκ. 24.

⁸⁵¹Βλ. απόφαση ΔΕΕ, υπόθεση C- 439/09, *Pierre Fabre Dermo-Cosmétique SAS*, ό.π., σκ. 39, στην οποία αναφέρεται ότι «[ό]σον αφορά τις συμφωνίες που συνιστούν ένα σύστημα επιλεκτικής διανομής, το Δικαστήριο έχει αποφανθεί [...] ότι τέτοιου είδους συμφωνίες επηρεάζουν αναγκαστικά τον ανταγωνισμό στην κοινή αγορά. Οι εν λόγω συμφωνίες πρέπει να θεωρούνται, ελλείψει αντικειμενικών λόγων που να τις δικαιολογούν, ως «περιορισμοί εξ' αντικειμένου». Στη σκ. 47 της ίδιας απόφασης αναφέρονται τα εξής: «[...] το άρθρο 101, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ έχει την έννοια ότι συμβατική ρήτρα, στο πλαίσιο συστήματος επιλεκτικής διανομής, η οποία επιβάλλει την πραγματοποίηση των πωλήσεων καλλυντικών και προϊόντων ατομικής περιποίησης σε υλικώς υπαρκτό χώρο με την υποχρεωτική παρουσία πτυχιούχου φαρμακοποιού, με αποτέλεσμα την απαγόρευση της χρήσεως του διαδικτύου για τις εν λόγω πωλήσεις, συνιστά περιορισμό εξ' αντικειμένου κατά την έννοια της διατάξεως αυτής εάν, κατόπιν αυτοτελούς και συγκεκριμένης εξέτασεως του περιεχομένου και του σκοπού της εν λόγω συμβατικής ρήτρας καθώς και του νομικού και οικονομικού πλαισίου εντός του οποίου αυτή εντάσσεται, προκύπτει ότι, λαμβανομένων υπόψη των ιδιοτήτων των επίμαχων προϊόντων, η εν λόγω ρήτρα δεν δικαιολογείται αντικειμενικώς».

⁸⁵²Βλ. απόφαση ΔΕΕ, υπόθεση C-230/16, *Coty Germany GmbH κατά Parfümerie Akzente GmbH*, ό.π., σκ. 52 και 65.

⁸⁵³Βλ. απόφαση, ΔΕΕ, υπόθεση C-230/16, *Coty Germany GmbH κατά Parfümerie Akzente GmbH*, ό.π., σκ. 25.

⁸⁵⁴ Βλ. την απόφαση του Πρωτοδικείου της 12ης Δεκεμβρίου 1996, υπόθεση T-19/92, *Groupement d'achat Edouard Leclerc κατά Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων*, Συλλ. 1996, τόμ. II, σ. 1851 και, ιδίως, σκ. 118, στην οποία αναφέρονται τα εξής: «Το Πρωτοδικείο θεωρεί επομένως ότι ένα σύστημα επιλεκτικής διανομής δεν εκφεύγει του πεδίου εφαρμογής του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης παρά μόνον αν δικαιολογείται αντικειμενικώς, λαμβανομένου υπόψη του συμφέροντος των καταναλωτών».

⁸⁵⁵ «Δηλαδή εφόσον η ρήτρα αυτή αποσκοπεί στη διαφύλαξη της εικόνας πολυτέλειας των εν λόγω προϊόντων, προβλέπεται κατά τρόπο ενιαίο και εφαρμόζεται χωρίς διακρίσεις και εφόσον τελεί σε αναλογία προς τον

526. Ως εκ τούτου, προκειμένου μια συμφωνία επιλεκτικής διανομής να μην εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 101 παρ. 1 ΣΛΕΕ (και 1 παρ. 1 ν. 3959/2011), πρέπει η συμφωνία (ποιοτικής) επιλεκτικής διανομής να είναι σύμφωνη με τις προϋποθέσεις της πάγιας νομολογίας, όσον αφορά τα κριτήρια επιλογής των διανομέων και να μην περιλαμβάνει περιορισμούς ιδιαίτερης σοβαρότητας.
527. Εξάλλου, το Δικαστήριο έχουν απασχολήσει και ειδικά οι προϋποθέσεις νομιμότητας ενός συστήματος επιλεκτικής διανομής προϊόντων Τύπου, στο πλαίσιο προδικαστικών παραπομπών. Κατ' αντιστοιχία με την πάγια νομολογία, στις σχετικές αποφάσεις, αναγνωρίστηκε η ειδική, από άποψη διανομής, φύση των εφημερίδων και περιοδικών⁸⁵⁶. Συγκεκριμένα, το Δικαστήριο επί της υπόθεσης *Binon*, αποφάνθηκε τα εξής: «*Παρόμοια συστήματα μπορούν να δημιουργηθούν, χωρίς να συνιστούν παράβαση της απαγόρευσης του άρθρου 85, παράγραφος 1, για τη διανομή των προϊόντων τύπου, αν ληφθεί υπόψη η ειδική, από άποψη διανομής, φύση των προϊόντων αυτών. Πράγματι, [...], οι εφημερίδες και τα περιοδικά μπορούν, κατά κανόνα, να πωληθούν λιανικώς μόνο κατά τη διάρκεια ενός ιδιαίτερα περιορισμένου χρονικού διαστήματος, ενώ το κοινό περιμένει από κάθε λιανοπωλητή να είναι σε θέση να προσφέρει ένα αντιπροσωπευτικό φάσμα του τύπου, ιδίως του εγχώριου τύπου. Οι εκδότες, από την άλλη πλευρά, αναλαμβάνουν να ξαναπαίρνουν τα μη πωληθέντα αντίτυπα, πράγμα που οδηγεί σε συνεχείς δοσοληψίες μεταξύ εκδοτών και λιανοπωλητών για τα προϊόντα αυτά*»⁸⁵⁷.
528. Συνακόλουθα, η μη υπαγωγή ενός συστήματος επιλεκτικής διανομής στον εν λόγω τομέα στον απαγορευτικό κανόνα του άρθρου 101 παρ. 1 ΣΛΕΕ και (1 παρ. 1 ν. 3959/2011) εξαρτάται ιδίως από τα κριτήρια που ρυθμίζουν την επιλογή των διανομέων ή λιανοπωλητών. Στην ως άνω απόφαση, επίσης, διευκρινίζεται ότι «*[τ]α κριτήρια αυτά πρέπει να είναι αντικειμενικά και ποιοτικού χαρακτήρα. Δεν εμπίπτει στην κατηγορία αυτή ο περιορισμός του αριθμού των σημείων πωλήσεως βάσει, παραδείγματος χάρη, κριτηρίου που στηρίζεται σε έναν ελάχιστο αριθμό κατοίκων της γειτονιάς ανά σημείο πωλήσεως*»⁸⁵⁸.
529. Σε αντίθεση με την αμιγώς ποιοτική επιλεκτική διανομή, με την ποσοτική επιλεκτική διανομή προστίθενται περαιτέρω κριτήρια επιλογής, τα οποία περιορίζουν άμεσα τον πιθανό αριθμό των διανομέων, όπως επί παραδείγματι, ο καθορισμός (άμεσα ή έμμεσα) τον αριθμού των διανομέων⁸⁵⁹ ή και η απαίτηση πραγματοποίησης ελάχιστων ή μέγιστων πωλήσεων.

επιδωκόμενο σκοπό», έτσι, η απόφαση ΔΕΕ, υπόθεση C-230/16, *Coty Germany GmbH κατά Parfümerie Akzente GmbH*, ό.π., σκ. 58.

⁸⁵⁶Βλ. απόφαση του Δικαστηρίου της 3ης Ιουλίου 1985, υπόθεση C-243/83, *SA Binon κατά AMP*, Συλλ. 1985, σελ. 2015. Βλ. επίσης υπόθεση 126/80, *Salonia κατά Poidomani και Giglio*, Συλλ. 1981, σ. 1563, σκ. 23-27, στην οποία το σύστημα διανομής συνδύαζε στοιχεία τόσο αποκλειστικής όσο και επιλεκτικής διανομής.

⁸⁵⁷Βλ. απόφαση ΔΕΚ, υπόθ. C-243/83, *SA Binon κατά AMP*, ό.π., σκ. 32.

⁸⁵⁸Βλ. απόφαση ΔΕΚ, υπόθ. C-243/83, *SA Binon κατά AMP*, ό.π., σκ. 33.

⁸⁵⁹Για την εννοιολογική οριοθέτηση του «ποσοτικού» χαρακτήρα των κριτηρίων, βλ. μεταξύ άλλων την απόφαση του Πρωτοδικείου της 27ης Φεβρουαρίου 1992, υπόθεση T-19/91, *Société d'hygiène dermatologique de Vichy κατά Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων*, Συλλ. 1992, τόμ. II, σ. 415, σκ. 67, στην οποία αναφέρονται τα εξής: «*ο Πρωτοδικείο εκτιμά ότι, όπως υποστηρίζει η Επιτροπή, δεν έχει σημασία αν ο περιορισμός του αριθμού των σημείων πωλήσεως απορρέει άμεσα ή όχι από την οργάνωση του δικτύου διανομής που έχει τεθεί σε λειτουργία από τον παραγωγό. Είναι γεγονός ότι από την ίδια τη φύση του*

530. Επισημαίνεται, ωστόσο, ότι ο Κανονισμός Απαλλαγής κατά Κατηγορίες εφαρμόζεται και στην ποσοτική επιλεκτική διανομή, ανεξάρτητα από τη φύση του σχετικού προϊόντος, καθώς και ανεξάρτητα από τη φύση των κριτηρίων επιλογής⁸⁶⁰, εφόσον το μερίδιο αγοράς τόσο του προμηθευτή όσο και του αγοραστή δεν υπερβαίνει έκαστο το 30%, ακόμη και αν συνδυάζεται με άλλους κάθετους περιορισμούς που δεν είναι ιδιαίτερα σοβαροί⁸⁶¹, όπως η υποχρέωση μη άσκησης ανταγωνισμού που δεν εκτείνεται χρονικά πέραν των πέντε ετών ή η αποκλειστική διανομή, με την προϋπόθεση ότι δεν περιορίζονται οι ενεργητικές πωλήσεις των εξουσιοδοτημένων διανομέων μεταξύ τους και προς τους τελικούς χρήστες.
531. Στην περίπτωση που δεν καθίσταται δυνατή η απαλλαγή μιας συμφωνίας επιλεκτικής διανομής δυνάμει του Κανονισμού απαλλαγής κατά Κατηγορίες, όπως επί παραδείγματι, λόγω υπέρβασης του ορίου του μεριδίου αγοράς, «η εφαρμογή κριτηρίου ποσοτικού χαρακτήρα καθιστά (καταρχήν) ένα σύστημα επιλεκτικής διανομής αντίθετο προς την απαγόρευση⁸⁶²», του άρθρου 101 παρ. 1 ΣΛΕΕ (και 1 παρ. 1 ν. 3959/2011)⁸⁶³.
532. Στο πλαίσιο αυτό, όταν μια συμφωνία επιλεκτικής διανομής δεν απαλλάσσεται δυνάμει του Κανονισμού Απαλλαγής κατά Κατηγορίες, είτε λόγω υπέρβασης του ορίου του μεριδίου αγοράς είτε διότι η σχετική συμφωνία περιέχει περιορισμούς ιδιαίτερης σοβαρότητας, θα μπορεί να εξετάζεται η δυνατότητα υπαγωγής της στο άρθρο 101 παρ. 3 ΣΛΕΕ και 1 παρ. 3 ν. 3959/2011, υπό τον όρο βέβαια ότι πληρούνται σωρευτικά οι προϋποθέσεις εφαρμογής των εν λόγω διατάξεων. Επισημαίνεται ότι ο άμεσος ή έμμεσος καθορισμός των τιμών μεταπώλησης που επιβάλλεται στο πλαίσιο συστήματος επιλεκτικής διανομής, αξιολογείται συνήθως αυστηρά όταν συνδυάζεται με άλλου είδους περιορισμούς, όπως ο αποκλεισμός

κάθε σύστημα αποκλειστικής ή επιλεκτικής διανομής επηρεάζει, καταρχήν, τον ελεύθερο ανταγωνισμό (προαναφερθείσα απόφαση του Δικαστηρίου, AEG κατά Επιτροπής). Ωστόσο, το κριτήριο εισόδου σε δίκτυο επιλεκτικής ή αποκλειστικής διανομής πρέπει να θεωρείται ότι έχει ποσοτικό χαρακτήρα κατά την έννοια της προαναφερθείσας απόφασης Binon, εφόσον έχει ως σκοπό ή ως αποτέλεσμα να προκαλεί περιορισμό του αριθμού των σημείων πωλήσεως, πέραν αυτού που θα μπορούσε να δικαιολογηθεί από τη φυσιολογική λειτουργία της προσφοράς και της ζήτησης. Πράγματι, στον βαθμό που ο περιορισμός του αριθμού των σημείων πωλήσεως δεν απορρέει από τη φυσιολογική λειτουργία των κανόνων της αγοράς, το κριτήριο εισόδου στο σύστημα διανομής που εφαρμόζεται από τον παραγωγό πρέπει να θεωρείται ότι έχει ποσοτικό χαρακτήρα. Επομένως, στο πλαίσιο αυτό στερείται σημασίας το αν ο περιορισμός του αριθμού των σημείων διαθέσεως του προϊόντος οφείλεται σε προϋφιστάμενη κανονιστική ρύθμιση ή απλώς στη βούληση του παραγωγού, στις περιπτώσεις, τουλάχιστον, που η τελευταία δεν είναι αμέτοχη του διαπιστουμένου περιορισμού του αριθμού των σημείων πωλήσεως.» και επ.

⁸⁶⁰ Βλ. Κατευθυντήριες Γραμμές για τους κάθετους περιορισμούς, ό.π., παρ. 176. Βλ. επίσης Frank Wijckmans - Filip Tuytschaever, ό.π., σελ. 206-207 και Van Bael & Bellis, *Competition Law of the European Community*, 5th edition, Kluwer Law International, 2009, σελ. 252, παρ. 3.31.

⁸⁶¹ Συναφώς, και οι Κατευθυντήριες Γραμμές για τους Κάθετους Περιορισμούς, ό.π., παρ. 52 επ.

⁸⁶² Βλ. απόφαση ΔΕΚ, C-243/83, SA Binon κατά AMP, ό.π., σκ. 34.

⁸⁶³ Βλ. όμως και Κατευθυντήριες Γραμμές για τους κάθετους περιορισμούς, ό.π., παρ. 110 σημ. γ), όπου παρατίθεται η μέθοδος ανάλυσης των κάθετων περιορισμών και επισημαίνεται ότι εάν το σχετικό μερίδιο της αγοράς υπερβαίνει το όριο του 30% για τον προμηθευτή ή/και τον αγοραστή, πρέπει να εξετασθεί κατά πόσον η κάθετη συμφωνία εμπίπτει στο άρθρο 101 παράγραφος 1. Ωστόσο, στη σχετική υποσημείωση 1, διευκρινίζεται ότι τα στάδια ανάλυσης δεν αποσκοπούν στην περιγραφή ενός νομικού συλλογισμού που πρέπει να ακολουθεί η Επιτροπή με την ίδια σειρά προκειμένου να λάβει απόφαση.

δυναμικών διανομέων (όταν αυτός δεν κρίνεται δικαιολογημένος⁸⁶⁴) ή οι υποχρεώσεις αποκλειστικότητας⁸⁶⁵.

533. Και στην περίπτωση μη εφαρμογής του Κανονισμού Απαλλαγής κατά Κατηγορίες, η φύση του διανεμόμενου προϊόντος αποτελεί ουσιώδες κριτήριο για την αξιολόγηση τυχόν αντικειμενικής δικαιολόγησης της εφαρμογής των (ποσοτικών) περιορισμών – κριτηρίων, με τα οποία επιλέγονται οι διανομείς (ή άλλων περιορισμών), το οποίο όμως εξετάζεται σε συνάρτηση με άλλους παράγοντες, όπως είναι η αναγκαιότητα και αναλογικότητα των εν λόγω περιορισμών⁸⁶⁶. Υπό το πρίσμα των άρθρων 1 παρ. 3 ν. 3959/2011 και 101 παρ. 3 ΣΛΕΕ, αντιστρέφεται το βάρος απόδειξης που, σε αυτήν την περίπτωση, βαρύνει την ελεγχόμενη επιχείρηση. Επιπλέον, στην περίπτωση αυτή, η αξιολόγηση της νομιμότητας προϋποθέτει την αναγκαία στάθμιση των αρνητικών και θετικών για τον ανταγωνισμό επιπτώσεων, καθώς και των συνθηκών ανταγωνισμού που επικρατούν στη σχετική αγορά^{867,868,869}. Θα πρέπει δηλαδή να λαμβάνεται υπόψη και η ένταση του διασηματικού ανταγωνισμού και οι φραγμοί εισόδου στην εκάστοτε σχετική αγορά⁸⁷⁰.

⁸⁶⁴ Βλ. απόφαση ΔΕΚ, C-107/82, *AEG-Telefunken*, ό.π., σκ. 41 και 42.

⁸⁶⁵ Βλ. σχετ. και απόφαση Ευρωπαϊκής Επιτροπής, Υπόθεση COMP/37.975 PO/Yamaha.

⁸⁶⁶ «Για να διασφαλιστεί ότι επιλέγεται ο λιγότερο αντιανταγωνιστικός περιορισμός, πρέπει να εξετάζεται κατά πόσον οι ίδιες βελτιώσεις της αποτελεσματικότητας μπορούν να επιτευχθούν με συγκρίσιμο κόστος, για παράδειγμα, μέσω υποχρεώσεων που αφορούν αποκλειστικά την εξυπηρέτηση», όπως επισημαίνεται στις Κατευθυντήριες Γραμμές για τους κάθετους περιορισμούς, ό.π., παρ. 186.

⁸⁶⁷ Βλ. απόφαση, υπόθ. 75/84, *Metro SB-Großmärkte GmbH & Co. KG* κατά Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων (εφεξής *Metro II*), Συλλ. 1986, σ. 03021, σκ. 40,

⁸⁶⁸ «Η ωριμότητα της αγοράς είναι σημαντικός παράγοντας, καθώς η άμβλυνση του ενδοσηματικού ανταγωνισμού και ο πιθανός αποκλεισμός προμηθευτών ή διανομέων μπορεί να αποτελέσει σοβαρό πρόβλημα σε μια ώριμη αγορά, αλλά έχει μικρότερη σημασία σε μια αγορά με αυξανόμενη ζήτηση, εξελισσόμενες τεχνολογίες και μεταβαλλόμενες θέσεις στην αγορά», όπως επισημαίνεται στις Κατευθυντήριες Γραμμές για τους κάθετους περιορισμούς, ό.π., παρ. 184.

⁸⁶⁹ Βλ. απόφαση ΠΕΚ, T-19/92, *Leclerc* κατά Επιτροπής, ό.π., σκ. 183 και 184, στις οποίες αναφέρονται τα εξής: «Συναφώς, το Πρωτοδικείο θεωρεί ότι η άποψη της Επιτροπής και των παρεμβαίνουσών δεν βρίσκει κανένα στήριγμα στην έκθεση του καθηγητή Weber, από την οποία προκύπτει, ιδίως στις σελίδες 71, 89 έως 96, 105 και 110, ότι το 1987 δεν υφίστατο παρά περιορισμένος ανταγωνισμός μεταξύ των διανομέων αρωμάτων πολυτελείας και μεταξύ των διαφόρων μορφών διανομής. Ωστόσο, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι η Επιτροπή, προτού εκδώσει την Απόφαση το 1992, επέβαλε στη Givenchy διάφορες τροποποιήσεις των συμβάσεων της, όπως η κατάργηση όλων των αμιγώς ποσοτικών κριτηρίων επιλογής, η απόλειψη των διατάξεων που περιορίζουν την ελευθερία των διανομέων να μεταπωλούν τα προϊόντα σε άλλα μέλη του επιλεκτικού δικτύου, η απόλειψη των διατάξεων που περιορίζουν την ελευθερία επιλογής του μεταπωλητή όσον αφορά τα άλλα σήματα που μπορούν να προσφερθούν στο σημείο πωλήσεως και η ρητή αναγνώριση της ελευθερίας του μεταπωλητή να καθορίζει ανεξάρτητα τις τιμές του. Επιπλέον, όπως διαπίστωσε ανωτέρω το Πρωτοδικείο, η Απόφαση μνημονεύει τη δυνατότητα προσβάσεως στο δίκτυο της Givenchy των νέων μορφών εμπορίου που έχουν τη δυνατότητα να διανέμουν τα εν λόγω προϊόντα [...], η αγορά κατέστη τόσο άκαμπτη και δομημένη ώστε δεν υφίσταται πλέον αποτελεσματικός ανταγωνισμός μεταξύ των συγκεκριμένων διανομέων των αρωμάτων πολυτελείας, ιδίως στον τομέα των τιμών (βλ. την απόφαση *Metro II*, σκέψεις 42 και 44). [...]».

⁸⁷⁰ «Οι «φραγμοί στην είσοδο» έχουν κυρίως σημασία σε περίπτωση αποκλεισμού από την αγορά των μη εξουσιοδοτημένων διανομέων. Εν γένει, οι φραγμοί στην είσοδο είναι σημαντικοί, καθώς η επιλεκτική διανομή εφαρμόζεται συνήθως από παραγωγούς προϊόντων αναγνωρισμένου σήματος. Οι λιανοπωλητές που υφίστανται τον αποκλεισμό χρειάζονται εν γένει πολύ χρόνο και σημαντικές επενδύσεις για να δημιουργήσουν δικά τους σήματα ή να εξασφαλίσουν από άλλου ανταγωνιστικές προμήθειες», όπως επισημαίνεται στις Κατευθυντήριες Γραμμές για τους κάθετους περιορισμούς, ό.π., παρ. 180.

534. Επιπλέον, δεν θα πρέπει να αποκλείονται *a priori* ορισμένες κατηγορίες μεταπωλητών⁸⁷¹ ή σύγχρονες μέθοδοι διανομής. Σύμφωνα δε, με τις Κατευθυντήριες για τους Κάθετους Περιορισμούς, όταν η επιλεκτική διανομή ή τα εφαρμοζόμενα κριτήρια δεν απαιτούνται λόγω των χαρακτηριστικών του προϊόντος, επί παραδείγματι όταν υποχρεώνονται οι διανομείς να διαθέτουν ένα ή περισσότερα καταστήματα συμβατικού τύπου ή να παρέχουν ειδικές υπηρεσίες, αυτό το σύστημα διανομής δεν οδηγεί εν γένει σε επαρκείς βελτιώσεις της αποτελεσματικότητας που θα μπορούσαν να αντισταθμίσουν μια αισθητή μείωση του ενδοσηματικού ανταγωνισμού⁸⁷². Επισημαίνεται, ωστόσο, ότι ο κίνδυνος αποκλεισμού των πιο αποτελεσματικών ανταγωνιστών είναι πάντα μεγαλύτερος στην περίπτωση της επιλεκτικής διανομής σε σύγκριση με την αποκλειστική διανομή, λόγω των περιορισμών στις πωλήσεις προς μη εξουσιοδοτημένους διανομείς⁸⁷³. Σε περίπτωση πυκνού δικτύου εξουσιοδοτημένων διανομέων ή σε περίπτωση σωρευτικού αποτελέσματος, ο συνδυασμός της επιλεκτικής διανομής με την υποχρέωση προώθησης ενός συγκεκριμένου σήματος θα μπορούσε να οδηγήσει στον αποκλεισμό άλλων προμηθευτών⁸⁷⁴.
535. Ωστόσο, η ποσοτική επιλεκτική διανομή συνήθως δεν έχει καθαρά αρνητικά αποτελέσματα, εφόσον τα συμβατικά προϊόντα, λόγω της φύσης τους, απαιτούν τη χρησιμοποίηση ενός συστήματος επιλεκτικής διανομής και υπό τον όρο ότι τα κριτήρια επιλογής που εφαρμόζονται είναι αναγκαία (και αναλογικά⁸⁷⁵) για την εξασφάλιση της αποτελεσματικής διανομής των σχετικών προϊόντων⁸⁷⁶.
536. Επισημαίνεται ότι οι σχετικοί κανόνες δεν προκαταλαμβάνουν τις επιχειρηματικές επιλογές του προμηθευτή ή/και των διανομέων ως προς τον τρόπο οργάνωσης των εν λόγω συστημάτων επιλεκτικής διανομής (και για το λόγο αυτό, εξάλλου, αναγνωρίζουν το ευεργέτημα της απαλλαγής ακόμη και στην περίπτωση ποσοτικής επιλεκτικής διανομής). Θέτουν, όμως, ορισμένες ασφαλιστικές δικλίδες για την προστασία του ανταγωνισμού, στην περίπτωση που ο προμηθευτής επιλέξει παρόμοια συστήματα διανομής, τα οποία συνεπάγονται άμεσα περιορισμούς στις (ενεργητικές και παθητικές) πωλήσεις σε μεταπωλητές εκτός συστήματος⁸⁷⁷.
537. Σε κάθε περίπτωση, είναι σαφές ότι δεν αποκλείεται καταρχήν ο συνδυασμός επιλεκτικής και αποκλειστικής διανομής⁸⁷⁸ (που συνιστά είδος ποσοτικής επιλεκτικής διανομής)⁸⁷⁹, εφόσον πληρούνται οι προϋποθέσεις εφαρμογής του Κανονισμού Απαλλαγής κατά Κατηγορίες.

⁸⁷¹ Βλ. απόφαση ΔΕΚ, C-26/76, *Metro I*, ό.π., σκ. 50. Βλ. σχετικά και τις Κατευθυντήριες Γραμμές για τους κάθετους περιορισμούς, ό.π., παρ. 179.

⁸⁷² Βλ. σχετικά, Κατευθυντήριες Γραμμές για τους κάθετους περιορισμούς, ό.π., παρ. 177.

⁸⁷³ Βλ. σχετικά, Κατευθυντήριες Γραμμές για τους κάθετους περιορισμούς, ό.π., παρ. 178.

⁸⁷⁴ Βλ. σχετικά, Κατευθυντήριες Γραμμές για τους κάθετους περιορισμούς, ό.π., παρ. 183.

⁸⁷⁵ Βλ. σχετ. απόφαση ΠΕΚ, T-19/91, *Vichy κατά Επιτροπής Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων*, ό.π.

⁸⁷⁶ Βλ. σχετικά, Κατευθυντήριες Γραμμές για τους κάθετους περιορισμούς, ό.π., παρ. 177.

⁸⁷⁷ Βλ. απόφαση ΕΑ 495/VI/2010, σκ. 70.

⁸⁷⁸ Βλ. Κατευθυντήριες Γραμμές για τους Κάθετους Περιορισμούς, ό.π., παρ. 152. Βλ. σχετ. και *Richard Whish & David Bailey*, *Competition Law*, 8^η έκδοση, 2015, σ. 678 επ.

⁸⁷⁹ Βλ. Frank Wijckmans - Filip Tuytschaever, ό.π., σελ. 237, παρ. 6.243.

538. Εξάλλου, στο πλαίσιο μιας συμφωνίας αποκλειστικής διανομής, ο προμηθευτής συμφωνεί να πωλεί τα προϊόντα (αγαθά ή υπηρεσίες) του μόνο σε έναν διανομέα για μεταπώληση σε συγκεκριμένη γεωγραφική περιοχή. Συγχρόνως, επιβάλλονται συνήθως περιορισμοί στο διανομέα όσον αφορά τις ενεργητικές πωλήσεις του σε άλλες περιοχές (που έχουν παραχωρηθεί κατ' αποκλειστικότητα). Στο πλαίσιο δε, μιας συμφωνίας αποκλειστικής παραχώρησης της πελατείας, ο προμηθευτής συμφωνεί να πωλεί τα προϊόντα του μόνο σε έναν διανομέα για μεταπώληση σε συγκεκριμένη ομάδα πελατών. Και σε αυτήν την περίπτωση, επιβάλλονται συνήθως περιορισμοί στο διανομέα όσον αφορά τις ενεργητικές πωλήσεις του σε άλλες ομάδες πελατών. Οι πιθανοί κίνδυνοι σε επίπεδο ανταγωνισμού συνίστανται κυρίως στην άμβλυνση του ενδοσηματικού ανταγωνισμού και στον καταμερισμό της αγοράς, που μπορεί ιδίως να διευκολύνουν τις διακρίσεις ως προς τις τιμές. Επιπλέον, οι ως άνω συμφωνίες μπορεί να οδηγήσουν σε αποκλεισμό και άλλων διανομέων και, ως εκ τούτου, να περιορίσουν τον ανταγωνισμό και στο επίπεδο αυτό⁸⁸⁰. Περαιτέρω, ο συνδυασμός αποκλειστικής διανομής με αποκλειστική προμήθεια αυξάνει τους πιθανούς κινδύνους μείωσης του ενδοσηματικού ανταγωνισμού και καταμερισμού της αγοράς, που μπορεί ιδίως να διευκολύνουν τις διακρίσεις ως προς τις τιμές⁸⁸¹.
539. Μια συμφωνία αποκλειστικής διανομής (ή αποκλειστικής παραχώρησης πελατείας⁸⁸²) απαλλάσσεται βάσει του Κανονισμού Απαλλαγής κατά Κατηγορίες, εφόσον το μερίδιο αγοράς τόσο του προμηθευτή όσο και του αγοραστή δεν υπερβαίνει έκαστο το 30%, ακόμη και όταν συνδυάζεται με άλλους κάθετους περιορισμούς που όμως δεν θα πρέπει είναι ιδιαίτερα σοβαροί. Ο συνδυασμός δε, αποκλειστικής διανομής με επιλεκτική διανομή απαλλάσσεται βάσει του Κανονισμού Απαλλαγής κατά Κατηγορίες μόνον εφόσον δεν περιορίζονται οι ενεργητικές πωλήσεις σε άλλες γεωγραφικές περιοχές⁸⁸³. Από την άλλη πλευρά, ο συνδυασμός της αποκλειστικής παραχώρησης πελατείας και της επιλεκτικής διανομής θεωρείται κατά κανόνα ιδιαίτερα σοβαρός περιορισμός, καθώς συνήθως δεν είναι ελεύθερες οι ενεργητικές πωλήσεις προς τελικούς χρήστες από τους εξουσιοδοτημένους διανομείς⁸⁸⁴.
540. Σε κάθε περίπτωση, όμως, μπορεί να εξετάζεται η δυνατότητα ατομικής απαλλαγής του συστήματος και αποκλειστικής διανομής (ή αποκλειστικής παραχώρησης πελατείας) κατά τα άρθρα 1 παρ. 3 ν. 3959/2011 και 101 παρ. 3 ΣΛΕΕ, σύμφωνα με τα όσα εκτέθηκαν αμέσως ανωτέρω. Στο πλαίσιο αυτό, επισημαίνεται ότι όσο πιο ισχυρή είναι η θέση του προμηθευτή, τόσο σοβαρότερη είναι η άμβλυνση του ενδοσηματικού ανταγωνισμού, η οποία δημιουργεί προβλήματα όταν ο διασηματικός ανταγωνισμός είναι περιορισμένος⁸⁸⁵.

⁸⁸⁰ Βλ. Κατευθυντήριες Γραμμές για τους Κάθετους Περιορισμούς, ό.π., παρ. 151, 168 και 177, αντίστοιχα.

⁸⁸¹ Βλ. Κατευθυντήριες Γραμμές για τους Κάθετους Περιορισμούς, ό.π., παρ. 162.

⁸⁸² Όταν το μερίδιο αγοράς υπερβαίνει το όριο του 30%, για την αξιολόγηση της αποκλειστικής παραχώρησης πελατείας ισχύουν οι οδηγίες που δόθηκαν στις παρ. 151-167 των Κατευθυντηρίων Γραμμών για τους Κάθετους Περιορισμούς, ό.π., για τη συμφωνία αποκλειστικής διανομής.

⁸⁸³ Βλ. Κατευθυντήριες Γραμμές για τους Κάθετους Περιορισμούς, ό.π., σκ. 152 επ.

⁸⁸⁴ Βλ. Κατευθυντήριες Γραμμές για τους Κάθετους Περιορισμούς, ό.π., σκ. 169-172.

⁸⁸⁵ Βλ. Κατευθυντήριες Γραμμές για τους Κάθετους Περιορισμούς, ό.π., σκ. 153.

Θ.1.4.2 Το Σύστημα Διανομής της ΑΡΓΟΣ

541. [...]
542. [...] ⁸⁸⁶, [...]
543. [...] ⁸⁸⁷, [...]
544. [...]
545. [...]
546. [...] ⁸⁸⁸.
547. [...] ⁸⁸⁹, [...] ⁸⁹⁰.
548. [...] ⁸⁹¹.
549. [...] ⁸⁹² [...] ⁸⁹³, [...]
550. [...] ⁸⁹⁴.
551. [...] ⁸⁹⁵, [...]
552. [...]
- [...] ^{896,897}.
553. [...]
554. [...]
555. [...]
556. [...]

Θ.2.5 ΕΞ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟΥ ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟΙ ΤΟΥ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΜΟΥ

557. Προκειμένου να εμπίπτει μια συμφωνία στην απαγόρευση των άρθρων 1 παρ. 1 ν. 3959/2011, καθώς και 101 παρ. 1 ΣΛΕΕ, πρέπει να έχει ως αντικείμενο ή ως αποτέλεσμα την παρεμπόδιση, τον περιορισμό ή τη νόθευση του ανταγωνισμού εντός της οικείας αγοράς. Κατά πάγια ενωσιακή νομολογία, ο διαζευκτικός χαρακτήρας⁸⁹⁸ αυτής της προϋπόθεσης

⁸⁸⁶ [...]

⁸⁸⁷ [...]

⁸⁸⁸ [...]

⁸⁸⁹ [...]

⁸⁹⁰ [...]

⁸⁹¹ [...]

⁸⁹² [...]

⁸⁹³ [...]

⁸⁹⁴ [...]

⁸⁹⁵ [...]

⁸⁹⁶ [...]

⁸⁹⁷ [...]

⁸⁹⁸ Βλ. απόφαση του Δικαστηρίου της 30ής Ιουνίου 1966, υπόθεση 56/65, *Société Technique Minière κατά Maschinenbau Ulm GmbH (M.B.U.)*, Συλλογή τόμος 1965-1968, σ. 313. Βλ. επίσης αποφάσεις του Δικαστηρίου της 13ης Ιουλίου 1966, συνεκδικασθείσες υποθέσεις 56/64 και 58/64, *Consten και Grundig κατά Επιτροπής*, Συλλογή τόμος 1965-1968, σ. 363, καθώς και της 21ης Σεπτεμβρίου

επιβάλλει, καταρχάς, να εξεταστεί το ίδιο το αντικείμενο της συμφωνίας, λαμβανομένου υπόψη του οικονομικού πλαισίου εντός του οποίου εντάσσεται⁸⁹⁹. Υπό την έννοια αυτή, εάν αποδειχθεί το επιζήμιο για τον ανταγωνισμό αντικείμενο μιας συμφωνίας, τότε παρέλκει η εξέταση των αποτελεσμάτων αυτής επί του ανταγωνισμού.

558. Για να έχει η συμφωνία στρεφόμενο κατά του ανταγωνισμού αντικείμενο, αρκεί να είναι ικανή να επαχθεί αρνητικά για τον ανταγωνισμό αποτελέσματα, ήτοι να είναι εν τοις πράγμασι ικανή να παρεμποδίσει, να περιορίσει ή να νοθεύσει τον ανταγωνισμό εντός της σχετικής αγοράς. Πράγματι, μια συμφωνία έχει ως αντικείμενο τον περιορισμό του ανταγωνισμού, ακόμη και αν αυτό δεν είναι το μοναδικό της αντικείμενο, αλλά επιδιώκει, επίσης, άλλους θεμιτούς σκοπούς⁹⁰⁰. Το ερώτημα εάν και κατά πόσο παρόμοιο αποτέλεσμα παράγεται όντως, μπορεί να έχει σημασία μόνο για τον υπολογισμό του ύψους των προστίμων⁹⁰¹.
559. Περαιτέρω, κατά τη σχετική αξιολόγηση του αντικειμένου της σύμπραξης, δεν εξετάζεται η υποκειμενική πρόθεση των μερών. Δεν απαιτείται αντιανταγωνιστική πρόθεση, αλλά εφόσον το αντιανταγωνιστικό αποτέλεσμα είναι αντικειμενικά ενδεχόμενο, η σύμπραξη είναι απαγορευμένη, έστω και αν οι συμπράττοντες δεν αποσκοπούν στο αποτέλεσμα αυτό⁹⁰². Επιπλέον, ακόμα και αν αποδειχτεί ότι οι συμπράττοντες επιχειρήσεις ενήργησαν χωρίς να έχουν άμεση πρόθεση τον περιορισμό του ανταγωνισμού, τέτοιοι λόγοι δεν λαμβάνονται υπόψη στο πλαίσιο εφαρμογής των διατάξεων των άρθρων 1 παρ. 1 ν. 3959/2011 και 101 ΣΛΕΕ⁹⁰³.
560. Συναφώς, στην περίπτωση σύμπραξης που συνιστά εξ αντικειμένου περιορισμό του ανταγωνισμού, δεν απαιτείται η περαιτέρω έρευνα και απόδειξη κινδύνου βλάβης των καταναλωτών ή επέλευσης άλλων, συγκεκριμένων αποτελεσμάτων, εν δυνάμει βλαπτικών για τον ανταγωνισμό. Ούτως, η διαπίστωση ότι η σύμπραξη έχει αντικείμενο περιοριστικό του ανταγωνισμού δεν μπορεί να ανατραπεί, ούτε από ενδείξεις ότι δεν είχε αποτέλεσμα εντός της αγοράς ή ότι δεν είχε άμεση επίδραση επί των τιμών, ούτε από τη διαπίστωση ότι

2006, C-105/04 P, *Nederlandse Federatieve Vereniging voor de Groothandel op Elektrotechnisch Gebied κατά Επιτροπής*, Συλλ. 2006, τόμος I, σ. 8725, σκ. 125. Προς επίρρωση, βλ. απόφαση του Πρωτοδικείου της 6ης Απριλίου 1995, υπόθεση T-143/89, *Ferriere Nord κατά Επιτροπής*, Συλλ. 1995, τόμος II, σ. 917, σκ. 31.

⁸⁹⁹ Βλ. τις αποφάσεις της 8ης Νοεμβρίου 1983, υποθέσεις 96/82 έως 102/82, 104/82, 105/82, 108/82 και 110/82, *IAZ International Belgium κ.λπ. κατά Επιτροπής*, Συλλ. 1983, σ. 3369, σκ. 25, καθώς και της 20ης Νοεμβρίου 2008, υπόθεση C-209/07, *Competition Authority κατά Beef Industry Development Society και Barry Brothers*, Συλλ. 2008, τόμος I, σ. 8637, σκ. 16 και 21.

⁹⁰⁰ Βλ. ΔΕΕ, υπόθεση C-209/07, *Competition Authority κατά Beef Industry Development Society Ltd και Barry Brothers (Carrigmore) Meats Ltd*, ό.π., 2008, σκ. 21 και εκκείραρατιθέμενη νομολογία.

⁹⁰¹ Βλ. ενδεικτικά ΔΕΕ C-32/11, ό.π., σκ. 38 και ΔΕΚ C-8/08, *T-Mobile Netherlands κ.λπ.*, Συλλ. 2009, τόμος I, σ. I-4529, σκ. 31.

⁹⁰² Βλ. ενδεικτικά ΔΕφαΘ 559/2010, σκ. 17, ΔΕφαΘ 2891/2009, σκ. 18, και ΔΕφαΘ 1682/2009, σκ. 27, όπου και εκτενείς παραπομπές σε σχετική ενωσιακή νομολογία. Βλ. επίσης ΔΕΚ C-29/83 και 30/83, *Compagnie Royale Asturienne des Mines SA and Rheinzing GMBH κατά Επιτροπής*, Συλλ. 1984, σελ. 1680.

⁹⁰³ Βλ. Απόφαση της Επιτροπής 2003/600/ΕΚ, Γαλλικό βόειο κρέας, Υπόθεση COMP/C.38.279/F3, σκ. 130, και απόφαση ΔΕΕ C-209/07, *Irish Beef*, ό.π., σκ. 21. Βλ. επίσης ΔΕφαΘ 3529/2013, σκ. 12, ΔΕφαΘ 548/2012, σκ. 16, καθώς και ΔΕΚ C-238/99 P, C- 244/99 P, C- 245/99 P, C- 247/99 P, C- 250/99 P έως C-252/99 P και C- 254/99 P, *LVM κ.λπ. κατά Επιτροπής*, Συλλ. 2002, I-8618, σκ. 487.

οι ενδιαφερόμενοι εξασφάλισαν ταυτόχρονα, δια της πρακτικής αυτής, ορισμένα πλεονεκτήματα ως προς τον ανταγωνισμό⁹⁰⁴.

561. Ειδικότερα ως προς τις κάθετες συμφωνίες, γίνεται δεκτό ότι παρά το γεγονός ότι συχνά είναι, ως εκ της φύσεώς τους, λιγότερο επιζήμιες για τον ανταγωνισμό σε σχέση με τις οριζόντιες συμφωνίες, μπορούν, υπό ορισμένες περιστάσεις, να εμπεριέχουν εν δυνάμει μία αυξημένη πιθανότητα περιορισμού του ανταγωνισμού. Υπό την έννοια αυτή, έχει κριθεί επανειλημμένα τόσο σε επίπεδο ενωσιακής όσο και σε επίπεδο εθνικής νομολογίας ότι μια κάθετη συμφωνία μπορεί να έχει ως αντικείμενο τον περιορισμό του ανταγωνισμού⁹⁰⁵. Αντιστοίχως, σύμφωνα με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, οι περιορισμοί που χαρακτηρίζονται ως ιδιαίτερης σοβαρότητας σε οποιουδήποτε από τους ισχύοντες ή μελλοντικούς Κανονισμούς Απαλλαγής κατά Κατηγορίες θεωρούνται ότι συνιστούν γενικά περιορισμούς λόγω αντικειμένου, οι οποίοι μάλιστα εκφεύγουν του ασφαλούς λιμένα που δημιουργείται από τα όρια μεριδίων αγοράς που προβλέπονται στην Ανακοίνωση de minimis ενώ, συγχρόνως, είναι μάλλον απίθανο να πληρούν τις προϋποθέσεις χορήγησης ατομικής απαλλαγής κατ' άρθρο 1 παρ. 3 ν. 3959/2011 καθώς και κατ' άρθρο 101 παρ. 3 ΣΛΕΕ⁹⁰⁶.
562. Στην παρούσα υπόθεση εξετάζονται, μεταξύ άλλων, όπως αναλύεται στην αμέσως επόμενη ενότητα, συμβατικοί όροι περιορισμού αμοιβαίων προμηθειών μεταξύ μελών δικτύου επιλεκτικής διανομής/κατανομής πελατείας και αγορών, καθώς και καθορισμός τιμών σε κάθετο επίπεδο (vertical price fixing). Οι ελεγχόμενες αυτές πρακτικές προβλέπονται ρητά, ως ιδιαίτερης σοβαρότητας περιορισμοί από τον Κανονισμό (ΕΕ) 330/2010, και συνιστούν, κατά τα ανωτέρω, περιορισμούς του ανταγωνισμού εξ αντικειμένου⁹⁰⁷. Ως εκ τούτου, παρέλκει η εξέταση τυχόν αποτελεσμάτων τους στην αγορά, με δεδομένο ότι, όπως προκύπτει από την ενωσιακή νομολογία⁹⁰⁸, κύρια επιδίωξη της διάταξης του άρθρου 101 παρ. 1 ΣΛΕΕ είναι η διασφάλιση ότι κάθε επιχείρηση θα προσδιορίζει ανεξάρτητα (αυτόνομα) την οικονομική πολιτική της στη σχετική αγορά.
563. Περαιτέρω, επισημαίνεται ότι, εν προκειμένω, εξετάζονται ρήτρες αποκλειστικότητας/μη ανταγωνισμού, οι οποίες, όπως θα αναλυθεί σε επόμενη ενότητα⁹⁰⁹, εμπίπτουν, κατά την

⁹⁰⁴Βλ. ενδεικτικά ΣτΕ 1677/2014, σκ. 4, ΣτΕ 1324/2013, σκ. 4 και ΣτΕ 2780/2012, σκ. 4 (όπου και παραπομπές σε ενωσιακή νομολογία).

⁹⁰⁵ Βλ. ενδεικτικά ΔΕΕ C-32/11, ό.π., σκ. 43, και την εκεί παρατιθέμενη ενωσιακή νομολογία. Βλ. επίσης ΕΑ 622/2015, 580/VII/2013, 495/VI/2010, 373/V/2007.

⁹⁰⁶ Βλ. Ανακοίνωση de minimis, ό.π., παρ. 13, όπου και ρητή αναφορά στους περιορισμούς λόγω αντικειμένου καθώς και Commission staff working document, Guidance on restrictions of competition "by object" for the purpose of defining which agreements may benefit from the De Minimis Notice, 25.6.2014, σελ. 3-4, υπό στοιχείο 1 καθώς και υποενότητες 3.1 και 3.4, σελ. 13 και 16 αντίστοιχα.

⁹⁰⁷Βλ. Commission staff working document, Guidance on restrictions of competition "by object" for the purpose of defining which agreements may benefit from the De Minimis Notice, ό.π., υποενότητες 3.1.1 και 3.4, σελ. 13 και 16 αντίστοιχα.

⁹⁰⁸Βλ. ενδεικτικά ΔΕΚ C-40/73, *Suiker Unie etc v. Commission*, Συλλ. 1975, σελ. 1663, ΔΕΚ C-172/80, *Züchner v. Bayerische Vereinsbank AG*, Συλλ. 1981, σελ. 2021, ΔΕΚ 89/85, *Ahlström etcv. Commission*, Συλλ. 1993, σελ. I-1307, καθώς επίσης και ΔΕΚ C-7/95 P, *JohnDeerev. Commission*, Συλλ. 1998, σελ. I-3111.

⁹⁰⁹ Βλ. ενότητα «ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΠΡΑΚΤΙΚΩΝ ΥΠΟ ΤΟ ΠΡΙΣΜΑ ΤΩΝ ΑΡΘΡΩΝ 2 ΤΟΥ Ν. 3959/2011 ΚΑΙ 102 ΣΛΕΕ».

εκτίμηση της Υπηρεσίας, στην έννοια της καταχρηστικής εκμετάλλευσης δεσπόζουσας θέσης.

564. Υπενθυμίζεται όμως ότι οι κάθετες συμφωνίες που δεν εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής των Κανονισμών Απαλλαγής κατά Κατηγορίες μπορεί να αποτελέσουν αντικείμενο εξέτασης σε ατομική βάση. Οι εταιρίες ενθαρρύνονται να πραγματοποιούν τη δική τους εκτίμηση, χωρίς κοινοποίηση της συμφωνίας. Σε περίπτωση εξέτασης μιας συμφωνίας σε ατομική βάση από την Υπηρεσία, η τελευταία θα φέρει το βάρος της απόδειξης ότι η εν λόγω συμφωνία παραβιάζει τα άρθρα 1 παρ. 1 ν. 3959/2011 καθώς και 101 παρ. 1 ΣΛΕΕ, ενώ η ελεγχόμενη επιχείρηση δύναται να προσκομίσει αποδείξεις προς υποστήριξη των ισχυρισμών της περί βελτίωσης της αποτελεσματικότητας και να επιδιώξει την απαλλαγή της δυνάμει των άρθρων 1 παρ. 3 του ν. 3959/2011 καθώς και 101 παρ. 3 ΣΛΕΕ⁹¹⁰. Στο πλαίσιο αυτό, η υπό έλεγχο επιχείρηση θα πρέπει να αποδείξει με πειστικά επιχειρήματα και αποδεικτικά στοιχεία⁹¹¹ ότι πληρούνται σωρευτικά οι τέσσερις προϋποθέσεις που προβλέπονται στις εν λόγω διατάξεις. Τα ανωτέρω ισχύουν ακόμη και στην περίπτωση συμφωνίας που έχει ως αντικείμενο τον περιορισμό του ανταγωνισμού⁹¹².
565. Επισημαίνεται ότι, προκειμένου να εξαιρεθεί δυνάμει του άρθρου 101 παρ. 3 ΣΛΕΕ, μια συμφωνία πρέπει να συμβάλλει στη βελτίωση της παραγωγής ή της διανομής των προϊόντων ή στην προώθηση της τεχνικής ή οικονομικής προόδου, η συμβολή δε, αυτή δεν μπορεί να συνίσταται σε οποιοδήποτε πλεονέκτημα αποκομίζουν οι μετέχουσες στη συμφωνία επιχειρήσεις από αυτή σε σχέση με τη δραστηριότητά τους, αλλά σε αισθητά αντικειμενικά πλεονεκτήματα, ικανά να αντισταθμίσουν τα προβλήματα που δημιουργεί η συμφωνία για τον ανταγωνισμό⁹¹³. Ως εκ τούτου, η τυχόν επικαλούμενη βελτίωση της αποτελεσματικότητας δεν εκτιμάται με την υποκειμενική άποψη των μερών⁹¹⁴.
566. Ωστόσο, σύμφωνα με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, οι περιορισμοί που χαρακτηρίζονται ως ιδιαίτερης σοβαρότητας σε οποιοσδήποτε από τους ισχύοντες ή μελλοντικούς Κανονισμούς Απαλλαγής κατά Κατηγορίες θεωρούνται ότι συνιστούν γενικά περιορισμούς λόγω αντικειμένου, οι οποίοι μάλιστα εκφεύγουν του ασφαλούς λιμένα που δημιουργείται από τα όρια μεριδίων αγοράς που προβλέπονται στην Ανακοίνωση de minimis ενώ, συγχρόνως,

⁹¹⁰ Βλ. σχετ. και Κατευθυντήριες γραμμές για την εφαρμογή του άρθρου 81 παράγραφος 3 της συνθήκης, ΕΕ C 101 της 27.4.2004, παρ. 94 και Κατευθυντήριες Γραμμές για τους κάθετους περιορισμούς, ό.π., παρ. 96.

⁹¹¹ Βλ. ενδεικτικά ΔΕφαΘ 2803/2011, σκ. 17, όπου και παραπομπές σε πάγια ενωσιακή νομολογία.

⁹¹² Βλ. σχετ. απόφαση του Πρωτοδικείου της 15ης Ιουλίου 1994, υπόθεση T-17/93, *MatraHachetteSA κατά Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων*, Συλλ. 1994, τόμος II, σ. 595, σκ. 85.

⁹¹³ Βλ. σχετ. απόφαση του Δικαστηρίου της 6ης Οκτωβρίου 2009, συνεκδικασθείσες υποθέσεις C-501/06 P, C-513/06 P, C-515/06 P και C-519/06 P, *GlaxoSmithKline Services Unlimited κατά Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων κατά GlaxoSmithKline Services Unlimited, European Association of Euro Pharmaceutical Companies (EAEPIC) κατά Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, και Asociación de exportadores españoles de productos farmacéuticos (Aseprofar) κατά Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων (αντίστοιχα)*, Συλλ. 2009, τόμος I, σ. 9291, σκ. 92.

⁹¹⁴ Βλ. ΕΑ 495/VI/2010, σκ. 156 και 580/VII/2013, σκ. 159, καθώς και Κατευθυντήριες Γραμμές για την εφαρμογή του άρθρου 81 παρ. 3 της Συνθήκης, ό.π., παρ. 49.

είναι μάλλον απίθανο να πληρούν τις προϋποθέσεις χορήγησης ατομικής απαλλαγής κατ' άρθρο 101 παρ. 3 ΣΛΕΕ⁹¹⁵.

Θ.1.5.1 Περιορισμοί κατά περιοχές/πελάτες στο πλαίσιο συστήματος επιλεκτικής διανομής - περιορισμός αμοιβαίων προμηθειών μεταξύ των μελών δικτύου επιλεκτικής διανομής

Θ.1.5.1.1.Γενικό πλαίσιο

567. Στο πλαίσιο εφαρμογής του Κανονισμού Απαλλαγής κατά Κατηγορίες, ένα σύστημα επιλεκτικής διανομής δύναται να ενέχει και στοιχεία αποκλειστικής διανομής (ποσοτική επιλεκτική διανομή⁹¹⁶). Ειδοποιός διαφορά μεταξύ των επιμέρους συστημάτων αποκλειστικής και επιλεκτικής διανομής υπό τον Κανονισμό Απαλλαγής κατά Κατηγορίες είναι ότι στην περίπτωση ενός δικτύου επιλεκτικής διανομής πρέπει να επιτρέπονται τόσο οι ενεργητικές όσο και οι παθητικές πωλήσπροστους τελικούς καταναλωτές⁹¹⁷, ενώ στην καθαρά αποκλειστική διανομή⁹¹⁸ δύναται να περιορίζονται οι ενεργητικές πωλήσεις στην περιοχή που έχει παραχωρηθεί αποκλειστικά σε άλλο διανομέα, επιτρεπομένων ωστόσο σε κάθε περίπτωση των παθητικών πωλήσεων⁹¹⁹.
568. Ως εκ τούτου, εντός της περιοχής όπου ο προμηθευτής εφαρμόζει επιλεκτική διανομή, το σύστημα αυτό μπορεί να συνδυάζεται με αποκλειστική διανομή, υπό την έννοια της εδαφικής προστασίας και αποκλειστικότητας έναντι του προμηθευτή, με την προϋπόθεση ότι δεν περιορίζονται οι ενεργητικές πωλήσεις του εκάστοτε διανομέα σε άλλες γεωγραφικές περιοχές⁹²⁰.
569. Ειδικότερα, με δεδομένο ότι ο Κανονισμός Απαλλαγής κατά Κατηγορίες επιτρέπει την ποσοτική επιλεκτική διανομή, ο εκάστοτε προμηθευτής ενός δικτύου επιλεκτικής διανομής δύναται να δεσμευθεί να εγκαθιστά αποκλειστικά ένα διανομέα ή έναν περιορισμένο αριθμό διανομέων σε μια συγκεκριμένη περιοχή του δικτύου του⁹²¹, εφόσον το μερίδιο αγοράς δεν υπερβαίνει το 30% τόσο για τον προμηθευτή όσο και για το διανομέα και δεν συντρέχουν λόγοι άρσης του ευεργετήματος της απαλλαγής. Επιπλέον, στο πλαίσιο του ως άνω Κανονισμού, τίποτα δεν εμποδίζει τον ως άνω προμηθευτή από την ανάληψη της

⁹¹⁵ Βλ. ανωτέρω παρ. 450, καθώς και Ανακοίνωση de minimis, ό.π., παρ. 13, όπου και ρητή αναφορά στους περιορισμούς λόγω αντικειμένου καθώς και Commission staff working document, Guidance on restrictions of competition "by object" for the purpose of defining which agreements may benefit from the De Minimis Notice, 25.6.2014, σελ. 3-4, υπό στοιχείο 1 καθώς και υποενότητες 3.1 και 3.4, σελ. 13 και 16 αντίστοιχα. Βλ. επίσης και Κατευθυντήριες Γραμμές για την εφαρμογή του άρθρου 81 παρ. 3 της Συνθήκης, ό.π., παρ. 23.

⁹¹⁶ Βλ. Frank Wijckmans - Filip Tuytschaever, ό.π., σελ. 174, παρ. 4.181.

⁹¹⁷ Βλ. άρθρο 4 γ) Κανονισμού (ΕΕ) 330/2010.

⁹¹⁸ Στο πλαίσιο μιας συμφωνίας αποκλειστικής διανομής ο προμηθευτής συμφωνεί να πωλεί τα προϊόντα του μόνο σε έναν διανομέα για μεταπώληση σε συγκεκριμένη γεωγραφική περιοχή. Συγχρόνως, επιβάλλονται συνήθως περιορισμοί στον διανομέα όσον αφορά τις ενεργητικές πωλήσεις του σε άλλες περιοχές (που έχουν παραχωρηθεί κατ' αποκλειστικότητα).

⁹¹⁹ Βλ. άρθρο 4β)ι) Κανονισμού (ΕΕ) 330/2010 καθώς και Κατευθυντήριες Γραμμές για τους κάθετους περιορισμούς, ό.π., παρ. 51.

⁹²⁰ Βλ. Κατευθυντήριες Γραμμές για τους κάθετους περιορισμούς, ό.π., παρ. 152 και 176. Βλ. επίσης Frank Wijckmans - Filip Tuytschaever, ό.π., σελ. 174, παρ. 4.180-4.182.

⁹²¹ Βλ. Frank Wijckmans - Filip Tuytschaever, ό.π., σελ. 208, παρ. 6.53 και σελ. 215 παρ. 6.89, καθώς και Κατευθυντήριες Γραμμές για τους κάθετους περιορισμούς, ό.π., παρ. 57.

υποχρέωσης να μην ανταγωνίζεται ο ίδιος ευθέως τους διανομείς του δικτύου του μέσω απευθείας πωλήσεων των συμβατικών προϊόντων στις περιοχές δραστηριοποίησης ενός εκάστου εξ αυτών^{922, 923}.

570. Εξάλλου, σύμφωνα με το άρθρο 4 στοιχείο δ' του Κανονισμού Απαλλαγής κατά Κατηγορίες, ο περιορισμός αμοιβαίων προμηθειών (ο οποίος περιλαμβάνει τόσο τις ενεργητικές όσο και τις παθητικές πωλήσεις) μεταξύ εξουσιοδοτημένων διανομέων στο πλαίσιο ενός συστήματος επιλεκτικής διανομής θεωρείται ιδιαίτερα σοβαρός περιορισμός του ανταγωνισμού. Αυτό σημαίνει ότι μια συμφωνία δεν μπορεί να έχει ως άμεσο ή έμμεσο αντικείμενό της την παρεμπόδιση ή τον περιορισμό των ενεργητικών ή παθητικών πωλήσεων των συμβατικών προϊόντων μεταξύ των επιλεγμένων διανομέων (δικαιοδόχων εντός δικτύου). Οι επιλεγμένοι διανομείς πρέπει να παραμένουν ελεύθεροι να προμηθεύονται τα συμβατικά προϊόντα από άλλους εξουσιοδοτημένους διανομείς του δικτύου, οι οποίοι δραστηριοποιούνται είτε στο ίδιο είτε σε διαφορετικό επίπεδο του εμπορίου⁹²⁴. Κατά τα άρθρα 4 στοιχεία β' και δ' του Κανονισμού 330/2010, δεν μπορούν να επιβληθούν εδαφικοί περιορισμοί σε χονδρεμπόρους, μέλη συστήματος επιλεκτικής διανομής, όσον αφορά στις πωλήσεις τους προς άλλα μέλη του δικτύου επιλεκτικής διανομής^{925, 926}.
571. Αντιστρόφως, είναι επιτρεπτός ο περιορισμός τόσο των ενεργητικών όσο και των παθητικών πωλήσεων ενός εξουσιοδοτημένου διανομέα, που συμμετέχει στο σύστημα επιλεκτικής διανομής, σε μη εξουσιοδοτημένους διανομείς (δηλαδή, προς διανομείς που δεν συμμετέχουν

⁹²² Βλ. Frank Wijckmans - Filip Tuytschaever, ό.π., σελ. 208, παρ. 6.53 και σελ. 215 παρ. 6.88.

⁹²³ Εντούτοις, ενώ η εδαφική προστασία κατά του προμηθευτή ενός συστήματος επιλεκτικής διανομής είναι επιτρεπτή, δεν ισχύει το ίδιο για την εδαφική προστασία κατά των λοιπών διανομέων - μελών του συστήματος. Σύμφωνα με το άρθρο 4 στοιχείο γ' του Κανονισμού Απαλλαγής κατά Κατηγορίες, ο περιορισμός των ενεργητικών ή παθητικών πωλήσεων σε τελικούς χρήστες από τα μέλη επιλεκτικού συστήματος διανομής που δραστηριοποιούνται σε επίπεδο λιανικής πώλησης έχει ως αντικείμενό του τον περιορισμό του ανταγωνισμού και θεωρείται ιδιαίτερα σοβαρός περιορισμός του ανταγωνισμού. Αυτό σημαίνει ότι στους διανομείς που συμμετέχουν σε δίκτυο επιλεκτικής διανομής δεν μπορούν να επιβληθούν περιορισμοί όσον αφορά στους τελικούς καταναλωτές (πελάτες) στους οποίους δύνανται να πωλούν τα προϊόντα τους. Ωστόσο, τα ως άνω δεν ισχύουν σε επίπεδο χονδρικής πώλησης/προμήθειας. Ειδικότερα, σύμφωνα με το άρθρο 4 β) περίπτωση ii) του Κανονισμού Απαλλαγής κατά Κατηγορίες, είναι επιτρεπτός ο περιορισμός των πωλήσεων/προμηθειών σε τελικούς καταναλωτές από μέλη συστήματος επιλεκτικής διανομής που δραστηριοποιούνται στη βαθμίδα της χονδρικής διανομής. Εξαιρέση στον ανωτέρω κανόνα είναι ότι ο προμηθευτής δύναται να επιβάλει περιορισμούς στη δυνατότητα του διανομέα να καθορίζει τον τόπο των επιχειρηματικών του εγκαταστάσεων. Βλ. άρθρο 4γ) Κανονισμού (ΕΕ) 330/2010. Στους επιλεγμένους διανομείς, δηλαδή, ενδέχεται να επιβληθεί απαγόρευση άσκησης της επιχειρηματικής δραστηριότητάς τους από διαφορετικές εγκαταστάσεις ή απαγόρευση ίδρυσης νέου καταστήματος σε άλλη τοποθεσία. Βλ. Κατευθυντήριες Γραμμές για τους κάθετους περιορισμούς, ό.π., παρ. 57.

⁹²⁴ Βλ. και Frank Wijckmans - Filip Tuytschaever, ό.π., σελ. 278, παρ. 9.35, όπου αναφέρεται, ως παράδειγμα, ότι ένας Γάλλος εισαγωγέας, μέλος συστήματος επιλεκτικής διανομής, πρέπει να είναι ελεύθερος να διενεργεί ενεργητικές και παθητικές πωλήσεις προς λιανοπωλητές, μέλη του συστήματος επιλεκτικής διανομής, στη Γερμανία. Βλ. ομοίως και σελ. 292, παρ. 9.106.

⁹²⁵ Βλ. υπόθεση AT.40428 – GUESS, σελ. 19 επ. και 30 επ., για την αξιολόγηση της επιβολής εδαφικών περιορισμών εντός δικτύου επιλεκτικής διανομής στη βαθμίδα της χονδρεμπορικής διανομής.

⁹²⁶ Περαιτέρω, η επιλεκτική διανομή δεν μπορεί να συνδυαστεί με κάθετους περιορισμούς που αποσκοπούν στο να εξαναγκάσουν διανομείς να προμηθεύονται τα συμβατικά προϊόντα αποκλειστικά από συγκεκριμένη πηγή, όπως είναι για παράδειγμα η υποχρέωση αποκλειστικής προμήθειας από τον δικαιούχο, στο βαθμό που τούτο ισοδυναμεί με έμμεσο αποκλεισμό της δυνατότητας προμήθειας των συμβατικών προϊόντων από τους λοιπούς δικαιούχους του δικτύου. Βλ. Κατευθυντήριες Γραμμές για τους κάθετους περιορισμούς, ό.π., παρ. 58.

στο σύστημα)^{927, 928}. Με άλλα λόγια, στο πλαίσιο ενός συστήματος επιλεκτικής διανομής, ο προμηθευτής μπορεί να απαγορεύει στους διανομείς που συμμετέχουν στο σύστημα (στη συγκεκριμένη περίπτωση τους υποδιανομείς/υποπράκτορες) να προμηθεύουν με έντυπα επιχειρήσεις που δεν συμμετέχουν στο δίκτυο επιλεκτικής διανομής. Αντιθέτως, οι επιλεγμένοι διανομείς που συμμετέχουν στο δίκτυο πρέπει να παραμένουν ελεύθεροι να προμηθεύονται από (και να προμηθεύουν) άλλους επιλεγμένους διανομείς εντός του δικτύου. Και τούτο, προκειμένου να υπάρχουν ασφαλιστικές δικλίδες για την προστασία του ανταγωνισμού εντός του οριοθετημένου συστήματος, καθώς και να αμβλύνεται το ενδεχόμενο διακριτικής μεταχείρισης από τον εκάστοτε προμηθευτή κάποιων επιλεγμένων διανομέων (εις βάρος των υπολοίπων)⁹²⁹.

572. Υπενθυμίζεται ότι στο πλαίσιο συμβάσεων που φέρουν χαρακτηριστικά επιλεκτικής διανομής, συμβατικοί όροι ή πρακτικές που παρεμποδίζουν τις διασταυρούμενες προμήθειες μεταξύ των επίσημων διανομέων έχει θεωρηθεί ότι έχουν ως αντικείμενο τον περιορισμό του ανταγωνισμού εντός του επίσημου δικτύου διανομής. Δεν απαιτείται, δηλαδή, απόδειξη των πραγματικών συνεπειών περιορισμού του ανταγωνισμού, εφόσον προκύπτει ότι σκοπός της εξεταζόμενης συμπεριφοράς είναι ο περιορισμός του ανταγωνισμού και η στεγανοποίηση των αγορών, είτε κατά περιοχές, είτε κατά πελάτες. Περαιτέρω, το γεγονός ότι οι περιορίζουσες τον ανταγωνισμό ρήτρες δεν ερμηνεύθηκαν και δεν εφαρμόστηκαν αυστηρά, είναι αδιάφορο όσον αφορά στο ζήτημα της αποδείξεως ή μη της παραβάσεως⁹³⁰.

Θ.1.5.1.2 Υπαγωγή στην παρούσα υπόθεση

573. [...] ⁹³¹.
574. [...]
575. [...] ⁹³², [...] ⁹³³. [...] ⁹³⁴.
576. [...] ⁹³⁵, [...] ⁹³⁶. [...]
577. [...]

⁹²⁷ Βλ. άρθρο 4 στοιχείο β' περίπτωση iii) Κανονισμού Απαλλαγής κατά Κατηγορίες, καθώς και Κατευθυντήριες Γραμμές για τους κάθετους περιορισμούς, παρ. 55 – εξαίρεση στον ιδιαίτερης σοβαρότητας περιορισμό που περιγράφεται στο άρθρο 4 στοιχ. β' του ίδιου Κανονισμού.

⁹²⁸ Βλ. σχετ. απόφαση ΔΕΕ, υπόθεση C- 439/09, ό.π., σκ. 54 (Συμβατική ρήτρα, όπως η επίμαχη στην υπόθεση της κύριας δίκης, η οποία απαγορεύει *de facto* το διαδίκτυο ως μέσο εμπορίας έχει, τουλάχιστον, ως αντικείμενο τον περιορισμό των παθητικών πωλήσεων στους τελικούς χρήστες που επιθυμούν να αγοράσουν ένα προϊόν μέσω του διαδικτύου και βρίσκονται εκτός της φυσικής γεωγραφικής ζώνης του οικείου μέλους του συστήματος επιλεκτικής διανομής).

⁹²⁹ Βλ. ΕΑ 495/VI/2010, σκ. 140.

⁹³⁰ Βλ. ΕΑ 580/VII/2013, σκ. 136 (επικυρωθείσα από ΔΕφαΘ 527/2016, σκ. 41) και την εκεί αναφερόμενη ενωσιακή νομολογία.

⁹³¹ [...]

⁹³² [...]

⁹³³ [...]

⁹³⁴ [...]

⁹³⁵ [...]

⁹³⁶ [...]

578. [...] ⁹³⁷.
579. [...] ⁹³⁸.
580. [...] ^{939,940}. [...]
581. [...].
582. [...].
583. [...]
584. [...]
585. [...] ⁹⁴¹. [...].
586. [...] ⁹⁴²».
587. [...] ⁹⁴³ [...] ^[944]. [...] ^{945, 946}.
588. [...]
589. [...] ⁹⁴⁷, [...] ⁹⁴⁸.
590. [...] ⁹⁴⁹, [...]
591. [...].
592. [...] ⁹⁵⁰, [...]
593. [...]
594. [...] ⁹⁵¹. [...].
595. [...]
596. [...]
597. [...].
598. [...]
599. [...]

⁹³⁷ [...]
⁹³⁸ [...]
⁹³⁹ [...]
⁹⁴⁰ [...]
⁹⁴¹ [...]
⁹⁴² [...]
⁹⁴³ [...]
⁹⁴⁴ [...]
⁹⁴⁵ [...]
⁹⁴⁶ [...]
⁹⁴⁷ [...]
⁹⁴⁸ [...]
⁹⁴⁹ [...]
⁹⁵⁰ [...]
⁹⁵¹ [...]

600. [...] ⁹⁵². [...]

601. [...]

602. [...] ⁹⁵³ [...]

603. [...]

604. [...].

Θ.1.5.2 Ρήτρες μη ανταγωνισμού

Θ.1.5.2.1 Γενικό πλαίσιο

605. Η κατηγορία «προώθηση συγκεκριμένου σήματος» καλύπτει τις συμφωνίες που έχουν ως κύριο χαρακτηριστικό ότι ο αγοραστής υποχρεώνεται ή παρακινείται να συγκεντρώνει τις παραγγελίες του για συγκεκριμένο είδος προϊόντος σε έναν προμηθευτή. Η προώθηση συγκεκριμένου σήματος απαλλάσσεται βάσει του Κανονισμού Απαλλαγής κατά Κατηγορίες όταν τα μερίδια αγοράς του προμηθευτή και του αγοραστή δεν υπερβαίνουν έκαστο το 30% και η ισχύς της υποχρέωσης μη άσκησης ανταγωνισμού δεν υπερβαίνει σε διάρκεια τα πέντε έτη. Στην περίπτωση που το μερίδιο αγοράς στη σχετική αγορά υπερβαίνει το 30% ή υπάρχει υπέρβαση του χρονικού ορίου των πέντε ετών, δεν εφαρμόζεται η ως άνω προβλεπόμενη ομαδική απαλλαγή και αξιολογείται κατά περίπτωση ο περιορισμός του ανταγωνισμού κατ' άρθρο 1 παρ. 1 του ν. 3959/2011. Για τη διαπίστωση της ύπαρξης περιορισμού του ανταγωνισμού θα πρέπει να εκτιμηθεί ο βαθμός αποκλεισμού της αγοράς και περιορισμού του ενδοσηματικού ανταγωνισμού.
606. Κατά την ατομική αξιολόγηση των αρνητικών επιπτώσεων στον ανταγωνισμό σύμφωνα με τα άρθρα 1 παρ. 1 ν. 3959/2011 και 101 παρ. 1 ΣΛΕΕ, λαμβάνονται ιδίως υπόψη η θέση προμηθευτή στη σχετική αγορά, η θέση των ανταγωνιστών στην αγορά, η έκταση και διάρκεια ισχύος της υποχρέωσης αποκλειστικότητας, οι φραγμοί εισόδου και το επίπεδο εμπορίου που θίγεται από την υποχρέωση αποκλειστικότητας. Όσο ισχυρότερη θέση έχει ο προμηθευτής έναντι των ανταγωνιστών του, όσο μεγαλύτερο το δεσμευμένο από τις υποχρεώσεις ανταγωνισμού μερίδιο αγοράς και όσο μεγαλύτερη η διάρκεια της υποχρέωσης, τόσο υψηλότερος είναι και ο κίνδυνος αποκλεισμού της αγοράς⁹⁵⁴.
607. Ειδικά η θέση του προμηθευτή στην αγορά αποτελεί παράγοντα ιδιαίτερα σημαντικό για την αξιολόγηση των ενδεχόμενων αντιανταγωνιστικών επιπτώσεων που έχουν οι υποχρεώσεις προώθησης συγκεκριμένου σήματος/μη ανταγωνισμού. Συναφώς, οι υποχρεώσεις προώθησης συγκεκριμένου σήματος/μη ανταγωνισμού είναι πιθανότερο να οδηγήσουν σε αποκλεισμό των ανταγωνιστών από την αγορά όταν συνάπτονται από επιχειρήσεις που κατέχουν δεσπόζουσα θέση, τούτο δε ακόμα και στην περίπτωση που το αντίστοιχο δεσμευμένο μερίδιο αγοράς είναι μικρό. Επομένως, η δεσπόζουσα θέση μιας επιχείρησης

⁹⁵² [...]

⁹⁵³ [...]

⁹⁵⁴ [...]

αποτελεί τον ασφαλέστερο δείκτη για την εκτίμηση του κινδύνου πρόκλησης αρνητικών επιπτώσεων στον ανταγωνισμό (ιδίως με τη μορφή αποκλεισμού των ανταγωνιστών).

608. Περαιτέρω, όταν μια συμφωνία αφορά την προμήθεια τελικού προϊόντος σε επίπεδο χονδρικής πώλησης, το ενδεχόμενο να προκύψει πρόβλημα ανταγωνισμού εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από το είδος της χονδρικής πώλησης και τους φραγμούς εισόδου που υπάρχουν σε επίπεδο χονδρικής. Το κατά πόσον οι φραγμοί στην είσοδο είναι χαμηλοί εξαρτάται εν μέρει από το είδος της χονδρικής πώλησης, δηλαδή από το κατά πόσον οι χονδρέμποροι είναι σε θέση να ασκούν αποδοτικά τη δραστηριότητά τους εμπορευόμενοι μόνο το προϊόν που αφορά η συμφωνία ή είναι αποδοτικότερο γι' αυτούς να εμπορεύονται ένα πλήρες φάσμα προϊόντων. Στην τελευταία αυτή περίπτωση, δεν συμφέρει έναν παραγωγό που πωλεί μονάχα ένα προϊόν να συγκροτήσει δικό του μηχανισμό χονδρικής πώλησης⁹⁵⁵. Σε τέτοιες περιπτώσεις, είναι πιθανό να υπάρξουν δυσμενή για τον ανταγωνισμό αποτελέσματα από την συνομολόγηση όρων περί προώθησης συγκεκριμένου σήματος.

Θ.1.5.2.2 Υπαγωγή στην παρούσα υπόθεση

609. [...]
610. [...]
611. [...]
612. [...]⁹⁵⁶, [...]^{957,958}.
613. [...]⁹⁵⁹.
614. [...]⁹⁶⁰. [...]⁹⁶¹, [...]
615. [...]
616. [...]
617. [...]
618. [...]⁹⁶². [...]⁹⁶³, [...]
619. [...]⁹⁶⁴, [...]⁹⁶⁵, [...]⁹⁶⁶, [...]
620. [...]⁹⁶⁷, [...]

⁹⁵⁵ [...]

⁹⁵⁶ [...]

⁹⁵⁷ [...]

⁹⁵⁸ [...]

⁹⁵⁹ [...]

⁹⁶⁰ [...]

⁹⁶¹ [...]

⁹⁶² [...]

⁹⁶³ [...]

⁹⁶⁴ [...]

⁹⁶⁵ [...]

⁹⁶⁶ [...]

⁹⁶⁷ [...]

621. [...]
622. [...] ⁹⁶⁸ [...] ⁹⁶⁹. [...] ⁹⁷⁰ [...] ⁹⁷¹.
623. [...]

Θ.1.5.3 Καθορισμός ελάχιστων τιμών σε κάθετο επίπεδο (vertical price fixing)

Θ.1.5.3.1 Γενικό πλαίσιο

624. Η ελευθερία διαμόρφωσης των τιμών αποτελεί έναν από τους βασικότερους στόχους του άρθρου 1 παρ. 1 ν. 3959/2011. Το εν λόγω άρθρο μνημονεύει ρητά, ως περιοριστικές του ανταγωνισμού, συμφωνίες ή εναρμονισμένες πρακτικές οι οποίες, άμεσα ή έμμεσα, καθορίζουν τις τιμές ή οποιουσδήποτε άλλους όρους συναλλαγής που σχετίζονται με τη διαμόρφωση τιμών. Κατά πάγια νομολογία, ο άμεσος ή έμμεσος καθορισμός τιμών συνιστά πρόδηλο περιορισμό του ανταγωνισμού (και την κυριότερη περίπτωση εξ αντικειμένου νοθεύσεως του ανταγωνισμού στο πλαίσιο των κάθετων περιορισμών).
625. Παρομοίως, σύμφωνα με το άρθρο 4 στοιχ. α' του Κανονισμού (ΕΕ) 330/2010, ο καθορισμός τιμών μεταπώλησης, δηλαδή συμφωνίες ή εναρμονισμένες πρακτικές που έχουν ως άμεσο ή έμμεσο αντικείμενό τους τον καθορισμό πάγιου ή ελάχιστου επιπέδου τιμής μεταπώλησης, θεωρείται ως ιδιαίτερα σοβαρός περιορισμός του ανταγωνισμού. Ειδικότερα, συμβατικοί όροι ή πρακτικές σε κάθετες συμφωνίες, με τους οποίους ορίζονται στο διανομέα οι τιμές μεταπώλησης (των προϊόντων) θεωρούνται ότι έχουν ως αντικείμενό τους τον περιορισμό του ανταγωνισμού. Στις περιπτώσεις αυτές παρέλκει η διαπίστωση του αντιανταγωνιστικού αποτελέσματος από την εφαρμογή του συγκεκριμένου όρου/συμφωνίας.
626. Σε περίπτωση συμβατικών διατάξεων ή εναρμονισμένων πρακτικών που ενέχουν απευθείας καθορισμό τιμών μεταπώλησης, ο περιορισμός του ανταγωνισμού είναι εμφανής. Ωστόσο, ο καθορισμός των τιμών μεταπώλησης μπορεί, επίσης, να επιτευχθεί και με έμμεσο τρόπο. Τέτοια παραδείγματα αποτελούν, μεταξύ άλλων, οι συμφωνίες για καθορισμό του περιθωρίου κέρδους του διανομέα, του ανωτάτου επιπέδου έκπτωσης που ο διανομέας μπορεί να χορηγήσει από ένα καθορισμένο επίπεδο τιμών, η εξάρτηση της χορήγησης εκπτώσεων ή της επιστροφής των δαπανών προώθησης εκ μέρους του προμηθευτή από την τήρηση συγκεκριμένου επιπέδου τιμών, η σύνδεση της καθορισμένης τιμής μεταπώλησης με τις τιμές μεταπώλησης των ανταγωνιστών, οι προειδοποιήσεις, η επιβολή κυρώσεων, η καθυστέρηση ή αναστολή παραδόσεων καθώς και η καταγγελία συμβάσεων σε συνάρτηση με την τήρηση συγκεκριμένου επιπέδου τιμών⁹⁷².
627. Περαιτέρω, τόσο οι άμεσοι όσο και οι έμμεσοι τρόποι για την επίτευξη του καθορισμού τιμών μπορούν να γίνουν πιο αποτελεσματικοί όταν συνδυαστούν με λήψη μέτρων για τον εντοπισμό διανομέων που εφαρμόζουν μειωμένες τιμές, όπως η εφαρμογή συστήματος παρακολούθησης τιμών ή μέτρων που μπορεί να αποθαρρύνουν τον αγοραστή να μειώσει τις

⁹⁶⁸ [...]

⁹⁶⁹ [...]

⁹⁷⁰ [...]

⁹⁷¹ [...]

⁹⁷² Κατευθυντήριες γραμμές για τους κάθετους περιορισμούς (2010), παρ. 48.

τιμές μεταπώλησης. Οι ίδιοι έμμεσοι τρόποι και τα ίδια συνοδευτικά μέτρα μπορεί να χρησιμοποιούνται ώστε οι ανώτατες ή συνιστώμενες τιμές να λειτουργούν ως καθορισμένες τιμές μεταπώλησης. Ωστόσο, η χρήση ενός συγκεκριμένου συνοδευτικού μέτρου ή η παροχή στον αγοραστή από τον προμηθευτή καταλόγου συνιστώμενων ή ανώτατων τιμών δεν θεωρείται αφ' εαυτής ότι οδηγεί σε καθορισμό των τιμών μεταπώλησης.

628. Ειδικότερα, σε συστήματα επιλεκτικής διανομής έχει γίνει δεκτό ότι ορισμένος περιορισμός του ανταγωνισμού ως προς τις τιμές είναι σύμφυτος με τα συστήματα αυτά. Εντούτοις, δεν μπορεί να επιβληθεί δέσμευση ως προς τις τιμές. Η γνωστοποίηση ενδεικτικών τιμών δεν μπορεί να ληφθεί ως περιοριστική του ανταγωνισμού, εφόσον δεν υφίσταται εναρμονισμένη πρακτική για την πραγματική εφαρμογή αυτών. Πρέπει πάντως να αποτρέπεται η διαρθρωτική ακαμψία των τιμών, ώστε να μην εμποδίζεται ο ανταγωνισμός ως προς τις τιμές. Συναφώς, πρέπει να αποτρέπονται αυστηρές καθοδηγήσεις ως προς τον καθορισμό των τιμών λιανικής^{973,974}.
629. Εν προκειμένω, υπενθυμίζεται ότι ως προς τη διακίνηση του έντυπου Τύπου εφαρμόζεται σύστημα παρακαταθήκης, ως εκ τούτου, η χρήση του όρου «μεταπώληση» δεν είναι δόκιμη, καθώς σε καμία βαθμίδα (Πρακτορείο, υποδιανομείς/υποπράκτορες/σημεία πώλησης) δεν μεταβιβάζεται η κυριότητα επί των εντύπων, την οποία διατηρούν οι εκδοτικές επιχειρήσεις. Για το λόγο αυτό, στο πλαίσιο της παρούσας και της αμέσως επόμενης ενότητας γίνεται αναφορά σε καθορισμό ελάχιστης τιμής (σε κάθετο επίπεδο) εν γένει⁹⁷⁵.

Θ.1.5.3.2 Υπαγωγή στην παρούσα υπόθεση

630. [...] ⁹⁷⁶[...] ⁹⁷⁷.
631. [...]
632. [...]
633. [...]

Θ.1.5.3.Η άποψη της Μειωσηφίας

634. [...].

Θ.2.6 ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΑ ΧΟΡΗΓΗΣΗΣ ΑΠΑΛΛΑΓΗΣ ΒΑΣΕΙ ΤΩΝ ΑΡΘΡΩΝ 1 ΠΑΡ. 3 ΤΟΥ Ν. 3959/2011 ΚΑΙ 101 ΠΑΡ. 3 ΣΛΕΕ

Θ.1.6.1 Γενικό Πλαίσιο

635. Η χορήγηση ομαδικής απαλλαγής δεν είναι δυνατή εν προκειμένω, καθώς ο περιορισμός αμοιβαίων προμηθειών μεταξύ των μελών του δικτύου επιλεκτικής διανομής της ΑΡΓΟΣ (υποπρακτόρων/υποδιανομέων) και η κατανομή πελατείας/αγορών συνιστούν ιδιαίτερα

⁹⁷³T-67/01, JCB Service v. Commission σημεία 131-133 (και σχετική νομολογία στην οποία παραπέμπει).

⁹⁷⁴Βλ. απόφαση ΔΕΚ, C-26/76, MetroI, ό.π., σκ. 21.

⁹⁷⁵ Βλ. και κατευθυντήριες οδηγίες της γερμανικής αρχής ανταγωνισμού “Guidance note on the prohibition of vertical price fixing in the brick-and-mortar food retail sector», Ιούλιος 2017, για τη χρήση του όρου vertical price fixing, με την έννοια, μεταξύ άλλων, του καθορισμού ελάχιστων τιμών.

⁹⁷⁶ [...]

⁹⁷⁷ [...]

- σοβαρούς περιορισμούς του ανταγωνισμού, μη απαλλασσόμενους βάσει του άρθρου 4 του προαναφερόμενου Κανονισμού. Η συμπερίληψη δε, ιδιαίτερα σοβαρών περιορισμών του ανταγωνισμού σε μια κάθετη συμφωνία, συνεπάγεται την αδυναμία χορήγησης ομαδικής απαλλαγής για το σύνολο της κάθετης συμφωνίας και όχι μόνο για τους επίμαχους προβληματικούς όρους⁹⁷⁸.
636. Εν προκειμένω, η χορήγηση ομαδικής απαλλαγής αποκλείεται, σε κάθε περίπτωση, λόγω της μονοπωλιακής θέσης της ΑΡΓΟΣ στην αγορά διανομής έντυπου τύπου.
637. Εξάλλου, η ύπαρξη περιορισμών ιδιαίτερης σοβαρότητας σε μια συμφωνία καθιστά ιδιαίτερα δύσκολη στην πράξη την επίκληση ατομικής απαλλαγής με βάση το άρθρο 1 παρ. 3 ν. 3959/2011 και 101 παρ. 3 ΣΛΕΕ, σε τέτοιες δε, περιπτώσεις ιδιαίτερης σοβαρότητας περιορισμών, οι αρνητικές για τον ανταγωνισμό επιπτώσεις τεκμαίρονται⁹⁷⁹.
638. Ωστόσο, οι επιχειρήσεις έχουν τη δυνατότητα να αποδείξουν την ύπαρξη θετικών συνεπειών για τον ανταγωνισμό βάσει των άρθρων 1 παρ. 3 ν. 3959/2011 και 101 παρ. 3 ΣΛΕΕ σε μια συγκεκριμένη περίπτωση⁹⁸⁰. Εφόσον οι επιχειρήσεις τεκμηριώσουν ότι η πιθανή βελτίωση της αποτελεσματικότητας προκύπτει από την εισαγωγή του ιδιαίτερης σοβαρότητας περιορισμού στη συμφωνία και αποδείξουν ότι γενικώς πληρούνται όλες οι προϋποθέσεις των άρθρων 1 παρ. 3 και 101 παρ. 3 ΣΛΕΕ ν. 3959/2011, η Επιτροπή είναι υποχρεωμένη να αξιολογήσει πραγματικά τις ενδεχόμενες αρνητικές συνέπειες στον ανταγωνισμό προτού αποφανθεί οριστικά κατά πόσον πληρούνται οι προϋποθέσεις του εν λόγω άρθρου⁹⁸¹. Οι μη τεκμηριωμένοι ισχυρισμοί απορρίπτονται. Στο πλαίσιο αυτό, ο ισχυρισμός ότι οι περιοριστικές συμφωνίες δικαιολογούνται επειδή στοχεύουν στην εξασφάλιση συνθηκών υγιούς ανταγωνισμού στην αγορά είναι από τη φύση του αβάσιμος και πρέπει να απορρίπτεται. Και τούτο, διότι η αποτελεσματική προστασία του ανταγωνισμού προϋποθέτει τη διατήρηση ανοικτών και ανταγωνιστικών αγορών, και αποτελεί καθήκον του νομοθέτη σύμφωνα με τις υποχρεώσεις που απορρέουν από το ενωσιακό δίκαιο, και όχι των επιχειρήσεων να προβαίνουν σε αυτορρύθμιση⁹⁸².
639. Η χορήγηση απαλλαγής σε ατομική βάση για κάθετες συμφωνίες που περιέχουν τέτοιους περιορισμούς (σύμφωνα με τα άρθρα 1 παρ. 3 ν. 3959/2011 και 101 παρ. 3 ΣΛΕΕ) προϋποθέτει τη συνδρομή των ουσιαστικών προϋποθέσεων των εν λόγω διατάξεων. Σύμφωνα με το άρθρο 3 παρ. 2 του Κανονισμού (ΕΚ) 1/2003, η εφαρμογή της εθνικής νομοθεσίας ανταγωνισμού δεν μπορεί να έχει ως αποτέλεσμα την απαγόρευση συμφωνιών, οι οποίες μπορούν να επηρεάσουν το εμπόριο μεταξύ των κρατών μελών, αλλά δεν περιορίζουν τον ανταγωνισμό κατά την έννοια του άρθρου 101 παρ. 1 της Συνθήκης ή οι οποίες πληρούν τις προϋποθέσεις του άρθρου 101 παρ. 3 της Συνθήκης.

⁹⁷⁸ Βλ. Κατευθυντήριες Γραμμές για τους κάθετους περιορισμούς, ό.π., παρ. 70.

⁹⁷⁹ Βλ. Κατευθυντήριες Γραμμές για τους κάθετους περιορισμούς, ό.π., παρ. 55.

⁹⁸⁰ Βλ. Κατευθυντήριες Γραμμές για τους κάθετους περιορισμούς, ό.π., παρ. 106-109 και 223 επ.

⁹⁸¹ Βλ. Κατευθυντήριες Γραμμές για τους κάθετους περιορισμούς, ό.π., παρ. 48 επ.

⁹⁸² Βλ. Κατευθυντήριες Γραμμές για τους κάθετους περιορισμούς, ό.π., παρ. 47.

640. Εξάλλου, η χορήγηση ατομικής απαλλαγής κατά το άρθρο 1 παρ. 3 ν. 3959/2011 (ατομική απαλλαγή) υπόκειται σε τέσσερις προϋποθέσεις, δύο θετικές και δύο αρνητικές:
- α) η συμφωνία πρέπει να συμβάλλει στη βελτίωση της αποτελεσματικότητας ή της διανομής των προϊόντων ή στην προώθηση της τεχνικής- οικονομικής προόδου,
 - β) πρέπει να εξασφαλίζει συγχρόνως δίκαιο τμήμα στους καταναλωτές από το όφελος που προκύπτει,
 - γ) οι περιορισμοί πρέπει να μην επιβάλλουν στις ενδιαφερόμενες επιχειρήσεις περιορισμούς μη απαραίτητους για την επίτευξη των στόχων αυτών, και
 - δ) η συμφωνία δεν πρέπει να παρέχει στα μέρη τη δυνατότητα κατάργησης του ανταγωνισμού σε σημαντικό τμήμα της σχετικής αγοράς.
641. Οι τέσσερις προϋποθέσεις του άρθρου 1 παρ. 3 ν. 3959/2011 θα πρέπει να συντρέχουν σωρευτικά⁹⁸³.
642. Αντίστοιχα, κατά την παρ. 3 του άρθρου 101 ΣΛΕΕ, οι διατάξεις της παρ. 1 δύνανται να κηρυχθούν ανεφάρμοστες:
- σε κάθε συμφωνία ή κατηγορία συμφωνιών μεταξύ επιχειρήσεων,
 - σε κάθε απόφαση ή κατηγορία αποφάσεων ενώσεων επιχειρήσεων, και
 - σε κάθε εναρμονισμένη πρακτική ή κατηγορία εναρμονισμένων πρακτικών
- η οποία συμβάλλει στη βελτίωση της παραγωγής ή της διανομής των προϊόντων ή στην προώθηση της τεχνικής ή οικονομικής προόδου, εξασφαλίζοντας συγχρόνως στους καταναλωτές δίκαιο τμήμα από το όφελος που προκύπτει, και η οποία:
- α) δεν επιβάλλει στις ενδιαφερόμενες επιχειρήσεις περιορισμούς μη απαραίτητους για την επίτευξη των στόχων αυτών και
 - β) δεν παρέχει στις επιχειρήσεις αυτές τη δυνατότητα καταργήσεως του ανταγωνισμού επί σημαντικού τμήματος των σχετικών προϊόντων.
643. Οι τέσσερις προϋποθέσεις του άρθρου 101 παρ. 3 θα πρέπει επίσης να συντρέχουν σωρευτικά⁹⁸⁴. Η απαρίθμηση των εν λόγω προϋποθέσεων είναι, επίσης, εξαντλητική. Εφόσον πληρούνται, η απαλλαγή ισχύει και δεν μπορεί να εξαρτηθεί από καμία άλλη προϋπόθεση⁹⁸⁵.
644. Σημειώνεται ότι οι ισχυρισμοί για βελτίωση της αποτελεσματικότητας πρέπει να θεμελιώνονται ούτως ώστε να μπορεί να διαπιστωθεί η φύση, η πιθανότητα και το μέγεθος της επικαλούμενης βελτίωσης της αποτελεσματικότητας, το πώς και πότε αναμένεται να επιτευχθεί αυτή, καθώς και η ύπαρξη αιτιώδους συνδέσμου μεταξύ της συμφωνίας και της βελτίωσης της αποτελεσματικότητας. Ισχυρισμοί που βασίζονται σε έμμεσες επιπτώσεις

⁹⁸³ Βλ. άρθρο 1 παρ. 3 ν. Ν. 3959/2011, όπου ορίζεται ότι «Συμφωνίες, αποφάσεις και περιπτώσεις εναρμονισμένης πρακτικής ή κατηγορίες αυτών, που εμπίπτουν στην παράγραφο του 1, δεν απαγορεύονται εφόσον πληρούν αθροιστικά τις κατωτέρω προϋποθέσεις: ...».

⁹⁸⁴ Συναφώς, απόφαση ΠΕΚ, υπόθεση T-17/93, σκ. 85.

⁹⁸⁵ Βλ. Κατευθυντήριες γραμμές για την εφαρμογή του άρθρου 81 παράγραφος 3 της Συνθήκης, ό.π., παρ. 42 και εκεί αναφερόμενη νομολογία.

είναι κατά κανόνα υπερβολικά αβέβαιοι και δύσκολο να επαληθευθούν και δεν λαμβάνονται υπόψη. Επιπλέον, η βελτίωση της αποτελεσματικότητας θα πρέπει να είναι αντικειμενική, να εξασφαλίζει στους καταναλωτές δίκαιο τμήμα από το όφελος που προκύπτει από τη βελτίωση της αποτελεσματικότητας συνεπεία της περιοριστικής συμφωνίας, μπορεί δε, να επέρχεται από άποψη κόστους, επί παραδείγματι, υπό τη μορφή νέων βελτιωμένων προϊόντων⁹⁸⁶. Περαιτέρω, η συμφωνία δεν πρέπει να επιβάλλει περιορισμούς, οι οποίοι δεν είναι απαραίτητοι για την επίτευξη της βελτίωσης της αποτελεσματικότητας που προκύπτει από αυτήν. Η προϋπόθεση αυτή συνεπάγεται την εφαρμογή ενός διττού κριτηρίου, δεδομένου του ότι τόσο η περιοριστική συμφωνία αυτή καθεαυτή όσο και οι μεμονωμένοι περιορισμοί του ανταγωνισμού που απορρέουν από τη συμφωνία πρέπει να είναι ευλόγως αναγκαίοι για την επίτευξη της βελτίωσης της αποτελεσματικότητας⁹⁸⁷.

645. Οι ιδιαίτερα σοβαροί περιορισμοί κατά κανόνα απαγορεύονται (μαύρη λίστα), καθόσον δεν πληρούν τις δύο πρώτες προϋποθέσεις των άρθρων 1 παρ. 3 ν. 3959/2011 και νυν 101 παρ. 3 ΣΛΕΕ. Συγκεκριμένα, δεν συμβάλλουν στη βελτίωση της παραγωγής ή της διανομής των προϊόντων ή στην προώθηση της τεχνικής - οικονομικής προόδου, δεν δημιουργούν αντικειμενικά οικονομικά πλεονεκτήματα ούτε προσπορίζουν οφέλη στους καταναλωτές. Επιπλέον, αυτά τα είδη συμφωνιών δεν πληρούν κατά κανόνα το κριτήριο της αναλογικότητας και του απαραίτητου χαρακτήρα για την επίτευξη των στόχων αυτών (τρίτη προϋπόθεση)⁹⁸⁸.
646. Περαιτέρω, η έννοια της κατάργησης του ανταγωνισμού επί σημαντικού τμήματος της σχετικής αγοράς (τέταρτη προϋπόθεση), αποτελεί αυτόνομη έννοια του ενωσιακού δικαίου που αφορά ειδικά το άρθρο 1 παρ. 3 ν. 3959/2011 (και 101 παρ. 3 ΣΛΕΕ)⁹⁸⁹. Για την εφαρμογή όμως της τελευταίας αυτής προϋπόθεσης του άρθρου 1 παρ. 3 ν. 3959/2011 (και 101 παρ. 3 ΣΛΕΕ) πρέπει να λαμβάνεται υπόψη η σχέση μεταξύ του άρθρου 1 παρ. 3 ν. 3959/2011 (και 101 παρ. 3 ΣΛΕΕ) και του άρθρου 2 ν. 3959/2011 (και 102 ΣΛΕΕ). Σύμφωνα με πάγια νομολογία, η εφαρμογή του άρθρου 101 παρ. 3 ΣΛΕΕ (και, κατ' επέκταση του άρθρου 1 παρ. 3 ν. 3959/2011), δεν μπορεί να εμποδίσει την εφαρμογή του άρθρου 102 (και 2 ν. 3959/2011)⁹⁹⁰.
647. Επιπλέον, δεδομένου ότι τόσο το άρθρο 1 ν. 3959/2011 (και 101 ΣΛΕΕ) όσο και το άρθρο 2 ν. 3959/2011 (και 102 ΣΛΕΕ) επιδιώκουν τη διατήρηση του αποτελεσματικού ανταγωνισμού στην αγορά, για λόγους συνέπειας το άρθρο 1 παρ. 3 ν. 3959/2011 (και 101 παρ. 3 ΣΛΕΕ)

⁹⁸⁶Βλ. Κατευθυντήριες Γραμμές για την εφαρμογή του άρθρου 81 παράγραφος 3 της Συνθήκης, ό.π., παρ. 64 επ.

⁹⁸⁷Βλ. Κατευθυντήριες Γραμμές για την εφαρμογή του άρθρου 81 παράγραφος 3 της Συνθήκης, ό.π., παρ. 73.

⁹⁸⁸Βλ. Κατευθυντήριες Γραμμές για την εφαρμογή του άρθρου 81 παρ. 3 της Συνθήκης, ό.π., παρ. 46, 79 και την πάγια ενωσιακή νομολογία στην οποία παραπέμπουν.

⁹⁸⁹ Βλ. Κατευθυντήριες γραμμές για την εφαρμογή του άρθρου 81 παράγραφος 3 της συνθήκης, ό.π., παρ. 106 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία. Βλ. συνεκδικασθείσες υποθέσεις T-191/98, T-212/98 και T-214/98, Atlantic Container Line (TACA), Συλλογή 2003, σκ. 939 και υπόθεση T-395/94, Atlantic Container Line, Συλλογή 2002, II-875, σκ. 330.

⁹⁹⁰ Βλ. Κατευθυντήριες Γραμμές για την εφαρμογή του άρθρου 81 παράγραφος 3 της συνθήκης, ό.π., παρ. 106 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία. Βλ. επίσης απόφαση ΔΕΕ, συνεκδικασθείσες υποθέσεις C-395/96 P και C-396/96 P, Compagnie Maritime Belge, Συλλ. 2000, σ. I-1365, σκ. 130.

πρέπει να ερμηνευθεί κατά την έννοια ότι αποκλείει κάθε εφαρμογή του κανόνα της εξαίρεσης σε περιοριστικές συμφωνίες που αποτελούν κατάχρηση δεσπόζουσας θέσης⁹⁹¹. Η κάθετη συμφωνία δεν πρέπει να καταργεί τον αποτελεσματικό ανταγωνισμό με την εξάλειψη όλων ή των περισσότερων υπαρχουσών πηγών πραγματικού ή δυνητικού ανταγωνισμού. Μια περιοριστική συμφωνία η οποία διατηρεί, δημιουργεί ή ενισχύει μια θέση στην αγορά που προσεγγίζει αυτή του μονοπωλίου συνήθως δεν μπορεί να δικαιολογηθεί με το σκεπτικό ότι βελτιώνει παράλληλα την αποτελεσματικότητα⁹⁹².

648. Εξάλλου, η εφαρμογή της τελευταίας προϋπόθεσης του άρθρου 1 παρ. 3 ν. 3959/2011 (και 101 παρ. 3 ΣΛΕΕ) απαιτεί εκτενή ποιοτική και ποσοτική ανάλυση των διαφόρων παραγόντων (δυναμικού και πραγματικού) ανταγωνισμού στην αγορά, του επιπέδου ανταγωνιστικής πίεσης που αυτοί ασκούν στα μέρη της συμφωνίας και του τρόπου με τον οποίο η συμφωνία επηρεάζει αυτή την ανταγωνιστική πίεση. Η πραγματική συμπεριφορά των μερών στην αγορά μπορεί να αποτελέσει ένδειξη για τις επιπτώσεις της συμφωνίας⁹⁹³. Σε κάθε περίπτωση, το κατά πόσον καταργείται ο ανταγωνισμός κατά την έννοια της τελευταίας προϋπόθεσης του άρθρου 1 παρ. 3 ν. 3959/2011 (και 101 παρ. 3 ΣΛΕΕ) εξαρτάται από τον βαθμό ανταγωνισμού που υπήρχε πριν από τη συμφωνία και από τις επιπτώσεις της τελευταίας επί του ανταγωνισμού, δηλαδή τον περιορισμό του ανταγωνισμού που προκύπτει ως συνέπεια της συμφωνίας. Όσο περισσότερο εξασθενημένος είναι ήδη ο ανταγωνισμός στη σχετική αγορά τόσο μικρότερος είναι ο περαιτέρω περιορισμός του ανταγωνισμού που απαιτείται για να καταργηθεί κατά την έννοια του άρθρου 1 παρ. 3 ν. 3959/2011⁹⁹⁴ (και 101 παρ. 3 ΣΛΕΕ). Ταυτόχρονα, εάν δεν εναπομένει πραγματικός ανταγωνισμός ούτε προβλέψιμη απειλή νέας εισόδου στην αγορά, η προστασία του ανταγωνισμού είναι σημαντικότερη από την ενδεχόμενη βελτίωση της αποτελεσματικότητας⁹⁹⁵.
649. Σημειώνεται ότι, κατά την αξιολόγηση των επιπτώσεων της συμφωνίας στον ανταγωνισμό είναι επίσης σημαντικό να εξετάζεται ο αντίκτυπος της στις διάφορες παραμέτρους του ανταγωνισμού. Η τελευταία προϋπόθεση της εξαίρεσης που προβλέπει το άρθρο 1 παρ. 3 ν. 3959/2011 (και 101 παρ. 3 ΣΛΕΕ) δεν πληρούται, αν η συμφωνία καταργεί τον ανταγωνισμό σε μια από τις σημαντικότερες εκφράσεις του, και ιδίως σε περίπτωση κατάργησης του ανταγωνισμού όσον αφορά τις τιμές^{996,997}.

⁹⁹¹ Χωρίς αυτό να σημαίνει ότι όλες οι περιοριστικές συμφωνίες που συνάπτει επιχείρηση που κατέχει δεσπόζουσα θέση αποτελούν κατάχρηση της θέσης αυτής. Βλ. Κατευθυντήριες γραμμές για την εφαρμογή του άρθρου 81 παράγραφος 3 της συνθήκης, ό.π., παρ. 106.

⁹⁹² Βλ. Κατευθυντήριες Γραμμές για τους κάθετους περιορισμούς, ό.π., παρ. 127. Βλ. και απόφαση ΠΕΚ, υπόθεση T-51/89, Tetra Pak (I), Συλλ. 1990, II-309 και συνεκδικασθείσες υποθέσεις T-191/98, T-212/98 και T-214/98, Atlantic Container Line (TACA), Συλλ. 2003, σκ.1456.

⁹⁹³ Βλ. Κατευθυντήριες γραμμές για την εφαρμογή του άρθρου 81 παράγραφος 3 της συνθήκης, ό.π., παρ. 111.

⁹⁹⁴ Βλ. Κατευθυντήριες γραμμές για την εφαρμογή του άρθρου 81 παράγραφος 3 της συνθήκης, ό.π., παρ. 107.

⁹⁹⁵ Βλ. Κατευθυντήριες Γραμμές για τους κάθετους περιορισμούς, ό.π., παρ. 127. Βλ. επίσης Κατευθυντήριες γραμμές για την εφαρμογή του άρθρου 81 παράγραφος 3 της συνθήκης, ό.π., παρ. 105.

⁹⁹⁶ Βλ. Κατευθυντήριες Γραμμές για την εφαρμογή του άρθρου 81 παρ. 3 της Συνθήκης, ό.π., παρ. 110.

⁹⁹⁷ Συναφώς, απόφαση ΕΑ 676/2018, σκ. 324.

650. Όπως εκτέθηκε ήδη, σε περίπτωση εξέτασης μίας συμφωνίας σε ατομική βάση από την Επιτροπή, η τελευταία φέρει το βάρος απόδειξης ότι η εν λόγω συμφωνία παραβιάζει το άρθρο 1 ν. 3959/2011 και 101 παρ. 1 ΣΛΕΕ. Ακολούθως, εφόσον αποδειχθεί ο ανταναγωνιστικός χαρακτήρας της συμφωνίας, η καταγγελλόμενη επιχείρηση (που επικαλείται το ευεργέτημα της απαλλαγής) φέρει και το βάρος απόδειξης ότι πληρούνται οι προαναφερόμενες σωρευτικές προϋποθέσεις⁹⁹⁸. Κατά συνέπεια, η επιχείρηση που επικαλείται το άρθρο 1 παρ. 3 ν. 3959/2011 και 101 παρ. 3 ΣΛΕΕ πρέπει και να αποδείξει ότι πληρούνται οι σχετικές προϋποθέσεις με πειστικά επιχειρήματα και αποδεικτικά στοιχεία⁹⁹⁹. Στο πλαίσιο αυτό, λαμβάνονται υπόψη μόνο αντικειμενικά πλεονεκτήματα, πράγμα που σημαίνει ότι η τυχόν επικαλούμενη βελτίωση της αποτελεσματικότητας δεν εκτιμάται με βάση την υποκειμενική άποψη των μερών¹⁰⁰⁰.

Θ.1.6.2 Υπαγωγή στην παρούσα υπόθεση

651. [...]
652. [...] ¹⁰⁰¹, [...] ¹⁰⁰². [...]
653. [...]
654. [...] ¹⁰⁰³[...]
655. [...] ¹⁰⁰⁴. [...]
656. [...] ¹⁰⁰⁵, [...]
657. [...] ¹⁰⁰⁶, [...] ¹⁰⁰⁷.
658. [...].
659. [...].

⁹⁹⁸ Βλ. άρθρο 2 του Κανονισμού (ΕΚ) 1/2003, καθώς και Κατευθυντήριες Γραμμές για τους κάθετους περιορισμούς, ό.π., παρ. 62.

⁹⁹⁹ Βλ. ενδεικτικά ΔΕφαΘ 559/2010, σκ. 18, ΔΕφαΘ 2891/2009, σκ. 19, καθώς και ΔΕφαΘ 2803/2011, σκ. 17, όπου και παραπομπές σε πάγια ενωσιακή νομολογία.

¹⁰⁰⁰ [...]

¹⁰⁰¹ [...]

¹⁰⁰² [...]

¹⁰⁰³[...]

¹⁰⁰⁴ [...]

¹⁰⁰⁵ [...]

¹⁰⁰⁶ Βλ. απάντηση σε ερώτηση 10 σημ. Β), σύμφωνα με την οποία «Οι τοπικοί εκδότες κάνουν απευθείας συμφωνία με το διανομέα και η Άργος δεν έχει καμία οικονομική συναλλαγή με αυτούς. Το μόνο που κάνει είναι να δίνει δυνατότητα και στον εκδότη και στο διανομέα να χρησιμοποιούν το δικό μας λογισμικό για την παρακολούθηση των εντύπων. Ο εκδότης κάνει συμφωνία απευθείας με τον διανομέα. Η Άργος ανοίγει τον κωδικό του τοπικού εντύπου και τις εκδόσεις στο λογισμικό της και ο διανομέας παρακολουθεί εκεί τις πωλήσεις, κόβει τα δελτία αποστολής κλπ. Νομίζω εισπράτουμε μια μικρή αμοιβή από το διανομέα.».

¹⁰⁰⁷ Βλ. ενότητα Θ.2.2.3 της παρούσας.

Θ.3 ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΠΡΑΚΤΙΚΩΝ ΥΠΟ ΤΟ ΠΡΙΣΜΑ ΤΩΝ ΑΡΘΡΩΝ 2 ΤΟΥ Ν. 3959/2011 ΚΑΙ 102 ΣΛΕΕ

Θ.3.1 Η ΚΑΤΑΧΡΗΣΤΙΚΗ ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΗ ΔΕΣΠΟΖΟΥΣΑΣ ΘΕΣΗΣ

Θ.3.1.1 Γενικό Πλαίσιο

Θ.3.1.1.1 Εφαρμοστέες διατάξεις

660. Σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 2 του ν. 3959/2011: «*Απαγορεύεται από μία ή περισσότερες επιχειρήσεις η καταχρηστική εκμετάλλευση της δεσπόζουσας θέσης στο σύνολο ή μέρος της αγοράς της χώρας...*». Επομένως, προϋποθέσεις για την εφαρμογή της εν λόγω απαγορευτικής διάταξης είναι:

- Η κατοχή δεσπόζουσας θέσης από επιχείρηση στο σύνολο ή μέρος της αγοράς, και
- Η καταχρηστική εκμετάλλευση αυτής.

661. Αντίστοιχες είναι και οι βασικές προϋποθέσεις που τάσσονται από τον ενωσιακό νομοθέτη για την εφαρμογή του άρθρου 102 ΣΛΕΕ. Οι διατάξεις του άρθρου 2 του ν. 3959/2011 και του άρθρου 102 ΣΛΕΕ δεν απαγορεύουν την κατοχή ή απόκτηση δεσπόζουσας θέσης, αλλά την καταχρηστική εκμετάλλευση αυτής. Η έννοια της τελευταίας δεν ορίζεται στις ως άνω διατάξεις, οι οποίες περιορίζονται στην ενδεικτική απαρίθμηση ορισμένων μορφών κατάχρησης από επιχείρηση που κατέχει δεσπόζουσα θέση, οι οποίες απαγορεύονται ρητώς από το νόμο. Σκοπός των διατάξεων αυτών είναι αφενός η προστασία του συστήματος της ελεύθερης αγοράς, αφετέρου η προστασία της οικονομικής ελευθερίας των τρίτων¹⁰⁰⁸. Ειδικότερα, βασικό αντικείμενο των κανόνων ανταγωνισμού είναι η προστασία όχι αποκλειστικά των άμεσων συμφερόντων των ανταγωνιστών ή των καταναλωτών αλλά της δομής της αγοράς και με τον τρόπο αυτό του ίδιου του ανταγωνισμού¹⁰⁰⁹. Τα άρθρα 2 ν. 3959/2011 και 102 ΣΛΕΕ δεν στοχεύουν μόνο στην πρόληψη πρακτικών που μπορούν να προκαλέσουν βλάβη σε πελάτες ή καταναλωτές κατά άμεσο τρόπο, αλλά ιδίως στην πρόληψη πρακτικών που είναι επιζήμιες για αυτούς λόγω των επιπτώσεών τους στην ανταγωνιστική διάρθρωση της αγοράς και οι οποίες, βραχυπρόθεσμα, μπορεί ακόμη και να εμφανίζονται ότι συνεπάγονται ορισμένα πλεονεκτήματα για αυτούς, πρακτικών που εν γένει προκαλούν ζημία σε πελάτες και καταναλωτές επηρεάζοντας αρνητικά μια κατάσταση αποτελεσματικού ανταγωνισμού και θίγοντας τη δομή του πραγματικού ανταγωνισμού¹⁰¹⁰. Πρακτικές αποκλεισμού που αποσκοπούν στο να εμποδίσουν την πρόσβαση και να παρεμποδίσουν, έτσι, τον υφιστάμενο ανταγωνισμό ή την ανάπτυξη νέου ανταγωνισμού, έχουν πολλάκις

¹⁰⁰⁸ Βλ. ενδεικτικά ΔΕφΑθ 2116/2004, σκ. 8 και νομολογία στην οποία παραπέμπει και απόφαση ΕΑ 520/VI/2011 (Tasty), σκ. 129.

¹⁰⁰⁹ Βλ. και απόφαση ΔΕΚ της 04.06.2009, υπόθεση C-8/08, T-MobileNetherlandsBV, KPNMobileNV, Orange Nederland NV, Vodafone Libertel NV κατά RaadvanbestuurvandeNederlandseMededingingsautoriteit, σκ. 38 (βλ. και σκ. 39). Ομοίως, η απόφαση ΔΕΚ της 06.10.2009, GlaxoSmithKline Services Unlimited κατά Επιτροπής (C-501/06 P) και Επιτροπή κατά GlaxoSmithKline Services Unlimited (C-513/06 P) κ.ά., συνεκδ. υποθ. C-501/06 P, C-513/06 P, C-515/06 P και C-519/06 P, σκ. 63 επ.

¹⁰¹⁰ Απόφαση ΔΕΚ της 15.03. 2007, υπόθεση C-95/04 P, British Airways plc κατά Επιτροπής, ό.π., σκ. 106 επ., απόφαση της 06.03.1974, 6 και 7/73, IstitutoChimioterapicoItaliano και CommercialSolvents κατά Επιτροπής, Συλλ. 116, σκ. 32, Απόφαση ΕΑ 520/VI/2011 (Tasty).

- χαρακτηρισθεί ως κατάχρηση της δεσπόζουσας θέσης από τις Αρχές Ανταγωνισμού και τα ευρωπαϊκά δικαστήρια¹⁰¹¹.
662. Σύμφωνα με πάγια εθνική και ενωσιακή νομολογία, μία επιχείρηση κατέχει δεσπόζουσα θέση στην αγορά όταν διαθέτει τέτοιο βαθμό οικονομικής ισχύος που της παρέχει τη δυνατότητα να εμποδίζει τη διατήρηση συνθηκών αποτελεσματικού ανταγωνισμού στην αγορά και της επιτρέπει να υιοθετεί ανεξάρτητη συμπεριφορά έναντι των ανταγωνιστών της, των πελατών της και, τελικά, των καταναλωτών¹⁰¹². Τα ιδιαίτερος υψηλά μερίδια αγοράς, συνιστούν, καθαυτά, πλην εξαιρετικών περιπτώσεων, τεκμήριο ύπαρξης δεσπόζουσας θέσης στην αγορά¹⁰¹³.
663. Εν προκειμένω, όπως ήδη έχει αναφερθεί, η αγορά διανομής έντυπου Τύπου (εφημερίδων και περιοδικών) στην ελληνική Επικράτεια ανέκαθεν και έως τον Αύγουστο του 2017 χαρακτηριζόταν από δυοπώλιο. Τα δύο πρακτορεία ΑΡΓΟΣ και Ευρώπη, από την ίδρυσή τους έως την παύση της δραστηριότητας του πρακτορείου Ευρώπη τον Αύγουστο του 2017, κατείχαν αθροιστικά το σύνολο της σχετικής αγοράς διανομής έντυπου Τύπου στην ελληνική Επικράτεια. Οι όποιες δε διακυμάνσεις στα μερίδιά τους οφείλονταν στις εκάστοτε μετακινήσεις εκδοτών μεταξύ των δύο πρακτορείων και όχι στην ύπαρξη έτερου ανταγωνιστή. Περαιτέρω, στη μετοχική σύνθεση των πρακτορείων περιλαμβάνονταν οι μεγαλύτερες εκδοτικές επιχειρήσεις της χώρας, που αποτελούσαν ταυτόχρονα τους κύριους πελάτες τους, τα έντυπα των οποίων πρακτόρευαν και διένειμαν.
664. Μετά τη μετακίνηση του συνόλου των εκδοτικών επιχειρήσεων/πελατών του πρακτορείου Ευρώπη στην Άργος τον Αύγουστο του 2017¹⁰¹⁴ το μοναδικό Πρακτορείο στην αγορά διανομής έντυπου Τύπου στην ελληνική Επικράτεια έχει καταστεί πλέον η Άργος. Ως εκ τούτου δεν τίθεται υπό αμφισβήτηση το γεγονός ότι το πρακτορείο Άργος από τον Αύγουστο του 2017, συνιστά μονοπώλιο στη διανομή τύπου στην ελληνική επικράτεια και συνεπώς κατέχει υπερ-δεσπόζουσα θέση¹⁰¹⁵.

¹⁰¹¹Βλ. και υπόθεση C-8/08, *T-Mobile Netherlands BV, KPN Mobile NV, Orange Nederland NV, Vodafone Libertel NV κατά Raad van bestuur van de Nederlandse Mededingingsautoriteit*, σκ. 38 (βλ. και σκ. 39). Ομοίως, η απόφαση ΔΕΚ της 06.10.2009, *GlaxoSmithKline Services Unlimited κατά Επιτροπής* (C-501/06 P) και *Επιτροπή κατά GlaxoSmithKline Services Unlimited* (C-513/06 P) κ.ά., συνεκδ. υποθ. C-501/06 P, C-513/06 P, C-515/06 P και C-519/06 P, σκ. 63 επ.

¹⁰¹²Βλ. ΔΕΚ 27/76 *United Brands* σκ. 65, 85/76 *Hoffmann-La Roche* σκ. 38, 322/81 *Michelin* (*Michelin I*) σκ. 57, ΠΕΚΤ-201/2004 *Microsoft*, σκ. 229, ΔΕφαθ 1983/2010, σκ. 4.

¹⁰¹³ Βλ. ενδεικτικά αποφάσεις ΔΕφαθ 869/2013 σκ. 35: «Στις περιπτώσεις που το μερίδιο αγοράς είναι ιδιαίτερα υψηλό και διατηρείται έτσι για μεγάλο χρονικό διάστημα, τότε, εφόσον δεν συντρέχουν άλλες εξαιρετικές περιστάσεις, το στοιχείο τούτο αρκεί για την απόδειξη της ύπαρξης δεσπόζουσας θέσης της επιχείρησης», ομοίως και ΔΕφαθ 2265/2010 σκ. 30, ΔΕφαθ 2116/2004, σκ. 7, ΔΕφαθ 1983/2010, σκ. 4, ΔΕΚ 85/76, *Hoffmann-La Roche* σκ. 39-41, C-62/86 *AKZO* σκ. 60, ΠΕΚ T-30/89 *Hilti* σκ. 90.

¹⁰¹⁴ Διευκρινίζεται ότι το πρακτορείο ΕΥΡΩΠΗ προχώρησε σε διακοπή της λειτουργίας του στις 10.08.2017 (και συνακόλουθα κατέθεσε την από 12.09.2017 αίτηση πτώχευσης ενώπιον του Πολυμελούς Πρωτοδικείου Αθηνών).

¹⁰¹⁵ Για τη μονοπωλιακή θέση της Άργος, βλ. αναλυτικότερα την υπ. αριθ. 39/2019 Γνωμοδότηση της ΕΑ αναφορικά με τη λειτουργία του ανταγωνισμού στην εθνική αγορά διανομής προϊόντων έντυπου Τύπου.

Θ.3.1.1.2 Εννοιολογικό περιεχόμενο κατάχρησης δεσπόζουσας θέσης

665. Σύμφωνα με πάγια εθνική και ενωσιακή νομολογία, η απαγόρευση της καταχρηστικής εκμετάλλευσης «περιλαμβάνει τις μορφές συμπεριφοράς μιας επιχείρησης με δεσπόζουσα θέση που μπορούν να επηρεάσουν τη δομή μιας αγοράς, στην οποία ακριβώς λόγω της παρουσίας της εν λόγω επιχείρησης, ο ανταγωνισμός είναι ήδη εξασθενημένος και οι οποίες παρεμποδίζουν τη διατήρηση του εναπομένοντος ανταγωνισμού ή την ανάπτυξή του, με τη χρησιμοποίηση μέσων που αποκλίνουν από αυτά του ομαλού ανταγωνισμού προϊόντων ή υπηρεσιών στη βάση των παροχών των επιχειρηματιών που δραστηριοποιούνται στην αγορά»¹⁰¹⁶. Η έννοια της καταχρηστικής εκμετάλλευσης έχει αντικειμενικό χαρακτήρα, συνεπώς ενδιαφέρει η συμπεριφορά καθεαυτή, αντικειμενικώς λαμβανόμενη, ανεξάρτητα από τη διαπίστωση οιοδήποτε βαθμού πταίσματος που τυχόν βαρύνει την επιχείρηση με δεσπόζουσα θέση¹⁰¹⁷. Ως εκ τούτου, η συμπεριφορά μίας επιχείρησης με δεσπόζουσα θέση δύναται να θεωρηθεί καταχρηστική ανεξάρτητα από την υπαιτιότητα ή μη της δεσπόζουσας επιχείρησης¹⁰¹⁸. Εξάλλου, η ενίσχυση της θέσης που κατέχει η επιχείρηση μπορεί να είναι καταχρηστική και να απαγορεύεται από το άρθρο 102 ΣΛΕΕ, όποια και αν είναι τα μέσα ή οι διαδικασίες που χρησιμοποιήθηκαν προς το σκοπό αυτό, ακόμη και ανεξάρτητα από κάθε πταίσμα, και μάλιστα ανεξάρτητα από την ύπαρξη αιτιώδους συνδέσμου μεταξύ της δεσπόζουσας θέσης και της καταχρηστικής εκμετάλλευσης¹⁰¹⁹. Τα υποκειμενικά στοιχεία της παραβάσεως μπορεί αντιστρόφως να καταδεικνύουν την επιδίωξη σκοπού αντίθετου προς τον ανταγωνισμό ή να συνθέτουν τα ίδια την καταχρηστική συμπεριφορά¹⁰²⁰. Οι πρακτικές της δεσπόζουσας επιχείρησης μπορούν να αναπτύξουν αποτέλεσμα αποκλεισμού, καθιστώντας δυσκολότερη, ή και αδύνατη, την πρόσβαση στην αγορά των αντισυμβαλλομένων της κατέχουσας δεσπόζουσα θέση επιχείρησης.
666. Παρότι, όπως ήδη αναφέρθηκε, η διαπίστωση της ύπαρξης δεσπόζουσας θέσης δεν συνεπάγεται καθεαυτή καμία μομφή έναντι της οικείας επιχειρήσεως, η επιχείρηση αυτή εντούτοις, ανεξάρτητα από τα αίτια δημιουργίας τέτοιας θέσεως, φέρει ιδιαίτερη ευθύνη να μην βλάπτει με τη συμπεριφορά της την ύπαρξη πραγματικού και ανόθευτου ανταγωνισμού στην κοινή αγορά¹⁰²¹. Ωστόσο, το καθ' ύλην πεδίο εφαρμογής της ειδικής ευθύνης που

¹⁰¹⁶ Βλ. ενδεικτικά ΔΕΚ 85/76 *Hoffmann-LaRoche* κατά Επιτροπής, Ελληνική Ειδική Έκδοση 1979, σελ. I-215 σκ. 91, ΔΕΚ 31/80 *L' Oreal*, σκ. 26, ΔΕΚ C-322/81 *Michelin* σκ. 70, C-62/86 *AKZO* σκ. 69, ΓενΔΕΕ T-65/89 *BPB Industries* σκ. 67, T-219/99 *British Airways* σκ. 241, καθώς και ΔΕφαΘ 2265/2010, σκ. 34 και ΔΕφαΘ 2116/2004, σκ. 8.

¹⁰¹⁷ Βλ. ΔΕφαΘ 2116/2004, σκ.8., ΠΕΚ T-65/89 *BPB Industries* σκ.70.

¹⁰¹⁸ Βλ. T-219/99 *British Airways plc* κατά Επιτροπής Συλλ. 2003 σελ. II-5917, σκ. 243, T-65/89 *BPB Industries Plc & British Gypsum Ltd* κατά Επιτροπής Συλλ. 1993 σελ. II-389, σκ. 69-70.

¹⁰¹⁹ Βλ. ΔΕΚ 6/72 *Continental Can* κατά Επιτροπής, Συλλ. 1973, σ. 215 σκ. 27 και 29, ΠΕΚ T-128/98, *Aerports de Paris* κατά Επιτροπής, Συλλ. 2000, σ. II 3929 σκ. 170, T-65/89, ό.π., σκ. 70. Ομοίως, απόφαση της Ευρ. Επιτροπής COMP/38784 *Wanadoo Telefonica*, σκ. 280.

¹⁰²⁰ Βλ. ΔΕΚ C-395/96 P και C-396/96 P, *Compagnie Maritime Belge* κατά Ευρωπαϊκής Επιτροπής, σκ. 117-119. Βλ. και Προτάσεις του Γενικού Εισαγγελέα Ruiz-Jarabo Colomer στις συνεκδ. υποθέσεις C-468/06 έως C-478/06, *Σωτ. Λέλος και Σία ΕΕ κ.ά. κατά GlaxoSmithKline AEBE Φαρμακευτικών Προϊόντων*, παρ. 47 επ.

¹⁰²¹ Απόφαση ΔΕΚ υπόθεση C-322/81, *Michelin* κατά Επιτροπής, Συλλ. 1983 σ. 3461, σκ. 70, απόφαση ΠΕΚ της 30.09.2003, *Manufacture française des pneumatiques Michelin* κατά Επιτροπής, υπόθ. T-203/01, Συλλ. II-04071, σκ. 55, με παραπομπή στις προπαρατεθεισες αποφάσεις *Michelin I*, και *Irish Sugar*, ό.π., σκ. 112. Επίσης στην απόφαση ΠΕΚ της 09.09.2009, *Clearstream Banking AG* και *Clearstream*

βαρύνει μια επιχείρηση κατέχουσα δεσπόζουσα θέση πρέπει να εκτιμάται ενόψει των ειδικών συνθηκών της κάθε περίπτωσης που αποδεικνύουν την εξασθένιση του ανταγωνισμού¹⁰²². Οι διατάξεις του άρθρου του άρθρου 2 ν. 3959/2011 και του άρθρου 102 ΣΛΕΕ δεν απαγορεύουν την κατοχή δεσπόζουσας θέσης ούτε αφαιρούν από την επιχείρηση που βρίσκεται στη θέση αυτή το δικαίωμα να διαφυλάσσει τα εμπορικά της συμφέροντα, οσάκις αυτά απειλούνται, πλην όμως δεν μπορούν να γίνουν δεκτές ενέργειες οι οποίες αποσκοπούν στην ενίσχυση της δεσπόζουσας αυτής θέσεως και στην καταχρηστική εκμετάλλευσή της¹⁰²³. Ειδικότερα, γίνεται δεκτό ότι εκ της φύσεως των υποχρεώσεων που επιβάλλονται από τις διατάξεις αυτές, οι κατέχουσες δεσπόζουσα θέση επιχειρήσεις, ενδέχεται να στερηθούν του δικαιώματος υιοθέτησης συμπεριφοράς ή λήψης μέτρων μη συνεπαγόμενων αφ' εαυτών κατάχρηση, ακόμη δε και μη καταδικαστέων, εαν είχαν ληφθεί από μη κατέχουσες δεσπόζουσα θέση επιχειρήσεις¹⁰²⁴.

667. Κατά τη σχετική νομολογία, για τους σκοπούς αποδείξεως της παράβασης του άρθρου 102 ΣΛΕΕ (και, αντιστοίχως, του άρθρου 2 του ν. 3959/2011), δεν είναι αναγκαίο να αποδειχθεί ότι η εξεταζόμενη καταχρηστική εκμετάλλευση είχε συγκεκριμένο αποτέλεσμα στις οικείες αγορές. Αρκεί συναφώς να αποδειχθεί ότι η καταχρηστική συμπεριφορά της επιχειρήσεως με δεσπόζουσα θέση κατατείνει να περιορίσει τον ανταγωνισμό ή, με άλλα λόγια, ότι η συμπεριφορά είναι ικανή ή ενδέχεται να έχει ένα τέτοιο αποτέλεσμα¹⁰²⁵, ανεξαρτήτως του αν αυτό επήλθε τελικά. Ως εκ τούτου, περίπτωση στην οποία ενδεχομένως δεν επιτεύχθηκε το επιδιωκόμενο αποτέλεσμα δεν αρκεί για να απαλειφθεί ο χαρακτηρισμός της κατάχρησης της δεσπόζουσας θέσης¹⁰²⁶.
668. Δεδομένου ότι, όπως προεκτέθηκε, η έννοια της καταχρηστικής εκμετάλλευσης είναι αντικειμενική, είναι νομικά αδιάφορο (ως προς τη στοιχειοθέτηση της κατάχρησης) εάν μια επιχείρηση σε δεσπόζουσα θέση έχει την πρόθεση να αποθαρρύνει ή να εξασθενήσει τους ανταγωνιστές της¹⁰²⁷. Η ενίσχυση της θέσης που κατέχει η επιχείρηση μπορεί να είναι καταχρηστική και να απαγορεύεται από το άρθρο 102 ΣΛΕΕ, όποια και αν είναι τα μέσα ή

International SA κατά Επιτροπής στην υπόθ. T-301/04, σκ. 132, απόφαση ΠΕΚ υπόθ. T-65/89, BPB Industries Plc και British Gypsum Ltd κατά Επιτροπής, ό.π., σκ. 67, υπόθεση T-83/91, Tetra Pak International SA κατά Επιτροπής, Συλλ. 1994 II-755, σκ. 122.

¹⁰²² Βλ. C-333/94 P, *Tetra Pak κατά Επιτροπής*, σκ. 24, Συλλ. 1996, σ. I-5951, και C-395/96 P και C-396/96 P, *Compagnie maritime belge transports SA*, σκ. 114, Συλλ. 2000, I-1442, C-52/09, *TeliaSonera*, σκ. 84, Συλλ. 2011, I-527.

¹⁰²³ Αποφάσεις ΔΕΚ, υπόθ. 27/76, *United Brands κατά Επιτροπής*, σκ. 189, ΠΕΚ της 01.04.1993, T-65/89, BPB Industries και British Gypsum κατά Επιτροπής, Συλλ. II-389, σκ. 69, απόφαση Tetra Pak κατά Επιτροπής, ό.π., σκέψη 147 της 08.10.1996, T-24/93 έως T-26/93 και T-28/93, *Compagnie maritime belge transports κ.λπ. κατά Επιτροπής*, Συλλ. II-1201, σκ. 107, και *Irish Sugar κατά Επιτροπής* (ό.π.) σκ. 112.

¹⁰²⁴ Βλ. υπόθεση 322/81, *Michelin κατά Επιτροπής*, Συλλ. 1983, σ. 3461, σκ. 57, υπόθεση T-111/96, *ITT Promedia NV κατά Επιτροπής*, Συλλ. 1998, σελ. II-02937, σκ. 139.

¹⁰²⁵ Βλ. T-219/99, *British Airways plc κατά Επιτροπής*, ό.π., σκ. 292, T-228/97, *Irish Sugar κατά Επιτροπής*, ό.π., σκ. 170 και T-203/01, *Manufacture française des pneumatiques Michelin κατά Επιτροπής*, Συλλ. 2003, II-04071, σκ. 238 επ.

¹⁰²⁶ Βλ. ενδεικτικά ΔΕΦΑΘ 2116/2004, σκ. 8, απόφαση ΕΑ 520/VI/2011 (*Tasty*), παρ. 132' και την εκεί παρατιθέμενη νομολογία.

¹⁰²⁷ Βλ. αποφάσεις ΠΕΚ T-219/99 *British Airways plc κατά Επιτροπής* Συλλ. 2003 σ. II-5917, σκ. 243, ΠΕΚ T-65/89 *BPB Industries Plc & British Gypsum Ltd* κατά Επιτροπής Συλλ. 1993 σ. II-389, σκ. 69-70 και *Höfner και Elser*, υπόθ. C 41/90, Συλλ. 1991 I-1979. Βλ. απόφαση ΕΑ 520/VI/2011 (*Tasty*).

οι διαδικασίες που χρησιμοποιήθηκαν προς το σκοπό αυτό, ακόμη και ανεξάρτητα από κάθε πταίσμα, και μάλιστα ανεξάρτητα από την ύπαρξη αιτιώδους συνδέσμου μεταξύ της δεσπόμενης θέσης και της καταχρηστικής εκμετάλλευσης¹⁰²⁸. Τα υποκειμενικά στοιχεία της παραβάσεως μπορεί αντιστρόφως να καταδεικνύουν την επιδίωξη σκοπού αντίθετου προς τον ανταγωνισμό ή να συνθέτουν τα ίδια την καταχρηστική συμπεριφορά¹⁰²⁹. Επομένως, κρίσιμο, καταρχήν, στοιχείο για το χαρακτηρισμό μιας συμπεριφοράς ως καταχρηστικής αποτελεί η ίδια η συμπεριφορά, αντικειμενικώς λαμβανόμενη, και όχι τα κίνητρα, οι προθέσεις και οι σκοποί της, ήτοι ανεξάρτητα από τη διαπίστωση οιασδήποτε βαθμού πταίσματος που τυχόν βαρύνει την επιχείρηση με δεσπόμενα θέση¹⁰³⁰.

669. Στο πλαίσιο αυτό, οι σχετικές διατάξεις του εθνικού και ενωσιακού δικαίου επιβάλλουν, μεταξύ άλλων, στις επιχειρήσεις που κατέχουν δεσπόμενα θέση να μην επιδίδονται σε εκμεταλλευτικές και παρεμποδιστικές πρακτικές έναντι των πελατών τους οι οποίες δύνανται, περαιτέρω, να έχουν επιπτώσεις στους καταναλωτές και να περιορίζουν τον ανταγωνισμό, εάν δεν δικαιολογούνται αντικειμενικά. Κατά την νομολογία, το σχετικό βάρος απόδειξης ότι συγκεκριμένη πρακτική, η οποία ασκείται με καταχρηστικά, είναι όμως δικαιολογημένη αντικειμενικά, φέρει η δεσπόμενα επιχείρηση που την εφαρμόζει, προσκομίζοντας προς τούτο επαρκή αποδεικτικά στοιχεία¹⁰³¹. Αναφορικά με την κατανομή του βάρους απόδειξης επισημαίνεται ότι, σύμφωνα με πάγια νομολογία, όταν η Επιτροπή στηρίζεται σε άμεσα αποδεικτικά στοιχεία, τα οποία είναι κατ' αρχήν επαρκή για την απόδειξη της υπάρξεως παραβάσεως, δεν αρκεί η επιχείρηση απλώς να επικαλεστεί ενδεχόμενο, το οποίο θα μπορούσε να επηρεάσει την αποδεικτική αξία των εν λόγω στοιχείων - με αποτέλεσμα να φέρει πλέον η Επιτροπή το βάρος αποδείξεως ότι το γεγονός αυτό δεν ήταν σε θέση να επηρεάσει την αποδεικτική αξία των στοιχείων. Αντιθέτως, απόκειται στην οικεία επιχείρηση να αποδείξει επαρκώς κατά νόμο, αφενός, την ύπαρξη του γεγονότος που επικαλείται και, αφετέρου, ότι το γεγονός αυτό αναιρεί την αποδεικτική αξία των στοιχείων επί των οποίων στηρίζεται η Επιτροπή¹⁰³².

670. Στοιχεία που καταδεικνύουν την πρόθεση της δεσπόμενης επιχείρησης να αποκλείσει τους ανταγωνιστές της, ιδίως όταν τα στοιχεία αυτά συνιστούν εσωτερικά έγγραφα της

¹⁰²⁸ Απόφαση ΔΕΚ 6/72 *Continental Can κατά Επιτροπής* Συλλ. 1973, σ. 215 σκ. 27 και 29, απόφαση ΠΕΚ Τ-128/98 *Aerports de Paris κατά Επιτροπής*, Συλλ. 2000 σ. II 3929 σκ. 170, Τ-65/89, ό.π., σκ. 70. Ομοίως, απόφαση της Ευρ. Επιτροπής *COMP/38784 Wanadoo Telefonica*, σκ. 280.

¹⁰²⁹ Βλ. απόφαση ΔΕΚ της 16.03.2000 στην υπόθεση C-395/96 Ρ και C-396/96 Ρ, *Compagnie Maritime Belge κατά Ευρωπαϊκής Επιτροπής*, σκ. 117-119 (ιδίως σκ. 119 -όπου το ΔΕΚ στη διαπίστωση καταχρηστικής έλαβε υπόψη το γεγονός ότι προέκυψε ότι στόχος της υιοθετούμενης συμπεριφοράς από τη δεσπόμενα επιχείρηση ήταν η εκδίωξη ανταγωνιστών από την αγορά). Βλ. και Προτάσεις του ΓΕ Ruiz-Jarabo Colomer της 1ης Απριλίου 2008 στις συνεκδ. υποθέσεις C-468/06 έως C-478/06, *Σωτ. Λέλος και Σία ΕΕ κ.ά. κατά GlaxoSmithKline AEBE Φαρμακευτικών Προϊόντων*, παρ. 47 επ.

¹⁰³⁰ Βλ. ΔΕφαΘ 2116/2004, σκ.8, ΠΕΚ Τ-65/89, *BPB Industries plc & British Gypsum ltd κατά Επιτροπής*, Συλλ. 1993, σελ II-389. σκ.70.

¹⁰³¹ Βλ. ΠΕΚ Τ-201/04, *Microsoft κατά Επιτροπής*, Συλλ. 2007, σελ. II-3601, σκ. 688, ΔΕΚ 27/76, *United Brands κατά Επιτροπής*, ό.π., σκ. 189, συνεκδικ. υποθέσεις Τ-191/98 και Τ-212/98 έως Τ-214/98, *Atlantic Container Line AB κ.α. κατά Επιτροπής*, Συλλ. 2003, σελ. II-3275, σκ. 1116επ., ΔΕΚ C- 209/10, *Post Danmark A/S κατά Konkurrenceradet*, Γενική Συλλογή, σκ. 40-42 και απόφαση ΔΕφαΘ. 2057/2010, σκ. 11.

¹⁰³² Βλ. ΓενΔΕΕ Τ-286/09, *Intel κατά Επιτροπής*, σκ. 67, 542, 1098, ΓενΔΕΕ Τ-141/08, *E.ON Energie κατά Επιτροπής*, Συλλ. 2010, σελ. II-5761, σκ. 56 και την εκεί παρατιθέμενη νομολογία.

δεσπόζουσας επιχείρησης, λαμβάνονται υπόψη ως άμεσα αποδεικτικά στοιχεία κατά την ερμηνεία των εμπορικών πρακτικών της δεσπόζουσας επιχείρησης, ώστε να διαγνωσθεί εάν αυτές αποβλέπουν στη διαφύλαξη των ευλόγων εμπορικών συμφερόντων της επιχείρησης ή αν σχεδιάσθηκαν και υλοποιήθηκαν ως εκφάνσεις μιας ενιαίας στρατηγικής με στόχο τον αποκλεισμό των ανταγωνιστών. Συναφώς, τέτοιου είδους στοιχεία συνδράμουν στην κατανόηση των πιθανών αποτελεσμάτων των εμπορικών πρακτικών μιας δεσπόζουσας επιχείρησης και, κατ' αυτό τον τρόπο, στην κατανόηση των υπό εξέταση συμβάντων και στην πρόβλεψη των συνεπειών τους στο επίπεδο ανταγωνισμού της εξεταζόμενης κάθε φορά αγοράς¹⁰³³.

671. Εξάλλου, κατά τη νομολογία «εν όψει εφαρμογής του άρθρου [102 ΣΛΕΕ], η απόδειξη του αντίθετου προς τον ανταγωνισμό σκοπού και του αντίθετου προς τον ανταγωνισμό αποτελέσματος ταυτίζονται... Συγκεκριμένα, εάν αποδειχθεί ότι η συμπεριφορά επιχειρήσεως κατέχουσας δεσπόζουσα θέση έχει ως αντικείμενο τον περιορισμό του ανταγωνισμού, η εν λόγω συμπεριφορά θα είναι επίσης ικανή να έχει ένα τέτοιο αποτέλεσμα»¹⁰³⁴.
672. Ενόψει των προεκτεθέντων, και δεδομένου ότι η Άργος κατέχει μονοπωλιακή θέση στη σχετική αγορά διανομής έντυπου τύπου, εξετάζονται αμέσως κατωτέρω, πρακτικές της εν λόγω εταιρείας υπό το πρίσμα των άρθρων 2 ν. 3959/2011 και 102 ΣΛΕΕ.

Θ.3.2 ΕΠΙΒΟΛΗ ΟΡΩΝ ΑΠΟΚΛΕΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑΣ

Θ.3.2.1. Επιβολή Όρων Αποκλειστικότητας μέσω Υπογεγραμμένων Συμβάσεων με Εκδοτικές Εταιρίες

Θ.3.2.1.1 Παλαιά Εμπορική Πολιτική της Άργος

673. [...] ¹⁰³⁵ [...]
674. [...] ¹⁰³⁶ [...] ¹⁰³⁷. [...] ¹⁰³⁸.
675. [...] ¹⁰³⁹ [...] ¹⁰⁴⁰.

Θ.3.2.1.2 Νέα Εμπορική Πολιτική της Άργος

676. [...] ¹⁰⁴¹ [...] ¹⁰⁴².

¹⁰³³Βλ. ενδεικτικά αποφάσεις ΓενΔΕΕ T- 155/06 *Tomra κατά Επιτροπής*, σκ. 35 και 39, ΓενΔΕΕ T-201/04 *Microsoft κατά Επιτροπής* Συλλ. 2007, σελ. ΙΙ-3601, σκ. 759, 1347 κ.α, καθώς και Κατευθύνσεις σχετικά με τις προτεραιότητες της Επιτροπής κατά τον έλεγχο της εφαρμογής του άρθρου 82 ΣυνθΕΚ, ΕΕ 2009 C 45/2, σημ. 20.

¹⁰³⁴Βλ. αποφάσεις ΓενΔΕΕ T-203/01 *Michelin κατά Επιτροπής (MichelinII)* Συλλ. 2003 σελ. ΙΙ-4071, σκ. 241 και ΓενΔΕΕ T-228/97 *IrishSugarPlc κατά Επιτροπής* Συλλ. 1999 σελ. ΙΙ-2969, σκ. 170.

¹⁰³⁵ [...]

¹⁰³⁶ [...]

¹⁰³⁷ [...]

¹⁰³⁸ [...]

¹⁰³⁹ [...]

¹⁰⁴⁰ [...]

¹⁰⁴¹ [...]

¹⁰⁴² [...]

Θ.3.2.1.3 Η θέση των στελεχών της Άργος επί των συμβατικών όρων αποκλειστικότητας με τις εκδοτικές εταιρίες

677. [...] ¹⁰⁴³. [...] ¹⁰⁴⁴. [...] ¹⁰⁴⁵ [...]

678. [...] ¹⁰⁴⁶. [...] ¹⁰⁴⁷.

Θ.3.2.1.4 Συμπέρασμα

679. [...].

Θ.3.2.2 Επιβολή Όρων Αποκλειστικότητας μέσω Υπογεγραμμένων Συμβάσεων με Υποπράκτορες/Υποδιανομείς

680. [...]

Θ.3.2.2.1 Οι καταθέσεις των στελεχών της Άργος επί των συμβατικών όρων αποκλειστικότητας με υποδιανομείς/ υποπράκτορες

681. [...]

Θ.3.2.3 Ευρήματα επιτόπιου ελέγχου στα γραφεία της Άργος

682. [...] ¹⁰⁴⁸ [...] ¹⁰⁴⁹.

683. [...] ¹⁰⁵⁰. [...] ¹⁰⁵¹. [...]

684. [...].

685. [...] ¹⁰⁵², [...] ¹⁰⁵³.

686. [...] ¹⁰⁵⁴, [...] ^{1055,1056}.

687. [...] ¹⁰⁵⁷. [...] ¹⁰⁵⁸.

688. [...] ¹⁰⁵⁹.

1043 [...]

1044 [...]

1045 [...]

1046 [...]

1047 [...]

1048 [...]

1049 [...]

1050 [...]

1051 [...]

1052 [...]

1053 [...]

1054 [...]

1055 [...]

1056 [...]

1057 [...]

1058 [...]

1059 [...]

689. [...] ¹⁰⁶⁰.
690. [...]
[...]
691. [...] ¹⁰⁶¹. [...] ¹⁰⁶².
692. [...] ¹⁰⁶³ [...] ¹⁰⁶⁴. [...]
693. [...] ¹⁰⁶⁵ [...] ¹⁰⁶⁶, [...] ¹⁰⁶⁷. [...] ¹⁰⁶⁸ [...] ¹⁰⁶⁹. [...] ¹⁰⁷⁰, [...]
694. [...] ¹⁰⁷¹. [...] ^{1072,1073,1074}. [...] ¹⁰⁷⁵. [...] ¹⁰⁷⁶.
695. [...] ¹⁰⁷⁷. [...] ¹⁰⁷⁸, [...] ¹⁰⁷⁹.
696. [...] ¹⁰⁸⁰. [...] ¹⁰⁸¹ [...] ¹⁰⁸². [...] ¹⁰⁸³ [...] ¹⁰⁸⁴.
697. [...] ¹⁰⁸⁵ [...] ¹⁰⁸⁶.
698. [...] ¹⁰⁸⁷ [...] ¹⁰⁸⁸. [...] ¹⁰⁸⁹.
699. [...] ¹⁰⁹⁰. [...] ^{1091,1092}.
700. [...].

1060 [...]
1061 [...]
1062 [...]
1063 [...]
1064 [...]
1065 [...]
1066 [...]
1067 [...]
1068 [...]
1069 [...]
1070 [...]
1071 [...]
1072 [...]
1073 [...]
1074 [...]
1075 [...]
1076 [...]
1077 [...]
1078 [...]
1079 [...]
1080 [...]
1081 [...]
1082 [...]
1083 [...]
1084 [...]
1085 [...]
1086 [...]
1087 [...]
1088 [...]
1089 [...]
1090 [...]
1091 [...]
1092 [...]

Θ.3.2.4 Νομικό πλαίσιο ως προς την επιβολή όρων αποκλειστικότητας

701. [...] ¹⁰⁹³. [...] ¹⁰⁹⁴. [...] ¹⁰⁹⁵
702. [...] ¹⁰⁹⁶, [...] ¹⁰⁹⁷. [...] ¹⁰⁹⁸ . [...] ¹⁰⁹⁹ .
703. [...] ¹¹⁰⁰. [...] ¹¹⁰¹, [...] ¹¹⁰², ¹¹⁰³ . [...] ¹¹⁰⁴ .
704. [...] ¹¹⁰⁵, [...] ¹¹⁰⁶, [...] ¹¹⁰⁷ .
705. [...] ¹¹⁰⁸ .
706. [...] ¹¹⁰⁹ .

Θ.3.2.5 Υπαγωγή στην παρούσα υπόθεση**Θ.3.2.5.1 Όροι αποκλειστικότητας ως προς τις εκδοτικές επιχειρήσεις**

707. [...] ¹¹¹⁰ [...].
708. [...] ¹¹¹¹, [...] ¹¹¹², [...] ¹¹¹³, [...] ¹¹¹⁴ .
709. [...] ¹¹¹⁵ [...] ^{1116,1117} . [...] ¹¹¹⁸, [...]
710. [...] ¹¹¹⁹, [...] ¹¹²⁰ [...] ¹¹²¹, [...] ¹¹²² . [...].

¹⁰⁹³ [...]
¹⁰⁹⁴ [...]
¹⁰⁹⁵ [...]
¹⁰⁹⁶ [...]
¹⁰⁹⁷ [...]
¹⁰⁹⁸ [...]
¹⁰⁹⁹ [...]
¹¹⁰⁰ [...]
¹¹⁰¹ [...]
¹¹⁰² [...]
¹¹⁰³ [...]
¹¹⁰⁴ [...]
¹¹⁰⁵ [...]
¹¹⁰⁶ [...]
¹¹⁰⁷ [...]
¹¹⁰⁸ [...]
¹¹⁰⁹ [...]
¹¹¹⁰ [...]
¹¹¹¹ [...].
¹¹¹² [...]
¹¹¹³ [...]
¹¹¹⁴ [...]
¹¹¹⁵ [...]
¹¹¹⁶ [...]
¹¹¹⁷ [...]
¹¹¹⁸ [...]
¹¹¹⁹ [...]
¹¹²⁰ [...]
¹¹²¹ [...]
¹¹²² [...]

711. [...] ¹¹²³, [...] ¹¹²⁴. [...] ¹¹²⁵, [...]
712. [...] ¹¹²⁶.
713. [...] ¹¹²⁷.
714. [...]
715. [...] ¹¹²⁸, [...] ¹¹²⁹ [...] ¹¹³⁰ [...]
716. [...] ¹¹³¹. [...]
717. [...] ¹¹³².
718. [...] ¹¹³³. [...] ¹¹³⁴.
719. [...]
720. [...] ¹¹³⁵.
721. [...] ¹¹³⁶ [...] ¹¹³⁷. [...].
722. [...].

Θ.3.2.5.2 Όροι αποκλειστικότητας ως προς τους διανομείς

723. [...]
724. [...] ¹¹³⁸, [...] ¹¹³⁹, [...] ¹¹⁴⁰, [...] ¹¹⁴¹.
725. [...] ¹¹⁴², [...]

¹¹²³ [...]

¹¹²⁴ [...]

¹¹²⁵ [...]

¹¹²⁶ [...]

¹¹²⁷ [...]

¹¹²⁸ [...]

¹¹²⁹ [...]

¹¹³⁰ [...]

¹¹³¹ [...]

¹¹³² [...]

¹¹³³ [...]

¹¹³⁴ Βλ. ανωτέρω ενότητα «ΕΥΡΗΜΑΤΑ ΕΠΙΤΟΠΙΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ ΣΤΑ ΓΡΑΦΕΙΑ ΤΗΣ ΑΡΓΟΣ».

¹¹³⁵ Βλ. υπ' αριθ. 520/V/2011 απόφαση ΕΑ, σκ. 150 και την εκεί αναφερόμενη ενωσιακή νομολογία.

¹¹³⁶ Σημειώνεται ότι όπως διαπιστώθηκε στην υπ' αριθ. 669/2018 απόφαση ΕΑ τα μερίδια των δύο Πρακτορείων Άργος και Ευρώπη στην αγορά διανομής τύπου κυμαίνονταν διαχρονικά από την έναρξη της λειτουργίας τους σε ποσοστά 50%-50% με μικρές αποκλίσεις.

¹¹³⁷ Βλ. υπ. αριθ. 39/2019 Γνωμοδότηση ΕΑ αναφορικά με τη λειτουργία του ανταγωνισμού στην εθνική αγορά διανομής προϊόντων έντυπου Τύπου παρ. 150, 267 επ.

¹¹³⁸ Βλ. σχετ. ενότητα «Η ΣΧΕΣΗ ΤΗΣ ΑΡΓΟΣ ΜΕ ΤΟΥΣ ΥΠΟΠΡΑΚΤΟΡΕΣ - ΥΠΟΔΙΑΝΟΜΕΙΣ ΚΑΙ ΤΑ ΤΕΛΙΚΑ ΣΗΜΕΙΑ ΠΩΛΗΣΗΣ».

¹¹³⁹ Βλ. ενδεικτικώς τις από [...] και [...] συμβάσεις με [...] και [...] αντιστοίχως που συνήφθησαν εντός του 2020.

¹¹⁴⁰ Βλ. σχετικά υπό-ενότητα «Η ΣΧΕΣΗ ΤΗΣ ΑΡΓΟΣ ΜΕ ΤΟΥΣ ΥΠΟΠΡΑΚΤΟΡΕΣ - ΥΠΟΔΙΑΝΟΜΕΙΣ ΚΑΙ ΤΑ ΤΕΛΙΚΑ ΣΗΜΕΙΑ ΠΩΛΗΣΗΣ».

¹¹⁴¹ Έμφαση του συντάκτη της παρούσας Έκθεσης.

¹¹⁴² [...]

726. [...].
727. [...] ¹¹⁴³. [...]
728. [...].
729. [...] ¹¹⁴⁴, [...]
730. [...] ¹¹⁴⁵, [...]
731. [...]
732. [...].
733. [...] ¹¹⁴⁶, [...]
734. [...] ¹¹⁴⁷, [...]
735. [...] ¹¹⁴⁸.
736. [...] ¹¹⁴⁹. [...]
737. [...] ¹¹⁵⁰. [...].
738. [...] ¹¹⁵¹».
739. [...] ¹¹⁵². [...]
740. [...]
741. [...].
742. [...]
743. [...] ^{1153, 1154}.
744. [...].
745. [...].

¹¹⁴³ [...]

¹¹⁴⁴ [...]

¹¹⁴⁵ [...]

¹¹⁴⁶ [...]

¹¹⁴⁷ [...]

¹¹⁴⁸ [...]

¹¹⁴⁹ [...]

¹¹⁵⁰ [...]

¹¹⁵¹ [...]

¹¹⁵² [...]

¹¹⁵³ [...]

¹¹⁵⁴ [...]

Θ.3.3 ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΕΝΔΕΧΟΜΕΝΗΣ ΚΑΤΑΧΡΗΣΤΙΚΗΣ ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑΣ ΤΗΣ ΑΡΓΟΣ ΜΕΣΩ ΥΠΕΡΒΟΛΙΚΗΣ ΤΙΜΟΛΟΓΗΣΗΣ

Θ.3.3.1 Γενικό πλαίσιο

746. Οι επιχειρήσεις με δεσπόζουσα θέση απαγορεύεται να εκμεταλλεύονται τη δεσπόζουσα θέση τους σε βαθμό ή κατά τρόπο ώστε να επιβάλλονται τιμές, όροι ή άλλες συνθήκες συναλλαγών που δεν εντάσσονται στην ομαλή λειτουργία της αγοράς και δεν θα μπορούσαν να επιβληθούν χωρίς την οικονομική εξουσία που παρέχει σε μία επιχείρηση η δεσπόζουσα θέση της¹¹⁵⁵. Η άμεση ή έμμεση επιβολή μη δικαίων τιμών αγοράς ή πωλήσεως των προϊόντων ή/και των υπηρεσιών από μια επιχείρηση με δεσπόζουσα θέση συνιστά καταχρηστική πρακτική. Όπως εκτίθεται αναλυτικά σε επόμενο σημείο της παρούσας, (βλ. υπό-ενότητα «ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΕΝΔΕΧΟΜΕΝΗΣ ΥΠΕΡΒΟΛΙΚΗΣ ΤΙΜΟΛΟΓΗΣΗΣ» κατωτέρω) βάσει τόσο της ενωσιακής νομολογίας, των αποφάσεων των εθνικών αρχών των Κ-Μ, όσο και των αποφάσεων της ΕΑ¹¹⁵⁶, για να στοιχειοθετηθεί υπερβολική τιμολόγηση πρέπει να καθορισθεί εάν οι τιμές πώλησης της δεσπόζουσας εταιρίας είναι «μη εύλογες» ή «μη δίκαιες». Σύμφωνα με την οικονομική θεωρία και τη νομολογία συντρέχει περίπτωση επιβολής αδικαιολόγητα υψηλών τιμών πώλησης όταν η διαφορά μεταξύ κόστους παραγωγής και τελικής τιμής πώλησης του προϊόντος (ή υπηρεσίας) είναι σημαντικά υψηλότερη από ένα εύλογο ποσοστό κέρδους για τη δεσπόζουσα επιχείρηση. Προκειμένου να προσδιορισθεί η διαφορά αυτή και να γίνει αντίστοιχα ο χαρακτηρισμός της τιμολόγησης ως υπερβολικής ή μη, διενεργείται ανάλυση κόστους και κερδοφορίας της ίδιας της επιχείρησης και συγκριτική ανάλυση αγοράς, κυρίως με αγορές με ομοειδή χαρακτηριστικά, αφού ληφθούν υπόψη όλοι οι σχετικοί ειδικότεροι παράγοντες (πχ. η αύξηση του πληθωρισμού). Η υπερβολική δυσαναλογία (καθορισμός της τιμής πολύ πάνω από το κόστος και το ανταγωνιστικό επίπεδο αγορών με ομοειδή χαρακτηριστικά), εκφραζόμενη κατά κανόνα στο περιθώριο κέρδους των εν λόγω επιχειρήσεων, είναι ένδειξη καταχρηστικής εκμετάλλευσης¹¹⁵⁷.
747. Σε σχέση με τα προεκτεθέντα, η απόφαση του ΔΕΚ στην υπόθεση *United Brands*¹¹⁵⁸ έθεσε τα κριτήρια για τον καθορισμό της έννοιας της «μη δίκαιης τιμής» κατά το άρθρο 102 ΣΛΕΕ (και κατ' αναλογία του άρ. 2 του ν.3959/2011) τα οποία και πρέπει να αξιολογούνται από τις Αρχές Ανταγωνισμού. Στην εν λόγω απόφαση το ΔΕΕ υιοθέτησε ένα διττό σωρευτικό τεστ δύο σταδίων για τον καθορισμό των περιπτώσεων υπερβολικής τιμολόγησης. Σύμφωνα με αυτό, για να στοιχειοθετηθεί υπερβολική τιμολόγηση πρέπει αφενός να εκτιμηθεί αν υφίσταται υπερβολική δυσαναλογία μεταξύ των δαπανών (κόστους) που πράγματι έγιναν από τη δεσπόζουσα επιχείρηση και της τιμής που πράγματι ζητήθηκε από αυτή (σύγκριση

¹¹⁵⁵ Βλ. ΕΑ 489/VI/2010, παρ. 50, με περαιτέρω παραπομπές.

¹¹⁵⁶ Βλ. ενδεικτικά αποφάσεις ΕΑ 528/VI/2011, σκ. 38επ., και ΕΑ 489/VI/2010.

¹¹⁵⁷ Σύμφωνα με την ως άνω απόφαση ΕΑ 528/VI/2011, ενδείξεις υπερβολικής τιμολόγησης συνιστούν η συστηματική διατήρηση των τιμών σε σημαντικά υψηλότερα του κόστους επίπεδα και η απουσία ισχυρής πιθανότητας εισόδου νέου ανταγωνιστή στη σχετική αγορά ώστε να οδηγήσει πιθανά σε μείωση των τιμών. Περαιτέρω, συνεξετάζονται τα χαρακτηριστικά της εκάστοτε αγοράς προκειμένου να διαπιστωθεί εάν η υπό εξέταση επιχείρηση υπόκειται σε αποτελεσματικούς περιορισμούς λόγω ανταγωνιστικών πιέσεων και εάν προκαλείται ή όχι από τη συγκεκριμένη συμπεριφορά της βλάβη στους καταναλωτές (βλ. σκ. 39 της απόφασης).

¹¹⁵⁸ Βλ. ΔΕΚ, απόφαση της 14-2-1978, *United Brands* κατά Επιτροπής.

από την οποία προκύπτει το ύψος του περιθωρίου κέρδους) και, σε περίπτωση καταφατικής απάντησης, να εξετασθεί αν η τιμή που επιβλήθηκε ήταν μη εύλογη, είτε αφ' εαυτή είτε σε σύγκριση με τα ανταγωνιστικά προϊόντα¹¹⁵⁹. Από τη στιγμή δε που τα δύο σκέλη του ανωτέρω τεστ είναι σωρευτικά¹¹⁶⁰, αρκεί η Αρχή Ανταγωνισμού να καταλήξει ότι δεν πληρούται το ένα εξ αυτών, προκειμένου να εξαχθεί τελικό συμπέρασμα για τη μη ύπαρξη κατάχρησης δεσπόζουσας θέσης¹¹⁶¹.

748. Με βάση τα ανωτέρω, στην παρούσα υπόθεση διερευνάται αν η Άργος εκμεταλλευόμενη τις δυνατότητες που της προσφέρει η μονοπωλιακή της θέση στην αγορά προβαίνει σε χρέωση υπερβολικής τιμής, δυσανάλογης προς την οικονομική αξία των προσφερόμενων υπηρεσιών. Συναφώς, στην υπό-ενότητα που ακολουθεί, η ανάλυση της ΓΔΑ και η εξαγωγή συμπεράσματος ως προς τη διαπίστωση υπερβολικής τιμολόγησης βασίζεται καταρχήν στην εφαρμογή του πρώτου σκέλους της *UnitedBrands*, ήτοι, στη σύγκριση του κόστους και της τιμής «πώλησης» κάθε μίας εκ των παρεχόμενων επιμέρους διακριτών υπηρεσιών του Πρακτορείου, προκειμένου να διαπιστωθεί τυχόν δυσαναλογία μεταξύ των δαπανών [...] που ζητείται από αυτή και εάν η τιμή που επιβλήθηκε είναι «μη εύλογη».

Θ.3.3.2 Το Λειτουργικό Κόστος της Άργος

749. [...]

750. [...] ¹¹⁶² [...] ¹¹⁶³ [...] ^{1164,1165}.

Θ.3.3.2.1 Κόστος παροχής επιμέρους υπηρεσιών προς εκδοτικές εταιρίες

751. [...]

Πίνακας 10: Κόστος Παραγωγής Υπηρεσιών προς Εκδοτικές Εταιρίες
Τιμές σε €

Παρεχόμενη Υπηρεσία	Κόστος βάσει εκτιμήσεων Άργος για το 2019
[...] ¹¹⁶⁶	[...]
[...]	[...]
[...]	[...]
[...]	[...]
[...]	[...]

¹¹⁵⁹ Βλ. ΔΕΚ, απόφαση της 14-2-1978, *United Brands* κατά Επιτροπής, σκέψη 252. Εν προκειμένω έγινε σύγκριση των τιμών με το κόστος παραγωγής και μεταξύ των Κρατών Μελών (στη σκέψη 266 το ΔΕΕ ανέφερε ότι μολονότι η τιμή των μπανανών *CHIQUITA* και των προϊόντων των ανταγωνιστών της είναι διαφορετική, αυτή η διαφορά ανέρχεται στο 7%, διαφορά που δεν μπορεί αυτομάτως να θεωρηθεί ως υπερβολική και άρα μη εύλογη)

¹¹⁶⁰ Βλ. Απόφαση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής της 23.7.2004 (COMP/A.36.568/D3-*Port of Helsingborg*), παρ. 142 και 147.

¹¹⁶¹ Βλ. και σχετικά Απόφαση ΕΑ 489/VI/2010.

¹¹⁶² [...]

¹¹⁶³ [...]

¹¹⁶⁴ [...]

¹¹⁶⁵ [...]

¹¹⁶⁶ [...]

Πηγή: Συλλεχθέντα στοιχεία Άργος από Baker Tilly

752. [...] ¹¹⁶⁷. [...]

Θ.3.3.3 Σύγκριση Κόστους – Τιμής της Άργος

753. [...] ¹¹⁶⁸.

Πίνακας 11: Σύγκριση κόστους – τιμής παρεχόμενων υπηρεσιών Άργος

Τιμές σε €

Παρεχόμενη Υπηρεσία	Κόστος βάσει εκτιμήσεων Άργος για το 2019	Τιμή Χρέωσης/Έσοδο (ΝΕΠ 2019)	% περιθωρίου κέρδους (ζημιάς)
[...] ¹¹⁶⁹	[...]	[...]	[...]
[...]	[...]	[...]	[...]
[...]	[...]	[...]	[...]
[...]	[...]	[...]	[...]
[...]	[...]	[...]	[...]

Πηγή: Συλλεχθέντα στοιχεία Άργος από Baker Tilly, υποβολή στοιχείων Άργος [...]

754. [...] ¹¹⁷⁰.

755. [...] ¹¹⁷¹, [...]

Πίνακας 12: Εμπορική Πολιτική Πρακτορείων Διανομής Τύπου Εξωτερικού

	ΓΑΛΛΙΑ	ΒΕΛΓΙΟ	ΙΤΑΛΙΑ	ΠΟΡΤΟΓΑΛΙΑ	ΟΥΓΓΑΡΙΑ
[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]
[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]
[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]
[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]
[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]

¹¹⁶⁷[...]

¹¹⁶⁸ [...]

¹¹⁶⁹ [...]

¹¹⁷⁰ [...]

¹¹⁷¹ [...]

	2018	2019*	2020*	2021*	2022*	2023*
[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]

Πηγή: Συλλεχθέντα στοιχεία Άργος από Baker Tilly, επικαιροποιημένη έκθεση Baker Tilly, προσκομισθέντα στοιχεία από Άργος – Επεξεργασία ΓΔΑ.

[...]

761. [...]

762. [...]

763. [...]¹¹⁷⁹.

764. [...]

Θ.3.3.4 Ενδεχόμενη επιβολή μη εύλογων τιμών από Άργος - Συμπέρασμα

765. [...]¹¹⁸⁰.

Θ.3.3.5 Νομικό πλαίσιο

766. Η απαγόρευση της χρέωσης «υπερβολικών» ή «μη δίκαιων» τιμών βάσει του στοιχείου α' του δεύτερου εδαφίου του άρθρου 102 ΣΛΕΕ αποτελεί ένα από τα πλέον ενδιαφέροντα ζητήματα στη νομοθεσία του ανταγωνισμού, ενώ η επιβολή κυρώσεων σε δεσπίζουσες επιχειρήσεις που εφαρμόζουν «υπερβολικές» ή μη «δίκαιες» τιμές παραμένει ένα ιδιαίτερα αμφιλεγόμενο εργαλείο εφαρμογής των αρχών ανταγωνισμού¹¹⁸¹.

767. Η έννοια και το πεδίο εφαρμογής της «υπερβολικής τιμολόγησης» που απαγορεύεται βάσει του στοιχείου α' του δεύτερου εδαφίου του άρθρου 102 ΣΛΕΕ (ομοίως και του άρθρου 2 του ν.3959/2011) είναι πιο στενή από μία αυξημένη ή «άδικη» χρέωση που μπορεί να προκύψει υπό άλλα πλαίσια ανάλυσης στο δίκαιο του ανταγωνισμού¹¹⁸². Και τούτο διότι κατά το συγκεκριμένο άρθρο, η επιβολή «μη δίκαιων τιμών» δεν αφορά την προσπάθεια μιας ευρισκόμενης σε δεσπίζουσα θέση εταιρείας να αποκλείσει κάποιον ανταγωνιστή της ή να θέσει εμπορικούς εταίρους σε μειονεκτική θέση (ήτοι δεν υφίσταται ανταγωνιστική σχέση)¹¹⁸³, αλλά την επιβολή μιας «άδικης τιμής» ως άμεση εκμετάλλευση έναντι των πελατών της, για την αποκόμιση κέρδους το οποίο δεν θα είχε την δυνατότητα να αποκομίσει

¹¹⁷⁹ [...]

¹¹⁸⁰ [...]

¹¹⁸¹ Βλ. Frédéric Jenny “Abuse of Dominance by Firms Charging Excessive or Unfair Prices: An Assessment” σε Katsoulacos/Jenny eds. “Excessive Pricing and Competition Law Enforcement”, 1st ed. 2018, Springer, σ. 68 επ.

¹¹⁸² Βλ. O'Donoghue R. & Padilla A.J. “Excessive Pricing” (Forthcoming in: The Law and Economics of Article 102 TFEU, 3rd ed.) (2019) σελ. 733, https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=3484155, οι οποίοι, στην εισαγωγική παράγραφο, αναφέρουν τις διάφορες περιπτώσεις στο δίκαιο ανταγωνισμού όπου συναντάται το ζήτημα της επιβολής αυξημένης / «άδικης» τιμής πέραν του πλαισίου της υπερβολικής τιμολόγησης, σημειώνοντας ότι η έννοια της υπερβολικής τιμολόγησης υπό το στοιχείο α' του δεύτερου εδαφίου του άρθρου 102 ΣΛΕΕ αφορά προφανώς διακριτή περίπτωση. Ακολούθως, τέτοιες περιπτώσεις έχουν προκύψει όπως αναφέρθηκε και ανωτέρω σε περιπτώσεις εξυπονοούμενης άρνησης (constructive refusal), αλλά και σε περιπτώσεις συμπίεσης περιθωρίων κέρδους (margin squeeze), στην ανάλυση θεμάτων δέσμευσης και δεσμοποίησης προϊόντων (tying / bundling), αλλά ακόμα και στη χρήση όρων FRAND (Fair, Reasonable and Non Discriminatory terms).

¹¹⁸³ Δηλαδή, περίπτωση κατά την οποία το ζητούμενο θα ήταν η μείωση της ευημερίας του καταναλωτή με έμμεσο τρόπο μέσω της μείωσης του ανταγωνισμού στη σχετική αγορά.

υπό συνθήκες αρκετά αποτελεσματικού ανταγωνισμού, δηλαδή εάν δεν βρισκόταν σε τέτοια θέση οικονομικής ισχύος^{1184, 1185}. Συνεπώς, η παραβίαση του εν λόγω άρθρου αφορά περιπτώσεις άδικης («μη δίκαιης») και όχι απλά υψηλής τιμολόγησης, κάτι που αποτελεί καίρια διάκριση στην επιβολή του στοιχείου α' του δεύτερου εδαφίου του άρθρου 102 ΣΛΕΕ, όπως αυτό προκύπτει και από τη σχετική ευρωπαϊκή και εθνική νομολογία – δηλαδή προκύπτει ότι η έννοια της «άδικης τιμής» είναι υπεράνω της «υψηλής τιμής»¹¹⁸⁶ καθώς και ότι και τα δύο πρέπει να αποδειχθούν σε υπόθεση υπερβολικής τιμολόγησης¹¹⁸⁷. Η εν λόγω διάκριση συνιστά ωστόσο και τη δυσκολία της εφαρμογής του στοιχείου α' του δεύτερου εδαφίου του άρθρου 102 ΣΛΕΕ, κάτι το οποίο έχει επισημανθεί και στη θεωρία¹¹⁸⁸, αλλά και στις απόψεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής¹¹⁸⁹. Η εγγενής δυσκολία διαπίστωσης μιας τιμής ως υπερβολικής αναγνωρίζεται και από την νομολογία, η οποία επισημαίνει «τις όχι αμελητέες και ενίοτε σημαντικότερες δυσχέρειες καθορισμού της τιμής κόστους παραγωγής, η οποία μπορεί ενίοτε να περιλαμβάνει κατανομή των έμμεσων δαπανών και των γενικών εξόδων κατ'ελεύθερη εκτίμηση και η οποία μπορεί να παρουσιάζει σημαντικές διαφορές ανάλογα με το μέγεθος της επιχείρησης, το αντικείμενό της, την περίπλοκη φύση της, τη γεωγραφική έκταση των δραστηριοτήτων της, το εάν παράγει ένα ή περισσότερα προϊόντα, τον αριθμό των

¹¹⁸⁴ Δηλαδή, περίπτωση κατά την οποία το ζητούμενο είναι η άμεση μείωση της ευημερίας του καταναλωτή.

¹¹⁸⁵ Βλ. ανωτέρω O'Donoghue & Padilla, 733-734. Υπόθεση 27/76 *United Brands*, σκ. 249 όπου το Δικαστήριο σημείωσε ότι «Επομένως, πρέπει να ερευνηθεί αν ο κατέχων τέτοια θέση χρησιμοποίησε τις δυνατότητες που του προσφέρει η θέση αυτή για να αρνιστεί εμπορικά πλεονεκτήματα που δεν θα μπορούσε να αποκτήσει σε περίπτωση κανονικού και αρκετά αποτελεσματικού ανταγωνισμού».

¹¹⁸⁶ Βλ. ανωτέρω Frédéric Jenny “*Abuse of Dominance by Firms Charging Excessive or Unfair Prices: An Assessment*” σε Katsoulacos/Jenny eds. “*Excessive Pricing and Competition Law Enforcement*”, σ. 68 επ., ο οποίος αναφέρει ότι οι «υψηλές τιμές» αποτελούν ένα «σύμπτωμα» και όχι την αιτία της έλλειψης ανταγωνιστικών συνθηκών στην αγορά, ενώ το ζήτημα στο οποίο θα πρέπει να επικεντρωθούν και να αντιμετωπίσουν οι αρχές ανταγωνισμού είναι τα αίτια αυτής της έλλειψης αποτελεσματικού ανταγωνισμού.

¹¹⁸⁷ Βλ. και σχετικό σχολιασμό σε Whish R. & Bailey D., *Competition Law* (2018), Οξφόρδη, σελ.738 αναφέροντας τις υποθέσεις 27/76 *United Brands* και την πιο πρόσφατη επανάληψη αυτής της «αρχής» στην Υπόθεση C-177/16 *AKKA/LAA* EU:C:2017:286 σκ.36.

¹¹⁸⁸ Βλ. σχετικά Michal Gal, *Abuse of Dominance- Exploitative Abuses*, in Handbook On European Competition Law, Lianos and Geradin eds., Edward Elgar, 2013, Chapter 9, pp. 385-422, σελ. 29-30, https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=2576042 Βλ. επίσης και Frédéric Jenny “*Abuse of Dominance by Firms Charging Excessive or Unfair Prices: An Assessment*” σε Katsoulacos/Jenny eds. “*Excessive Pricing and Competition Law Enforcement*”, 1st ed. 2018, Springer, σ.43 επ. Βλ. και Peter Davis and Vivek Mani, “*The Law and Economics of Excessive and Unfair Pricing: A Review and a Proposal*” *The Antitrust Bulletin* 2018, Vol. 63(4) 399-430.

¹¹⁸⁹ Βλ. ανωτέρω O'Donoghue & Padilla, σελ. 787, όπου σημειώνεται και η άποψη και πρακτική της Ευρωπαϊκής Επιτροπής: «*There is general, but hardly surprising, agreement that the Commission, national competition authorities and courts should apply Article 102(a) rarely, and that a high level of proof should be adopted. The Commission too seems to share this conservative approach towards the application of Article 102(a). It has stated that, even if it does not renounce the right to pursue excessive pricing cases, “its decision-making practice does not normally control or condemn the high level of prices as such,” but “examines the behaviour of the dominant company designed to preserve its dominance, usually directed against competitors or new entrants who would normally bring about effective competition and the price level associated with it.” The Commission thus appears to suggest that it is unlikely to go after excessive prices per se, but will focus on exclusionary practices that could lead to exploitation*», βλ. και σχετικές παραπομπές στις υποσημειώσεις 235 και 241-244.

θυγατρικών της και τις μεταξύ τους σχέσεις...¹¹⁹⁰». Στο ίδιο συμπέρασμα εξάλλου συντείνει η ύπαρξη ιδιαίτερα περιορισμένης ευρωπαϊκής νομολογίας επί του θέματος και η ακόμα σπανιότερη στοιχειοθέτηση και διαπίστωση υπερβολικής τιμολόγησης στην εν λόγω νομολογία¹¹⁹¹.

768. Σύμφωνα με την ευρέως παραδεκτή άποψη στη θεωρία, η εφαρμογή του στοιχείου α' του δεύτερου εδαφίου του άρθρου 102 ΣΛΕΕ θα πρέπει να γίνεται σε περιπτώσεις: α) ύπαρξης υψηλών και μακροχρόνιων φραγμών εισόδου (και επέκτασης) στην αγορά, και β) όταν η μονοπωλιακή (ή σχεδόν) θέση δεν είναι αποτέλεσμα προηγούμενων επενδύσεων και καινοτομίας. Περαιτέρω, υποστηρίζονται και επιπρόσθετες προϋποθέσεις παρέμβασης σε περιπτώσεις όπου: γ) η τιμή που χρεώνει η δεσπόζουσα επιχείρηση υπερβαίνει κατά πολύ το μέσο συνολικό κόστος και δ) υπάρχει κίνδυνος η τιμή αυτή ενδεχομένως να εμποδίσει την ανάπτυξη νέων προϊόντων και υπηρεσιών σε παρακείμενες αγορές, ή ακόμα και ε) όταν δεν υπάρχει τομεακός ρυθμιστής με αρμοδιότητα αντιμετώπισης του προβλήματος, ή στ) όταν υφίσταται κάποια μορφή στοιχείου αποκλεισμού ή παραπλανητικής τιμής¹¹⁹².
769. Παρά το γεγονός ότι, κατά τα ανωτέρω αναφερθέντα, η πρακτική και η νομολογία είναι εξαιρετικά περιορισμένες στο ζήτημα της αξιολόγησης της υπερβολικής τιμολόγησης, γενικά παρατηρείται ότι η παρέμβαση των αρχών ανταγωνισμού επικεντρώνεται σε αγορές με πολύ υψηλά εμπόδια εισόδου, σημαντική ισχύ στην αγορά (μονοπωλιακή ή σχεδόν μονοπωλιακή θέση) και περιορισμένες επενδύσεις και καινοτομία, ενώ κατά τη διερεύνηση για την ύπαρξη υπερβολικής τιμολόγησης λαμβάνονται υπ' όψιν όλα τα διαθέσιμα σημεία αναφοράς, τα οποία θα πρέπει να συγκλίνουν σε μεγάλο βαθμό¹¹⁹³.

Θ.3.3.6 Επί των προϋποθέσεων υπερβολικής τιμολόγησης

770. Το άρθρο 102 ΣΛΕΕ (ομοίως άρθρο 2 Ν. 3959/2011) επιδιώκει αφενός μεν, να διαφυλάξει την ανταγωνιστική διαδικασία και να εξασφαλίσει ότι οι επιχειρήσεις που κατέχουν δεσπόζουσα θέση δεν αποκλείουν τους ανταγωνιστές τους με μη αξιοκρατικά μέσα,

¹¹⁹⁰Βλ. υπόθεση ΔΕΕ 27/76 *United Brands Company και United Brands Continental BV κατά Επιτροπής*, σκ. 254. Σε εθνικό επίπεδο, π.χ. στο Ηνωμένο Βασίλειο, αντίστοιχη επισήμανση έκανε και το Competition Appeal Tribunal του Ηνωμένου Βασιλείου στην υπόθεση No. 1000/1/1/01 *Napp Pharmaceutical Holdings Ltd κατά Director General of Fair Trading (Napp Case)*, σκ. 392.

¹¹⁹¹Βλ. σχετικά Ο'Donoghue & Padilla, ό.π. σελ. 746 και Frédéric Jenny "Abuse of Dominance by Firms Charging Excessive or Unfair Prices: An Assessment" σε Katsoulacos/Jenny eds. "Excessive Pricing and Competition Law Enforcement", 1st ed. 2018, Springer, σ. 43 επ.

¹¹⁹²Βλ. σχετικά I. Lianos, V. Korah, with P. Siciliani "Competition Law- Analysis, Cases and Materials" Oxford University Press, 2019, σελ. 1228-1229 και τις εκεί παρατιθέμενες σχετικές παραπομπές. Βλ. επίσης σχετικά Ο'Donoghue & Padilla, ό.π., σελ. 796.

¹¹⁹³ Σε αυτό το πλαίσιο, υποστηρίζεται ότι θα πρέπει να ακολουθείται μια πολυ- επίπεδη προσέγγιση από τις αρχές για την αξιολόγηση της υπερβολικής τιμολόγησης από επιχειρήσεις που κατέχουν δεσπόζουσα θέση. Σε πρώτο στάδιο θα πρέπει να αναλυθεί η δομή της υπό κρίση αγοράς και εάν διαπιστωθεί ότι α) υπάρχουν υψηλοί και μη παροδοικοί φραγμοί εισόδου, β) οι καταναλωτές δεν έχουν αξιόπιστες εναλλακτικές έναντι των προϊόντων της δεσπόζουσας επιχείρησης και γ) οι επιχειρήσεις ανταγωνίζονται σε ένα ώριμο περιβάλλον, όπου οι επενδύσεις και η καινοτομία διαδραματίζουν ελάχιστο ή καθόλου ρόλο. Σε δεύτερο στάδιο οι τιμές και τα περιθώρια τιμής-κόστους της δεσπόζουσας επιχείρησης συγκρίνονται με μια σειρά «ανταγωνιστικών» σημείων αναφοράς, και οι τιμές αυτές θεωρούνται καταχρηστικές όταν: (4) τα αποτελέσματα της συγκριτικής αξιολόγησης είναι συγκλίνοντα και (5) οι διαφορές μεταξύ των τιμών της δεσπόζουσας επιχείρησης και των ανταγωνιστικών σημείων αναφοράς είναι «ουσιαστικές». Βλ. σχετικά Ο'Donoghue & Padilla, ό.π., σελ. 798.

αφετέρου δε να ελέγξει και συμπεριφορές που έχουν ως αποτέλεσμα την άμεση εκμετάλλευση των καταναλωτών, όπως για παράδειγμα η χρέωση μη εύλογων τιμών. Πράγματι, οι επιχειρήσεις με δεσπόζουσα θέση απαγορεύεται να εκμεταλλεύονται τη δεσπόζουσα θέση τους σε βαθμό ή κατά τρόπο ώστε να επιβάλλονται τιμές, όροι ή άλλες συνθήκες συναλλαγών που δεν εντάσσονται στην ομαλή λειτουργία της αγοράς και δεν θα μπορούσαν να επιβληθούν χωρίς την οικονομική εξουσία που παρέχει σε μία επιχείρηση η δεσπόζουσα θέση της¹¹⁹⁴. Η άμεση ή έμμεση επιβολή «μη δικαίων τιμών» αγοράς ή πώλησως από μια επιχείρηση με δεσπόζουσα θέση συνιστά καταχρηστική πρακτική. Συνεπώς, για την αξιολόγηση και τη στοιχειοθέτηση μίας τέτοιας καταχρηστικής πρακτικής θα πρέπει να διερευνηθεί εάν ο κατέχων τέτοια θέση χρησιμοποίησε τις δυνατότητες που του προσφέρει η θέση αυτή για να αποκτήσει εμπορικά πλεονεκτήματα που δεν θα μπορούσε να αποκτήσει σε περίπτωση αποτελεσματικού ανταγωνισμού¹¹⁹⁵.

771. Βάσει των ανωτέρω, η υπερβάλλουσα τιμολόγηση των προϊόντων ή/και των υπηρεσιών της δεσπόζουσας επιχείρησης συνιστά καταχρηστική πρακτική. Όπως έχει αναλυθεί και σε προηγούμενες αποφάσεις της ΕΑ¹¹⁹⁶, για να στοιχειοθετηθεί υπερβολική τιμολόγηση πρέπει να καθορισθεί εάν οι τιμές πώλησης της δεσπόζουσας εταιρίας είναι «μη εύλογες» ή «μη δίκαιες». Γίνεται δεκτό νομολογιακά αλλά και βάσει της οικονομικής θεωρίας ότι συντρέχει περίπτωση επιβολής αδικαιολόγητα υψηλών τιμών πώλησης όταν η διαφορά μεταξύ κόστους παραγωγής και τελικής τιμής πώλησης του προϊόντος (ή υπηρεσίας) είναι σημαντικά υψηλότερη από ένα εύλογο ποσοστό κέρδους για τη δεσπόζουσα επιχείρηση. Ειδικότερα, σύμφωνα με τις περιπτώσεις υπερβολικής τιμολόγησης της Ενωσιακής νομολογίας, η τιμολόγηση είχε χαρακτηριστεί ως υπερβολική σε περιπτώσεις κατά τις οποίες η τελική τιμή (ή τα συνολικά έσοδα από την υπηρεσία) ήταν κατά 40%¹¹⁹⁷, κατά 100%¹¹⁹⁸ ή κατά 900% υψηλότερη (δηλαδή, συχνά¹¹⁹⁹, υπερπολλαπλάσια) σε σχέση με το κόστος ή τις δαπάνες από την προσφορά της υπηρεσίας.

¹¹⁹⁴ Βλ. ΕΑ 489/VI/2010, παρ. 50, με περαιτέρω παραπομπές.

¹¹⁹⁵ Βλ. και ΔΕΕ, C-27/76, *United Brands*, σκ. 248-249. Βλ. επίσης ΕΑ 630/2016, σκ.117 και ΕΑ 548/VII/2012, σκ. 65.

¹¹⁹⁶ Βλ. ενδεικτικά αποφάσεις ΕΑ 528/VI/2011, σκ. 38 επ., και ΕΑ 489/VI/2010.

¹¹⁹⁷ Βλ. υπόθ. 26/75, *General Motors Continental NV κατά Επιτροπής*, Συλλ. (Ειδική Ελληνική Έκδοση) 1975 σ. 425.

¹¹⁹⁸ Βλ. υπόθ. 27/76, *United Brands Company and United Brands Continentaal BV κατά Επιτροπής*, Συλλ. (Ειδική Ελληνική Έκδοση) 1978 σ. 75.

¹¹⁹⁹ Επισημαίνεται εντούτοις ότι όπως αναφέρεται στην απόφαση της Επιτροπής επί της DeutschePost, ό.π, παρ. 156 και 162, η τιμή των τελών υπερέβαινε το εκτιμώμενο μέσο κόστος και την εκτιμώμενη οικονομική αξία της κατά 25%, όταν το εκτιμώμενο περιθώριο κέρδους ανά αντικείμενο κατά το έτος 1997 ήταν 3%. Με τα δεδομένα αυτά η Επιτροπή κατέληξε στο ακόλουθο συμπέρασμα: «(166) *Ελλείψει άλλων ουσιαστικών αποδείξεων ότι η μέση οικονομική αξία της παράδοσης εισερχόμενου διασυννοριακού ταχυδρομείου στους γερμανούς παραλήπτες υπερβαίνει τα 0,45 ευρώ (80 % των τελών εσωτερικού, η Επιτροπή καταλήγει στο συμπέρασμα ότι η τιμή που χρεώνει η DPAG για εισερχόμενο διασυννοριακό ταχυδρομείο το οποίο θεωρεί ότι συνιστά "οιονεί" αναταχυδρόμηση A-B-A(0,56 ευρώ) υπερβαίνει τη μέση οικονομική αξία της υπηρεσίας αυτής τουλάχιστον κατά 25 %.*

(167) *Η Επιτροπή, λαμβάνοντας υπόψη το μονοπωλιακό καθεστώς της DPAG καθώς και τις ιδιαιτερότητες των ταχυδρομικών υπηρεσιών, καταλήγει στο συμπέρασμα ότι τα τέλη που χρεώνει η DPAG δεν έχουν επαρκή ή λογική σχέση με το πραγματικό κόστος ή την πραγματική αξία της παρεχόμενης υπηρεσίας. Συνεπώς, με την τιμολογιακή πολιτική της η DPAG εκμεταλλεύεται σε υπερβολικό βαθμό τους πελάτες της και συνεπώς πρέπει να θεωρηθεί ότι εφαρμόζει μια μη δίκαιη τιμή πώλησης, κατά την έννοια του άρθρου 82. Τέλος, η*

772. Σημειώνεται εδώ ότι, γενικά, είναι δύσκολο να διαπιστωθεί κατά πόσο μια τιμή είναι «υπερβολικά» υψηλή υπό την έννοια της κατάχρησης δεσπόζουσας θέσης. Σε γενικές γραμμές, ως υπερβολικά υψηλές τιμές ορίζονται οι τιμές που είναι μεγαλύτερες από αυτές που θα ίσχυαν σε μια αντίστοιχη αγορά «πλήρους ανταγωνισμού»¹²⁰⁰. Προκειμένου να προσδιορισθεί εάν οι συγκεκριμένες τιμές, που επιβάλλονται στα υπό εξέταση προϊόντα/υπηρεσίες, είναι εύλογες ή υπερβολικά υψηλές και να γίνει ο χαρακτηρισμός της τιμολόγησης ως καταχρηστικής, διενεργείται ανάλυση κόστους και κερδοφορίας της ίδιας της επιχείρησης και συγκριτική ανάλυση αγοράς, κυρίως με αγορές με ομοειδή χαρακτηριστικά, αφού ληφθούν υπόψη όλοι οι σχετικοί ειδικότεροι παράγοντες (πχ. η αύξηση του πληθωρισμού). Η υπερβολική δυσαναλογία (καθορισμός της τιμής πολύ πάνω από το κόστος και το ανταγωνιστικό επίπεδο αγορών με ομοειδή χαρακτηριστικά), εκφραζόμενη κατά κανόνα στο περιθώριο κέρδους των εν λόγω επιχειρήσεων, είναι ένδειξη καταχρηστικής εκμετάλλευσης¹²⁰¹.

Θ.3.3.7 Ενωσιακό Δίκαιο

773. Στο ενωσιακό δίκαιο, η έννοια της «μη δίκαιης τιμής» κατά το άρθρο 102 της Συνθήκης για τη Λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης («ΣΛΕΕ») καθορίστηκε από τη νομολογία του ΔΕΚ στην υπόθεση *United Brands*¹²⁰². Στην απόφασή του επί της υπόθεσης αυτής το Δικαστήριο απεφάνθη ότι η εκ μέρους μιας επιχείρησης, που κατέχει δεσπόζουσα θέση, άμεση ή έμμεση επιβολή μη δικαίων τιμών αγοράς ή πωλήσεως συνιστά καταχρηστική πρακτική κατά παράβαση του (νυν) άρ. 102 ΣΛΕΕ. Επομένως, πρέπει να ερευνηθεί αν ο κατέχων τέτοια θέση χρησιμοποίησε τις δυνατότητες που του προσφέρει η θέση αυτή για να αντλήσει εμπορικά πλεονεκτήματα που δεν θα μπορούσε να αποκτήσει σε περίπτωση κανονικού και αρκετά αποτελεσματικού ανταγωνισμού.
774. Τέτοιου είδους κατάχρηση συνιστά η χρέωση υπερβολικής τιμής, δυσανάλογης προς την οικονομική αξία της προσφερόμενης παροχής. Η υπερβολή αυτή θα ήταν δυνατό, μεταξύ άλλων, να εκτιμηθεί αντικειμενικά αν μπορούσε να μετρηθεί συγκρίνοντας την τιμή πωλήσεως του εν λόγω προϊόντος με το κόστος παραγωγής του, σύγκριση από την οποία θα προέκυπτε το ύψος του περιθωρίου κέρδους. Εναλλακτικά, αν αυτό (η ανάλυση της δομής

Επιτροπή διαπιστώνει ότι η DPAG καταχράστηκε τη δεσπόζουσα θέση της στη γερμανική αγορά για την προώθηση και παράδοση εισερχόμενου διασποριακού επιστολικού ταχυδρομείου επιβάλλοντας στους πελάτες της μη δίκαιη τιμή πώλησης ίση προς τα πλήρη ταχυδρομικά τέλη εσωτερικού. Η επιβολή των τιμών αυτών δεν δικαιολογείται αντικειμενικά. Ως εκ τούτου η DPAG παραβαίνει το άρθρο 82 της συνθήκης και ιδιαίτερα την υποπαράγραφο (α) της δευτέρας παραγράφου».

¹²⁰⁰ Όπως αναφέρεται στην απόφαση επί της υπόθεσης *United Brands*, ό.π., σκ. 249: «Επομένως, πρέπει να ερευνηθεί αν ο κατέχων τέτοια θέση χρησιμοποίησε τις δυνατότητες που του προσφέρει η θέση αυτή για να αρυστεί εμπορικά πλεονεκτήματα που δεν θα μπορούσε να αποκτήσει σε περίπτωση κανονικού και αρκετά αποτελεσματικού ανταγωνισμού».

¹²⁰¹ Σύμφωνα με την ως άνω απόφαση EA 528/VI/2011, ενδείξεις υπερβολικής τιμολόγησης συνιστούν η συστηματική διατήρηση των τιμών σε σημαντικά υψηλότερα του κόστους επίπεδα και η απουσία ισχυρής πιθανότητας εισόδου νέου ανταγωνιστή στη σχετική αγορά ώστε να οδηγήσει πιθανά σε μείωση των τιμών. Περαιτέρω, συνεξετάζονται τα χαρακτηριστικά της εκάστοτε αγοράς προκειμένου να διαπιστωθεί εάν η υπό εξέταση επιχείρηση υπόκειται σε αποτελεσματικούς περιορισμούς λόγω ανταγωνιστικών πιέσεων και εάν προκαλείται ή όχι από τη συγκεκριμένη συμπεριφορά της βλάβη στους καταναλωτές (βλ. σκ. 39 της απόφασης).

¹²⁰² Υπόθ. 27/76, *United Brands*.

κόστους που αποκαλύπτει το περιθώριο κέρδους) δεν είναι δυνατόν¹²⁰³, πρέπει να εκτιμηθεί αν υφίσταται υπερβολική δυσαναλογία μεταξύ των δαπανών που πράγματι έγιναν και της τιμής που πράγματι ζητήθηκε και, σε περίπτωση καταφατικής απαντήσεως, να εξετασθεί αν επιβλήθηκε μη δίκαιη τιμή, είτε κατ' απόλυτη έννοια είτε σε σύγκριση με τα ανταγωνιστικά προϊόντα. Στην εν λόγω απόφαση επισημαίνεται, κατά τα ανωτέρω, ότι μπορούν να χρησιμοποιηθούν και άλλες μέθοδοι για την επιλογή των κανόνων για τον προσδιορισμό του υπερβολικού χαρακτήρα της τιμής ενός προϊόντος^{1204,1205}.

¹²⁰³ Στην υπόθεση *United Brands* η Επιτροπή δεν είχε κάνει τέτοια σύγκριση, καθόσον δεν διέθετε ανάλυση της δομής των εξόδων της UBC.

¹²⁰⁴ Βλ. υπόθ. 27/76, *United Brands Company and United Brands Continental BV κατά Επιτροπής*, Συλλ. (Ειδική Ελληνική Έκδοση) 1978 σ. 75, παρ. 252. Επισημαίνεται ότι σύμφωνα με τη σκέψη 253 της απόφασης επί της υπόθεσης *United Brands*, «μπορούν να επινοηθούν και άλλες μέθοδοι προκειμένου να καθορισθεί σε ποιες περιπτώσεις η τιμή ενός προϊόντος είναι μη δίκαιη». Πράγματι, το ΔΕΕ, αλλά και η Ευρωπαϊκή Επιτροπή έχουν κάνει χρήση διαφόρων μεθόδων κατά την εξέταση υποθέσεων για τον καθορισμό της υπερβολικής τιμολόγησης, όπως Α) σύγκριση μεταξύ κόστους παραγωγής και τιμής. Η μέθοδος αυτή βασίζεται στη λογική ότι θα έπρεπε να υφίσταται μία τιμή- όριο η οποία εγγυάται ένα επαρκές περιθώριο κέρδους αναφορικά με το κόστος και συνεπώς τιμές που υπερβαίνουν αυτό το όριο είναι υπερβολικές. Η μεγαλύτερη δυσχέρεια της εν λόγω μεθόδου είναι η δυσχέρεια καθορισμού του ορίου αυτού, Β) σύγκριση μεταξύ τιμών που επιβάλλονται από τη δεσπόζουσα επιχείρηση σε διαφορετικές αγορές, Γ) σύγκριση μεταξύ τιμών που επιβάλλονται από την δεσπόζουσα επιχείρηση και εκείνων που επιβάλλονται από άλλες επιχειρήσεις είτε στην ίδια είτε σε άλλες αγορές, Δ) σύγκριση του κέρδους της δεσπόζουσας επιχείρησης με το σύνθητες ανταγωνιστικό κέρδος ή τα κέρδη άλλων επιχειρήσεων, βλ. αναλυτικά για τις μεθόδους αυτές και τα μειονεκτήματα και πλεονεκτήματά τους σε Massimo Motta and Alexandre De Streel, «*Excessive Pricing in Competition Law: Neversay Never*», διαθέσιμο σε http://www.barcelonagse.eu/tmp/pdf/motta_excessivepricing.pdf, σελ. 33-38. Βλ. Και υποβολή στον ΟΟΣΑ της Ευρ. Επιτροπής (Directorate for Financial and Enterprise Affairs, «*Excessive Prices-Working Party No 2 on Competition and Regulation- 17 October 2011*».

Σημειώνεται ότι σε επόμενες αποφάσεις του το ΔΕΚ (βλ. ενδεικτικά τις αποφάσεις ΔΕΚ στην υπόθεση *Corinne Bodson κατά Pompes funebres des régions libérées* 30/87, υποθέσεις *F. Lucazeau κατά Συγγραφέων, Συνθετών και Συνθετών Μουσικής (SACEM)* 110/1988, 241/1988 & 242/1988, υπόθεση *Deutsche Grammophon v. Metro SB*, 78/1970) βασίστηκε στη σύγκριση της τιμολογιακής πολιτικής μιας δεσπόζουσας επιχείρησης με τις τιμές των αντίστοιχων εταιριών που δραστηριοποιούνταν σε γειτονικές γεωγραφικές ή άλλες (βλ. ενδεικτικά υπόθεση *British Leyland Public Limited Company v. Commission*, 226/984 και *General Motors v. Commission*, 26/75) αγορές, και συνέκρινε τις τιμές από την ίδια δεσπόζουσα επιχείρηση α) σε διαφορετικούς πελάτες και β) διαχρονικά.

¹²⁰⁵ Βλ. *United Brands*, ό.π., σκ. 248 επ. Βλ. επίσης ΕΑ 548/VII/2012, σκ. 66. Βλ. και την ΔΕΚ 226/84, *British Leyland*, ιδίως σκ. 27-30, στις οποίες αναφέρεται ότι η εταιρία χρέωνε για τις υπηρεσίες της αμοιβές δυσανάλογες με την οικονομική αξία της παρεχόμενης υπηρεσίας, ενόψει δε του κόστους δεν μπορούσε να δικαιολογηθεί η επιβολή διαφορετικών αμοιβών για την έκδοση των σχετικών πιστοποιητικών σύμφωνα με το εάν τα οχήματα είναι αριστεροτίμονα ή δεξιοτίμονα και συνεπώς η Επιτροπή δικαιούτο να συμπεράνει ότι η αμοιβή είχε ορισθεί σε επίπεδο εμφανώς δυσανάλογο προς την οικονομική αξία της παρεχόμενης υπηρεσίας και ότι η πρακτική αυτή συνιστούσε κατάχρηση του μονοπωλίου της επιχείρησης, καθώς και απόφαση της Επιτροπής, της 2ας Ιουλίου 1984, υπόθεση IV/30.615 - BL, ΕΕ (1984) L 207, σελ. 11, με την οποία η Επιτροπή είχε επιβάλει πρόστιμο στην *British Leyland*, για σειρά παραβάσεων μεταξύ των οποίων και για υπερβολική τιμολόγηση (βλ. σκ. 34 της απόφασης Δικαστηρίου, που επικύρωσε την προηγούμενη σχετική απόφαση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής). Βλ. και τις αποφάσεις του Δικαστηρίου της 17.05.2001, *TNT Traco SpA και Poste Italiane SpA*, υπόθεση 340/99, σκ. 46 επίσης απόφαση του δικαστηρίου της 16.07.2009, σκ. 27, *DSD κατά Επιτροπής*, υπόθεση 385/2007, σκ. 141 και 142 («142[...]πάγια νομολογία ότι υφίσταται καταχρηστική εκμετάλλευση δεσπόζουσας θέσεως όταν η κατέχουσα τη δεσπόζουσα θέση επιχείρηση απαιτεί για τις υπηρεσίες της υπερβολική αμοιβή ή αμοιβή δυσανάλογη προς την οικονομική αξία της παρεχόμενης υπηρεσίας[...]»). Βλ. σχετικά και Michal Gal, *Abuse of Dominance-Exploitative Abuses*, in *Handbook On European Competition Law*, Lianos and Geradin eds., Edward Elgar, 2013, Chapter 9, pp. 385-422, https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=2576042.

775. Σε σχέση με τα ανωτέρω, η απόφαση του ΔΕΚ στην υπόθεση *United Brands*¹²⁰⁶ έθεσε τα κριτήρια για τον καθορισμό της έννοιας της «μη δίκαιης τιμής» κατά το άρθρο 102 ΣΛΕΕ (ομοίως άρθρο 2 του ν.3959/2011) τα οποία και πρέπει να αξιολογούνται από τις αρχές ανταγωνισμού. Στην εν λόγω απόφαση το ΔΕΕ υιοθέτησε ένα διττό σφαιρικό τεστ δύο σταδίων για τον καθορισμό των περιπτώσεων υπερβολικής τιμολόγησης. Σύμφωνα με αυτό, για να στοιχειοθετηθεί υπερβολική τιμολόγηση πρέπει σφαιρικά: α) να καθοριστεί εάν υφίσταται υπερβολική δυσαναλογία μεταξύ των δαπανών (κόστους) που πράγματι έγιναν από τη δεσπόζουσα επιχείρηση και της τιμής που πράγματι ζητήθηκε από αυτή (σύγκριση από την οποία προκύπτει το ύψος του περιθωρίου κέρδους) και β) σε περίπτωση καταφατικής απάντησης (ακόμη δηλαδή κι αν το περιθώριο κέρδους μιας δεσπόζουσας επιχείρησης είναι υψηλό ή ακόμη και υπερβολικό), να εξετασθεί αν η τιμή που επιβλήθηκε από τη δεσπόζουσα επιχείρηση ήταν μη εύλογη, είτε αφ' εαυτής, είτε σε σύγκριση με τα ανταγωνιστικά προϊόντα¹²⁰⁷. Συνεπώς, μια σύγκριση μεταξύ τιμής και κόστους γίνεται καταρχήν για να διαπιστωθεί το περιθώριο κέρδους που επιτυγχάνεται από τη δεσπόζουσα επιχείρηση. Εάν το περιθώριο κέρδους κριθεί ως «υπερβολικό», η τιμολογιακή πολιτική της δεσπόζουσας επιχείρησης θα πρέπει να εξετασθεί περαιτέρω για να διαπιστωθεί εάν η τιμή είναι «μη δίκαιη»¹²⁰⁸.
776. Σε σχέση με το ύψος της διαφοράς, στην υπόθεση *United Brands* έγινε σύγκριση των τιμών με το κόστος παραγωγής και μεταξύ των Κρατών και το ΔΕΚ ανέφερε, μεταξύ άλλων¹²⁰⁹, ότι μολονότι η τιμή των μπανανών Chiquita ήταν υψηλότερη κατά 7% από τα προϊόντα των ανταγωνιστών της δεσπόζουσας επιχείρησης σε άλλες αγορές, αυτή η διαφορά του 7% δεν θεωρήθηκε ως υπερβολική και άρα ως μη εύλογη.
777. Όσον αφορά στις υπερβολικές τιμές, γενικά είναι δύσκολο να διαπιστωθεί κατά πόσο μια τιμή είναι «υπερβολικά» υψηλή. Προκειμένου να διαπιστωθεί αν τα καθαρά περιθώρια κέρδους της δεσπόζουσας επιχείρησης είναι πολύ υψηλά (μη εύλογα), εξετάζεται αν η διαφορά μεταξύ κόστους και τελικής τιμής πωλήσεως του σχετικού προϊόντος ή της σχετικής υπηρεσίας είναι σημαντική, τίθεται το ζήτημα ποιο μέτρο κόστους (cost measure) είναι κατάλληλο για μια τέτοια σύγκριση. Σύμφωνα με την οικονομική θεωρία, σε συνθήκες ανταγωνιστικής ισορροπίας η τιμή ενός προϊόντος είναι ίση με το οριακό κόστος παραγωγής (marginal cost - MC)¹²¹⁰. Πέραν του οριακού κόστους, έχουν προταθεί το μέσο μακροπρόθεσμο επαυξητικό κόστος (Long-Run Average Incremental Cost - LRAIC) για τον υπολογισμό του οποίου συνυπολογίζονται το μέσο μακροπρόθεσμο αποφεύξιμο κόστος (Long-Run Average Avoidable Cost - LRAAC) και τα μη ανακτήσιμα κόστη (sunk costs)

¹²⁰⁶ Βλ. ΔΕΚ, απόφαση της 14-2-1978, *United Brands κατά Επιτροπής*.

¹²⁰⁷ Βλ. ΔΕΚ, απόφαση της 14-2-1978, *United Brands κατά Επιτροπής*, σκέψη 252. Εν προκειμένω έγινε σύγκριση των τιμών με το κόστος παραγωγής και μεταξύ των Κρατών Μελών (στη σκέψη 266 το ΔΕΕ ανέφερε ότι μολονότι η τιμή των μπανανών CHIQUITA και των προϊόντων των ανταγωνιστών της είναι διαφορετική, αυτή η διαφορά ανέρχεται στο 7%, διαφορά που δεν μπορεί αυτομάτως να θεωρηθεί ως υπερβολική και άρα μη εύλογη)

¹²⁰⁸ Βλ. ΕΑ 548/VI/2012, σκ. 67.

¹²⁰⁹ Όπως π.χ. αν η εταιρία εφαρμόζει διακριτική τιμολόγηση ανά Ευρωπαϊκή χώρα κ.α. Βλ. σκ. 266.

¹²¹⁰ Στον τέλει ανταγωνισμό η τιμή ισούται με το οριακό έσοδο. Η ισότητα μεταξύ τιμής και οριακού κόστους ισούται μόνο στο ανερχόμενο τμήμα της καμπύλης οριακού κόστους.

κατά την είσοδο μιας επιχείρησης σε μια αγορά. Σύμφωνα με τη θεωρία, δεν υπάρχει συναίνεση για το ποια από αυτές τις έννοιες είναι η πιο ενδεδειγμένη, ενώ όλες παρουσιάζουν σημαντικές δυσκολίες στην εφαρμογή¹²¹¹.

778. Το τεστ της *United Brands* έχει τύχει ευρείας νομολογιακής εφαρμογής παρότι δεν αποτελεί τη μοναδική μέθοδο αξιολόγησης της υπερβολικής τιμολόγησης¹²¹². Στην προγενέστερη (της *United Brands*) απόφαση *General Motors*¹²¹³, έγινε απλώς σύγκριση τιμής – κόστους η οποία κατέστησε προφανές ότι οι προσφερόμενες υπηρεσίες δεν αντιστοιχούσαν στο κόστος λειτουργίας των εισαγόμενων ευρωπαϊκών αυτοκινήτων¹²¹⁴. Στην υπόθεση *Corinne Bodson*¹²¹⁵, το Δικαστήριο δέχθηκε ότι για την κατάφαση της ύπαρξης υπερβολικής τιμολόγησης είναι επαρκές να κατοχυρωθεί ότι οι τιμές ενός νομικού μονοπωλίου διαφέρουν από τις τιμές που χρεώνονται σε ανταγωνιστικές συνθήκες¹²¹⁶. Ομοίως, στην υπόθεση *SACEM*¹²¹⁷, στην οποία το Δικαστήριο υποδεικνύει ότι οι τιμές που χρεώνονται από μονοπωλιακή επιχείρηση σε ένα κράτος μέλος θα είναι υπερβολικές, στο βαθμό που είναι σημαντικά υψηλότερες από τις τιμές που χρεώνονται από άλλες μονοπωλιακές επιχειρήσεις σε άλλα κράτη μέλη. Στην εν λόγω υπόθεση το Δικαστήριο εντέλει αποδέχθηκε ότι

¹²¹¹Βλ. Robert O'Donoghue/Jorge Padilla, *Excessive Pricing*, ό.π., σ. 764. Βλ. και Frédéric Jenny "Abuse of Dominance by Firms Charging Excessive or Unfair Prices: An Assessment" σε Katsoulacos/Jenny "Excessive Pricing and Competition Law Enforcement", 1st ed. 2018, Springer, σ.43 επ. Βλ. επίσης σχετικώς και Peter Davis and Vivek Mani, "The Law and Economics of Excessive and Unfair Pricing: A Review and a Proposal" *The Antitrust Bulletin* 2018, Vol. 63(4) 399-430.

¹²¹²Βλ. σχετικά το έγγραφο του ΟΟΣΑ «Policy Roundtables, Excessive Prices, 2011», διαθέσιμο στο <http://www.oecd.org/competition/abuse/49604207.pdf>, σελ. 321. Όπως αναφέρεται στην παρ. 253 της απόφασης *United Brands*: «Μπορούν να επινοηθούν και άλλες μέθοδοι – και η οικονομική επιστήμη δεν έχει παραλείψει να επινοήσει αρκετές- προκειμένου να καθορισθεί σε ποιες περιπτώσεις η τιμή ενός προϊόντος είναι μη δίκαιη».

¹²¹³ Βλ. υπόθεση 26/75 *General Motors*.

¹²¹⁴ Βλ. σχετικά το ανωτέρω έγγραφο του ΟΟΣΑ περί υπερβολικής τιμολόγησης, ό.π, σελ. 319. Σε εθνικό επίπεδο, στην προαναφερθείσα υπόθεση *Napp*, (βλ. σχετικά απόφαση Νο. CA/98/2/2001, σκ. 203) η εθνική Αρχή Ανταγωνισμού του Ηνωμένου Βασιλείου έκρινε ότι μια τιμή είναι υπερβολική και ως εκ τούτου καταχρηστική, εφόσον είναι μεγαλύτερη από την τιμή που θα επικρατούσε σε μια ανταγωνιστική αγορά και όταν είναι σαφές ότι υψηλά κέρδη θα εμποδίσουν την είσοδο νέων ανταγωνιστών στην εν λόγω αγορά εντός εύλογου χρονικού διαστήματος. Εφαρμόζοντας στην συνέχεια τα κριτήρια της *United Brands*, η εθνική Αρχή Ανταγωνισμού χρησιμοποίησε διάφορες μεθόδους για να αποδείξει την μη δίκαιη τιμή. Συνέκρινε α) τις τιμές χρέωσης με το κόστος του προϊόντος, β) τις τιμές κόστους της εταιρίας σε σχέση με τις αντίστοιχες τιμές κόστους του επόμενου πιο κερδοφόρου ανταγωνιστή της, γ) τις τιμές της εταιρίας με τις τιμές των ανταγωνιστών της και δ) τις τιμές χρέωσης της εταιρίας στην σχετική αγορά σε σχέση με τις τιμές χρέωσης της εταιρίας σε άλλες αγορές. Βλ. σχετικά υπόθεση Νο. 1000/1/1/01 *Napp Pharmaceutical Holdings Ltd κατά Director General of Fair Trading*, σκ. 392. Το εθνικό Δικαστήριο αναγνώρισε ότι οι μέθοδοι σύγκρισης που χρησιμοποιήθηκαν από την Αρχή Ανταγωνισμού προς απόδειξη της υπερβολικής τιμολόγησης ήταν εύλογες.

¹²¹⁵ Βλ. υπόθεση 30/87 *Corinne Bodson*.

¹²¹⁶ Βλ. σχετ. υπόθεση 30/87 *Corinne Bodson*, σκ. 31, όπου αναφέρεται ότι: «[...] Δεδομένου ότι άνω των 30.000 δήμων στη Γαλλία δεν έχουν παραχωρήσεις τις εξωτερικές υπηρεσίες κηδειών σε επιχείρηση, αλλά τις αφήνουν ελεύθερες ή τις διαχειρίζονται οι ίδιοι, θα πρέπει να είναι δυνατή μια σύγκριση των τιμών που εφαρμόζει ο όμιλος των παραχωρησιούχων επιχειρήσεων με τις τιμές που εφαρμόζονται αλλού- μια τέτοια σύγκριση θα μπορούσε να αποτελέσει τη βάση προκειμένου να εκτιμηθεί κατά πόσον είναι δίκαιες ή όχι οι τιμές που εφαρμόζουν οι παραχωρησιούχοι».

¹²¹⁷ Βλ. συνεκδικασθείσες υποθέσεις 110/1988, 241/1988 & 242/1988 *Lucazeau/SACEM*. Βλ. επίσης την απόφαση του Δικαστηρίου επί της υπόθεσης 395/87 *Ministère public και Jean-Louis Tournier*, ECLI:EU:C:1989:319.

κατάχρηση στοιχειοθετείται μόνο εάν το περιθώριο μεταξύ της τιμής και του κόστους δεν είναι εύλογο (πρώτο σκέλος του τεστ της νομολογίας *United Brands*)¹²¹⁸.

779. Στην υπόθεση *Ryanair/DAA-Aer Lingus*, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή κατέληξε ότι δεν ήταν απαραίτητο να διερευνηθούν περαιτέρω οι ισχυρισμοί της *Ryanair* περί υπερβολικής τιμολόγησης¹²¹⁹ όσον αφορά το δεύτερο σκέλος του τεστ (σύγκριση τιμών), το οποίο ούτως ή άλλως θα εξεταζόταν μόνο εάν η απάντηση στο πρώτο σκέλος του τεστ ήταν καταφατική, μια σχετική - αν και κατά προσέγγιση - ένδειξη είναι το επίπεδο των αερολιμενικών τελών σε συγκρίσιμα αεροδρόμια^{1220, 1221}.
780. Στην υπόθεση *Deutsche Post*¹²²², η οποία αφορά την διαφορά μεταξύ των British Post Office και των Deutsche Post και η οποία σχετίζεται με διάφορες πρακτικές αποκλεισμού ανταγωνιστών και θέματα παρεμπόδισης και καθυστέρησης στην παροχή διασυνοριακών ταχυδρομικών υπηρεσιών (ήτοι διακριτική μεταχείριση, άρνηση παροχής και παρεμπόδιση την ανάπτυξη των αγορών), η Ευρωπαϊκή Επιτροπή έκρινε (επί τη βάση των *United Brands* και *General Motors*) ότι το εύλογο μιας τιμής προκύπτει από την σύγκριση της τιμής αυτής με την οικονομική αξία του προϊόντος, της τελευταίας νοουμένης ως το μέσο κόστος συμπεριλαμβανομένου ενός εύλογου περιθωρίου κέρδους και διαπίστωσε ότι η δεσπόζουσα εταιρία Deutsche Post AG προέβη, μεταξύ άλλων, σε εφαρμογή «μη δίκαιης» τιμής, καθώς το επιβαλλόμενο από την εταιρία τέλος υπερέβαινε κατά 25% το μέσο κόστος της σχετικής υπηρεσίας¹²²³, θέτοντας έτσι ένα ελάχιστο επίπεδο απόκλισης τιμής – μέσου κόστους που

¹²¹⁸ Σύμφωνα με την σκ. 33 της απόφασης *Lucazeau*, το άρθρο 86 της Συνθήκης πρέπει να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι ένας εθνικός οργανισμός συλλογικής διαχείρισης πνευματικών δικαιωμάτων που κατέχει δεσπόζουσα θέση σε ένα σημαντικό τμήμα της κοινής αγοράς επιβάλλει μη δίκαιους όρους συναλλαγής όταν τα δικαιώματα (royalties) τα οποία χρεώνει στις ντισκοτέκ είναι σημαντικά υψηλότερα σε σχέση με αυτά που χρεώνονται σε άλλα κράτη μέλη και η σύγκριση έγινε στην ίδια βάση. Τούτο δεν συντρέχει όταν ο οργανισμός συλλογικής διαχείρισης πνευματικών δικαιωμάτων είναι σε θέση να δικαιολογήσει αυτή τη διαφοροποίηση με αναφορά σε αντικειμενικές και ανάλογες διαφοροποιήσεις μεταξύ του προκειμένου οργανισμού συλλογικής διαχείρισης και των αντίστοιχων των άλλων κρατών μελών. Η ανωτέρω διαπίστωση επαναλαμβάνεται και στην παρ. 46 της απόφασης *Tournier*.

¹²¹⁹ Βλ. την απόφαση της Επιτροπής, της 17ης Οκτωβρίου 2013, υπόθεση COMP/39.886 – *Ryanair/DAA-Aer Lingus*, σκ. 83 και 84.

¹²²⁰ Βλ. την απόφαση της Επιτροπής, υπόθεση COMP/39.886 – *Ryanair/DAA-Aer Lingus*, ό.π., σκ. 86, όπου η Επιτροπή επισημαίνει επίσης ότι, ακόμη και αν ληφθούν υπόψη οι πρόσφατες αυξήσεις των αερολιμενικών τελών τα αεροναυτικά έσοδα ανά επιβάτη στο αεροδρόμιο του Δουβλίνου είναι κάτω από το μέσο όρο σε επίπεδο ένωσης.

¹²²¹ Βλ. την απόφαση της Επιτροπής, υπόθεση COMP/39.886 – *Ryanair/DAA-Aer Lingus*, ό.π., σκ. 89, σύμφωνα με την οποία, η Επιτροπή έκρινε ότι, με βάση τα στοιχεία που εκτίθενται στις σκ. 81 επ. της ως άνω απόφασής της, θα ήταν δυσανάλογο να διερευνηθούν περαιτέρω οι ισχυρισμοί της *Ryanair* περί ύπαρξης υπερβολικής τιμολόγησης υπό το πρίσμα του άρθρου 102 ΣΛΕΕ, ιδίως ενόψει της περιορισμένης πιθανότητας να διαπιστωθεί παράβαση.

¹²²² Βλ. απόφαση COMP/36.915 – *Deutsche Post AG – Interception of cross border mail*, 2001.

¹²²³ Βλ. ως άνω απόφαση COMP/36.915, σκ. 156. Όπως αναφέρεται στο οικείο τμήμα της εν λόγω απόφασης: «Τα τέλη εσωτερικού στη Γερμανία για ταχυδρομείο προτεραιότητας στο πρώτο κλιμάκιο βάρους ανέρχονται σήμερα σε 0,56 ευρώ [...]. Η τρέχουσα τιμή άρχισε να ισχύει από 1ης Σεπτεμβρίου 1997. Η προηγούμενη τιμή, 0,51 ευρώ, ίσχυσε επί οκτώ έτη [...]. Ως μέλος της συμφωνίας REIMS II η DPAG [ενν. η Deutsche Post AG] υποστήριξε ότι το μέσο κόστος παράδοσης εισερχόμενου διασυνοριακού επιστολικού ταχυδρομικού αντικειμένου στον παραλήπτη για την αντίστοιχη κατηγορία υπολογίζεται σε 80% των τελών εσωτερικού. Βάσει της τρέχουσας τιμής και του εκτιμώμενου κόστους που υπέβαλε η DPAG ως μέλος της συμφωνίας REIMS II, το μέσο κόστος υπολογίζεται σε 0,45 ευρώ [...]. Για το εισερχόμενο διασυνοριακό

μπορούν να λαμβάνουν υπόψη οι Αρχές Ανταγωνισμού κατά τη διερεύνηση τυχόν καταχρηστικής συμπεριφοράς μέσω υπερβολικής τιμολόγησης. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή κατέληξε τελικά ότι η τιμή που χρέωνε η Deutsche Post δεν είχε επαρκή ούτε εύλογη σχέση με το πραγματικό κόστος ή την πραγματική αξία της παρεχόμενης υπηρεσίας και συνεπώς συνιστούσε υπερβολική εκμετάλλευση των πελατών και θα έπρεπε να θεωρηθεί ως υπερβολική τιμή πώλησης υπό την έννοια του άρθρου 102¹²²⁴.

781. Στην υπόθεση *PortofHelsingborg*¹²²⁵, λόγω των ιδιαίτερων συνθηκών της αγοράς των παρεχόμενων λιμενικών υπηρεσιών που περιλαμβάνει διαφορετικές χρεώσεις και κόστη, σύμφωνα με τον τύπο και το μέγεθος του πλοίου, τον χρόνο παραμονής του στην αποβάθρα κ.λπ, για την εφαρμογή του πρώτου σκέλους του τεστ, υπολογίστηκαν τα συνολικά έσοδα της Λιμενικής Αρχής από την καταγγέλλουσα ακτοπλοϊκή εταιρία και συσχετίστηκαν με τα συνολικά κόστη της λειτουργίας του λιμένα που θα μπορούσαν να αποδοθούν στην εξυπηρέτηση των ακτοπλοϊκών πλοίων. Όσον αφορά στο δεύτερο σκέλος της νομολογίας *United Brands*, προκειμένου αυτό να πληρούται και να προσδιορισθεί εάν οι συγκεκριμένες τιμές που επιβάλλονται στα υπό εξέταση προϊόντα είναι εύλογες ή μη εύλογες, ήτοι υπερβολικά υψηλές, διενεργείται ανάλυση κόστους και κερδοφορίας της επιχείρησης και συγκριτική ανάλυση αγοράς, κυρίως με αγορές με ομοειδή χαρακτηριστικά που λειτουργούν υπό συνθήκες ανταγωνισμού, αφού ληφθούν υπόψη όλοι οι ειδικότεροι παράγοντες (π.χ. η αύξηση του πληθωρισμού)¹²²⁶.

ταχυδρομείο το οποίο η DPAG θεωρεί ως «οιονεί» αναταχυδρόμηση A – B – A η DPAG χρεώνει τα πλήρη τέλη εσωτερικού (0,56 ευρώ) – τιμή η οποία υπερβαίνει το εκτιμώμενο μέσο κόστος κατά 25%».

¹²²⁴ Βλ. έγγραφο του ΟΟΣΑ, ό.π., σελ. 320. Η υπόθεση εν τέλει έληξε με τη λήψη δεσμεύσεων και την επιβολή συμβολικού προστίμου 1000 ευρώ. Βλ. και την απόφαση της Επιτροπής της 20.04.2001 επί της υπόθεσης COMP/D3/34493 *DSD*, και ιδίως τις σκ. 111-113, στις οποίες αναφέρεται ότι η DSD επέβαλε δυσανάλογες τιμές και συναλλακτικούς όρους σε περιπτώσεις αναντιστοιχίας μεταξύ της χρήσης του σήματος και της πραγματικής προσφυγής στις υπηρεσίες της DSD για την απαλλαγή από την υποχρέωση ανάλυσης και ανακύκλωσης. Σημειώνεται περαιτέρω ότι υπάρχει παράβαση του άρθρου 82 παράγραφος 2 στοιχείο α) της συνθήκης ΕΚ (νυν 102 ΣΛΕΕ) όταν υπάρχει εμφανής δυσαναλογία μεταξύ του κόστους παροχής της υπηρεσίας και της τιμής που χρεώνεται γι' αυτήν και κατά συνέπεια, οι τιμές που χρεώνει η DSD είναι υπέρμετρες οσάκις ο όγκος των συσκευασιών που φέρουν το σήμα «DerGrünePunkt» είναι μεγαλύτερος από τον όγκο των συσκευασιών ως προς τις οποίες παρέχεται η υπηρεσία απαλλαγής. Γινόταν περαιτέρω δεκτό ότι όσο η DSD εξαρτά το ύψος του τέλους χρήσης αποκλειστικά και μόνο από τη χρήση του σήματος, στην ουσία εφαρμόζει δυσανάλογες τιμές και συναλλακτικούς όρους έναντι των επιχειρήσεων οι οποίες δεν κάνουν καθόλου χρήση υπηρεσιών απαλλαγής ή κάνουν μεν χρήση αλλά μονάχα για επιμέρους ποσότητες συσκευασιών πώλησης (παρ. 113 απόφασης). Την εκτίμηση αυτή της Επιτροπής επιβεβαίωσε τόσο το Πρωτοδικείο όσο και το ΔΕΚ με την απόφασή του της 16.07.2009, βλ. ιδίως παρ. 141-147 της εν λόγω απόφασης.

¹²²⁵ COMP/A.36.568/D3 – *Scandlines Sverige AB κατά Port of Helsingborg*.

¹²²⁶ Η σύγκριση αυτή εμφανίζει ενίοτε κάποιες δυσκολίες, διότι προϋποθέτει αφενός μεν συγκρίσιμα προϊόντα ή υπηρεσίες και αφετέρου συγκρίσιμες δομές κόστους. Οι δυσκολίες αυτές επισημάνθηκαν και στην προαναφερθείσα Απόφαση της Ευρ. Επιτροπής της 23 Ιουλίου 2004, υποθ. COMP/A.36.568/D3, *Scandlines Sverige AB κατά Port of Helsingborg*, βλ. ιδίως παρ.175, αλλά και 183-185, 200-201, όπου αναφέρεται ότι οι δομές κόστους των δύο λιμένων που τέθηκαν υπό σύγκριση ήταν πολύ διαφορετικές. Συγκεκριμένα, το κόστος στον υπό σύγκριση λιμένα του Elsinore ήταν σημαντικά χαμηλότερο σε σχέση με τον εξεταζόμενο λιμένα του Helsingborg και κατ' επέκταση, δεν θα ήταν δυνατόν να επιβληθούν στους δύο λιμένες τα ίδια επίπεδα χρεώσεων, καθώς σε περίπτωση επιβολής στο λιμένα του Helsingborg των χρεώσεων του λιμένα του Elsinore δεν θα μπορούσε στην περίπτωση αυτή να καλυφθεί το κόστος του λιμένα του Helsingborg για την παροχή των υπηρεσιών του.

782. Στο δεύτερο σκέλος του τεστ της νομολογίας *United Brands* εστίασε η Ευρωπαϊκή Επιτροπή την ανάλυσή της και στην περίπτωση της *Rambus*¹²²⁷, απόφαση στην οποία ελήφθησαν δεσμεύσεις και ως εκ τούτου δεν καταλογίσθηκε παράβαση εν τέλει. Στην εν λόγω υπόθεση ο έλεγχος της Επιτροπής ως προς την ύπαρξη υπερβολικής τιμολόγησης βασίσθηκε σε σύγκριση μεταξύ των τιμών που θα ίσχυαν εάν η *Rambus* αποκάλυπτε τις εφευρέσεις της και τις τιμές που χρέωνε κατόπιν της δόλιας συμπεριφοράς της. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ακολούθησε την ίδια προσέγγιση, εφαρμόζοντας μόνο το δεύτερο σκέλος του τεστ της νομολογίας *United Brands* και στην υπόθεση *Euromaxn. Imax*¹²²⁸, το οποίο και έκρινε ότι δεν πληροίται¹²²⁹.
783. Τέλος, στην πιο πρόσφατη υπόθεση που αφορούσε το ζήτημα της υπερβολικής τιμολόγησης, στην *ΑΚΚΑ/LAA (Latvian Copyright)*^{1230,1231}, σχετικά με την επιβολή υπερβολικών τιμών από οργανισμό συλλογικής διαχείρισης δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας επί μουσικών έργων στη Λετονία, με αντικείμενο την αίτηση έκδοσης προδικαστικής απόφασης¹²³², το ΔΕΕ, επανεπιβεβαίωσε την προηγούμενη νομολογία της *United Brands*¹²³³, καθώς και την εγκυρότητα της μεθόδου της νομολογίας *Lucazeau*, κλπ κατά *SACEM*, καθώς και *Tournier* που βασίζεται σε σύγκριση των εφαρμοζομένων στο οικείο κράτος μέλος τιμών με τις εφαρμοζόμενες σε άλλα κράτη μέλη τιμές¹²³⁴. Συναφώς, το Δικαστήριο απεφάνθη ότι είναι θεμιτή η σύγκριση τιμών με τις εφαρμοζόμενες στα γειτονικά κράτη μέλη, διορθωμένες

¹²²⁷ Βλ. Απόφαση Δεσμεύσεων της 09.12.2009, διαθέσιμη στον ιστότοπο: http://ec.europa.eu/competition/antitrust/cases/dec_docs/38636/38636_1203_1.pdf.

¹²²⁸ Βλ. την απόφαση της ΕΕ επί της υπόθεσης *COMP/C-2/37.761*.

¹²²⁹ Βλ. παρ. 5.4.2 και 8 της αμέσως ανωτέρω αναφερόμενης απόφασης.

¹²³⁰ Υπόθεση *C-177/16, Autortiesību un komunikēšanās konsultāciju aģentūra / Latvijas Autoru apvienība* *EU:C:2017:689*.

¹²³¹ Η *ΑΚΚΑ/LAA*, ως οργανισμός συλλογικής διαχείρισης των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας επί μουσικών έργων, είναι η μόνη εξουσιοδοτημένη στη Λετονία οντότητα να χορηγεί επ' αμοιβή άδειες για παρουσίαση στο κοινό μουσικών έργων των οποίων διαχειρίζεται τα δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας, συλλέγει τα τέλη από τα οποία αμείβονται οι Λετονοί κάτοχοι δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας και, μέσω συμβάσεων συναπτομένων με αλλοδαπούς οργανισμούς διαχείρισης, τα τέλη από τα οποία αμείβονται οι αλλοδαποί κάτοχοι δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας. Στους χρήστες δε των έργων που προστατεύονται από το δικαίωμα του δημιουργού και τα συγγενικά δικαιώματα περιλαμβάνονται ιδίως εμπορικοί χώροι και κέντρα παροχής υπηρεσιών.

¹²³² Το Συμβούλιο Ανταγωνισμού της Λεττονίας, κρίνοντας ότι τα ισχύοντα στη χώρα τέλη δεν ήταν δίκαια, επέβαλε πρόστιμο στην *ΑΚΚΑ/LAA* για κατάχρηση δεσπόζουσας θέσεως. Κατά τον καθορισμό του μη εύλογου χαρακτήρα των τελών, το Συμβούλιο Ανταγωνισμού ακολούθησε την εξής μεθοδολογία: Πρώτον, συνέκρινε τις εφαρμοζόμενες στη Λεττονία τιμές για τη χρήση μουσικών έργων σε εμπορικούς χώρους και κέντρα παροχής υπηρεσιών με τις τιμές που εφαρμόζονται στη Λιθουανία και στην Εσθονία ως όμορα κράτη μέλη και γειτονικές αγορές, καταλήγοντας στο συμπέρασμα ότι, ενώ, στα τρία αυτά κράτη μέλη, οι τιμές καθορίζονται επί ομοιόμορφου βάσεως, οι εφαρμοζόμενες στη Λεττονία τιμές ήταν διπλάσιες και τριπλάσιες των τιμών που εφαρμόζονται στα άλλα δύο κράτη. Δεύτερον, βασιζόμενο στον δείκτη ισοδυναμίας αγοραστικής δύναμης (δείκτης *ΙΑΔ*), προέβη σε σύγκριση με τα ισχύοντα σε άλλα είκοσι κράτη μέλη τέλη και διαπίστωσε συναφώς ότι οι οφειλόμενες στη Λεττονία τιμές υπερέβαιναν από 50 % έως 100 % το μέσο ύψος των τιμών που ισχύουν στα άλλα αυτά κράτη μέλη.

¹²³³ Βλ. την απόφαση ΔΕΕ, υπόθεση *C-177/16, Autortiesību un komunikēšanās konsultāciju aģentūra - Latvijas Autoru apvienība (ΑΚΚΑ/LAA) κατά Konkurences padome*, ό.π., σκ. 36 και 37, με παραπομπές στις σκ. 252 και 253 της νομολογίας της *United Brands* (22/76), ό.π.

¹²³⁴ Βλ. την απόφαση ΔΕΕ, υπόθεση *C-177/16, Autortiesību un komunikēšanās konsultāciju aģentūra - Latvijas Autoru apvienība (ΑΚΚΑ/LAA) κατά Konkurences padome*, ό.π., σκ. 38 με σχετικές παραπομπές στις ήδη παρατεθείσες αποφάσεις του ΔΕΕ, επί της υπόθεσης 395/87, *Tournier*, ό.π., σκ. 38, καθώς και επί των συνεκδικασθεισών υποθ. 110/88, 241/88 και 242/88, *Lucazeau κ.λπ. κατά SACEM*, ό.π., σκ. 25 και 44.

με βάση τον δείκτη ισοδυναμίας αγοραστικής δύναμης (δείκτης ΙΑΔ), υπό την προϋπόθεση ότι τα κράτη μέλη αναφοράς επιλέγονται με αντικειμενικά, πρόσφορα και επαληθεύσιμα κριτήρια και ότι η βάση των πραγματοποιηθεισών συγκρίσεων είναι ομοιομορφή¹²³⁵. Περαιτέρω, το Δικαστήριο αποσαφήνισε ότι η σύγκριση δεν μπορεί να θεωρηθεί μη επαρκώς αντιπροσωπευτική μόνο λόγω του γεγονότος ότι αφορά περιορισμένο αριθμό κρατών μελών¹²³⁶, καθώς και ότι εναπόκειται στην οικεία αρχή ανταγωνισμού να πραγματοποιήσει τη σύγκριση και να καθορίσει το πλαίσιο της, υπογραμμίζοντας ότι η αρχή αυτή έχει ορισμένο περιθώριο ελιγμών και ότι δεν υφίσταται μία μοναδική κατάλληλη μέθοδος¹²³⁷.

784. Στο πλαίσιο αυτό, το ΔΕΕ έκρινε ότι «[53]...όταν μια επιχείρηση κατέχουσα δεσπόζουσα θέση επιβάλλει, για τις υπηρεσίες που παρέχει, τιμές αισθητά υψηλότερες από αυτές που εφαρμόζονται σε άλλα κράτη μέλη, η διαφορά αυτή πρέπει να θεωρηθεί ένδειξη καταχρήσεως δεσπόζουσας θέσεως...[55]...δεν υφίσταται ελάχιστο κατώτατο όριο από το οποίο μια τιμή μπορεί να χαρακτηριστεί «αισθητά υψηλότερη», δεδομένου ότι οι ιδιαίτερες περιστάσεις κάθε περιπτώσεως είναι συναφώς αποφασιστικής σημασίας. Επομένως, απόκλιση μεταξύ των τελών μπορεί να χαρακτηριστεί «αισθητή» αν είναι σημαντική και σταθερή υπό το πρίσμα των πραγματικών περιστατικών, όσον αφορά ιδίως την επίμαχη αγορά, όπερ εναπόκειται στο αιτούν δικαστήριο να εξετάσει...[56]...τονίζεται συναφώς ότι, όπως παρατήρησε ο γενικός εισαγγελέας στο σημείο 107 των προτάσεών του, η απόκλιση πρέπει να είναι αρκούντως σημαντική ώστε οι σχετικές τιμές να μπορούν να χαρακτηρισθούν «καταχρηστικές». Εξάλλου, η απόκλιση αυτή πρέπει να είναι σταθερή για ορισμένο χρονικό διάστημα και όχι προσωρινή ή περιστασιακή...[61]...η απόκλιση μεταξύ των συγκρινόμενων τιμών πρέπει να θεωρηθεί αισθητή αν είναι σημαντική και σταθερή...»¹²³⁸, ενώ εναπόκειται στη δεσπόζουσα επιχείρηση να «...αποδείξει ότι οι τιμές του είναι δίκαιες βάσει αντικειμενικών στοιχείων που επηρεάζουν τα έξοδα διαχείρισεως...»¹²³⁹.

Θ.3.3.8 Η προσέγγιση των Εθνικών Αρχών Ανταγωνισμού

785. Παρά τις υφιστάμενες πρακτικές δυσχέρειες ως προς τον τιμολογιακό έλεγχο και τις όποιες δικαιοπολιτικές επιφυλάξεις προς τούτο, αλλά και την επιφυλακτικότητα από πλευράς των αρχών ανταγωνισμού για αντίστοιχη παρέμβαση, τα τελευταία χρόνια παρατηρείται αύξηση των υποθέσεων υπερβολικής τιμολόγησης σε εθνικό επίπεδο, η πλειοψηφία των οποίων εντοπίζεται στον φαρμακευτικό κλάδο¹²⁴⁰.

¹²³⁵Βλ. την απόφαση ΔΕΕ, υπόθεση C-177/16, *Autortiesību un komunikēšanās konsultāciju aģentūra - Latvijas Autoru apvienība (AKKA/LAA) κατά Konkurences padome*, ό.π., σκ. 51.

¹²³⁶Βλ. την απόφαση ΔΕΕ, υπόθεση C-177/16, *Autortiesību un komunikēšanās konsultāciju aģentūra - Latvijas Autoru apvienība (AKKA/LAA) κατά Konkurences padome*, ό.π., σκ. 40.

¹²³⁷Βλ. την απόφαση ΔΕΕ, υπόθεση C-177/16, *Autortiesību un komunikēšanās konsultāciju aģentūra - Latvijas Autoru apvienība (AKKA/LAA) κατά Konkurences padome*, ό.π., σκ. 49.

¹²³⁸Ο.π., AKKA/LAA, σκ.52-61. Το ΔΕΕ στις σκ. 53 και 55 κάνει παράθεση στις παρόμοιες υποθέσεις υπερβολικής τιμολόγησης από οργανισμούς συλλογικής διαχείρισης δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας *Tournier* και *Lucazeau*.

¹²³⁹ Βλ. την απόφαση ΔΕΕ, υπόθεση C-177/16, *Autortiesību un komunikēšanās konsultāciju aģentūra - Latvijas Autoru apvienība (AKKA/LAA) κατά Konkurences padome*, ό.π., σκ. 61.

¹²⁴⁰ Βλ. Σχετικά την από 28.01.2019 Έκθεση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής προς το Συμβούλιο και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο για την “Επιβολή των Κανόνων Ανταγωνισμού στον Φαρμακευτικό κλάδο (2009-

786. Ειδικότερα, το 2016 η Ιταλική Αρχή Ανταγωνισμού (ΙΑΑ) επέβαλε στην εταιρία Aspen Pharmacare¹²⁴¹ πρόστιμο ύψους 5.2 εκατομμυρίων Ευρώ για υπερβολική τιμολόγηση, λόγω του ότι η εταιρία επέβαλε την αύξηση των τιμών σε αντικαρκινικά φάρμακα, των οποίων η κατοχύρωση με δίπλωμα ευρεσιτεχνίας είχε λήξει¹²⁴², κατά 300-1500%. Η Aspen επέβαλε την αύξηση τιμών στον Ιταλικό Οργανισμό Φαρμάκων με την επιθετική διαπραγματευτική πρακτική της, απειλώντας μάλιστα ότι θα «αρχίσει τη διακοπή της προμήθειας», δηλ. Την απόσυρση των φαρμάκων, εάν ο Οργανισμός Φαρμάκων δεν αποδεχόταν τις ζητούμενες υψηλές τιμές. Έπειτα από εντολή της Ιταλικής Αρχής και σε συνέχεια παρατεταμένων διαπραγματεύσεων, η Aspen κατέληξε σε συμφωνία με τον Ιταλικό Οργανισμό Φαρμάκων όσον αφορά στην τιμολόγηση και στις 13 Ιουνίου 2018 η Ιταλική Αρχή διαπίστωσε ότι η Aspen συμμορφώθηκε με την εντολή της¹²⁴³. Το Ιταλικό περιφερειακό Διοικητικό Δικαστήριο επικύρωσε την απόφαση της Ιταλικής Αρχής Ανταγωνισμού¹²⁴⁴, ενώ εκκρεμεί αίτηση αναίρεσης αυτής της απόφασης ενώπιον του Ιταλικού Συμβουλίου της Επικρατείας¹²⁴⁵.
787. Την ίδια χρονιά (2016), η Βρετανική Αρχή Ανταγωνισμού (Competition and Markets Authority- CMA) με την απόφασή της στην υπόθεση *Phenytoin*¹²⁴⁶, διαπίστωσε ότι εκάστη των εταιρειών Pfizer και Flynn Pharma, αποκλειστικός διανομέας της Pfizer, είχαν κάνει κατάχρηση της αντίστοιχης δεσπόζουσας θέσης τους, επιβάλλοντας αθέμιτες τιμές για τις κάψουλες νατριούχου φαινυτοΐνης, φαρμάκου για την αντιμετώπιση της επιληψίας, που παρασκεύαζε η Pfizer στο Ηνωμένο Βασίλειο. Το 2012 η Pfizer μεταβίβασε τις άδειες κυκλοφορίας της για τη νατριούχο φαινυτοΐνη (που πωλούνταν με την εμπορική ονομασία Epanutin) στη Flynn, αλλά εξακολούθησε να παρασκευάζει και να προμηθεύει το προϊόν στη Flynn για διανομή στο Ηνωμένο Βασίλειο¹²⁴⁷. Μετά τη μεταβίβαση, η Flynn διέθεσε στην αγορά το Epanutin σε γενόσημη εκδοχή (ξεκίνησε να πωλεί το φάρμακο υπό τη γενόσημη ονομασία του, νατριούχο φαινυτοΐνη, αλλά χωρίς την εμπορική ονομασία), εκμεταλλευόμενη, την περίοδο εκείνη, κενό στη νομοθεσία, βάσει του οποίου τα γενόσημα

2017) - Συνεργασία μεταξύ των Ευρωπαϊκών Αρχών Ανταγωνισμού για οικονομικούς προσιτά και καινοτόμα φάρμακα” COM (2019) 17.

¹²⁴¹ Απόφαση της Autorità Garante della Concorrenza del Mercato, της 29ης Σεπτεμβρίου 2016. ^[1]^[2]

¹²⁴² Στα εν λόγω φάρμακα περιλαμβάνονταν τα Leukeran, Alkeran, Purinethol και Tioguanine, τα οποία χρησιμοποιούνταν για τη θεραπεία του καρκίνου. Αυτά εντάσσονταν σε ευρύτερη δέσμη φαρμακευτικών προϊόντων, των οποίων τα δικαιώματα εμπορίας είχε αγοράσει η Aspen από τον πρώτο παρασκευαστή, την εταιρεία GlaxoSmithKline, το 2009.

¹²⁴³ Η Ιταλική Αρχή Ανταγωνισμού εκτίμησε ότι η συναφθείσα συμφωνία θα οδηγούσε σε εξοικονόμηση 8 εκατ. EUR ετησίως για την Ιταλική Εθνική Υπηρεσία Υγείας.

¹²⁴⁴ Απόφαση του Tribunale Amministrativo Regional eperilLazio, της 26 Ιουλίου 2017. ^[1]^[2]

¹²⁴⁵ Ακολούθως, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή εκκίνησε επίσημη έρευνα κατά της Aspen Pharmacare τον Μαΐο του 2017 για ενδεχόμενη υπερτιμολόγηση αντικαρκινικών φαρμάκων, τα οποία η εταιρία απέκτησε μετά τη λήξη των σχετικών ευρεσιτεχνιών (φάρμακα off-patent) σε κράτη μέλη της ΕΕ εκτός της Ιταλίας. Βλ. http://europa.eu/rapid/press-release_IP-17-1323_en.htm. ^[1]^[2]

¹²⁴⁶ Απόφαση της Αρχής Ανταγωνισμού και Αγορών, της 7ης Δεκεμβρίου 2016 “*Unfair pricing in respect of the supply of phenytoin sodium capsules in the UK*”, Υπόθεση CE/ 9742-13, (Απόφαση CMA Flynn/Pfizer). Βλ. σχετικά σχολιασμό της υπόθεσης *Phenytoin* από τους John Davies and Jorge Padilla “*Another Look at the Economics of the UK CMA’s Phenytoin Case*” σε Katsoulacos/Jennyeds. “*Excessive Pricing and Competition Law Enforcement*”, σ. 71 επ.

¹²⁴⁷ Ωστόσο, οι τιμές προμήθειας στη Flynn ήταν μεταξύ 780% και 1600% υψηλότερες από αυτές που χρέωνε προηγουμένως η Pfizer στους διανομείς.

φάρμακα δεν υπόκειντο σε κανέναν τιμολογιακό περιορισμό, σε αντίθεση με τα επώνυμα φάρμακα. Η Flynn αύξησε τις τιμές προς τους διανομείς έως 2600% σε σύγκριση με τα προηγούμενα επίπεδα τιμών στα οποία πωλούνταν το επώνυμο φάρμακο. Η CMA επέβαλε πρόστιμο ύψους 84.2 εκατομμυρίων λιρών στερλινών στη φαρμακευτική εταιρία Pfizer και 5.2 εκατομμυρίων λιρών στερλινών στην εταιρία Flynn λόγω της επιβολής καταχρηστικά υψηλών αυξήσεων στην τιμή του φαρμάκου. Το Εφετείο επί υποθέσεων ανταγωνισμού (Competition Appeal Tribunal-CAT) ανέτρεψε την απόφαση της CMA¹²⁴⁸, χωρίς να υπεισέλθει στην ουσία ως προς το εύλογο ή μη των αυξήσεων στις τιμές, προβαίνοντας σε ανάλυση των παραμέτρων που θα πρέπει να λαμβάνει υπόψη η αρχή ανταγωνισμού κατά την εξέταση πρακτικών υπερβολικής τιμολόγησης. Ειδικότερα, το CAT απεφάνθη ότι η CMA είχε εφαρμόσει εσφαλμένα το τεστ της United Brands, καθώς α) περιορίστηκε στην εφαρμογή της μεθόδου cost plus, μολονότι ήταν διαθέσιμες και άλλες μέθοδοι όπως αυτή της συγκρίσεως με άλλα προϊόντα, β) περιορίστηκε εσφαλμένα στην εκτίμηση ότι η τιμή ήταν μη δίκαιη αφ' εαυτής, στο μέτρο που υπήρχαν ενδείξεις ότι το συμπέρασμα ίσως να ήταν διαφορετικό αν είχε γίνει σύγκριση και με τιμές ανταγωνιστικών προϊόντων, γ) κατά την εκτίμηση του εάν η αύξηση ήταν "δίκαιη" η CMA δεν έλαβε υπόψη την οικονομική αξία του προϊόντος για τους ασθενείς. Το Εφετείο του Ηνωμένου Βασιλείου (UK Court of Appeal) στην πρόσφατη απόφασή του που εκδόθηκε στις 10 Μαρτίου 2020¹²⁴⁹, επί των εφέσεων που ασκήθηκαν κατά της απόφασης του CAT τόσο από την CMA όσο και από τις εταιρείες Pfizer και Flynn Pharma, επικύρωσε σε μεγάλο βαθμό την απόφαση του CAT, συμπεριλαμβανομένης και της αναπομπής της υπόθεσης στην CMA για επανεξέταση. Ειδικότερα, το Εφετείο επιβεβαίωσε την κρίση του CAT ότι τα δύο κριτήρια του δεύτερου σκέλους του τεστ της United Brands, ήτοι (α) η τιμή είναι μη εύλογη αφεαυτής ή (β) η τιμή είναι μη εύλογη κατόπιν σύγκρισης με ανταγωνιστικά προϊόντα, δεν είναι αυστηρά εναλλακτικά, και ως εκ τούτου, στο πλαίσιο πλήρους αξιολόγησης της υπόθεσης, η Αρχή όφειλε να εξετάσει και τα στοιχεία που είχαν υποβληθεί από τις εμπλεκόμενες επιχειρήσεις και τα οποία *prima facie* δύνανται να υποστηρίξουν το επιχείρημα ότι η τιμή του υπό κρίση προϊόντος είναι δίκαιη. Περαιτέρω, το Εφετείο επικύρωσε την απόφαση του CAT σε σχέση με το ότι η CMA είχε την υποχρέωση να εξετάσει κατά πόσον ωφελούνται οι ασθενείς κατά την αξιολόγηση της οικονομικής αξίας του υπό κρίση προϊόντος. Επίσης, επιβεβαίωσε με την απόφασή του ότι η CMA θα έπρεπε να έχει πραγματοποιήσει μια πιο συστηματική αξιολόγηση συγκρίσιμων προϊόντων. Εντούτοις, το Εφετείο δεν επικύρωσε την απόφαση του CAT ως προς το ότι η CMA απαιτείται να υιοθετήσει μια συγκεκριμένη προσέγγιση για τον καθορισμό του κατά πόσον οι τιμές είναι υπερβολικές. Όπως συναφώς υπογραμμίζεται στην οικεία απόφαση, η CMA δεν χρειαζόταν να επεκτείνει την ανάλυσή της πέραν της μεθόδου cost plus που επέλεξε, ενώ δεν ήταν υποχρεωμένη να καθορίσει μια υποθετική τιμή

¹²⁴⁸ Απόφαση Competition Court of Appeal "*Flynn Pharma Limited v. Competition and Markets Authority and Pfizer Inc. v. Competition and Markets Authority, Nos. 1275-1276/1/12/17*, [2018] CAT 11", διαθέσιμη σε: https://www.catribunal.org.uk/sites/default/files/2018-08/1275-1276_Flynn_Judgment_CAT_11_070618.pdf.

¹²⁴⁹ Απόφαση UK Court of Appeal "*Competition and Markets Authority v Flynn Pharma Ltd & Ors*" [2020] EWCA Civ 339, 10.03.2020, διαθέσιμη σε: https://www.catribunal.org.uk/sites/default/files/2020-04/1275-76_Flynn_CoA_Judgment_100320.pdf

αναφοράς για να συγκριθεί με την πραγματική τιμή στην αγορά, για σκοπούς διαπίστωσης του κατά πόσον η τιμή είναι υπερβολική ή όχι.

788. Περαιτέρω, η Δανική Αρχή Ανταγωνισμού με απόφασή της τον Ιανουάριο του 2018¹²⁵⁰, διαπίστωσε ότι η εταιρία διανομής φαρμάκων CD Pharma προέβη σε κατάχρηση της δεσπόζουσας θέσης της στη Δανία, χρεώνοντας αθέμιτες τιμές στην Amgros (αγοραστή χονδρικής για δημόσια νοσοκομεία) για το φάρμακο Syntocinon. Ειδικότερα, όπως προέκυψε από την έρευνα της Αρχής, από τον Απρίλιο του 2014 έως τον Οκτώβριο του 2014, η CD Pharma αύξησε την τιμή του Syntocinon κατά 2000%¹²⁵¹ σε μία αγορά με πολύ υψηλούς φραγμούς εισόδου και ανελαστική ζήτηση του συγκεκριμένου σκευάσματος, καθώς δεν υπήρχαν άλλα ανταγωνιστικά προϊόντα, επώνυμα ή γενόσημα¹²⁵². Η Αρχή Ανταγωνισμού έκρινε ότι η διαφορά μεταξύ του κόστους που όντως προέκυπτε και της τιμής που χρέωνε η CD Pharma ήταν υπερβολικά υψηλή, βάσει συγκρίσεως των τιμών που χρέωναν στο παρελθόν άλλοι αποκλειστικοί διανομείς του Syntocinon, αλλά και των τιμών που χρέωνε η CD Pharma εκτός Δανίας. Επιπλέον, λήφθηκε υπόψη ότι το συγκεκριμένο σκευάσμα ήταν εκτός προστασίας (off-patent), επομένως το επιχείρημα περί προστασίας της καινοτομίας δεν είχε ουσιαστικό αντίκρουσμα. Ως αποτέλεσμα, η Δανική Αρχή Ανταγωνισμού διαπίστωσε ότι οι τιμές του Syntocinon ήταν αθέμιτες και, ότι συνεπώς, η CD Pharma είχε κάνει κατάχρηση της δεσπόζουσας θέσης της. Η απόφαση της Δανικής Αρχής Ανταγωνισμού επικυρώθηκε από το Εφετείο για θέματα ανταγωνισμού (Competition Appeal Tribunal) της Δανίας¹²⁵³.
789. Σε σχέση με τα ανωτέρω, σημειώνεται ότι, η διαπίστωση για την αύξηση του αριθμού των υποθέσεων υπερβολικής τιμολόγησης που αντιμετωπίζονται από τις εθνικές αρχές ανταγωνισμού, δεν οδηγεί άνευ ετέρου στο συμπέρασμα ότι υπάρχει μεταβολή στην προσέγγιση των αρχών ανταγωνισμού για περιορισμένη παρέμβασή τους σε τέτοιου είδους υποθέσεις. Κατά την έρευνα για την ύπαρξη δυνητικώς αθέμιτων τιμών, οι αρχές ανταγωνισμού σταθμίζουν με προσοχή την ανάγκη να ανταμειφθούν η δυναμική απόδοση και η καινοτομία σε σχέση με τη ζημία που προκαλούν οι τιμές αυτές στους καταναλωτές¹²⁵⁴. Υπό αυτό το πρίσμα, το γεγονός ότι οι περισσότερες υποθέσεις αφορούν στον φαρμακευτικό κλάδο σηματοδοτεί την προσπάθεια των αρχών ανταγωνισμού να ελέγξουν μια ιδιαίτερη αγορά (με χαρακτηριστικά όπως κοστοβόρες και χρονοβόρες έρευνες για την παραγωγή φαρμάκων, φάρμακα που έχουν ανελαστική ζήτηση ανεξαρτήτως επιπέδου τιμής, φάρμακα που δεν προστατεύονται από το δικαίωμα ευρεσιτεχνίας κλπ), όπου μπορούν να διαμορφωθούν δομές για την ανάπτυξη πρακτικών υπερβολικής τιμολόγησης σε έκταση και ένταση που δεν μπορούν να γίνουν ανεκτές. Αντίστοιχα παρατηρείται ότι αυξημένες είναι οι υποθέσεις ελέγχου για υπερβολική τιμολόγηση από οργανισμούς συλλογικής διαχείρισης

¹²⁵⁰ Απόφαση της Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen, της 31ης Ιανουαρίου 2018. ^[1]^[2]

¹²⁵¹ Ήτοι από 45 δανικές κορώνες (6 EUR) σε 945 δανικές κορώνες (127 EUR).

¹²⁵² Το Syntocinon περιέχει το δραστικό συστατικό οξυτοκίνη, που χορηγείται στις εγκύους κατά τη διάρκεια του τοκετού.

¹²⁵³ Απόφαση της Konkurrenceankenævnet (επιτροπής προσφυγών ανταγωνισμού) της 29ης Νοεμβρίου 2018. ^[1]^[2]

¹²⁵⁴ Βλ. σχετικά Frédéric Jenny “Abuse of Dominance by Firms Charging Excessive or Unfair Prices: An Assessment” σε Katsoulacos/Jenny eds. “Excessive Pricing and Competition Law Enforcement”, σ. 35 επ, 68 επ.

δικαιωμάτων δημιουργών, αγορά που επίσης παρουσιάζει ιδιαίτερα χαρακτηριστικά και δομή και που υπό προϋποθέσεις επιτρέπει την ανάπτυξη πρακτικών υπερβολικής τιμολόγησης από επιχειρήσεις με δεσπίζουσα θέση.

Θ.3.3.9 Η προσέγγιση της Επιτροπής Ανταγωνισμού

790. Η Επιτροπή Ανταγωνισμού στις υποθέσεις υπερβολικής τιμολόγησης που έχουν τεθεί ενώπιόν της έχει ακολουθήσει αντίστοιχη προσέγγιση με τα ενωσιακά δικαστήρια και την Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Ειδικότερα, στην υπόθεση της ΑΕΠΙ¹²⁵⁵, η οποία αφορούσε, μεταξύ άλλων, και καταχρηστική εκμετάλλευση δεσπίζουσας θέσης συνιστάμενης σε επιβολή μη εύλογων τιμών για αμοιβές διαφόρων ειδών πνευματικών και συγγενικών δικαιωμάτων από την ΑΕΠΙ, με προμήθειες ύψους 16-25%, η ΕΑ υιοθέτησε το κριτήριο της σύγκρισης τιμών με τις τιμές αντίστοιχων αλλοδαπών επιχειρήσεων. Επισημαίνεται ότι η μέθοδος αυτή κρίθηκε επαρκής «λόγω του ότι οι ΟΣΔ [Οργανισμοί Συλλογικής Διαχείρισης] στην Ευρωπαϊκή Ένωση αλλά και διεθνώς αποτελούν στην πλειοψηφία τους μονοπωλιακές επιχειρήσεις, που έχουν το ίδιο αντικείμενο, ήτοι την διαχείριση των πνευματικών δικαιωμάτων των δημιουργών, οι διαδικασίες που εφαρμόζουν είναι πανομοιότυπες και έχουν σχέσεις μεταξύ τους λόγω της αναγκαστικής συνεργασίας για αμοιβαιότητα»¹²⁵⁶.

¹²⁵⁵ Βλ. την ΕΑ 245/ΠΙ/2003, υπό VIII, Α. Η απόφαση της ΕΑ έχει επικυρωθεί και με τις πρόσφατες αποφάσεις του Διοικητικού Εφετείου Αθηνών 1102/2017 (μετά από αναπομπή σε αυτό από το ΣτΕ με τις 3260/2011, 3262/2011 αποφάσεις του ΣτΕ) και 1103/2017 (μετά από αναπομπή από το ΣτΕ με τις 3264/2011, 3265/2011 αποφάσεις του ΣΤΕ). Ειδικά ως προς το θέμα του ευλόγου των αμοιβών που επέβαλλε η ΑΕΠΙ το ΔΕΦΑθ επικύρωσε και αναγνώρισε ως ορθή τη μέθοδο σύγκρισης τιμών με τις τιμές αντίστοιχων αλλοδαπών επιχειρήσεων που χρησιμοποίησε η ΕΑ, βλ. σκ. 13,14 της 1102/2017 και σκ. 10 της 1103/2017. Σύμφωνα άλλωστε με τη μέθοδο του “yardstickcompetition”, διενεργείται κατ’ ουσίαν σύγκριση της απόδοσης μιας επιχείρησης με την απόδοση άλλων επιχειρήσεων. Όταν χρησιμοποιείται η μέθοδος του “yardstickcompetition” πρέπει να εντοπίζεται ο κατάλληλος ανταγωνιστής. Τέλος, δεν μπορεί να λαμβάνει χώρα μια τέτοια σύγκριση μεταξύ Κρατών Μελών, εκ των οποίων το ένα έχει υψηλές γενικά τιμές ενώ το άλλο γενικά χαμηλές (βλ. RichardWhish, CompetitionLaw, Οξφόρδη, 2015, σελ. 764). Βλ. και αποφάσεις ΕΑ 630/2016 σκ.118 επ. και ΕΑ 528/2011 ιδίως σκ. 48 επ.

¹²⁵⁶ Βλ. παρ. 14 της ΔΕΦΑΘ 1102/2017 με περαιτέρω παραπομπές.

791. Η ΕΑ εφάρμοσε επίσης το εν λόγω τεστ της *United Brands* και σε τεθείσες ενώπιον της περιπτώσεις υπερβολικής τιμολόγησης, όπως στις αποφάσεις 489/VI/2010¹²⁵⁷, 502/VI/2010¹²⁵⁸, 528/VI/2011¹²⁵⁹, 548/VI/2012¹²⁶⁰ και 630/2016¹²⁶¹.
792. Στην υπ' αριθ. 489/VI/2010 απόφαση ΕΑ κρίθηκε ότι η διαφορά κόστους-τιμής πώλησης ήταν χαμηλότερη του 20% , διαφορά η οποία αντανακλά το μικτό περιθώριο κέρδους από την πώληση του σχετικού προϊόντος και η οποία δεν διαμορφώνεται σε εξαιρετικά υψηλά επίπεδα ώστε να θεωρούνται «μη εύλογα», ιδιαίτερα «αν συγκριθούν με τις περιπτώσεις υπερβολικής τιμολόγησης της Ενωσιακής νομολογίας όπου, για παράδειγμα, η τελική τιμή ήταν 40 φορές υψηλότερη σε σχέση με το κόστος ή υπερέβαινε πάνω από 100% το περιθώριο κέρδους»¹²⁶² . Στη συνέχεια αν και κατά την απόφαση δεν απαιτείτο, δεδομένου ότι τα δύο σκέλη του τεστ είναι σωρευτικά, η Επιτροπή προέβη σε σύγκριση της τιμολογιακής πολιτικής της καταγγελλόμενης αφενός μεταξύ των τριών αγορών δραστηριοποίησής της και αφετέρου με την τιμολογιακή πολιτική της ανταγωνίστριάς της BP Hellas στα αεροδρόμια στα οποία δραστηριοποιείται για να καταλήξει αρχικώς ότι οι όποιες διαφορές είτε κυμαίνονται σε επίπεδα που δεν δικαιολογούν υπερβολική τιμολόγηση (8,6 και 10,6%) ή δικαιολογούνται αντικειμενικά και εντέλει ότι δεν τεκμηριώνεται υπερβολική τιμολόγηση.
793. Στην υπ' αριθ. 502/VI/2010 απόφαση η ΕΑ κατέληξε ότι δεν συνέτρεχε υπερτιμολόγηση, προέβη δε σε εξέταση μόνον του δεύτερου σκέλους του τεστ της νομολογίας *United Brands*¹²⁶³, κρίνοντας ότι η εξέταση του πρώτου σκέλους του τεστ της νομολογίας *United Brands* ήταν δυσχερέστατη και δεδομένου ότι τα δύο σκέλη είναι σωρευτικά¹²⁶⁴. Ομοίως,

¹²⁵⁷ Επί της αναφοράς των αερολεσχών «ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ», «ΜΙΚΡΑΣ» και «ΑΕΡΟΛΕΣΧΗ ΠΟΛΥΚΙΝΗΤΗΡΙΩΝ ΚΑΙ ΕΛΙΚΟΠΤΕΡΩΝ Β. ΕΛΛΑΔΟΣ» κατά της εταιρίας ΕΚΟ για πιθανή παράβαση του άρθρου 2 του Ν. 703/1977 κατά την πώληση αεροπορικής βενζίνης, βλ. ιδίως παρ. 50 επ. Στην απόφαση 489/VI/2010 προκειμένου να καθορισθεί εάν η τιμολογιακή πολιτική της καταγγελλόμενης επιχείρησης συνιστούσε καταχρηστική συμπεριφορά έγινε αρχικά σύγκριση του κόστους με την τιμή πώλησης και αφετέρου της τιμολογιακής πολιτικής της καταγγελλόμενης αφενός μεταξύ των τριών αγορών δραστηριοποίησής της και αφετέρου με την τιμολογιακή πολιτική της ανταγωνίστριάς της BP Hellas στα αεροδρόμια στα οποία δραστηριοποιείται (δεύτερο σκέλος της νομολογίας *United Brands*), βλ. παρ. 66 της απόφασης ΕΑ 489/VI/2010.

¹²⁵⁸ Επί της αυτεπάγγελτης έρευνας της ΓΔΑ σε εταιρίες διύλισης πετρελαιοειδών με σκοπό τη διερεύνηση πιθανών παραβάσεων του ν. 703/1977, βλ. ιδίως παρ. 135-149.

¹²⁵⁹ Επί της καταγγελίας του Υπουργείου Εμπορικής Ναυτιλίας και του Γενικού Επιτελείου Στρατού κατά τα ναυτικών εταιριών «ΝΙΚΗ ΣΑΜΟΘΡΑΚΗΣ ΝΑΥΤΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ» και «ΜΑΡΕ ΝΑΥΤΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ» για πιθανή κατάχρηση δεσπόζουσας θέσης μέσω υπερβολικής τιμολόγησης, βλ. παρ. 38 επ και παρ. 51.

¹²⁶⁰ Επί της αυτεπάγγελτης έρευνας της ΓΔΑ σχετικά με την πώληση υγραερίου κίνησης, για πιθανή παράβαση των άρθρων 1 και 2, παρ. 68-71.

¹²⁶¹ Επί της εξέτασης προδικαστικής παραπομπής δυνάμει της υπ' αρ. 456/V/2009 απόφασης της Επιτροπής Ανταγωνισμού επί του «αυτεπάγγελτου ελέγχου της Γενικής Διεύθυνσης Ανταγωνισμού κατόπιν αιτήματος του Κέντρου Προστασίας Καταναλωτών (ΚΕ.Π.ΚΑ.) για παράβαση των διατάξεων του άρθρου 2 του ν. 703/1977 αναφορικά με τη λειτουργία των χώρων στάθμευσης του αεροδρομίου Μακεδονία, παρ.128-129.

¹²⁶² Βλ. υπ' αριθ. 489/VI/2010 απόφαση ΕΑ, παρ. 60 επ., παρ. 65 (με περαιτέρω παραπομπές σε νομολογία).

¹²⁶³ Βλ. υπ' αριθ. 502/VI/2010 Απόφαση ΕΑ, παρ. 146-149.

¹²⁶⁴ Βλ. υπ' αριθ. 502/VI/2010 Απόφαση ΕΑ, παρ. 143-144. Στην εν λόγω υπόθεση, λόγω των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών της αγοράς, η ΕΑ έκρινε ότι ήταν δυνατό να υπολογισθεί το μακροχρόνιο επαυξητικό κόστος, προκειμένου να διαπιστωθεί εάν η τιμή διυλιστηρίου υπερβαίνει κατά πολύ το ανταγωνιστικό επίπεδο. Ως εκ τούτου, το ζήτημα της καταγγελλόμενης πρακτικής (υπερβολική τιμολόγηση ως προς τις τιμές διυλιστηρίου), κρίθηκε ότι δεν μπορεί να εξετασθεί με την «κλασική» έννοια των τιμών που είναι

στην απόφαση 548/VI/2012 κρίθηκε ότι δεν πληρούτο το πρώτο σκέλος του τεστ της *United Brands*, δεδομένου του ότι τα ποσοστά κέρδους ήταν εύλογα, και όχι υπερβολικά και, συνεπώς η ΕΑ κατέληξε ότι παρέλκει η εξέταση του δεύτερου σκέλους του τεστ υπερβολικής τιμολόγησης¹²⁶⁵. Στην υπ' αριθ. 528/VI/2011 απόφαση ΕΑ, δεδομένου ότι δεν ήταν δυνατή η σύγκριση του κόστους με την τιμή πώλησης κατ' εφαρμογή του πρώτου σκέλους της νομολογίας *United Brands*, έγινε σύγκριση της τιμολογιακής πολιτικής των καταγγελλόμενων ναυτιλιακών εταιριών με την τιμολογιακή πολιτική ναυτιλιακών εταιριών που πραγματοποιούν δρομολόγια εντός Ελλάδος (δεύτερο σκέλος της νομολογίας *United Brands*), από την οποία και προέκυψε ότι οι τιμές χρέωσης των καταγγελλόμενων εταιριών, αν και υψηλότερες, εντούτοις, δεν ανέρχονταν σε ύψος που θα μπορούσε να συνιστά καταχρηστική συμπεριφορά και συνεπώς δεν ήταν αδικαιολόγητα υψηλότερες σε σχέση με τις τιμές που οι λοιπές εταιρίες θα χρέωναν για την παροχή αντίστοιχων υπηρεσιών σε άλλες γεωγραφικές αγορές. Τέλος, στην απόφαση 630/2016 κρίθηκε καταλληλότερο να συσχετισθούν τα συνολικά έσοδα με τα συνολικά έξοδα της συγκεκριμένης δραστηριότητας της καταγγελλόμενης, εφαρμόστηκε καταρχήν το πρώτο σκέλος του τεστ της *United Brands*, το οποίο και κρίθηκε ότι δεν πληρούτο και συνεπώς, η ΕΑ δεν υπεισήλθε καθόλου στην εξέταση του δεύτερου σκέλους του τεστ¹²⁶⁶.

794. Βάσει όλων των ανωτέρω αναφερθέντων, κατωτέρω εξετάζεται η υπαγωγή του τεστ στα πραγματικά περιστατικά της υπόθεσης ως προς τη διαπίστωση υπερβολικής τιμολόγησης και η οποία βασίζεται καταρχήν στη σύγκριση του κόστους και της τιμής «πώλησης» κάθε μίας εκ των παρεχόμενων υπηρεσιών του Πρακτορείου προκειμένου να διαπιστωθεί τυχόν δυσαναλογία μεταξύ των δαπανών (κόστους) που πράγματι έγιναν (και γίνονται) από τη δεσπόζουσα επιχείρηση και της τιμής που ζητείται από αυτή και εάν η τιμή που επιβλήθηκε είναι «μη εύλογη».

Θ.3.3.10 Υπαγωγή στην υπό κρίση υπόθεση

795. [...] ¹²⁶⁷ [...] ¹²⁶⁸ [...] ^{1269,1270} .
796. [...] ¹²⁷¹ .
797. [...] ¹²⁷² [...] ¹²⁷³, [...] ¹²⁷⁴ [...] ¹²⁷⁵, [...]

μεγαλύτερες του οριακού κόστους (MC) ή του μέσου μεταβλητού κόστους (AVC), ούτε μπορεί να υπολογιστεί το μέσο μακροχρόνιο επαυξητικό κόστος διύλισης (LRAIC).

¹²⁶⁵ Βλ. παρ. 68-71 της υπ' αριθ. 548/VI/2012 Απόφασης ΕΑ.

¹²⁶⁶ Βλ. παρ. 127-129 της υπ' αριθ. 630/2016 Απόφασης ΕΑ.

¹²⁶⁷ [...]

¹²⁶⁸ [...]

¹²⁶⁹ [...]

¹²⁷⁰ [...]

¹²⁷¹ [...]

¹²⁷² [...]

¹²⁷³ [...]

¹²⁷⁴ [...]

¹²⁷⁵ [...]

798. [...] ¹²⁷⁶. [...] ¹²⁷⁷ [...]
799. [...] ¹²⁷⁸, [...] ¹²⁷⁹, [...] ¹²⁸⁰, [...]
800. [...] ^{1281,1282}, [...]

Θ.3.4 ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΕΝΔΕΧΟΜΕΝΗΣ ΚΑΤΑΧΡΗΣΤΙΚΗΣ ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑΣ ΤΗΣ ΑΡΓΟΣ ΜΕΣΩ ΤΗΣ ΠΑΡΑΚΡΑΤΗΣΗΣ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΩΝ ΕΙΣΦΟΡΩΝ

Θ.3.4.1. Γενικό πλαίσιο

801. Όπως εκτίθεται αναλυτικώς κατωτέρω ¹²⁸³, οι επιχειρήσεις με δεσπόζουσα θέση απαγορεύεται να εκμεταλλεύονται τη δεσπόζουσα θέση τους σε βαθμό ή κατά τρόπο ώστε να επιβάλλονται τιμές, όροι ή άλλες συνθήκες συναλλαγών που δεν εντάσσονται στην ομαλή λειτουργία της αγοράς και δεν θα μπορούσαν να επιβληθούν χωρίς την οικονομική εξουσία που παρέχει σε μία επιχείρηση η δεσπόζουσα θέση της ¹²⁸⁴. Η παρακράτηση ασφαλιστικών εισφορών εκ μέρους της ελεγχόμενης εταιρείας αξιολογείται υπό το πρίσμα των άρθρων 2 ν. 3959/2011 και 102 ΣΛΕΕ, επί παραδείγματι ως συνθήκη που εδύνατο να παρεμποδίσει την ομαλή λειτουργία της αγοράς ή πώλησεως των προϊόντων ή/και των υπηρεσιών δια [...], για τους λόγους που εκτίθενται αμέσως κατωτέρω, [...].

Θ.3.4.2. Υπαγωγή στην υπό εξέταση υπόθεση

802. [...] ¹²⁸⁵, [...]
803. [...] ¹²⁸⁶
804. [...].
805. [...] ¹²⁸⁷.
806. [...] ¹²⁸⁸. [...] ¹²⁸⁹, [...].
807. [...].
808. [...].

¹²⁷⁶ [...]

¹²⁷⁷ [...]

¹²⁷⁸ [...]

¹²⁷⁹ [...]

¹²⁸⁰ [...]

¹²⁸¹ [...]

¹²⁸² [...]

¹²⁸³ Βλ. ενότητα «ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΕΠΙ ΕΝΔΕΧΟΜΕΝΗΣ ΑΔΙΚΑΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΑΡΝΗΣΗΣ ΠΩΛΗΣΗΣ / ΜΟΝΟΜΕΡΟΥΣ ΕΠΙΒΟΛΗΣ ΜΗ ΕΥΛΟΓΩΝ ΟΡΩΝ ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΗ ΝΕΠ 2019».

¹²⁸⁴ Βλ. ενότητα «Η ΚΑΤΑΧΡΗΣΤΙΚΗ ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΗ ΔΕΣΠΟΖΟΥΣΑΣ ΘΕΣΗΣ» ανωτέρω.

¹²⁸⁵ [...]

¹²⁸⁶ [...]

¹²⁸⁷ [...]

¹²⁸⁸ [...]

¹²⁸⁹ [...]

Θ.3.5 ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΕΝΔΕΧΟΜΕΝΗΣ ΔΙΑΚΡΙΤΙΚΗΣ ΜΕΤΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΤΗΣ ΑΡΓΟΣ ΕΙΣ ΒΑΡΟΣ ΕΚΔΟΤΙΚΩΝ ΕΤΑΙΡΙΩΝ

Θ.3.5.1 Καθυστέρηση Πληρωμών Στις Εκδοτικές Εταιρείες

Θ.3.5.1.1 Ισχυρισμοί εκδοτικών εταιριών

809. Κατά τη διεξαγωγή της έρευνας της Υπηρεσίας και τα στοιχεία του φακέλου της παρούσας, ορισμένες εκδοτικές εταιρίες¹²⁹⁰, ¹²⁹¹, διαμαρτυρήθηκαν για την καθυστέρηση της Άργος στην πληρωμή των οφειλόμενων ποσών από τις πωλήσεις των εντύπων τους.
810. Προς διερεύνηση τυχόν υιοθέτησης από μέρους της Άργος διακριτικής μεταχείρισης των εκδοτικών εταιριών, ζητήθηκε η άποψη των τελευταίων, ιδίως ως προς το αν υφίστανται καθυστερήσεις στις πληρωμές τους, στο χρόνο καταβολής των οφειλομένων, καθώς και στα πιθανά προβλήματα που αντιμετωπίζουν.
811. Η πλειονότητα¹²⁹² των εκδοτικών εταιριών (ήτοι 40 εκ των 48) υποστηρίζει ότι υφίστανται καθυστερήσεις στις πληρωμές τους από την Άργος για τα πωληθέντα έντυπά τους. Εν γένει, οι καθυστερήσεις αυτές αφορούν πρωτίστως στις πωλήσεις των εντύπων στην επαρχία, ενώ επιπλέον διαπιστώνεται ότι τόσο για τα διανεμηθέντα έντυπα σε Αθήνα - Πειραιά όσο και για αυτά που διανέμονται στην επαρχία, παρατηρείται καθυστέρηση στην εκκαθάριση των πωλήσεων με αποτέλεσμα να καθυστερεί κατ' επέκταση και η απόδοση των σχετικών ποσών στις εκδοτικές εταιρίες. Κάποιες δε, εκδοτικές εταιρίες υποστηρίζουν ότι η Άργος καθυστερεί όχι μόνο την πληρωμή των οφειλομένων ποσών από τις πωλήσεις των εντύπων αλλά και από τις προκαταβολές για τις πωλήσεις στην επαρχία. Πάντως, επισημαίνεται ότι πλην ελαχίστων εξαιρέσεων, οι εκδοτικές εταιρίες δεν επικαλούνται σκοπιμότητα της Άργος με στόχο τη δημιουργία σε αυτές οικονομικών δυσχερειών για τις ως άνω καθυστερήσεις. Αντιθέτως, οι

¹²⁹⁰ [...]

¹²⁹¹ [...]

¹²⁹² Εξαιρέση αποτελούν οι εκδοτικές εταιρίες [...] (βλ. υπ' αριθ. πρωτ. 1861/05.03.2020 επιστολή), [...] (βλ. υπ' αριθ. πρωτ. 3135/21.04.2020 επιστολή) [...] (βλ. υπ' αριθ. πρωτ. 1590/25.02.2020 επιστολή), [...] (βλ. υπ' αριθ. πρωτ. 1537/21.02.2020 επιστολή) και [...] (βλ. υπ' αριθ. πρωτ. 1522/21.02.2020), οι οποίες αναφέρουν είτε ότι δεν υπάρχουν καθυστερήσεις είτε ότι οι πληρωμές γίνονται σύμφωνα με τα συμβατικά ορισθέντα. Κατά την [...], "ποσοστό άνω του [...] % πραγματοποιείται σε Αθήνα - Πειραιά που δεν παρατηρούνται καθυστερήσεις στην εξόφληση των σχετικών εκκαθαρίσεων από την Άργος. Επιπρόσθετα, με τις εκκαθαρίσεις επαρχίας συμψηφίζονται και οφειλές μας προς την Άργος, συνεπώς δεν προκύπτουν αξιόλογες τελικές καθυστερούμενες απαιτήσεις ικανές να επηρεάσουν την λειτουργία της Εταιρείας" (βλ. υπ' αριθ. πρωτ. 1462/19.02.2020) υποδεικνύοντας ότι τυχόν καθυστερήσεις αφορούν σε πωλήσεις εντύπων στην επαρχία. Από την πλευρά της η [...] δεν επεξηγεί κατά πόσο υφίστανται καθυστερήσεις στην πληρωμή της από τις πωλήσεις των εντύπων της, παρά μόνο ότι "[η] Εταιρεία μας δεν έχει επηρεαστεί στην εύρυθμη λειτουργία της από τις διενεργούμενες πληρωμές της ΑΡΓΟΣ ΑΕ" (βλ. υπ' αριθ. πρωτ. 1800/03.03.2020 επιστολή). Χωρίς να τοποθετείται σαφώς επί του εν λόγω θέματος, η [...] αναφέρει ότι βάσει των συμφωνηθέντων εμπορικών όρων, για τις πωλήσεις της Αθήνας η εκκαθάριση και εξόφληση γίνεται εντός δύο εργάσιμων ημερών από την απόσυρση του εντύπου από τα σημεία πώλησης, ενώ για τις πωλήσεις επαρχίας αυτό γίνεται 45 ημέρες μετά το τέλος του προς εκκαθάριση μήνα. Παρά ταύτα "[σ]την πράξη, ωστόσο, το ανωτέρω χρονικό διάστημα διαφοροποιείται εν μέρει λόγω της επικράτησης εφαρμογής της εναλλακτικής του συμψηφισμού των εκατέρωθεν απαιτήσεων ανά τακτά χρονικά διαστήματα. Ειδικότερα, κατά τη διάρκεια της σύμβασης με την ΑΡΓΟΣ Α.Ε. από τον Αύγουστο 2017 μέχρι σήμερα έχουν πραγματοποιηθεί [...] συμψηφισμοί απαιτήσεων" (βλ. υπ' αριθ. πρωτ. 2910/14.04.2020 επιστολή).

περισσότερες επικαλούνται το μεγάλο όγκο εντύπων που πλέον πρέπει να διαχειριστεί το Πρακτορείο μετά την παύση λειτουργίας της Ευρώπη ΑΕ¹²⁹³.

812. Κατά την άποψη μίας εκδοτικής εταιρίας, της [...], υφίστανται καθυστερήσεις στις πληρωμές των οφειλόμενων από μέρους της Άργος, οι οποίες κατά την εταιρία συνιστούν κατάχρηση της δεσπόζουσας θέσης του Πρακτορείου¹²⁹⁴. Εξειδικεύοντας την απάντησή της ανάλογα με το πού πραγματοποιούνται οι πωλήσεις των εντύπων της (ήτοι Αθήνα – επαρχία), η εταιρία

¹²⁹³ Σύμφωνα με την υπ' αριθ. πρωτ. 1835/04.03.2020 επιστολή της [...], «[μ]ε την κατάρρευση του πρακτορείου ΕΥΡΩΠΗ διπλασιάστηκε ο όγκος διακίνησης των εντύπων για το λόγο αυτό παρατηρούνται μικρές καθυστερήσεις 1-2 μέρες ως προς την πιστοποίηση των επιστροφών από την διαμονή [ενν. διανομή] της Αθήνας - Πειραιά από την αποθήκη επιστροφών χωρίς να επηρεάζει ιδιαίτερα την οικονομική λειτουργία της εταιρείας μας δεδομένου ότι είμαστε σε άμεση επαφή και συνεννόηση με το λογιστήριο της ΑΡΓΟΣ ΑΕ». Στο ίδιο πλαίσιο, η [...] αναφέρει ότι «[α]πό το διάστημα που το πρακτορείο ΕΥΡΩΠΗ ΑΕ κατέρρευσε και όλος ο όγκος διακίνησης μεταφέρθηκε στο πρακτορείο ΑΡΓΟΣ ΑΕ, υπάρχουν μερικές φορές μικρές καθυστερήσεις 1-2 ημερών στις εκκαθαρίσεις. Αυτό συμβαίνει ιδιαίτερα μετά από αργίες και αφορά την έκδοση και πληρωμή των εκκαθαρίσεων της Αθήνας. Οι υπηρεσίες διακίνησης είναι δική μας υποχρέωση και συμψηφίζονται με τις εκάστοτε αντίστοιχες εκκαθαρίσεις. Αναφορικά με την δημιουργία προβλημάτων στην εύρυθμη λειτουργία της εταιρίας λόγω των καθυστερήσεων του πρακτορείου είναι σημαντικό να αναφερθεί ότι τέτοιες δυσλειτουργίες δεν παρατηρούνται» (βλ. υπ' αριθ. πρωτ. 2085/12.03.2020 επιστολή). Στο ίδιο με τις ανωτέρω εκδοτικές εταιρίες πλαίσιο, η [...] αναφέρει ότι οι εκκαθαρίσεις πληρώνονται μεν άμεσα μετά την καταμέτρηση των επιστροφών από την ΑΡΓΟΣ, αλλά από τότε που έκλεισε η Ευρώπη ΑΕ παρατηρείται καθυστέρηση στην ολοκλήρωση της καταμέτρησης των επιστροφών λόγω όγκου εργασίας στην Άργος κατά 2-3 ημέρες (βλ. υπ' αριθ. 1599/25.02.2020 επιστολή). Για ελαχίστων ημερών καθυστερήσεις για τις πωλήσεις εντός Αττικής κάνει λόγο και η [...], αποδίδοντάς τις και αυτή στο μεγάλο όγκο επιστροφών και στο χρόνο που απαιτείται για την πιστοποίησή τους από την αποθήκη επιστροφών. Σχετικά δε με τις πωλήσεις στην επαρχία, η εταιρία δεν προσδιορίζει κατά πόσο καθυστερεί η πληρωμή της, ωστόσο αναγνωρίζει ότι τα σχετικά ποσά καταβάλλονται εντός του τελευταίου δεκαημέρου κάθε μήνα. (βλ. υπ' αριθ. πρωτ. 1821/04.03.2020 επιστολή). Πάντως, σε επόμενη ημερομηνία υπόμνημά της και διευκρινίζοντας τις παρεχόμενες από την ίδια πληροφορίες και στοιχεία, η εταιρία κάνει λόγο για λήψη μεταχρονολογημένων επιταγών από την Άργος ως «προκαταβολές» για τις μελλοντικές πωλήσεις των εντύπων της στην επαρχία. Οι εν λόγω επιταγές, όπως αναφέρει η εκδοτική εταιρία, δεν μπορούν να θεωρηθούν ως πληρωμή σε μετρητά καθώς η ημερομηνία εμφανίσεως αυτών είναι μεταγενέστερη αυτής που η Άργος θα όφειλε να εξοφλήσει τη σχετική της υποχρέωση προς την εκδοτική εταιρία. Υπό το πρίσμα αυτό, όπως υποστηρίζει η εταιρία, η Άργος επιτυγχάνει την ταμειακή διευκόλυνσή της, χωρίς ουσιαστικά να εισπράττει η εκδοτική εταιρία κάποια προκαταβολή έναντι εκκαθάρισης (βλ. το υπ' αριθ. πρωτ. 4655/28.5.2020 υπόμνημα της εταιρίας). Συναφής με τα ανωτέρω είναι και η σχετική τοποθέτηση της εταιρίας [...] καθώς και της εταιρίας [...] (βλ. υπ' αριθ. πρωτ. 1943/06.03.2020 και 1568/24.02.2020 αντίστοιχα). Σύμφωνα με την εκδοτική [...], δεν υφίστανται μέχρι στιγμής καθυστερήσεις στην πληρωμή από την Άργος σε σχέση με τα αμοιβαία συμφωνηθέντα, με ελάχιστες εταιρίες όταν συμπίπτει ή παρεμβάλλεται αργία (βλ. υπ' αριθ. πρωτ. 2654/03.04.2020 επιστολή). Από την πλευρά της, η [...], υποστηρίζει ότι οι καθυστερήσεις στην πληρωμή της από τις πωλήσεις των εντύπων της σε Αθήνα - Πειραιά κυμαίνονται μεταξύ τεσσάρων (4) και οχτώ (8) ημερών, αλλά αναγνωρίζει ότι αυτό δεν γίνεται λόγω σκοπιμότητας της Άργος αλλά οφείλεται στις μειώσεις στις προσωπικού του τμήματος διεκπεραίωσης επιστροφών της ΑΡΓΟΣ Α.Ε, μειώσεις που εντάθηκαν μετά το κλείσιμο του πρακτορείου Ευρώπη ΑΕ (βλ. υπ' αριθ. πρωτ. 1505/20.02.2020 επιστολή). Αντίστοιχου διαστήματος φαίνεται να είναι και οι καθυστερήσεις στις πληρωμές της [...] (βλ. υπ' αριθ. πρωτ. 1740/28.02.2020 επιστολή). Κατά την εκδοτική εταιρία [...], οι καθυστερήσεις στις πληρωμές της Άργος «είναι πλέον μια *de facto* κατάσταση», η οποία πιθανολογεί η εταιρία ότι οφείλεται στην έλλειψη προσωπικού. Σύμφωνα με την ίδια η καθυστέρηση στην πληρωμή των οφειλών από πωλήσεις στην Αθήνα φτάνει μέχρι και τις 10 ημέρες ενώ για τις οφειλές από τις πωλήσεις στην επαρχία υπερβαίνει κατά πολύ τη συμβατική πρόβλεψη των 45 ημερών (βλ. υπ' αριθ. πρωτ. 3256/27.04.2020 επιστολή).

¹²⁹⁴ Κατά την εκδοτική εταιρία, η Άργος δεν τηρεί τους «όρους πληρωμής της μεταξύ μας σύμβασης [...] επιφέροντας άμεση επιβολή των δικών της όρων πληρωμής (άμεση επιβολή όρων συναλλαγής σύμφωνα με τα άρθρα 2, παρ.2 περ.(α) του ν.3959/2011 και 102 στοιχ. (α) ΣΛΑΕΕ) χωρίς δε καμμία προειδοποίηση ή προσπάθεια συνεννόησης ενδεικτική της κακής πίστης της ΑΡΓΟΣ» (βλ. υπ' αριθ. πρωτ. 1507/20.02.2020 επιστολή. Η έμφαση και υπογράμμιση της εκδοτικής εταιρίας).

εξηγεί ότι στην Αθήνα οι εκκαθαρίσεις ολοκληρώνονται δύο (2) μέρες μετά την ημερομηνία απόσυρσης του εντύπου και η πληρωμή έπεται, συνεπώς η συνολική καθυστέρηση διαμορφώνεται σε τρεις (3) ημέρες¹²⁹⁵. Καθυστερήσεις δε, αναφέρει και ως προς τις εξοφλήσεις των οφειλομένων από πωλήσεις των εντύπων στην επαρχία. Αν και δεν προσδιορίζεται ρητά το σχετικό διάστημα, συνάγεται από τα διαλαμβανόμενα στην επιστολή της εταιρίας, ότι οι εν λόγω καθυστερήσεις αφορούν σε διάστημα επτά (7) περίπου ημερών πρόσθετα του συμβατικά ορισθέντος¹²⁹⁶. Τέλος, αναφερόμενη στις δυσχέρειες που αντιμετωπίζει συνεπεία των ως άνω καθυστερήσεων στην πληρωμή της, η [...] υποστηρίζει ότι «μας δημιουργούνται αρκετά προβλήματα έγκαιρης καταβολής των οικονομικών μας υποχρεώσεων στην day by day λειτουργία, αλλά και τελικά στην σταδιακή σημαντική δióγκωση του χρέους μας προς προμηθευτές [...] με ότι αυτό συνεπάγεται, μεταξύ άλλων της επαπειλούμενης χρέωσης τόκων καθυστέρησης εκ μέρους των μεγαλύτερων σε υπόλοιπα προμηθευτών μας»¹²⁹⁷.

813. Με την υπ' αριθ. 38/26.01.2021 παρέμβαση της (βλ. σελ. 9-10)¹²⁹⁸ η [...] υποστηρίζει ότι οι προκαταβολές της Άργος προς τις εκδοτικές εταιρείες στην ουσία ευνοούν τις μεγάλες εκδοτικές εταιρείες με τζίρο άνω των 8.000.000 ευρώ, των οποίων τα ποσοστά προκαταβολών είναι αρκετά υψηλότερα σε σχέση με την πλειοψηφία των εκδοτικών

¹²⁹⁵ Όπως αναφέρει η εταιρία «[σ]υγκεκριμένα όσον αφορά τις εκκαθαρίσεις Αθηνών - Πειραιώς και αντίστοιχες πληρωμές της ΑΡΓΟΣ ΑΕ προς ημάς, δεν τήρησε τους όρους της σύμβασης, [...] ήτοι εκκαθάρισης 2 μέρες μετά από την ημερομηνία απόσυρσης του εντύπου και πληρωμή την επόμενη της εκκαθάρισης. Ήτοι συνολικά 3 ημέρες μετά την ημερομηνία απόσυρσης του εντύπου. [...] Αφ' ης στιγμής δε έληξε η σύμβασις μας, η ΑΡΓΟΣ ΑΕ (31.12.2019) εν όσω δεν υπογράφουμε την νέα εμπορική πολιτική, πιθανά τιμωρητικά ή με διάθεση οικονομικής πίεσης, επαύξησε τις ημέρες καθυστέρησης καταβολής των χρημάτων από τις πωλήσεις των εντύπων μας στην Αθήνα - Πειραιά, όπως σαφώς αποδεικνύεται από το έγγραφο που σας επισυνάπτουμε [ΣτΣ: από παρατιθέμενο πίνακα με ενδεικτικές πωλήσεις και πληρωμές για έντυπά της που συντάξε η εκδοτική εταιρία, προκόπτει ότι μέχρι τις 31.12.2019 οι καθυστερήσεις στις εκκαθαρίσεις κυμαίνονται μεταξύ 4-5 ημερών και κατ' επέκταση η πληρωμή των σχετικών οφειλών μεταξύ 3-4 ημερών. Από τις 31.12.2019 και εξής, ήτοι από όταν έληξε η μεταξύ τους σύμβαση, φαίνεται ότι οι καθυστερήσεις στις εκκαθαρίσεις και πληρωμές αυξήθηκαν κατά δύο (2) περίπου ημέρες. Διευκρινίζεται ότι δεν προσκομίστηκαν και σχετικά παραστατικά προς επίρρωση των ισχυρισμών της εκδοτικής εταιρίας, αν και η ίδια υποστηρίζει ότι αυτά επιβεβαιώνονται από τα παραστατικά εκκαθάρισης της ΑΡΓΟΣ και τα τραπεζικά έγγραφα καταθέσεων της ΑΡΓΟΣ» (βλ. υπ' αριθ. πρωτ. 1507/20.02.2020 επιστολή. Η έμφαση και υπογράμμιση της εκδοτικής εταιρίας).

¹²⁹⁶ Ειδικότερα, σύμφωνα με την [...], «για το 2019, η ΑΡΓΟΣ συστηματικά μας κατέβαλλε με καθυστερήσεις τα χρήματα εκ των εκκαθαρίσεων επαρχίας [...]. Ήτοι μετέβαλε και μας επέβαλε μονομερώς τους δικούς της όρους πληρωμής για την επαρχία, οι οποίοι είχαν σαν αποτέλεσμα, πέραν του ότι ουδέποτε γνωρίζαμε πότε θα λάβουμε χρήματα και πόσα, ωσάν να είμασταν [ενν. ήμαστε] επαίτες, να βρισκόμαστε, και αναφερόμαστε ενδεικτικά μόνον, στις 20.2.20 να έχουμε πληρωθεί μόνο για τις κάτωθι εκκαθαρίσεις: 1. Επαρχίας Νοεμβρίου 2019. (έντυπα που αποσύρθηκαν από Επαρχία καθ όλη την διάρκεια του Νοεμβρίου) 2. Αεροδρομίου Δεκεμβρίου 2019 [...] Όπως θα διαπιστώσετε: Α. Η ροή δεν είναι ομαλή και δεν επιτρέπει κανέναν οικονομικό προγραμματισμό αφού πέραν των άλλων ΔΕΝ ΓΝΩΡΙΖΟΥΜΕ πότε και τι ποσόν θα μας κατατεθεί. Β. Ακόμη και με τους βασικούς όρους καταβολής της επαρχίας, δηλαδή χωρίς να θεωρήσουμε σαν βάση τους συμφωνηθέντες και μη τηρηθέντες όρους της σύμβασης, ήτοι την εξόφληση [ενν. εξόφληση] της επαρχίας του μηνός αναφοράς (Νοέμβριος 2019) 55 ημέρες (45+10) μετά την τελευταία ημέρα του μήνα αναφοράς (24.01.2020) όπως θα διαπιστώσετε η ΑΡΓΟΣ ΑΕ έκανε την εξόφληση [ενν. εξόφληση] σταδιακά από 27.1.20 έως και 31.1.20, ενώ κατά τον μήνα Δεκέμβριο δεν κατέβαλε κανένα ποσό. Ήτοι κατά το δοκούν. Σας αναφέρουμε αυτόν τον μήνα ενδεικτικά, σημειώνοντάς σας πως αυτός ο τρόπος πληρωμής και χειρότερα ακολουθήθηκε καθ όλο το 2019» (ο. π. βλ. υπ' αριθ. πρωτ. 1507/20.02.2020 επιστολή. Η έμφαση και υπογράμμιση της εταιρίας).

¹²⁹⁷ Ο. π.

¹²⁹⁸ Βλ. σχετικά και το υπ' αριθ. 683/26.11.2021 συμπληρωματικό υπόμνημα της εταιρίας, σελ. 16 επ.

εταιρειών όπου κάνουν τζίρο μικρότερο των 2.000.000 ευρώ. Κατά την εταιρεία, η εν λόγω πρακτική της Άργος ισοδυναμεί με πριμοδότηση των μεγάλων από τους μικρούς που θα οδηγήσει αργά ή γρήγορα σε οικονομική ασφυξία και κλείσιμο των τελευταίων.

814. Με το υπ' αριθ. 686/26.11.2021 συμπληρωματικό του υπόμνημα (βλ. σελ. 29 επ.) ο [...] υποστηρίζει ότι κατά την ακροαματική διαδικασία αποδείχθηκε ότι η Άργος καθυστερεί να αποδίδει τα οφειλόμενα από τις πωλήσεις στις εκδοτικές εταιρείες (καθυστέρηση στις πληρωμές της Αθήνας που κυμαίνονται από 7-8¹²⁹⁹ έως 10-15¹³⁰⁰ εργάσιμες ημέρες) για λόγους ρευστότητας και βιωσιμότητας του Πρακτορείου. Η εταιρεία αναφέρει ότι ο δικαιολογητικός λόγος εκ μέρους της Άργος δεν ευσταθεί, πολύ περισσότερο δε ότι η εν λόγω καθυστέρηση προκαλεί πρόβλημα ρευστότητας στις ίδιες τις εκδοτικές εταιρείες.
815. Τέλος, η [...] υποστηρίζει¹³⁰¹, ότι λαμβάνει από [...] καταγγελίες και παράπονα για επανειλημμένες καθυστερήσεις πληρωμών από την Άργος, χωρίς όμως να παραθέτει περαιτέρω λεπτομέρειες.
816. Εν όψει των ανωτέρω, προκύπτει ότι εν γένει σύμφωνα με τις εκδοτικές εταιρίες υφίστανται καθυστερήσεις στις πληρωμές που η Άργος οφείλει σε αυτές τόσο αναφορικά με τις εκκαθαρίσεις των πωλήσεών τους σε Αθήνα - Πειραιά και επαρχία όσο και αναφορικά με τις προκαταβολές που συμβατικά προβλέπεται να καταβάλει επί των πωλήσεων εντύπων στην επαρχία μέχρι την ολοκλήρωση της εκκαθάρισής τους. Επιπλέον, οι εταιρίες κάνουν ως επί το πλείστον λόγο για ίδιου διαστήματος καθυστερήσεις ενώ καμία εξ αυτών, με εξαίρεση [...] δεν φαίνεται να εκτιμά ότι οι καθυστερήσεις οφείλονται σε καταχρηστική συμπεριφορά ή παραβατική πρακτική της Άργος. Σε κάθε περίπτωση, πρέπει να ληφθεί υπόψη συναφώς και το γεγονός ότι και η Baker Tilly στην έκθεσή της επισημαίνει τα προβλήματα ρευστότητας της Άργος που έχουν ως αποτέλεσμα την καθυστέρηση καταβολής των οφειλών της όχι μόνο προς τις εκδοτικές εταιρίες αλλά και τους προμηθευτές της¹³⁰².

Θ.3.5.1.2 Ευρήματα έρευνας επιτόπιου ελέγχου – Καρτέλες πελατών Άργος

817. Για το σκοπό της αξιολόγησης της βασιμότητας των ως άνω ισχυρισμών, η Υπηρεσία κατά τον προαναφερόμενο επιτόπιο έλεγχο συνέλεξε καρτέλες πελατών της ΑΡΓΟΣ καθώς και στοιχεία ηλεκτρονικής αλληλογραφίας. Όπως προκύπτει από μηνύματα της ηλεκτρονικής επικοινωνίας της Άργος με εκδοτικές εταιρίες, το Πρακτορείο ιδίως από το 2019 και εφεξής, καθυστερεί την καταβολή προς τις εκδοτικές εταιρίες των σχετικών ποσών που αφορούν στις εκκαθαρίσεις των πωλήσεων των εντύπων τους σε Αθήνα και επαρχία, κάτι που επιβεβαιώνεται και από τις καρτέλες πελατών της Άργος που λήφθηκαν κατά τον επιτόπιο έλεγχο. Προκύπτει δε ότι οι καθυστερήσεις αυτές αφορούν σε ίδιο διάστημα ημερών για όλες

¹²⁹⁹ Βλ. σχετικά και Συνεδρίαση της ΕΑ, Πρακτικά της 29^{ης} Ιουνίου 2021, σελ. 71 (κατάθεση του μάρτυρα [...]).

¹³⁰⁰ Βλ. σχετικά και Συνεδρίαση της ΕΑ, Πρακτικά της 7^{ης} Ιουνίου 2021, σελ. 131 (κατάθεση του μάρτυρα [...]).

¹³⁰¹ Βλ. υπ' αριθ. πρωτ. 1587/25.02.2020 επιστολή.

¹³⁰² Για παράδειγμα, στην υπ' αριθ. πρωτ. 5225/09.08.2019 έκθεσή της η Baker Tilly αναφέρει ότι: «[...]» (βλ. σελ. 18 της υπ' αριθ. πρωτ. 7651/25.11.2019 επικαιροποιημένη έκθεση της Baker Tilly).

τις εκδοτικές εταιρίες, ανεξαρτήτως του μεγέθους και της σχέσης (ήτοι, μετοχικής ή μη) που τηρούν με το Πρακτορείο.

818. Ειδικότερα, για τις πωλήσεις εντύπων στην Αθήνα, η Άργος προβαίνει σε πληρωμή των σχετικών ποσών στις εκδοτικές εταιρίες, πέντε (5) μέρες μετά την εκκαθάριση των σχετικών πωλήσεων.
819. Όσον δε, αφορά στις πωλήσεις της Επαρχίας, από τις καρτέλες πελατών προκύπτει η καταβολή «έναντι» ποσών για τις πωλήσεις των εντύπων τους στην επαρχία, πριν την ολοκλήρωση της εκκαθάρισης αυτών. Ωστόσο, βάσει των πληροφοριών που περιλαμβάνονται στις σχετικές λογιστικές εγγραφές, δεν είναι δυνατό να επιβεβαιωθεί εάν το καταβληθέν ως «έναντι» ποσό αναλογεί στο συμβατικά ορισθέν ποσοστό. Πάντως, η εξόφληση των εν λόγω οφειλών, όπως προκύπτει μετά και την τελική εκκαθάριση, πραγματοποιείται στο τέλος του επόμενου διμήνου, ήτοι σε διάστημα 60 ημερών, καθυστέρηση που αφορά στο σύνολο των εκδοτικών εταιριών.
820. [...] ¹³⁰³. Επιπρόσθετα παρατηρείται ότι τουλάχιστον μέχρι το τέλος του 2017 η Άργος δέχεται αιτήματα εκδοτικών εταιριών για καταβολές σε αυτές ποσών έναντι μελλοντικών πωλήσεων, ήτοι έναντι πωλήσεων που δεν έχουν ακόμη πραγματοποιηθεί. Αντίστοιχα με τις ανωτέρω περιπτώσεις, το σχετικό αίτημα ικανοποιείται ¹³⁰⁴. [...] ¹³⁰⁵. Η εν λόγω πρακτική, βάσει των συλλεχθέντων στοιχείων, φαίνεται να διαρκεί μέχρι τις αρχές που 2018 οπότεν και παύει, πιθανώς λόγω προβλημάτων ρευστότητας του Πρακτορείου. Είναι χαρακτηριστική η απάντηση του [...] ¹³⁰⁶. [...] ¹³⁰⁷. [...] ¹³⁰⁸.
821. Ωστόσο, για δύο εκδοτικές εταιρίες – μετόχους της Άργος, τις εταιρίες [...] ¹³⁰⁹, η καταβολή ποσών έναντι μελλοντικών πωλήσεων διατηρείται και κατά τα επόμενα έτη. [...] ¹³¹⁰, [...] ¹³¹¹. [...] ¹³¹², [...]
822. Όσον αφορά στην εκδοτική εταιρία [...], πέραν των ανωτέρω λογιστικών κινήσεων οι οποίες και σαφώς καταγράφονται ως «έναντι επαρχίας» επόμενων μηνών σε σχέση με την ημερομηνία καταχώρησής τους, από αλληλογραφία μεταξύ στελεχών της εν λόγω εκδοτικής εταιρίας και της Άργος προκύπτουν και άλλες αντίστοιχες κινήσεις **κατόπιν αιτήματος** της πρώτης, οι οποίες ωστόσο αποτυπώνονται ως «ENANTI EKK/ΣΕΩΝ», χωρίς να προσδιορίζεται το διάστημα στο οποίο αφορούν. Για παράδειγμα, με την από 18.12.2019 επιστολή της, συνημμένη στο ίδιας ημερομηνίας μήνυμα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου προς το [...] της Άργος, η [...] αιτείται: «όπως εκδώσετε σε διαταγή μας τις παρακάτω τέσσερις

¹³⁰³ [...]

¹³⁰⁴ [...]

¹³⁰⁵ [...]

¹³⁰⁶ [...]

¹³⁰⁷ [...]

¹³⁰⁸ [...]

¹³⁰⁹ [...]

¹³¹⁰ [...]

¹³¹¹ [...]

¹³¹² [...]

επιταγές έναντι εκκαθαρίσεων επαρχίας: [...] ¹³¹³. Για τη χορήγηση επιταγών ίδιου συνολικού ποσού, η εν λόγω εκδοτική εταιρία επανέρχεται λίγες μέρες αργότερα. Συγκεκριμένα, με την από 23.12.2019 επιστολή της, [...] αιτείται όπως: «[...] ¹³¹⁴. [...] ¹³¹⁵. Στο ίδιο πλαίσιο, σε επόμενο χρόνο, ήτοι στις 09.03.2020, η εκδοτική εταιρία επανέρχεται με νέο αίτημα για έκδοση επιταγής «[...] ¹³¹⁶. [...] ¹³¹⁷. [...] ¹³¹⁸. [...] ¹³¹⁹. [...] ¹³²⁰ [...] ¹³²¹. [...]

823. Συναφώς, από την ανάλυση του αντιγράφου των καρτέλων πελάτη που λήφθηκαν κατά τον επιτόπιο έλεγχο στα γραφεία της Άργος, εντοπίστηκαν μεμονωμένες λογιστικές εγγραφές που αφορούν σε καταβολές από μέρους της Άργος ως «έναντι επαρχίας», οι οποίες βάσει της σχετικής αιτιολογίας, αφορούν σε πωλήσεις εντύπων που θα πραγματοποιηθούν σε μεταγενέστερους μήνες. Πέραν αυτών, εντοπίστηκαν μεμονωμένες κινήσεις που δεν συνάδουν με τη συνήθη συναλλακτική σχέση της Άργος με τις ως άνω εκδοτικές εταιρίες – μετόχους της. Οι εν λόγω εγγραφές, [...], έχουν ως εξής:

Πίνακας 15: Καταβολές Άργος προς εταιρία Εκδόσεις Πρώτο Θέμα Εκδοτική ΑΕ

α/α	Από καρτέλα Άργος ΑΕ				Από καρτέλα Εκδόσεις Πρώτο Θέμα Εκδοτική ΑΕ		
	Ημ/νία	Αριθμός Παραστατικού	Αιτιολογία	Ποσό	Ημ/νία	Αριθμός Παραστατικού - Αιτιολογία	Ποσό
1	17/4/2019	[...]	[...]	[...]	17/4/2019	[...]	[...]
2		[...]	[...]	[...]		[...]	[...]
3		[...]	[...]	[...]		[...]	[...]
4	9/8/2019	[...]	[...]	[...]	9/8/2019	[...]	[...]
5		[...]	[...]	[...]		[...]	[...]
6	26/9/2019	[...]	[...]	[...]	26/9/2019	[...]	[...]
7		[...]	[...]	[...]		[...]	[...]
8		[...]	[...]	[...]		[...]	[...]

¹³¹³ Βλ. το από 18.12.2019 μήνυμα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου από την ηλεκτρονική διεύθυνση του λογιστηρίου της Εκδόσεις Πρώτο Θέμα Εκδοτική ΑΕ (logistirio@protothema.gr) με θέμα «ΕΠΙΤΑΓΕΣ», το οποίο απευθύνεται στο [...] της Άργος και κοινοποιείται στον Ηλ. Ρεφενέ. Συνημμένα στο εν λόγω μήνυμα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου αποστέλλεται η προαναφερθείσα από 18.12.2019 επιστολή προς τους [...].

¹³¹⁴ Βλ. το από 23.12.2019 μήνυμα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου από την ηλεκτρονική διεύθυνση του λογιστηρίου της Εκδόσεις Πρώτο Θέμα Εκδοτική ΑΕ (logistirio@protothema.gr) με θέμα «ΕΠΙΤΑΓΕΣ», το οποίο απευθύνεται στο [...] της Άργος και κοινοποιείται στον Ηλ. Ρεφενέ. Συνημμένα στο εν λόγω μήνυμα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου αποστέλλεται η προαναφερθείσα από 18.12.2019 επιστολή προς τους [...].

¹³¹⁵ Οι δύο αναφερόμενες κινήσεις φέρουν αριθμό παραστατικού: ΜΠΠΡΕ0000037330 και ΜΠΠΡΕ0000037331. Υπενθυμίζεται ότι αντίγραφο της καρτέλας πελάτη όλων των εκδοτικών εταιριών από την 01.01.2019 και εξής λήφθηκε κατά το επιτόπιο έλεγχο στα γραφεία της Άργος στις 08.05.2020.

¹³¹⁶ Βλ. την από 09.03.2020 επιστολή της εκδοτικής εταιρίας προς τους [...] η οποία αποστέλλεται συνημμένα με το από 09.03.2020 μήνυμα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου της εκδοτικής εταιρίας προς το [...], με κοινοποίηση στον [...], με θέμα «ΠΡΩΤΟ ΘΕΜΑ». [...]

¹³¹⁷ [...]

¹³¹⁸ [...]

¹³¹⁹ [...]

¹³²⁰ [...]

¹³²¹ [...]

α/α	Από καρτέλα Άργος ΑΕ				Από καρτέλα Εκδόσεις Πρώτο Θέμα Εκδοτική ΑΕ		
	Ημ/νία	Αριθμός Παραστατικού	Αιτιολογία	Ποσό	Ημ/νία	Αριθμός Παραστατικού - Αιτιολογία	Ποσό
9		[...]	[...]	[...]		[...]	[...]

824. [...].

Πίνακας 16: Καταβολές Άργος προς εταιρία Ελευθερία του Τύπου ΑΕ

α/α	Από καρτέλα Άργος ΑΕ				Από καρτέλα Ελευθερία του Τύπου ΑΕ		
	Ημ/νία	Αριθμός Παραστατικού	Αιτιολογία	Ποσό	Ημ/νία	Αριθμός Παραστατικού - Αιτιολογία	Ποσό
1	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]
2	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]
3	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]
4	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]
5		[...]	[...]	[...]			
6	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]
7	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]

825. [...] ¹³²². [...] ¹³²³. [...] ¹³²⁴. [...] ¹³²⁵.

826. Σημειώνεται εν προκειμένω ότι [...] ανέφερε ότι, εν γένει, οι περιπτώσεις προκαταβολών έναντι μελλοντικών πωλήσεων αφορούν σε μεγάλες εκδοτικές εταιρίες και δεν συνιστούν ουσιαστικά «πληρωμή» ή «προκαταβολή» της Άργος προς αυτές, αλλά αντιθέτως παροχή διευκόλυνσης από τις εκδοτικές εταιρίες προς το Πρακτορείο ¹³²⁶. [...]

827. Εξειδικεύοντας την απάντησή του για κάθε μία εκ των ανωτέρω λογιστικών κινήσεων και αιτημάτων των εκδοτικών εταιριών [...], ο [...] υποστηρίζει ότι στο σύνολό τους αφορούν είτε σε πίστωση από μέρους των εκδοτικών προς την Άργος είτε σε οφειλές της Άργος προς αυτές ¹³²⁷. Προς επίρρωση των ισχυρισμών του, ο Ηλ. Ρεφενές προσκόμισε παραστατικά για κάθε μία εκ των ανωτέρω καταβολών καθώς και λοιπά έγγραφα όπως ανάλυση εκκαθαρίσεων, οικονομική εικόνα και απόσπασμα καρτέλας των δύο ως άνω εκδοτικών εταιριών για τις ημερομηνίες που αφορούν στις καταβολές ως παρουσιάζονται στους πίνακες 15 και 16. [...] ¹³²⁸.

828. [...] ¹³²⁹. [...] ¹³³⁰. [...] ¹³³¹.

¹³²² [...]

¹³²³ [...]

¹³²⁴ [...]

¹³²⁵ [...]

¹³²⁶ [...]

¹³²⁷ Συγκεκριμένα, η ακριβής τοποθέτηση του [...]

¹³²⁸ [...]

¹³²⁹ [...]

¹³³⁰ [...]

¹³³¹ [...]

829. [...] ¹³³².

830. Για λόγους πληρότητας και σε συνέχεια των όσων αναφέρθηκαν ανωτέρω, επισημαίνεται ότι η Baker Tilly διαπιστώνει στην έκθεσή της ότι η χορήγηση ποσών έναντι μελλοντικών πωλήσεων σε εκδοτικές εταιρίες αναπτύχθηκε κατά το διάστημα, κατά το οποίο λειτουργούσε και το πρακτορείο Ευρώπη ΑΕ, αλλά έχει πάψει από το 2017 και εφεξής λόγω οικονομικής αδυναμίας της Άργος ¹³³³.

831. Πάντως, πρέπει να σημειωθεί ότι τα ποσά που προαναφέρθηκαν ως χορήγηση έναντι πωλήσεων επόμενων μηνών, δεν διαφέρουν από τα αντίστοιχα ποσά που καταβάλλονται στις εν λόγω εκδοτικές ως «έναντι» των πραγματοποιηθεισών πωλήσεών τους. Με άλλα λόγια, δεν φαίνεται να αφορούν σε μεγέθη μη ανάλογα των πραγματικών πωλήσεων των συγκεκριμένων εκδοτικών εταιριών. Εξάλλου, αφορούν και σε πολύ μικρό ποσοστό σε σχέση με τις πωλήσεις που πραγματοποιούν μέσα στο έτος, το οποίο δεν ξεπερνά το 10% αυτών.

832. Ακολούθως παρατίθενται τα μεγέθη των ετήσιων πωλήσεων εντύπων των [...] για τα έτη 2018 και 2019 καθώς και εκτίμηση των αντίστοιχων ετήσιων πωλήσεών τους για το 2020. Διευκρινίζεται ότι τα εν λόγω στοιχεία έχουν συλλεχθεί από εσωτερική αλληλογραφία μεταξύ στελεχών της Άργος ¹³³⁴. Επιπλέον, παρατίθεται η εξέλιξη των μεριδίων αγοράς τους, βάσει των εν λόγω πωλήσεων, στην ευρύτερη αγορά των εφημερίδων ¹³³⁵.

Πίνακας 17: Πωλήσεις [...] και [...]

Εκδοτική Εταιρία	2018	2019	2020(Ε)	Μερίδιο Αγοράς		
				2018	2019	2020
[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]
% μεταβολή πωλήσεων		[...]	[...]			
[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]
% μεταβολή πωλήσεων		[...]	[...]			
[...]	[...]	[...]	[...]			
% μεταβολή πωλήσεων		[...]	[...]			

Πηγή: Άργος – Επεξεργασία ΓΔΑ

¹³³² [...]

¹³³³ Συγκεκριμένα, στην υπ' αριθ. πρωτ. 5225/9.8.2019 έκθεσή της, η Baker Tilly αναφέρει ότι [...]

¹³³⁴ [...]

¹³³⁵ Εν προκειμένω διευκρινίζεται ότι από τα διαθέσιμα στοιχεία δεν είναι δυνατή η διάκριση των εφημερίδων βάσει θεματολογίας (πχ πολιτικές, οικονομικές, αθλητικές κλπ) ή/και συχνότητας κυκλοφορίας (πχ καθημερινές, εβδομαδιαίες), καθώς τα συλλεχθέντα στοιχεία αφορούν σε συνολικές πωλήσεις της εκάστοτε εκδοτικής εταιρίας/ομίλου, περιλαμβάνοντας τόσο τις διαφόρου θεματολογίας και συχνότητας κυκλοφορίας έντυπά τους. Για παράδειγμα, ο [...] εκδίδει τόσο πολιτικές όσο και αθλητικές εφημερίδες και τα έντυπά της κυκλοφορούν με διαφορετική συχνότητα ενώ και μεταξύ των εντύπων της η συχνότητα κυκλοφορίας διαφέρει.

833. Όπως προκύπτει από τον ανωτέρω πίνακα, η [...] παρουσιάζει μείωση των πωλήσεων της ακόμα και για το έτος 2020, παρά την εκτίμηση της Άργος ότι στο σύνολό της η αγορά εφημερίδων θα παρουσιάσει μικρή αύξηση. Η δε μείωση των πωλήσεων της αντανακλάται και στη μείωση του μεριδίου αγοράς της. [...] ¹³³⁶ [...]. Στο πλαίσιο των ανωτέρω και λαμβάνοντας υπόψη ότι η θέση των [...] στην αγορά δραστηριοποίησής τους δεν ενισχύθηκε ¹³³⁷, δεν μπορεί να θεωρηθεί ασφαλώς ότι οι υπό κρίση εκδοτικές εταιρίες – μέτοχοι της Άργος, [...] ενίσχυσαν τη θέση τους έναντι των ανταγωνιστών τους συνεπεία των προκαταβολών έναντι μελλοντικών πωλήσεων που έλαβαν από την Άργος.

Θ.3.5.2 Αλλαγή Στους Όρους Πίστωσης

Θ.3.5.2.1 Ισχυρισμοί εκδοτικών εταιριών

834. Κατά το χρόνο διεξαγωγής της έρευνας της ΓΔΑ , οι εταιρίες [...] απέστειλαν επιστολές σύμφωνα με τις οποίες η Άργος προέβη σε αλλαγή των παρεχόμενων σε αυτές όρων πίστωσης μέσω εξώδικης δήλωσής της ¹³³⁸. Ειδικότερα, όπως αναφέρει η εταιρία [...]: «με την από [...] εξώδικη δήλωσή της, η Α.Ε. ΑΡΓΟΣ αποφάσισε μονομερώς και άνευ καμμίας συμφωνίας, τη μονομερή, ακραίως δυσμενή και συναλλακτικά καταχρηστική μεταβολή της από [...] συμβάσεώς μας. Συγκεκριμένα, στην από [...] σύμβαση της εταιρείας μας [...] με την ΑΡΓΟΣ Α.Ε. προβλέπεται ως χρόνος αποπληρωμής των εξόδων και των λοιπών τιμολογήσεων (μεταφορά εντύπων σε επαρχιακούς προορισμούς, επιστροφή εντύπων από το δίκτυο της επαρχίας, διανομή συνδρομών κλπ) που χρεώνεται η εταιρεία μας, [...]. Άνευ ουδεμίας συμφωνίας, η ΑΡΓΟΣ Α.Ε., με την από [...] εξώδικη επιστολή, ανακοίνωσε, καταχρώμενη απροκάλυπτα, της δεσποζούσης θέσεώς της, τη μονομερή μετατροπή του χρόνου πληρωμής σε μετρητοίς. Υλοποίησε δε την παράνομη αυτή ενέργειά της άμεσα, με παρακράτηση του οφειλομένου ποσού, ήδη από την εκκαθάριση της επαρχίας που πραγματοποιήθηκε στο τέλος του Σεπτεμβρίου, δεδομένου ότι η μονοπωλιακή της θέση δεν μας επιτρέπει να αναζητήσουμε εναλλακτική συνεργασία ούτε και να εμποδίσουμε την ακραία κατάχρησή της» ^{1339, 1340}.

Θ.3.5.2.2 Προβλεπόμενοι συμβατικοί όροι

835. Όπως αναφέρθηκε σε προηγούμενο σημείο της παρούσας, στο πλαίσιο της μέχρι πρότινος ισχύουσας εμπορικής πολιτικής της, η Άργος σύναπτε με την πλειοψηφία των εκδοτικών εταιριών συμφωνητικά με εμπορικούς όρους βάσει συγκεκριμένου προτύπου συμφωνητικού, όπου η τυχόν διαφοροποίηση αφορούσε στα ποσοστά της προμήθειας πρακτόρευσης, ανάλογα με την εκδοτική εταιρία και τα χαρακτηριστικά του εντύπου της. Από το περιεχόμενο αυτών, δεν προκύπτει κανένας όρος σχετικά με τυχόν πρόβλεψη για παροχή

¹³³⁶ [...]

¹³³⁷ Εν προκειμένω υπογραμμίζεται ότι η [...] τόσο κατά το έτος 2018 όσο και κατά το έτος 2020 κατέχουν την [...] αντίστοιχα θέση στην αγορά των εφημερίδων. Κατά το έτος 2019 η [...] καταλαμβάνει την [...], καθώς η μείωση των πωλήσεων της υπολείπεται της μείωσης των πωλήσεων του στην αμέσως υψηλότερη θέση [...], ωστόσο η ενίσχυση αυτή είναι παροδική. Αντιθέτως [...].

¹³³⁸ Βλ. σχετικά και το υπ' αριθ. 686/26.11.2021 συμπληρωματικό υπόμνημα της εταιρείας, σελ. 14.

¹³³⁹ Βλ. υπ' αριθ. πρωτ. 6859/23.10.2019 επιστολή [...] που φέρει τίτλο «Καταγγελία». Σημειώνεται ότι και [...] έκαναν λόγο για το ίδιο θέμα σε επιστολές τους (βλ. τις υπ' αριθ. πρωτ. 6860/23.10.2019, 6861/23.10.2019 και 6862/23.10.2019 επιστολές [...] αντίστοιχα).

¹³⁴⁰ Σημειώνεται ότι και σε επόμενες επιστολές τους οι εν λόγω εταιρίες τοποθετήθηκαν κατά τον ίδιο τρόπο και παρέθεσαν στα ίδια στοιχεία. Πέραν αυτών, όμως, προσκόμισαν και πίνακα [...]

πίστωσης από την Άργος προς τις εκδοτικές εταιρίες. Αντίστοιχα δεν προκύπτει σχετικός όρος ούτε και στις (περιορισμένες αριθμητικά) συμβάσεις ορισμένου χρόνου¹³⁴¹ που είχε συνάψει η Άργος με εκδοτικές εταιρίες.

836. Στο πλαίσιο πάντως της εφαρμοστέας από τον Ιανουάριο 2020 νέας εμπορικής πολιτικής του Πρακτορείου (ΝΕΠ 2019), ιδίως δε, στους σχετικούς όρους που περιλαμβάνονται στο ιδιωτικό συμφωνητικό που συνάπτεται από την Άργος και την εκάστοτε εκδοτική εταιρία, αναφέρεται υπό τον τίτλο «Τρόποι Πληρωμής» ότι «[σ]ε περίπτωση που το υπόλοιπο είναι χρεωστικό [ενν. μετά την εκκαθάριση των πωλήσεων Αθήνας - Πειραιώς και επαρχίας], η Εκδοτική Εταιρεία οφείλει εντός 10 ημερών να προβεί σε εξόφληση αυτού, διαφορετικά η οφειλή θα συμψηφίζεται στην αμέσως επόμενη εκκαθάριση»¹³⁴².
837. Συνεπώς, με εξαίρεση τις εταιρίες του [...], δεν προκύπτει να έχουν συμφωνηθεί μεταξύ της Άργος και εκδοτικών εταιριών όροι πίστωσης, καθώς ακόμα και στο πλαίσιο της νέας εμπορικής πολιτικής προβλέπεται ο συμψηφισμός της όποιας οφειλής από μέρους της εκδοτικής εταιρίας με τις οφειλές της Άργος¹³⁴³.

Θ.3.5.2.3 Η άποψη των εκδοτικών εταιριών

838. Σε κάθε περίπτωση, προς το σκοπό της πληρότητας της ανάλυσης, η ΓΔΑ απευθύνθηκε σε εκδοτικές εταιρίες προκειμένου να διερευνηθεί κατά πόσο η Άργος έχει τυχόν προβεί σε αλλαγή όρων πίστωσης προς αυτές (ή μέρος αυτών). Σύμφωνα με τις συλλεχθείσες απαντήσεις, το σύνολο των εκδοτικών εταιριών που απάντησαν σχετικά ανέφερε ότι δεν έχουν συμφωνηθεί όροι πίστωσης¹³⁴⁴, ότι οι οφειλές τους προς την Άργος συμψηφίζονται με

¹³⁴¹ Βλ. για παράδειγμα την από 3.12.2015 σύμβαση μεταξύ της Άργος και της [...], αντίγραφο της οποίας προσκομίστηκε από την εκδοτική εταιρία με την υπ' αριθ. πρωτ. [...] επιστολή της. Αντίστοιχα δεν περιλαμβάνεται σχετικός όρος ούτε και στο από 01.04.2017 Ιδιωτικό Συμφωνητικό μεταξύ της Άργος και της εταιρίας BlackAndWhite αντίγραφο του οποίου προσκομίστηκε από την τελευταία με την υπ' αριθ. πρωτ. [...] επιστολή της.

¹³⁴² Βλ. ενδεικτικά το από 30.10.2019 Ιδιωτικό Συμφωνητικό εμπορικών όρων μεταξύ της Άργος και της ΕΜΕ - Νέα Προοπτική Μη Κερδοσκοπική, αντίγραφο του οποίου προσκομίστηκε από την Άργος με την υπ' αριθ. πρωτ. 8089/12.12.2019 επιστολή της.

¹³⁴³ Όπως αναφέρεται χαρακτηριστικά από την εκδοτική εταιρία [...], «[ό]πως προκύπτει και από το άρθρο 3 της σύμβασης [ΣτΣ: εννοείται το ιδιωτικό συμφωνητικό με τους όρους της νέας εμπορικής πολιτικής της Άργος], [...] (βλ. υπ' αριθ. πρωτ. 3135/21.04.2020 επιστολή) ενώ παραπομπή στον εν λόγω συμβατικό όρο αναφορικά με τους όρους πίστωσης κάνει και η εταιρία [...] (βλ. υπ' αριθ. πρωτ. 3256/27.04.2020 επιστολή).

¹³⁴⁴ Για παράδειγμα, η [...] αναφέρει ότι "[δ]εν έχουν συμφωνηθεί ημέρες πίστωσης αναφορικά με τις οφειλές της εταιρίας μας προς την Άργος ΑΕ, για τις συμπληρωματικές υπηρεσίες και τις λοιπές τιμολογήσεις. Οι παραπάνω οφειλές της εταιρίας μας συμψηφίζονται με την τελική εκκαθάριση των πωλήσεων επαρχίας και παρακρατούνται κατά την εξόφληση του μήνα που αφορούν. Αντιθέτως, οι οφειλές της Άργος προς την εταιρία μας για τις λοιπές υπηρεσίες (πλην της πρακτόρευσης) δεν συμψηφίζονται μηνιαίως και μέχρι πρότινος παρατηρούνταν πολύμηνες καθυστερήσεις, [...]" (βλ. υπ' αριθ. πρωτ. 1960/09.03.2020 επιστολή). Η εταιρία [...] αναφέρει ότι "[ο]υδέποτε είχαμε ποτέ πίστωση" (βλ. υπ' αριθ. πρωτ. 1943/06.03.2020), η [...] υποστηρίζει ότι "[δ]εν προβλέπεται κάποια πίστωση" (βλ. υπ' αριθ. πρωτ. 1821/04.03.2020 επιστολή) θέση που βρίσκει σύμφωνη και την [...], η οποία σημειώνει ότι "[δ]εν είχαμε ποτέ πίστωση. Η ΑΡΓΟΣ συμψηφίζει στην εκκαθάριση τις όποιες οφειλές μας προς αυτή" (βλ. υπ' αριθ. πρωτ. 1599/25.02.2020 επιστολή) καθώς και την [...] σύμφωνα με την οποία "[δ]εν έχει συμφωνηθεί πίστωση με την ΑΡΓΟΣ ΑΕ και δεν υπάρχουν οφειλ[...]ές μας προς αυτήν" (βλ. υπ' αριθ. πρωτ. 2061/11.03.2020 επιστολή). Συναφώς, η [...] αναφέρει ότι «[μ]εταξύ της εταιρίας μας και της εταιρίας ΑΡΓΟΣ ΑΕ δεν έχει συμφωνηθεί πίστωση. Οποιαδήποτε έξοδα προκύπτουν από συνδρομές, ακτοπολιτικά, απενθέσεις, αεροπορικά κλπ συμψηφίζονται

αυτές της Άργος προς αυτές και κατά συνέπεια δεν υπάρχει λόγος για συμφωνία σε όρους πίστωσης¹³⁴⁵ ή ότι δεν υπάρχουν οφειλές προς την Άργος¹³⁴⁶.

839. Κατά συνέπεια, από τα συλλεχθέντα στοιχεία δεν μπορεί να στοιχειοθετηθεί πρακτική διαφοροτικής μεταχείρισης από μέρους της Άργος αναφορικά με τους όρους πίστωσης. Όσον αφορά δε, στην περίπτωση των εταιριών [...], από το σύνολο της επικοινωνίας μεταξύ των μερών, συνάγεται ότι το σχετικό ζήτημα δεν εμπίπτει σε πρακτική της Άργος που αντίκειται στο δίκαιο ανταγωνισμού, αλλά ενδεχομένως αφορά σε μεταξύ τους ιδιωτικής φύσεως διαφορά, που δεν μπορεί να αξιολογηθεί υπό το πρίσμα του άρθρου 2 του ν. 3959/2011.

Θ.3.5.3 Δελτία Πωλήσεων Εντύπων

Θ.3.5.3.1 Ισχυρισμοί εκδοτικών εταιριών

840. Σύμφωνα με ισχυρισμούς των εταιριών [...], η Άργος προβαίνει σε δημοσίευση δελτίων για τις πωλήσεις των εντύπων, τα οποία είναι αυθαίρετα και περιλαμβάνουν

με τις εκάστοτε εκκαθαρίσεις από το πληρωτέο ποσό των εκκαθαρίσεων» (βλ. υπ' αριθ. πρωτ. 2085/12.03.2020 επιστολή).

¹³⁴⁵ Βλ. την υπ' αριθ. πρωτ. 1494/20.02.2020 επιστολή της [...] σύμφωνα με την οποία "[τ]α τιμολόγια που εκδίδει η ΑΡΓΟΣ προς την εταιρεία μας, συμψηφίζονται και παρακρατούνται αμέσως μετρά την έκδοση των εκάστοτε εκκαθαρίσεων. Το σχετικό διάστημα δεν έχει διαφοροποιηθεί καθ' όλη την διάρκεια της συνεργασίας μας" καθώς και την υπ' αριθ. πρωτ. 1835/04.03.2020 επιστολή της [...], όπου αναφέρεται ότι "[ο]υδέποτε η Άργος ΑΕ μας παρείχε υπηρεσίες με πίστωση όλα τα έξοδα αφαιρούνται άμεσα από το πληρωτέο των εκκαθαρίσεων". Στο ίδιο πλαίσιο η [...] αναφέρει ότι "[δ]εν υπάρχουν οφειλές μας προς την ΑΡΓΟΣ ΑΕ καθώς η τελευταία παρακρατεί τα όποια έξοδα από τις εκκαθαρίσεις προτού αυτές αποδοθούν σε εμάς" (βλ. υπ' αριθ. 1505/20.02.2020 επιστολή) ενώ όπως υπογραμμίζει η [...], "[η] εταιρία μας δεν έχει οφειλές προς την Άργος ΑΕ. Δεν υπάρχει οποιαδήποτε συμφωνία για χρονικό διάστημα πίστωσης οφειλών μας προς την Άργος ΑΕ. Οι πληρωμές της εταιρίας μας προς την Άργος ΑΕ γίνονται κανονικά - τακτικά μέσω παρακρατήσεων της Άργος ΑΕ από τα έσοδα από τις πωλήσεις των εντύπων μας" (βλ. υπ' αριθ. πρωτ. 1740/28.02.2020 επιστολή). Για συμψηφισμό των οφειλών τους με αυτών της Άργος και κατά συνέπεια την απουσία οποιαδήποτε πίστωσης κάνουν λόγο και οι [...] και [...] (βλ. υπ' αριθ. πρωτ. 1587/21.02.2020, 1461/19.02.2020 και 1462/19.02.2020 επιστολές αντίστοιχα) καθώς και η [...], όπως αναφέρθηκε και ανωτέρω (βλ. υπ' αριθ. πρωτ. 3135/21.04.2020 επιστολή). Τέλος, η [...] χωρίς να τοποθετείται σαφώς αναφέρει ότι εφαρμόζεται η εναλλακτική "του συμψηφισμού των εκατέρωθεν απαιτήσεων ανά τακτά χρονικά διαστήματα" (βλ. υπ' αριθ. πρωτ. 2910/14.04.2020 επιστολή).

¹³⁴⁶ Για παράδειγμα, η [...] σημειώνει ότι "[η] εταιρεία μας δεν έχει οφειλές έναντι της ΑΡΓΟΣ ΑΕ" (βλ. υπ' αριθ. πρωτ. 2020/10.03.2020 επιστολή), η [...] υπογραμμίζει ότι "[δ]εν υπάρχουν οφειλές μας προς την ΑΡΓΟΣ ΑΕ" (βλ. υπ' αριθ. πρωτ. 2136/13.03.2020 επιστολή), οι εταιρίες [...] και [...] υποστηρίζουν ότι "[η] Εταιρεία μας δεν έχει οφειλές προς την ΑΡΓΟΣ Α.Ε. Στο άρθρο τρία (3) του ύπερθεν ιδιωτικού συμφωνητικού [ΣτΣ: εννοείται το ιδιωτικό συμφωνητικό με τους εμπορικούς όρους της νέας εμπορικής πολιτικής που υπέγραψαν οι δύο εταιρίες με την Άργος] (σελ. 6) προβλέπεται μόνο ότι σε περίπτωση που το υπόλοιπο της εκκαθάρισης πωλήσεων Επαρχίας εντύπων τινός είναι χρεωστικό, η εκδοτική εταιρεία μας οφείλει εντός 10 ημερών να προβεί σε εξόφληση αυτού διαφορετικά η οφειλή συμψηφίζεται στην αμέσως επόμενη εκκαθάριση" (βλ. υπ' αριθ. πρωτ. 1809/04.03.2020 και 1810/04.03.2020 επιστολές των δύο εκδοτικών εταιριών αντίστοιχα). Στο σχετικό σημείο του ιδιωτικού συμφωνητικού με τους όρους της νέας εμπορική πολιτικής παραπέμπουν και οι εκδοτικές εταιρίες [...] και [...] στις υπ' αριθ. πρωτ. 1800/03.03.2020 και 1568/24.02.2020 επιστολές τους αντίστοιχα, προσθέτοντας ότι "[έ]ως σήμερα δεν έχουν σημειωθεί διαφοροποιήσεις του σχετικού διαστήματος στην πράξη". Η [...] υποστηρίζει ότι "[δ]εν υφίστανται οφειλές της επιχείρησής μας προς την ΑΡΓΟΣ Α.Ε." (βλ. υπ' αριθ. πρωτ. 1507/20.02.2020 επιστολή), η [...] αναφέρει ότι "[η] εταιρεία μας δεν έχει οφειλές προς την ΑΡΓΟΣ ΑΕ" (βλ. υπ' αριθ. πρωτ. 1590/25.02.2020 επιστολή) ενώ και η [...] υποστηρίζει ότι "[δ]εν υπάρχουν οφειλές μας προς την ΑΡΓΟΣ ΑΕ" (βλ. υπ' αριθ. πρωτ. 1861/05.03.2020 επιστολή). Συναφώς, σύμφωνα με τις [...] και [...], δεν υπάρχουν οφειλές τους προς την ΑΡΓΟΣ ΑΕ" (βλ. υπ' αριθ. πρωτ. 1522/21.02.2020 και 1632/26.02.2020 επιστολές) ενώ και η [...] αναφέρει ότι "[ό]σον αφορά στις οφειλές της εταιρίας μας προς την "Άργος" αυτές δεν υφίστανται" (βλ. υπ' αριθ. πρωτ. 2654/03.04.2020 επιστολή).

ανακριβή στοιχεία. Κατά τις εν λόγω εκδοτικές εταιρίες, η πρακτική αυτή της Άργος αποσκοπεί στην αλλοίωση της κατάταξης και του απόλυτου αριθμού πωλήσεων εντύπων και «[μ]ε τον τρόπο αυτό επηρεάζεται σαφώς η διανομή των διαφημιστικών κονδυλίων δημιουργώντας δυσμενείς συνθήκες ανταγωνισμού και ορίζεται με, ακραίως, καταχρηστική εκμετάλλευση δεσπόζουσας θέσης ουσιαστικά ποιες εκδοτικές επιχειρήσεις θα επιβιώσουν»¹³⁴⁷. Συνεπεία αυτού, στη συνέχεια της εν λόγω επιστολής, αναφέρεται ότι οι ως άνω εκδοτικές εταιρίες έχουν αιτηθεί από το [...] την απόσυρση των εντύπων τους από τους «πίνακες ανακοίνωσης κυκλοφοριών»¹³⁴⁸ που δημοσιεύσει το Πρακτορείο.

841. Πέραν των παραπάνω εκδοτικών, έχουν κοινοποιηθεί στην Υπηρεσία και από έτερες εκδοτικές εταιρίες η απόσυρση των εντύπων τους από τα σχετικά δελτία πωλήσεων που δημοσιεύει η Άργος¹³⁴⁹.

Θ.3.5.3.2 Η άποψη των εκδοτικών εταιριών

842. Προκειμένου να διερευνηθεί τυχόν εφαρμογή της σχετικής πρακτικής από μέρους της Άργος, ζητήθηκε από εκδοτικές εταιρίες να παραθέσουν τις απόψεις τους επί τυχόν προβλημάτων ή/και αναντιστοιχιών που έχουν παρατηρηθεί αναφορικά με τα εκδιδόμενα δελτία κυκλοφορίας.
843. Σύμφωνα με την πλειοψηφία των εκδοτικών εταιριών που τοποθετήθηκαν στο σχετικό ερώτημα¹³⁵⁰ (ήτοι 19 από τις 27 εκδοτικές εταιρίες), δεν υφίστανται αποκλίσεις ή αναντιστοιχίες μεταξύ των πραγματικών πωλήσεων και αυτών που δημοσιεύει η Άργος στα δελτία πωλήσεών της¹³⁵¹.

¹³⁴⁷ Βλ. την υπ' αριθ. πρωτ. 6860/23.10.2019 επιστολή της [...]. Πανομοιότυπου περιεχομένου επιστολή απέστειλαν και οι εκδοτικές εταιρίες [...] (υπ' αριθ. πρωτ. 6859/23.10.2019), [...] (υπ' αριθ. πρωτ. 6861/23.10.2019) και [...] (υπ' αριθ. πρωτ. 6862/23.10.2019).

¹³⁴⁸ Ο. π.

¹³⁴⁹ Για παράδειγμα η [...], όπως διευκρινίζει, δεν συμμετέχει στα δημοσιευμένα δελτία πωλήσεων της Άργος (βλ. υπ' αριθ. πρωτ. 2022/21.03.2020 επιστολή).

¹³⁵⁰ Διευκρινίζεται ότι η εκδοτική εταιρία [...] δεν απάντησε στο εν λόγω ερώτημα (βλ. υπ' αριθ. πρωτ. 1590/25.02.2020 επιστολή), η [...] σημείωσε ότι «[δ]εν δημοσιεύουμε στοιχεία κυκλοφορίας - πωλήσεων των εντύπων μας» (βλ. υπ' αριθ. πρωτ. 1507/20.02.2020 επιστολή), η [...] διευκρίνισε ότι «[η] ΑΡΓΟΣ ΑΕ δεν δημοσιεύει δελτία κυκλοφορίας των εντύπων μας, τη δημοσίευση των οποίων επιμελούμαστε οι ίδιοι» (βλ. υπ' αριθ. πρωτ. 2022/10.03.2020 επιστολή) ενώ η [...] αν και αναφέρει ότι «[υ]πάρχει καταρχήν θέμα με το δελτίο κυκλοφορίας και τις χρεώσεις» αναφερόμενη στην τήρηση από την Άργος της αρχής της «ίσης μεταχείρισης των εντύπων», εξειδικεύοντας την απάντησή της για τυχόν αναντιστοιχίες μεταξύ των δημοσιευμένων από την Άργος δελτίων πωλήσεων εντύπων σε σχέση με τις πραγματικές υποστηρίζει ότι «[δ]εν υφίσταται [υφίστανται] σχετικά στοιχεία» (βλ. υπ' αριθ. πρωτ. 2136/13.03.2020 επιστολή).

¹³⁵¹ Ειδικότερα, επί του θέματος αυτού, η [...] αναφέρει ότι «[δ]εν έχει διαπιστωθεί αναντιστοιχία στα μεγέθη των δελτίων κυκλοφορίας των εντύπων μας σε σχέση με τις πραγματοποιηθείσες πωλήσεις αυτών» (βλ. υπ' αριθ. πρωτ. 1861/05.03.2020 επιστολή), η [...] αναφέρει ότι «[δ]εν έχουμε διαπιστώσει αναντιστοιχίες στα μεγέθη των δελτίων κυκλοφορίας της εφημερίδας μας που δημοσιεύει η Άργος ΑΕ σε σχέση με τις πραγματοποιηθείσες πωλήσεις αυτών» (βλ. υπ' αριθ. πρωτ. 3135/21.04.2020 επιστολή. Η έμφαση της εκδοτικής εταιρίας), η [...] σημειώνει ότι «[δ]εν έχουμε διαπιστώσει αναντιστοιχίες στα μεγέθη των δελτίων κυκλοφορίας των εντύπων μας που δημοσιεύει η Άργος ΑΕ σε σχέση με τις πραγματοποιηθείσες πωλήσεις αυτών» (βλ. υπ' αριθ. πρωτ. 1960/09.03.2020 επιστολή), η [...] αναφέρει ότι «[δ]εν έχουν διαπιστωθεί αναντιστοιχίες στα μεγέθη των δελτίων κυκλοφορίας των εντύπων μας που δημοσιεύει η Άργος ΑΕ σε σχέση με τις πραγματοποιηθείσες πωλήσεις αυτών» (βλ. υπ' αριθ. πρωτ. 1537/21.02.2020) ενώ και οι [...] και [...] αναφέρουν ότι «[δ]εν έχουμε διαπιστώσει αναντιστοιχίες μεταξύ των πραγματικών πωλήσεων των εντύπων μας και των σχετικών στοιχείων που δημοσιεύει η ΑΡΓΟΣ ΑΕ» (βλ. υπ' αριθ. πρωτ.

844. Για σκοπούς πληρότητας της παρούσας, παρατίθεται και η θέση της [...] επί του θέματος αυτού, σύμφωνα με την οποία δέχεται επανειλημμένα καταγγελίες και παράπονα από [...] για αναντιστοιχία μεταξύ των ανακοινούμενων από την Άργος δελτίων κυκλοφορίας και των πραγματικών πωλήσεων¹³⁵². Αντιθέτως, η [...] υποστηρίζει ότι δεν έχει γίνει δέκτης τέτοιου είδους αναφορών από [...]¹³⁵³.
845. [...]
846. [...]¹³⁵⁴.

Θ.3.5.3.3 Συμπέρασμα

847. Με βάση τα όσα προαναφέρθηκαν, και λαμβάνοντας υπόψη τα στοιχεία που συλλέχθηκαν στο πλαίσιο της παρούσας έρευνας, δεν μπορούν να επιβεβαιωθούν οι ισχυρισμοί μεμονωμένων εκδοτικών εταιριών ότι η Άργος προβαίνει σε πρακτικές διαφορετικής μεταχείρισης εις βάρος των εκδοτικών εταιριών μέσω των δελτίων κυκλοφορίας/πώλησης εντύπων που δημοσιεύει.

1809/04.03.2020 και 1810/04.03.2020 επιστολές αντίστοιχα). Στο ίδιο πλαίσιο, οι [...] και [...] αναφέρουν ότι «[δ]εν έχουμε διαπιστώσει αναντιστοιχίες στα μεγέθη των δελτίων κυκλοφορίας των εντύπων μας, που δημοσιεύει η ΑΡΓΟΣ Α.Ε.» (βλ. υπ' αριθ. 1461/19.02.2020 και 1462/19.02.2020 επιστολές αντίστοιχα), η [...] σημειώνει ότι «[σ]ε ό,τι αφορά στην εταιρία μας, δεν έχουμε διαπιστώσει οποιαδήποτε αναντιστοιχία μεταξύ των μεγεθών των δελτίων κυκλοφορίας των εντύπων μας, που δημοσιεύει η ΑΡΓΟΣ Α.Ε., σε σχέση με τις πραγματοποιηθείσες πωλήσεις αυτών, μέχρι σήμερα» (βλ. υπ' αριθ. πρωτ. 1568/24.02.2020 επιστολή), η [...] αναφέρει ότι «[η] εταιρία μας δεν έχει παρατηρήσει - διαπιστώσει κάποια αναντιστοιχία μεταξύ των εκτιμήσεων και των εκκαθαρίσεων που λαμβάνουμε από την εταιρία ΑΡΓΟΣ ΑΕ» (βλ. υπ' αριθ. πρωτ. 2085/12.03.2020 επιστολή), η [...] υποστηρίζει ότι «[ο]ι εκτιμήσεις πωλήσεων που δίδονται από την ΑΡΓΟΣ ΑΕ δεν έχουν αποκλίσεις από τις εκκαθαρίσεις» (βλ. υπ' αριθ. πρωτ. 1835/04.03.2020 επιστολή) ενώ και η [...] αναφέρει ότι «[δ]εν έχουν παρατηρηθεί έως σήμερα αναντιστοιχίες στα μεγέθη των δελτίων κυκλοφορίας των εντύπων της Εταιρίας μας που δημοσιεύει η ΑΡΓΟΣ ΑΕ σε σχέση με τις πραγματοποιηθείσες πωλήσεις αυτών οι εκτιμήσεις των πωλήσεων δε που λαμβάνει η Εταιρεία μας αποκλίνουν ελάχιστα από τις εκκαθαρίσεις» (βλ. υπ' αριθ. πρωτ. 1800/03.03.2020 επιστολή). Συναφώς η [...] αναφέρει ότι «[δ]εν έχουμε επισημάνει ποτέ κάποια αναντιστοιχία» (βλ. υπ' αριθ. πρωτ. 1943/06.03.2020 επιστολή), η [...] αναφέρει ότι «[δ]εν υπάρχουν αναντιστοιχίες στα μεγέθη των δελτίων κυκλοφορίας που δημοσιεύει η ΑΡΓΟΣ ΑΕ με τις πραγματοποιηθείσες πωλήσεις» (βλ. υπ' αριθ. πρωτ. 1522/21.02.2020 επιστολή), η [...] σημειώνει ότι «[δ]εν έχει παρατηρηθεί κάτι τέτοιο [ενν. αναντιστοιχία μεταξύ των δελτίων πωλήσεων που δημοσιεύει η Άργος και των πραγματικά πωληθέντων εντύπων]» (βλ. υπ' αριθ. πρωτ. 1632/26.02.2020 επιστολή), η [...] αναφέρει ότι «[δ]εν έχουμε διαπιστώσει διαφορές στις πραγματικές πωλήσεις και στα δελτία κυκλοφορίας της ΑΡΓΟΣ» (βλ. υπ' αριθ. πρωτ. 1494/20.02.2020 επιστολή), η [...] υποστηρίζει επίσης ότι «[δ]εν έχουμε διαπιστώσει αναντιστοιχίες» (βλ. υπ' αριθ. πρωτ. 2061/11.03.2020 επιστολή), η [...] αναφέρει ότι «[δ]εν υπάρχει καμία αναντιστοιχία» (βλ. υπ' αριθ. πρωτ. 1599/25.02.2020 επιστολή) ενώ και [...] αναφέρει ότι «[δ]εν έχουμε αντιληφθεί την όποια αναντιστοιχία στο δελτίο κυκλοφορίας σε σχέση με τις πραγματικές τελικές μας πωλήσεις» (βλ. υπ' αριθ. πρωτ. 1821/04.03.2020 επιστολή).

¹³⁵² Βλ. υπ' αριθ. πρωτ. 1587/25.02.2020 επιστολή. Σύμφωνα με την [...], [...], πράγματι, καταγγέλλουν και παραπονούνται, επανειλημμένως και αδιαλείπτως, για αναντιστοιχία μεταξύ των ανακοινούμενων από την ΑΡΓΟΣ ΑΕ κυκλοφοριών και των πράγματι πραγματοποιηθεισών πωλήσεων».

¹³⁵³ Σύμφωνα με την υπ' αριθ. πρωτ. 1637/26.02.2020 επιστολή της, «[δ]εν μας έχουν αναφερθεί [ενν. από [...]] αναντιστοιχίες στα μεγέθη των δελτίων κυκλοφορίας εντύπων που δημοσιεύει η εταιρεία Άργος ΑΕ σε σχέση με τις πραγματοποιηθείσες [πραγματοποιηθείσες] πωλήσεις αυτών».

¹³⁵⁴ [...]

Θ.3.5.4 Γενικό πλαίσιο

Θ.3.5.4.1 Διακριτική μεταχείριση – διακριτική τιμολόγηση

848. Σύμφωνα με την ενωσιακή νομολογία, για να συντρέχουν οι προϋποθέσεις εφαρμογής του άρθρου 102, δεύτερο εδάφιο, στοιχείο γ', ΣΛΕΕ, απαιτείται να διαπιστωθεί ότι η συμπεριφορά της επιχειρήσεως που κατέχει δεσπόζουσα θέση στην αγορά όχι μόνον εισάγει δυσμενείς διακρίσεις, μέσω της εφαρμογής άνισων όρων επί ισοδυνάμων παροχών αλλά, επιπλέον, τείνει να νοθεύσει αυτή τη σχέση ανταγωνισμού, δηλαδή να βλάψει την ανταγωνιστική θέση ορισμένων εμπορικών της εταιρών σε σχέση με άλλους¹³⁵⁵, εκτός εάν αυτή η πρακτική είναι αντικειμενικά αιτιολογημένη¹³⁵⁶. Παρόλο που δεν απαιτείται να αποδειχθεί πραγματική και μετρήσιμη επιδείνωση της ανταγωνιστικής θέσεως μεμονωμένων εμπορικών εταιρών, η σχετική συμπεριφορά πρέπει να είναι ικανή να δημιουργεί ανταγωνιστικό μειονέκτημα, θίγοντας τα συμφέροντα του επιχειρηματία που χρεώθηκε υψηλότερες τιμές. Σε αυτό το πλαίσιο συνεκτιμώνται η διαπραγματευτική ισχύς όσον αφορά την τιμολογιακή της πολιτική, τους όρους και τις λεπτομέρειες χρεώσεως των τιμών, τη διάρκεια ισχύος και το ύψος τους, καθώς και την ενδεχόμενη ύπαρξη στρατηγικής που αποβλέπει στον εκτοπισμό από την αγορά επόμενου σταδίου ενός εκ των εμπορικών εταιρών της δεσπόζουσας επιχείρησης, ο οποίος είναι τουλάχιστον εξίσου αποτελεσματικός όσο και οι ανταγωνιστές του. Πάντως, η ύπαρξη και μόνον άμεσου μειονεκτήματος για τις επιχειρήσεις, οι οποίες έχουν επιβαρυνθεί με υψηλότερες τιμές, σε σύγκριση με εκείνες που χρεώνονται στους ανταγωνιστές τους για ισοδύναμη παροχή, δεν σημαίνει άνευ ετέρου ότι νοθεύεται ή ότι κινδυνεύει να νοθευθεί ο ανταγωνισμός¹³⁵⁷.

Θ.3.5.5 Υπαγωγή στην παρούσα υπόθεση

849. Εκ της υιοθέτησης και εφαρμογής της ΝΕΠ 2019, δεν δύναται να στοιχειοθετηθεί διακριτική μεταχείριση των εμπορικώς αντισυμβαλλομένων της Άργος. Συναφώς, δεν δύναται να στοιχειοθετηθεί διακριτική μεταχείριση εμμέσως δι' άλλων πρακτικών, οι οποίες τέθηκαν υπόψη της Υπηρεσίας στο πλαίσιο του ελέγχου.
850. Ειδικότερα, τουλάχιστον από τον Αύγουστο 2017 και εφεξής, κατά τον οποίο η Άργος κατέστη μονοπώλιο στη διανομή τύπου, το Πρακτορείο φαίνεται να εφαρμόζει με ενιαίο και καθολικό τρόπο την εμπορική και τιμολογιακή πολιτική του. Σημειωτέον ότι τούτο συμβαίνει ανεξάρτητα της σχέσης της εκδοτικής εταιρίας με το Πρακτορείο (ήτοι, ανεξάρτητα του εάν αποτελεί μέτοχό του ή όχι), οι εμπορικοί όροι και οι αντίστοιχες χρεώσεις που εφαρμόζει διαμορφώνονται βάσει της κατηγορίας του εντύπου, της συχνότητας κυκλοφορίας του και του μεγέθους/πλήθους του τιράζ και των πωλήσεων αυτού.
851. Περαιτέρω, δεν δύναται να αποδειχθεί από τα στοιχεία του φακέλου καταχρηστική διακριτική μεταχείριση ερειδόμενη στις καθυστερήσεις πληρωμών των εκδοτικών επιχειρήσεων της ΑΡΓΟΣ. Αντιθέτως, περιπτώσεις καθυστερήσεων πληρωμής και εν γένει

¹³⁵⁵ Βλ. ΔΕΚ C-95/04 P, British Airways κατά Επιτροπής, σκέψη 144 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία.

¹³⁵⁶ Βλ. ΔΕΚ C-52/07, Kanal 5 Ltd, σκ. 48

¹³⁵⁷ Βλ. ΔΕΕ C-525/16, MEO – Serviços de Comunicações e Multimédia SA, σκ. 26-31.

οφειλών της ΑΡΓΟΣ εντοπίζονται αδιακρίτως σε εκδότες (μεταξύ αυτών και σε πρώην και νυν μετόχους) και προμηθευτές, κατανέμονται σε αντίστοιχης έκτασης χρονικά διαστήματα και ανάγονται στα διαπιστωμένα προβλήματα ρευστότητας της εταιρίας. Τυχόν δε επιμέρους διαφοροποιήσεις φαίνεται να σχετίζονται με το ύψος των οφειλών της ΑΡΓΟΣ και τους επιμέρους τρόπους και μέσα που επιλέγονται για την εξυπηρέτησή τους, χωρίς ωστόσο να δύναται να στοχαιοθετηθεί, κατά το δέον αποδεικτικό μέτρο, κάποια προτιμησιακή μεταχείριση πρώην ή νυν εκδότη η οποία να μην μπορεί να αιτιολογηθεί. Η διερεύνηση ενδεχόμενης ενδοσυμβατικής ευθύνης της εταιρίας, συνεπεία αυτών, εκφεύγει των σκοπών της παρούσης και των αρμοδιοτήτων της ΕΑ και δεν χρήζει περαιτέρω εξέτασης.

852. Αντίστοιχα συμπεράσματα προκύπτουν και από τη διερεύνηση της πρακτικής παρακράτησης ασφαλιστικών εισφορών. Σύμφωνα με τα ευρήματα του ελέγχου της Υπηρεσίας, όπως επιβεβαιώθηκαν από τη μελέτη του εμπειρογνώμονα, δεν προκύπτει διακριτική μεταχείριση συγκεκριμένων εκδοτικών επιχειρήσεων και δη μεταξύ εκδοτών που είναι πρώην ή νυν μέτοχοι της ΑΡΓΟΣ και λοιπών εκδοτών. Εξάλλου, οι εντοπισθείσες εκκρεμότητες, οι οποίες εν πολλοίς ανάγονται στις οικονομικές δυσχέρειες και τη διαπιστωμένη έλλειψη ρευστότητας της ΑΡΓΟΣ ΑΕ και κατά τούτο δύναται να αιτιολογηθούν αντικειμενικά, έχουν σε μεγάλο βαθμό εξοφληθεί ή αποτελέσει αντικείμενο διμερών διακανονισμών, ώστε παρέλκει περαιτέρω διερεύνηση του ζητήματος.
853. Εξάλλου, δεν προκύπτει από τα στοιχεία του φακέλου κάποια ένδειξη ότι έχουν συμφωνηθεί ή παρέχονται σε ορισμένους εκδότες προνομιακοί όροι πίστωσης σε σχέση με άλλους, ούτε προκύπτει με ποιο τρόπο τυχόν σχετική πρακτική σχετίζεται με την περιέλευση κάποιου εκ των εταίρων της ΑΡΓΟΣ σε μειονεκτική θέση. Η δε καταγραφόμενη στα πραγματικά περιστατικά της παρούσας μεμονωμένη περίπτωση φαίνεται να ανάγεται σε μεμονωμένη διαφορά μεταξύ των μερών που τυχόν εγείρει ζητήματα ενδοσυμβατικής ευθύνης. Συναφώς, δεν δύναται να προκύψει κάποιο συμπέρασμα σχετικά με την ύπαρξη επιλεκτικών πρακτικών αλλοίωσης της κατάταξης του αριθμού πωλήσεων εντύπων στο δελτίο κυκλοφορίας που δημοσιεύει η ΑΡΓΟΣ προς το σκοπό του επηρεασμού της κατανομής κονδυλίων διαφημιστικής δαπάνης, ούτε προκύπτουν ενδείξεις σχετικά με τη δυνατότητα υπαγωγής τυχόν σχετικών συμπεριφορών σε κάποιας μορφής καταχρηστική διακριτική μεταχείριση. Εξάλλου, τυχόν σχετικές πρακτικές δύναται να εξεταστούν από πλέον αρμόδια όργανα και εν πάση περιπτώσει δύναται να εκλείψουν με την πιστή εφαρμογή του συστήματος παρακολούθησης εντύπων με το σύστημα των barcodes, το οποίο εκτίθεται ανωτέρω¹³⁵⁸.
854. Ωστόσο, ακόμα και αν ήθελε θεωρηθεί ότι κάποια από τις ανωτέρω πρακτικές εφαρμόστηκε κατά τρόπο επιλεκτικό, ή/ και ότι λόγω των ανωτέρω πρακτικών ορισμένοι εμπορικοί αντισυμβαλλόμενοι της ΑΡΓΟΣ περιήλθαν σε μειονεκτική θέση εξ αιτίας τυχόν μεγαλύτερης επιβάρυνσής τους σε σχέση με άλλους, το οποίο πάντως δεν αποδείχθηκε, σε κάθε περίπτωση δεν προκύπτει από στοιχεία του φακέλου ότι συνεπεία μιας τέτοιας καθ' υπόθεση διακριτικής μεταχείρισης, κινδυνεύει να νοθευθεί ο ανταγωνισμός στη σχετική αγορά, ενόψει, μεταξύ άλλων, του πλήθους και των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών των περιστατικών τα οποία

¹³⁵⁸ [...]

εξετάστηκαν από την Υπηρεσία καθώς και της κάλυψης μικρού ποσοστού της αγοράς από τις σχετικές πρακτικές.

Θ.3.6 ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΕΝΔΕΧΟΜΕΝΗΣ ΑΔΙΚΑΙΟΛΟΓΗΤΗΣ ΑΡΝΗΣΗΣ ΠΩΛΗΣΗΣ / ΕΛΛΙΠΗΣ ΔΙΑΝΟΜΗΣ/ ΑΡΝΗΣΗΣ ΔΙΑΝΟΜΗΣ ΕΝΤΥΠΩΝ

Θ.3.6.1 Η υπ' αριθ. 687/2019 Απόφασης της ΕΑ

855. Στο πλαίσιο της έρευνας της Υπηρεσίας, και ενώ βρισκόταν σε εξέλιξη η αυτεπάγγελτη έρευνά της για ενδεχόμενη λήψη ασφαλιστικών μέτρων κατά της Άργος, διατυπώθηκε από κάποιες εκδοτικές εταιρίες ισχυρισμός ότι η Άργος ή/και οι συνεργαζόμενοι με αυτή υποπράκτορες και υποδιανομείς δεν διανέμουν τα έντυπά τους στα τελικά σημεία ή προβαίνουν σε πλημμελή διανομή αυτών, επηρεάζοντας έτσι τις πωλήσεις τους. Τα ζητήματα αυτά εξετάστηκαν στο πλαίσιο της υπ' αριθ. 687/2019 Απόφασης ΕΑ, δυνάμει της οποίας πιθανολογήθηκε από την Επιτροπή ότι η Άργος προέβη εντός των ετών 2018 και 2019 σε αδικαιολόγητη άρνηση πώλησης συνιστώμενη στην άρνηση διανομής εντύπων χωρίς αυτή να στηρίζεται σε λόγους αντικειμενικά δικαιολογημένους¹³⁵⁹ και η ΑΡΓΟΣ υποχρεώθηκε «να παύσει, από την κοινοποίηση του διατακτικού της παρούσας Απόφασης, την αδικαιολόγητη άρνηση πώλησης κατά τη διανομή του έντυπου Τύπου των εκδοτικών επιχειρήσεων».

θ.3.6.2 Ισχυρισμοί εκδοτικών εταιριών μετά τη λήψη ασφαλιστικών μέτρων

856. [...] ¹³⁶⁰. [...] ¹³⁶¹, [...] ¹³⁶² [...] ¹³⁶³. [...], ¹³⁶⁴¹³⁶⁵ [...].
857. [...] ¹³⁶⁶. [...] ¹³⁶⁷. [...] ¹³⁶⁸.
858. [...]

Θ.3.6.3 Συμβατικοί όροι διανομής εντύπων στο πλαίσιο της ΝΕΠ 2019

859. [...] ¹³⁶⁹. [...] ¹³⁷⁰.
860. [...] ¹³⁷¹.

Θ.3.6.4 Ευρήματα έρευνας Υπηρεσίας

861. [...]

¹³⁵⁹ Ως προς τις σχετικές αιτιάσεις των εκδοτικών εταιριών, βλ. σκ. 198 επ. της υπ' αριθ. 687/2019 Απόφασης ΕΑ.

¹³⁶⁰ [...]

¹³⁶¹ [...]

¹³⁶² [...]

¹³⁶³ [...].

¹³⁶⁴ [...]

¹³⁶⁵ [...]

¹³⁶⁶ [...]

¹³⁶⁷ [...]

¹³⁶⁸ [...]

¹³⁶⁹ [...]

¹³⁷⁰ [...]

¹³⁷¹ [...]

Θ.3.6.4.1 Η θέση των εκδοτικών εταιριών

862. [...] ¹³⁷².
863. [...] ^{1373,1374}. [...] ¹³⁷⁵ ..
864. [...] ¹³⁷⁶, [...].
865. [...] ¹³⁷⁷[...] ¹³⁷⁸, [...] ^{1379,1380}.
866. [...]
867. [...] ¹³⁸¹. [...] ¹³⁸².
868. [...] ¹³⁸³ [...] ¹³⁸⁴. [...] ¹³⁸⁵, [...] ¹³⁸⁶.
869. [...] ¹³⁸⁷. [...] ¹³⁸⁸.
870. [...] ¹³⁸⁹. [...] ¹³⁹⁰.
871. [...] ¹³⁹¹, [...] ¹³⁹². [...] ¹³⁹³ [...] ^{1394,1395}, [...] ¹³⁹⁶. [...] ¹³⁹⁷, [...] ¹³⁹⁸.
872. [...] ¹³⁹⁹ [...] ^{1400,1401}.
873. [...] ¹⁴⁰². [...] ¹⁴⁰³.

1372 [...]
1373 [...]
1374 [...]
1375 [...]
1376 [...]
1377 [...]
1378 [...]
1379 [...]
1380 [...]
1381 [...]
1382 [...]
1383 [...]
1384 [...]
1385 [...]
1386 [...]
1387 [...]
1388 [...]
1389 [...]
1390 [...]
1391 [...]
1392 [...]
1393 [...]
1394 [...]
1395 [...]
1396 [...]
1397 [...]
1398 [...]
1399 [...]
1400 [...]
1401 [...]
1402 [...]
1403 [...]

874. [...] ¹⁴⁰⁴. [...]
875. [...] ¹⁴⁰⁵. [...] ¹⁴⁰⁶. [...]
876. [...] ¹⁴⁰⁷. [...] ¹⁴⁰⁸, [...] ¹⁴⁰⁹ [...] ^[1410] [...]
877. [...] ¹⁴¹¹. [...]
878. [...] ¹⁴¹². [...] ¹⁴¹³ [...]

Θ.3.6.4.2 Επί της τήρησης της αρχής «ίσης μεταχείρισης των εντύπων» από την Άργος

879. Σε συνάφεια με τυχόν πρακτικές άρνησης πώλησης από μέρους της Άργος, οι εκδοτικές εταιρίες ερωτήθηκαν κατά πόσο τηρείται από το Πρακτορείο η αρχή της «ίσης μεταχείρισης των εντύπων». Από τις συλλεχθείσες απαντήσεις των εκδοτικών εταιριών δεν προκύπτει κοινή άποψη αυτών αναφορικά με την τήρηση της αρχής της «ίσης μεταχείρισης των εντύπων» από την Άργος, αν και φαίνεται ότι η πλειοψηφία εκτιμά ότι αυτή τηρείται, τουλάχιστον όσον αφορά στη διανομή τους¹⁴¹⁴.
880. [...] ¹⁴¹⁵, [...] ¹⁴¹⁶, [...] ¹⁴¹⁷, [...] ¹⁴¹⁸, [...] ¹⁴¹⁹, [...] ¹⁴²⁰, [...] ¹⁴²¹, [...] ¹⁴²², [...] ¹⁴²³, [...] ¹⁴²⁴, [...] ¹⁴²⁵, [...] ¹⁴²⁶, [...] ¹⁴²⁷, [...] ¹⁴²⁸ [...] υποστηρίζουν ότι εν γένει ικανοποιείται η συνθήκη ίσης μεταχείρισης των εντύπων.

1404 [...]

1405 [...]

1406 [...]

1407 [...]

1408 [...]

1409 [...]

1410 [...]

1411 [...]

1412 [...].

1413 [...].

1414 [...].

1415 [...]

1416 [...]

1417 [...]

1418 [...]

1419 [...]

1420 [...]

1421 [...]

1422 [...]

1423 [...]

1424 [...]

1425 [...]

1426 [...]

1427 [...]

1428 [...]

881. Ωστόσο, σύμφωνα με τις [...] ¹⁴²⁹, [...] ¹⁴³⁰, [...] ¹⁴³¹, [...] ¹⁴³², [...] ¹⁴³³, [...] ¹⁴³⁴, [...] ¹⁴³⁵, [...] ¹⁴³⁶ και [...] η τήρηση της αρχής ίσης μεταχείρισης των εντύπων από μέρους της Άργος τίθεται υπό αμφισβήτηση. Η τελευταία δε υποστηρίζει ότι κατά την εκτίμησή της υφίστανται «ενοϊκότερες συμφωνίες» ¹⁴³⁷ μεταξύ της Άργος και των εκδοτικών εταιριών μετόχων της. Επί της θέσης της εν λόγω εκδοτικής εταιρίας λεκτέα είναι τα εξής: όπως αναλύεται στο οικείο σημείο της παρούσας, η εμπορική και τιμολογιακή πολιτική που εφαρμόζει η Άργος προς τις εκδοτικές εταιρίες των οποίων διανέμει τα έντυπα, τουλάχιστον στο πλαίσιο της νέας εμπορικής πολιτικής της, είναι ενιαία και καθολική. Αυτό επιβεβαιώνεται και από το σύνολο των υπογεγραμμένων ιδιωτικών συμφωνητικών εμπορικών όρων σε εφαρμογή της νέας εμπορικής πολιτικής, που προσκόμισε τόσο το Πρακτορείο όσο και εκδοτικές εταιρίες. Επιπλέον, αναφορικά με τη συμμετοχή εκδοτικών εταιριών στο μετοχικό κεφάλαιο της Άργος, αυτό παρατηρείται από τη σύσταση του Πρακτορείου ενώ σχετικοί προβληματισμοί έχουν τεθεί και εξεταστεί από την ΕΑ στο πλαίσιο Γνωμοδότησής της για την αγορά διανομής έντυπου Τύπου.

882. [...] ¹⁴³⁸.

883. [...] ¹⁴³⁹. [...] ¹⁴⁴⁰. [...] ¹⁴⁴¹.

Θ.3.6.4.3 Η θέση και οι ενέργειες της Άργος

884. [...] ¹⁴⁴² [...] ¹⁴⁴³ [...] ¹⁴⁴⁴.

885. [...] ¹⁴⁴⁵.

886. [...] ¹⁴⁴⁶. [...] ¹⁴⁴⁷.

887. [...] ¹⁴⁴⁸.

1429 [...]

1430 [...]

1431 [...]

1432 [...]

1433 [...]

1434 [...]

1435 [...]

1436 [...]

1437 [...]

1438 [...]

1439 [...]

1440 [...]

1441 [...]

1442 [...]

1443 [...]

1444 [...]

1445 [...]

1446 [...]

1447 [...]

1448 [...]

Θ.3.6.4.4 Η άποψη των διανομέων

888. [...] ¹⁴⁴⁹ ή [...] ¹⁴⁵⁰ [...] ¹⁴⁵¹ [...] ¹⁴⁵².
889. [...] ^{1453,1454}. [...] ¹⁴⁵⁵ [...] ¹⁴⁵⁶. [...] ¹⁴⁵⁷.
890. [...] ^{1458,1459}.
891. [...] ¹⁴⁶⁰. [...] ¹⁴⁶¹. [...] ¹⁴⁶².

Θ.3.6.4.5 Εγκύκλιοι Άργος προς υποπράκτορες και υποδιανομείς/εφημεριδοπώλες

892. [...] ¹⁴⁶³ [...] ¹⁴⁶⁴, [...] ¹⁴⁶⁵ [...] ¹⁴⁶⁶ [...] ¹⁴⁶⁷.
893. [...] ¹⁴⁶⁸ [...] ^{1469,1470}.

Θ.3.6.4.6 Ως προς τη διακοπή της προμήθειας σημείων λιανικής πώλησης

894. [...] ¹⁴⁷¹ [...] ^{1472,1473} [...] ¹⁴⁷⁴ [...] ¹⁴⁷⁵ [...] ¹⁴⁷⁶. [...]

Θ.3.6.4.7 Ευρήματα από επιτόπιο έλεγχο στην Άργος

895. [...].
896. [...] ¹⁴⁷⁷ [...].
897. [...] ¹⁴⁷⁸.

¹⁴⁴⁹ [...]
¹⁴⁵⁰ [...]
¹⁴⁵¹ [...]
¹⁴⁵² [...]
¹⁴⁵³ [...]
¹⁴⁵⁴ [...]
¹⁴⁵⁵ [...]
¹⁴⁵⁶ [...]
¹⁴⁵⁷ [...]
¹⁴⁵⁸ [...]
¹⁴⁵⁹ [...]
¹⁴⁶⁰ [...]
¹⁴⁶¹ [...]
¹⁴⁶² [...]
¹⁴⁶³ [...]
¹⁴⁶⁴ [...]
¹⁴⁶⁵ [...]
¹⁴⁶⁶ [...]
¹⁴⁶⁷ [...]
¹⁴⁶⁸ [...]
¹⁴⁶⁹ [...]
¹⁴⁷⁰ [...]
¹⁴⁷¹ [...]
¹⁴⁷² [...]
¹⁴⁷³ [...]
¹⁴⁷⁴ [...]
¹⁴⁷⁵ [...]
¹⁴⁷⁶ [...]
¹⁴⁷⁷ [...]
¹⁴⁷⁸ [...]

898. [...] ¹⁴⁷⁹.
899. [...] ¹⁴⁸⁰, [...] ¹⁴⁸¹.
900. [...] ¹⁴⁸².
901. [...] ^[1483] [...] ¹⁴⁸⁴.
902. [...] ¹⁴⁸⁵. [...] ¹⁴⁸⁶.

Θ.3.6.4.8 Συμπέρασμα

903. Εν όψει των όσων προαναφέρθηκαν, από τα συνολικά συλλεχθέντα στοιχεία στο πλαίσιο της παρούσας έρευνας, δεν προκύπτει ότι η Άργος προέβη σε πρακτικές άρνησης πώλησης μέσω άρνησης ή ελλιπούς διανομής των εντύπων εκδοτικών εταιριών. Τυχόν δε, περιπτώσεις ελλιπούς διανομής των εντύπων, φαίνεται ότι δεν προκύπτουν από την Άργος αλλά συνδέονται με λάθη ή ελλείψεις των διανομέων αυτής, οι οποίοι συνιστούν ανεξάρτητες επιχειρήσεις. [...]

Θ.3.7 ΑΔΙΚΑΙΟΛΟΓΗΤΗ ΑΡΝΗΣΗ ΠΩΛΗΣΗΣ/ ΜΟΝΟΜΕΡΗΣ ΕΠΙΒΟΛΗ ΟΡΩΝ / ΕΠΙΒΟΛΗ ΜΗ ΕΥΛΟΓΩΝ ΟΡΩΝ

904. Με την ΕΑ 678/2019 πιθανολογήθηκε ως καταχρηστική, μεταξύ άλλων, η εκ μέρους της ΑΡΓΟΣ: α) αδικαιολόγητη άρνηση πώλησης, συνιστώμενη στην άρνηση συνέχισης συναλλακτικών σχέσεων με τη μονομερή και αιφνιδιαστική επιβολή των όρων της νέας εμπορικής πολιτικής της ΑΡΓΟΣ, την μη έγκαιρη ενημέρωση των εκδοτικών επιχειρήσεων επί των όρων αυτών και ιδίως την άρνηση ουσιαστικής διαπραγμάτευσης με τις εκδοτικές επιχειρήσεις ¹⁴⁸⁷ και β) η επιβολή μη εύλογων όρων συναλλαγής που συνίσταται στην επιβολή «Λοιπών όρων συνεργασίας» (όρος 5) της νέας εμπορικής πολιτικής της ΑΡΓΟΣ στις εκδοτικές επιχειρήσεις, ως μονομερής ενέργεια ¹⁴⁸⁸. Όπως αναφέρεται στην ίδια απόφαση, το γεγονός ότι ορισμένες πτυχές της νέας εμπορικής πολιτικής της Άργος αξιολογήθηκαν ως *prima facie* αόριστες, δυσμενείς και σε πολλές περιπτώσεις μη εύλογες σε συνδυασμό με το ότι οι όροι αυτοί δεν τέθηκαν ποτέ σε διαπραγμάτευση οδηγούν στο συμπέρασμα ότι αποτελούν ενέργειες μονομερείς που δεν φαίνεται καταρχάς να συνάδουν με την καλή πίστη και τα χρηστά συναλλακτικά ήθη. Επίσης, όπως αναφέρεται στο σκεπτικό (αλλά όχι και στο διατακτικό) της εν λόγω απόφασης, πέραν των ως άνω όρων συνεργασίας πιθανολογήθηκε

¹⁴⁷⁹ [...]

¹⁴⁸⁰ [...]

¹⁴⁸¹ [...]

¹⁴⁸² [...]

¹⁴⁸³ [...]

¹⁴⁸⁴ [...]

¹⁴⁸⁵ [...]

¹⁴⁸⁶ [...]

¹⁴⁸⁷ Βλ. διατακτικό υπό Ι.1.α και σκ. 205-251 της υπ' αριθ. 687/2019 Απόφασης ΕΑ

¹⁴⁸⁸ Βλ. διατακτικό υπό Ι.1.β και σκ. 450 επ. της υπ' αριθ. 687/2019 Απόφασης ΕΑ.

ότι και η ίδια η τιμολόγηση της λεγόμενης ευρείας διεκπεραίωσης αποστολών συνιστά αυτούσια μη εύλογο όρο¹⁴⁸⁹.

905. Για την αποτροπή ανεπανόρθωτης βλάβης από την τυχόν εφαρμογή των ανωτέρω, με την ίδια απόφαση, η ΑΡΓΟΣ κλήθηκε να ανακαλέσει τη νέα εμπορική πολιτική της και «να διεξαγάγει διαπραγματεύσεις με το σύνολο των εκδοτικών επιχειρήσεων, είτε διά μέσου της *ΕΝΩΣΗΣ ΙΔΙΟΚΤΗΤΩΝ ΗΜΕΡΗΣΙΩΝ ΕΦΗΜΕΡΙΔΩΝ ΑΘΗΝΩΝ* («ΕΙΗΕΑ»), είτε με τις μεμονωμένες εκδοτικές επιχειρήσεις, σχετικά με τη νέα εμπορική πολιτική της, λαμβάνοντας υπόψη τις ιδιαιτερότητες της αγοράς διανομής έντυπου Τύπου, τη νέα τιμολογιακή πολιτική της ΑΡΓΟΣ, τόσο επί της τιμής προμήθειας, όσο και επί των λοιπών χρεώσεων, πρόσθετων ή μη, της νέας εμπορικής πολιτικής της, το σύστημα της «ευρείας διεκπεραίωσης», το σύστημα παρακολούθησης και τιμολόγησης των επιστροφών, τους λοιπούς όρους (όρος 5) της νέας εμπορικής πολιτικής της ΑΡΓΟΣ, την έκθεση επί της νέας εμπορικής πολιτικής της ΑΡΓΟΣ, που θα συντάξει ο εμπειρογνώμονας ή οι εμπειρογνώμονες που θα ορίσει η Επιτροπή Ανταγωνισμού, κατά τα κατωτέρω υπό III.1, και το δημόσιο συμφέρον που συνίσταται στην εξασφάλιση της διατήρησης της βιωσιμότητας, τόσο της ΑΡΓΟΣ, όσο και των εκδοτικών επιχειρήσεων».

906. [...]

907. [...]

Θ.3.7.1 Μη Έγκαιρη Ενημέρωση Εκδοτικών Εταιριών – Απουσία Διαπραγματεύσεων επί της ΝΕΠ 2019

908. [...] ¹⁴⁹⁰. [...] ¹⁴⁹¹ [...] ¹⁴⁹². [...]

909. [...] ¹⁴⁹³ [...]

910. [...]

Θ.3.7.2 Επιβολή Μη Εύλογων Όρων εκ της ΝΕΠ 2019

911. [...] ¹⁴⁹⁴ [...] ¹⁴⁹⁵, [...]

912. [...] ¹⁴⁹⁶, [...] ¹⁴⁹⁷. [...] ¹⁴⁹⁸. [...] ¹⁴⁹⁹. [...]

¹⁴⁸⁹ Βλ. παρ. 467 της απόφασης όπου πιθανολογείται ότι «η ευρεία διεκπεραίωση αποτελεί την ουσία της εργασίας της Άργος, αφορά στη διαχείριση ενός «ακέραιου» δέματος, το οποίο δε χρειάζεται να καταμηθεί, ούτε χρειάζεται να δημιουργηθεί νέο μικρότερο δέμα προκειμένου να εξυπηρετηθεί η παραγγελία».

¹⁴⁹⁰ [...]

¹⁴⁹¹ [...]

¹⁴⁹² [...]

¹⁴⁹³ [...]

¹⁴⁹⁴ [...]

¹⁴⁹⁵ [...]

¹⁴⁹⁶ [...]

¹⁴⁹⁷ [...]

¹⁴⁹⁸ [...]

¹⁴⁹⁹ [...]

913. [...] ¹⁵⁰⁰. [...] ¹⁵⁰¹.

Θ.3.7.3 Αξιολόγηση επί ενδεχόμενης αδικαιολόγησης άρνησης πώλησης / μονομερούς επιβολής μη εύλογων όρων ως προς τη ΝΕΠ 2019

Θ.3.7.3.1 Γενικό πλαίσιο

914. Μια επιχείρηση κατέχουσα δεσπύζουσα θέση, έχει κατ' αρχήν το δικαίωμα να επιλέγει αυτόνομα τους εμπορικούς της εταίρους και να διαθέτει ελεύθερα τα περιουσιακά της στοιχεία ¹⁵⁰², καθορίζοντας στη βάση αντικειμενικών κριτηρίων ¹⁵⁰³ τους πελάτες, τα προϊόντα και τις ποσότητες προϊόντων που προμηθεύει. Συναφώς, δύναται να αρνηθεί να πωλήσει σε τρίτη επιχείρηση ή να αλλάξει την πολιτική της όσον αφορά στις παραδόσεις ή στον εφοδιασμό, χωρίς μια τέτοια πρακτική να συνιστά άνευ ετέρου κατάχρηση ¹⁵⁰⁴. Ειδικότερα, δύναται να μεταβάλει ελεύθερα το δίκτυο διανομής της, προβαίνοντας στο πλαίσιο αυτό ενδεχομένως και σε διακοπή υφιστάμενων συναλλακτικών σχέσεων, εφόσον η εν λόγω μεταβολή γίνεται κατά τρόπο ενιαίο, δεν υποκρύπτεται διακριτική μεταχείριση των εμπορικώς συναλλασσόμενων, πραγματοποιείται σε προάσπιση των επιχειρηματικών της συμφερόντων, με τρόπο εύλογο, αντικειμενικά δικαιολογημένο, στο πλαίσιο της αρχής της αναλογικότητας και βάσει κριτηρίων οικονομικής αποτελεσματικότητας, ιδίως δε όταν αποβλέπει σε εξορθολογισμό με στόχο τη μείωση του κόστους διανομής ¹⁵⁰⁵.
915. Η άρνηση εκ μέρους μιας επιχείρησης με δεσπύζουσα θέση να προμηθεύσει παλαιό τακτικό πελάτη – είτε αυτός είναι συγχρόνως ανταγωνιστής της (υφιστάμενος ή/και δυνητικός) είτε όχι - δύναται υπό προϋποθέσεις να συνιστά καταχρηστική εκμετάλλευση της θέσης αυτής, κατά το άρθρο 2 παρ. 2 στοιχείο β' και γ' του ν. 703/1977, καθώς και το αντίστοιχο άρθρου 102, εδ. β', στοιχείο β' και γ' ΣΛΕΕ. Ειδικότερα, σύμφωνα με τη νομολογία, μία επιχείρηση που κατέχει δεσπύζουσα θέση ως προς τη διανομή ενός προϊόντος ή την παροχή μιας υπηρεσίας, η οποία είναι απαραίτητη για την άσκηση της δραστηριότητας του αιτούντος αυτή, δεν μπορεί, άνευ αντικειμενικού δικαιολογητικού λόγου, να διακόψει την παράδοση

¹⁵⁰⁰ [...]

¹⁵⁰¹ [...]

¹⁵⁰² Βλ. απόφαση ΕΑ 519/VI/2011, σκ. 118 και την εκεί παρατιθέμενη νομολογία. Βλ. Ανακοίνωση Ευρωπαϊκής Επιτροπής- Κατευθύνσεις σχετικά με τις προτεραιότητες της Επιτροπής κατά τον έλεγχο της εφαρμογής του άρθρου 82 της συνθήκης ΕΚ σε καταχρηστικές συμπεριφορές αποκλεισμού που υιοθετούν δεσπύζουσες επιχειρήσεις, ΕΕ 2009 C 45/7, παρ. 75 και την εκεί παρατιθέμενη νομολογία. Ειδικότερα η Επιτροπή αναφέρει ότι «[...] κάθε παρέμβαση βάσει του δικαίου ανταγωνισμού χρειάζεται προσοχή ιδίως όταν η εφαρμογή του άρθρου θα συνεπαγόταν την επιβολή υποχρέωσης προμήθειας στη δεσπύζουσα επιχείρηση. Η ύπαρξη μιας τέτοιας υποχρέωσης, ακόμη και όταν πρόκειται για δίκαιη αμοιβή, ενδέχεται να αποθαρρύνει τις επιχειρήσεις από το να επενδύσουν και να καινοτομήσουν [...]. εάν γνωρίζουν ότι ενδέχεται να έχουν καθήκον προμήθειας ακόμη και παρά την θέλησή τους [...] ενδέχεται να μην επενδύσουν ή να επενδύσουν λιγότερο στην συγκεκριμένη δραστηριότητα.[...].».

¹⁵⁰³ Βλ. ΔΕΚ 27/76, *United Brands*, ό.π., σκ. 158.

¹⁵⁰⁴ Βλ. ΓενΔ Τ-41/96, *Bayer AG κατά Ευρωπαϊκής Επιτροπής*, παρ. 180 «...[Η] νομολογία του Δικαστηρίου αναγνωρίζει εμμέσως τη σημασία της διασφάλισης της επιχειρηματικής ελευθερίας κατά την εφαρμογή των κανόνων του ανταγωνισμού της Συνθήκης, καθόσον δέχεται ρητώς ότι ακόμη και μια επιχείρηση κατέχουσα δεσπύζουσα θέση μπορεί, σε ορισμένες περιπτώσεις, να αρνηθεί να πωλήσει ή να αλλάξει την πολιτική της όσον αφορά τις παραδόσεις ή τον εφοδιασμό, χωρίς να καταληφθεί από την απαγόρευση του άρθρου 86».

¹⁵⁰⁵ Βλ. ΕΑ 612/201, σκ. 142, 555/VII/2012, 519/VI/2011, σκ. 110, 364/V/2007 και την επί αυτής εκδοθείσα απόφαση ΔΕΑ 2057/2010.

των προϊόντων της ή την παροχή υπηρεσιών προς έναν παλαιό πελάτη, ο οποίος τηρεί τις συμβατικές και νόμιμες υποχρεώσεις του και τις εμπορικές συνήθειες, εφόσον η εν λόγω άρνηση προμήθειας ή η άρνηση παροχής της επίμαχης υπηρεσίας, περιορίζει την παραγωγή ή τη διάθεση – και άρα τον ανταγωνισμό - στις αγορές επί ζημία των καταναλωτών και εισάγει δυσμενείς διακρίσεις που μπορούν να φθάσουν μέχρι και τον αποκλεισμό ενός εμπορικού εταίρου από την οικεία αγορά¹⁵⁰⁶. Σημειώνεται πάντως ότι, προκειμένου να θεωρηθεί η άρνηση προμήθειας από δεσπύζουσα επιχείρηση προϊόντων και υπηρεσιών σε έναν πελάτη καταχρηστική, θα πρέπει κατά κανόνα η πρώτη, όχι μόνο να ελέγχει μια σημαντική εισροή αλλά και να δραστηριοποιείται και στην αγορά, στην οποία ο πελάτης πρόκειται να χρησιμοποιήσει την εν λόγω εισροή. Άλλως, η δεσπύζουσα επιχείρηση δεν θα είχε, υπό φυσιολογικές συνθήκες, το κίνητρο του αποκλεισμού¹⁵⁰⁷ παρά μόνο εάν μια τέτοια πρακτική αποσκοπούσε σε αποκλειστικότητα ή σε διατήρηση συγκεκριμένης τιμής.

916. Εξάλλου, δεν είναι απαραίτητο να υπάρχει πραγματική - απόλυτη άρνηση πώλησης εκ μέρους δεσπύζουσας επιχείρησης. Αρκεί μία «εξυπονοούμενη άρνηση» (constructive refusal to supply), η οποία μπορεί να λάβει τη μορφή υπερβολικής καθυστέρησης/ επιβολής μη εύλογων προθεσμιών για την πρόσβαση στο αναγκαίο για τον αντισυμβαλλόμενο αγαθό ή άλλης υποβάθμισης της προμήθειας του προϊόντος ή να συνίσταται στην επιβολή παράλογων όρων σε αντάλλαγμα της προμήθειας ή η εμμονή σε υπερβολική τιμολόγηση καθώς και σε κακόπιστη διεξαγωγή των διαπραγματεύσεων με την παρεμβολή προσχηματικών δυσκολιών ή σε συνδυασμό περισσότερων εκ των ανωτέρω¹⁵⁰⁸.

¹⁵⁰⁶ Βλ. ΔΕΚ, 27/76, *United Brands και United Brands Continentaal κατά Επιτροπής*, σκ. 183, καθώς και ΔΕΚ C-468/06 έως C-478/06, *Σωτ. Λέλος και Σία κ.λπ.*, σκ. 49. Σύμφωνα με την Ανακοίνωση της Επιτροπής- Κατευθύνσεις σχετικά με τις προτεραιότητες της Επιτροπής κατά τον έλεγχο της εφαρμογής του άρθρου 82 της συνθήκης ΕΚ σε καταχρηστικές συμπεριφορές αποκλεισμού που υιοθετούν δεσπύζουσες επιχειρήσεις, «81. Η Επιτροπή θα θεωρεί τις πρακτικές αυτές ως προτεραιότητες ελέγχου, εφόσον ισχύουν όλες οι ακόλουθες περιστάσεις: η άρνηση αφορά προϊόν ή υπηρεσία που αντικειμενικά χρειάζεται μια εταιρεία για να ασκήσει αποτελεσματικό ανταγωνισμό σε αγορά επόμενου σταδίου, η άρνηση ενδέχεται να οδηγήσει σε εξάλειψη του αποτελεσματικού ανταγωνισμού στην αγορά επόμενου σταδίου, και η άρνηση ενδέχεται να αποβεί σε ζημία των καταναλωτών».

¹⁵⁰⁷ Βλ. Λιανό – Τσουλούφα σε «*Δίκαιο του Ελεύθερου Ανταγωνισμού*», Νομική Βιβλιοθήκη, (2020), σελ. 708 με περαιτέρω παραπομπές.

¹⁵⁰⁸ Βλ. Ανακοίνωση της Επιτροπής- Κατευθύνσεις σχετικά με τις προτεραιότητες της Επιτροπής κατά τον έλεγχο της εφαρμογής του άρθρου 82 της συνθήκης ΕΚ σε καταχρηστικές συμπεριφορές αποκλεισμού που υιοθετούν δεσπύζουσες επιχειρήσεις, σκ. 79. Βλ. ακόμα απόφαση της Ευρ. Επιτροπής της 16ης Σεπτεμβρίου 1998, υπόθεση IV/35.134 ("TACA"), σκ. 553 «*Η άρνηση προμήθειας μπορεί να λάβει διάφορες μορφές: ενδέχεται να είναι απόλυτη άρνηση προμήθειας, άρνηση προμήθειας με όρους άλλους από αυτούς που ο προμηθευτής γνωρίζει ότι είναι απαράδεκτοι (εποικοδομητική άρνηση), ή άρνηση προμήθειας βάσει θεμιτών όρων*». Βλ. επίσης απόφαση της Ευρ. Επιτροπής της 25^{ης} Ιουλίου 2001, υπόθεση COMP/C-1/36.915 (*Deutsche Post*), παρ. 141. Βλ. ακόμα ΠΕΚ T-301/04 *Clearstream κατά Επιτροπής* Συλλ. 2009, σκ. 151 «...η προθεσμία για την απόκτηση προσβάσεως υπερέβη κατά πολύ την προθεσμία που θα μπορούσε να θεωρηθεί εύλογη και δικαιολογημένη, εξομοιώνοντάς την έτσι με καταχρηστική άρνηση παροχής των επίμαχων υπηρεσιών, που είναι σε θέση να προκαλέσει στην ΕΒ ανταγωνιστικό μειονέκτημα στην επίμαχη αγορά». Βλ. απόφαση της Ευρ. Επιτροπής της 22.06.2011 υπόθεση COMP/39525 *Telekomunikacja Polska (TP)*, παρ. 712 επ., όπου η άρνηση πώλησης της TP συνίστατο, μεταξύ άλλων, στην πρόταση μη εύλογων όρων και την καθυστέρηση των διαπραγματεύσεων για την πρόσβαση στο δίκτυό της. Βλ. συναφώς απόφαση Ευρ. Επιτροπής της 21^{ης} Δεκεμβρίου 1993, IV/34.689 *SeaContainers κατά StenaSealink* (προσωρινά μέτρα), σκ. 70-74. Στην σχετική υπόθεση, η οποία κατά το γενικό της μέρος αφορούσε σε άρνηση πρόσβασης σε βασική διευκόλυνση από εταιρία η οποία χρησιμοποιεί και η ίδια την βασική αυτή διευκόλυνση, η Επιτροπή έκρινε ότι η Sealink δεν διεξήγαγε διαπραγματεύσεις με τη SeaContainers

917. Σημειωτέον ότι και σε αυτές τις περιπτώσεις, προκειμένου να στοιχειοθετηθεί παράβαση εξετάζεται η δυνατότητα της εκάστοτε συμπεριφοράς να οδηγήσει σε εξάλειψη του αποτελεσματικού ανταγωνισμού στην αγορά επόμενου σταδίου και το ενδεχόμενο πρόκλησης ζημίας στους καταναλωτές.¹⁵⁰⁹ Εξάλλου, ακόμα και αν συντρέχουν οι λοιπές προϋποθέσεις στοιχειοθέτησης άρνησης προμήθειας, αυτή δεν είναι καταχρηστική εφόσον είναι αντικειμενικά δικαιολογημένη. Στις περιστάσεις οι οποίες δύνανται να δικαιολογήσουν συμπεριφορές δυνάμενες καταρχήν να υπαχθούν στην έννοια της άρνησης πώλησης συγκαταλέγονται, μεταξύ άλλων, η φερεγγυότητα του αντισυμβαλλόμενου¹⁵¹⁰ ή η άρνηση του να καταβάλει ένα εύλογο τίμημα¹⁵¹¹. Συναφώς, τυχόν αύξηση τιμής μπορεί να δικαιολογείται λόγω του ότι η δεσπόζουσα επιχείρηση έχει αυξημένα κόστη ή προχωρά σε βελτιστοποίηση του προϊόντος ή σε εξορθολογισμό των προμηθειών της, ακόμη κι αν μια τέτοια συμπεριφορά μπορεί εκ πρώτης όψεως να προσομοιάζει με άρνηση πώλησης¹⁵¹².
918. Το άρθρο 2, παράγραφος 2, στοιχείο α' του ν. 3959/2011, καθώς και το άρθρο 102, εδάφιο β', στοιχείο α' ΣΛΕΕ περιλαμβάνουν στην περιπτώσιολογία των πρακτικών καταχρηστικής εκμετάλλευσης δεσπόζουσας θέσης την «άμεση ή έμμεση επιβολή μη εύλογων τιμών αγοράς ή πωλήσεως ή άλλων όρων συναλλαγής». Στο πλαίσιο αυτό, μια δεσπόζουσα επιχείρηση δεν δύναται να επιβάλλει στους πελάτες της υποχρεώσεις ή ρήτρες οι οποίες δημιουργούν άδικα και δυσανάλογα εμπόδια και περιορισμούς στην ανταγωνιστική ελευθερία τους και τα οποία δεν σχετίζονται και δεν είναι απαραίτητα για την πραγμάτωση του σκοπού της συναλλαγής, αλλά βαίνουν πέραν του δικαιώματος που αναγνωρίζεται στις επιχειρήσεις να προστατεύουν τα εμπορικά τους συμφέροντα και αποσκοπούν στην ενίσχυση της δεσπόζουσας θέσης της και την οικονομική εξάρτηση των πελατών απέναντί της¹⁵¹³. Σε κάθε περίπτωση, ο

προτείνοντας ή αναζητώντας λύσεις στα προβλήματα που είχαν ανακύψει και ότι η απόρριψη όλων των προτάσεων της SeaContainers χωρίς καμία αντιπρόταση ή προσπάθεια διαπραγμάτευσης δε συμβιβαζόταν με τις υποχρεώσεις μιας επιχείρησης που κατέχει δεσπόζουσα θέση σε σχέση με μια βασική εγκατάσταση, ούτε ήταν συμπεριφορά που άρμοζε σε μια αδέσμευτη λιμενική αρχή καθώς και ότι σε κανένα στάδιο των διαπραγματεύσεων η Sealink δεν υπέβαλε αντιπροτάσεις. Αντίθετα, οι σχετικές ενέργειές της ήταν απόλυτα αρνητικές και συνίσταντο στην παρεμβολή δυσκολιών αναφορικά με τις εναλλακτικές που πρότεινε η αντισυμβαλλόμενη εταιρία. Βλ. και BackgroundNote, OECDSecretariat, DAF/COMP (2007) 46.¹⁵⁰⁹ Βλ. υπόθεση COMP/39525 TelekomunikacjaPolska (TP), κεφάλαια 4.4.1 – 4.4.5.

¹⁵¹⁰ Βλ. υπόθεση IV/33. 544 - British Midland κατά AerLingus, σκ. 25 και συναφώς Ανακοίνωση για την εφαρμογή των κανόνων ανταγωνισμού σε συμφωνίες πρόσβασης στον τομέα των τηλεπικοινωνιών (98/C 265/02), παρ. 85.

¹⁵¹¹ Βλ. Πρβλ. ΠΕΚ T-167/08, *MicrosoftCorp.*, σκ. 30, 31, ΔΕΚ C-241,242/1991, *Magill*, σκ. 91.

¹⁵¹² Βλ. Background Note, OECD Secretariat, DAF/COMP (2007) 46, κεφ. 2.3.9 Objective justifications, σελ. 42

¹⁵¹³ Βλ. υποθ. IV/36.010-F3, ΑυτόνομηΔιοίκησηΚρατικώνΜονοπωλίων – Amministrazione Autonoma dei Monopoli di Stato, απόφασητης 17.06.1998, σκ. 33-46. Η απόφαση επικυρώθηκε από το Γενικό Δικαστήριο, βλ. ΓενΔΕΕΤ-139/98, AmministrazioneAutonomadeiMonopolidiStato (AAMS) κατάΕπιτροπής, σκ. 73-80. Ρήτρες που έχουν κατά καιρούς κριθεί ότι συνιστούν μη εύλογους όρους περιλαμβάνουν: ρήτρες που επιβάλλουν συγκεκριμένες προδιαγραφές για προϊόντα προς μεταπώληση (βλ. ΔΕΕ 27/76, *UnitedBrandsCompanyandUnitedBrandsContinentalBV* κατά Επιτροπής, σκ. 130-162, κατά την οποία ρήτρα που απαγόρευε τη μεταπώληση μπανανών ενώ ήταν ακόμα πράσινες κρίθηκε ως μη συμβατή με το άρθρο 102 ΣΛΕΕ), ρήτρες που περιορίζαν τη δυνατότητα ενός ανταγωνιστή να καινοτομήσει (βλ. Ευρωπαϊκή Επιτροπή – XXVIIη Έκθεση επί της πολιτικής ανταγωνισμού 1997, παρ. 79, σχετικά με ρήτρα με την οποία η Microsoft υποχρέωνε την SantaCruz να αναπτύσσει νέα προγράμματα που να είναι συμβατά με το – αρχαιωμένο – αρχικό λογισμικό της πρώτης) ή ρήτρες αποποίησης ευθύνης ή άρνησης εγγύησης προϊόντων εκ μέρους δεσπόζουσας επιχείρησης σε περιπτώσεις κατά τις οποίες τα επίμαχα προϊόντα χρησιμοποιούνταν σε συνδυασμό με συμβατά συστατικά μέρη άλλων κατασκευαστών

χαρακτηρισμός ενός όρου ως εύλογου ή μη είναι συνάρτηση της αξιολόγησης των όρων που θα επικρατούσαν σε ένα ανταγωνιστικό περιβάλλον¹⁵¹⁴.

919. Επισημαίνεται ότι ενόψει του ότι η επιβολή εκ μέρους μιας δεσπόζουσας επιχείρησης μη εύλογων όρων στις συναλλαγές μπορεί να θεωρηθεί ότι καταλήγει να ισοδυναμεί με τερματισμό συναλλακτικών σχέσεων¹⁵¹⁵ και συναφώς ότι η άρνηση προμήθειας μπορεί να ενέχει και στοιχεία αδικαιολόγητης δυσμενούς διακριτικής μεταχείρισης όταν η δεσπόζουσα επιχείρηση αρνείται να προμηθεύσει παρόμοιες υπηρεσίες σε συγκρίσιμους πελάτες¹⁵¹⁶, οι σχετικές υπό Ζ.2.5- Ζ.2.6 συμπεριφορές, χρήζουν εκτός από μεμονωμένη και συνολική εξέταση. Ακόμα και αν δεν πληρούν τις προϋποθέσεις μιας συγκεκριμένης υπο-περίπτωσης κατάχρησης δεσπόζουσας θέσης, τα αποτελέσματά τους αξιολογούνται συνολικά σε σχέση με την κατάσταση η οποία θα επικρατούσε ελλείψει των συμπεριφορών της δεσπόζουσας επιχείρησης. Τούτο γίνεται αμέσως κατωτέρω.

Θ.3.7.3.2 Υπαγωγή στην παρούσα υπόθεση

920. [...]
 921. [...]
 922. [...]
 923. [...]

Θ.4 ΕΛΕΓΧΟΜΕΝΕΣ ΠΡΑΚΤΙΚΕΣ ΚΑΤΑ ΤΟ ΔΙΑΤΑΚΤΙΚΟ ΤΗΣ ΥΠ' ΑΡΙΘΜ 659/2018 ΑΠΟΦΑΣΗΣ ΕΑ

Θ.3.1 Το αντικείμενο της αυτεπάγγελτης έρευνας

924. Σύμφωνα με το σκεπτικό της υπ' αριθ. 659/2018 Απόφασης της ΕΑ, ο έμμεσος de facto κοινός έλεγχος προκύπτει *«από τη δυνατότητα συντονισμένης δράσης των ως άνω 4 μετόχων μειοψηφίας με εκδοτική δραστηριότητα, λόγω της ύπαρξης ισχυρών κοινών συμφερόντων μεταξύ αυτών»*¹⁵¹⁷. Ενόψει αυτών, αλλά και *«συνεκτιμώντας τις ανησυχίες που εξέφρασαν πολλοί εκδότες-πελάτες της τελευταίας αναφορικά με τυχόν αρνητικές συνέπειες -όπως η δυσμενής μεταβολή των ισχυροσών εμπορικών πρακτικών- λόγω της ιδιότητας του βασικού μετόχου της ΑΡΓΟΣ Ε. Μαρινάκη (που είναι ταυτόχρονα και ανταγωνιστής των πελατών του*

(βλ. Ευρωπαϊκή Επιτροπή – XXVI η Έκθεση επί της πολιτικής ανταγωνισμού 1996, παρ. 62). Στην υπόθεση Alsatel, το ΔΕΕ έκρινε ότι ως μη εύλογες ρήτρες δυνάμει των οποίων η δεσπόζουσα επιχείρηση αύξανε μονομερώς το μίσθωμα τηλεφωνικών εγκαταστάσεων όταν πραγματοποιούνταν μεταβολές στις εγκαταστάσεις αυτές, με αποτέλεσμα σε ορισμένες περιπτώσεις (συγκεκριμένα, όταν το αρχικό μίσθωμα υφίστατο αύξηση κατά 25% τουλάχιστον) η διάρκεια της σύμβασης να ανανεώνεται αυτόματα για 15 έτη. Βλ. ΔΕΕ 247/86, Société alsacienne et lorraine de télécommunications et d'électronique (Alsatel) κατά SA Novasam, σκ. 10. Βλ. ακόμα ΔΕΚ 127/73, BRT κ. SABAM, σκ. 15, T-83/91, Tetra Pak, σκ. 140.

¹⁵¹⁴Βλ. Jonathan Faull & Ali Nikpay, *The EC Law of Competition* (2η έκδοση, Oxford University Press 2007), παρ. 4.385, σελ. 402.

¹⁵¹⁵ Βλ. υποθ. COMP/39525 TelekomunikacjaPolska (TP), απόφαση της 22.06.2011, σκ. 712 επ., όπου η άρνηση πώλησης της TP συνίστατο, μεταξύ άλλων, στην πρόταση μη εύλογων όρων και την καθυστέρηση των διαπραγματεύσεων για την πρόσβαση στο δίκτυό της.

¹⁵¹⁶Βλ. ΠΕΚ Clearstream T-301/04, σκ. 150.

¹⁵¹⁷ Βλ. απόφαση ΕΑ 659/2018, παρ. 230.

καθόσον είναι και ο ίδιος εκδότης¹⁵¹⁸) και το γεγονός ότι η ΑΡΓΟΣ κατέχει *de facto* μονοπωλιακή θέση στην ελληνική αγορά διανομής έντυπου Τύπου», κρίθηκε αναγκαία η διενέργεια αυτεπάγγελτης έρευνας στην εν λόγω αγορά, προκειμένου να ελεγχθεί από την Υπηρεσία αν ο έμμεσος *de facto* κοινός έλεγχος της ΑΡΓΟΣ από τέσσερις εκδότες-μετόχους της δύναται να επιφέρει αρνητικές επιπτώσεις στις συνθήκες ανταγωνισμού στις καθέτως συνδεδεμένες αγορές (προηγούμενου και επόμενου σταδίου).

925. Η ΓΔΑ διερεύνησε τη σχέση της Άργος με τους ανωτέρω αναφερόμενους εκδότες/μετόχους της και τη σχέση των τελευταίων μεταξύ τους, υπό το πρίσμα των άρθρων 1 και 2 του ν. 3959/2011 και για τη χρονική περίοδο από τον Αύγουστο του 2017 και εξής¹⁵¹⁹. Ενόψει όλων των ανωτέρω, αντικείμενο της υπό εξέταση αυτεπάγγελτης έρευνας είναι η διερεύνηση υπό τα άρθρα 1 και 2 ν. 3959/2011 τυχόν αρνητικών συνεπειών της κατοχής έμμεσου *de facto* κοινού ελέγχου επί της Άργος από τους ως άνω τέσσερις μετόχους [...] και του γεγονότος ότι [...] είναι ο [...] ιδιοκτήτης, της εκδοτικής επιχείρησης [...] ¹⁵²⁰, στις συνθήκες ανταγωνισμού εντός των ως άνω αγορών.
926. Σ' αυτό το πλαίσιο, οι ανησυχίες που εκφράστηκαν από κάποιες εκδοτικές εταιρείες, συνίσταντο, μεταξύ άλλων, σε¹⁵²¹ : α) πιθανή επιβολή άνισων όρων διανομής των εντύπων από την Άργος προς όφελος των εκδοτικών εταιριών - μετόχων αυτής και εις βάρος των λοιπών εκδοτικών εταιριών, β) ενδεχόμενη αλλαγή των εμπορικών πρακτικών της Άργος εις βάρος των εκδοτικών εταιριών που δεν είναι μέτοχοι στο Πρακτορείο, γ) ενδεχόμενη ψευδή και μη ανταποκρινόμενη στις πραγματικές πωλήσεις εντύπων δημοσίευση δελτίων κυκλοφορίας από μέρους της Άργος, πρακτική που θα επηρεάσει δυσμενώς τα έσοδα των εκδοτικών εταιριών μη μετόχων της Άργος από τις προβληθείσες στα έντυπά τους διαφημίσεις.
927. Η άμεση ή έμμεση δραστηριοποίηση εταιριών σε περισσότερα από ένα στάδια της κάθετης αλυσίδας ενέχει τον κίνδυνο υιοθέτησης από μέρους των τελευταίων πρακτικών αποκλεισμού (*vertical foreclosure*) των ανταγωνιστών τους, σε κάποιο από αυτά κατά παράβαση των άρθρων 2 Ν. 3959/2011 ή/και 102 ΣΛΕΕ^{1522 1523}. Περαιτέρω, η απόκτηση

¹⁵¹⁸ Ο [...] κατέχει ποσοστό [...] % του μετοχικού κεφαλαίου της δραστηριοποιούμενης στο χώρο των εκδόσεων ΑΛΤΕΡ ΕΓΚΟ ΑΕ.

¹⁵¹⁹ Βλ. σχετικά και το υπ' αριθ. πρωτ. [...].

¹⁵²⁰ Βλ. σχετικά και κεφάλαιο Ε.2 της παρούσας.

¹⁵²¹ Βλ. απόφαση ΕΑ 659/2018, παρ. 207 και εξής.

¹⁵²² Όπως επισημαίνεται στη Γνωμοδότηση ΕΑ 39/2019, παρ. 271, 284 «υπάρχει η πιθανότητα διακριτικής μεταχείρισης των εκδοτών μετόχων και μη μετόχων της ΑΡΓΟΣ, τόσο σε επίπεδο τιμολογιακής πολιτικής της τελευταίας όσο και σε επίπεδο τήρησης της αρχής της ίσης μεταχείρισης των εντύπων όλων των εκδοτικών επιχειρήσεων τα οποία πρακτορεύει». Επιπρόσθετα, η άμεση ή έμμεση δραστηριοποίηση εταιριών σε περισσότερα από ένα στάδια της κάθετης αλυσίδας (εν προκειμένω εκδοτικών εταιριών στο στάδιο της έκδοσης προϊόντων Τύπου και πρακτορεύσης της διανομής αυτών) ενέχει τον κίνδυνο υιοθέτησης από μέρους των τελευταίων πρακτικών αποκλεισμού (*vertical foreclosure*) των ανταγωνιστών τους, σε κάποιο από αυτά».

¹⁵²³ Ενδεικτικές συμπεριφορές αντιανταγωνιστικού αποκλεισμού με βάση τις τιμές, συμφωνίες αποκλειστικότητας και χορήγηση εκπτώσεων υπό προϋποθέσεις, πρακτικές δέσμευσης ή δεσμοποίησης, τακτικές εξόντωσης, άρνηση προμήθειας και συμπίεση του περιθωρίου κέρδους, οι οποίες προκαλούν στρέβλωση του αποτελεσματικού ανταγωνισμού, γεγονός που έχει αντίκτυπο στην ευημερία του τελικού καταναλωτή, δηλ. του αναγνωστικού κοινού (Βλ. σχετικά Ανακοίνωση της Επιτροπής – Κατευθύνσεις σχετικά με τις προτεραιότητες της Επιτροπής κατά τον έλεγχο της εφαρμογής του άρθρου [102 ΣΛΕΕ] σε

κοινού ελέγχου επί επιχείρησης από ανταγωνίστριες μεταξύ τους επιχειρήσεις, που δραστηριοποιούνται σε αγορές προηγούμενου ή επόμενου οικονομικού σταδίου (ή γειτονικές) σε σχέση με την κοινή επιχείρηση, δύναται να αξιολογηθεί υπό τα άρθρα 1 Ν. 3959/2011 ή/και 101 ΣΛΕΕ¹⁵²⁴.

928. Υπό το πρίσμα των ανωτέρω, διερευνήθηκε το ενδεχόμενο η ελέγχουσα συμμετοχή του μετόχου, [...] αφενός επί εταιρείας, δραστηριοποιούμενης στην αγορά έκδοσης έντυπου τύπου ([...] συμμετοχή στο μετοχικό κεφάλαιο της [...]), και αφετέρου η ελέγχουσα συμμετοχή της [...] επί του μοναδικού Πρακτορείου διανομής προϊόντων έντυπου τύπου (Άργος), από κοινού με τις τρεις λοιπές εκδοτικές εταιρείες κατά τα ειδικότερα διαλαμβανόμενα στην απόφαση ΕΑ 659/2018, να συνδέεται αιτιωδώς με την υιοθέτηση συμφωνιών/εναρμονισμένων πρακτικών ή/και συμπεριφορών, αξιολογητέων υπό τα άρθρα 1 και 2 Ν. 3959/2011 ή/και 101 και 102 ΣΛΕΕ.

Θ.3.2 Η κρίση της ΕΑ

929. Από τα στοιχεία του φακέλου δεν προκύπτουν κατά την ΕΑ στοιχεία που να επαληθεύουν τις ανησυχίες, τις οποίες εξέφρασαν ορισμένες εκδοτικές επιχειρήσεις ως προς την επέλευση αρνητικών συνεπειών υπό την έννοια που εκτέθηκε ανωτέρω¹⁵²⁵ στις συνθήκες ανταγωνισμού στις καθέτως συνδεόμενες αγορές (προηγούμενου και επόμενου σταδίου), εκ της κατοχής έμμεσου de facto κοινού ελέγχου από τις τέσσερις ως άνω αναφερόμενες εταιρείες/μετόχους της Άργος και για όσο διήρκεσε ο εν λόγω έλεγχος, κατά τα διαλαμβανόμενα στην απόφαση 659/2018. Ειδικότερα, δεν προέκυψαν στοιχεία σε σχέση με επιβολή άνισων όρων διανομής των εντύπων από την Άργος προς όφελος των εκδοτικών εταιριών – ελεγχόντων μετόχων αυτής και εις βάρος των λοιπών εκδοτικών εταιριών, β) ενδεχόμενη αλλαγή των εμπορικών πρακτικών της Άργος εις βάρος των εκδοτικών εταιριών που δεν είναι (ελεγχόντες) μέτοχοι στο Πρακτορείο, γ) ενδεχόμενη ψευδή και μη ανταποκρινόμενη στις πραγματικές πωλήσεις εντύπων δημοσίευση δελτίων κυκλοφορίας σε βάρος εκδοτιών επιχειρήσεων, μη (ελεγχόντων) μετόχων αυτής.
930. Εξάλλου, τέτοια στοιχεία δεν προέκυψαν ούτε από τα μέτρα έρευνας της Υπηρεσίας, συγκεκριμένα δε, από τον από 08.05.2020 επιτόπιο έλεγχο στα γραφεία της Άργος, καθώς και στα γραφεία των εκδοτικών εταιριών – μετόχων (πρώην και νυν) του Πρακτορείου: [...] (ιδιοκτησίας [...]), [...] και [...] και τις από 21-09-2020 καταθέσεις [...]¹⁵²⁶.
931. Ειδικότερα, δεν υφίστανται στοιχεία ότι η απόκτηση/κατοχή έμμεσου de facto κοινού ελέγχου από τους τέσσερις εν λόγω μετόχους κατά τα αμέσως προαναφερθέντα συνιστά

καταχρηστικές συμπεριφορές αποκλεισμού που υιοθετούν δεσπόζουσες επιχειρήσεις, [2009] Επ. Εφ. Ε. Ε. C45/7), όπως επίσης και στρατηγικές μόχλευσης (leveraging) και αυτοπροτίμησης (self-preferencing) (Βλ. σχετικά Απόφαση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής στις 27 Ιουνίου 2017, ΑΤ.39740 — Google Search (Shopping), https://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/case_details.cfm?proc_code=1_39740).

¹⁵²⁴ Βλ. και άρθρο 2 (4) του Κανονισμού (ΕΚ) 139/2004.

¹⁵²⁵ Βλ. παρ. 810.

¹⁵²⁶ Προς αποφυγή παρερμηνειών, επισημαίνεται ότι η παρούσα Έκθεση αφορά στη διερεύνηση ενδεχόμενων παραβάσεων ουσιαστικών κανόνων δικαίου, ήτοι των άρθρων 1 και 2 ν. 3959/2011 ή/και 101 και 102 ΣΛΕΕ, και σε καμία περίπτωση, δεν άπτεται της διερεύνησης ενδεχόμενων διαδικαστικών παραβάσεων.

- παράβαση των άρθρων 1 ν. 3959/2011 και 101 ΣΛΕΕ. Το συμπέρασμα αυτό επιρρωνύεται εκ του γεγονότος ότι ρήτρες περιοριστικές του ανταγωνισμού δεν εντοπίστηκαν στις συμβολαιογραφικές πράξεις μεταβίβασης των μετοχών της [...] ¹⁵²⁷.
932. Αντίστοιχα, δεν υφίστανται στοιχεία ως προς την υιοθέτηση συμπεριφορών αποκλεισμού υπό την έννοια των άρθρων 2 ν. 3959/2011 και 102 ΣΛΕΕ (vertical foreclosure) που να συνδέονται αιτιωδώς με την κατοχή έμμεσου de facto κοινού ελέγχου από τους τέσσερις εν λόγω μετόχους, επί παραδείγματι, δια της εκδήλωσης συμπεριφοράς/-ών των ως άνω μετόχων που να συνίστα(ν)ται στην εκμετάλλευση της (ελέγχουσας) συμμετοχής τους στο μετοχικό κεφάλαιο, δραστηριοποιούμενης σε αγορά επόμενου οικονομικού σταδίου, Άργος, προκειμένου να εξασθενήσουν τη θέση ανταγωνιστών τους στην αγορά έκδοσης έντυπου τύπου.
933. Με το ανωτέρω συμπέρασμα της ΕΑ συμφωνούν και οι εταιρείες «ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΠΡΩΤΟ ΘΕΜΑ ΕΚΔΟΤΙΚΗ ΑΕ» (βλ. σχετικά το υπ' αριθ. 685/28.12.2020 αρχικό υπόμνημα της εταιρείας, σελ. 5 επ.), ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ ΤΟΥ ΤΥΠΟΥ ΕΚΔΟΤΙΚΗ ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ (βλ. σχετικά το υπ' αριθ. 676/21.12.2020 αρχικό υπόμνημα της εταιρείας, σελ. 3 ¹⁵²⁸) και S.A.J.P. ΕΚΔΟΤΙΚΗ ΙΚΕ (βλ. σχετικά το υπ' αριθ. 664/17.12.2020 αρχικό υπόμνημα της εταιρείας, σελ. 1-3).
934. Η εταιρεία «ΑΛΤΕΡ ΕΓΚΟ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ ΜΕΣΩΝ ΜΑΖΙΚΗΣ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ ΑΕ» ασκεί κριτική επί της υπ' αριθ. 659/2018 Απόφασης ΕΑ σχετικά με τις δήθεν αντιφάσεις που περιέχονται σε αυτή μεταξύ του διατακτικού και του σκεπτικού της εν λόγω απόφασης ΕΑ (βλ. σχετικά το υπ' αριθ. 688/28.12.2020 αρχικό υπόμνημα της εταιρείας, σελ. 16 επ.). Η ΕΑ κρίνει την εν λόγω κριτική ως απαράδεκτη, ενώ η εν λόγω κρίση της ΕΑ επιβεβαιώνεται έτι περαιτέρω από τις Αποφάσεις του ΔΕΑ της 15^{ης} Μαρτίου 2022 επί των προσφυγών της «ΑΛΤΕΡ ΕΓΚΟ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ ΜΕΣΩΝ ΜΑΖΙΚΗΣ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ ΑΕ» και του [...] κατά της υπ' αριθ. 659/2018 Απόφασης ΕΑ, βάσει των οποίων απορρίφθηκαν οι ανωτέρω προσφυγές.
935. Για λόγους πληρότητας επισημαίνεται ότι, από την έρευνα της Υπηρεσίας προέκυψε ότι οι παραδοχές, επί των οποίων βασίσθηκε η διαπίστωση της απόφασης ΕΑ 659/2018 περί της κατοχής έμμεσου de facto κοινού ελέγχου από τις εκεί αναφερόμενες τέσσερις εταιρείες, δεν ισχύουν πλέον, δεδομένου ότι η μετοχική σύνθεση του Πρακτορείου έχει μεταβληθεί

¹⁵²⁷Οι εν λόγω πράξεις μεταβίβασης συνδέονται με την απόκτηση (ελέγχουσας και όχι μειοψηφικής) συμμετοχής, και δη, όχι σε επιχείρηση που βρίσκεται σε άμεσο ανταγωνισμό με τις ως άνω εταιρείες, αλλά σε επιχείρηση που δραστηριοποιείται σε αγορά επόμενου οικονομικού σταδίου σε σχέση με αυτές. Κατά τα ως άνω, μεταξύ άλλων, δεδομένα, το πλαίσιο σύναψης των συγκεκριμένων πράξεων μεταβίβασης διαφέρει, κατά την εκτίμηση της Υπηρεσίας, από το πλαίσιο, υπό το οποίο συνάφθηκαν οι συμφωνίες που απασχόλησαν το ΔΕΚ επί των υποθέσεων 142 και 156/84, British-American Tobacco Company Ltd and R. J. Reynolds Industries Inc κατά Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, σκ. 37 επ. (οι εν λόγω συνεκδικασθείσες υποθέσεις αφορούσαν στην απόκτηση μειοψηφικής συμμετοχής στο μετοχικό κεφάλαιο άμεσης ανταγωνίστριας της αποκτώσας).

¹⁵²⁸ «Ωστόσο, για λόγους ιστορικότητας σημειώνουμε μετ'εμφάσεως ότι κατά την άποψη μας δεν θεμελιωνόταν στα επίδικα περιστατικά τέτοιος έλεγχος αφού δεν υπήρχαν τ α αναγκαία με βάση το νόμο και τη νομολογία στοιχεία για να τεκμηριωθεί η από κοινού δυνατότητα άσκησης ελέγχου επί της ΑΡΓΟΣ ΑΕ από τις επιμέρους αυτές μετόχους μειοψηφίας.»

σημαντικά. Ενδεικτικώς, εκ των τεσσάρων προαναφερθεισών εταιρειών, [...] ¹⁵²⁹, [...] ¹⁵³⁰, [...] ¹⁵³¹

Ι ΕΝΙΑΙΑ ΚΑΙ ΔΙΑΡΚΗΣ ΠΑΡΑΒΑΣΗ

ΙΙ ΓΕΝΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

936. Κατά πάγια νομολογία, οι επιμέρους περιοριστικές συμφωνίες μπορούν να συνιστούν ενιαία και διαρκή παράβαση υπό το πρίσμα των άρθρων 101 ΣΛΕΕ και 1 του ν. 3959/2011 ¹⁵³². Η παράβαση των άρθρων 101 ΣΛΕΕ (1 του ν. 3959/2011) μπορεί να προκύπτει όχι μόνον από μεμονωμένη ενέργεια, αλλά και από σειρά ενεργειών ή ακόμη από διαρκή συμπεριφορά ¹⁵³³, ανεξάρτητα από το εάν ένα ή περισσότερα στοιχεία αυτής της σειράς ενεργειών θα μπορούσαν να συνιστούν και αφεαυτών παράβαση του άρθρου 101 ΣΛΕΕ ¹⁵³⁴. Η ενιαία και διαρκής παράβαση υπό το άρθρο 101 ΣΛΕΕ προϋποθέτει ένα σύνολο ενεργειών ή και ένα σύμπλεγμα πρακτικών στις οποίες προβαίνουν διάφορα μέρη, που εντάσσονται σε ένα «συνολικό σχέδιο» διότι επιδιώκουν έναν και μόνο οικονομικό σκοπό ¹⁵³⁵, ήτοι τη νόθευση του ανταγωνισμού εντός της ενιαίας αγοράς. Περαιτέρω, η έννοια της «ενιαίας παράβασης» αναφέρεται όχι μόνο σε μια κατάσταση, στην οποία πολλές επιχειρήσεις μετείχαν σε παράβαση που συνίστατο σε διαρκή συμπεριφορά με ένα και μόνο οικονομικό σκοπό, κατά τα ανωτέρω οριζόμενα, αλλά και σε μεμονωμένες παραβάσεις που συνδέονται λόγω ταυτότητας αντικειμένου (ίδιος σκοπός του συνόλου των στοιχείων) και υποκειμένων (ταυτότητα των οικείων επιχειρήσεων) ¹⁵³⁶.

¹⁵²⁹ [...]

¹⁵³⁰ [...]

¹⁵³¹ [...]

¹⁵³² Η νομολογία χρησιμοποιεί πολλά κριτήρια για την εκτίμηση του ενιαίου ή μη χαρακτήρα μίας παράβασης και, συγκεκριμένα, το αν οι επίμαχες πρακτικές είχαν κοινό αντικείμενο, βλ. απόφαση του Γενικού Δικαστηρίου της 17ης Μαΐου 2013, συνεκδικασθείσες υποθέσεις T-147/09 και T-148/09, *Trelleborg Industrie SAS και Trelleborg AB κατά Ευρωπαϊκής Επιτροπής*, ψηφιακή Συλλ. ECLI:EU:T:2013:259, σκ.60, με περαιτέρω παραπομπές σε σχετική νομολογία.

¹⁵³³ Βλ., σχετικώς, απόφαση του Δικαστηρίου της 7ης Ιανουαρίου 2004, συνεκδικασθείσες υποθέσεις C-204/00 P, C-205/00 P, C-211/00 P, C-213/00 P, C-217/00 P και C-219/00 P, *Aalborg Portland κ.λπ. κατά Επιτροπής* (εφεξής: *Aalborg Portland κ.λπ. κατά Επιτροπής*), Συλλ. 2004, σ. I-123, σκ. 258. Βλ. και αποφάσεις του Δικαστηρίου της 6ης Δεκεμβρίου 2012, υπόθεση C-441/11 P, *Ευρωπαϊκή Επιτροπή κατά Verhuizingen Coppens NV*, ψηφιακή Συλλ. ECLI:EU:C:2012:778, σκ. 41, καθώς και της 8ης Ιουλίου 1999, υπόθεση C-49/92 P, *Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων κατά Anic Partecipazioni SpA*, Συλλ. 1999, τόμ. I, σ. 4125, σκ. 81.

¹⁵³⁴ Βλ. και απόφαση του Πρωτοδικείου της 8ης Ιουλίου 2008, T-53/03, *BPB κατά Επιτροπής*, Συλλογή 2008, σ. II-1333, σκέψη 252.

¹⁵³⁵ Βλ. απόφαση του Πρωτοδικείου της 15ης Μαρτίου 2000, συνεκδικασθείσες υποθέσεις T-25/95, T-26/95, T-30/95, T-31/95, T-32/95, T-34/95, T-35/95, T-36/95, T-37/95, T-38/95, T-39/95, T-42/95, T-43/95, T-44/95, T-45/95, T-46/95, T-48/95, T-50/95, T-51/95, T-52/95, T-53/95, T-54/95, T-55/95, T-56/95, T-57/95, T-58/95, T-59/95, T-60/95, T-61/95, T-62/95, T-63/95, T-64/95, T-65/95, T-68/95, T-69/95, T-70/95, T-71/95, T-87/95, T-88/95, T-103/95 και T-104/95, *Cimenteries CBR κ.λπ. κατά Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων*, Συλλ. 2000, σ. II-491, σκ. 3699, και εκεί παρατιθέμενη νομολογία. Βλ. υπ' αυτή την έννοια, και τις αποφάσεις του Πρωτοδικείου, της 5ης Απριλίου 2006, υπόθεση T-279/02, *Degussa AG κατά Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων*, Συλλ. 2006, σ. II-897, σκ. 155, καθώς και της 8ης Ιουλίου 2008, υπόθεση T-54/03, *Lafarge SA κατά Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων*, Συλλ. 2008, σ. II-120, σκ. 482.

¹⁵³⁶ Συναφώς, η απόφαση του ΠΕΚ, T-53/03, *BPB κατά Επιτροπής*, ό.π., σκ. 257. Βλ. επίσης τις αποφάσεις του Γενικού Δικαστηρίου της 6ης Φεβρουαρίου 2014, υπόθεση T-27/10, *AC-Treuhand AG κατά*

937. Επιπλέον, προκειμένου να χαρακτηριστούν διάφορες ενέργειες ως ενιαία και αδιάλειπτη παράβαση, πρέπει να επαληθεύεται εάν εμφανίζουν μεταξύ τους δεσμό συμπληρωματικότητας, εάν εντάσσονται δηλαδή εντός ενός «συνολικού σχεδίου» διότι επιδιώκουν τον ίδιο σκοπό¹⁵³⁷, υπό την έννοια ότι κάθε μία από αυτές σκοπεί στην αντιμετώπιση μιας ή περισσότερων συνεπειών της κανονικής λειτουργίας του ανταγωνισμού και συντείνουν, μέσω της αλληλεπίδρασής τους, στην επέλευση του συνόλου των επιδιωκόμενων αντιθέτων στον ανταγωνισμό αποτελεσμάτων¹⁵³⁸. Συναφώς, πρέπει να λαμβάνονται υπόψη όλες οι δυνάμενες να αποδείξουν ή να θέσουν υπό αμφισβήτηση τον εν λόγω δεσμό περιστάσεις, όπως το χρονικό διάστημα εφαρμογής, το περιεχόμενο, περιλαμβανομένων των χρησιμοποιηθεισών μεθόδων και, συνακόλουθα, ο σκοπός των διαφόρων επιδίκων ενεργειών. Επομένως, θα ήταν τεχνητή η απόπειρα να υποδιαιρεθεί μια συνεχής συμπεριφορά, που χαρακτηρίζεται από ένα και τον αυτό σκοπό, αναλυόμενη σε πλείονες και χωριστές παραβάσεις¹⁵³⁹. Τα στοιχεία και οι περιστάσεις που κρίνονται συναφή εξετάζονται στο σύνολό τους για την εξαγωγή συμπεράσματος^{1540,1541}.

Ευρωπαϊκής Επιτροπής, (Γενική Συλλογή) ECLI:EU:T:2014:59, καθώς και της 28ης Απριλίου 2010, υπόθεση T-446/05, Amann & Söhne και Cousin Filterie κατά Επιτροπής, Συλλ. 2010, σ. II-1255, σκ. 89. Βλ. επίσης απόφαση του Γενικού Δικαστηρίου της 12ης Δεκεμβρίου 2012, T- 410/09 Almamet GmbH Handel mit Spanen und Pulvern aus Metall κατά Επιτροπής, ECLI:EU:T:2012:676, σκ. 152 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία.

¹⁵³⁷ Βλ., σχετικώς, απόφαση του ΔΕΚ, συνεκδικασθείσες υποθέσεις C-204/00 P, C-205/00 P, C-211/00 P, C-213/00 P, C-217/00 P και C-219/00 P, *Aalborg Portland κ.λπ. κατά Επιτροπής*, ό.π., σκ. 260. Η απόσταση δε κάποιων μηνών μεταξύ των εκδηλώσεων της συμπράξεως είναι αμελητέα στο πλαίσιο μιας σφαιρικής συμπεριφοράς που εφαρμόζεται επί σειρά ετών.

¹⁵³⁸ Βλ. ενδεικτικά αποφάσεις ΔΕΕ C-239/11 P, C-489/11 P και C-498/11 P, Siemens, Mitsubishi, Toshiba κατά Επιτροπής, ψηφιακή Συλλογή (Γενική Συλλογή), σκ. 247-248. Βλ., υπό την έννοια αυτή, και απόφαση του Γενικού Δικαστηρίου της 12ης Δεκεμβρίου 2007, υποθ. T-101/05 και T-111/05, *BASF και UCB κατά Επιτροπής*, Συλλ. 2007, σ. II-4949, σκέψεις 179 έως 181. Βλ. και την απόφαση του Γενικού Δικαστηρίου της 28ης Απριλίου 2010, υπόθεση T-446/05, Amann & Söhne GmbH & Co. KG και Cousin Filterie SAS κατά Ευρωπαϊκής Επιτροπής, Συλλ. 2010, σ. II-1255, σκ. 92. Συναφώς, βλ. και την απόφαση του Γενικού Δικαστηρίου της 24ης Μαρτίου 2011, υπόθεση T-385/06, Aalberts Industries NV και λοιπών κατά Ευρωπαϊκής Επιτροπής, Συλλ. 2011, σ. II-1223, σκ. 88, όπου αναφέρονται επίσης τα εξής: «Πρέπει επίσης να διευκρινιστεί ότι η έννοια του ενιαίου σκοπού δεν μπορεί να καθορίζεται μέσω της γενικής αναφοράς στη στρέβλωση του ανταγωνισμού εντός της αφορώσας την παράβαση αγοράς, καθόσον ο επηρεασμός του ανταγωνισμού συνιστά, είτε ως αντικείμενο είτε ως αποτέλεσμα, ένα από τα αρρήκτως μεταξύ τους συνδεδεμένα ουσιώδη στοιχεία κάθε συμπεριφοράς επιπίπτουσας στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 81, παράγραφος 1, ΕΚ. Ένας τέτοιος ορισμός της έννοιας του ενιαίου σκοπού θα οδηγούσε στον εν μέρει περιορισμό του περιεχομένου της έννοιας της ενιαίας και αδιάλειπτης παραβάσεως, καθ' ο μέτρο θα είχε ως συνέπεια ότι πολλές σχετικές με κάποιον οικονομικό τομέα συμπεριφορές, απαγορευόμενες από το άρθρο 81, παράγραφος 1, ΕΚ, θα έπρεπε να χαρακτηρίζονται συστηματικά ως συστατικά στοιχεία ενιαίας παραβάσεως [...]».

¹⁵³⁹ Βλ. και απόφαση του Πρωτοδικείου της Δεκεμβρίου 1991, *Enichem Anic SpA κατά Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων (Polypropylene)*, υπόθεση T-6/89, Συλλ. 1991, σ. II-1623, σκ. 204.

¹⁵⁴⁰ Βλ. την απόφαση του Πρωτοδικείου της 14ης Δεκεμβρίου 2006, συνεκδικασθείσες υποθέσεις T-259/02 έως T-264/02 και T-271/02, *Raiffeisen Zentralbank Österreich AG και λοιπών κατά Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων*, Συλλ. 2006, σ. II-5169, σκ. 121.

¹⁵⁴¹ Για τη σχετική δε, εκτίμηση παρέχεται στην Επιτροπή περιθώριο και διακριτική ευχέρεια εκτιμήσεως, καθώς οι ποικίλες παράμετροι σταθμίζονται διαφορετικά στο πλαίσιο των πραγματικών περιστατικών κάθε επιμέρους υπόθεσης. Υπό το πρίσμα δε, της προαναφερθείσας νομολογίας, για τη διαπίστωση του ενιαίου χαρακτήρα της παράβασης πρέπει να λαμβάνεται υπόψη κάθε παράμετρος, η οποία είναι αντικειμενικά ικανή, στο πλαίσιο των ειδικών συνθηκών της κάθε υπόθεσης, να επιβεβαιώσει ή να θέσει υπό αμφισβήτηση τη στοίχιση διαφόρων συμφωνιών και εναρμονισμένων πρακτικών στον ίδιο σκοπό, ως

938. Οι αρχές που καθιερώνονται από την πάγια νομολογία για την εφαρμογή του άρθρου 101 ΣΛΕΕ ισχύουν και για τις συμπεριφορές που αξιολογούνται υπό το πρίσμα του άρθρου 102 ΣΛΕΕ¹⁵⁴². Ως εκ τούτου, η κατάχρηση δεσπόζουσας θέσης που συνίσταται σε μια σειρά ενεργειών μπορεί να συνιστά ενιαία και διαρκή παράβαση και υπό το πρίσμα του άρθρου 102 ΣΛΕΕ (και 2 του ν. 3959/2011).
939. Ειδικότερα, από τη σχετική νομολογία προκύπτει ότι, και υπό το πρίσμα του άρθρου 102 ΣΛΕΕ¹⁵⁴³, η έννοια της ενιαίας και διαρκούς παράβασης σχετίζεται με μια σειρά ενεργειών οι οποίες εντάσσονται σε ένα «συνολικό σχέδιο»¹⁵⁴⁴, λόγω του κοινού τους σκοπού, ήτοι της νόθευσης του ανταγωνισμού εντός της ενιαίας αγοράς¹⁵⁴⁵. Για τη διαπίστωση του ενιαίου και διαρκούς χαρακτήρα της παράβασης θα πρέπει και υπό το άρθρο 102 ΣΛΕΕ να εξακριβώνεται εάν αυτές οι επιμέρους ενέργειες παρουσιάζουν σχέση συμπληρωματικότητας, υπό την έννοια ότι εκάστη εξ αυτών σκοπεί στην αντιμετώπιση των συνεπειών της κανονικής λειτουργίας του ανταγωνισμού, καθώς και αν αυτές συντείνουν, μέσω αλληλεπιδράσεως, στην επίτευξη των σκοπών που επιδιώκονται με το συνολικό αυτό σχέδιο^{1546, 1547}. Στο πλαίσιο αυτό, θα πρέπει, τόσο κατά την σχετική ανάλυση υπό τα άρθρα 1 ν. 3959/2011 και 101 ΣΛΕΕ, όσο και υπό τα άρθρα 2 ν. 3959/2011 και 102 ΣΛΕΕ, να λαμβάνεται υπόψη κάθε περίπτωση δυνάμενη να επιβεβαιώσει ή να θέσει εν αμφιβόλω την εν λόγω σχέση συμπληρωματικότητας¹⁵⁴⁸, ήτοι, μεταξύ άλλων, το χρονικό διάστημα εφαρμογής, το περιεχόμενο (συμπεριλαμβανομένων των χρησιμοποιούμενων μεθόδων) και, συνακολούθως, ο σκοπός των διαφορών υπό εξέταση ενεργειών¹⁵⁴⁹. Υπό το πρίσμα αυτό, κάθε μία από τις επιμέρους καταχρηστικές πρακτικές της επιχείρησης με δεσπόζουσα θέση μπορεί να συνιστά τμήμα μιας ενιαίας στρατηγικής της εταιρίας.

στατικών στοιχείων ενός συνολικού σχεδίου, ήτοι μιας και μόνης παραβάσεως. Βλ. Faull & Nikpay (Eds.), *The EC Law of Competition*, 3rd ed. Oxford, 2014, παρ. 8.462.

¹⁵⁴² Συναφώς, και η απόφαση της Επιτροπής της 13ης Μαΐου 2019, υπόθεση AT.40134 – AB InBev/beertraderrestrictions, παρ. 202.

¹⁵⁴³ Συναφώς και η απόφαση της Επιτροπής της 9ης Ιουλίου 2014, υπόθεση AT.39612 - Perindopril (Servier)], σκ. 2962 επ., όπου παρατίθενται τα κριτήρια που ελήφθησαν υπόψη από την Επιτροπή για τη διαπίστωση της ύπαρξης μιας συνολικής και ενιαίας στρατηγικής αποκλεισμού.

¹⁵⁴⁴ Έτσι, η απόφαση της Επιτροπής της 13ης Μαΐου 2019, υπόθεση AT.40134 – AB InBev/beertraderrestrictions, ο.π., παρ. 204.

¹⁵⁴⁵ Βλ. απόφαση του Γενικού Δικαστηρίου της 1ης Ιουλίου 2010, υπόθεση T-321/05, *AstraZeneca AB και AstraZeneca plc κατά Ευρωπαϊκής Επιτροπής* (εφεξής: *AstraZeneca*), Συλλ. 2010, σ. II-2805.

¹⁵⁴⁶ Συναφώς και η απόφαση του Γενικού Δικαστηρίου της 12ης Ιουνίου 2014, υπόθεση T-286/09, *Intel Corp. κατά Ευρωπαϊκής Επιτροπής*, [ψηφιακή (Γενική Συλλογή) - δημοσίευση αποσπασμάτων, ECLI:EU:T:2014:54], σκ. 1562, με παραπομπές στις σχετικές σκέψεις της νομολογίας της *AstraZeneca*.

¹⁵⁴⁷ Βλ. σχετ. και απόφαση του Γενικού Δικαστηρίου της 12ης Δεκεμβρίου 2018, υπόθεση T-691/14, *Servier SAS κ.λπ. κατά Ευρωπαϊκής Επιτροπής* (ψηφιακή Συλλ. ECLI: ECLI:EU:T:2018:922), σκ. 1685 επ.

¹⁵⁴⁸ Βλ. απόφαση του ΓενΔΕΕ, υπόθεση T-321/05, *AstraZeneca*, ο.π., σκ. 892 και 893.

¹⁵⁴⁹ Παρά τον αντικειμενικό χαρακτήρα της έννοιας της κατάχρησης, στοιχεία τα οποία καταδεικνύουν την πρόθεση της δεσπόζουσας επιχείρησης να προκαλέσει αποτελέσματα αποκλεισμού (όπως, όλως ενδεικτικώς, εσωτερικά στοιχεία της δεσπόζουσας επιχείρησης που αποτυπώνουν την εν λόγω πρόθεση και η παρακολούθηση της εφαρμογής τους) μπορούν να λαμβάνονται υπόψη ως άμεσα αποδεικτικά στοιχεία κατά την ερμηνεία των εμπορικών πρακτικών της δεσπόζουσας επιχείρησης, ώστε να διαγνωσθεί αν σχεδιάστηκαν και υλοποιήθηκαν ως εκφάνσεις μιας ενιαίας στρατηγικής με στόχο τον αποκλεισμό των ανταγωνιστών. Βλ. EA 590/2014, σκ. 1502.

1.2 ΥΠΑΓΩΓΗ ΣΤΗΝ ΥΠΟ ΕΞΕΤΑΣΗ ΥΠΟΘΕΣΗ

1.2.1 Πρακτικές που εμπίπτουν στα άρθρα 1 Ν. 3959/2011 και 101 ΣΛΕΕ

940. [...] ¹⁵⁵⁰, [...] ¹⁵⁵¹.
941. [...].
942. [...] ¹⁵⁵².
943. [...]
[...] ^{1553,1554},
[...].
944. [...]
945. [...]
946. [...] εκτός από αυτοτελείς παραβάσεις των άρθρων 1 ν. 3959/2011 και 101 ΣΛΕΕ, συνιστούν και [...]

1.2.2 Πρακτικές που εμπίπτουν στα άρθρα 2 Ν. 3959/2011 και 102 ΣΛΕΕ

947. [...]
948. [...] ¹⁵⁵⁵.
949. [...]
950. [...].
951. [...] ¹⁵⁵⁶, [...]
952. [...]
953. [...].
954. [...]
955. [...]
956. [...]

1.2.3 Συμπέρασμα

957. [...] ¹⁵⁵⁷.

¹⁵⁵⁰ [...]

¹⁵⁵¹ [...]

¹⁵⁵² [...]

¹⁵⁵³ [...]

¹⁵⁵⁴ [...]

¹⁵⁵⁵ [...]

¹⁵⁵⁶ [...]

¹⁵⁵⁷ [...] παράβαση στο πλαίσιο της κάθετης σύμπραξης, με τη συνακόλουθη επιβολή ενός προστίμου σε κάθε συμμετέχουσα επιχείρηση). Βλ. επίσης ΔΕφαΘ 2265/2010, σκ. 43-44 δυνάμει της οποίας αναπέμφθηκε η υπ' αριθ. 434/V/2009 απόφαση ΕΑ με ρητή αναφορά ότι μπορεί να επιβληθεί χωριστό

958. [...].

Κ. ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΕΠΙΒΟΛΗ ΚΥΡΩΣΕΩΝ

Κ.1 ΓΕΝΙΚΑ

959. Σύμφωνα με το άρθρο 25 παρ. 1 του Ν. 3959/2011 εάν η Επιτροπή Ανταγωνισμού, μετά από σχετική έρευνα που διεξάγει, διαπιστώσει παράβαση των άρθρων 2 ν. 3959/2011 ή/ και 102 ΣΛΕΕ, καθώς και των άρθρων 1 ν. 3959/2011 ή/ και 101 ΣΛΕΕ, μπορεί με απόφασή της να επιβάλει πρόστιμο στις επιχειρήσεις και στις ενώσεις επιχειρήσεων που υπέπεσαν στην παράβαση¹⁵⁵⁸
960. Περαιτέρω, με βάση το άρθρο 25 παρ. 2 υπό α του Ν. 3959/2011, για τον καθορισμό του προστίμου λαμβάνονται υπόψη, μεταξύ άλλων, η σοβαρότητα και η διάρκεια και η γεωγραφική έκταση της παράβασης, ενώ το επιβαλλόμενο πρόστιμο μπορεί να φτάσει μέχρι ποσοστό δέκα τοις εκατό (10%) του συνολικού κύκλου εργασιών της επιχείρησης της χρήσης κατά την οποία έπαυσε η παράβαση, ή, αν αυτή συνεχίζεται μέχρι την έκδοση της απόφασης, της προηγούμενης της έκδοσης της απόφασης χρήσης¹⁵⁵⁹.
961. Οι ανωτέρω διατάξεις δεν προσδιορίζουν τη βάση για τον υπολογισμό του προστίμου¹⁵⁶⁰, ωστόσο, προσδιορίζουν, με γνώμονα την αρχή της αναλογικότητας, ένα ανώτατο ποσοτικό όριο (10% του συνολικού κύκλου εργασιών της επιχείρησης), το όριο που τελικώς το επιβαλλόμενο από την Επιτροπή πρόστιμο δεν επιτρέπεται να υπερβεί, ανεξαρτήτως των ενδιάμεσων πράξεων υπολογισμού¹⁵⁶¹. Ανάλογες διατάξεις ισχύουν και στο ενωσιακό δίκαιο¹⁵⁶².

πρόστιμο για όλες τις επιμέρους αντιανταγωνιστικές πρακτικές στο πλαίσιο του άρθρου 1 (ρήτρες μη ανταγωνισμού, όροι αποκλειστικής προμήθειας/κατανομής αγορών και ρήτρες απαγόρευσης ενεργητικών/παθητικών πωλήσεων σε κάθετες συμφωνίες). Σύμφωνα με την εν λόγω απόφαση: «για τις παραβάσεις του άρθρου 1 παρ. 2 του ν. 703/1977 και του άρθρου 81 της Συνθήκης (απαγορευμένες συμπράξεις στην ελληνική και ευρωπαϊκή αγορά), νομίμως επιβάλλεται ενιαίο πρόστιμο, αφού αποτελούν την ίδια παράβαση (εναρμονισμένη πρακτική) και η στοιχειοθέτησή τους βασίζεται σε ίδιες προϋποθέσεις, ενώ η επιβολή κύρωσης για κάθε ομάδα από τις παραβάσεις αυτές αποβλέπει στον ίδιο σκοπό (απαγόρευση των συμπράξεων)». Βλ. σχετικά ΕΑ 510/2010.

¹⁵⁵⁸ Βλ. άρθρο 25 παρ. 1 του ν. 3959/2011 (προϊσχύον άρθρο 9 παρ. 1 του ν. 703/1977).

¹⁵⁵⁹ Βλ. άρθρο 25 παρ. 2α) ν. 3959/2011 (προϊσχύον άρθρο 9 παρ. 2εδ. α και β ν. 703/1977) και Κατευθυντήριες Γραμμές για τον τρόπο υπολογισμού του ύψους των προστίμων, ό.π., παρ. 6 επ. Βλ. σχετικά και ΣτΕ 2007/2013, σκ. 28 (όπου και παραπομπές σε αντίστοιχη ενωσιακή νομολογία): το μέγιστο του επιβαλλόμενου προστίμου, το οποίο σκοπεύει όχι μόνο να κολάσει τις παράνομες πράξεις των εμπλεκόμενων επιχειρήσεων, αλλά και να αποτρέψει τόσο τις εν λόγω επιχειρήσεις, όσο και άλλους επιχειρηματίες, από τη μελλοντική παράβαση των κανόνων του δικαίου του ανταγωνισμού, ορίζεται με βάση τα συνολικά ακαθάριστα έσοδα της επιχείρησης. Ο συνολικός αυτός κύκλος εργασιών αποτελεί ένδειξη, έστω κατά προσέγγιση και ατελή, του μεγέθους και της οικονομικής ισχύος της επιχείρησης, στοιχείων που νομίμως λαμβάνονται υπόψη για την εκτίμηση της σοβαρότητας της παράβασης. Επιπλέον, τα εν λόγω στοιχεία σχετίζονται με την ανάγκη διασφάλισης της αποτελεσματικότητας και της επαρκούς αποτρεπτικότητας του προστίμου, η οποία λαμβάνεται υπόψη για τον προσδιορισμό του ύψους αυτού.

¹⁵⁶⁰ Βλ. απόφαση ΠΕΚΤ-241/01, *Scandinavian Airlines System*, Συλλ. 2005, Π-02917, σκ. 165.

¹⁵⁶¹ Βλ. σχετικά ΕΑ 642/2017 (*Διαγωνισμοί δημοπράτησης δημοσίων έργων*) σκ. 279 και την εκεί παρατιθέμενη νομολογία.

¹⁵⁶² Βλ. Κανονισμό (ΕΚ) 1/2003, ό.π., άρθρο 5 αναφορικά με τις εξουσίες των αρχών ανταγωνισμού των κρατών – μελών για την επιβολή προστίμων, καθώς και άρθρο 23 αναφορικά με τις αντίστοιχες εξουσίες της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.

962. Σύμφωνα με την Ανακοίνωση της ΕΑ της 12.05.2006 αναφορικά με τις κατευθυντήριες γραμμές για τον υπολογισμό προστίμων, η Ε.Α. «...καθορίζει το βασικό ποσό του προστίμου για κάθε επιχείρηση σε συνάρτηση με τη σοβαρότητα και τη διάρκεια της παράβασης. Εν συνεχεία, εφόσον το κρίνει σκόπιμο, προσαυξάνει ή μειώνει το βασικό ποσό, ανάλογα με το εάν συντρέχουν αντίστοιχα επιβαρυντικές ή ελαφρυντικές περιστάσεις¹⁵⁶³». Ειδικότερα, το βασικό ποσό του προστίμου προκύπτει ως εξής:

α) ορίζεται ποσοστό ύψους μέχρι 30% επί των ετήσιων ακαθάριστων εσόδων της επιχείρησης από προϊόντα ή υπηρεσίες που αφορούν στην παράβαση, με κριτήριο τη σοβαρότητα αυτής, και

β) το ποσό αυτό υπολογίζεται επί των ετήσιων ως άνω εσόδων για κάθε έτος της παράβασης αθροιστικά¹⁵⁶⁴. Εν συνεχεία, εφόσον το κρίνει σκόπιμο, προσαυξάνει ή μειώνει το βασικό ποσό, ανάλογα με το εάν συντρέχουν αντίστοιχα επιβαρυντικές ή ελαφρυντικές περιστάσεις¹⁵⁶⁵. Εάν κατόπιν των ανωτέρω, το τελικώς επιβαλλόμενο πρόστιμο υπερβαίνει το ανώτατο όριο του άρθρου 25 παρ. 2 υπό α του Ν. 3959/2011, τούτο προσαρμόζεται αντίστοιχα και περιορίζεται στο ποσό αυτό.

963. Προκειμένου δε, να αξιολογηθεί η σοβαρότητα μίας παράβασης, η Επιτροπή λαμβάνει υπόψη της ιδίως το είδος της παράβασης, τα αντι-ανταγωνιστικά αποτελέσματα που προκλήθηκαν ή απειλήθηκε να προκληθούν στην αγορά, το ειδικό βάρος της κάθε επιχείρησης στη σχετική αγορά, το οικονομικό όφελος που αποκόμισε ο παραβάτης, εφόσον είναι δυνατό να υπολογιστεί το ύψος του, την οικονομική δύναμη της επιχείρησης που παραβιάζει τους κανόνες ανταγωνισμού στη σχετική αγορά και την έκταση της γεωγραφικής αγοράς¹⁵⁶⁶. Οι πιο σοβαρές παραβάσεις του ανταγωνισμού, όπως είναι ενδεικτικά οι οριζόντιοι περιορισμοί που αφορούν σε καθορισμό τιμών, η κατανομή αγορών, οι περιορισμοί της παραγωγής, αλλά και ορισμένες καταχρήσεις δεσπόζουσας θέσης, τιμωρούνται αυστηρά και παραδειγματικά¹⁵⁶⁷.

¹⁵⁶³Βλ. Κατευθυντήριες Γραμμές ΕΑ για τον τρόπο υπολογισμού του ύψους των προστίμων, ό.π., παρ. 5 και 6-7.

¹⁵⁶⁴Βλ. Κατευθυντήριες Γραμμές ΕΑ για τον τρόπο υπολογισμού του ύψους των προστίμων, ό.π., παρ. 8. Η βάση για τον υπολογισμό του προστίμου είναι ο συνολικός κύκλος εργασιών της επιχείρησης από προϊόντα ή υπηρεσίες που αφορούν στην παράβαση. Παρομοίως, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή χρησιμοποιεί ως βάση υπολογισμού την αξία των πωλήσεων των προϊόντων ή υπηρεσιών που πραγματοποιήθηκαν από την επιχείρηση, με τις οποίες η παράβαση σχετίζεται άμεσα ή έμμεσα. Ο συνδυασμός της αξίας των πωλήσεων με τις οποίες σχετίζεται άμεσα ή έμμεσα η παράβαση, καθώς και της διάρκειας της παράβασης, θεωρείται ως κατάλληλη βάση υπολογισμού για να προσδιοριστεί η οικονομική σημασία της παράβασης, καθώς και το σχετικό βάρος της συμμετοχής κάθε επιχείρησης σε αυτήν (βλ. Κατευθυντήριες Γραμμές για τη μέθοδο υπολογισμού των προστίμων που επιβάλλονται κατ' εφαρμογή του άρθρου 23 παράγραφος 2 σημείο α) του Κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1/2003, ΕΕ C 210 της 1.9.2006, σελ. 2 έως 5, παρ. 6, 13-15) (εφεξής και «Κατευθυντήριες Γραμμές ΕΕπ για τα πρόστιμα»).

¹⁵⁶⁵ Βλ. ιδίως παρ. 27-31 προαναφερόμενης Ανακοίνωσης.

¹⁵⁶⁶ Βλ. Κατευθυντήριες Γραμμές ΕΑ για τον τρόπο υπολογισμού του ύψους των προστίμων, ό.π., παρ. 10-11. Ανάλογα προβλέπονται και στις Κατευθυντήριες Γραμμές της ΕΕπ για τα πρόστιμα, ό.π., παρ. 19 επ. Συναφώς, και η απόφαση ΕΑ 635/2016, σκ. 380.

¹⁵⁶⁷Βλ. Κατευθυντήριες Γραμμές ΕΑ για τον τρόπο υπολογισμού του ύψους των προστίμων, ό.π., παρ. 11. Επομένως, όταν πρόκειται για τέτοιου είδους παραβάσεις, το ποσοστό επί των ακαθάριστων εσόδων που αφορούν στην παράβαση, θα ορίζεται στα ανώτερα προεκτεθέντα όρια. Βλ. Κατευθυντήριες Γραμμές ΕΑ για τον τρόπο υπολογισμού του ύψους των προστίμων, ό.π., παρ.

964. Σημειώνεται ότι, η ΕΑ δύναται να αποκλίνει από τη γενική μέθοδο υπολογισμού του προστίμου που προβλέπεται στη σχετική Ανακοίνωση της 12.5.2006, όταν οι ιδιαιτερότητες ορισμένης υπόθεσης το υπαγορεύουν¹⁵⁶⁸. Συναφώς, είναι επιτρεπτός ο κατ' αυτοδέσμευση της διοίκησης προσδιορισμός από αυτήν των κριτηρίων που σκοπεύει να εφαρμόσει στο πλαίσιο άσκησης της διακριτικής της εξουσίας. Στην ΕΑ εναπόκειται να ακολουθήσει τη μέθοδο υπολογισμού του ύψους του προστίμου, με την οποία αυτοδεσμεύτηκε, ενώ επιτρέπεται η απόκλιση από τα ούτως τεθέντα κριτήρια, λόγω συντρεχουσών ιδιαίτερων περιστάσεων σε συγκεκριμένη περίπτωση (είτε προς αυστηρότερη είτε προς ηπιότερη κατεύθυνση) – απόκλιση, ωστόσο, που θα πρέπει να δικαιολογείται ειδικώς¹⁵⁶⁹.
965. Κατά την άσκηση της ανωτέρω αρμοδιότητάς της, η ΕΑ έχει ευρεία διακριτική ευχέρεια (εντός του κατά το νόμο ανώτατου ορίου) για τη συγκεκριμενοποίηση του εκάστοτε επιβληθησομένου προστίμου, προκειμένου να διασφαλίζεται με επάρκεια το επιδιωκόμενο αποτρεπτικό αποτέλεσμα. Η αποτελεσματική εφαρμογή των ενωσιακών κανόνων ανταγωνισμού προϋποθέτει ότι η εκάστοτε αρχή ανταγωνισμού μπορεί οποτεδήποτε να προσαρμόζει το ύψος των προστίμων στις ανάγκες της πολιτικής αυτής¹⁵⁷⁰. Επιπλέον, έχει κριθεί ότι δεν υφίσταται παράβαση των αρχών της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης και της μη αναδρομικότητας, είτε (α) όταν η αρχή ανταγωνισμού μέσω κατευθυντήριων γραμμών αποφασίζει να κινηθεί σε αυστηρότερο σε σχέση με το παρελθόν πλαίσιο, είτε (β) όταν πράττει τούτο επί ατομικής βάσης (ήτοι σε σύγκριση προς άλλες ατομικές περιπτώσεις)¹⁵⁷¹.
966. Συναφώς, επισημαίνεται ότι το πρόστιμο πρέπει αφενός να επιβάλλεται ως κύρωση για ορισμένη παράβαση (ειδικό αποτρεπτικό αποτέλεσμα) και αφετέρου να συντελεί στην αποτροπή των επιχειρήσεων από την επανάληψη παρόμοιων ανταγωνιστικών συμπεριφορών στο μέλλον (γενικό αποτρεπτικό αποτέλεσμα). Η ανάγκη εξασφάλισης του αρκούντως αποτρεπτικού χαρακτήρα του προστίμου επιβάλλει την κατάλληλη προσαρμογή του ύψους του, ώστε να λαμβάνεται υπόψη ο επιδιωκόμενος αντίκτυπος στην επιχείρηση στην οποία επιβάλλεται το εν λόγω πρόστιμο, τούτο δε, προκειμένου το πρόστιμο αυτό να μην είναι αμελητέο, ή αντιθέτως, υπερβολικά υψηλό, ιδίως σε σχέση με την οικονομική δυνατότητα της επιχείρησης, σύμφωνα με τις επιταγές, αφενός της εξασφάλισης της αποτελεσματικότητας του προστίμου και αφετέρου της τήρησης της αρχής της αναλογικότητας¹⁵⁷².
967. Σημειώνεται ότι, σύμφωνα με τη νομολογία των διοικητικών δικαστηρίων, οι παραβάσεις των διατάξεων των άρθρων 2 ν. 3959/2011 και 102 ΣΛΕΕ είναι διακριτές από εκείνες των

¹⁵⁶⁸ Βλ. Κατευθυντήριες Γραμμές ΕΑ για τον τρόπο υπολογισμού του ύψους των προστίμων, ό.π., παρ. 21, ΕΑ 644/2017, σκ. 238, με περαιτέρω παραπομπές σε νομολογία.

¹⁵⁶⁹ Βλ. ΕΑ 580/VII/2013, σκ. 168 και ΕΑ 622/2015, σκ. 365, ΕΑ 644/2017, σκ. 238, με περαιτέρω παραπομπές σε νομολογία. Βλ. και ΣτΕ 2007/2013, σκ. 29 καθώς και ΔΕφαθ 2458/2017, σκ. 34, ΔΕφαθ 869/2013, σκ. 43, ΔΕφαθ 2265/2010, σκ. 46, ΔΕφαθ 559/2010, σκ. 26 και ΔΕφαθ 2891/2009, σκ. 29, όπου και σχετικές παραπομπές σε ενωσιακή νομολογία.

¹⁵⁷⁰ Βλ. ΕΑ 580/VII/2013, σκ. 169 και ΕΑ 622/2015, σκ. 366, ΕΑ 644/2017, σκ. 239, με περαιτέρω παραπομπές σε νομολογία.

¹⁵⁷¹ Βλ. ΕΑ 644/2017, σκ. 239, με περαιτέρω παραπομπές σε νομολογία.

¹⁵⁷² Βλ. ΓενΔΕΕ T-352/09, Novácke chemické závody a.s., της 12.12.2012, σκ. 46 και την εκεί παρατιθέμενη νομολογία.

άρθρων 1 παρ. 1 ν. 3959/2011 και 101 ΣΛΕΕ, περαιτέρω δεν απορροφώνται οι πρώτες από τις δεύτερες και επιβάλλεται διαφορετικό πρόστιμο για κάθε μία παράβαση. Και τούτο, δεδομένου ιδίως ότι η στοιχειοθέτησή τους βασίζεται σε διαφορετικές προϋποθέσεις, σε διαφορετικές διατάξεις του νόμου και η επιβολή κύρωσης για κάθε είδος από τις παραβάσεις αυτές αποβλέπει σε διαφορετικό σκοπό¹⁵⁷³. Συνακόλουθα, για τις παραβάσεις των άρθρων 2 του ν. 3959/2011 και 102 ΣΛΕΕ νομίμως επιβάλλεται ενιαίο πρόστιμο, αφού αποτελούν κατ' ουσίαν την ίδια παράβαση (καταχρηστική εκμετάλλευση δεσπόζουσας θέσης) που βασίζεται σε ίδιες προϋποθέσεις και η επιβολή κύρωσης για καθεμία από αυτές αποβλέπει στον ίδιο σκοπό. Το ίδιο ισχύει, αντιστοίχως, και για τις παραβάσεις των άρθρων 1 του ν. 3959/2011 και 101 ΣΛΕΕ αναφορικά με απαγορευμένες συμπράξεις

968. Ωστόσο, πρέπει να επισημανθεί ότι, βάσει της ενωσιακής νομολογίας, η αρχή της αναλογικότητας επιτάσσει να μην υπερβαίνουν οι πράξεις των οργάνων της Ένωσης το πρόσφορο και αναγκαίο μέτρο για την επίτευξη των θεμιτών σκοπών που επιδιώκει η σχετική ρύθμιση, το οποίο σημαίνει ότι, όταν υφίσταται δυνατότητα επιλογής μεταξύ περισσότερων του ενός πρόσφορων μέτρων, πρέπει να επιλέγεται το λιγότερο επαχθές και ότι τα μειονεκτήματα που προκαλούνται δεν πρέπει να είναι υπέρμετρα σε σχέση με τους επιδιωκόμενους σκοπούς¹⁵⁷⁴. Συνεπώς, τα πρόστιμα δεν πρέπει να είναι υπέρμετρα σε σχέση με τους επιδιωκόμενους σκοπούς, ήτοι σε σχέση με την τήρηση των κανόνων περί ανταγωνισμού, και το ποσό του επιβαλλόμενου σε μια επιχείρηση προστίμου για παράβαση σε υπόθεση ανταγωνισμού πρέπει να είναι ανάλογο με την παράβαση, εκτιμώμενη στο σύνολό της, λαμβάνοντας υπόψη, ειδικότερα, τη σοβαρότητα της παραβάσεως αυτής.
969. Περαιτέρω, όταν δύο πρόστιμα επιβάλλονται από την ίδια αρχή ανταγωνισμού με μία απόφαση, η εν λόγω αρχή δύναται να διασφαλίσει ότι τα πρόστιμα είναι αναλογικά¹⁵⁷⁵.
970. Υπό το φως των ανωτέρω, στην παρούσα υπόθεση η ΕΑ δύναται να επιβάλει αφενός ενιαίο πρόστιμο για τις επιμέρους απαγορευμένες συμφωνίες που εμπίπτουν στα άρθρα 1 του ν. 3959/2011 και 101 ΣΛΕΕ και αφετέρου ενιαίο πρόστιμο για τις ως άνω διαπιστωθείσες παραβάσεις των άρθρων 2 του ν. 3959/2011 και 102 ΣΛΕΕ (κατάχρηση δεσπόζουσας θέσης)

K.2 ΥΠΑΓΩΓΗ ΣΤΗΝ ΥΠΟ ΕΞΕΤΑΣΗ ΥΠΟΘΕΣΗ

K.2.1 Κριτήρια για τον καθορισμό του ύψους του προστίμου

971. Για τον καθορισμό του ύψους του προστίμου, η ΕΑ συνεκτιμά σειρά από παράγοντες που σχετίζονται, πρωτίστως, με τη σοβαρότητα και τη διάρκεια των παραβάσεων. Προκειμένου να αξιολογηθεί η σοβαρότητα μιας παράβασης, η ΕΑ λαμβάνει υπόψη της ιδίως το είδος της

¹⁵⁷³ Βλ. ενδεικτικά ΔΕφαθ 2265/2010, σκ. 40 και 44, καθώς και νομολογία του ΣτΕ και του ΔΕφαθ στην οποία παραπέμπει.

¹⁵⁷⁴ Βλ. απόφαση ΓενΔΕΕ της 12^{ης} Δεκεμβρίου 2012, *Electrabel v Commission*, T-332/09, σκ. 279 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία (απόφαση του Δικαστηρίου της 5ης Μαΐου 1998, C-180/96, Ηνωμένο Βασίλειο κατά Επιτροπής, Συλλογή 1998, σ. I-2265, σκέψη 96, και απόφαση του Πρωτοδικείου της 12ης Σεπτεμβρίου 2007, T-30/05, Prym και Prym Consumer κατά Επιτροπής, σκέψη 223). Η απόφαση επικυρώθηκε με την απόφαση του Δικαστηρίου της 3ης Ιουλίου 2014, C-84/13 P

¹⁵⁷⁵ Βλ. απόφαση ΓενΔΕΕ της 26^{ης} Οκτωβρίου 2017, T-704/14, *Marine Harvest ASA κατά Επιτροπής*, σκ. 343. Η ως άνω απόφαση επικυρώθηκε με την απόφαση του ΔΕΕ της 4^{ης} Μαρτίου 2020, C-10/18 P, *Mowi ASA (πρώην Marine Harvest ASA)*.

παράβασης, τα αντιανταγωνιστικά αποτελέσματα που προκλήθηκαν ή απειλήθηκε να προκληθούν στην αγορά, το ειδικό βάρος κάθε επιχείρησης στην σχετική αγορά, το οικονομικό όφελος που αποκόμισε ο παραβάτης, την οικονομική δύναμη της επιχείρησης που παραβιάζει τους κανόνες ανταγωνισμού στην σχετική αγορά και την έκταση της γεωγραφικής αγοράς.

972. Στην υπό κρίση περίπτωση, σύμφωνα με όσα εκτέθηκαν ανωτέρω, διαπιστώνονται τα ακόλουθα:

α) **Είδος των παραβάσεων**: Η Άργος, όπως καταδείχθηκε εκτενώς στην υπό-ενότητα «ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΠΡΑΚΤΙΚΩΝ ΥΠΟ ΤΟ ΠΡΙΣΜΑ ΤΩΝ ΑΡΘΡΩΝ 2 ΤΟΥ Ν. 3959/2011 ΚΑΙ 102 ΣΛΕΕ» ανωτέρω, προέβη σε κατάχρηση της δεσπόζουσας θέσης της δια της επιβολής υποχρεώσεων αποκλειστικότητας, αφενός με το σύνολο σχεδόν των εκδοτικών επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται εντός της ελληνικής επικράτειας, και αφετέρου με τα μέλη του δικτύου της, ήτοι τους υποδιανομείς και υποπράκτορες. Η ως άνω ενιαία παράβαση συνιστά ιδιαίτερα σοβαρή παράβαση του ανταγωνισμού. Η επιβολή των ως άνω υποχρεώσεων αποκλειστικότητας καθιστά έτι δυσχερέστερη ή ακόμη και αδύνατη, την πρόσβαση των ανταγωνιστών στην αγορά, εγείροντας έτσι υψηλότερα εμπόδια εισόδου από τα ήδη υπάρχοντα και επιτρέποντας στην Άργος να διατηρήσει τη μονοπωλιακή της θέση στη σχετική αγορά.

973. Περαιτέρω, οι κάθετοι περιορισμοί που περιέχονται στις συμβάσεις της Άργος με τα μέλη του δικτύου διανομής της, ήτοι τους υποδιανομείς και υποπράκτορες της, αναφορικά με τον περιορισμό της προμήθειας προϊόντων έντυπου τύπου εκ μέρους των εξουσιοδοτημένων υποδιανομέων και υποπρακτόρων του δικτύου της Άργος προς σημεία πώλησης, μέλη του δικτύου, αλλά και μεταξύ τους (περιορισμός αμοιβαίων προμηθειών εντός δικτύου επιλεκτικής διανομής), συνιστούν ιδιαίτερα σοβαρούς εξ αντικειμένου περιορισμούς του (ενδοσηματικού) ανταγωνισμού, σύμφωνα με τα ανωτέρω αναλυτικά εκτεθέντα, και κατάφωρη παράβαση των άρθρων 1 Ν.3959/2011 και 101 ΣΛΕΕ¹⁵⁷⁶. Επιπλέον, επισημαίνεται ότι, εν προκειμένω, εξετάζονται ρήτρες «προώθησης συγκεκριμένου σήματος»/μη ανταγωνισμού, οι οποίες εμπίπτουν, κατά την ΕΑ, στην έννοια της καταχρηστικής εκμετάλλευσης δεσπόζουσας θέσης. Η ΕΑ λαμβάνει υπόψη της κατά τον υπολογισμό του ύψους του προστίμου το γεγονός ότι οι εν λόγω περιορισμοί, με βάση τα στοιχεία του φακέλου, τυγχάνουν, σύμφωνα με τις ως προεκτεθείσες απαντήσεις των διανομέων¹⁵⁷⁷, έμπρακτης εφαρμογής.

974. Πάντως, ιδίως ως προς τον ως άνω κάθετο περιορισμό που αφορά στην επιβολή υποχρεώσεων «προώθησης συγκεκριμένου σήματος»/ρητρών μη άσκησης ανταγωνισμού από την Άργος στους διανομείς του δικτύου της (υποδιανομείς/υποπράκτορες), πρέπει να επισημανθεί ότι τα πραγματικά περιστατικά, επί τη βάση των οποίων συγκροτείται η εξ αυτού επαγόμενη παραβίαση των άρθρων 1 ν. 3959/2011 και 101 ΣΛΕΕ, ταυτίζονται με αυτά που συγκροτούν την παράβαση των άρθρων 2 ν. 3959/2011 και 102 ΣΛΕΕ ως προς την

¹⁵⁷⁶ [...]

¹⁵⁷⁷ [...]

επιβολή υποχρέωσης αποκλειστικής συνεργασίας από την Άργος προς τους υποδιανομείς και υποπράκτορες¹⁵⁷⁸. Περαιτέρω, η προϊοντική και γεωγραφική αγορά, καθώς και η χρονική περίοδος διάπραξης των παραβάσεων είναι κοινά. Υπ' αυτό το πρίσμα, κατά τον υπολογισμό των σωρευτικώς επιβλητέων προστίμων ως προς τις ενιαίες και διαρκείς παραβάσεις αφενός των άρθρων 1 ν. 3959/2011 και 101 ΣΛΕΕ και αφετέρου των άρθρων 2 ν. 3959/2011 και 102 ΣΛΕΕ, στο τμήμα τους που αφορούν στην επιβολή στους εξουσιοδοτημένους διανομείς του δικτύου της Άργος υποχρεώσεων μη ανταγωνισμού και αποκλειστικής συνεργασίας αντιστοίχως, δέον να διασφαλισθεί ότι τα σχετικά πρόστιμα θα συνάδουν με την αρχή της αναλογικότητας.

β) Πραγματικός ή δυνητικός αντίκτυπος στην αγορά: Οι προαναφερόμενες καταχρηστικές πρακτικές της Άργος έχουν επιζήμιες επιπτώσεις για τον ανταγωνισμό, καθόσον κατατείνουν στη διατήρηση της θέσης μονοπωλιακής ισχύος της ως άνω ελεγχόμενης στη σχετική αγορά διανομής προϊόντων έντυπου τύπου κατ' αποκλεισμό της δυνατότητας άσκησης ανταγωνιστικών πιέσεων ή/και περιορισμού των δυνατοτήτων εισόδου νέων ανταγωνιστών. Δεδομένου δε, ότι εφαρμόστηκαν στην πράξη επί σειρά ετών, και σε κάθε στάδιο της διανομής τύπου, εκτιμάται ότι έχουν σημαντικό πραγματικό αντίκτυπο στην αγορά¹⁵⁷⁹. Έχουν, επίσης, πολύ σημαντικό εγγενές δυνητικό αποτέλεσμα, κατά τα ανωτέρω.

975. Ομοίως, οι διαπιστωθέντες εξ αντικειμένου ιδιαίτερης σοβαρότητας περιορισμοί του ανταγωνισμού, ήτοι περιορισμός προμήθειας προϊόντων έντυπου τύπου εκ μέρους των εξουσιοδοτημένων υποδιανομέων και υποπρακτόρων του δικτύου της Άργος προς σημεία πώλησης, μέλη του δικτύου, αλλά και μεταξύ τους (περιορισμός αμοιβαίων προμηθειών εντός δικτύου επιλεκτικής διανομής), από τη φύση τους θεωρείται ότι έχουν αντίκτυπο στην αγορά. Άλλωστε, κατά την ΕΑ αναπτύχθηκαν αντιανταγωνιστικά αποτελέσματα, καθώς τόσο οι ως άνω πρακτικές (καθορισμός ελάχιστων τιμών μεταπώλησης και περιορισμός αμοιβαίων προμηθειών μεταξύ των μελών του υπό εξέταση δικτύου) όσο και η επιβολή υποχρεώσεων «προώθησης συγκεκριμένου σήματος»/ρητρών μη ανταγωνισμού, εφαρμόστηκαν στην πράξη.

γ) Οικονομική δύναμη της επιχείρησης στην αγορά: Η Άργος κατέχει μονοπωλιακή θέση στη σχετική αγορά διανομής έντυπου τύπου, την οποία και διατηρεί καθ' όλη την περίοδο αναφοράς, καθώς από τον Αύγουστο του 2017 και εφεξής κατέστη η μοναδική εταιρία που δραστηριοποιείται στην αγορά διανομής (αθηναϊκού και πανελλήνιου) έντυπου Τύπου¹⁵⁸⁰. Περαιτέρω, δεν πραγματοποιήθηκε είσοδος (νέου) ανταγωνιστή καθ' όλη την εξεταζόμενη περίοδο και ως εκ τούτου, η εν λόγω αγορά παραμένει πλήρως στεγανοποιημένη.

δ) Έκταση γεωγραφικής αγοράς: Όσον αφορά τη σοβαρότητα των παραβάσεων σε σχέση με τη γεωγραφική τους έκταση, οι εξεταζόμενες παραβάσεις αφορούν στο σύνολο της ελληνικής επικράτειας και έχουν, επομένως, σημαντική έκταση.

¹⁵⁷⁸[...]

¹⁵⁷⁹[...]

¹⁵⁸⁰[...]

ε) Οικονομικό όφελος που αποκόμισε ή επιδίωξε να αποκόμισε η παραβαίνουσα επιχείρηση: Από το σύνολο των στοιχείων του φακέλου της παρούσας δεν είναι δυνατό να προσδιοριστεί επακριβώς το οικονομικό όφελος από τις εν λόγω πρακτικές.

Κ.2.2 Διάρκεια των παραβάσεων

976. [...] ¹⁵⁸¹. [...] ¹⁵⁸², [...]

977. [...]

Κ.2.3 Επιβαρυντικές και ελαφρυντικές περιστάσεις

Κ.2.3.1 Επιβαρυντικές περιστάσεις

978. Το βασικό ποσό του προστίμου μπορεί να προσαυξάνεται, στην περίπτωση που η επιχείρηση έχει διαπράξει στο παρελθόν διαπιστωμένη παράβαση των κανόνων του ανταγωνισμού, ή εάν αρνήθηκε να συνεργαστεί ή αποπειράθηκε να παρεμποδίσει την Υπηρεσία κατά την διεξαγωγή της έρευνάς της επί της συγκεκριμένης υπόθεσης, ή εάν η εμπλεκόμενη επιχείρηση είχε ηγετικό ρόλο στην παράνομη συμπεριφορά ή είχε προτρέψει άλλες επιχειρήσεις να την υιοθετήσουν (αξιολογείται ιδίως εάν είχε εξαναγκάσει άλλη επιχείρηση να συμμετάσχει στην πραγματοποίηση της παράβασης ή αν είχε επιβάλει αντίποινα σε άλλες επιχειρήσεις για να θέσουν τις παράνομες πρακτικές σε εφαρμογή) ¹⁵⁸³.

979. Ειδικότερα, κατά την ανάλυση της παράβασης και την επιμέτρηση του προστίμου για την επίτευξη αποτρεπτικού αποτελέσματος, πρέπει να λαμβάνεται υπόψη η καθ' υποτροπή υιοθέτηση παράνομης συμπεριφοράς από μία επιχείρηση, ως στοιχείο ιδιαίτερης σημασίας και ως πολύ σημαντικός δείκτης της σοβαρότητας της επίδικης συμπεριφοράς ¹⁵⁸⁴. Η ενωσιακή έννοια της υποτροπής είναι αντίστοιχη αυτής που απαντάται σε ορισμένες έννομες τάξεις, όταν δηλ. ένα πρόσωπο διαπράττει νέες παραβάσεις, αφού του επιβλήθηκαν κυρώσεις για παρόμοιες παραβάσεις ¹⁵⁸⁵, ενώ από τη στιγμή που απαιτείται νέα παράβαση, συνάγεται ότι η τέλεση ταυτόχρονων παραβάσεων δεν εμπίπτει στην υποτροπή ¹⁵⁸⁶. Επισημαίνεται ότι, η νέα παράβαση πρέπει να έχει διαπραχθεί από την ίδια επιχείρηση, υπό την έννοια της οικονομικής οντότητας ¹⁵⁸⁷. Κατά την συνεκτίμηση των επιβαρυντικών περιστάσεων δεν απαιτείται η προγενέστερη παράβαση να εμφανίζει ομοιότητες με τη μεταγενέστερη ως προς

¹⁵⁸¹ [...]

¹⁵⁸² [...]

¹⁵⁸³ Βλ. Κατευθυντήριες Γραμμές ΕΑ για τον τρόπο υπολογισμού του ύψους των προστίμων, ό.π., παρ. 14 και Κατευθυντήριες Γραμμές ΕΕπ για τα πρόστιμα, ό.π., παρ. 28. Βλ. επίσης ΕΑ 644/2017, σκ. 257, ΕΑ 622/2015, σκ. 387.

¹⁵⁸⁴ Βλ. σχετικά απόφαση ΔΕΚ 7.1.2004, συν. υπ. C – 204/00P κ.α., AalborgPortlandA/S, Συλλ. 2004, I-123, σκ. 91, ΠΕΚ 17.12.1991, T-6/89, EnichemAnic (Polypropylene), Συλλ. 1991, II – 1623, σκ. 295, ΔΕΚ 8.2.2007, C-3/06P, GroupeDanone, Συλλ. 2007, I – 1331, σκ. 47.

¹⁵⁸⁵ Βλ. σχετικά απόφαση ΠΕΚ, T-141/94, ThyssenStahl ο.π., σκ. 617

¹⁵⁸⁶ Βλ. σχετικά ΠΕΚ 11.3.1999, T-141/94, ThyssenStahl ο.π., σκ.618.

¹⁵⁸⁷ Βλ. ενδεικτικά απόφαση T-206/06 Total και ElfAquitaine κατά Επιτροπής, Συλλ. 2011, II-163, σκ. 213 (ιδίως ως προς την ταυτότητα του αποδέκτη των σχετικών αποφάσεων περί παράβασης).

τη φύση, την αγορά¹⁵⁸⁸, το προϊόν¹⁵⁸⁹ ή τη γεωγραφική επίδραση¹⁵⁹⁰. Για τη διαπίστωση, ωστόσο, τέλεσης παρόμοιας παράβασης, αρκεί να έχει παραβιασθεί ο ίδιος κανόνας δικαίου στο παρελθόν¹⁵⁹¹. Επίσης, κρίσιμο είναι το στοιχείο της προηγούμενης παράβασης των κανόνων του ανταγωνισμού. Αντιθέτως, η έννοια της υποτροπής δεν προϋποθέτει κατ' ανάγκη την προηγούμενη επιβολή κύρωσης, ούτε εξαρτάται από τη βαρύτητα αυτής¹⁵⁹².

980. Κατά πάγια δε, νομολογία, η Επιτροπή έχει ιδιαίτερος ευρεία διακριτική ευχέρεια όσον αφορά την επιλογή των στοιχείων που πρέπει να ληφθούν υπόψη για τον καθορισμό του ύψους των προστίμων, όπως οι ιδιαίτερες περιστάσεις της υποθέσεως, το πλαίσιο της και ο αποτρεπτικός χαρακτήρας των προστίμων, χωρίς να είναι αναγκαίο να γίνει παραπομπή σε δεσμευτικό ή εξαντλητικό κατάλογο κριτηρίων που πρέπει οπωσδήποτε να ληφθούν υπόψη¹⁵⁹³. Επομένως, η Επιτροπή μπορεί, σε κάθε περίπτωση, να λάβει υπόψη τις ενδείξεις που επιβεβαιώνουν την τάση μιας επιχείρησης να παραβαίνει τους κανόνες του ανταγωνισμού, συμπεριλαμβανομένου του χρονικού διαστήματος που μεσολάβησε μεταξύ των εν λόγω παραβάσεων και να αποτυπώνει την ένδειξη αυτή στο ποσοστό της προσαύξεσης¹⁵⁹⁴.
981. Εξάλλου, οι αποφάσεις για τη διαπίστωση παράβασης, που εκδίδονται βάσει της διαδικασίας για τη διευθέτηση διαφορών, συνιστούν έγκυρο προηγούμενο για την στοιχειοθέτηση και διαπίστωση υποτροπής σε περίπτωση διάπραξης επόμενων παρόμοιων παραβάσεων¹⁵⁹⁵.

¹⁵⁸⁸ Απόφαση ΕΕ COMP 38695 2009/C 137/06, παρ. 525, απόφαση ΠΕΚ T-101/05 και T-111/05, BASF κατά Επιτροπής, Συλλογή 2007, σ. II-4949, σκέψη 64 καθώς και T-161/05 Hoechst κατά Επιτροπής, Συλλ 2009, II-3555, σκ. 147.

¹⁵⁸⁹ Απόφαση ΕΕ COMP/C.39181- 2009/C295/13, παρ. 679 και COMP/39129-2009/C 296/08, παρ. 255.

¹⁵⁹⁰ Βλ. σχετικά απόφαση T-203/01, Michelin κατά Επιτροπής, ο.π., σκ. 288.

¹⁵⁹¹ Βλ. σχετικά απόφαση ΠΕΚ στις συνεκδ. υποθέσεις T-101/05 και T-111/05, BASF και UCB κατά Επιτροπής, Συλλ. 2007, II 4949, σκ. 64 και T-57/01, Solvay κατά Επιτροπής, Συλλ 2009, II-4621, σκ. 510.

¹⁵⁹² Βλ. σχετικά απόφαση ΠΕΚ, T – 53/2003, BPB, Συλλ. 2008, II-1333, σκ. 387-388 και T-38/02, GroupeDanone, ο.π., σκ. 363. Ιδίως δε σκέψη 388 του Γενικού Δικαστηρίου στην υπόθεση T – 53/2003, ό.π., σύμφωνα με το οποίο: «[...] η συνεκτίμηση της υποτροπής αποβλέπει στο να παρακινήσει τις επιχειρήσεις που έχουν εκδηλώσει την τάση να παραβούν τους κανόνες του ανταγωνισμού να μεταβάλουν τη συμπεριφορά τους, εφόσον αποδεικνύεται ότι η προηγούμενη διαπίστωση παραβάσεώς τους δεν ήταν αρκετή για να προλάβει την επανάληψη της παραβατικής συμπεριφοράς. Έτσι, το καθοριστικό στοιχείο της υποτροπής δεν είναι η προηγούμενη επιβολή προστίμων και κατά μείζονα λόγο το ύψος του, αλλά η προηγούμενη διαπίστωση παραβάσεως.»

¹⁵⁹³ Βλ. σχετικά διάταξη του Δικαστηρίου της 25ης Μαρτίου 1996, C-137/95 P, SPO κ.λπ. κατά Επιτροπής, Συλλογή 1996, σ. I-1611, σκ. 54 και απόφαση ΔΕΚ C-219/95 P, Ferriere Nord κατά Επιτροπής, Συλλογή 1997, σ. I-4411, σκ. 33.

¹⁵⁹⁴ Βλ. σχετικά απόφαση ΠΕΚ, T – 53/2003, BPB, Συλλ. 2008, II-1333, σκ. 383. Συναφώς, πρέπει να επισημανθεί ότι το ΠΕΚ θεώρησε ότι χρονικό διάστημα μικρότερο των δέκα ετών που μεσολάβησε μεταξύ των διαπιστώσεων δύο παραβάσεων μαρτυρούσε την τάση μιας επιχείρησης να μην αντλεί τα δέοντα συμπεράσματα από τη διαπίστωση της εκ μέρους της παραβάσεως των κανόνων ανταγωνισμού Βλ. σχετικά απόφαση ΠΕΚ, T – 53/2003, BPB, ο.π., σκ. 384 καθώς και απόφαση ΠΕΚ, T-38/02, Groupe Danone κατά Επιτροπής, Συλλογή 2005, σ. II-4407, σκ. 354-355.

¹⁵⁹⁵ Βλ. https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/MEMO_08_458 για την υιοθέτηση διαδικασίας διευθέτησης διαφορών από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, όπου αναφέρεται, μεταξύ άλλων, «...They [settlement decisions] constitute a precedent valid to establish recidivism for subsequent similar infringements...». Επισημαίνεται ότι η ύπαρξη «παρόμοιας» παράβασης συγκαταλέγεται στις προϋποθέσεις διαπίστωσης υποτροπής κατά το ενωσιακό δίκαιο (βλ. Κατευθυντήριες Γραμμές ΕΕπ για τα πρόστιμα, ό.π., παρ. 28), ωστόσο, κατά το ελληνικό δίκαιο, αρκεί η ύπαρξη «διαπιστωμένης παράβασης» για την (βλ. Κατευθυντήριες Γραμμές ΕΑ για τον τρόπο υπολογισμού του ύψους των προστίμων, ό.π., παρ. 14).

982. Στην παρούσα, η Άργος έχει διαπράξει στο παρελθόν διαπιστωμένη παράβαση των κανόνων του ανταγωνισμού, όπως έκρινε η Απόφαση 669/2018 της Επιτροπής Ανταγωνισμού, που εκδόθηκε με τη Διαδικασία Διευθέτησης Διαφορών (κατόπιν παραδοχής της παράβασης και αποδοχής των σχετικών αιτημάτων για υπαγωγή στη διαδικασία διευθέτησης των εμπλεκόμενων εταιριών). Ειδικότερα, η Άργος ανεπιφύλακτα παραδέχθηκε ότι συμμετείχε με το έτερο τότε Πρακτορείο διανομής τύπου Ευρώπη σε μακροχρόνια αντανταγωνιστική σύμπραξη (καρτέλ) κατά την περίοδο 2001–2017, που συνίστατο σε οριζόντιες συμφωνίες ή/και εναρμονισμένες πρακτικές με αντικείμενο τον καθορισμό κοινής εμπορικής και τιμολογιακής πολιτικής (προμηθειών), τον περιορισμό της διάθεσης, την κατανομή πελατείας και την εντεύθεν νόθευση του ανταγωνισμού στην αγορά διανομής τύπου, κατά παράβαση των άρθρων 1 ν. 3959/2011 και 101 ΣΛΕΕ.
983. Επομένως, κατά τα αναλυτικώς εκτεθέντα στην παρούσα, η ΕΑ λαμβάνει υπόψη της ως επιβαρυντική περίσταση κατά τον υπολογισμό του ύψους του προστίμου το γεγονός ότι η ελεγχόμενη στην παρούσα εταιρεία Άργος έχει διαπράξει την ανωτέρω διαπιστωμένη παράβαση των κανόνων του ανταγωνισμού (βλ. κατωτέρω υπό-ενότητα «ΚΑΤ' ΕΞΑΙΡΕΣΗ ΑΝΑΠΡΟΣΑΡΜΟΓΗ ΤΟΥ ΠΡΟΣΤΙΜΟΥ»).

Κ.2.3.2 Ελαφρυντικές περιστάσεις

984. Το βασικό ποσό του προστίμου μπορεί να μειώνεται εάν συντρέχουν ελαφρυντικές περιστάσεις, όπως όταν η επιχείρηση παρέχει αποδείξεις ότι έχει παύσει την παράβαση ύστερα από την πρώτη παρέμβαση της Υπηρεσία, όταν αποδεικνύει ότι από αμέλεια οδηγήθηκε στην παράβαση, όταν παρέχει αποδείξεις ότι η εμπλοκή της στην παράβαση είναι ιδιαίτερα περιορισμένη ή όταν συνεργάστηκε αποτελεσματικά με την Επιτροπή, πέραν του πεδίου εφαρμογής τυχόν Προγράμματος Επιείκειας και πέραν των νομίμων υποχρεώσεων της να συνεργαστεί^{1596, 1597}.
985. Εν προκειμένω, διαπιστώνεται ότι δεν συντρέχουν ελαφρυντικές περιστάσεις.

Κ.2.4. Ζήτημα οικονομικής ισχύος

986. Για λόγους πληρότητας, σημειώνεται ότι, σε περίπτωση συμμετοχής των μελών του δικτύου διανομής ενός παραγωγού ή προμηθευτή σε (κάθετες) συμφωνίες που αντιβαίνουν στις αρχές του ανταγωνισμού, δεν φαίνεται καταρχήν ενδεδειγμένο να επιβληθούν πρόστιμα και στις επιχειρήσεις αυτές¹⁵⁹⁸. Και τούτο, διότι η πρωτοβουλία των περιοριστικών για τον ανταγωνισμό συμφωνιών αναλαμβάνεται κατά κανόνα από τον προμηθευτή, ο οποίος έχει μεγαλύτερη οικονομική ισχύ και διαθέτει μέσα πίεσης¹⁵⁹⁹, γεγονός που τον καθιστά ικανό να

¹⁵⁹⁶ Βλ. Κατευθυντήριες Γραμμές για τον τρόπο υπολογισμού του ύψους των προστίμων, ό.π., παρ. 15 και Κατευθυντήριες Γραμμές ΕΕπ για τα πρόστιμα, ό.π., παρ. 29. Βλ. επίσης ενδεικτικά υπ' αριθ. 563/VII/2013, σκ. 359 και 644/2017, σκ. 257 αποφάσεις ΕΑ.

¹⁵⁹⁷ Παράλληλα, διευκρινίζεται ότι η τυχόν συνεργασία της Άργος με τη ΓΔΑ κατά τη διάρκεια της διερεύνησης της υπόθεσης δεν αξιολογείται ως ελαφρυντική περίσταση, δεδομένου ότι η ανταπόκριση των εμπλεκόμενων επιχειρήσεων στα αιτήματα παροχής πληροφοριών βάσει του νόμου και στη διοικητική διαδικασία εν γένει δεν μπορεί να αναγνωριστεί ως ελαφρυντική περίσταση.

¹⁵⁹⁸ Βλ. σχετ. την υπ' αριθ. 663/2018 απόφαση ΕΑ (ΕΛΑΪΣ - UNILEVER), παρ. 649 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία.

¹⁵⁹⁹ Συναφώς και η υπ' αριθ. ΕΑ 520/VI/2011 απόφαση ΕΑ, σκ. 374.

εξασφαλίζει από μέρους των αντισυμβαλλομένων του την τήρηση των πρακτικών αυτών με διάφορους τρόπους¹⁶⁰⁰.

987. Πράγματι, στην παρούσα υπόθεση, οι διαπιστωθείσες παραβάσεις δεν προκύπτει ότι θα είχαν τελεστεί δίχως την πρωτοβουλία και τις ενέργειες της Άργος, που διαθέτει σημαντικά μεγαλύτερη ισχύ έναντι των οικονομικά ασθενέστερων αντισυμβαλλόμενων μελών του δικτύου της, ήτοι υποδιανομέων και υποπρακτόρων της. Στην προκειμένη δε, περίπτωση, η Άργος κατέχει μονοπωλιακή θέση στην σχετική αγορά της διανομής εντύπου τύπου, που της επιτρέπει να επιβάλλει τις προεκτεθείσες περιοριστικές συμφωνίες, καθώς και να εξασφαλίζει την εφαρμογή - εκ μέρους των αντισυμβαλλομένων της - των συμφωνιών αυτών.

Κ.2.5 Προσδιορισμός της βάσης του προστίμου

988. Όπως αναφέρθηκε στην ενότητα «ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΕΠΙΒΟΛΗ ΤΩΝ ΚΥΡΩΣΕΩΝ», η βάση για τον υπολογισμό του προστίμου είναι τα ακαθάριστα έσοδα της επιχείρησης από προϊόντα ή υπηρεσίες που αφορούν στην παράβαση. Σύμφωνα και με την ερμηνευτική Ανακοίνωση της ΕΑ της 17.07.2009 αναφορικά με το εύρος των ακαθάριστων εσόδων που χρησιμοποιούνται ως βάση για τον υπολογισμό του προστίμου, η ΕΑ λαμβάνει κάθε φορά υπόψη το σύνολο των ακαθάριστων εσόδων της επιχείρησης στη σχετική/-ές αγορά/-ές προϊόντων που αφορά η διαπιστωθείσα παράβαση. Και τούτο, διότι η σχετική αγορά προϊόντων αποτελεί συνήθως ασφαλές κριτήριο για τον προσδιορισμό της αξίας πωλήσεων των προϊόντων ή υπηρεσιών που επηρεάζονται άμεσα ή έμμεσα από την παράβαση, ενώ παράλληλα διασφαλίζεται με τον τρόπο αυτό και ο επιδιωκόμενος αποτρεπτικός χαρακτήρας του προστίμου¹⁶⁰¹.
989. Στην παρούσα υπόθεση, με βάση τα στοιχεία του φακέλου, ως βάση για τον υπολογισμό του προστίμου λαμβάνεται υπόψη το σύνολο των ακαθάριστων εσόδων από πρακτόρευση εντύπων της Άργος στη σχετική αγορά διανομής έντυπου τύπου κατ' έτος και για όλη τη χρονική περίοδο διάπραξης των διαπιστούμενων παραβάσεων.
990. Στον Πίνακα 18 παρουσιάζεται η βάση υπολογισμού του προστίμου για τις ως άνω διαπιστούμενες παραβάσεις των άρθρων 1 του ν. 3959/2011 και 101 ΣΛΕΕ κατά την χρονική περίοδο 10.08.2017 – 30.12.2021 (ημερομηνία λήψης της Απόφασης):

Πίνακας 18: Βάση υπολογισμού του προστίμου της Άργος για τις απαγορευμένες συμφωνίες που εμπίπτουν στα άρθρα 1 του ν. 3959/2011 και 101 ΣΛΕΕ (σε ευρώ)

Έτη παράβασης	Βάση υπολογισμού του προστίμου της Άργος (Απαγορευμένες συμφωνίες που εμπίπτουν στα άρθρα 1 του ν. 3959/2011 και 101 ΣΛΕΕ)
2017*	[...]***
2018	[...]****

¹⁶⁰⁰ Βλ. ενδεικτικά υπ' αριθ. 495/VI/2010 απόφαση ΕΑ, σκ. 189 και υπ' αριθ. 580/VII/2013 απόφαση ΕΑ, σκ. 178. Βλ. επίσης αποφάσεις της Επιτροπής 2001/711/ΕΚ, Volkswagen- Passat, Υπόθεση COMP/F-2/36.693, σκ. 104 και 2002/758/ΕΚ, Mercedes-Benz, Υπόθεση COMP/36.264, σκ. 233.

¹⁶⁰¹ Βλ. υπ' αριθ. 644/2017 απόφαση ΕΑ, σκ. 238, με περαιτέρω παραπομπές σε νομολογία.

2019	[...] ^{****}
2020	[...] ^{****}
2021 ^{**}	[...] ^{*****}
Σύνολο	[...]

Επεξηγήσεις: * [...]; ** [...]; *** βλ. την υπ' αριθ. [...]; **** βλ. [...]; ***** Τα ακαθάριστα έσοδα από πρακτόρευση εντύπων είναι [...] σύμφωνα με [...].

Στον Πίνακα 19 παρουσιάζεται η βάση υπολογισμού του προστίμου για τις ως άνω διαπιστούμενες παραβάσεις των άρθρων 2 του ν. 3959/2011 και 102 ΣΛΕΕ κατά την χρονική περίοδο 10.08.2017 – 30.12.2021 (ημερομηνία λήψης της Απόφασης):

Πίνακας 19: Βάση υπολογισμού του προστίμου της Άργος για τις απαγορευμένες συμφωνίες που εμπίπτουν στα άρθρα 2 του ν. 3959/2011 και 1012ΣΛΕΕ (σε ευρώ)

Έτη παράβασης	Βάση υπολογισμού του προστίμου της Άργος (Απαγορευμένες συμφωνίες που εμπίπτουν στα άρθρα 2 του ν. 3959/2011 και 102 ΣΛΕΕ)
2017 [*]	[...] ^{***}
2018	[...] ^{****}
2019	[...] ^{****}
2020	[...] ^{****}
2021 ^{**}	[...] ^{*****}
Σύνολο	[...]

Επεξηγήσεις: * [...]; ** [...]; *** βλ. την υπ' αριθ. [...]; **** βλ. [...]; ***** Τα ακαθάριστα έσοδα από πρακτόρευση εντύπων είναι [...] σύμφωνα με [...].

Κ.2.6 Προσδιορισμός της βασικού ποσού του προστίμου

991. Για την ως άνω διαπιστούμενες παραβάσεις των άρθρων 1 του ν. 3959/2011 και 101 ΣΛΕΕ κατά την χρονική περίοδο 10.08.2017 – 30.12.2021 το ποσοστό προστίμου κατά την **ομόφωνη κρίση της ΕΑ** ανέρχεται στο [...]. Συνεπώς, μετά την εφαρμογή του ποσοστού αυτού, το βασικό ποσό προστίμου της Άργος για τις διαπιστούμενες παραβάσεις των άρθρων 1 του ν. 3959/2011 και 101 ΣΛΕΕ, λαμβανομένης υπόψη και της διάρκειας συμμετοχής της στην παράβαση, όπως προσδιορίστηκε ανωτέρω, διαμορφώνεται ως ακολούθως (Πίνακας 20):

Πίνακας 20: Βασικό ποσό προστίμου για τις διαπιστούμενες παραβάσεις των άρθρων 1 του ν. 3959/2011 και 101 ΣΛΕΕ (σε ευρώ)

Έτη παράβασης	Βάση υπολογισμού προστίμου	Ποσοστό προστίμου	Βασικό ποσό προστίμου της Άργος
Σύνολο	[...]	[...] ^o	[...]

Επεξηγήσεις: * βλ. Πίνακα 18 ανωτέρω.

992. Για την ως άνω διαπιστούμενες παραβάσεις των άρθρων 2 του ν. 3959/2011 και 102 ΣΛΕΕ κατά την χρονική περίοδο 10.08.2017 – 30.12.2021 το ποσοστό προστίμου κατά την **κρίση**

της πλειοψηφίας της ΕΑ ανέρχεται στο [...] % περίπου. Συνεπώς, μετά την εφαρμογή του ποσοστού αυτού, το βασικό ποσό προστίμου της Άργος για τις διαπιστούμενες παραβάσεις των άρθρων 2 του ν. 3959/2011 και 102 ΣΛΕΕ, λαμβανομένης υπόψη και της διάρκειας συμμετοχής της στην παράβαση, όπως προσδιορίστηκε ανωτέρω, διαμορφώνεται ως ακολούθως (Πίνακας 21):

Πίνακας 21: Βασικό ποσό προστίμου για τις διαπιστούμενες παραβάσεις των άρθρων 2 του ν. 3959/2011 και 102 ΣΛΕΕ (σε ευρώ)

Έτη παράβασης	Βάση υπολογισμού προστίμου	Ποσοστό προστίμου	Βασικό ποσό προστίμου της Άργος
Σύνολο	[...]*	[...]%	[...]

Επεξηγήσεις: * βλ. Πίνακα 19 ανωτέρω.

993. Κατά την κρίση ενός μέλους της ΕΑ, του Εισηγητή Ι. Στεφάτου, το ποσοστό προστίμου για τις διαπιστούμενες παραβάσεις του άρθρου 2 του ν.3959/2011 και 102 ΣΛΕΕ θα έπρεπε να είναι χαμηλότερο, ήτοι σε ποσοστό [...] % διότι το εν λόγω ποσοστό εκτιμάται ως αναλογικό και πρόσφορο για τους σκοπούς της παρούσης υπόθεσης

Κ.2.7 Εφαρμογή του προστίμου επί του ανώτατου προστίμου (10%)

994. Κατά την προϊσχύουσα, έως την τροποποίηση του ν. 3959/2011 από τον ν. 4886/2022 (ΦΕΚ Α' 12/24.1.2022), διάταξη του άρθρου 25 παρ.2 περ. α του ν. 3959/2011, το πρόστιμο μπορεί να ανέλθει μέχρι ποσοστού 10% του συνολικού κύκλου εργασιών της επιχείρησης της χρήσης κατά την οποία έπαυσε η παράβαση ή, αν αυτή συνεχίζεται μέχρι την έκδοση της απόφασης, της προηγούμενης της έκδοσης της απόφασης χρήσης, ενώ, κατά την σήμερα ισχύουσα διάταξη του άρθρου 25B ν. 3959/2011, σε συνέχεια της τροποποίησης από το ν. 4886/2022, το πρόστιμο μπορεί να φθάσει μέχρι ποσοστού 10% του συνολικού παγκόσμιου κύκλου εργασιών της επιχείρησης κατά την προηγούμενη της έκδοσης της απόφασης χρήση. Ενόψει των ανωτέρω, η προϊσχύουσα διάταξη του άρθρου 25 παρ.2 περ. α του ν. 3959/2011, η οποία είναι μάλιστα ευμενέστερη ως προς το επιβληθέν πρόστιμο για τις διαπιστούμενες παραβάσεις των άρθρων 2 του ν.3959/2011 και 102 ΣΛΕΕ από τη σήμερα ισχύουσα για τους σκοπούς της παρούσας υπόθεσης αντίστοιχη διάταξη του άρθρου 25, τυγχάνει εν προκειμένω εφαρμοστέα.
995. Το υπολογισθέν πρόστιμο για την Άργος, εν προκειμένω, δεν υπερβαίνει το ανώτατο κατά νόμο όριο 10% του συνολικού κύκλου εργασιών (€[...]) της προηγούμενης της έκδοσης της απόφασης χρήσης (2020) σχετικά με τις διαπιστούμενες παραβάσεις των άρθρων 1 του ν.3959/2011 και 101 ΣΛΕΕ και δεν υπερβαίνει το ανώτατο κατά νόμο όριο 10% του συνολικού κύκλου εργασιών (€[...]) της χρήσης κατά την οποία έπαυσε η παράβαση (2019) σχετικά με τις διαπιστούμενες παραβάσεις των άρθρων 2 του ν.3959/2011 και 102 ΣΛΕΕ.

Κ.2.8 Κατ' εξαίρεση αναπροσαρμογή του προστίμου

996. Η ΕΑ, **ομόφωνα**, κρίνει, κατά τα ανωτέρω στην ενότητα «ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΕΠΙΒΟΛΗ ΚΥΡΩΣΕΩΝ» και στην υπό-ενότητα «ΕΠΙΒΑΡΥΝΤΙΚΕΣ ΠΕΡΙΣΤΑΣΕΙΣ» της παρούσας, το

ύψος του προστίμου για τις διαπιστούμενες παραβάσεις των άρθρων 1 του ν. 3959/2011 και 101 ΣΛΕΕ διαμορφώνεται ως εξής (Πίνακας 22):

Πίνακας 22: Ποσό προστίμου μετά την κατ'εξαιρέση αύξηση του προστίμου για τις διαπιστούμενες παραβάσεις των άρθρων 1 του ν. 3959/2011 και 101 ΣΛΕΕ (σε ευρώ)

Άργος	Ποσό προστίμου	Ποσοστό κατ'εξαιρέσης αύξησης του προστίμου	Ποσό προστίμου μετά την αύξηση κατά [...]%
Σύνολο	616.582,77 *	[...]%	[...]

Επεξηγήσεις: * βλ. Πίνακα 20 ανωτέρω.

997. Η ΕΑ, **ομόφωνα**, κρίνει, κατά τα ανωτέρω στην ενότητα «ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΕΠΙΒΟΛΗ ΚΥΡΩΣΕΩΝ» και στην υπό-ενότητα «ΕΠΙΒΑΡΥΝΤΙΚΕΣ ΠΕΡΙΣΤΑΣΕΙΣ» της παρούσας, το ύψος του προστίμου για τις διαπιστούμενες παραβάσεις των άρθρων 2 του ν. 3959/2011 και 102 ΣΛΕΕ διαμορφώνεται ως εξής (Πίνακας 23):

Πίνακας 23: Ποσό προστίμου μετά την κατ'εξαιρέση αύξηση του προστίμου για τις διαπιστούμενες παραβάσεις των άρθρων 2 του ν. 3959/2011 και 102 ΣΛΕΕ (σε ευρώ)

Άργος	Ποσό προστίμου	Ποσοστό κατ'εξαιρέσης αύξησης του προστίμου	Ποσό προστίμου μετά την αύξηση κατά [...]%
Σύνολο	748.246,43*	[...]%	[...]

Επεξηγήσεις: * βλ. Πίνακα 21 ανωτέρω.

998. Η ΕΑ, κατά πλειοψηφία κρίνει, κατά τα ανωτέρω στην ενότητα «ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΕΠΙΒΟΛΗ ΚΥΡΩΣΕΩΝ», ότι δύναται εν προκειμένω η κατ'εξαιρέση μείωση του ύψους του προστίμου για τις διαπιστούμενες παραβάσεις των άρθρων 1 του ν. 3959/2011 και 101 ΣΛΕΕ, το οποίο διαμορφώνεται ως εξής (Πίνακας 24):

Πίνακας 24: Ποσό προστίμου μετά την κατ'εξαιρέση μείωση του προστίμου για τις διαπιστούμενες παραβάσεις των άρθρων 1 του ν. 3959/2011 και 101 ΣΛΕΕ (σε ευρώ)

Άργος	Ποσό προστίμου	Ποσοστό κατ'εξαιρέσης μείωσης του προστίμου	Ποσό προστίμου μετά την μείωση κατά [...]%
Σύνολο	678.241,05 *	[...]%	339.120,52

Επεξηγήσεις: * βλ. Πίνακα 22 ανωτέρω.

999. Κατά την κρίση ενός μέλους της ΕΑ, του Εισηγητή Ι. Στεφάτου, το ποσοστό κατ'εξαιρέσης μείωσης του προστίμου για τις διαπιστούμενες παραβάσεις του άρθρου 1 του ν.3959/2011 και 101 ΣΛΕΕ θα έπρεπε να είναι υψηλότερο, ήτοι σε ποσοστό [...] % λόγω της, κατά την εκτίμηση του, δεινής οικονομικής θέσης της ελεγχόμενης.

1000. Η ΕΑ, κατά πλειοψηφία κρίνει, κατά τα ανωτέρω στην ενότητα «ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΕΠΙΒΟΛΗ ΚΥΡΩΣΕΩΝ», ότι δύναται εν προκειμένω η κατ'εξαιρέση μείωση του ύψους του προστίμου για τις διαπιστούμενες παραβάσεις των άρθρων 2 του ν. 3959/2011 και 102 ΣΛΕΕ, το οποίο διαμορφώνεται ως εξής (Πίνακας 25):

Πίνακας 25: Ποσό προστίμου μετά την κατ'εξαιρέση μείωση του προστίμου για τις διαπιστούμενες παραβάσεις των άρθρων 2 του ν. 3959/2011 και 102 ΣΛΕΕ (σε ευρώ)

Άργος	Ποσό προστίμου	Ποσοστό κατ' εξαίρεσης μείωσης του προστίμου	Ποσό προστίμου μετά την μείωση κατά [...]%
Σύνολο	823.071,07*	[...]%	411.535,54

Επεξηγήσεις: * βλ. Πίνακα 23 ανωτέρω.

1001. Κατά την κρίση ενός μέλους της ΕΑ, του Εισηγητή Ι. Στεφάτου, το ποσοστό κατ' εξαίρεσης μείωσης του προστίμου για τις διαπιστούμενες παραβάσεις του άρθρου 2 του ν.3959/2011 και 102 ΣΛΕΕ θα έπρεπε να είναι υψηλότερο, ήτοι σε ποσοστό [...] % λόγω της, κατά την εκτίμηση του, δεινής οικονομικής θέσης της ελεγχόμενης.
1002. Κατά την **ομόφωνη κρίση της ΕΑ** η κατ' εξαίρεση μείωση του προστίμου καθίσταται αναγκαία διότι όπως προκύπτει από την υπό-ενότητα «*ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΕΝΔΕΧΟΜΕΝΗΣ ΚΑΤΑΧΡΗΣΤΙΚΗΣ ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑΣ ΤΗΣ ΑΡΓΟΣ ΜΕΣΩ ΥΠΕΡΒΟΛΙΚΗΣ ΤΙΜΟΛΟΓΗΣΗΣ*» ανωτέρω¹⁶⁰², η Άργος με την εφαρμογή της ΝΕΠ 2019 θα επιτύχει οριακά κέρδη κατά τα πρώτα έτη ισχύος της ΝΕΠ 2019 (2020-2021), ωστόσο με τη συρρίκνωση της αγοράς τύπου και σταθερή την τιμολογιακή πολιτική της θα επανέλθει σε ζημιογόνες χρήσεις κατά τα επόμενα έτη (2022-2023).
1003. Επίσης, στην επικαιροποιημένη έκθεση της η εταιρία Baker Tilly (βλ. υπό-ενότητα «*ΤΑ ΕΥΡΗΜΑΤΑ ΤΗΣ BAKER TILLY ΕΠΙ ΤΗΣ ΤΡΕΧΟΥΣΑΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΘΕΣΗΣ, ΤΗΣ ΙΣΧΥΟΥΣΑΣ ΕΜΠΟΡΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΝΕΑΣ ΕΜΠΟΡΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΤΗΣ ΑΡΓΟΣ*» ανωτέρω) επισημαίνει ότι στην περίπτωση που η πτώση στην αξία των πωληθέντων εντύπων ανέλθει σε [...] % κατά την τριετία 2020-2023, το Πρακτορείο καθίσταται από «οριακά κερδοφόρο» σε εκ νέου ζημιογόνο. Συναφώς, η Baker Tilly, επί της εξέλιξης της Καθαρής Ταμειακής Ροής, μεγέθους σχετιζόμενου με τη ρευστότητα της εταιρίας, και υπό την παραδοχή ότι οι ημέρες πληρωμής υποχρεώσεων και είσπραξης απαιτήσεων παραμένουν ίδιες με το έτος 2019 κατά το διάστημα 2020-2023, καταλήγει ότι με βάση τα ανωτέρω σενάρια¹⁶⁰³ που εφαρμόζει στην ανάλυση ευαισθησίας, [...]».

Κ.2.9 Το συνολικό επιβληθέν πρόστιμο της ΕΑ στην εταιρεία Άργος

1004. Δυνάμει των ανωτέρω, κατά την ΕΑ, με βάση τα συνολικά στοιχεία του φακέλου της υπόθεσης, προκύπτει ότι το συνολικό επιβληθέν πρόστιμο της ΕΑ για τις διαπιστούμενες παραβάσεις των άρθρων 1 και 2 του ν.3959/2011 και 101 και 102 ΣΛΕΕ ανέρχεται στο ποσό των **€750.656,06**.

ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΛΟΓΟΥΣ ΑΥΤΟΥΣ

Η Ολομέλεια της Επιτροπής Ανταγωνισμού, αποφάσισε σε φανερή ψηφοφορία τα ακόλουθα:

A.1 Διαπιστώνει, **κατά πλειοψηφία**, ότι η εταιρία «**ΑΡΓΟΣ ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΠΡΑΚΤΟΡΕΥΣΕΩΣ, ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΕΩΣ ΚΑΙ ΜΕΤΑΦΟΡΩΝ**» παραβίασε, σύμφωνα

¹⁶⁰² Βλ. σχετικά Πίνακα 14 ανωτέρω.

¹⁶⁰³ [...]

με τα εκτεθέντα στο ως άνω σκεπτικό, τα άρθρα 1 του ν. 3959/2011 και 101 ΣΛΕΕ, για το χρονικό διάστημα από 10.08.2017 έως και 30.12.2021.

A.2 Υποχρεώνει την εταιρία «ΑΡΓΟΣ ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΠΡΑΚΤΟΡΕΥΣΕΩΣ, ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΕΩΣ ΚΑΙ ΜΕΤΑΦΟΡΩΝ»:

A.2.1 Να παύσει την ως άνω διαπιστωθείσα παράβαση των άρθρων 1 του ν. 3959/2011 και 101 ΣΛΕΕ.

A.2.2 Να παραλείπει την ως άνω διαπιστωθείσα παράβαση των άρθρων 1 του ν. 3959/2011 και 101 ΣΛΕΕ, στο μέλλον.

A.3 Επιβάλλει, **κατά πλειοψηφία**, πρόστιμο στην εταιρία «ΑΡΓΟΣ ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΠΡΑΚΤΟΡΕΥΣΕΩΣ, ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΕΩΣ ΚΑΙ ΜΕΤΑΦΟΡΩΝ» ύψους τριακοσίων τριάντα εννέα χιλιάδων εκατόν είκοσι ευρώ και πενήντα δύο λεπτών (€339.120,52) για την ως άνω διαπιστωθείσα παράβαση των άρθρων 1 του ν. 3959/2011 και 101 ΣΛΕΕ.

A.4 Απειλεί την εταιρία «ΑΡΓΟΣ ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΠΡΑΚΤΟΡΕΥΣΕΩΣ, ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΕΩΣ ΚΑΙ ΜΕΤΑΦΟΡΩΝ» με χρηματική ποινή ποσού δέκα χιλιάδες ευρώ (€10.000) για κάθε ημέρα καθυστέρησης συμμόρφωσης προς την ως άνω απόφαση, από την ημέρα της δημοσίευσής της, ήτοι για κάθε μέρα επανάληψης της ως άνω διαπιστωθείσας παράβασης των άρθρων 1 του ν. 3959/2011 και 101 ΣΛΕΕ, εφόσον διαπιστωθεί τέτοια με νέα απόφαση της Επιτροπής Ανταγωνισμού.

B.1 Διαπιστώνει, **ομόφωνα**, ότι η εταιρία «ΑΡΓΟΣ ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΠΡΑΚΤΟΡΕΥΣΕΩΣ, ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΕΩΣ ΚΑΙ ΜΕΤΑΦΟΡΩΝ» παραβίασε, σύμφωνα με τα εκτεθέντα στο ως άνω σκεπτικό, τα άρθρα 2 του ν. 3959/2011 και 102 ΣΛΕΕ, για το χρονικό διάστημα από 10.08.2017 έως και 30.12.2021.

B.2 Υποχρεώνει την εταιρία «ΑΡΓΟΣ ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΠΡΑΚΤΟΡΕΥΣΕΩΣ, ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΕΩΣ ΚΑΙ ΜΕΤΑΦΟΡΩΝ»:

B.2.1 Να παύσει την ως άνω διαπιστωθείσα παράβαση των άρθρων 2 του ν. 3959/2011 και 102 ΣΛΕΕ.

B.2.2 Να παραλείπει την ως άνω διαπιστωθείσα παράβαση των άρθρων 2 του ν. 3959/2011 και 102 ΣΛΕΕ, στο μέλλον.

B.3 Επιβάλλει, **κατά πλειοψηφία**, πρόστιμο στην εταιρία «ΑΡΓΟΣ ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΠΡΑΚΤΟΡΕΥΣΕΩΣ, ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΕΩΣ ΚΑΙ ΜΕΤΑΦΟΡΩΝ» ύψους τετρακοσίων έντεκα χιλιάδων πεντακοσίων τριάντα πέντε ευρώ και πενήντα τεσσάρων λεπτών (€411.535,54) για την ως άνω διαπιστωθείσα παράβαση των άρθρων 2 του ν. 3959/2011 και 102 ΣΛΕΕ.

B.4 Απειλεί την εταιρία «ΑΡΓΟΣ ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΠΡΑΚΤΟΡΕΥΣΕΩΣ, ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΕΩΣ ΚΑΙ ΜΕΤΑΦΟΡΩΝ» με χρηματική ποινή ποσού δέκα χιλιάδες ευρώ (€10.000) για κάθε ημέρα καθυστέρησης συμμόρφωσης προς την ως άνω απόφαση, από την ημέρα της δημοσίευσής της, ήτοι για κάθε μέρα επανάληψης της ως άνω διαπιστωθείσας παράβασης των άρθρων 2 του ν. 3959/2011 και 102 ΣΛΕΕ, εφόσον διαπιστωθεί τέτοια με νέα απόφαση της Επιτροπής Ανταγωνισμού.

Γ. Διαπιστώνει ότι δεν στοιχειοθετείται παράβαση των άρθρων 1 ή/και 2 Ν. 3959/2011, όπως ισχύει, από τις εταιρείες «ΑΛΤΕΡ ΕΓΚΟ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ ΜΕΣΩΝ ΜΑΖΙΚΗΣ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ ΑΝΩΝΥΜΟΣ ΕΤΑΙΡΙΑ», «ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ ΤΟΥ ΤΥΠΟΥ ΕΚΔΟΤΙΚΗ ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΙΑ», «ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΠΡΩΤΟ ΘΕΜΑ ΕΚΔΟΤΙΚΗ

ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΙΑ» και «S.A.J.P ΕΚΔΟΤΙΚΗ Ι.Κ.Ε.», σύμφωνα με τα εκτεθέντα στο ως άνω σκεπτικό.

Η απόφαση εκδόθηκε την **30^η Δεκεμβρίου 2021**.

Η απόφαση αυτή να δημοσιευθεί στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

Η Προεδρεύουσα
ΚΑΛΛΙΟΠΗ ΜΠΕΝΕΤΑΤΟΥ

Αρ. πρωτ. οικ. 241

Διαβιβάζεται η υπ' αρ. 763/2021 απόφαση της Επιτροπής Ανταγωνισμού για δημοσίευσή της στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

Αθήνα, 13 Σεπτεμβρίου 2023

Ο Πρόεδρος
ΙΩΑΝΝΗΣ ΛΙΑΝΟΣ